

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

C. MOLBECH

**CHRISTIAN MOLBECHS
BREVVEKSLING**

CHRISTIAN MOLBECHS BREVVEKSLING

MED SVENSKE FORFATTERE OG
VIDENSKABSMÆND

UDGIVET AF

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB

ROSENKILDE OG BAGGER
KØBENHAVN

C.W. K. GLEERUP
LUND

1956

CHRISTIAN MOLBECHS BREVVEKSLING

MED SVENSKE FORFATTERE OG
VIDENSKABSMÆND

VED
MORTEN BORUP

I
1812-1824

C.W.K. GLEERUP
LUND

ROSENKILDE OG BAGGER
KØBENHAVN

1956

Udgivet med støtte fra
HUMANISTISKA FONDEN
CARLSBERGFONDET
STATENS ALMINDELIGE VIDENSKABSFOND
under tilsyn af
JØRGEN GLAHDER

COPYRIGHT 1956 BY
DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB, COPENHAGEN
PRINTED IN DENMARK, FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI

Frid mellan våra mödrar, Danmark, Sverige!
På själens landkort fins ej Öresund.

Atterbom til Peder Hjort 1825.

SELSKABETS FORORD

Ved fremlæggelsen af Christian Molbechs brevveksling med svenske forfattere og videnskabsmænd ønsker Det danske Sprog- og Litteraturselskab at rette en varm tak til de svenske og danske institutioner, som i fællesskab har muliggjort gennemførelsen af denne opgave. Clara Lachmanns Fond, Göteborg, har ydet bevillinger til forarbejderne, medens selve udgivelsen er bekostet af Humanistiska Fonden, Stockholm, Carlsbergfondet og Statens almindelige Videnskabsfond.

Selskabet står videre i taknemmelighedsgæld til professor, fil. dr. Johan Nordström, Uppsala, og til överbibliotekarien, teol. og fil. dr. Gunnar Carlquist, Lund, for den virksomme støtte de har ydet Selskabet og udgiveren, lektor Morten Borup.

Det er vort håb, at den foreliggende udgave, tilvejebragt ved fælles virke i de to lande, må yde bidrag til belysning af samspillet mellem dansk og svensk åndshistorie og give et billede af den litterære skandinavismes blomstring.

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB.

UDGIVERENS FORORD

Christian Molbechs Brevarkiv er en af Det kongelige Biblioteks største Samlinger i sin Art. Allerede i forrige Aarhundrede udgav man hans Korrespondancer med Kamma Rahbek og med Grundtvig, i Begyndelsen af dette Brevvekslingen med Sønnen Chr. K. F. Molbech. Men endnu henligger store Partier uudgivne. Ved en systematisk Gennemgang af hele Stoffet stod det mig efterhaanden klart, at Molbechs Breve til og fra Svenskere var det, der nærmest havde Krav paa at publiceres, ikke mindst under Hensyn til, at en saadan Udgave maa formodes at have lige megen Interesse for svenske som for danske Læsere, eftersom mange af den svenske Kulturs bedste Navne her træder os i Møde. At Udgaven er beregnet paa Læsere af to Nationaliteter, har medført at Oplysningerne saavel i Indledningen som i Kommentaren har maattet anlægges med Hensyntagen saavel til svensk som dansk Publikum, saaledes at hvad der er nødvendigt for den ene Part, vil forekomme den anden overflødigt. Med denne Ulempe vil man forhaabentlig fra begge Sider bære over.

Selv om Opgaven er begrænset til Molbechs Korrespondenter i et enkelt nordisk Land, har det været umuligt, ja ikke engang ønskeligt at medtage hele det foreliggende Stof. Med intet andet Lands Kulturpersonligheder har han staaet i en saa levende Forbindelse som med Sveriges, og Brevenes Antal er uhyre stort. I mange Tilfælde er Korrespondancernes Indhold heller ikke af den Vægt, at en Offentliggørelse kunde forsvares. Men inden for denne Begrænsning er Stoffet som Regel meddelt i dets Fuldstændighed, og kun rent undtagelsesvis er noget udeladt, og da kun fordi det savner Interesse eller er af speciel lærd Karakter (det gælder f. Eks. nogle rent bibliografiske Meddelelser i Hammarskölds og nogle sproglige i Säves Breve). Udeladelser er betegnet med Prikker. Medens Brevteksterne er gengivet i kronologisk Orden, behandler indledningen for Overblikkets Skyld Korrespondenterne i Grupper: Æstetikerne, Filologerne, Historikerne og Teologerne.

Uhyre bittert har jeg maattet savne et svensk Forfatterleksikon, svarende til Erslews danske og Halvorsens norske. Men netop som jeg havde mest Behov derfor, udkom der et digert Værk om Lorenzo Hammarsköld som Kritiker. Bogens mig ubekendte Forfatter, fil. dr. Torsten Ljunggren, beder jeg modtage min erkendtligste Tak for den Hjælp, han saaledes uden at vide det har ydet

mig; selvom jeg ikke kan være enig med ham i hans Syn paa Hammarsköld, har jeg haft den største Nytte af det Væld af faktiske Oplysninger, den indeholder, hvad talrige Steder i Kommentaren ogsaa udviser. Ogsaa fil. dr. Elisabeth Tykessons ypperlige Atterbom-Biografi, som ligeledes er udkommet under Arbejdet med denne Udgave, skylder jeg megen Belæring, omend det ikke har givet sig saa tydelige Udslag i Noteapparatet.

Under Udarbejdelsen af Værket er Udgiveren kommet i Taknemmelighedsgæld til mange offentlige Institutioner og private, først og fremmest til de svenske og danske Biblioteker og Arkiver, der har stillet deres Brevmateriale til Raadighed for Udgivelsen. Det gælder Det kgl. Bibliotek og Rigsarkivet i København, Lunds Universitetsbibliotek, Upsala Universitetsbibliotek, Kungl. biblioteket, Stockholm, Göteborgs stadsbibliotek, Riksarkivet, Stockholm, Vitterhetsakademien, Svenska akademien samt Greve Trolle-Wachtmeister, Trolle-Ljungby, og Rektor Johan Feuk, Nydalakloster. En særlig varm Tak retter jeg til fhv. Overbibliotekar ved Lunds Universitetsbibliotek, teol. og fil. dr. Gunnar Carlquist, der har gennemgaaet Manuskriptet til Kommentaren og revideret Korrekturen paa Brevene efter Originalerne, og til Professor, fil. dr. Johan Nordström, Upsala, som har læst en Meningskorrektur paa Brevene. Begge har ved deres uegennyttige Medarbejderskab bidraget til, at Udgaven kan fremtræde i korrektere Form, og det har været Udgiveren en stor Betryggelse, at ogsaa svenske Øjne har gransket Siderne, inden de blev overgivet til Offentligheden. Endelig er det mig en kær Pligt at nævne, at Ordbogsredaktør Jørgen Glahder som Det danske Sprog- og Litteraturselskabs Tilsynsførende ved Udgaven har staaet mig bi med Raad og Daad.

Birkerød, Efteraaret 1955

Morten Borup.

ILLUSTRATIONER

Bind I.

1. C. Molbech. Tegnet af C. A. Jensen 1820. Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg..... Frontispice
2. Forfatteren, Bibliotekar Lorenzo Hammarsköld (1785—1827). Maleri af R. V. Ekman. Gripsholm..... S. 17
3. Digteren P. D. A. Atterbom (1790—1855). Litografi. Det kgl. Bibliotek. S. 80

Bind II.

4. Ærkebiskop Henrik Reuterdahl (1795—1870). Litografi. Det kgl Bibliotek. Frontispice
5. Domprovst Peter Wieselgren (1800—1877). Maleri af M. Kulner. Privateje, Stockholm. S. 32
6. Bernhard Friherre von Beskow (1796—1868). Kopi af J. P. Södermark efter Maleri af O. J. Södermark. Vitterhetsakademien, Stockholm..... S. 104
7. Professor Carl Säve (1812—1876). Fotografi ca. 1860—70. Privateje, Stockholm. S. 200

Bind III.

8. C. Molbech. Tegnet af J. V. Gertner 1856. Hirschsprungske Samling. Frontispice
9. Sunne Præstegaard. Tegnet af Eva Fryxell og foræret til C. Molbech og Hustru. Privateje, Samsø..... S. 64
10. Rigsantikvar Bror Emil Hildebrand (1806—1884). Fotografi. Privateje, Stockholm. S. 96
11. Facsimile af Brev fra F. M. Franzén til C. Molbech 11. Juni 1838. (jfr. II, 124 f.)..... S. 257

INDLEDNING

Til de halve Sandheder, der fabrikeres til Brug for Lærebogskompendier, hører ogsaa den, at den aandelige Skandinavisme først begynder med Tegnér's Laurbærkroning af Oehlsenschläger 1829. Naturligvis: den Scene, der udsplilledes i Lunds Domkirke, var — skønt improviseret — langt pompøsere iscenesat end de Møder mellem dansk og svensk Aandsliv, som vi her i denne Udgave af Molbechs Breve med Svenskere vil komme til at lære at kende. Dog er der ingen Tvivl om, at hvad der saaledes tildrog sig mere i det skjulte, var af en inderligere Natur og havde mindst lige saa vidtrækkende Følger som den officielle Manifestation af, at »söndringens tid är förbi«. Man maa søge tilbage til Slutningen af det 18. Aarhundrede for at finde de første Forsøg paa at skabe kulturelle Tilnærmelser mellem de to Nabonationer, efter at de i de foregaaende Aarhundreder kun havde mødt hinanden paa Krigens Valpladser, og hvis man skulde gaa strengt kronologisk til Værks, maatte Dokumenteringen af en saadan fredelig Forbindelse endda begynde med den Generation, der gik forud for Molbech. Fremfor alle var det Litteraturhistorikeren RASMUS NYERUP (1759—1829), der fra dansk Side blev Formidleren. Af hans omfattende Korrespondance med svenske Lærde har Karl Warburg i Tidsskriftet »Samlaren« XV (1894) givet et kortfattet Resumé; det maa være Fremtiden forbeholdt at foranstalte en Udgivelse af hele Materialet, der vil komme til at danne en Parallel til den her foreliggende Publikation af hans 24 Aar yngre Lærling Chr. Molbechs Brevvekslinger. I anden Række kommer Juristen og Historikeren JENS KRAGH HØST (1772—1844), der var med til 1796 at stifte »Det skandinaviske Litteraturselskab« og ved sine Tidsskrifter, Oversætterarbejder og Udgivelse af en svensk-dansk Ordbog og en svensk Grammatik til Brug for Danske bidrog til at berede Jordbunden for en Tilnærmelse mellem de to Folk (se herom Josef Ekedahl i »Studier tillägnade Henrik Schück«).

Allerede tidligt har man fra svensk Side været opmærksom paa det interessante Stof, der laa gemt i Molbechs uhyre omfangsrige Brevarkiv paa Det kongelige Bibliotek i København. I 1906 disputerede Litteraturhistorikeren Josef Ekedahl for Doktorgraden med Afhandlingen »Molbech den äldre och Sverige«, hvori han følger Warburgs Fremgangsmaade med den nyerupske Brevveksling: at referere eller citere af Aktstykkernes Indhold og paa Grundlag

heraf — og her gaar han videre end sin Forgænger — at søge at optrække Hovedlinierne til et Billede af Hovedpersonen i hans Forhold til Nabolandet. Ekedahls Bog aander den dybeste Sympati for Danmark og har derfor — skrevet umiddelbart efter Unionskrisen, hvor Sveriges Følelser over for os var blandede — Krav paa al mulig Erkendtlighed fra dansk Side. Der kan ogsaa siges meget godt om dens Indhold, men i Længden er en saadan brudstykkeagtig Gengivelse utilfredsstillende, og jo mere man beskæftiger sig med hans Fremstilling, des stærkere vokser Appetiten paa at lære Primærstoffet at kende. Det er dette Ønske, der her opfyldes ved en Udgivelse af de vigtigste af Molbechs Korrespondancer med svenske Skønaander og Lærde.

I

Ikke mindst af Hensyn til svenske Læsere vil det utvivlsomt være paa sin Plads indledningsvis at give en kort Karakteristik af den Mand, der er Hovedperson i denne Bog, idet det for alle Detaillers Vedkommende een Gang for alle maa være tilladt at henvise til min Biografi af ham (»Christian Molbech«, 1954).

CHRISTIAN MOLBECH (1783—1857) var født i Sorø som ældste Søn af en fra Norge indvandret Lærd, der i Slutningen af det 18. Aarhundrede var blevet Professor i Filosofi og Matematik ved Sorø Akademi. Drengen viste fra tidlig Tid en usædvanlig Læselyst, men fik, da Familiens økonomiske Kaar var trange, ikke nogen regelret Skoleundervisning. Udover Artium og Filosofikum tog han ingen Eksaminer. Den udstrakte Viden, han efterhaanden erhvervede sig, forskaffede han sig paa egen Haand. Gennem et tilfældigt stiftet Bekendtskab med Rasmus Nyerup, der var Universitetsbibliotekets Chef, kom han hurtigt paa sin rette Hylde i Livet, da han 1804 blev ansat ved Det kgl. Bibliotek, hvor han efterhaanden passerede de forskellige Grader og sluttede som 1. Sekretær. I Bøgenes Verden gjorde han sin egentlige Livsindsats. Paa sit kære Bibliotek var han en nidkær Vogter af de ham betroede Skatte, som han ikke blot kendte paa Ryggene, men hvoraf han havde læst et paafaldende stort Antal. Selv var han desuden en usædvanlig produktiv Skribent: Listen over hans Forfatterskab fylder i Erslews Forfatterleksikon 22 tættrykte Sider. Det karakteristiske for ham var hans vidtspændende Interesser, der paa een Gang betød et Fortrin og en Fare. En Rastløshed, der hang sammen med hans svage Nervekonstitution, bevirkede at han splittede sig imellem de mest forskelligartede Opgaver. Han var en ypperlig Igangsætter, men holdt ikke ud til Enden og efterlod derfor en Række af sine Arbejder som Fragmenter.

For Offentligheden traadte han til at begynde med slet ikke frem paa det videnskabelige Omraade, men som en ung følsom Digter og filosoferende Skønaand med en dels paa Prosa, dels paa Vers affattet Bog »Vaarblomster og Hedeurter« (1810), hvori han viste sig tydeligt paavirket af den frembrydende

Romantik. Sit Navn slog han dog først for Alvor fast med de to Bind »Ungdomsvandringer i mit Fødeland« (1811—15), en Slags »sentimental Rejse«, der tildels i Brevform giver en Danmarksbeskrivelse, som stilistisk vel langtfra kan maale sig med Baggenses »Labyrinth«, men dog af samtidige som Teologen Mynster føltes som en Styrkelse i Fædrelandsfølelsen. Sine saa heldigt begyndte Rejsebeskrivelser fortsatte han med Skildringer af Rejser i Sverige (1812 og 1842), som der senere vil blive Lejlighed til at vende tilbage til, og sit Livs eneste store Færd uden for Skandinavien (1819—20), som han beskrev i Bogen »Reise giennem en Deel af Tydskland, Frankrige, England og Italien«, Skrifter, der alle er mættede med et rigt Erfaringsstof. Hans Interesser var iøvrigt delt mellem Historie, Filologi og Æstetik, dog saaledes fordelt, at hvormeget han end har ydet paa sproglige og litterære Omraader, stod Historien altid i Brændpunktet for ham. Det var den stærkt nationaltsindede Molbechs Drøm at blive sit Folks Historieskriver; trods gentagne Tilløb formaaede han dog ikke at samle sig om Opgaven: en paabegyndt Skildring af Danmarkshistorien naaede ikke længere end til Aar 1200. Hvad han kom til at udrette paa denne Videnskabs Felt, blev af organisatorisk Art. I 1839 tog han Initiativet til Dannelsen af den endnu bestaaende »Dansk historisk Forening« — den første i sin Slags i Norden — og var igennem dens første Periode Redaktør af og Hovedbidragyder til dens Tidsskrift, en i sig selv ikke ringe Bedrift. I Ungdommen havde det snarest tegnet til, at han skulde hellige sig Filologien. Han var tidligt blevet draget ind i Arbejdet paa »Videnskabernes Selskabs Ordbog«, et stort anlagt Foretagende, der med Sneglefart slæbte sig af Sted, paabegyndt i Midten af det 18. Aarhundrede, afsluttet i Begyndelsen af det 20. og som Følge deraf et højst uegalt Arbejde. Paa Baggrund heraf maatte det derfor hilses med virkelig Tilfredshed, at han i 1833 udsendte sin egen, ganske vist meget mere kortfattede »Dansk Ordbog«, der ved den gode Smag og det sunde Omdømme, hvormed den var redigeret, opfyldte en virkelig Mission og blev normgivende for Skrive­rigtighed indtil henimod Aarhundredets Slutning. Molbech oplevede endogsaa at se en ny, revideret Ud­gave blive sat i Gang. Helt af samme Betydning blev hverken hans »Dansk Dialekt-Lexikon« (1841) eller hans gammeldanske Ordbog (»Dansk Glossarium« 1857—66), selvom de stadig raadspørges af Forskerne; han havde for lidt personligt Kendskab til Folkemaalene og var for gammel og træt, da han gik i Lag med at bearbejde det ældre danske Ordforraad. Af dansk Filologi har han ogsaa gjort sig fortjent ved sine tre Ud­gaver af Middelalder­tekster: Rimkrøniken, Harpe­strengs Lægebog og Hr. Michaels Rimværker. Hvad han ydede paa det æstetiske Omraade stod derimod ikke paa Højde med hans Indsatser for Historie og Sprogforskning. Og dog gav Frederik VI ham to herhenhørende Embeder at bestride jævnsides med Bibliotekarposten: et Professorat i Litteraturhistorie ved Københavns Universitet og Optagelse i

Direktionen for Det kongelige Teater. Hverken i Universitetets eller Teatrets Historie kom han til at sætte sig varige Spor. Alt imedens han saaledes udførte tre Mænds Gerning udfoldede han en omfattende litteraturhistorisk og kritisk Produktion. Ham skylder vi vor første egentlige Digterbiografi, en Bog om Johs. Ewald, og senere Skrifter om Schack Staffeldt og Oehlenschläger. Som Kritiker var han frygtet. Samtidens Digtere fik baade hans letvakte Begejstring og Antipati at føle; finere Nuancer raadede han ikke over. Ingemann, Hauch og H. C. Andersen ømmede sig under hans Piskeslag; Blicher, Chr. Winther, Aarestrup og fremfor alt Paludan-Müller kunde glæde sig ved hans Bevaagenhed. Selv skabte og fyldte han for en stor Del de Organer, hvori han afsagde sin Dom. De to vigtigste er »Athene« (1814—17) og »Nordisk Tidsskrift for Historie, Literatur og Konst« (1827—36); i »Maanedsskrift for Literatur«, det berømte »Professortidsskrift«, var han derimod ikke eneraadig, blot een af et Tribunal paa 15 Medlemmer. Om Molbech kan man anvende Tegnér's Ord om den svenske Rigsantikvar Rutström, at han blev intet helt, fordi han vilde være en Del i alt: hans Fortjeneste laa i Bredden, ikke i Dybden af hans Virke.

En mindre Arbejdsbyrde kunde have slidt en Mand op før Tiden. Molbech opnaaede dog at blive 73 Aar gammel. Trods al legemlig og psykisk Svækkelse, trods alle sine ideligt gentagne Veklager over sit slette Helbred og sin svigtende Arbejdsevne besad han en sejt Konstitution. Der skete ikke meget i dansk Aandsliv i hans Levetid, uden at han havde en Finger med i Spillet. Han var i sig selv et helt Fakultet, siger Bror Emil Hildebrand, ikke med Urette, i et af sine Breve (III 10). Og dog naaede han at tage Del i det selskabelige Liv, at skrive en ufattelig Mængde Breve, som for en stor Del endnu er uudgivne, og gennem 57 Aar at føre en Dagbog, der er en Guldgrube for vor Viden ikke blot om ham selv, men ogsaa om hele Samtiden. Sin Selvbiografi fik han derimod aldrig forfattet. Molbech var den typiske Litterat. Alt hvad han oplevede eller tænkte og følte maatte omgaaende nedfæstes paa Papiret. Hans skriftlige Efterladenskaber udgør et af de største Arkiver, som Det kgl. Bibliotek ejer fra Enkeltmands Haand. Nogen stor eller original Aand var han ikke, men en fin Kulturpersonlighed fra Danmarks litterære Guldalder, en utrættelig Drivkraft inden for dansk humanistisk Forskning, der satte mangfoldige Hjul i Gang, en Samler og Organisator, uden hvem vort Aandsliv vilde have være kendeligt fattigere.

II

Auspicierne for en venskabelig Tilnærmelse mellem Danmark og Sverige var i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede ikke de gunstigste. Under Napoleonskampene stod de to Nationer paa modsat Parti. Medens Sverige havde sluttet sig til de koallierede Magter, holdt Danmark paa Napoleon og led svære Tab

paa denne Alliance. Situationen var lagt op til Krig. I 1813 brød for sidste Gang i nyere Tid svenske Tropper ind i Danmark. Men i Begyndelsen af Aaret 1812 var Forholdene dog endnu saadanne, at Molbech fik Pas til at foretage den Rejse til Sverige, der kom til at lægge Grunden til hans stærke Sympati for vort østlige Nabofolk. I Marts dette Aar ansøgte han Frederik VI om Understøttelse til at gøre en Rejse i Danmark. Med sin Bog »Ungdomsvandringer i mit Fødeland« (1811) havde han vundet megen Anerkendelse som Rejsebeskriver og paatænkte nu at forfølge sin Succes med et nyt Bind, hvad der ogsaa lykkedes ham i 1815. Men lige i Øjeblikket krydsedes hans Planer ved Indgriben udefra. I det endnu bevarede Koncept til hans Ansøgning om at foretage en Rejse gennem Danmark er der i Marginen tilføjet en Udtalelse om, at han ønsker at kunne begynde sine indenlandske Vandringer med en Rejse i Skaane »for at studere dette Lands, saavel som Hallands og Blekinges Historie og Oldsager, forsaavidt samme kunne tiene den danske Historie til Oplysning«. Denne Forskydning i Planen, som var blevet tvunget ham i Pennen, synes at lyde saare uskyldig — Faktum er ikke desto mindre, at der bagved laa et Ønske fra den danske Regerings Side om at bruge ham som Spion under den oprækkende Krigssituation. Det var ikke første Gang, Frederik VI anvendte den Taktik at sende fredelige Lærde under videnskabelige Paaskud til Sverige. Den danske Efterretningstjeneste lededes af Bestyreren af Frederiksværk Krudtværk, Oberstløjtnant Eilert Tscherning, Fader til den senere kendte Politiker A. F. Tscherning (se »Meddelelser fra Krigsarkiverne« V). I 1810 havde den meget skandinaviskindede Jens Kragh Høst sammen med Notarius publicus Gottsche Hans Olsen været den danske Stats Udsendinge i Sverige med det Formaal at bane Vej for Frederik VI's Valg til svensk Tronfølger. Og nu, to Aar efter, da Farerne var rykket nærmere ind paa Livet, fandt Tscherning tre Videnskabsmænd, der alle var villige til at sondere Terrænet i »Fjendelandet«. De to af dem, Rasmus Nyerup og den i Løbet af nogle Aar berømte Sprogforsker, men den Gang helt ukendte Student Rasmus Rask, rejste sammen under det meget sandsynligt klingende Foregivende at ville studere islandske Haandskrifter i Stockholm, hvor Nyerup allerede havde opholdt sig 1810 (se hans Bog »Reiser til Stockholm 1810 og 1812«). I deres Instruks hedder det, at naar Professoren har etableret »Studenten med den islandske Grammatica for at have en Mand til at sanke Nyheder og opkjøbe alle udkommende politiske Skrifter« (»Meddelelser fra Krigsarkiverne« V 315), skal han selv følge Rigsdagen til det Sted, hvor den holdtes (Örebro). Molbech derimod, hedder det videre, »gaar til Lund og iagttager ved bestandige Ekursioner alle Bevægelser i Skaane og Bleking, ligesom han ved Universitetet og af alle Skaanes Herremænd oplyses om Rigsdagen«. Den personlige Velvillie, som disse tre Mænd mødte overalt i Sverige, misbrugte de ingensinde. Hvis alle Spioner var lige saa ufarlige som Trekløveret Nyerup, Rask og Molbech, vilde Krigs-

faren være betydelig mindre i Verden. De forsømte ikke deres egentlige Opgave og indberettede ved Hjemkomsten deres Iagttagelser angaaende svenske Tilstande og Stemninger, men først og fremmest grundlagde de Venskabsforbindelser med Fagfæller. Tværtimod hvad der var Hensigten med deres Mission banede de Vej for skandinavisk Forstaaelse. Noget helt andet er, at de tre Herrer ikke hos Myndighederne mødtes med den samme Velvillie, som blev dem til Del hos private. Ved Rigsdagen i Örebro fik de ikke Lov at opholde sig, og Molbechs Stockholmsbesøg afkortedes ved Politiets Indgriben (se Brev 32), ligesom der blev nægtet ham Adgang til Krigshavnen Karlskrona. Fra officiel Side var man overalt høfligt korrekt mod ham — Udenrigsministeren Lars v. Engeström tilstod ham f. Eks. en Samtale — men der var Grænser for en dansk Rejsendes Bevægelsesfrihed. Egentlig var der vel ikke noget at sige til, at Danskere under de da herskende politiske Konstellationer var uønskede Personer. Kun een vides i privat Ærinde at have faaet Lov til at færdes i Sverige foruden de her nævnte, den unge Johan Ludvig Heiberg, og det skyldtes vistnok udelukkende, at han rejste i Selskab med Grev Taube og havde Forbindelserne i Orden. Selv Danmarks Gesandt i Stockholm var midlertidigt trukket tilbage, og Legationen lededes af en Chargé d'affaires.

Molbechs Rejse til Sverige 1812 blev i Virkeligheden til to: hans Subsidier slap op i August Maaned, hvorfor han maatte vende tilbage til Fædrelandet, hvor nye Midler blev ham anvist, og saaledes saa han sig i Stand til omgaaende at vende tilbage til sit svenske Virkefelt. Det var den 11. April 1812, han første Gang satte Foden paa svensk Grund, og da det sydsvenske Universitet og de skaanske Herregaarde var anvist ham som speciel Operationsbasis, var det ganske naturligt, at han for et Par Maaneder opslog sit Domicil i Lund. Herfra rejste han i Følge med Agardh og Heurlin igennem Småland og Västergötland til Värmland for til sidst at sætte Kursen mod den svenske Hovedstad med en Afstikker til Upsala. Paa Hjemvejen fulgte han en mere østlig Rute med Besøg undervejs paa L. F. Rääfs Fødegaard Thomestorp og Åke Hammarskölds Tuna. Den 19. August gik han atter i Land i Helsingør, og efter at have meldt sig hos Tscherning i Frederiksværk fulgtes han med denne til Sorgenfri Slot, hvor han d. 22. modtoges i Audiens af Prins Christian (VIII) og Dagen efter paa Frederiksborg Slot af Kongen, som belønnede ham for hans Tjenester ved at forfremme ham til Bibliotekssekretær. Den 31. i samme Maaned styrede han atter Kursen over Øresund, idet han denne Gang blot rejste hurtigt igennem Skaane for at fortsætte sine Studier paa et nordligere Operationsfelt. For anden Gang stoppede han — af Grunde, som vi senere skal faa at høre — op paa Herregaarden Thomestorp, fulgte derfra med Atterbom til dennes Barndomsegn Åsbo i Östergötland og aflagde nye Besøg i Stockholm og Upsala. Paa Hjemrejsen gensaa han den venlige Åsbo Præstegaard, men gjorde kun faa nye

bemærkelsesværdige Bekendtskaber. Hans endelige Hjemkomst fandt Sted den 19. November. Men før han kunde siges at have opfyldt alle sine Skyldigheder, maatte han igen aflægge Beretning for Majestæten, ved hvilken Lejlighed (5/12) han meddelte ham sine Bemærkninger over den svenske Armé, og Dagen efter blev han modtaget af Udenrigsministeren Niels Rosenkrantz. Efter et kort Pusterum gik han 11/1 1813 i Gang med at udarbejde en skriftlig Rapport, »Svenske Charakteristikker«, som han 9/3 gennem Adjudanten General Bülow lod overrække Kongen (Ms. i Den Højestkommanderendes Arkiv, Hemmelige Papirer, Indkomne Sager 1813 Nr. 352, R. A.). Den indeholder en Række kortfattede Biografier og Karakteristikker af ialt 23 svenske Statsmænd og Militærpersoner, som Lorenzo Hammarsköld havde været ham behjælpelig med at skaffe Oplysninger om (se I 40. 14), og giver rent neutrale Meddelelser om Danmarks Nabofolk, som ved en ulykkelig Tilskikkelse var blevet forvandlet til Fjendemagt. Molbech, der var rejst til Sverige som »Spion«, uden Kendskab til Landet og uden Fordomme imod det, vendte hjem som den varmeste Sverigesven efter i 8 Maaneder at have nydt storslaaet Gæstfrihed, modtaget Indtryk af stor Naturskønhed og sidst, men ikke mindst: knyttet Venskabsbaand, hvoraf flere holdt, indtil Døden huggede dem over.

Alt det, som paa denne hans Livs første Udenlandsrejse havde nedfældet sig i hans modtagelige Sind, førte han til Bogs i det 3 Binds Værk, han lod udkomme i Aarene 1814—17: »Breve fra Sverrige i Aaret 1812«, den første og ikke den ringeste af de Rejseskildringer fra Sverige, der siden Aar 1800 er fremkommet ved en dansk Pen, og bemærkelsesværdig derved at den helt igennem aander en varm skandinavisk Samfølelse, skønt den er blevet til paa en Tid, da Danmark og Sverige stod fjendtligt over for hinanden. Rejsebeskrivelsens latinske Motto »sine ira et studio« er ikke blot et tomt Skilt; paa hver Side af den tykke Bog mærkes det, at Forfatteren ærligt har bestræbt sig paa at gøre Ret og Skel. Men naturligvis har det været uundgaeligt, at Molbech saa paa svenske Forhold med danske Øjne og, som den sobre og sandhedskærlige Gransker han var, ansaa det ligefrem for sin ubetingede Pligt ogsaa at anvende sin kritiske Sans. Selvom man baade her og der kan mene, at Molbechs Kritik ikke er berettiget, kan der ikke herske Tvivl om, at Værket som Helhed har vundet ved at være blevet noget mere end et blot og bart Skønmaleri. Han har dannet sig sine egne Meninger om Tingene og indlader sig aldrig paa at tale Svenskerne efter Munden. Ved den stadige Jævnførelse mellem svensk og dansk undlader han ikke med en vis Stolthed — men aldrig med Skadefryd — at fremhæve de Punkter, hvor han mener at maatte give sit Fædreland Fortrinnet. Navnlig paa Aandslivets Omraade forekommer det ham umiskendeligt, at Danmark har faaet et Forspring. Til Forstaaelse heraf maa vi holde os for Øje, at de nye aandelige Strømninger, der satte ind ved det 19. Aarhundredes Indgang, naaede senere

til Sverige end til Danmark, saaledes at f. Eks. den rige Opblomstring af Skønlitteraturen, som Romantikken medførte, endnu kun var i sin første Vorden i Sverige omkring 1812; Hammarsköld kalder Aarhundredets første Tiaar for Aandslivets Jernalder (»Svenska vittterheten« II 245). I en senere Rejsebog fra 1840'erne er Molbech meget villig til at erkende, at Udviklingen i Sverige er gaaet kraftigt frem i de mellemliggende Aar. Paa et afgørende Punkt, den litterære Strid mellem den gustavianske og den romantiske Skole, engagerede Molbech sig stærkt for det nyes Sag. I den litterære Oversigt over svensk Litteraturhistorie, der er anbragt som Tillæg til Rejsebeskrivelsens sidste Bind, tager han, inspireret af den personlige Omgang med Mænd som Hammarsköld og Atterbom, decideret Parti for den frembrydende Romantik og ser i den Landets eneste Mulighed for at faa en virkelig Nationallitteratur. Han istemmer frejdigt sine svenske Venners Omkvæd, at al skadelig Indflydelse paa den svenske Digtning skriver sig fra den franskdannede Gustav III og hans ulyksalige Idé at skabe et svensk Akademi. Af det 18. Aarhundredes Digttere viser han kun Forstaaelse for Bellman og tildels Kellgren; fra Leopold kommer alt ondt. Selvom man tager i Betragtning, at den svenske Romantik i Hovedsagen endnu ikke var kommet ret meget ud over det første, rent negative Stadium, det polemiske, maatte saa haarde og affejende Domme, som han — en Udlænding — her fremsatte, virke saarende for Nationalfølelsen, og dermed var Bogens Skæbne i Sverige bestemt. Akademiets Tilhængere sablede den ned eller tav den ihjel; Talsmændene for den nye Skole var endnu for lidet indflydelsesrige til at kunne sikre den en Position. Medens Tyskeren Ernst Moritz Arndts »Reise durch Schweden« (1806) var blevet modtaget med Entusiasme i Sverige, lykkedes det kun Molbech at faa det 1. Bind og den litterære Oversigt oversat til Svensk. Det er tydeligt, at han havde regnet med Hammarskölds Bistand hertil, men denne hjalp kun med til at forsyne den litterærhistoriske Skitse med Noter, mens den som Skribent aldeles intetsigende Bataillonspræst D. E. Grawallius paabegyndte Udsendelsen af selve Brevene (1815). Til Tysk og Hollandsk blev Værket derimod oversat i sin Helhed (henholdsvis 1818—20 og 1819). Universitetskansleren Lars v. Engeström, der havde modtaget Molbech i Audiens under hans Rejse og var blevet venligt omtalt i Bogen, tilskyndede Tegnér til at klapse ham af i en Recension (»Ur Esaias Tegnér's papper« 99), men Digteren afviste Opfordringen under Henvisning til, at »den danske Hammarschöld« var en altfor ubetydelig Person til at blive taget alvorligt (Böök-Wrangels Tegnér-Udg. III 337). Det blev derfor en Mand af den gamle Skole, P. A. Wallmark, der i »Allmänna journalen« Decbr. 1818 kom til at foretage Afstraffelsen af Molbech og samtidig hænge Hammarsköld ud som »Sveriges Molbech«. Som en naturlig Reaktion fremkaldte Bogen i de følgende Aar to danske Forsøg paa at tale den gamle svenske Skoles Sag: Rasmus Nyerups dog i det hele ret neutrale, men

usigelig tørre »Reiser til Stockholm i Aarene 1810 og 1812« (1816) og Boghandler Beekens stærkt partiske »Dagbog paa en Reise i Sverige« (1821). Over Molbechs Skrift staar usynligt Navnet Hammarsköld, ligesom over de to sidste Wallmark. »Breve fra Sverrige« havde fortjent en bedre Modtagelse. Vel er Bogen intet Kunstværk som H. C. Andersens en Menneskealder senere forfattede henrivende Rejseskildring »I Sverrig«, men et fortjenstfuldt og læseværdigt Arbejde er den ligefuldt, spækket med Oplysninger og paa mange Steder livfuldt skrevet. Med sit livlige Ingenium, sin hurtige Orienteringsevne og sin kolossale Belæsthed havde Molbech mange Betingelser for at løse denne litterære Opgave. Intet Omraade er ham ligegyldigt. Fejlen er snarere, at han giver for meget end for lidt. Selvom han naturligt nok mest opholder sig ved Indtryk af svensk Natur, Historie og Folkeliv, finder han ogsaa Plads til Ekskurser af statistisk og kameralistisk Art, som ganske vist ikke letter Læsningen. Han beskriver med Forkærlighed Kirker, Slotte, Herregaarde, Universiteter og Biblioteker, men gaar ikke af Vejen for at meddele Oplysninger om Næringsveje og Handel eller drage Sammenligninger mellem svenske Dialekter og dansk Rigssprog.

I et Værk som dette maa det blive et Kernepunkt at gøre Rede for de personlige Forbindelser, Molbech knyttede med Svenskere. Det var Universiteterne og Herregaardene, der i hans Instruks var anvist ham som særligt Domæne, og det blev ogsaa fortrinsvis her, han med sine særlige Forudsætninger foretog sine Undersøgelser. De to daværende svenske Universiteters ringe Antal af Lærere gjorde det til en let Sag for den Rejsende at lære de fleste af dem at kende. I Lund fandt han mest Tilhold i Professoren i Æstetik Anders Lidbecks Hjem (Br.f.Sv. I 37, 40, 251), hvor han især glædede sig over at lytte til den meget musikalske Husfrues Sang, som (if. Br.f.Sv. II 97) næppe nogen af den stockholmske Operas kvindelige Kræfter naaede paa Højde med. Af det sydsvenske Universitets store Berømthed, Orientalisten Mathias Norberg, der havde været Tegnér's Lærer, giver han en fængslende Skildring. Efter at have talt beundrende om hans videnskabelige Indsats udkaster Molbech et sympatisk Billede af Personligheden: »hvad jeg ønskede at kunne skildre Dem, var denne værdige Oldings sieldne Charakter, hans inderlig elskværdige Blidhed og Godmodighed, hans barnlige, muntre og lykkelige Sind, og den Iver og Begeistring, hvormed han endnu lever for sin Videnskab. Denne omfatter han endnu med Ynglingens fyrige og levende Kiærlighed. Enhver, som hører ham tale med saamegen Ungdomsvarme, og seer Præget af den blide, ungdommelige Glæde i hans Mine, forundres over at see Oldingens Sølvlokker. Stille og beskeden, uden at kiende til lærd Forfængelighed eller Stolthed, har han levet sin Tid hen i Videnskabernes Verden. Disse have været ham Alt; og hans Kiærlighed til dem har været alt for inderlig, til at Fordeel eller Glimmer nogensinde kunde blive Maal for

hans Ønske eller Stræben. Derfor har Europa kiendt og hædret ham, medens hans Fædreland ikke engang ansaae ham værdig til et Hæderstegn, der ødsles til Hundrede, hvis Navn Samtiden knap nævner og Eftertiden aldrig faaer at vide. Det bør siges til Lov for Kiøbenhavns Universitet, at dette har erkienet og offentlig hædret Norbergs Fortienester, inden det skete i hans Fædreland« (I 49 f.). Medicineren Florman nævnes som en af de elskværdigste Mænd, han har truffet blandt Lunds Lærde, og Juristen Holmbergson kaldes en af Sveriges »lærdeste og skarpsindigste Tænkere« (I 250). Den senere saa berømte Botaniker og Biskop C. A. Agardh blev hans Ledsager paa Rejsen nordpaa; gennem ham lærte Molbech under sit andet Ophold i Lund Tegnér at kende. Endnu et interessant Bekendtskab fra den skaanske Lærdomsby skal omtales. Ved dens Universitet var Ling ansat som Fægtemester. Medens hans »gøtiske« Digting ved sin ukunstneriske Form og stærke Hang til Allegoriseren aabenbart ikke har tiltalt Molbech, følte han sig mere overbevist om hans Betydning for Gymnastikken. I ethvert Tilfælde har han i sin Dagbog tegnet et morsomt lille Situationsbillede fra en af hans Undervisningstimer: »Fra Kl. 6—7 var jeg med stor Fornøielse overværende ved de gymnastiske Øvelser under Hr. Ling paa Academiets Fægtesal. En 40 til 50 unge Mennesker fra 7—8 til 16—18 Aar viste her megen Færdighed i at klavre paa Stang og Reb, springe paa Hesten og i Sadelen, giøre Volter, og andre lignende Øvelser. Dette skeer paa Academiets Fægtesal, en Time dagligen, og er negtelig, især for Ungdommen af denne Alder en nyttig Indretning, af hvis Organisation Hr. Ling har megen Fortieneste. Han har i sin Underviisning brugt en systematisk Methode, hvori han tildeels afviger fra den hidtil i Kbhvn og andensteds brugelige Læremaade« (24/4 1812, Coll. Saml. 334, 4°). Man vilde uvilkaarlig være tilbøjelig til at tro, at Molbech som Dansker havde erhvervet sig stærkere Kontakter ved det sydsvenske end ved det nordsvenske Universitet. Saaledes gik det dog ikke i første Omgang. Han blev ikke fortrolig med Tegnér, men med den romantiske Kreds i Upsala (og Stockholm), der havde skabt sig de tre Tumblepladser for de nye Ideer, Tidsskrifterne »Polyfem«, redigeret af Askelöf (1809—12), »Lyceum«, redigeret af Hammarsköld (1810—11), og »Phosphoros«, udgivet af Atterbom og Palmblad (1810—13). Fremfor alle andre blev Lorenzo Hammarsköld, der paa een Gang var Kritiker, Digter og Bibliotekar, og Digteren og Litteraturhistorikeren Atterbom hans svenske Venner. En mindre Rolle spillede for ham Bekendtskabet med Mænd som Geijer, Askelöf, Palmblad, Samuel Hedborn*) og A. A. Afzelius. Hammarsköld blev saa at sige hans Impresario under Rejsen. Ikke blot boede Molbech under sit sidste Stockholmsophold i hans Hjem, men denne hans Vært

*) Udgiveren har ingensteds i Kilderne fundet Beviser for Rigtigheden af Torsten Fogelqvists Paastand (i Hedborn-Biografien 138), at Molbech traf ham paa Thomestorp. Derimod mødtes de hos Palmblad paa Mörjö (»Samlaren« 1904 S. 66).

indførte ham hos sine Venner (General Helwig II 131 f., de to Malere Breda, Fader og Søn II 217 f., Provsten Grev Schwerin i Sala III 21 ff., Kartografen Friherre Hermelin I 180 f.) og gav ham Anvisning paa alt, hvad han burde se. I Upsala opsøgte han foruden forskellige Universitetslærere som den berømte Naturforsker Thunberg (II 305 ff.), Geijer, Teologen Knös og Kapelmesteren Hæffner (II 299) Ærkebiskoppen Jakob Lindblom (II 319) og følte sig tydeligt smigret af hans Forekommenhed uden at opdage, at han her stod over for en erklæret Modstander af de nye aandelige Strømninger.

Som det andet Operationsfelt var Herregaardene anvist ham. Denne Lejlighed til at lære svenske Godsejere og deres Besiddelser at kende var ham utvivlsomt ikke mindre kærkommen, og fra sine Rejser i Fædrelandet medbragte han fuld Fortrolighed med Omgangstonen blandt Landadelen — i »Ungdomsvandringerne i mit Fødeland« optager Skildringerne af hans Herregaardsbesøg en meget stor Plads. Han gæster i Skaane Svaneholm, hvor Baron Macleans Udskiftningsreformer imponerer ham i betydelig Grad (I 157 ff.), Rydsgård (I 185), Näsbyholm (I 187) og Håckeberga (I 189), i Västergötland Dagsnäs (I 325 ff.), hvor han med en Blanding af Ærefrygt og Kritik iagttager den gamle Pehr Tham, Sveriges sidste Rudbeckianer, i Värmland Säby (I 351) og Kilsby (I 351 f.). Han falder ind paa det västmanlandske Jäders bruk (I 372 ff.) og gør — ligesom J. L. Heiberg — en Afstikker til Vallox-Säby i Uppland (II 340 ff.) for at bese Kancelliraad Paykulls berømte Naturaliekabinet. Palmblad lokker ham til at aflægge Besøg paa sin Families Ejendom Mörjö i Östergötland (III 105), og i Kalmar Len modtages han hos den som Rejseskildrer og Tegner bekendte Friherre Linnerhielm paa Ebbetorp (III 143 ff.) og paa Värnanäs (153). Men fremfor alt fik det Betydning for Molbech, at Hammarsköld satte ham Stævne paa Thomestorp säteri ved Kisa i Östergötland (III 83 ff.), der ejedes af en af de originaleste Personligheder, Sverige har fostret: Oldforskeren Kammerjunker L. F. Rääf, stokkonservativ og fremskridtsfjendtlig, fuld af Entusiasme for Sveriges glørværdige Fortid og et ivrigt Medlem af »Götiska förbundet«. I hans Søster Magdalena (Malin) blev den unge Dansker, der allerede i sit Fædreland havde oplevet en Skuffelse i Kærlighed, heftigt forelsket, men opdagede til sin Sorg, at hans Følelser blot blev besvaret med almindeligt Ven-skab. Han vilde dog ikke straks opgive alt Haab og lagde paa sin anden Oprejse Vejen over Thomestorp, skønt det vel egentlig ikke var for at indgaa en ægteskabelig Alliance, Frederik VI havde sendt ham til Sverige. Malin var da rejst bort, hvorfor Stedet ikke længere havde den samme Tiltrækning for ham, og en Illusion fattigere maatte han efter faa Dages Forløb forlade det Sted, hvor han havde begravet saa skønne Forhaabninger. Paa Thomestorps Nabo-gaard Tuna säteri traf han hos Kammerjunker Åke Hammarsköld dennes yngre Broder Lorenzo. For denne var det aldrig let at gæste Tuna, eftersom han der

maatte finde sig i at se den Kvinde (Rääfs anden Søster Eleonora), som han i sin Ungdom brændende havde elsket, gift med sin Broder. Denne Medviden i ulykkelig Kærlighedserfaring har utvivlsomt bidraget sit til at føre de to i deres Ungdom saa udprægede Werther-Typer Molbech og Hammarsköld sammen. Nogle Aar efter finder vi dem begge som i det store og hele lykkelige Ægtemænd.

I Fortalen til 1. Bind af »Breve fra Sverrige« gør Molbech op, hvad Rejsen har betydet for ham rent personligt: »Dette vil jeg under ingen Forhold kunne glemme, at jeg selv paa en Tid, da de Uveirsstorme, der siden trak op over Skandinavien, begyndte at mørkne den politiske Horizont, i Sverrige fandt en saa velvillig, giæstmild og venskabelig Modtagelse, at Mindet om den hører til mit Livs behageligste Erindringer«. Og endnu 40 Aar efter kunde han udbyrde til Ungdomsvennen Atterbom: »hvilken rig Høst for mit hele Liv bragte jeg hiem fra Sverrige 1812! Mit Hierte og mit Sind næres i det mindste endnu derved i Alderdommens Vinter; thi jeg kan aldrig uden Varme mindes hvad jeg skylder svenske Venner og Veninder« (III 105).

Rejsen 1812 blev langt fra Molbechs eneste til Sverige. Der var ligesom en Magnet, der drog ham over Øresund. Men kun een Gang opnaaede han at gense Stockholm og Upsala, iøvrigt indskrænkede hans Rejser sig til Skaane. Fra 1830'erne blev det til en fast Tradition, at han hvert Aar ved Midsommertid maatte herover, hvor han havde skabt sig en trofast Vennekreds. Centrum for Molbechs Skaanerejser var Lund. Der var hans ældste Ven en Dansker, Boghandleren C. W. K. Gleerup, som han 1826 havde bistaaet med at etablere sig i Nabolandet. De nærmeste svenske Venner var Teologen Henrik Reuterdaahl og Tegnér's Efterfølger som Professor i Græsk C. G. Brunius. Det var dog ikke saameget Filologien, der førte ham sammen med denne, som Interessen for den gamle Bygningskunst. Skønt Autodidakt paa dette Felt havde Brunius erhvervet sig et saa lysende Navn som Arkitekt, at Restaureringen af Lunds Domkirke og forskellige store skaanske Herresæder blev betroet ham, og den, der havde indviet ham til dette Arbejde, var — efter hvad han selv har erklæret — ingen andre end Molbech med sin begejstrede Skildring af Lundekatedralen i »Breve fra Sverrige« (se Dedikationen i Brunius' »Konstanteckningar under en resa år 1849«). Det er beklageligt, at hans talrige Breve til Molbech ikke er af den Interesse, at de er egnet til Offentliggørelse (M.s Breve til B. er gaaet tabt). Molbech fulgte hans Byggearbejder med stor Opmærksomhed og omtaler gentagne Gange saavel dem som hans kunsthistoriske Bøger med varm Anerkendelse. Deres hede Temperamenter har maaske ellers nok af og til kunnet slaa Gnister i det personlige Samvær, hvis man tør tro Fru Molbech, der 21/6 1838 skriver til sin Mand: »Jeg maa ellers sige Dig, at jeg ikke er ganske uden

Frygt ved at tænke mig Dig og B. saa nær hinanden. Jeg frygter heftige Disputer — og vil derfor i de ydmygste Udtryk bede Dig om lidt Eftergivelse — naar Fru B. gjør det samme til sin Herre og Gemal, saa haaber jeg paa Fred og en forsonlig Afskeed«. De hyppige Besøg i Lund gjorde, at Molbech følte sig fuldkommen som hjemme der; Lund forekom ham at være et Sidestykke til hans egen Fødeby, et svensk Sorø. Ogsaa fra Universitetets Side viste man sig galant mod »den danske Ihre« (Entomologen A. G. Dahlboms Udtryk i Brev til M. af 30/5 1842). Til større Festligheder (Promotioner, Tegnér-Statuens Afsløring osv.) indbød man ham, og ved en saadan Lejlighed nød han den Ære at blive hilst som »den ældste Skandinav«. Hans Besøg i Skaane indskrænkede sig dog ikke til Lund. Ude paa Landet havde han erhvervet sig et Par Venner, begge Præster. Den ene var den baade som Litteraturhistoriker og Ædruelighedsforkæmper bekendte Peter Wieselgren i Västerstad, den anden den mere ukendte Provst N. P. Westerström, i hvis Hjem i Ausås syd for Ängelholm han og hans Familie gentagne Gange var Gæst. Fra Ausås-Præsten er bevaret en ret anselig Samling Breve, der imidlertid ikke frembyder noget af offentlig Interesse.

Molbechs svenske Bekendtskabskreds blev i Aarenes Løb kraftigt udvidet, dels gennem hans eget Initiativ, dels fordi hans ældre svenske Venner henviste Rejsende med Ærinde til København til hans Omsorg. Over for disse udviste han stor Gæstfrihed, hvad hans Dagbogsoptegnelser noksom vidner om. Det var ham en Æressag at betale af paa den Gæld, hvori han følte sig til Sverige, og utvivlsomt har det ogsaa fornøjet ham at tage sig af de mange ældre og yngre Forskere, der søgte hans Bistand. Især var det Historikere og Filologer, han kom i Lag med, men ogsaa en Naturforsker som A. G. Dahlbom fik en hjertelig Modtagelse i det molbechske Hjem. Af Historikerne var det Abraham Cronholm, Fryxell og Bror Emil Hildebrand, der stod ham nærmest. Skaaningen Cronholm, hvis Korrespondance her ikke er fundet Plads til, overvurderedes af Molbech, der mente, at han vilde blive for Lund, hvad Geijer var for Upsala. Til det danske historiske Tidsskrift bidrog han med en Afhandling om Erik Glipping; iøvrigt var Molbech mest optaget af hans mange og grundige Artikler til det svenske biografiske Leksikon. De Filologer, han kom i Forbindelse med, var hans to jævnaldrende: J. E. Rydqvist og J. E. Rietz samt den purunge Carl Säve, som han hjalp ind paa sin fremtidige Løbebane. Naturligvis udstrakte Molbechs Bekendtskab sig ogsaa til alle Sveriges daværende Bibliotekarere, hans Embedskolleger, hvoraf flere allerede er nævnt i anden Sammenhæng: i Lund Wieselgren og Reuterdahl, i Stockholm Hammarsköld, Arwidsson, Afzelius og Rydqvist, i Upsala J. H. Schröder. En ret omfangsrig Korrespondance med den sidstnævnte er i Behold, dog ikke af saa lødig Karakter, at den har Krav paa her at blive meddelt. Ogsaa med den svenske Stats officielle Udsendinge i

København havde Molbech Føling. Det gjaldt Gesandten Baron Elias Lagerheim, der i Aarene 1836—56 repræsenterede sit Land ved det danske Hof, og fremfor alt Generalkonsul Frans Ewerlöf, som han lærte at kende i 30'erne. Paa Molbechs ældre Dage var intet Hjem ham kærere at komme i end Ewerlöfs; hans Landsted »Meulenburg« ved Helsingør gæstede han ofte om Sommeren. De mange Breve, der er vekslet imellem dem, er dog hverken fra Indholdets eller Formens Side saa mærkværdige, at de fortjener Udgivelse.

Som ældre ønskede Molbech endnu en Gang at gense Stockholm og Upsala. Efter et Par forgæves Forsøg paa at faa en Rejseunderstøttelse lykkedes det ham omsider at blive sat i Stand til at foretage Rejsen i Sommeren 1842. Han var da næsten 60 Aar og netop paa det Tidspunkt svækket af Følgerne af et Halsonde, men under ingen Omstændigheder sindet at lade Lejligheden slippe sig af Hænde. Skønt han følte sig hæmmet i sin Bevægelsesfrihed og maatte opgive et længe næret Ønske om at udstrække Ruten til Gotland, fik han dog overmaade megen Glæde af sin Tur, som han bagefter skildrede i det lille Skrift »Lund, Upsala og Stockholm i Sommeren 1842« (1844). Rejsen stod overvejende i Gensynets Tegn: Gensyn med kendte Egne og med kære Ungdomsvenner. Hammarsköld var forlængst død, men endnu levede Atterbom, og det er næppe for meget sagt, at Oplivelsen af Venskabet med ham blev Rejsens Højdepunkt. Det voldte ham en barnlig Glæde, at der overalt blev gjort Stads af ham, ja at selve Sveriges højtbagede Konge Karl Johan og Tronfølgerparret viste ham den Ære at modtage ham i Privataudiens. Herom fortæller Molbech selv i sin Rejsebog, at eftersom han ønskede at træffe saa mange som muligt af Sveriges fremragende Mænd, dristede han sig ogsaa til at fremstille sig for »den mærkværdigste — den svenske Konge selv« (166). I den 10 Minutters Samtale, som blev forundt ham, berørtes de forskelligste Emner lige fra Hertug Rolf og Holger Danske, Sproget i Norge og den litterære Forening mellem Danmark og Norge, til Dampskibet »Gotland« og dets Lystfart til København. Af den alderstegne Monark giver Forfatteren følgende Billede: »Kongen talte meget selv — uden Tvivl med en noget langsommere Tone og lavere Stemme, end i yngre Aar, men med stor Lethed, med elegante og vel valgte Udtryk. Hans Ansigt er endnu fyldigt, Øinene ganske livfulde, Gangen fast; i hans Physiognomie, i hans Tale og hele Udortes synes man ikke saameget at see Franskmanden, som den provençalske Sydlænder — hvilket ogsaa, skiøndt noget mindre marqueret, fremtræder hos Kronprindsen. Kongens Afsked var endnu venligere, end hans første Tiltale; i en Tone og Udtryk, som om det var en fiint dannet og godmodig fornem Privatmand, jeg talte med, gjorde han mig endnu nogle Spørgsmaal om min Reise og mit Ophold i Stockholm, og gav mig sin Afskedshilsen. Det var mig umueligt, inden jeg aabnede Døren, at modstaae en Drift til at takke Hans Majestæt for den i høieste Grad venlige og indtagende Maade, hvorpaa han

havde modtaget og tiltalt mig, og som vil være mig uforglemmelig for mit øvrige Livs Dage. Jeg sagde det med Ord, der hverken vare heldige eller omhyggeligt valgte, men som kom fra Hiertet, og vidnede om det Indtryk, Kongens Personlighed havde gjort paa mig. Det syntes, at behage ham; den ærværdige kongelige Olding, hvis ædle Skikkelse jeg endnu engang kunde indpræge mig, gjorde et Par Skridt hen til mig, sagde mig en fiin Artighed, og afskedigede mig med sit, »Dieu vous benisse, mon cher Monsieur!« og med et gientaget, ret trofast Haandtryk« (169 f.). Formodentlig som Følge af, at Molbech i 1843 udarbejdede sin udførlige Promemoria om Svenska akademien Ordbog, blev han udnævnt til Ridder af Nordstjerneordenen. Sin naive Glæde herover gav han Udtryk i et Takkebrev til Karl Johan (Brev 302), der igen yderst forekommende sendte ham en dikteret, af ham personlig underskrevet Skrivelse (Brev 305), der var Molbech saa meget mere værdifuld, som Kongen faa Dage efter døde, og der derfor — som Molbech til adskillige af sine Korrespondenter fremhæver — var Grund til at formode, at det var hans sidst affattede Brev. I Upsala deltog han i en Promotionsfest og bændedes under Banketten ved Siden af Hofmanden og Digteren Bernhard v. Beskow. Til Trods for sin legemlige Svækkelse havde han meget af sin gamle Verve i Behold, vilde som i 1812 se alt og tog ogsaa Initiativ til at gøre nye Bekendtskaber. Han opsøgte Rigsarkivaren og Landshøvdingen Hans Järta og den berømte Kemiker Berzelius og lod sig vise om af Billedhuggeren Byström i hans Atelier paa Djurgården. Ogsaa en Finne traf han, den senere saa berømte Snellman, som vandt hans Hjerte, da det viste sig, at han havde skrevet imod Almquists »umoraliske« Fortælling »Det går an«. Men over de nyerhvervede Bekendte glemte han ikke de gamle. I Upsala opfriskede han Ungdomsminderne fra for over 30 Aar siden med Mænd som Geijer, Palmblad, Fahlcrantz, Afzelius og Askelöf. Ikke hele Rejsen stod dog i det selskabelige Samværs Tegn. Paa Det kgl. Bibliotek i Stockholm tog han sig Tid til at optage en Registrant over dets danske Haandskrifter, som han senere lod offentliggøre i det danske »Historisk Tidsskrift«. I Stockholm og Upsala bød der sig rig Lejlighed til at sammenligne Forholdene før og nu. Paa næsten alle Omraader kunde han konstatere en betydelig Fremgang, og i den lille Bog, der blev det litterære Udbytte af Rejsen, underkaster han sine undertiden alt for ensidige og skarpe Domme fra 1812 en Revision, der yder Svenskerne større Retfærdighed. En naturlig Følge af, at hans egne Venner — i første Række Atterbom — i Mellemtiden er blevet Medlemmer af Svenska akademien, er at han nu har forsonet sig med denne Institution, som han i »Breve fra Sverrige« ikke havde tilstrækkelig haarde Ord om. Han er nu villig til at erkende, at det ogsaa har udrettet meget godt i svensk national Aand. I det hele taget er Tilbøjeligheden til at foretrække det hjemlige for det fremmede taget af. Alteftersom han i Danmark havde været Vidne til en liberal Bevægelse, der lidet huede hans

bundkonservative Natur, blev det ham klart, at Svenskerne ikke saa let lod sig løbe over Ende af de nye Slagord, ja at den svenske Folkekarakter i det hele var af en gedignere Art end den danske. Han finder øst for Sundet »noget langt mere originalt, om man vil gammeldags, men ogsaa mere karakteristisk, bevægende sig med mere Frihed, Selvstændighed og Eiendommelighed, end i Danmark« (224) og glæder sig over Nationalkarakterens Høflighed, Finhed, Religiøsitet og Konservatisme, der minder ham mere om Englænderne end om hans egne Landsmænd.

III

Æstetikerne.

LORENZO (egl. Lars) HAMMARSKÖLD (1785—1827) var født paa Tuna säteri nær Vimmerby og blev efter at have afsluttet sine Studier i Upsala med en Magistereksamen 1808 ansat som Amanuensis paa Kungl. Biblioteket i Stockholm, hvor han først Aaret før sin Død fik Titel af Bibliotekar. Hans litterære Produktion spænder over et vidt Felt: fra lyrisk og dramatisk Digtning til Filosofi, Kritik, Kunst- og Lærdomshistorie. Medens hans digteriske Forsøg (Tragedien »Prins Gustaf«, Digtsamlingerne »Poetiska studier« og »Öfversättningar och imitationer efter äldre och nyare skalders«) forlængst er sunket i Glemsel, har hans Indsats som Herold for den frembrydende Romantik været af Betydning, især hvor det gjaldt Bekæmpelsen af det gamle. Hammarskölds kritiske Læremestre var Lessing og Schlegelerne, filosofisk stod han Schelling nær; hvad han ønskede var med andre Ord en nyklassicistisk-romantisk Digtning. Af sin Samtids Digtere placerede han oprindeligt Atterbom, Ling og Geijer i den højeste Rangklasse, Tegnér og Hedborn i anden. Senere fik han ringere Tanker om Ling, med Tegnér stødte han voldsomt sammen, mens i Tidens Løb Stagnelius blev ham stadig kærere. Af danske Digtere satte han — som Heiberg — Staffeldt paa Grund af hans Digtningens filosofiske Indhold over Oehenschläger. Han var den fødte Polemiker. I alle de vigtigste af den nye Skoles Organer har han i større eller mindre Grad haft en Finger med i Spillet: i »Polyfem« og »Phosphoros« som Medarbejder, i »Lyceum« som Udgiver, og til »Svensk litteratur-tidning« ydede han meget flittigt Bidrag. En mærkelig Omstændighed ved Krigsførelsen var den, at selve Arvefjenden, P. A. Wallmark, Redaktør af Organet for den gamle Skole »Journal för litteraturen och theatern« (1809—13) og dens Afløser »Allmänna journalen« (1813—24) var Chef for Kungl. Biblioteket og saaledes Hammarskölds overordnede, som han daglig nødtes til at træffe i Embedslokalerne. Hvorledes deres Samarbejde er gaaet for sig, er vanskeligt at forestille sig, navnlig efter at Hammarsköld (ganske vist under Anonymitetens Dække, som han yndede at omgive sig med) 1819 havde udgivet Pamfletten »Allmänna Journalistens hederskrans« og 1820 (i

Samarbejde med flere) Smædedigtet »Markalls sömnlösa nätter«, begge rettet mod hans Foresatte. Det kan under disse Omstændigheder ikke forundre, at Hammarsköld af den akademisksindede Retning blev udset til Syndebuk, og ned til forrige Aarhundredes Slutning har hans Ry iblandt svenske Litteraturhistorikere været daarligt. Nylig har en diger Doktorafhandling af Torsten Ljunggren søgt at skaffe ham Oprensning, men med al mulig Respekt for det Opbud af Lærdom, der er nedlagt i den, maa man dog spørge sig selv, om man nu ikke er havnet i den modsatte Grøft, naar dens Forfatter vil fremstille sin Helt som en betydelig Kritiker. Ingen vil falde paa at fratage Hammarsköld Æren for med sin Bog »Svenska vittterheten« (1818—19), den første brugbare svenske Litteraturhistorie, at have været en Pionér. Men dens barokke Ensidighed, Mangel paa Proportion og talrige Sjuskefejl gør den til et temmelig middelmådigt Arbejde. Hvad der fremfor alt gør Læsningen direkte ubehagelig, er dens overordentlige Negativitet; det er, som det voldte dens Forfatter en ganske særdeles Glæde at dvæle ved Mangler og Skyggesider, og det er yderst sjældent, at man oplever at se et Forfatterskab omtalt med Sympati. Da P. A. Sondén 1833 foranstaltede en ny Udgave af sin afdøde Vens Bog, fremtraadte den ogsaa i en helt ny Skikkelse, ikke blot derved at Fremstillingen var ført à jour, men dens mest affejende Domme er mildnet og mere velafvejede Synspunkter sat i Stedet for de voldsomme Udfald. I den programmatisk Indledning til 2. Bind af »Svenska siare och skaldar« tager Atterbom klogt og retfærdigt Stilling til sin gamle Forbundsfélles underlige Skrift. Han frakender det ikke visse Fortrin. Ogsaa han vil gøre Hammarskölds Valgsprog »fiat justitia et pereat judex« til sit, men tilføjer den vigtige Ændring: »jag tror, att den högsta justitia är en amor generosus, som väl i hvarje sitt föremål ser hvad det icke är, men dock främst hvad det är, och som gör till hufvudsak att skärskåda, ej hvad det icke har, utan hvad det har. . . Hvar person och sak bör gälla det högsta, som den — genom sin bästa verklighet — kan gälla; att urskilja sådan verklighets grad och art, för att beteckna det fulla höjdmålet af dess värde, är den äkta kritikens konst« (2. Udg. II S. XVIII f.). Han har utvivlsomt Ret i at bedømme Hammarskölds Bog som et Arbejde, der havde sin Styrke i det bibliografiske og litteraturhistoriske — skønt ogsaa her behæftet med grove Sjuskefejl — og sin Svaghed i det, der er Atterboms uvisnelige Fortjeneste: den fine Fremhævelse af de positive Værdier. Første Gang Molbech lærer sin nye Vens Domme om de seneste Aars svenske Skønlitteratur at kende, kan han derfor heller ikke frigøre sig for Indtrykket af, at Hammarskölds Tone er »lidt streng« (I 9.10). Molbech kunde som litterær Polemiker være grov, men han blev aldrig som Hammarsköld giftig. Paa adskillige andre Omraader var Hammarsköld Foregangsmand: ham skylder Sverige sin første Kunsthistorie og de tidligste Fremstillinger baade af den svenske og den europæiske Filosofis Historie, des-

uden forskellige Skrifter vedrørende Pædagogik og Lærdomshistorie. Under de vanskelige økonomiske Kaar, hvorunder han arbejdede, og tilmed Forsørger for en stor Familie, var det ikke underligt, at han sled sig op og bukkede under for en Sygdom kort efter at være passeret 40-Aarsalderen.

Det var Molbech, der først henvendte sig i et Brev fra Lund til Hammarsköld 3. Maj 1812. I sin Egenskab af Bibliotekar faldt det ham naturligt at søge Oplysninger om den nyere svenske Litteratur hos Kollegaen i Stockholm. Det skal siges til dennes Ros, at han ikke viste sig karrig med at hjælpe. Ingen har i den Maalestok været utrættelig i at staa den danske Rejsende bi med en Haandsrækning som han. Molbech skaanede ham ikke, og der er Kapitler i Rejsbogen, som helt og holdent bygger paa Meddelelser fra Hammarsköld. Jordbunden for et personligt Møde var beredt ved, at Hammarsköld havde læst hans Bog »Vaarblomster og Hedeurter«, der indeholder Digte, en Rejseskildring og den filosofiske Afhandling »Om Livet«, hvoraf navnlig den sidste ungdommelige Idealisme faldt i Hammarskölds Smag. Saaledes forberedt traf de første Gang sammen den 11. Juli hos Hammarskölds ældre Broder Åke paa Tuna säteri, hvor Lorenzo havde sat ham Stævne, og hvor Grunden blev lagt til deres Ven-skab. Under Molbechs første Ophold i Stockholm befandt hans nyerhvervede Ven sig paa Landet, men da Molbech i anden Omgang gæstede den svenske Hovedstad, blev Samværet mere intimt, derved at han fik Lov at opslaa sit Paulun i Hammarskölds Hjem og saaledes havde sikret sig den mest kyndige Cicerone, han kunde ønske sig. Entusiasmen er paa begge Sider i Begyndelsen udelt. I Brev, skrevet 3/8 fra Tuna til Herremanden C. R. Carlsen paa Gl. Køgegaard, lyder Molbechs Dom om Kollegaen saaledes: »Her har jeg ogsaa først gjort personligt Bekiendtskab med en Mand, som jeg længe, og næsten under mit hele Ophold i Sverrige har staaet i Correspondence med, uden at vi begge kiendte hinanden anderledes, end af vore litteraire Arbeider. Det er BibliotheksSecretairen Hammarsköld fra Stockholm, en Broder af Kammerjunkeren — en Mand, ikke blot med et mere end almindeligt Hoved og poetisk Genie — men ogsaa af en for hans Alder uvanlig Lærdom, og dertil af saa mangehaande Kundskaber og en saa sielden Hukommelse, at hans Omgang ikke kunde andet end være mig i høieste Grad interessant. Jeg veed Ingen i Sverrige, af hvem jeg har lært og erfaret saameget som af ham« (Ny kgl. Saml. 2336, 4°). Hammarsköld paa sin Side overvurderede i Begyndelsen aldeles sin danske Ven, naar han til Clas Livijn 15/6 1812 kunde skrive: »Molbech har visserligen mer skapande geni, än både Nyerup och Rask, och Gud vet om ej mera, än sjelfva Oehlschläger, åtminstone äro hans arbeten renare och mindre affekterade, än den senares« (cit. efter Gustaf Ljunggren: »Svenska vitterhetens häfder« IV 353). Molbech fik dog snart Øje for Vennens Fejl. Til Grundtvig, der havde faaet en skarp Kritik i Hammarskölds Afhandling om den nyeste danske Litte-

ratur, fældede han denne Dom om ham: »Han er et ret godt og levende Hoved, men i høi Grad flygtig, eensidig og selvtilfreds, som de fleste af den nyere Skoles unge Tilhængere i Sverrige. I øvrigt har han virkelig megen Læsning og en sielden Hukommelse« (»Chr. Molbech og N. F. S. Grundtvig« 82). Al individuel Ulighed til Trods er der mange paafaldende Overensstemmelser mellem den svenske og den danske Lærdes Livsomstændigheder og Naturanlæg, der dels ligger i Tidsatmosfæren, dels skyldes mere tilfældige Aarsager. Begge havde gennemlevet en gærende Ungdomsperiode med ulykkelige Forelskelser. De fandt deres Plads i Bøgenes Verden, som de stod i et dobbelt Forhold til: dels som deres Vogtere og Værnere i deres respektive Biblioteker, dels forøgende deres Antal som uhyre produktive Skribenter. Mærkelig er Ligheden i Udøvelsen af deres Embedsgerning. Som Hammarsköld laa i permanent Krig med sin Chef, oplevede ogsaa Molbech den Vanskæbne til sin foresatte at faa en Mand (E. C. Werlauff), som han kun kunde forhandle med ved at skyde beskrevne Sedler over paa hans Arbejdsbord. Og om begge hedder det, at vel elskede de deres Arbejde iblandt Bøgerne, men samtidig havde de den Svaghed, at de ansaa disse som Materiale mere for egne Studier end for Laanernes. »Man har från flere håll sagt mig«, skriver J. E. Rydqvist (»Bidrag till Kongl. Bibliothekets historia under min tjenstetid« i »Kungl. Bibliothekets handlingar« 41. Bind 1926 S. 5), »att Hammarsköld arbetade nästan uteslutande för egen räkning, under arbetstimmarne på K. Bibliotheket (kl. 10—1); Schlyter påstod, att han på Hammarskölds bord såg alltid samma oskrifna papperslägg. Icke så liten öfverdrift torde ligga i dessa uppgifter. Hammarsköld har skrivit ett katalogband öfver handskrifter, och man ser ofta hans hand i bokbindar-boken på hans tid o. s. v. Han kände K. Bibliothekets skatter ganska väl, och när det var fråga om en litterär-historisk upplysning, kunde ingen bättre lemna den än Hammarsköld, som hade vidsträckta insigter på detta område. Han var en ledtråd i många saker, hade ett starkt minne och mycken beredvillighet att gå andra till handa. Den lärde, särskildt utlåndingen, vände sig därför vanligen till Hammarsköld, som otvifvelaktigt mest af alla upprätthöll Bibliothekets anseende som ett lärdt werk. Å andra sidan är det mer än troligt, att Hammarsköld begagnade mycket af tjenste-timmarna till eget författarskap, och än mer till samlande af materialier därför. Han hade en öfvervinnelig lust till mångskrifveri, och behöfde derur hemta någon pekuniär fördel, till fyllnad för behofven vid underhållet af en talrik familj, hvilket ej kunde bestridas med en liten lön och en högst obetydlig enskild förmögenhet«. Hvad der her er gjort gældende om Hammarsköld, er Ord til andet blevet udtalt om Molbech af dennes Kolleger i Danmark (J. M. Thiele: »Af mit Livs Aarbøger« 2. Udg. I 125, Werlauff: »Erindringer af mit Liv« 183 f., Chr. Bruun: »Erindringer fra det gamle kgl. Bibliothek« 23). Ogsaa Mangeskriveriet, som Rydqvist taler om hos Hammar-

sköld, var Molbechs Skødesynd. Naar han derfor i sin Nekrolog over Vennen i »Nordisk Tidsskrift« II (1828) tillader sig at paatale, »at den usædvanlige Hurtighed, hvormed han arbeidede, jævnlig bragte ham til at skrive meget, uden at det altid blev godt«, er det af en overordentlig ufrivillig Komik, for var der noget, som Molbech ikke kunde lade andre høre, var det Beskyldningen for manglende Akribi. Som den rastløse Polygraf han var, efterlod han sig talrige af sine Arbejder i ufuldført eller i hvert Fald fejlfuld Skikkelse. Han var, omend ikke saa meget af en Polyhistor som Hammarsköld, dog en encyklopædisk Natur; hans Kundskaber var dog næppe saa omfattende som Hammarskölds. Gav han sig undertiden i Kast med Emner af filosofisk eller kunsthistorisk Art, var han ude paa tynd Is. Medens Hammarsköld har faaet en vis Betydning for Udviklingsgangen inden for sit Lands Litteratur, kan det samme ikke siges at have været Tilfældet for Molbechs Vedkommende. Som Kritikere var de lige frygtede og hadede. Deres Standpunkter var ekstreme; en lidenskabsløs Afvejen kendte de ikke. Derfor fik begge ogsaa Ry for at være »vranterne«. De, der kendte dem personlig, var dog af en anden Mening: Atterbom skriver 23/10 1824 til Beskow om sin Ungdomsven Hammarsköld, at han »är i grunden af de godsintaste menniskor under solen, ehuru visserligen också (i många punkter) en af de orimligaste« (»Sv. akad. handl. fr. 1886« 36. del 31). Det samme kunde siges om Molbech.

Som en Følge af deres Forudsætninger maa det blive naturligt, at deres Brevveksling i første Linie kommer til at dreje sig om litterære Emner — »Nova litteraria«, som Molbech ofte kalder det. Der kan ikke herske nogen Tvivl om, at de ogsaa følte Interesse for hinandens personlige Anliggender, men disse træder i anden Række og bryder sjældent spontant frem. Deres Korrespondance holdes først og fremmest vedlige igennem de 15 Aar, den spænder over, for at give hinanden Underretning om de litterære Tildragelser i deres respektive Lande og kan derfor læses som en fortløbende Oversigt over Bogavlen i Danmark og Sverige inden for Perioden 1812—27. Der var i de første Dage af det 19. Aarhundrede store praktiske Vanskeligheder for en aandelig Kommunikation mellem de nordiske Lande. Boghandelen var — navnlig i Sverige — meget lidt udviklet; det klager alle over, Danske som Svenske. Forsendelser af Bogpakker kunde kun foregaa pr. Skib eller med tilfældige Rejsende. Særlig om Vinteren maatte man væbne sig med Taalmodighed og afvente »första öppet vatten« (III 14). Først 1830 indrettede det svenske Postvæsen en Diligence Stockholm—Ystad, som dog hurtigt igen blev nedlagt. Efter Midten af Aarhundredet blev dog Diligencer mere udbredt, men selv efter at de var indført, klager Atterbom over, at det »att skicka böcker mellan Upsala och Köpenhamn går långsammare, än att skicka dem til Cap eller Honolulu« (III 133). En Mand, der stod Molbech nær, Indehaveren af Gyldendals Forlag Jacob

Deichmann, gjorde — formodentlig ikke uden Paavirkning af Molbech — en virksom Indsats for at raade Bod paa disse uheldige Tilstande. Tre Aar i Træk udgav han en Fortegnelse over de Bøger, som 1814—16 udkom i de tre nordiske Riger, og hvortil Hammarsköld leverede de svenske Titler. Det var ogsaa ham, der etablerede sin nærmeste Medhjælper C. W. K. Glerup som Boghandler i Lund, hvor han hurtigt kom til at formidle den boglige Forbindelse mellem Sverige og Danmark og derved bidrog til at føre de to Folk sammen. Naar Det kgl. Bibliotek er saa forholdsvis velforsynet med svensk Litteratur fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede, skyldes det de Bogindkøb, som Molbech og Nyerup paa deres Rejse foretog og senere sørgede for at føre à jour. Hammarsköld paa sin Side lykkedes det at skaffe Kungl. Biblioteket i Stockholm en større Bevilling, hvoraf noget skulde anvendes til Indkøb af dansk Litteratur. Hans Sympati for dansk Aandsliv var ikke mindre end Molbechs for svensk: »en dansk Bog var en af de Gaver, der allermest kunde fornøie ham«, vidner Molbech i sin Nekrolog over Vennen. For denne Brevudgave, der har til Formaal at fremlægge Bidrag til den aandelige Skandinavismes Historie, er det et springende Punkt, at Molbech og Hammarsköld arbejder som Pionerer for at gøre Nabolandene bekendt med hinandens Litteratur. Men som det altid vil gaa, naar to beslægtede Nationer kommer i Kontakt med hinanden, fører det uundgaaeligt til Sammenligninger, hvor nationale Følelser og Fordomme sættes i Sving. Molbech maa bedømme den svenske Litteratur som Dansker, Hammarsköld den danske ud fra sine svenske Forudsætninger — det er baade menneskeskeligt og naturligt — og ingen af dem kan siges fri for at have ladet sig forlede til alvorlige Fejltagelser. Lige ivrige Patrioter var det dem begge magtpaaliggende at hævde deres Nations Primat i det kulturelle Arbejde, og ingen af dem var tilfreds med en Rangforordning, der tildelte deres Land Andenpladsen. Hammarsköld, der paa een Gang følte sig tiltrukket og frastødt af Grundtvig, tog af hans nedsættende Domme over svensk Filosofi og Poesi Anledning til at forfatte den Oversigt over Filosofiens Historie i Sverige, som han selv ansaa for det egentlige Fundament for sin litterære Ære. Selv mente han at kende den danske Litteratur fuldt saa godt som nogen af sine Landsmænd (»Breve til og fra F. C. Sibbern« I 142) og tillægger sig (ndf. I 185.37 ff.) Æren for at have aabnet sine Landsmænds Øjne for Værdierne i den danske Litteratur. Slet saa gode Erfaringer havde Molbech ikke med Hensyn til den svenskes Udbredelse i Danmark (I 191.13 f.). Desmere anerkendelsesværdig er den Maade, hvorpaa de afviklede deres Mellemværender. Rent sagligt stødte de ved flere Lejligheder sammen, men uden at det giver nogen varig personlig Mislyd — Brevvekslingen genoptages i samme uforandret venskabelige Tone, som om intet var passeret. Første Gang en Divergens opstod, var i Anledning af Hammarskölds til »Svensk litteratur-tidning« indsendte Afhandling »Underrättelser om de sednare upp-

träden i den danska witterheten«, om hvilken Ekedahl indrømmer, at den røber »ett omoget hastverk och har nu föga mer än kuriositetens intresse« (a. Skr. 12). Herom kan der for os heller ikke være Tvivl. Svenskerens Opsats er et prisværdigt Forsøg paa at orientere sine Landsmænd om nyere dansk Litteratur — »ingen nations witterhet är bland oss så litet bekant som den Danska« — men han er selv foreløbig ikke tilstrækkelig bevandret i den til at kunne optræde som fuldt sagkyndig Cicerone for andre. De skæve Domme, han her fældede over en lang Række danske Digttere, hensatte Molbech i Vrede, og han tog saavel privat (Brev 31, efter at have læst Afhandlingen i Manuskript) som offentligt (i en Artikel i »Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn«) til Genmæle. Avisindlægget er, da Afhandlingen fremtraadte anonymt, formet som et Brev til Atterbom og slutter voldsomt med en Udtalelse om, at han ikke kunde være Ven med den, som viste sig som Uven af hans Fædreland. Molbech gik dog hurtigt i sig selv og indsaa, at Hammarsköld ingenlunde var Danmark usympatisk stemt. Hvad der forledte ham til en saa ubehersket Reaktion turde bl. a. have været den Bjørnetjeneste, Hammarsköld gjorde ham ved i sin Opsats at udnævne sin danske Ven til en af sit Lands ypperste Prosaister og i det hele en Mand, som man paa forskellige Omraader kunde vente sig noget betydeligt af. Til Gengæld blev Hammarsköld et Par Aar efter heftigt opbragt over nogle Udtalelser af Molbech i »Athene«, der forekom unødigt udfordrende for svensk Nationalære, og som lokkede ham til at tale om Molbechs »Suecomisi«. Sikkert er Uvillie mod Sverige det sidste, man kan beskyldte Molbech for; men det kan ikke nægtes, at hans Domme ofte blev saa brysk udformede, at de maatte falde en Svensker for Brystet, der ikke betænkte, at han fór frem paa samme Maade over for sine egne Landsmænd. Det fremkaldte Hammarskölds hvasse Svar af 18/6 1816, men efterlod sig iøvrigt ingen dybere Misstemning. Paa Baggrund af disse Erfaringer kan det vel nok betragtes som uklogt af Molbech at ledsage sin Rejsebog med en »Kort Udsigt over Epokerne i den svenske Nationallitteratur Historie«, om hvilken gælder nøjagtigt det samme som om Hammarskölds Forsøg paa at vejlede i dansk Litteratur, at Kendskabet var for overfladisk, og derfor blev Konklusionerne delvis fejlagtige. Hammarskölds Dom over dette Arbejde faldt dog ikke saa ugunstigt ud som Molbechs over hans. Han erkendte, trods Indvendinger, at det lille Skrift havde sin Værdi som den eneste hidtidige Oversigt over den svenske Litteraturhistorie — selv gav det ham Blod paa Tanden til at gøre Arbejdet om i større Skala i Bogen »Svenska witterheten«. Om hans gode Tanker om »Udsigten« vidner det ogsaa, at han var Grawallius behjælpelig med Omplantningen til Svensk. Ekedahl er endog saa elskværdig at betegne Molbechs lille Arbejde som »för lång tid framåt den minst partiska framställning af våra vittra häfder, som finnes« (47). Den nulevende Slægt kan ikke komme i Affekt over denne nationale Kappelstrid; vi kan med et Smil betragte de to Kamphaner.

Paa sin Side havde Hammarsköld ogsaa bidraget til at sprede Kendskab til svensk Litteratur i Danmark. Det skete ved Afhandlingen »Ildgnister, strøede over den nyere svenske Litteratur«, som i Molbechs Oversættelse gik igennem tre Numre af »Athene« VII (1816). Denne Oversigt, der, efter hvad dens Forfatter selv oplyser, er blevet til 1813, og hvortil et Udkast med Titlen »Aphorismer« er bevaret paa Kungl. Biblioteket i Stockholm, giver mere end dens Overskrift lover. Foruden den originale Skønlitteratur omtales ogsaa Klassikeroversættelser og Frembringelser inden for Videnskab, ja endog Billedkunst. I al sin Kortfattedhed tegner denne Afhandling af letforstaaelige Grunde et korrektere Billede af Sveriges aandelige Situation end Molbechs udførligere »Udsigt«. Hovedsynspunkterne er de samme: uforsonligt Had til Akademiet, Glæde over hvert nyt Tegn paa, at en ny national Litteratur er ved at blomstre frem. Det er næppe tilfældigt, at saa mange af Hammarskölds Breve er dateret 21. December, Dagen efter Akademiets store aarlige Sammenkomst. Tydeligt nok har han ventet med at skrive til sin Ven i Danmark, til han kunde meddele, hvorledes det høje Areopag i hans Øjne havde kompromitteret sig ved sine Prisuddelinger. Han vidste nok, hvorledes Molbech vilde godte sig over hans Kommentarer, og det fejlede heller ikke, at denne udnyttede dem paa Tryk til at kaste et latterligt Skær over den ærværdige Institution.

En anden Belastningsprøve for deres Venskab var de to Landes forskellige Udenrigspolitik. I Korrespondancen indtil 1814 kommer det ikke meget frem, da de maa paalægge sig en vis Forsigtighed af Frygt for, at deres Breve under den truende Krigsfare skal blive aabnede, men det er i al sin Tavshed et talende Faktum, at Molbech lader hengaa 5 Maaneder efter Tabet af Norge, før han føler Lyst til at genoptage Tankeudvekslingen. Hammarsköld anbefaler ham at læse A. W. Schlegels anonymt udgivne Skrift »Sur le système continental«, der bl. a. gaar ud paa at advare Danmark mod at bibeholde Alliancen med Napoleon, og henviser ham til sin egen, ligeledes uden Forfatterangivelse udsendte Bog »Sammandragen berättelse om Dannemarks krigsförhållanden till Sverige« (1813). Denne lille Piece paa blot 2 Ark har til Formaal at bevise, at i Forholdet mellem Danmark og Sverige har det som Regel været Danmark, der har vist sig upaalideligt, misundeligt og fredsforstyrrende, medens Sverige har givet efter og som Løn herfor blot har opnaaet at blive haanet af Danskerne. Dens Tesis, at Svenskerne »ej böra grunda något framtida hopp om våra vestra gränsers säkerhet på annat, än Danska statens undergång« (30), giver et overraskende krigerisk Indtryk af Hammarsköld, som stemmer meget daarligt med hans umiskendeligt varme Følelser for den danske Litteratur, men finder sin Forklaring i, at det er skrevet paa Bestilling af Karl Johan. Hammarsköld burde naturligvis ikke have ladet sig bruge til dette Bøddelarbejde, hvis han ikke inderst inde delte sin Konges politiske Anskuelse. Pungenød tvang ham nu til at gaa under

Aaget. Molbech maa allerede 1813 have faaet Nys om dens Eksistens, siden Oberstløjtnant E. Tscherning 10/5 skriver til ham: »Jeg gad gierne seet Hammarskölds politiske Foster for om mueligt at døbe det med tilbørlig Ære« (NkS. 2336, 4°), men holder sin Dom over den (»en ussel, med de groveste Løgne opfyldt Pasquil«) tilbage til Aaret 1817, maaske fordi han nødigt vil tiltro sin Ven at være Forfatter til et saadant Skandskrift.

Paa Trods af saadanne Uoverensstemmelser holdt de ud med hinanden, til Døden berøvede Molbech hans svenske Ungdomsven. I sit »Nordisk Tidsskrift« 1828 satte han ham et smukt Eftermæle, »Til Hammarskölds Minde«, hvori han, delvis støttet til Sondéns Nekrolog i det svenske Blad »Kometen«, men navnlig ud fra personlige Indtryk tegner et Billede af Manden og hans Værk. Efter Molbechs Sædvane er det gjort uden Panegyrik; kun Hensyn til Sandheden faar Lov at raade. Den afdøde Vens Værker karakteriseres som Resultatet mere af Flid end af Geni, enkelte af dem framendes højere Værd, men hans uselviske Kamp for hvad han ansaa for ret og sandt, hans dybe Følelse for det skønne fremhæves som det, hans Venner længst vil huske, og til deres Tal mener han ogsaa at turde regne sig: »jeg, der i 15 Aar kun kiendte min varme og redelige Ven af hans Skrifter og hans Breve, kan vidne: at han blev sig selv liig til Enden; og at hvad han kan have feilet, saa skal hans Gravmæle kunne sige: Han var Sandhed tro; Kiærlighed boede i hans Hierte; for sig selv levede han mindst«. I Molbechs Stambog nedskrev Hammarsköld i Aaret 1817 følgende for deres indbyrdes Forhold karakteristiske Linier:

Icke den svagare välj dig till vän, för att kvinnligen hvila,
Men den som, lik dig i kraft, lifvas till handling och mod!

Ingen i Sverige lignede Molbech mere end Hammarsköld; derfor er der en dybere Sandhed i Tegnér's Betegnelse »den danska Hammarschöld« end den blot polemiske.

At komme fra Hammarsköld til Atterbom er som at bevæge sig ind i et andet aandeligt Klima, at henflyttes til mildere Luftninger. Her skiftes der ingen Klinger, her tales blot det rene Venskabs Sprog. Medens Molbechs Brevveksling med Hammarsköld er af overvejende litterær Karakter, kendetegnes Korrespondancen med Atterbom først og fremmest ved en personlig Tone. Der veksles aldrig et haardt Ord imellem dem, fra de i 1812 lærte hinanden at kende, til de med 2 Aars Mellemrum — gik i Graven, sidst af dem Molbech, skønt han var født 7 Aar før Vennen, og det var ikke Mundsvejr, naar han kunde skrive til Atterbom: »Af alle mine Venner i Sverrige er du den, som jeg mest interesserer mig for, og som jeg føler mest Hengivenhed for« (I 64.9 f.). Ja, det er ikke frit for, at man kunde ønske, at Atterbom undertiden vilde have taget Bladet fra

Munden og sat Molbech paa Plads, f. Eks. naar han lod sig henrive til urimelige Udtalelser om Oehlenschläger og H. C. Andersen, som Molbech begge under- vurderede.

PER DANIEL ATTERBOM (1790—1855), der senere føjede et mere poetisk klingende AMADEUS til sine Fornavne, ligesom Lars Hammarsköld havde forvandelt sig til en italiensk Lorenzo, var med stærke Baand knyttet til sin Barn- doms Præstegaard i Åsbo i Östergötland, hvorhen det var ham en særlig Glæde i 1812 at føre Molbech, men hele sit Manddomsvirke lagde han i Upsala. Sin betydningsfulde Gerning i Sveriges Aandsliv udførte han efter to Linier, var som et Par andre store nordiske Personligheder — Geijer og Grundtvig — »til Hælvten Bogorm, til Hælvten Skjald«. Selv taler han i et Brev til Peder Hjort om sin »besynerliga organism — half poet, half philosoph, half reflexions-, half phantasi-varelse«. Saa helstøbt et Menneske var han, at han paa begge Omraader øvede en overordentlig Indsats. Han er den, som i sit Fædreland har indført Romantikken i dens ekstreme tyske Form og af Upsalakredsen ansaas som Overhoved for den saakaldte »Fosforisme«, der havde taget Navn efter Tidsskriftet »Phosphoros«. Med sine spekulative Anlæg indlægger han i sin Ungdoms lyriske Digtkreds »Blommorna« (1812) en metafysisk Symbolik og skriver som Tieck store dramatiske Eventyrdigte: »Fågel blå« (1814) og »Lyck- salighetens ö« (1824—27). Paa en stor Dannelsesrejse til Syden 1817—18 lærte han flere af Tysklands aandelige Førere at kende og blev derigennem bestyrket i sin Ungdoms Ideal. Men Kampen for Udkommet førte ham tidligt ind paa en videnskabelig Bane, der resulterede i hans Udnævnelse til Professor ved Upsala Universitet, først i Filosofi, senere i Æstetik. Som Litteraturhistoriker skabte han, ganske vist ikke uden en brydsom Kamp med sine øvrige Pligter, hvad der ogsaa kan spores i Kompositionen, den stolte Bygning, der hedder »Svenska siare och skalder«, den Dag i Dag et levende Værk, takket være sin Forfatters kunstneriske Fremstillingsevne, Lærdom og for al aandelig Storhed aabne Sind. Hammarskölds »Svenska vitterheten« er et Førsteforsøg i bibliogra- fisk Katalogisering, Atterbom skænkede med sine 6 store Bind Sverige den første virkelig moderne Litteraturhistorie og gav den ved sin dybe Sympati for Emnet et eget personligt Tonefald. Selvom han ikke havde været Digter, vilde denne ene Bedrift have været tilstrækkelig til at sikre ham et Navn i svensk Aandsliv.

Atterbom nærede hjertelige Følelser for »det blida, idylliska, vänliga, gäst- fria Dannevang« (»Udvalg af Breve til Peder Hjort« II 337), uden dog at have besøgt vort Land mere end een Gang, og kunde mod Slutningen af sit Liv med Tilfredshed konstatere, at Danskere og Svenskere havde ophørt at være Ud- lændinge for hinanden (»Svenska siare och skalder« 2. Udg. VI: 1 124). Hans danske Venner fra Ungdommen var foruden Molbech de to soranske Lektorer Peder Hjort og Ingemann samt Botanikeren J. F. Schouw, Maleren J. L. Lund

og Retshistorikeren Kolderup-Rosenvinge. Hans varme Følelser for Hjort, som han havde truffet paa Udenlandsrejsen, kan udlæses af det smukke Digt »Till Peder Hjort«, hvoraf et Par Linier er sat som Motto paa denne dansk-svenske Brevudgave, og af hans Breve til ham, der dog kun foreligger trykt til og med Aaret 1832 (»Udvalg af Breve til P. Hjort« II, Resten i Hs. Ny Ny kgl. Saml. 2411, 4°). Atterboms og Ingemanns Brevveksling foreligger udgivne i en særlig Publikation (Kjeld Galster: »Ingemann og Atterbom«). Paa sine ældre Dage opsøgte han i Upsala af to andre danske Digtere: Carsten Hauch og H. C. Andersen (se »Danske Studier« 1923 S. 69 ff.) og følte sig navnlig tiltrukket af Hauchs Personlighed. I denne ægte romantiske Digter mødte han en ligestemt Sjæl, og hans Breve baade til Molbech og til Hauch selv (trykt i Fr. Vetterlund: »Från nyromantikens dagar«) aander udelt Glæde over hans Besøg. Men Atterbom havde da kun faa Leveaar tilbage. Det var et sært Lune af Skæbnen, der gjorde Lærde som Molbech og Peder Hjort til hans fortroligste danske Venner, men nægtede ham at knytte intimere Forbindelse med Digtere som Ingemann og Hauch, som havde langt bedre Forudsætninger for at forstaa ham.

Molbechs Bekendtskab med Atterbom gaar ligesom det med Hammarsköld tilbage til hans Rejse i Sverige 1812. Her traf de hinanden i September paa Rääfs Gaard Thomestorp i Östergötland og følte straks saa megen gensidig Sympati, at de blev enige om at slaa Følge hjem til Atterboms Fødested Åsbo. Sit uforglemmelige Indtryk af Præstegaarden og Atterboms gamle, i et bekendt Digt af ham besungne Morfader har han skildret i 3. Del af Rejsebogen »Breve fra Sverrige«: »Hvor roligt og venligt, ja jeg kan vel sige, hvor lykkeligt her randt de faae Dage jeg levede hos den patriarchalske Familie, i dette Huus, hvor Alt aandede Fortidens Ærlighed, Reenhed og Fromhed, og hvor jeg af min Ven Atterboms Morfader, den ærværdige fem og fiirsindstyve Aar gamle Provst, af dennes bedagede Søster, af den brave Comminister (hvis Formand Atterboms afdøde Fader havde været) og den øvrige Familie blev modtaget med en hiertelig Giestfrihed og rørende Inderlighed, som om jeg havde været en gammel Ven af Huset. Aldrig har jeg været paa et Sted, hvor ikke Mindesmærker eller Reliquier af Livet, men Livet selv i dets virkelige Skikkelse, Menneskene i deres enfoldige Reenhed, den religiøse Tone, den simple Levemaade, den stille Kiærlighed og Hiertelighed, som forenede Familien — kort, det ærværdige Hele, som jeg bedre kan føle, end udtrykke — saaledes satte mig et halvt Aarhundrede tilbage i Tiden, som i denne, Fromhedens og de stille Dyders lykkelige Bolig. Med Erindringer, som aldrig udslettes af mit Indre, forlod jeg den venlige Egn, og ofte ville mine Tanker dvæle paa et Sted, hvor jeg selv aldrig mere kommer, men hvis Billede vil følge mig, som et af de skønneste og reneste, Livet har skienket mig« (III 116 f.). Herfra fulgtes de til Stockholm, hvorfra Molbech besøgte Atterbom i Upsala, og sammen gæstede de i de følgende Dage Grev

Schwerin i Sala og besøgte Stedets berømte Sølvgruber. Paa Hjemrejsen besøgte Molbech atter et Par Dage Åsbo. I de 13 Aar, der hengik, inden de gensaas, udvekslede de kun sparsomt Breve, men dog nok til at vise, at de ingenlunde havde glemte deres første lykkelige Samvær. Det var Molbech en Skuffelse, at Atterbom paa Vejen til Syden i 1817 ikke lagde Rejseruten over København. Til Gengæld overraskedes han glædeligt ved i 1825 at modtage Besøg i sin københavnske Bolig af Vennen, som var rejst til Danmark ledsaget af Geijer og J. H. Schröder. »Jeg fandt A. i enhver Henseende, ogsaa i Elskværdighed uforandret«, hedder det i hans Skrivekalender 9/7. Molbech hilste sin Ven med følgende fordringsløse Digt, som blev optaget i Bladet »Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn« (Nr. 56):

Til Digteren Atterbom.

Velkommen Skiald fra Sveas Fielde
Til Axels Stad, til Danas Lund!
Du Fostersøn af Nordens Vælde,
Formildet i en heldig Stund
Ved Sanggudindens hulde Gave,
Dig aarle sendt fra Sydens Have.

Det, som i Livets stille Morgen
Du aned hist bag Klippens Muur,
Hvor Konstens Aand, endnu forborgen
I Skiødet af en høi Natur,
Dig lærte først de fulde Toner,
Som før ei klang i Sveas Zoner:

Det blev Dig klart, da ned fra Bierget
Du steg til Sydens gyldne Pragt.
Men ogsaa der Du kiækt har værget
Din Aand mod fremmed Letsinds Magt.
I Hiertet Troskab, Ild i Sangen,
Du bragte med fra Romervangen.

Nu skienker os en nordisk Frænde
Et længe næret Ønskes Lyst:
At ogsaa her han maatte kiende
Sit Nordens Præg i Danskes Bryst,
Og glæde sig i Dalens Skygger
Hvis Ly vor Fredrik mildt betrygger.

Ja, Du, som varm, dybsindig, stille
 Gik Sangens morgenlyse Vei,
 Som Bifaldsmiger ei kan hilde,
 Som Virakduft berused ei,
 Som aandfuld kiærlig vandt et Hierte
 Hvergang Du qvad om Lyst og Smerte:

Dig, Sverrigs ædle, elskte Sanger
 Vi bringe vort: Velkommen vær!
 Det, som Din Attraa mest forlanger,
 Du ingensteds vil savne her:
 Et kiærligt Sind, en trofast Aand,
 En ærlig dansk, en Venne-Haand!

I de faa Dage, de tilbragte sammen, genopfriskede de Ungdomsminderne, men Atterbom vilde ogsaa gæste Hjort og Ingemann i Sorø, og da han vendte hjem derfra, var Molbech til hans og sin egen Beklagelse rejst paa Landet. En lang Aarrække skulde gaa, inden de mødtes næste Gang, den uigenkaldeligt sidste. I 1842 blev det Molbechs Tur til at gæste Upsala, i Anledning af Universitetets Doktorpromotion. Uheldigvis holdtes den midt i Sommertiden. Atterbom var paa Grund af sit svage Helbred flygtet fra Byen ud paa sit landlige Tilholdssted. Kvallstad ved Søen Valoxen, men stillede generøst sin Bolig i Upsala til Molbechs Disposition. En hel Dag kunde de dog nyde sammen ude paa Landstedet, kun noget besværede af Litteraturhistorikeren Lénströms Nærværelse; det affødte det med megen Hjertelighed skrevne Kapitel 10 i Rejsbogen »Lund, Upsala og Stockholm i Sommeren 1842«, hvori Molbech gør Tilløb til at give den Karakteristik af »Blommorna«s Digter*), som han længe havde stillet i Udsigt, men aldrig fik udført i større Format. »Det er den ædle, rige Individualitet hos denne Digter«, hedder det her, »den rene, fulde, klare Strøm af menneskelig Aandskraft og Hiertesfylde, som bevæger sig gennem hans Væsen, denne varme, milde, natursande, umiddelbare Følelse og Deeltagelse, som yttre sig i hans Tale og i enhver Meddelelse af hans indre Liv, der gjør hans Personlighed saa elskværdig, hans Omgang saa uimodstaaelig indtagende. Man forundrer sig over, at en saa dybsindig og alvorfuld, man kunde vel endog sige saa lærd Digter, har kunnet bevare saa rig en Skat af Hiertets naturlige Varme, af Følelsens Mildhed, Ømhed og Godmodighed. Den store Hemmelighed i dette Phænomen, at finde en berømt, af sin Nation hyldet, nær og fiern erkiendt og navn-

*) Her kan i Forbigaaende mindes om, at ogsaa Blicher — formodentlig orienteret af Molbech — i sin Digtreds »Svithiod« omtaler Atterbom som »Floras Præst i Norden« (SS. XX 204).

kundig Digter, i det daglige og selskabelige Liv saa simpel, fordringsfri, vennekær og elskværdig, som Atterbom, ligger deri, at han vel ikke fattes Digterens Selvfølelse og Sensibilitet (Ömtålighed), men at han er uden al forfængelig Egoisme. Denne forstyrrende, al selvstændig og eiendommelig Kraft undergravende Aandssygdom, mangler vist heller ikke i dette Land hos Digtere af mere underordnet Rang — men hos den, hvis hele Liv var reent og ædelt som hans Poesie, hvis kiærlighedsfulde, stille, næsten ubemærkede personlige Tilværelse allene var indviet til Konstens, Naturens, Kiærligheds og Fromheds Dyrkelse: har hiin, fra Menneskenaturen uadskillelige Spire aldrig kunnet fæste Rod« (153 f.). Gensynet gav deres Brevveksling Vind i Sejlene. Aldrig er der udvekslet saa mange Skrivelser imellem dem som paa deres Alderdoms Dage, hvor de følte det tynde betænkeligt ud i Vennernes Rækker. I Molbechs Breve er det stadige Omkvæd en Bøn til Atterbom om at aflægge en Gensvit i hans Hjem i Skindergade; han vil stille Værelser til Raadighed for ham og hans Familie, hvis han blot vil tage til Takke med Forholdene, som de er. Men Atterbom havde hverken økonomiske Muligheder eller Tid for sine mangehaande Hverv til at tage imod Vennens Indbydelse, og da der endelig saa sent som to Aar før Digterens Død aabnede sig en Chance for en Danmarksrejse, lagde den udbrydende Koleraepidemi i Sommeren 1853 sig hindrende i Vejen, og de saas aldrig mere. Et Tegn paa Molbechs Trofasthed er, at han endnu efter Vennens Bortgang flere Gange skrev til det ældste af hans Børn, Datteren Hedvig.

Sine Breve til Atterbom fik Molbech tilbage efter Vennens Død; paa et Par nær havde denne trofast opbevaret dem. Atterboms Svar har længe været kendt i Uddrag (offentliggjort ved Ekedahl og ved Jul. Clausen i »Letterstedtske tidsskrift« 1895), men først gengivet i deres Helhed og indføjjet i Sammenhængen med Molbechs Skrivelser kommer de til deres fulde Ret. Denne Brevveksling bærer Prisen af dem, der her udgives. Da deres Korrespondance efter et Par Aars Forløb genoptages, udtaler Molbech: »Jeg bryder mig ogsaa mindre om videnskabelige Sager og litterariske Nyheder, end om at faae Underretning om Dig Selv, hvorledes Du, siden 1813 har levet, og hvorledes Din nærværende Forfatning er — fremfor Alt, om jeg ikke kunde haabe den Glæde, engang at see Dig i Danmark?« (I 116.27 ff.). Om private Forhold hører vi langt mere end i den hammersköldske Brevveksling. Alligevel spiller Drøftelsen af litterære, lærde og politiske Emner en stor Rolle. Og her harmonerer de næsten i eet og alt. Paa deres senere Aar følte de sig begge ensomme: adskillige af Ungdomsvennerne er gaaet bort, Tidsudviklingen forstaar de ikke. Især var dem Begivenhederne i 1848, »det stora galenskaps-året«, som Atterbom kalder det (»Sv. akad. handl. fr. 1886« 37. del 376), en Kilde til Forargelse. Hver i sit Land blev de udsat for Forfølgelse af den liberale Presse. Umiddelbart efter Geijers Anmeldelse af Atterboms Digte, som afficerede dennes følsomme Sind stærkt,

gør han sin Stilling i Fædrelandet op og konstaterer over for den danske Ven, at han er ugleset baade hos Patriciere og Plebejere : som Digter maa finde sig i at staa i Skygge for Tegnér og Geijer og for sin politiske Overbevisning lægges for Had af Rabulistpressen. Det er da naturligt, at de to ligestemte Sjæle udøser deres Hjerter for hinanden. Kun sjældnere divergerer de i Anskuelser, som naar f. Eks. Molbech ikke kan dele sin Vens høje Vurdering af Schack Staffeldt og Fouqué, eller de indlader sig paa at diskutere Rudbecks eller Bartholins Prioritet til Opdagelsen af Lymfekarrene. Ikke mindst taler de om deres egen Produktion og viser sig begge ret egocentriske. Ganske vist siger Atterbom Molbech mange venlige Ord om hans Bøger, men det er paafaldende, hvor lidt Danskeren, der vidste, at hans Ven havde mødt ringe Anerkendelse i Sverige, har at sige om »Svenska siare och skalder«. Er det ikke et Tilfælde, der ser ud som en Tanke, at Molbech griber Atterbom i at have hans »Dansk poetisk Anthologie« staaende uopskaaret paa sin Reol, og at der hengaar et Aar, før Molbech paa sin Side opdager, at et Bind af »Svenska siare« var dediceret ham, en Opmærksomhed, som han senere gengældte ved at tilegne sin Ven sine »Studier over Oehlschlägers Poesie«. Efter Tid og Lejlighed søgte Atterbom at følge med i den nyere danske Litteratur, men saa vidt som til at holde Forelæsninger over den, som Molbech tre Gange havde gjort over den svenske, drev han det aldrig, skønt han ytrede Lyst dertil. Atterbom var hele Livet igennem hæmmet, ikke blot af svagt Helbred, som ogsaa Molbech havde at slaas med, men især af sine evindelige Pengesorger.

Begge Atterboms Medbejlere paa det svenske Parnas, Tegnér og Geijer, traf Molbech paa sin første Sverigesrejse, men udover et flygtigt Bekendtskabsforhold kom det ikke til med nogen af dem. Geijer var for ham overhovedet kun Historikeren, hvorfor Omtalen af ham bedst kan ske i et følgende Kapitel.

Skønt Molbech færdedes meget i lundensiske Universitetskredse i Foraaret 1812, traf han dog først den allerede da navnkundige ESAIAS TEGNÉR (1782—1846), umiddelbart før han afsluttede anden Etape af Rejsen. Herom fortæller Dagbogen 16/11 fra Lund: »Giorde Bekiendtskab med Prof. Tegnér, med hvem jeg om Aftenen var i Selskab hos Agardh«. I »Breve fra Sverrige« nævnes han under Omtalen af Lunds Professorer som »en ung, ret genialsk Mand, der har udmærket sig, som en af de bedre svenske Digtere, der i de seneste Aar have arbeidet paa at afkaste den franske Smags trykkende Aag, og give dette Land en Nationalpoesie, hvilken det hidtil egentlig har savnet« (I 250), men i det litterære Tillæg affærdiges han med nogle faa intetsigende Linier, hvori fremhæves hans »smukke Krigssang for det skaanske Landværn (trykt i Stockh. 1809), der udmærker sig ligesaa meget ved indvortes poetisk Værd, som ved udvortes Rhythmus og god Versification« (III 310). Hvorledes Tegnér paa sin Side dømte

om Molbech, er ovenfor omtalt (S. XVIII). Den danske Kritikers manglende Forstaaelse for hans Digterevner fremgaar til Evidens af den Recension af »Frithiofs saga«, han 1827 skrev til »Nordisk Tidsskrift«. At den uundgaaelige Sammenligning med Oehlenschlägers »Helge« afgjort falder ud til Fordel for det danske Forbillede, er vel ikke saa mærkeligt, paa Baggrund af hvad der i det foregaaende er sagt om Molbechs Patriotisme, men man maa unægtelig undre sig over, at han ikke i mere end de allermest almindelige Vendinger er i Stand til at udtrykke de Fortrin, han langtfra er utilbøjelig til at ville finde hos Tegnér. Det virker derfor pudsigt, at det ene af Molbechs Breve til Digteren er en Anbefaling for en dansk Oversættelse af »Frithiofs saga«. Brevet fra 1813 viser tydeligt, at Molbech var ivrig for at udbygge Forbindelsen med den unge svenske Videnskabsmand og Digter, men da intet fra denne er bevaret imellem Molbechs efterladte Papirer, kan man gaa ud fra, at Tegnér ikke har værdiget ham Svar; han har fundet ham uinteressant og villet ryste ham af sig. Først paa et senere Tidspunkt, da Molbech saa sin Ven Reuterdahls Interesse for Biskoppen i Växjö, fik han — paa anden Haand — igen Kontakt med Tegnér, som han 1837 gensaa ved Promotionsfesten i Lund (II 129).

Det var paa Digtkunstens Vegne, den gustaviansksindede Poet og Hofmand BERNHARD v. BESKOW (1796—1868) i 1836 henvendte sig med sit første Brev til Molbech. Bekendtskabet var blevet indledt nogle Aar i Forvejen ved et Besøg, den svenske Kammerherre havde aflagt i København. Nu vilde han gøre Forsøget paa gennem Molbech, der da var en af Direktørerne for Det kgl. Teater, at bane Vej for sine Tragedier til den danske Scene. Men her var han kommet til den urette Mand. Molbech, der gjorde sig — ganske vist afmægtige — Anstrengelser for at holde Oehlenschlägers i disse Aar meget svage Tragedier borte fra Teatret og i det hele foretrak Lystspilgenren, stillede sig aldeles afvisende over for den Tanke at forøge Repertoiret med Epigonarbejder af Digterkongens svenske Ven og spillede ham — lidet diplomatisk — i Stedet for Henrik Hertz' »Svend Dyrings Hus« ud som egnet til Opførelse i Stockholm. Saa langt fra at tage Fortrydelse herover vedligeholder den smidige og generøse Beskow gennem 40'erne og 50'erne en Brevveksling med Molbech, der faar yderligere Næring efter deres fornyede Sammentræf i den svenske Hovedstad 1842, blot at de nu sjældnere afhandler æstetiske Emner, men har fundet et nyt og mere neutralt Tilknytningspunkt i Interessen for Modersmaalsordbøger. Molbech for sit Vedkommende kunde her tale som Mand af Faget; han havde allerede skænket sit Fædreland et fortræffeligt Hjælpemiddel i sit betydningsfulde Tobindsværk »Dansk Ordbog« (1833) og virkede stadig energisk for at fremme det langt større leksikalske Arbejde, der var under Udarbejdelse, men slæbte sig langsomt frem: »Videnskabernes Selskabs Ordbog«. Sverige stod i

denne Henseende længere tilbage end Danmark. Den Ordbog, som Gustav III havde paalagt Svenska akademien at udarbejde, befandt sig endnu kun paa Materialeindsamlingens Stadium. Beskow som Akademiets Sekretær — maaske den mest virksomme i Institutionens hele Historie — ivrede for at opfylde Grundlæggerens Bud og paatog sig, skønt ikke selv Filolog, at gaa i Spidsen for derved at opildne de øvrige Medlemmer til at følge hans Eksempel. Denne Fremgangsmaade maatte nødvendigvis forekomme den praktisk skolede danske Leksikograf aldeles uhensigtsmæssig, og det kribledede i ham efter at give Svenskerne gode Raad og holde Beskow til Ilden. Paa direkte Opfordring af Beskow blev da den store Promemoria til, som Molbech i 1843 indsendte til Akademiet. Uden at man tør sige, at den i Praksis kom til at fremskynde den svenske Ordbog, kan man maaske tilskrive Molbech ikke saa lidt af Æren for, at man inden for Medlemmernes Kreds fik Øjnene op for, at den Vej, man hidtil havde betraadt for at fremme Arbejdet, var ufarbar. Det lykkedes Beskow at faa forskellige Filologer knyttet til Ordbogen (Säve, Hagberg), og selvom der skulde gaa Aartier, før det første Bind kunde udsendes, er Akademiets Historie-skriver Henrik Schück tilbøjelig til at anerkende Molbechs Indsats. I ethvert Fald opfattede Beskow ikke Molbechs Skrivelse som en upaakaldet Indblanding udefra, men som en Haandsrækning og Stimulans, der fra hans egen Haand affødte dels en Række Prøveartikler, som underkastedes Molbechs Skøn, dels et Par principielle Afhandlinger om det svenske Ordbogsarbejde i Akademiets »Handlingar« (1854 og 1859). Typisk er det, at Uenigheden om Redaktionsprincipperne drejer sig om Fremmedordene, som Molbech for sit Vedkommende vil have medtaget i mindst muligt Omfang, hvorimod Beskow med sine Verdensmandsvuer ikke nænner at kaste dem over Bord. Endnu i sit sidste Brev er det Ordbogsanliggender, Molbech drøfter med sin svenske »Lidelsesfælle«.

Allerede i 1812 havde Molbech gjort sig Forhaabninger om at træffe FRANS MICHAEL FRANZÉN (1772—1847), »den af Sverriges Digtere, som hidtil i det Hele mest har behaget mig« (I 12.11 f.). I Oversigten over den svenske Nationallitteratur fremstilles han som en af Banebryderne i den nye Tids Aand og prises for sin rene, ædle Naturlighed (III 301 ff.). Personlig lærte de dog aldrig hinanden at kende. Først i 1833 sendte Molbech ham ved en fælles Bekendt en skriftlig Hilsen, der ikke havde nogen Bihensigt, blot den at udtrykke Glæde over, hvad Franzéns Muse har skænket ham. Den aldrende Digter, der nylig var blevet Biskop i Härnösand, var fra tidlig Tid en varm Ven af det nordiske Samarbejde og havde som ung skrevet et smukt Digt »Den svenska sånggudinnan till den danska«. Endnu var disse Følelser ikke døde i ham, og hans Svar viser, at det varmede hans Hjerte at finde Genklang hos en yngre fra det sydlige Naboland.

Sommeropholdet i Stockholm 1842 bragte Molbech i en ganske vist flygtig Forbindelse med en anden »vitter« Personlighed, nemlig Tegnér's Ven, den da 78 Aar gamle Baron CARL GUSTAF v. BRINKMAN (1764—1847), der dog mere maa betegnes som Litterat end som Digter, skønt Molbech høfligt i sit Brev titulerer ham »Digtekonstens Nestor, ikke blot i Sverige, men i Europa«. Brinkman tilsendte ham to Bind af sine nylig udkomne »Vitterhets-försök«, men udover de to Høflighedsskrivelser, de i den Anledning udvekslede, kom der ingen Korrespondance i Stand, hvad der bl. a. havde sin naturlige Forklaring i, at Brinkman da gik paa Gravens Rand.

Besyderligt nok forekommer der imellem Aktstykkerne et Par særdeles høflige Skrivelser, udvekslet mellem Molbech og PEHR ADAM WALLMARK (1777—1858). Denne Publicist, der ogsaa har forsøgt sig i Digtekunsten, var jo i 1812 af Fosforisterne blevet ham udpeget som selve Arvefjenden, den voldsomste Bekæmper af Romantikken's Indtrængen i Sverige, og Molbech havde troligt istemt hans Landsmænds Pereat-Raab og i sin lille svenske Litteraturhistorie kaldt ham »blandt de maadelige og slette Digtere . . en af de sletteste og mest prosaiske« (Br. f. Sv. III 299). Endnu i 1827 havde han fundet det opportunt i »Nordisk Tidsskrift« I at behandle Wallmarks Skrift »Försök att upplysa publiken om föremålet och beskaffenheten af den elfvaåriga tvisten inom vår litteratur« (1821) særdeles ironisk. Men Aarene mildner. I 1842 traf Molbech ham i Stockholm, ja gjorde endog en Udflugt til Drottningholm i hans Selskab. Situationen er ikke uden Komik: »Markall« og Molbech vandrende fredeligt Side om Side. De to Modstandere maa aabenbart have fundet Anledning til at revidere deres Opfattelse af hinanden, siden Wallmark sender et saa forekommende Brev og Molbech paa sin Side takker for »de flere Beviser paa Opmærksomhed og Artighed, jeg i Stockholm 1842 havde den Ære at modtage af Dem«. Som Kuriosa kan de to ellers ret ubetydelige Epistler nok forsvare deres Plads i Samlingen.

IV

Filologerne.

Man kan være i Tvivl om, hvorvidt Brevvekslingen med JOHAN ERIK RYDQVIST (1800—77) bør omtales under Filologerne eller Æstetikerne, eftersom han ligesom sin danske Korrespondent var en alsidig Aand, delt imellem kritisk og sprogvidenskabelig Virksomhed; men da hans Ry i vore Dage hviler paa det store filologiske Værk »Svenska språkets lagar«, som udkom i 6 Bind (1850-83, det sidste posthumt), vil det være ubetinget rimeligt at anbringe ham imellem Sprogmandene. Medens Molbech hele sit Liv drev Vekseldrift og derved utvivlsomt splittede sig, falder Rydqvists litterære Virke i to tidsmæssigt

afgrænsede Afsnit: indtil 1840 gjorde han sig kendt som Litteraturkritiker i tildele af ham selv redigerede Tidsskrifter og forfattede et Par litteraturhistoriske Skrifter; paa ældre Dage, hæmmet af alvorlig Sygdom, kastede han sig over Studiet af de nordiske Sprog og grundlagde sig et endnu ikke blegnet Ry ved Fuldførelsen af det ovenfor nævnte Værk. Med dette omfattende Forfatter-skab forenede han Varetagelsen af et Embede som Bibliotekar ved Stockholms kongelige Bibliotek (1826—65). Hermed er Berøringspunkterne imellem de to Mænd angivet. I hans litterære Tidsskrift »Heimdall« (1828—32) fortsættes Linien fra Hammarsköld. Det beskæftigede sig vel overvejende med svensk og europæisk Litteratur, men Rubrikken »Pot-Pourri« meddelte dog hyppigt Notitser om Tildragelser inden for dansk Kulturliv. Saaledes hilstes her Oehlschlägers Laurbærkroning i Lund med Glæde, ligesom Bladet aftrykte Tegnér's berømte Epilog samt Oehlschlägers matte Svardigt, og i et følgende Nummer anstilledes Betragtninger over den aandelige Skandinavisme. Det var sikkert Molbech kærkomment, da han i 1830 modtog et Brev fra denne svenske Kollega. Siden Hammarsköld's Død havde han savnet en Korrespondent, der holdt ham underrettet om Begivenhederne inden for den svenske Litteratur, og hvem kunde bedre bistaa ham dermed end en Mand, der var ansat i selve Kungl. Bibliotekets Tjeneste. Ikke blot for at skaffe sig en paalidelig litterær Kommissionær, men af virkelig Interesse for Emnet skrev han da til »Maanedsskrift for Litteratur« en anerkendende Anmeldelse af det æstetiske Prisskrift, Rydqvist tilsendte ham: »Framfarna dagars vittra idrotter« (1828). Derigennem kom en Meningsudveksling i Gang, der strakte sig over de følgende tre Aar, men saa pludselig standsede og ikke, som det gælder for flere andre Korrespondancers Vedkommende, fik ny Stimulans ved Molbech's Besøg i den svenske Hovedstad 1842, hvor de ikke synes at have set hinanden. En Genoptagelse af Kontakten blev tilvejebragt, da Rydqvist i 1850 tilsendte ham 1. Bind af »Svenska språkets lagar«. Hvis Værkets Forfatter har drømt om, at Molbech skulde tage sig lige saa venligt af dette som af hans Ungdomsafhandling, blev han skuffet. Som Molbech selv i sit Svar erkender, følte han sig inkompetent til at udtale sig offentligt om et Værk, der var saa specielt etymologisk anlagt, men han lægger endnu en Gang sin Interesse for Filologien for Dagen ved at søge opklaret af sin svenske Fagfælle, hvorledes man skal begrunde den paafaldende Overensstemmelse mellem svensk og dansk Skriftsprog i 15. og Begyndelsen af det 16. Aarhundrede, et lille Træk, der paa talende Maade viser hans videnskabelige Nyfgenhed og den for ham karakteristiske Udnyttelse af enhver Chance for at faa den tilfredsstillet.

Een Gang i Molbech's Liv faldt det i hans Lod at hjælpe en endnu ukendt vor-dende Forsker frem. Det var den unge Gotlænding CARL SÄVE (1812—76),

der efter at have opgivet det medicinske Studium til Fordel for det botaniske omsider fandt sit egentlige Kald inden for den nordiske Filologi. Paa sin isolede Ø i Østersøen var han tidligt blevet fyldt af Undren over det arkaiske Landsmaal, der her levede sit uforstyrrede Liv, og det var ham derfor noget af en Oplevelse i Upsala 1842 at møde den Mand, der havde tilvejebragt det første moderne, omend noget ufuldkomne Dialektleksikon paa nordisk Grund (se »Lund, Upsala og Stockholm« 140 f.). Det Bekendtskab, han her gjorde, kom til at gribe afgørende ind i hans Livsplan. Den danske Lærde fattede saa megen Sympati for den unge Mand, at han gennem Beskow (se II 236.17 ff.) udvirkede en Understøttelse for ham fra Vitterhetsakademien til at foretage en Rejse i Dalarna for at studere Almuesproget, og i 1843 overdrog Beskow ham at udarbejde Bogstavet Ö for Svenska akademiens ordbok. Ad denne Vej førtes Säve først til et Docentur og senere til et Professorat i nordiske Sprog i Upsala, det første i sin Slags i Sverige. Men Molbech hjalp ham yderligere i Gang med at skrive sine første sproglige Afhandlinger. Til Brug for Offentliggørelse i Danmark opfordrede han Säve til at udarbejde en lille Skitse over det gotlandske Sprogs Ejendommeligheder, som i Molbechs Oversættelse og med en historisk Indledning fra samme Haand (med talrige Trykfejl!) fremkom i »Historisk Tidsskrift«s 4. Bind (1843). Hertil sluttede sig i Tidsskriftets 2. Række I (1847) en tilsvarende Oversigt over Dalmaalet, bygget paa de Erfaringer, Säve havde indhøstet under en Rejse 1843. Det var maaske dristigt af Redaktøren at optage disse overvejende sproglige Studier i et historisk Organ; Eftertiden vil dog vide ham Tak for, at han overvandt sine Betænkeligheder og derved gav en lovende ung Sprogforsker et Skub fremad paa sin Bane. Säves Taknemmelighed giver sig i Brevene de mest rørende Udtryk. Det smukkeste Sted i hans Breve til Molbech er det, hvor han ytrer sin umiddelbare Glæde over at kunne fordybe sig i Studiet af Almuesproget: »Fordom samlade jag växter med passion, nu samlar jag ord; men min glädje var icke då större, när jag bland dolda bergstalp fann en sällsynt el. ny planta, än nu, när jag bland dessa obildade och enkla, men som deras natur kraftfulla, menniskor, påträffar ord, som äro undransvärda genom sin forntida form och den renhet, hvaruti de bibehållit sig« (II 271.4 ff.). Han betragter Molbech som sin Velgører. Det har da sikkert været hans Protektor en Skuffelse, at Säve efter et Ophold med offentlig Understøttelse i København 1852—53 mere og mere gled over til Filologen N. M. Petersen og hans »islandske« Retning. Säve hørte dennes Forelæsninger og indlemmedes i hans Kreds (se Carl S. Petersen: »Brevvexling mellem N. M. Petersen og Carl Säve«). Alligevel glemte han aldrig sin første Velgører, men hans Stilling til Molbech blev naturligvis en noget anden, end den før havde været. De omgikkes stadig, hvad et Par ubetydelige Billetter er medtaget for at godtgøre, men efter at Säve var vendt tilbage til Upsala, synes der ikke at være

vekslet flere Breve imellem dem. Det kunde heller ikke glæde Molbech med hans Syn paa den liberale Skandinavisme at se Säve gløde for denne Sag og deltage med Begejstring i de forskellige Studentermøder.

Det blev ikke Säve, men Provst JOHAN ERNST RIETZ (1815—68), der skabte Sveriges første moderne Dialektleksikon, foruden at han fortjenstfuldt udgav ældre svenske Sprogtekster. Desværre synes det, som om Molbechs Breve til ham er gaaet tabt (se »Danske Studier« 1916 S. 163). Hvorvidt det danske Dialektleksikon har givet Rietz en Impuls til Udgivelsen af hans tilsvarende, betydeligt omfangsrigere svenske (1862—67), vides der intet om; Molbech nævnes ikke med et Ord i hans Indledning. I Rietz' Breve er der i ethvert Fald ikke Tale om dette fælles Studium, maaske beroende paa, at Planen til dets Tilvejebringelse først er fattet, efter at Brevvekslingen er hørt op.

V

Historikerne.

I 1830'erne og 40'erne stod Molbechs Produktion i Historiens Tegn; 1839 stiftede han den danske historiske Forening, den første i sin Slags i Norden, og blev som dens Sekretær og Redaktør af »Historisk Tidsskrift« dens egentlige Drivkraft. Det er derfor ogsaa overvejende i disse Aar, at Grunden lægges til hans Korrespondancer med de svenske Historikere. Blot Rääf og Geijer havde han truffet allerede i 1812.

Kun to er de Breve, han sendte LEONHARD FREDRIK RÄÄF (1786—1872), Kammerjunkeren paa Thomestorp, en Titel, der synes at passe ualmindelig daarligt til den imposante smaalandske Godsbesidder, der mindst af alt var Hofmand, men gik op i Bestyrelsen af sine Ejendomme og i Indsamlingen af Hjemegnens Folklore og Oldsager. Det var nok egentlig ikke saa meget for denne fælles Interesses Skyld, at den danske Rejsende i 1812 kredsede omkring Thomestorp säteri, som for at være i Nærheden af Rääfs Søster Malin, som han fattede et pludseligt oplussende Sværmeri for. Da ethvert Haab om at vinde hendes Haand blev betaget ham, ebbede Brevforbindelsen med Thomestorp snart ud; den sidste Hilsen, han sendte hende, er dateret 1815. Først i 1842 fik han gennem deres fælles Bekendt D. G. Ekendahl at vide, at hun allerede i 1824 var død.

Med ERIK GUSTAF GEIJER (1783—1847) fik Molbech aldrig rigtig Føling. Et flygtigt Haandtryk i Upsala 1812, hvor Molbech dog konstaterede, at han var »en Mand, der forener Lærdom og ypperlige filosofiske Studier med en kraftfuld Aand og et umiskindeligt poetisk Talent«, en af de svenske Pro-

saister, af hvem man tør vente sig »en Historieskriver, der vil gjøre Sverrige sand Ære« (Br. f. Sv. III 326, jf. nedenfor I 53 og 58) — det er omtrent alt. Hverken personligt eller videnskabeligt kom de hinanden synderligt nærmere. Molbech omtalte i sine Recensioner altid hans historiske Produktion med Ærbødighed, men forstod ikke hans Genialitet, stillede sig kritisk over for hans Fantasifuldhed og havde adskilligt mere tilovers for en mindre Aand som Fryxell. Der kendes derfor kun eet Brev fra Geijer til Molbech, en Tak for Valget til udenlandsk Medlem af Historisk Forening. Ikke heller som Digter har Molbech ydet ham Retfærdighed, eftersom han blot har omtalt hans første Digte fra »Iduna«, der »bære et temmelig eiendommeligt Præg, og aande ægte, nordisk Manddomskraft« (Br. f. Sv. III 326). Da Digteren senere i rigt Maal havde opfyldt, hvad hans Ungdomslyrik lovede, nævner Molbech ham aldrig andet end i Egenskab af Forsker. Skulde man blot dømme ud fra Molbechs Brevudtalelser om Geijer, vilde man overhovedet ikke ane, at han var en af Sveriges største Lyrikere. I Rejsebogen fra 1842 figurerer han saa godt som slet ikke, og omvendt optræder Molbech ikke i Geijers »Minnen«, hvor han omtaler Københavnsbesøget 1825, der bl. a. førte ham til Det kgl. Bibliotek. Da Geijer 1846 som en dødsmerket Mand paa Hjemrejsen fra sit Ophold ved et tysk Kursted lagde Vejen over København og 10. August blev fejret af danske Notabiliteter, var Molbech ved en Rejse til Hertugdømmerne forhindret i at være med.

Arkivforskerne var mere efter Molbechs Hoved. Ind i Billedet træder her tidligst JOHAN GUSTAF LILJEGREN (1791—1837), Sveriges Rigsantikvar fra 1827 til sin Død, fra 1835 endvidere Rigsarkivar, Runolog og Udgiver af »Svenskt Diplomatarium«, af Tegnér respektløst karakteriseret som »en packásna lastad med permebref«. Aarsagen til den skriftlige Forbindelse imellem dem — personligt traf de aldrig hinanden — var den ulyksalige Ekspedition, som det danske Videnskabernes Selskab 1833 udsendte for paa Stedet at blive klar over, om Runamoklippen i Blekinge indeholdt en Inskription, forfattet af Menneskehænder, eller om »Tegnene« i Virkeligheden blot var et »Naturspil«. Det blev som bekendt en frygtelig Vandgang for den filologiske og den geologiske Sagkyndige (Finn Magnusen og J. G. Forchhammer), der holdt paa det første, hvorimod Molbech forsigtigt nærrede en vis Mistanke til deres Resultater. Hos Liljegren søger han at hente Næring for sin Tvivl, men kan næppe have følt sig tilfredsstillet ved de noget undvigende Svar, som den allerede da paa Sjæl og Legeme svækkede Arkæolog sendte ham. Aaret efter Liljegrens sidste Brev berøvede han sig i Depression Livet ved at drukne sig.

Netop fra den Tid, da deres Brevveksling afbrydes, faar Molbech Føling med ANDERS FRYXELL (1795—1881), der nylig var blevet udnævnt til Sogne-

præst i sine Forfædres Hjemstavn Värmland, men ingenlunde af den Grund var til Sinds at opgive de historiske Granskninger. Gennem flittige Arkivstudier i Sverige og Udlandet arbejdede han utrætteligt videre paa de to Værker, der skulde grundlægge hans Ry: »Handlingar rörande Sveriges historia« (1836—43) og især »Berättelser ur svenska historien«, som han igennem ikke mindre end 46 Bind, hvis Udgivelse strakte sig fra 1823 til 1879, førte frem til Aaret 1772 (recenseret af Molbech i »Maanedsskrift for Litteratur« XI). Arkivundersøgelserne førte ham ofte til København (første Gang Juni 1829), hvor han altid besøgte Molbech. Hvormeget han end forsøgte at friste denne til at gøre Gen-gæld ved at gæste Sunne Præstegaard, lykkedes det ham aldrig at lokke sin danske Ven op til sig, hvorimod Hustruen og Sønnen Hans hver for sig aflagde Besøg hos ham. I Molbech erhvervede Fryxell sig ikke blot en personlig Ven, men ogsaa en Forbundsfælle. I Striden med Geijer om »aristokratfördömandet«, hvor Fryxell forsvarede den svenske Adel over for Geijer, der ensidigt fremhævede Kongernes Fortjenester, tog Molbech Fryxells Parti og gav i en Anmeldelse af Vennens første Indlæg i alt væsentligt denne Ret. Molbechs Breve til Fryxell er det trods mange Efterforskninger ikke lykkedes at finde, og det sandsynligste er, at de er tilintetgjort.

Ved Liljegrens Død i 1837 rykkede hans kun 31-aarige Medhjælper BROR EMIL HILDEBRAND (1806—84) ind paa hans Post som Rigsantikvar, Sekretær ved Vitterhetsakademien og Garde des médailles. Skønt dansk Væsen ikke i eet og alt tiltalte ham (E. Wrangel: »Gamla studentminnen från Lund« 143), glemte han aldrig, at Chr. Jürgensen Thomsen, Grundlæggeren af vort Nationalmuseum og Ophavsmand til det arkæologiske Tredelingssystem, var dansk. Sin Gæld til denne Mand, der havde været hans Vejleder, vedgik han fuldtud og betragtede ham til sine Dages Ende som sit Livs Velgører. En Fortrolighed som over for denne kunde han vel ikke komme til at nære over for Molbech, som han først traadte i Forbindelse med 1839, da han allerede selv var en anerkendt Autoritet paa sit Omraade. De saas vistnok første Gang under Molbechs Sverigesrejse 1842, hvor Hildebrand blev hans Cicerone. Fra det Øjeblik, den Rejsende gik i Land i Stockholms Havn, blev han taget under Armene af sin svenske Fagfælle. Det er Hildebrand, der uden at nævnes ved Navn omtales i Rejshebogen »Lund, Upsala og Stockholm« som »en Ven, hvis opoffrende Velvillie allerede i den meget tidlige Morgentime var tilrede at modtage mig, og lettede mine første Skridt paa Stockholms Grund« (76). Senere blev det kun i København, de mødtes, naar Hildebrands Arkivstudier udkrævede hans Besøg her; Molbechs Skrivekalender fra Slutningen af 40'erne og 50'erne indeholder adskillige Optegnelser herom. Mødepunkterne var mange, først og fremmest naturligvis faglige; men ogsaa den Omstændighed, at de havde en fælles god Ven i

Reuterdahl, bidrog til at føre dem sammen. Hildebrand fortæller glad-beskedent om sine Udgravninger — »mullvadsarbejdet«, som han spøgefuldt kalder det — og om sine Bestræbelser for at skaffe de historiske Samlinger bedre ydre Kaar, hvad der i første Omgang førte til, at de 1846—47 flyttedes fra det kongelige Slot, hvor de havde været utilgængelige for Offentligheden, til et eget Hus paa Skeppsbron. Politisk harmonerede de helt og holdent: begge var stædigt konservative og saa med største Uro paa de nye liberale Strømninger, der truede med at rive alt det over Ende, som for dem var helligt, og ingen af dem vilde vide af en politisk betonet Skandinavisme. Kun paa eet Punkt røber der sig i deres Brevveksling en Meningsuoverensstemmelse: i Bedømmelsen af Striden om »aristokratfördömandet« stod Hildebrand lige saa ivrigt paa Geijers Side, som Molbech holdt paa hans Modpart Fryxell. En Diskussion om Sagens Kerne kommer dog ikke i Stand imellem dem.

VI

Præsterne.

Det er ikke paa Teologiens Vegne, Molbech træder i Forbindelse med Repræsentanter for Skaanes Gejstlighed. Baade de Prælater, hvis Breve nedenfor er optaget, og adskillige af dem, der ikke er fundet Plads til (Achatius Kahl, N. P. Westerström og C. P. Hagberg), var udprægede Lærde med Interesser, der spændte vidt uden for det religiøse Liv, og det er paa denne Konto, at deres Forhold til Molbech kommer i Stand. Med Reuterdahl udvikledes Interessefællesskabet med Aarene til et reelt Venskab.

Den senere saa bekendte Domprovst i Göteborg PETER WIESELGREN (1800—77) var paa det Tidspunkt, da han rettede sin første Henvendelse til Molbech, Bibliotekar i Lund og havde inden for snævre akademiske Kredse gjort sit Navn kendt ved at holde de æstetiske Forelæsninger, der ligger til Grund for hans Skrift »Sveriges sköna litteratur«, og ved at have ordnet det berømte de la Gardieske Arkiv paa Slottet Löberöd i Skaane. Allerede Aaret efter at være traadt i Brevveksling med den danske Historiker lod han sig udnævne til Sognepræst i Västerstad i Skaane, et Embede, som hans adelige Protektor Grev Jakob de la Gardie havde Kaldsret til. Hans Embedspligter afskrækkede ham imidlertid ingenlunde fra at virke paa andre Felter. Synet af hans Sognebørns umaadeholdne Drikkeri førte ham ud i en intensiv Kamp for som Sveriges første Afholdsapostel at fremme Ædrueligheden. Bekæmpelse af Spiritusmisbruget kunde vel ikke entusiasmere den danske Lærde saa heftigt, selvom han af og til glæder sin Ven med at omtale denne hans Livssag. Derimod delte han Wieselgrens Interesse for den socialtbetonede Statistik og leverede inspireret af ham til »Maanedsskrift for Litteratur« en over 100 Sider lang

Recension af nyere svenske statistiske Værker, hvori der tages tilbørligt Hensyn til Brændevinsproblemet, som erklæres for at være en Sag »af den høieste Alvor og Vigtighed« (XII 497). Han undlader ikke at fremhæve, at Sverige kan takke den hos ham ikke højt anskrevne Gustav III for, at Brugen af denne skadelige Drik først blev almindelig udbredt, da Brændevinens Tilvirkning i 1775 blev gjort til et Statsmonopol. At »nykterhetsföreningar«, Wieselgrens Universalmiddel, alene skulle kunne dæmme op for dette Onde, stiller han sig derimod tvivlende overfor; her krævedes en bedre Lovgivning og et andet Skattesystem. Med langt større Entusiasme, blandet med Misundelse over, at Sverige havde, hvad Danmark endnu ikke besad, fulgte Molbech Tilblivelsen af det store Værk »Biographiskt lexikon öfver namnkunniga svenska män« i 23 Bind (1835—57), som skyldtes V. F. Palmblads Initiativ, og hvortil Wieselgren med sine 778 Artikler var en af de vigtigste Medarbejdere. Arbejdet med Haandskrifterne paa Löberöd gav Wieselgren Ideen til en Publikation af de bedste Partier i Samlingen, der under Titlen »De la Gardieska archivets« paa-begyndtes i Aaret 1831 og forelaa afsluttet med 20. Bind i 1844. Ved Bibliotekarens Mellemkomst aabnedes Dørene for Molbech til det grevelige Slot, i hvis Bibliotekssal han paa sine Sommerrejser i Skaane i 1830'erne tilbragte nydelserrige Timer, bl. a. i 1836 sammen med St. St. Blicher (se dennes Digt »Löberöd« i Digtkredsen »Svithiod« fra 1839 og Prosaskildringen »Sommerreise i Sverrig Aar 1836«). Her var noget for en Historiker og Bogelsker at svælge i, og Modtagelsen blev den venligst mulige. Efter sit første Ophold i Västerstad, der fulgtes af adskillige, gengiver Molbech sit Indtryk af Præsten saaledes i et Brev til den danske Embedsmand Jonas Collin: »Hoved-Udbyttet af min Séjour i Vesterstad . . . [er] at jeg her har søgt og virkelig fundet en af de mest aandrige, kundskabsrige, livfulde og veltalende Literatorer i det hele sydlige Sverrige. Der hører virkelig langt mere til, end mit svækkede Hoved formaar, at kunne blot modtage Alt, hvad han af sin Aands og Kundskabs Fylde kan fylde i mig; og jeg finder ordentlig en stor Hvile i, at jeg i disse Morgentimer har sat mig allene hen i min lærde og veltalende Vens Studerekammer, for at skrive nogle Breve. Men endnu langt beklageligere er det, at jeg ikke har Hukommelse til at erindre en Tiendedeel af den rullende Strøm af Oplysninger, Fortællinger, Anecdoter og Charakteristiker, hvormed han i omtrent et Døgn, eller fra i Forgaars Aftes har begavet mig. Vist er det, at det er en høist interessant Præst paa 34 Aar — som allerede har været Docent i Historien, Adjunct i Æsthetiken og Bibliothekar ved Universitetet i Lund — hvilken Høiskole han rigtig nok overseer vel meget og hvor jeg ogsaa tænker, man ikke ugierne har seet ham befordret til dette Pastorat« (Coll. Brevs. XXIII a, 13, 18/6 1834). I næste Brev til samme Adressat fortsætter Lovtalen: »Denne Wieselgren er ikke blot ved Charakter og Talenter, men ogsaa ved sin Levnetsgang og sin, under forskellige Stillinger bevarede

Selvstændighed og Uafhængighed, et sandt Phænomen. I Stockholm har han været Huuslærer hos to fornemme Excellencer, og derved havt Leilighed til at blive bekendt med de mest betydende Mænd af ulige politiske Partier, har staaet eller staaer i Correspondents med Ministre, Generaler, Biskopper, o. s. v., var en Omgangsven med Hovedmændene baade for den gamle og nye æsthetiske Skole; reformerede Bibliotheket i Lund — og udgav dog sin Forgængers, den uduelige Lidbecks Smaa-Arbejder, med en høist godmodigt skreven Biographie; og er nu paa Veie at komme paa Forslag som Professor Theologiæ ordinarius i Upsala. Dette maa man dog kalde en dygtig smaalandsk Bondesøn!« (smstds. 22/6). Alt efter som Molbech lærte ham nærmere at kende, aftog dog Beundringen for hans Virksomhed, baade som historisk Udgiver og som Socialreformer; Tonen i hans sidste Brev til Västerstad-Præsten er ikke fri for at være noget irriteret. Wieselgrens Indfald er fra svensk Side blevet karakteriseret som en forunderlig Blanding af det fantastiske og det barnlige. Ganske som Molbech havde han altfor mange Jern i Ilden og for stærkt et Tempo, og Molbech kunde godt se Skæven i sin Broders Øje, men ikke Bjælken i sit eget. De Bidrag, Wieselgren sendte til det danske historiske Tidsskrift, afvistes køligt af dets Redaktør.

Bidragende til at stemme Molbech ugunstigere over for Wieselgren kan ogsaa et nyt Bekendtskab have været, og det netop med en Mand, der saa paa Fænomenet Wieselgren som en Sværmer. Naar Talen er om Molbechs skaanske Venner blandt Teologerne, bliver HENRIK REUTERDAHL (1795—1870) Hovedpersonen. Hans Veje fulgte Molbechs troligt fra Aaret 1834, da de første Gang mødtes i Lund og kort efter fortsatte Samværet i København. Det blev Begyndelsen til et langt og oprigtigt Venskab. Da de lærte hinanden at kende, var Reuterdahl endnu kun den unge Bibliotekar i Lund, hvor han havde overtaget Wieselgrens Embede, en flittig teologisk Forsker, Udgiver af »Theologisk quartalskrift« og i Færd med at udarbejde en svensk Kirkehistorie. Snart blev han knyttet til det sydsvenske Universitet, først som Adjunkt, fra 1844—45 som Professor i Dogmatik og Moralteologi, 1845—52 tillige Domprovst. Hans store organisatoriske og administrative Evner førte ham stadig opad til de højeste Embeder i Riget: 1852—55 beklædte han Posten som Kultusminister, 1855 udnævntes han efter Faxes Død til Biskop over Lunds Stift, men allerede Aaret efter hentedes han til Upsala som Svea rikes Ærkebiskop. Reuterdahl var det faste Punkt i Molbechs Skaane, ofte hans Vært under Besøgene i Lund eller, naar han ikke selv kunne huse ham, den der skaffede ham Logis: enten hos sin Værtinde Fru Billberg eller hos »sämskmakaren« (Felberederen) Söderberg og — naar det gjaldt Ophold i Malmö — hos hans Broder Fabrikant Carl Fredrik Reuterdahl. I denne Kreds holdt man af Molbech og bar over med hans mange

Særheder (se Biogr. 162 f.). »Var viss att jag kan se och värdera den kärna, som gömmer sig inom ett temligen egendomligt skal«, skriver den klartseende Ven 24/9 1837 til ham, og 26/2 1839: »jag . . tillönskar Dem den ro och klarhet i temperamentet, som De aldrig saknat i förståndet«. Det var ikke udelukkende Molbech, der trak paa sin svenske Vens Gæstfrihed; Reuterdaahl aflagde tværtimod ofte Genvisitter i København og boede da hos Familien Molbech. Nogle Linier fra hans »Memoarer« er et talende Vidnesbyrd herom: »Den i grund och botten förträfflige, ehuru till ytan skroflige, till och med besvärlige Molbech hade för mig fattat vänskap. Också hans förträffliga fru bevisade mig en sådan. Emellanåt tillbragte de några veckor i Lund eller på småresor i Skåne, då jag sökte att vara dem så nyttig, som jag kunde. Till vederläggning stod deras hus i Köpenhamn för mig öppet. Jag såg der en del af landets och universitetets bästa män, den af det äldre slägtet högt värderade statsmannen Ørsted, den fine, ädle, rikt begåfvade Mynster, den mångkunnige, älsklige Kolderup-Rosenvinge, till hvilken jag kände mig dragen af en särskilt tillgifvenhet, skalden Heiberg och många andra. En tid var jag temligen hemmastadd och, som jag inbillar mig, gerna fördragen i dessa cirklar. Tillfälligheter ryckte mig derifrån, men jag skall alltid minnas dem med glädje och kärlek« (158 f.). Hvad der hindrede deres Samkvem i at blive saa livligt, som de begge kunde ønske, var udelukkende den uhyre Arbejdsbyrde, der med Aarene kom til at hvile paa Reuterdaahl. Hans Virksomhed som Lunds Universitets Repræsentant paa Rigsdagen, Deltagelse i adskilligt Lovgivningskomitéarbejde, hans Ministertid og til Slut Ærkebiskopvalget rykkede ham op fra hans sydsvenske Jordbund og henflyttede ham til nordligere Egne, til Sorg for Molbechs, baade Mand og Hustru, thi begges Hengivenhed havde han forstaaet at vinde. Hans omfangsrige Korrespondance med dem (til Molbech udgivet i Udvalg ved L. Weibull i »Historisk tidskrift för Skåneland« II, til Hanne Molbech ved R. G:son Berg og Marius Kristensen i »Sammlaren« 1904) er et Vidnesbyrd om, at det ikke var en Talemaade, naar han i et Brev betegner Molbech som »min bästa, min redligaste vän på andra sidan sundet« (14/10 1847) og altid kalder hans Hustru »den förträffliga fru Molbech«. Efterhaanden som han bliver mere og mere opslugt af offentlige Hverv, bliver Brevene letforstaaeligt sjældnere — fra Ministertiden er ikke et eneste bevaret — men Kontakten glipper aldrig fuldstændigt. Havde ogsaa Molbechs Breve været i Behold i deres fulde Udstrækning, vilde vi her have haft en af hans fyldigste Korrespondancer, men Efterforskninger i Biblioteker og hos private har givet det beklagelige Resultat, at de paa nogle faa nær (overvejende Koncepter) synes at være gaaet tabt. Alligevel er der dog nok at glæde sig over i det, der er tilbage. Igennem Reuterdahls Breve bekræftes det Indtryk, man faar ved at læse hans Memoirer, af hans elskværdige, beskedne og retsindige Karakter, af en Mand, der vel er mere sindig end den

let opblussende Molbech, men dog en udpræget Personlighed med Ben i Næsen, sandhedselskende, gedigen, udrustet med en sund Selvkritik. Har man indlevet sig i den Atmosfære, der udstråler fra Brevene, kan man ligefrem se dem for sig, disse to sirlige gamle Herrer, debatterende Biblioteksanliggender, Litteratur eller Kirkehistorie, korsende sig over den politiske Udvikling i Liberalismens Tidehverv og »det skandinaviska raseriet« (II 291.4), rystende paa Hovedet ad Wieselgrens »Galimathias« (II 112.9). En særlig Interesse knytter der sig til Brevenes mange Udtalelser om Tegnér (samlede i Tillægget til Ekedahls Disputats). Fra dennes lundensiske Tid stod Reuterdaahl ham nær og gæstede nu og da Bispegaarden Östrabo i Växjö. Det blev ham for hvert Gensyn mere klart, at den store Digter ikke længere var den samme som før, og Reuterdaahl led ved at se Sygdommens nedbrydende Virksomhed. Da Sindssygen i 1840 var saa klart udtalt, at det blev nødvendigt at føre Patienten til Hospitalsbehandling i Byen Slesvig, var Reuterdaahl paa Tale som en af de Mænd, der kunde tænkes egnede til at hjælpe Familien med Planens Iværksættelse.

Paa sine aarlige Rejser til Lund havde Molbech ogsaa lært Biskop VILHELM FAXE (1767—1854) at kende. Det er øjensynligt, at den 16 Aar yngre Dansker har følt sig i ikke ringe Grad smigret ved den Opmærksomhed, den ærværdige Olding viste ham. Han anses vel næppe for at have været betydelig som Teolog, men hans høje Embede og repræsentative Evner forlenede ham med Glans. I Molbechs Øjne maatte det tillige være et Plus, at han var en interesseret Dyrker af Historie og Arkæologi. I Aaret 1824 havde han udgivet et Skrift om Levningerne af Stjerneborg og Uranienborg, som gav Anledning til, at han i 300-Aaret for Tycho Brahes Fødsel vekslede et Par Breve med Digteren og Amatørastronomen J. L. Heiberg (»Breve og Aktstykker vedr. J. L. Heiberg« III 145 f., 147). Da han i 1844 tog Initiativet til Stiftelsen af »Sällskap för utarbetande af Skånes historia och beskrifning«, sørgede han for, at Molbech udnævntes til dets Æresmedlem. De ikke mange Breve, der er udvekslet mellem dem, er ved deres fint drejede Komplimenter og Artighedsbeviser et snurrtigt Eksempel paa en Stil, der allerede den Gang havde overlevet sig selv.

VII

Det er en broget Skare af meget forskellige Fag og Individualiteter, der her er passeret os forbi. Eet Træk er dog fælles for det store Flertal af Personerne og giver et Fingerpeg om Molbechs Udvælgelse af Omgangsfæller: deres politiske Konservatisme. Maaske var nok Hammarsköld mindre konservativ end de fleste af Romantikerne, men hvor typisk for Molbech er det ikke, at han ganske særlig hygger sig i den ærkekonservative Reuterdahls Selskab, og

at han føler sig specielt paa Bølgelængde med den fremskridtsfjendtlige Atterbom. Endvidere er det blandt Digterne med een Undtagelse — Bernhard v. Beskow — Romantikernes Kreds, han indgaar Alliance med. I det overvejende Antal Tilfælde er det Molbech, der tager Initiativet og knytter Forbindelsen. Dette sker ikke blot i Kraft af den Kendsgerning, at i Skandinavismens Historie er det næsten altid Danmark som det mindste Land, der behøver Alliancer, men fremfor alt fordi det laa til hans videbegærlige, menneskeligt interesserede Temperament stadig at søge ny Orientering, nye Horisonter. Han havde altid Følehornene ude og var i Modsætning til adskillige af sine samtidige Kolleger ikke nogen Hjemmefødning. Først da Alderens Skrøbeligheder gjorde sig gældende, maatte han afstaa fra at gaa paa Rejsefærd. De to afgjort vigtigste Aarstal i Molbechs skandinaviske Tilværelse er 1812 og 1842, da han foretog sine længste svenske Rejser; paa den første »opdagede« han Sverige, paa den anden gensaa han med mere uhildet Blik Steder og Personer, som han for en lille Menneskealder siden havde stiftet Bekendtskab med. Det er omkring disse to Aarstal, hans Korrespondance med Svenskerne kulminerer, i Mellemrummene er den knapt saa livlig.

Molbechs Ungdom faldt i de store Følelsers Tid. Da sluttede han Venskab med Hammarsköld og Atterbom, der varede, til Døden satte Punktum. Fra hans senere Aar kan kun hans Forhold til Reuterdaahl sidestilles hermed. Hele Livet igennem var det ham om at gøre at afbetale paa den Gæld, han under sin første Rejse følte at være kommet i til Sverige. Hans Hus stod altid aabent for svenske Københavnsrejsende. Utallige er de Svenskere, der i Aarenes Løb er gaaet ud og ind ad hans Dør og har modtaget Prøver paa hans Hjælpsomhed. Han var en lige ivrig Agitator for dansk Litteratur i Sverige som for den svenske i Danmark, og Palmblad har Ret, naar han efter Molbechs første Sverigerrejse 5/1 1813 skrev til ham: »Mellan begge Rikena bör ju en litterär communication immerfort underhållas; och vi prisa Tit. Resa till Sverige, såsom fruktbara för begge Nationerna« (Ny kgl. Saml. 2336, 4°). For at give sit Bidrag til at bøde paa den almindelige Ukyndighed forfattede han sine to Rejsebøger og holdt tre Gange (1840—41, 1844 og 1852) — vistnok som den første i Danmark — paa Københavns Universitet Forelæsninger over den svenske Literatur.

Molbech har fortjent Navnet »Skandinav« saa godt som nogen og maa regnes for en Pionér for Tanken om Samarbejdet mellem de nordiske Folk, men med sin Enspændernatur var han det paa sin egen Maade og blev aldeles forkæret af den danske Kreds, der havde taget Patent paa den eneste saliggørende Form for »Skandinavisme«: den politiske. Efter at denne Bevægelse oprindelig var begyndt paa det litterære Omraade, blev den som bekendt omkr. 1840 drejet over i politisk Retning og særlig taget til Indtægt af det liberale Parti, som arrangerede de berømte Studentermøder i Lund, Stockholm, København og

Christiania og i 1843 ved Mænd som H. N. Clausen grundlagde »Det skandinaviske Selskab«, der snart fik en Aflægger i Upsala. Molbech, der — sige hvad man vil — havde en god Portion nøgtern Sans, tog bestemt Afstand fra enhver ekstrem Form for Udnyttelse af den nordiske Samhørighedsfølelse og maatte føle sig des mere tilskyndet dertil, som det Parti, der havde taget Monopol paa at være det specielt skandinaviskindede, var ham inderligt forhadet. Hans skandinaviske Program, som han har udviklet i en Ekskurs til Skildringen af Rejsen 1842 og i sit sidste Leveaar i Piecen »Den skandinaviske Eenhedstanke«, kan i Korthed siges at gaa ud paa at fremme det aandelige og personlige Samkvem mellem de nordiske Lande i videst muligt Omfang, men at bandlyse enhver Form for politiske Fantasterier. Han ønsker hverken et dynastisk Forbund eller en nordisk Sprogsammensmeltning, som Filologen N. M. Petersen havde taget til Orde for, bl. a. i den Hensigt at dæmme op for det danske Sprogs gradvise Fortyskning. Her ligger han paa Linie med Peder Hjort, der taler om »en naturlig Skandinavisme« (Breve II 336). Hvert for sig skal de tre nordiske Folk bevare deres karakteristiske Ejendommeligheder. Dette giver Norden en Rigdom. Ikke Enhed, men Samarbejde — dette er Molbechs nordiske Tanke, og Erfaringerne fra de sidste hundrede Aar synes at have givet ham Ret. Noget andet er, at han, der med Aarene udviklede sig i mere intransigent Retning, paa enkelte Punkter skyder over Maalet, som naar han f. Eks. latterliggør, at visse københavnske Skoler var begyndt at lade deres Elever faa Undervisning i Svensk. Med megen Berettigelse kunde Lunds Studenter ved en Fest hylde ham som »den ældste Skandinav«, og han selv (i Forordet til »Den skandinaviske Eenhedstanke«) paaberaabe sig, at han hverken siden 1842 eller 1812 »har skiftet Grundsætninger, Overbeviisning eller Fædrelandskiærlighed«. Man maa først være en god Dansk, Norsk eller Svensk, siden Skandinav. Udslettes Nuancerne, har vi ved egen Taabelighed gjort os fattigere.

I

1812-1824

1. *Til Lorenzo Hammaršköld.*

Lund den 3die Mai. 1812.

Et af mit Livs kiæreste Ønsker har jeg seet opfyldt, maaskee i et mindre heldigt Øieblik; men paa en for mig saare behagelig Maade. Det Naborige, som jeg altid har tænkt mig som et beslægtet Broderland, hvis Sprog, Litteratur, Historie og Oldsager staae i et saa nøie Forhold til mit Fædrelands, har jeg endelig selv kunnet betræde, efterat min Phantasie saamange Gange havde ført mig til Lunds og Upsalas Domkirker, til det skønne Stokholm, til Trollhättas Kæmpeværk, og til saamange andre Steder i Sverrige, som Natur, Kunst og Historie udmærke. Endnu har jeg kun gjort det første Skridt af min Indtrædelse; og hvad jeg hidtil har seet af Sverrige, er egentlig kun en Fortsættelse af Danmark; dog har jeg paa min begyndte Vandring med saare megen Interesse dvælet ved de to Gienstande, som altid kunne fortiene at tælles blandt Sverriges første Mærkværdigheder: Universitetet og Domkirken i Lund. Hiint har for en Deel viist mig Sverrige, som det er; denne har, fast mere levende end noget Mindesmærke i Danmark, ført mig tilbage i den Tidsalder, ved hvis Erindring jeg saa gierne dvæler, og hvis Kunst, fra det første Øieblik, jeg kunde gjøre mig et Begreb om den, har havt noget selsomt tiltrækkende for mig. Hvormeget har jeg alt under mit tre Ugers Ophold i Lund lært at agte den svenske Nation, og hvormeget har ogsaa denne Agtelse forhøiet min Lyst til at udvide saavel min Kundskab til Landet og Folket, som min Reisekreds. Jeg kan tælle disse tre Uger ei blot til de lærerigste, men ogsaa til de behageligste i mit Liv; og hvad det skønneste er, jeg har ikke at befrygte, at jeg alt havde udtømt Nydelsens tryllende Skaal; men enhver Dag, jeg fortsætter min Reise, vilde krandsse Bægeret med skønnere Blomster. Jeg veed intet Land hvor jeg vilde reise med større og inderligere Behag, end i Sverrige og Norge. I begge Riger kan jeg ikke andet, end føle mig hiemme; og om jeg end paa Aandens Vegne ogsaa ønsker at lære Tydskland og England at kiende, som hos mig gielde for Nordens nærmeste Frænder: saa vil dog stedse mit Hierte helst dvæle blandt Scandinaviens Fielde, og paa de smilende Blomstersletter, hvor mit Liv oprandt i en stille, forborgten Vraa, hvor jeg var lykkelig, saalænge jeg ingen anden Verden kiendte, end Phantasien; og til hvis ukiendte, lønlige Eensomhed jeg maa vende tilbage, om jeg skal finde et Gienskin af den

Harmonie i Livet — som, desværre! engang tabt, neppe mere fuldkommen reen vender tilbage under vort jordiske Skyggeliv.

Men, jeg glemmer, det var til Götharikes Fielde, til det gamle taageslørede Upsala og til Sverriges fortryllende Kongestad, hvor jeg vilde stunde hen; jeg glemmer, at hvad jeg egentlig vilde sige Dem, min Herre! er at jeg, skiøndt ⁵ Fremmed og ukendt af Dem, ved disse Linier vilde udbede mig at være anbefalet hos Dem, saavel Fraværende som Nærværende — i Fald mit Ønske og Haab maatte gaae i Opfyldelse, og den Lykke blive mig til Deel, i næste Maaned at giennemreise de interessanteste svenske Provindser og ved den Leilighed aflægge et Besøg i Stockholm. ¹⁰

Skulde jeg end ikke naae dette herlige Maal, der dagligen synes at blive mig skønnere og mere tillokkende: vil jeg dog fra Sverrig medtage nogle af mit Livs bedste og kiæreste Erindringer. De lykkelige Dage, jeg har levet i Lund kan jeg ligesaa lidt nogensinde glemme, som de ædle, elskværdige Mennesker, hvis Godhed og Venskab har skienket mig dem. — Og seer jeg end ikke Stock- ¹⁵ holm, ønsker jeg mig dog at være erindret af en Mand, som jeg giennem hans Arbejder og giennem mine herværende Venner har lært at agte; uden at endog en forskiellig videnskabelig Troesbekiendelse (om en saadan skulde finde Sted) kan mindske min Agtelse. Min Tro er ligesaa simpel, som min Religion og min hele Tilværelse. Hvor jeg skuer og fatter Aabenbarelses af det Skønne, Gode ²⁰ og Sande, der hylder jeg dem i mit Inderste, som det Guddommeliges Spor. Saadanne vil jeg altid nødigen lade mig demonstrere, men selv finde og nyde dem; derfor ogsaa helst søge dem paa min egen Vei, som jeg ikke altid kan tage efter Andres Ønske og Behag. I Øvrigt erkiender jeg, at min hele videnskabelige Stræben endnu kun er begyndt, og at den maaskee aldrig vil blive ²⁵ andet end Begyndelse; jeg troer kun at forstaae een Ting: at skrive mit Modersmaal. I alt andet er jeg kun Lærling, og vil heller være dette mit hele Liv igienem, end stræbe efter en Lærdom, som ikke passer til min Individualitet, eller et Navn, som jeg ikke kunde fortjene.

Min anden Hensigt med dette Brev er at udbede mig Deres Bistand til mit ³⁰ Forehavende, at giøre mig lidt mere end til Overfladen bekiendt med den nyeste svenske Litteratur og dens Historie. Jeg veed, at jeg i den Henseende ikke kan henvende mig til nogen bedre, end til Dem. Enhver historisk Notice, som kunde tiene mig til Oplysning og Veiledning, vilde fra Deres Haand være mig meget velkommen. Jeg ønskede ogsaa meget, at De vilde meddele Prof. ³⁵ Nyerup, der formodentlig endnu er i Stockholm, en Optegnelse over den nyeste svenske Litteraturs Producter, hvorpaa man især bør være opmærksom. Jeg har alt bedet ham af saadanne at kiøbe f. Ex. Phosphoros, Lycæum, Polyphem, Franzéns og Bellmanns Digte, og nogle flere. Ingen vil bedre, end De, min Herre! heri kunne veilede Professoren. De behager at sige Professoren, ⁴⁰

at jeg vel tør indestaae for, at Kiøbet af saadanne, den nyeste svenske Litteraturs vigtigste Producter, vil blive bi[fal]dt og samtykket for det Kongel. Bibliotheks Regning.

Jeg slutter med Ønsket, at min næste Tiltale til Dem maa være mundtlig,
5 og med Bevidnelsen af min Agtelse.

Ærbødigst

C. Molbech.

2. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 11 Maj 1812

Min Herre!

10 Förgäfves skulle jag försöka att beskrifva till hvad grad det smickrat och innerligen fägnat mig att bli hedrad med bref från Författaren till Vaarblomster og Hedeurter, ett arbete som jag nyligen med så mycket nöje studerat, och i hvilket första ypperliga afhandling jag sett uttrycket af en djup, säker och ljus Tänkare. — Hvad som ännu mera förökte denna min
15 fägnad, var den upprigtiga och förtroliga ton hvarmed Ni, Min Herre! tilltalade mig, och som gifvit mig ett säkert hopp att bland Dannemarks utmärkte Litteratörer vinna ännu en vän. Ja min Herre! må ett fast Vänskapsband förena Dannemarks och Sveriges Litteratörer till gemensam inbördes utveckling, hvarigenom en skönare union emellan de båda Brödrafolken skall beredas,
20 än den som fordom af en falsk Politik tillknöts. —

Af innersta hjerta ville jag önska att kunna något medverka till uppnående af detta sköna mål, och således svara mot den förekommande godhet Ni Min Herre! visat mig. Men jag känner mig förväl att tilltro mig kunna det på annat sätt än derigenom att jag med ifver söker att efterkomma Eder önskan i
25 afseende på meddelandet af underrättelser ur vår Vitterhets och vårt Lärdomsrike. Och endast begäret att ofördröjeligen betyga min tacksamhet för Eder godhet, är orsaken att de historiska Notiser öfver den hos oss började Revolutionen i vår Vitterhet, hvilka Ni min Herre! begärt, i dag icke medfölja. Men högst om ett par postdagar skola de otvifvelagtigt efterfölja. Emedlertid skickar
30 jag härmedelst en förteckning öfver de böcker och skrifter ur hvilka man säkrast kan lära känna början, fortgången och tendensen af den företagna revolutionen. Och i det fallet är Ni min Herre! lycklig, som i Lund har tillfälle att förskaffa Er ett förträffeligt arbete, neml. Poemet Gylfe af min vän Ling, hvilket vi, till följe af den i vårt land försvårade communicationen, här i Stock-
35 holm icke annat än fragmentariskt fått läsa. — Men utom dessa mera bestämdt revolutionära skrifter har jag i en serskild afdelning upptagit sådana arbeten som annars antingen i hänseende till sitt inflytande eller andra afseenden äro vigtiga att känna för att vinna en fullständig kännedom om vår Litteratur. Båda dessa förteckningar har jag visat åt den i så hög grad agtningsvärde

Professor Nyerup, som fortfar at visa mig prof af sin vänskap, och har han med en asteriscus utmärkt alla de böcker som han redan eger. —

Då Ni Min Herre! fattat det beslutet att besöka Stockholm och Upsala skulle jag råda att skynda med denna resa så fort som möjligt. Ty i annat fall löper Ni Min Herre! fara att i Upsala icke råka trenne af våra yppersta snillen⁵ och kraftigaste medverkare för det goda, neml. Herrarne Atterbom, Palmblad och Geijer, hvilka alla tre fast åt olika håll tidigt i Sommar ämna att öfvergifva lärosätet. Men dessutom, då Ni min Herre! är intagen af en så afgjord kärlek för den så kallade Medeltidens kraftfulla konstalter, ligger deruti ännu ett nytt skjäl för Er att påskynda Eder resa. I Linköping, neml. en stad som¹⁰ måste passeras, finnes ett af de skönaste monumenter från denna Herrliga tid, i den majestätiska Domkyrkan; Men nu nyligen har inskränknigen och oförståndet som ännu från så många håll herrskar i mitt fädernesland, beslutit att fördärfva denna byggnad dermed att den skall göras modernt smakfullare, hvitare, ljusare och tommare. Snart ämna de att lägga sina fräcka händer på¹⁵ denna helgedom, så att om Ni Min Herre! icke skyndar, löper ni fara att ej få se annat än bortskämda ruiner af den fordna Sublimiteten. —

Af den ifver hvarmed jag vill uppmuntra Er Min Herre! att fortskynda Eder hitresa, torde Ni ana något eget interesse, och jag hvarken kan eller bör neka att sig så förhåller. Det skulle på det starkaste sätt djupt smärta mig att²⁰ veta Er, Min Herre! hafva varit i Stockholm, utan att jag fått göra Eder personliga bekantskap, och likväl kan detta lätt hända i fall Ni ej här inträffar förr än i nästa månad, vid hvars början en mitt hjerta grymt förkrossande anledning kanhända kallar mig ifrån min lugna boning i huvudstaden. —

Ifall detta skulle inträffa skall jag med första meddela Eder min Herre!²⁵ underrättelse derom, och, i förtroende på Eder öfverseende godhet, meddela Eder några förslag att ned på landet under Eder uppresa till Stockholm kunna råkås. Skulle den lyckan bli mig till del att få göra Eder personliga bekantskap, Min Herre! torde Ni lätt kunna döma huruvida en olika Vetenskaplig tro åtskiljer oss; en sak som för mig skulle vara i hög grad smärtosam, då det³⁰ alltid varit min önskan att i detta afseende sympathisera med de bäste i mitt Tidevarf. Men jag försäkrar Er upprigtigt och oförstältdt min Herre! att jag eger ingen annan litterär Religion, om jag så får mig uttrycka, än en liflig kärlek och vördnad för Geniets alla sköna skapelser, de må nu visa sig i hvad form som heldst. —

Vågar jag besvära Eder med att framföra mina varma hälsningar till mina i Lund varande Vänner, Holmbergsson, Agardh, Ling och Tegnér, om han redan dit återkommit. Sluteligen beder jag Er min Herre! vara förvissad att jag med den upprigtigaste högagtning och tillgifvenhet tecknar mig Eder

ödmjukaste Tjenare⁴⁰

L. Hammarsköld.

3. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 18 Maj 1812.

S. H. T.

Enligt Eder önskan M. H. och mitt löfte får jag härmedelst den äran att öfversända några anteckningar rörande Svenska Vitterhetens sednaste Historia.

5 Jag har med flit varit något vidlöftig, emedan jag är öfvertygad om att man lätt, utan en sådan propædevtisk kännedom, löper fara att missförstå vissa af de sednare årens märkvärdigaste producter, t. ex. Polyfem. Hvad uppgifternas tillförlitlighet angår har jag icke anfördt någon enda som ej af tryckta handlingars eller allmänt agtade lefvande personers vittnesbörder bestyrkas; 10 öfvertygad om att jag genom anförande af något problematiskt halfsannt eller endast ryktesvis berättat, skulle lika mycket fela i agtning emot saken som emot den person, för hvars räkning närvarande uppsats blifvit författad. Min önskan är, att utförandet må kunna svara mot min vilja att på något vis kunna tjena en man, hvilken jag redan i litterariskt afseende lärt att innerligt 15 och uppriktigt högagta.

Huru gerna skulle jag icke vilja försäkra mig om möjligheten att äfven genom personlig bekantskap öka och ännu mera lifliggjöra denna känsla! Men ty värr! är det för det närvarande tvifvelagtigt om utgången skall uppfylla denna min önskan. En inre helig pligt kallar mig om åtta dagar åt landsorterna 20 till en älskad Moders dödsbädd, för att emottaga hennes sista välsignelse, och lär jag icke förrän vid slutet af Juni månad, aldri först, åter kunna vara i Stockholm. Möjligheten af att träffa Er, Min Herre! beror således derpå, om Ni der kommer att uppehålla Er så länge, så framt Ni ej skulle hafva tillfälle och lust att från Linköping göra en liten afväg in åt landet, för att se en af 25 Sveriges skönaste, och af någon utländning hittills aldeles obesökta trakter. Jag vil visst icke föreslå Er min Herre! att besöka den boning der min Mor kämpar med döden; der skulle allt vara för mycket förstämtd och sorgligt för att kunna bereda Er annat än ledsnad. Men sex mil ifrån Linköping, på en gård benämnd Thomestorp bor en af mina förtrognaste Vänner, Kongl. Secre- 30 teraren L. Fr. Rääf — en ung man af sällsynta litterariska kunskaper och talenter, hvilken bland sina dyrbara samlingar rörande den äldsta Nordiska Historien och Vitterheten visserligen eger mycket som äfven för en utländsk kännares blick skulle vara interessant — som på en gång skulle i hög grad vara smickrad och fägnad af Edert besök. Och der skulle jag kunna njuta det 35 nöjet att möta Er Min Herre! och mundteligen betyga Eder mina tänkesätt. —

Jag hoppas det förlåtes mig att hafva så länge uppehållit Eder med detta project, emedan jag under detsammas uppgörande smickrat mig med möjligheten af dess verkställbarhet, och så länge i Fantasien njutit säkerheten om att ett väntadt och efterlängtadt nöje icke skulle gå mig ur händerna. Men som 40 det är vida troligare att Ni af Edra affairer nödsakas att härfpå icke gifva agt utan oafbrutit fortsätta Eder resa till Stockholm, så får jag, i fall Ni Min Herre!

ensam dit skulle anlända, hänvisa Eder till mina vänner, Mag^f A. A. Afzelius, boende på FrimurarBarnhuset, Kgl. Secreteraren Askelöf, boende i mitt hus under N° 4 i Qvarteret Öfra Vätan vid Regeringsgatan och Kgl. Secreteraren Ödman, (som träffas alla förmiddagar i Kongl. Bibliotheket) hvilka alla skola göra sig ett nöje af att gå Er, M. H. tillhanda med alla de underrättelser, som⁵ Ni skulle kunna behöfva för att vinna ändamålet af edert besök i Sveriges hufvudstad.

Men som jag hågkommer Professor Nyerups öde i Linköping — en stad som innehåller så mycket märkvärdigt — att der icke träffa någon som kunde meddela honom några tillfredsställande underrättelser om det han önskade¹⁰ veta, så får jag adressera Er, Min Herre! till en min dervarande Vän, Gymnasii Adjuncten, Mag^f Chr. Stenhammar, en man med hvars bekantskap — jag vågar på förhand försäkra det — Ni säkert icke skall blifva missnöjd. Troligtvis veta de på Gästgifvaregården att visa Eder till hans logis, i annat fall behöfver Ni blott att nämna det han bor hos Domkyrkosyslomannen Flygelholm.¹⁵

Skulle Ni Min Herre! behaga hedra mig med något bref, anhåller jag att det tills vidare adresseras på Wimmerby och Wäderum. — Med upprigtigaste Högagtning och Tillgifvenhet framhårdar

Min Herre!

Eder

20

Ödm: Tjenare

L. Hammarsköld.

P. S. Skulle — hvad jag dock icke vågar hoppas — Ni aggreera mitt förslag om ett besök på Thomestorp, så anhåller jag att derom blifva underrättad, liksom om dagen då Ni tror Er der inträffa. — Marschrouten från Linköping²⁵ till Thomestorp är: till Måbäck — Rimforssa — Kisa — Thomestorp. —

4. Til Lorenzo Hammarsköld.

Lund den 24de Mai 1812.

Vær forsikkret, min Herre! at Deres Brev, som jeg modtog i Forgaars ved Tilbagekomsten fra en liden Reise, glædede mig meget. Min Stemning er ikke i Dag til at besvare det saaledes, som jeg ønskede, og som det fortiente. Maatte³⁰ hos Dem min levende og ukonstlede Følelse opveie noget af det, som mit Brev savner i Værd og Interesse!

Det har glædet mig, i Deres Skrivelse at see Dem saaledes, som jeg omtrent har troet at kunne danne mig Deres Billede; det har glædet mig at see Dem med saamegen Varme deeltage i Gienstande, der interessere mig høit;³⁵

og fast mere endnu, at finde i Deres venskabelige Ytringer den samme trohertige og oprigtige Følelse, hvormed jeg ønskede at kunne række enhver ægte Nordbo Broderhaand. Skiøndt Naturen hos mig parrede Mørkhed med Munterhed, og med nogen Dybde endeel Letsindighed, og skiøndt Livets kolde
5 Vinterstorme mere end engang have isnet min Tilværelse; saa har mit Hierte dog endnu bevaret sin Ungdomsvarme, og slaaer endnu høit, ikke blot for Fædreland, Sandhed, Dyd og enhver stor og evig Idee — men ogsaa for Venskab og Kiærlighed, eller for de Følelser, som mere end nogen anden lære os, at Mennesket ikke kan være sig selv nok. — Hvor kiært har det været mig, og
10 hvor kiært vil det stedse blive mig, at jeg ogsaa i Sverrige har fundet sande Venner! At jeg her har levet nogle af mit Livs behageligste Dage, skylder jeg ikke blot den almene Velvillie og Godhed, jeg overalt har fundet; men ogsaa Venskabets skiønnere Interesse hos de Enkelte, til hvilke et nærmere Slægtskab har knyttet mig. Hvor kiært og glædeligt skulde det være mig, engang blandt
15 disse at kunne tælle en Mand, for hvem jeg alt bærer saamegen Agtelse, og der alt med saamegen Oprigtighed og Hiertelighed er kommen mig i Møde. Skulde Skiebnen aldrig føre os sammen, da er det mig, som taber mest, og som mindst vil kunne oprette Savnet.

I Henseende til den Deel af Deres Brev, hvor De berører et af mine Ungdomsarbejder, hvis Lykke hos det læsende Publicum jeg aldrig har kunnet
20 begribe: maa jeg blot svare, at jeg frygter, Deres Dom er alt for gunstig. Om denne Bog har nogen Fortieneste, er det vel neppe anden end den, at en reen Subjectivitet i den er udtrykt i et nogenlunde klart og godt Sprog. Paa den philosophiske Afhandling sat jeg just ingen høi Priis da jeg udgav den, og
25 undrede mig altid, naar nogen siden berømte den. Jeg har aldrig læst den, siden den blev trykt; og har siden den Tid, naar jeg undtager Treschows nyeste Skrifter og Fichtes Reden, kun læst en philosophisk Bog. — Oprigtig kan jeg forsikre Dem, at hvad jeg hidtil har skrevet, anseer jeg selv endnu saameget for Forsøg, at jeg ikke holder det for umuligt, at jeg kunde holde op
30 med at skrive. Det eneste af mine Arbejder, jeg selv sætter Priis paa, er min Historie af Ditmarskerkrigen som nu trykkes, og som maaskee ikke engang vil finde det Bifald, som Andre. — Hvad jeg havde med mig hid af mine Smaaskrifter, er bortgivet, dog har jeg tilbage et Exemplar af mine Ungdomsvandring i Fædrelandet (Kiøbenh. 1812) og af min Biographie over Correggio,
35 hvilke to Skrifter jeg ønsker at sende Dem, min Herre! til en ringe Mindegave. — Jeg siger, sende Dem; thi om vi denne Gang træffes i Sverrige, bliver vel heel usikkert. Hvor længe mit Ophold her i Landet vil være, er ubestemt; men maaskee torde det blive kortere, end jeg ønsker. Til Stokholm har jeg ikke meget Haab om at komme; og var jeg kommen did, var det dog ikke skeet
40 førend i Midten af Junius. Jeg ønsker og haaber dog, at kunne følge Agardh

op i Vestergöthland, og derfra, om muligt, lægge Veien tilbage giennem Smaal- land, Øster-Götland og Bleking. Men paa denne Vei at træffe sammen med Dem, min Herre! vilde være et forgieves Haab.

For Deres venskabelige Løfte om Bidrag til [den] nyeste svenske Literaturs Historie, som jeg ønsker selv at studere, og bidrage til at gjøre mine Lands- 5 mænd bekiendt med, er jeg Dem meget forbunden. Jeg behøver til dette Øie- med saavel Veiledning og litteraire Anviisninger, som Bøger. Tildeels af Mangel paa disse, men end mere fordi jeg her har maattet leve i bestandig Adspredelse, og desuden ikke er oplagt til at arbeide, uden hvor jeg har stadigt Hiem: har jeg her i Lund ikke anvendt min Tid saa nyttigt, som jeg havde 10 ønsket; og har egentlig foresat mig at gjemme det rolige Studium af Sverriges Litteratur til min Hiemkomst. — Nogenlunde troer jeg dog at have fattet den litteraire og æsthetiske Revolutions Gang og Aand. Jeg venter ypperlige Følger; men seer endnu kun en Giæring, der yttre sig med en temmelig stærk Ruus. For lidet kiender jeg til den ældre, eller rettere den nyere svenske 15 Litteratur, for at kunne skionne, hvorvidt Revolutionsmændene have aldeles Ret i deres ubarmhertige Nedbrydning. Saameget veed jeg, at en Tragedie, som Leopolds Odin (saavidt jeg kiender den af de Kritiske Breve) ikke er af min Poesie; men om just Gylfe aldeles og ubetinget kan blive det, tør jeg endnu ikke forsikkre. Ling har tilvisse megen Poesie; men Konst frygter jeg, 20 han aldrig vil opnaae. Jeg mener, der havde været noget langt herligere at vente, om en Digter paa 18 eller 20 Aar havde begyndt som han. — Men disse Ytringer ere aldeles fortrolige; og maaskee endnu meget overilede.

Paa hoslagde Blad har jeg afskrevet nogle af de optegnede Bøger, som jeg beder Professor Nyerup, endelig at købe til det Kongelige Bibliothek. Poly- 25 phem og andre Journaler af Vigtighed maa for Alting ikke glemmes. Tilgiv den Uleilighed, jeg ogsaa herved forarsager Dem!

Hvad De af litteraire Underrettelser vilde have den Godhed at forunde mig, kunde maaskee Prof. Nyerup medtage. Imidlertid tør jeg, paa Grund af Deres Løfte, haabe med snarest at see Brev fra Dem; og dobbelt kiært vilde dette være 30 mig, om det lod mig øine nogen Mulighed til at træffe Dem, hvilket jeg dog slet ikke tør haabe.

Med Hilsener fra De Hrr. Agardh, Holmbergson og Ling modtage De, min Herre! Forsikringen om Agtelse og Hengivenhed fra

Deres ærbødigste Tiener 35
Molbeck.

5. *Til Lorenzo Hammarusköld.*

Lund den 24de Mai 1812.

Undres ikke, min Herre! Over at modtage et Brev, der ikke kan blive uden kort og ubetydeligt. Et længere til Stockholm havde jeg alt afgivet paa Posthuset inden jeg modtog Deres ærede Skrivelse af 18de Mai, for hvilken, med
5 dens interessante Tillæg, jeg bevidner Dem min fulde Taknæmmelighed. Uformuende til at kunne giengielde saa stor en Godhed, maa jeg bede Dem modtage den bedste Villie i Gierningens Sted. Jeg har alt med en levende Interesse giennemløbet min Herres Anteckningar, og vil i dem finde en ypperlig Veiledning, om jeg blot maatte være saa heldig at kunne faae alle Hovedskrifterne
10 til egen Læsning og Brug. Ikke vil jeg dølgge, at jeg fandt Tonen lidt streng; men jeg har hidtil ingen Skiel til at tvivle om denne Strengheds Retfærdighed.

Mundtligen at yttre Dem min Taknæmmelighed, min Agtelse og det Ønske: at et varigt Venskabsbaand maatte forene os, er min inderligste Attraa. Mit Haab om at see Stockholm er svagt og nær ved at forsvinde. Aarsagerne
15 hertil ere deels Mangel paa Tid, deels saadanne, som jeg selv ikke ret kiender. — Dog haaber jeg ganske sikkert, at kunne iværksætte en anden, mere indskrænket Plan, som nu ikke gaaer videre, end at følge Agardh til Jönköping, eller i det Høieste til Skara og Dagsnæs i Westergöthland. Fra Jönköping skal jeg gjøre Touren enten til Thomestorp eller til Wäderum, hvilke begge
20 Steder, efter Deres Anviisning omtrent maa ligge Jönköping ligesaa nær, som Linköping. Dagen til min Afreise herfra er endnu ikke ganske bestemt; men Agardh har sagt i Dag, at han tænker at reise fra Lund den 1ste eller 2den Jun. Fra Jönköping skal jeg da have den Ære at tilskrive Dem, min Herre! i Fald der skulle blive noget af min Reise høiere op i Landet. I ethvert Tilfælde
25 tør jeg gjøre mig Haab om den Glæde, at samtale med Dem paa Thomestorp. Inderligt beklager jeg, — og sandelig fra mere end een Side, at vor Samling vil skee under lidet glade Auspicier.

Mit Brev haaber jeg, vil sendes Dem fra Stockholm. Jeg havde deri indlagt en Optegnelse paa Bøger til Nyerup, som jeg nu vil sende ham paa Torsdag.
30 Undskyld dettes Korthed og ubetydelige Indhold! — Behag, min Herre! venligen at modtage Forsikringen om min inderlige Taknæmmelighed, Agtelse og Hengivenhed!

Ærbødigst

C. Molbech.

35 6. *Til Lorenzo Hammarusköld.*Herregaarden Säby i Wärmeland.
den 15de Jun. 1812.

Det vil maaskee være Dem uventet, min Herre! at modtage Brev fra mig, skrevet fra et Sted, saa høit oppe i Sverrige, og udenfor den Strækning af dette Land, som jeg i Følge mit sidste Brev havde tænkt at berøre. Aarsagen hertil

er tildeels, at jeg for et Par Ugers Tid siden fik saamegen Forlængelse af min Reisetid i Sverrige, at Lysten til at see Stockholm og Upsala paa Ny vaagnede hos mig, og fødte den Plan, at følge mine Reisefæller, Adjunct Agardh og Magister Heurlin først op til Jönköping, derfra til denne Gaard i Wärmeland, og endelig, om ingen Hindringer skulde lægges mig i Veien, følge med Heurlin ⁵ til Stockholm. — Det har store Fordele og Behageligheder, at reise i Selskab, helst for en Udlænding i Selskab med Indfødte. Men paa den anden Side gjør man sig altid noget afhængig, og reiser ikke med den fuldkomne Frihed, som allene. Ofte hindres man fra at komme did, man ønskede, og stundom kommer man ogsaa paa Steder, som man slet ikke attraaede at besøge. — At træffe ¹⁰ Dem, min Herre! enten paa Landet i Östergöthland, eller i Stockholm, er et af mine første Ønsker paa denne Reise, der vilde tabe meget af sit Værd i mine Øine, om jeg ikke skulde opnaae hvad jeg saameget har glædet mig til. — Jeg ønsker, at see Stockholm — men jeg ønsker ogsaa, der at træffe Nogen, som jeg kunde harmonere med, og hvis Selskab og Veiledning kunde gjøre ¹⁵ Beskuelsen af Stedets Mærkværdigheder mere frugtbar og interessant. — Med Dem havde jeg desuden saameget at tale om Svensk Litteratur, at jeg endog blot med Hensyn herpaa kunde i Deres Selskab tilbringe en 8 Dages Tid meget interessant paa Visingsø — end sige i Stockholm.

Men hvorledes samles vi? — Dette er Spørgsmaalet, som De bedst kan op- ²⁰ løse. Mit Ophold i Stockholm — indbegrebet Reisen til Upsala — vil i det højeste blive 8 Dage, og jeg maa i det seneste forlade Staden den 29 eller 30de Junii. — Dette er en nødvendig Bestemmelse, som i det mindste ikke mit Reiseselskab vil kunne forandre. Om De altsaa vilde bære mig med et Brev, adresseret til det Kongel. Bibliothek i Stockholm, eller Kongl. Secret. ²⁵ Ödmann sammesteds, og deri underrette mig hvorlænge Deres Ophold i Östergöthland vil vare: saa kunde jeg deraf erfare, om jeg kunde vente mig den Fornøielse, at træffe Dem i Stockholm. eller om jeg endnu efter min Afreise herfra i de første Dage af Julii Maaned (f. Ex. den 4, 5, 6te) kan haabe at see Dem paa Thomestorp. Did agter jeg i alle Tilfælde at reise fra Linköping; ³⁰ og skulde man i Örebro negte mig Tilladelse at reise til Stockholm: saa farer jeg den nærmeste Vei fra Örebro ad Wadstena og Linköping til Thomestorp.

Jeg vil ansee det for et Tab, som maaskee aldrig vil findes Leilighed til at oprette, om jeg skulde have været saa høit oppe i Sverrige, uden at gjøre Deres person[lige] Bekiendtskab, og uden at have seet de to mærkeligste Ste- ³⁵ der i Sverrige — Stockholm og Upsala. Tilmed er jeg nu saa mættet af Naturskønheds Nydelse, at jeg mere længes efter Litteratorers Omgang, end efter at reise videre, blot for at bese Landet. — Med min Reise op i Sverrige er jeg ikke saa aldeles fornøiet i Henseende til dens Frugter. Det er vist, at om en Fremmed vil nyde ret godt af sin Reise i et Land som Sverrige, der har saamange ⁴⁰

mærkværdige Gienstande for Beskuelsen, bør den ikke skee med saa stor Hastighed, som den, vi paa vor Reise har brugt. Et er at reise blot for Moro og Fornøielse, et andet for at samle Kundskaber. Da den første Hensigt er mit Reiseselskabs, og den anden min; saa maa det nødvendigen stundom skee, at
5 begge komme i nogen Collision. — Men dette var i sig selv en Ubetydelighed, om jeg ikke havde Aarsag til at være misfornøiet med mig selv paa denne Reise. Jeg er uheldig nok til at være mere afhængig af min Sindsstemning, end jeg burde. Da denne paa hele Reisen har været yderlig slet: saa er det denne Aarsag, jeg allene maa tilskrive, at jeg ikke blot har tabt meget af den Inter-
10 esse, som Kiendskab til saa mange nye og fremmede Gienstande maatte vække; men ogsaa meget af det høiere indvortes Liv, som allene enhver, nok saa liden Reise pleier at frembringe hos mig. Saa liden egentlig Interesse dette end kan have for Dem, min Herre! saa kan jeg ikke andet end sige Dem, der med en saa udmærket venskabelig Deeltagelse har behaget at forunde mig Deres
15 Opmærksomhed, at en underligen blandet Skiebne har hvilet over mit hele Liv, og at det næsten aldrig er bleven mig forundt, at nyde nogen Glæde reen. Jeg kunde derfor ikke andet end vente mig, at en Lykke som den, at giøre en Reise, jeg i saamange Aar med den høieste Attraa har ønsket mig, nødven-
digen maatte være blandet med saadanne Omstændigheder, der berøvede den
20 meget af sit Værd. Jeg sørger ikke over, at dette er indtruffet, thi jeg har for længe siden resigneret paa en glad Tilværelse — hvad der giør mig ondt er det, at jeg neppe vil kunne drage den Nytte af min Reise, som ellers, om den var skeet under en blidere Stjerne. Hvad jeg her har sagt, ønsker jeg at have sagt allene til den Mand, der har skienket en ukiendt Udlænding sin venskabelige
25 Deeltagelse. Det vil tildeels kunne forklare Dem — om jeg skulde være saa heldig at samles med Dem i Sverrige — hvorfor De ikke vil finde mig saaledes, som De maaskee har tænkt at finde mig; og skulde De da finde mig anderledes, end De ønskede mig, da lad det tiene mig til nogen Undskyldning, at jeg aldrig har gjort Paastand paa at holdes for mere, end jeg er, og aldrig villet give mig
30 Skin af at være mere. Lad det være Dem et Vidnesbyrd om min Agtelse for Dem, og min Erkiendtlighed for den Maade, hvorpaa De med saameget Venskab er kommen mig i Møde, at jeg utilbageholden har givet Dem et Blik i min Tilværelse, som De vil finde rigtigt, om De nogensinde lærer mig person-
ligen at kiende. —
35 Om min Reise hidtil vil jeg blot med et Par Ord sige Dem, at Veien giennem en Deel af Småland, Situationerne omkring og ved Jönköping, Huuskvarns Fald, som jeg der besaae, Kirken i Svenarum, hvor jeg saae det første Maleri af Hörberg, Dagsnæs, Skara, Kirken i Klostret (Warnhem) Reisen over Billingen og ind i Wärmeland have været mig de interessanteste Partier. Hos Sver-
40 riges bekjendte Tham opholdt jeg mig en halv Dags Tid. Stedet, og selve

Opholdet var mig meget interessant — ogsaa Manden; men ikke var han den, jeg i ham havde tænkt mig. Vester göthland, som jeg fandt denne Provinds, var mig meget interessant, og uventet, at finde et saa frugtbart Sletteland saa høit i Sverrige. Domkirken i Skara saae jeg med Fornøielse, og uforventet var mit Ophold i denne Stad meget muntert og behageligt. Jeg reiste til Sköfde, for⁵ at see en af Sverriges første Antiquarer (helst i at læse og tolke Inscriptioner) en gammel Mand, ved Navn Hilfeling, som Danmark halv kan tilegne sig — og at træffe ham, var mig uendelig kiært. Her paa dette Sted er egentlig intet interessant for mig. Jeg længes efter Ørebro — ikke for Rigsdagens Skyld, men for at — faae Pas til Stockholm, og fordi jeg haaber, derfra at kunne¹⁰ besøge Franzén, den af Sverriges Digtere, som hidtil i det Hele mest har behaget mig. — Jeg reiser nu i Selskab med et Par hundrede Gylfer til Stockholm; og længes ret efter engang at høre, hvad Lykke denne halv-nordiske Barde vil gjøre i Hovedstaden. Dem tør jeg vel sige, at Søsteren, Tegnér's lille Svea, har behaget mig mere, end Broderen, den større Gylfe, som jeg¹⁵ troer hverken Apollo eller Gratierne (i denne Hast naar jeg ikke saa lige at oversætte disse græske Guddomme i nordisk Mythologie) have været saa hulde. De seer jeg har allerede kiætterske Meninger — men jeg frygter, det bliver værre endnu, naar jeg faaer studeret lidt i den sv. Litteratur, hvori jeg endnu anseer mig som heel Fremmed.²⁰

Undskyld dette uordentlige Brev! — For at give det nogen Interesse vil vor Ven Agardh skrive nogle Linier nedenunder. Disse ville da maaskee kunne opveie[?] det øvrige. — Jeg ønsker mig anbefalet hos Deres Ven paa Thomestorp, og til et Brev fra Dem, at finde i Stockholm. At anbefale mig til Deres Venskab, har De alt viist mig, er overflødig — og jeg har da til Slutning kun²⁵ Forsikringen om min uforanderlige Agtelse og Erkiendtlighed, hvormed jeg undertegner mig

Deres ærbødigste Tiener

C. Molbeck.

7. Fra Lorenzo Hammar sköld.

Väderum d. 22 Juni 1812. 30

Min Herre!

Förgäfvets söker jag ord för att uttrycka min tacksamhet för det att Ni M. H. gifvit mig tillfälle att äfven innan vi Personligen träffas, få ytra min erkänsla för all den vänskap Ni M. H. i edra trenne bref mot mig visat. Det var Ni som med ett för mig så mycket hedrande förtroende vände eder först³⁵ till mig, en fremling för Er, som dertill med ser sig misskänd åtminstone af sitt halfva fädernesland, och hölj'd med illviljans chicaner. Det är Ni som allt jämt fortfarit att med en förtrolig öppenhet — så kär för hvarje känsligt

hjerta — gå mig till mötes, och ge mig mod att fritt och oförståndt så som till en gammal bekant, tala till en man som jag förut blott trodde att på afstånd kunna få högagta. Detta utmärkta vänskapliga uppförande har också till min sanna agtning för Eder som Författare och Litteratör, lagt den innerligaste⁵ tillgifvenhet för Eder såsom Menniska, hvilken trängtar efter att på något sätt i verket kunna manifesteras sig. Och jag anhåller derföre ännu en gång, att ifall Ni Min Herre! skulle hädanefter i Sverrige och förnämligast i Stockholm eller Upsala vilja hafva något utträttat, då först fritt vända Er till mig; och skall det blifva mig en kär skyldighet att på bästa vis söka efterkomma Eder¹⁰ önskan. —

Men förnämligast gläder mig det förnyade hopp Ni gifvit mig att få göra Eder Personliga bekantskap. Min Mors fortfarande sjuklighet och mina förmäns tillåtelse, gör att jag kommer att dröja på landet tills omkr. d. 15 Juli och kan således vara förvissad om det nöjet att träffa Er Min Herre! på Tho-¹⁵ mestorp. Jag bör dock icke förgäta att nämna att mina släktingar, så väl min Mor som min Bror upprigtigt och lifligt önska att kunna få tacka en så utmärkt utlänning som Ni M. H. är, för den vänskap Ni mot mig visat; och ifall den i Edert bref af d. 24 Mai från Lund uppgifna reseplan åt Blekinge står fast, får jag framföra deras bjudning och anhållan att få se Eder antingen på Väde-²⁰ rum hos min Mor eller på Tuna hos min Bror. Och jag nämner detta förslag så mycket mindre utan betänkande som vägen åt Blekinge lika väl utan krok kan tagas genom Vimmerby och Calmar som hvilken annan som heldst. I alla fall hoppas jag möta Er på Thomestorp, som i det fallet ligger i Eder väg, och jag kan ej beskrifva huru mycket det skulle gläda mig om jag derifrån fick²⁵ föra Eder hem till min födslobygd.

Enligt från Stockholm inhämtade underrättelser lär Eder sista Bok-reqvission icke träffat Professor Nyerup der, och jag hade derföre tänkt att få erbjuda mig till uppköpande och fortskaffande till Köpenhamn af dessa böcker. Dock lär det nu icke behövas då Ni M. H. sjelf besökt hufvud-³⁰ staden. Det bör jag då nämna att några af de uppgifna, såsom Svecia Munita längesedan upphört att finnas i bokhandeln, och endast äro att efterfråga hos Bokhandlaren Magister Justander, boende i Storkyrkobrinken. Hvad Thams skrifter angå, hvilka aldrig varit på Boklådorna, så lär Ni M. H. af honom sjelf erhållit dem, under edert besök på Dagsnäs. Jag kan icke nog gratulera³⁵ Eder att hafva sett detta så vackra och för sina samlingar märkvärdiga ställe, men undrar ej på att Ni ej funnit eder väntan uppfylld i afseende på Egaren, hvilken alltid förefallit mig, som en genialisk Narr, om en sådan benämning tillåtes mig. — Tragedien Prins Gustaf och Kritiken öfver Schiller äro båda af mig, och har jag uppdragit min vän Askelöf att vid Er ankomst till Stock-

holm öfverlemnade Eder ett exemplar af dem, och hoppas jag att Ni ej nekar mig att emottaga dem såsom en Souvenir af mig och som en gärd af min höfagtning och tillgifvenhet. —

Den indifferens hvarmed Ni min Herre! talar om Edra Vaarblomster og Hedeurter, har, jag bekänner det, i hög grad frapperat mig. Jag bekänner ⁵ för Er sjelf lika upprigtigt som jag det gjort för alla mina vänner att jag i Eder afhandling om Lifvet funnit allt det hvad efter min tanke i en filosofisk skrift bör finnas, neml. djuphet i Speculation, consequens i utförandet och precision och värma i framställningssättet. Hvad poemerna angå så har i dem i synnerhet behagat mig att de så klart uttalar en ren subjectivitet, utan all ¹⁰ affectation eller hvad Tysken kallar Originalitétssucht, hvarifrån jag icke förr sett något Danskt poem, icke Baggesens eller Oehlenschlägers en gång undantagna, vara aldeles fritt. — Jag är nyfiken att höra om Ni instämmer i detta omdöme eller ej. — Jag kan ej annat än finna Edert omdöme om Ling, att han har mycken poesi, men ingen konst, ganska sant och träffande. Om ¹⁵ edert mera speciella öfver hans Gylfe kan jag ännu ej yttra mig, men medgifver att jag från början trott det vara bäst att Ling låtit det bero med det lilla poem under detta namn som läses i 1^a häftet af Lyceum, hvilket jag i sin genre tycker vara ett komplett mästestycke. Dock bekänner jag att jag tror, att i fall man i våra tider skall få ett Epos, hvilket, liksom det Homeridiska ²⁰ skulle kunna lefva på en hel nations läppar, så skulle det ske genom en sådan behandling af ämnet, som den Ling utvaldt. Sedan beror allt på utförandet och dertill tror jag honom icke ha nog öfvad hand. — Så skön jag tycker Tegnér's Svea vara, så, upprigtigt sagt, kan jag dock icke ge den mitt fullkomliga odelade bifal. Den består ju af tvänne disparata poemer olika både i anseende ²⁵ till anda, behandlingssätt och värde? — Dock härom liksom om mycket annat få vi talas vidare vid, då jag på Thomestorp får tillfälle att försäkra Er att jag oföränderligen lefver eder

Tillgifnaste

L. Hammarsköld. ³⁰

P. S. Jag hoppas att genom några ord bli närmare underättad om dagen då Ni ämnar inträffa på Thomestorp. —

8. Til Lorenzo Hammarsköld.

Stockholm. 3. Jul. 1812.

Jeg har i Dag, efterat være tilbagekommen fra en interessant Reise til Upsala og Dannemora, modtaget en Skrivelse fra Dem, min Herre! der ikke ³⁵ kunde andet end glæde mig, som et Vidnesbyrd om den vedvarende Deel-

tagelse, De saa venskabeligen skienker mig. Jeg ønskede høligen, at kunne svare til den Tillid, De synes at sætte til mine Evner — men om jeg end ikke formaaer dette, om jeg end alt for vel føler, at jeg ikke kan eller bør tilegne mig et saa gunstigt Omdømme, som det, Deres Brev indeholder: saa føler jeg
5 dog tillige, at jeg vel paa nogen Viis kunde stræbe imod et saadant Maal, hvorved jeg kunde erhverve mig Deres og lige hæderværdige Mænds Agtelse, og at jeg ikke aldeles bør mistvivle om mine Kræfter, fordi jeg føler deres Indskrænkning. — Men, dette tilsidesat, saa ere vi jo begge Mænd med Hierte og varm Følelse — hvorfor skulde vi ei blive Venner? — Jeg glæder mig til
10 at see dette Haab opfyldt. Jeg har i Sverrige fundet Venner; men endnu ingen Ven. Denne Lykke kan Skiebnen endnu have sparet mig. Paa den anden Side sørger jeg over at vi blot skulle føres sammen, for næsten i samme Øieblik at adskilles og maaskee aldrig mere i dette Liv samles. Flere Omstændigheder have fors[inket] min Reise. Enhver Dag er mig kostbar, og jeg maa nu ile
15 tilbage, uden i nogen Maade at kunne følge min Tilbøielighed til at dvæle underveis.

Men vi ville ikke klage over det, som ei kan være anderledes. Vi [maa?] gribe det skønne Øieblik i Flugten; og dets korte Varighed vil maaskee giøre Erindringen saameget mere levende og lykkelig. — Jeg havde agtet [at] reise
20 herfra i Eftermiddag; men adskillige Herrer have overtalt mig til at dvæle en Dag. Altsaa reiser jeg først paa Søndag Morgen (den 5te) i Selskab med Hr. Lieutenant Ekendahl ad Thomestorp til. Det skal vel gaae meget raskt og heldigt, om jeg kan være her Tirsdag Aften eller Nat. Een Dag har jeg tænkt at udhvile her; og paa denne Dag haaber jeg da ogsaa [at] samles med Dem. —
25 Jeg ønsker, at De maatte finde mig muntre, end jeg er i Dag, da en ganske tung og mørk Sky hviler over min hele Tilværelse. Det er en sørgelig Sandhed, at selv min Reise ikke mere giver mig nogen Glæde, og at jeg i det Høieste blot kan giøre den interessant. Ogsaa min Siælsstemning, der næsten stedse er tung og sørgmodig, bidrager til at jeg saameget muligt paaskynder min
30 Hiemreise. Hvor snart jeg hist kan gienfinde den rolige Stemning, uden hvilken mine Kræfter maa slumre eller hentæres, veed jeg vel ikke. Men under det Liv, jeg nu fører, kunde jeg aldrig gienfinde den; og min Reiselyst taber sig derfor med hver Dag. Ikke desmindre skal jeg blive min Plan tro; og aldrig vil jeg kunne fortryde, at have seet to af Sverriges skønneste Provindser, om
35 jeg end ikke skulde medbringe saa kiær en Erindring, som den, jeg fra Østergøtland haaber at tage med mig til mit Fædreland. At en sørgelig Krisis i nærværende Øieblik svæver over dette, berøver mig heller ikke lidet af min Rolighed. Jeg seer med dobbelt Rædsel en Tvedragt imellem to Broderlande i Møde; siden jeg i Sverrige har lært, hvor værdige begge Folk ere til gien-
40 Agtelse, og til Enigheds styrke[n]de Kraft; og siden jeg her næsten er bleven

overtydet om, at de gamle National-Aarsager til Splid og Tvist, næsten ganske ere forsvundne. Vi ville haabe Muligheden af, at Uveiret endnu kan fordele sig.

Med den oprigtigste Hengivenhed og Erkiendtlighed

Deres ærbødigste

C. Molbech. 5

9. Til Leonhard Rääf.

d. 11 Julii 1812.
Fröåsa G. G. Kl. 7. -

Maaskee seer jeg Thomestorp igien, som en saa levende Interesse har giort mig kiært; og som jeg forlod med en Følelse, der hører til de ubehageligste, jeg i mit Liv har kiendt. — 10

Skulde det ikke skee, saa modtag mit Hiertes Farvel, min Afskedshilsen til Deres ædle Søster, og Forsikkringen, at De i Danmark vil eie en af Deres varmeste og inderligste Venner.

C. Molbech.

10. Fra Lorenzo Hammarsköld.

Väderum d. 16 Juli 1812. 15

Bäste Älskade Molbech!

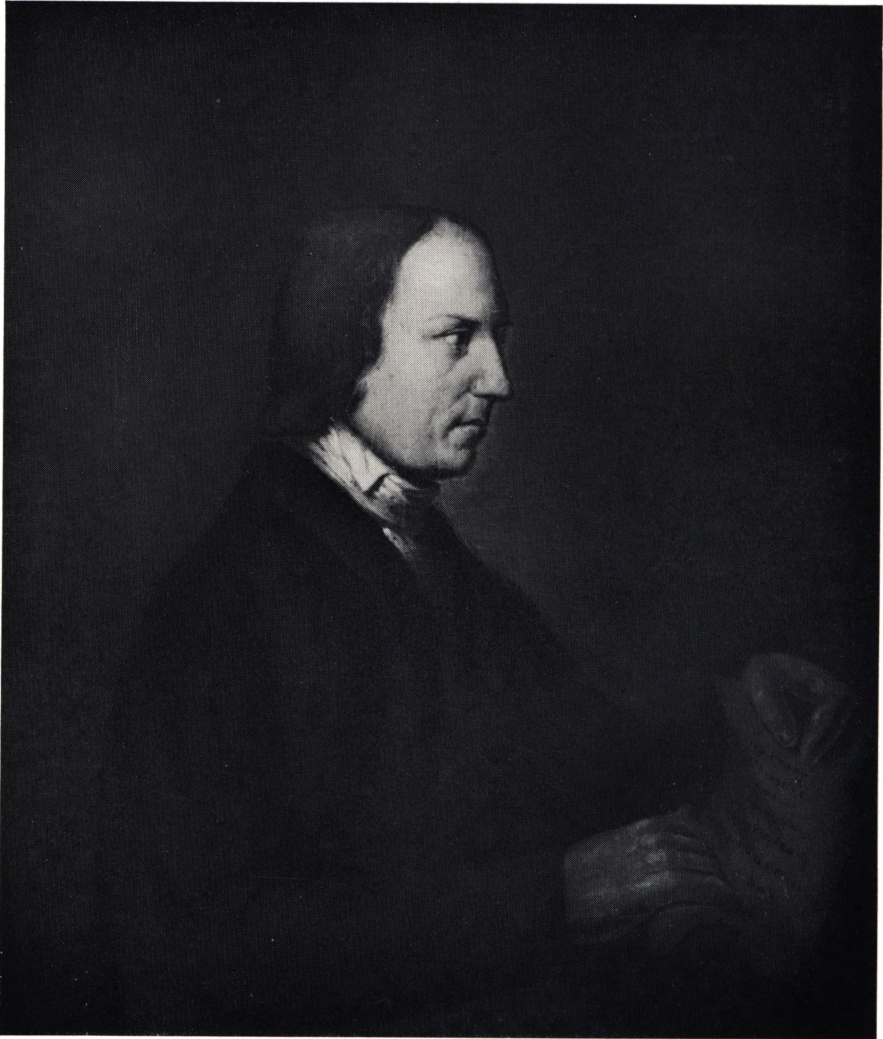
Efter din afresa i Tisdags begaf jag mig hit, nedstämd af den föreställningen, att jag möjligtvis icke mera på denna jorden skulle komma tillsammans med dig. Dagen derpå erhöj jag från Örebro ännu fjorton dagars förlängning af min permission, och således eger jag det hoppet att ännu icke hafva sagt dig farväl, 20 att annu en gång få omfamna dig innan berg och haf åtskilja våra jordiska varelser. Dock kan jag endast vänta uppfyllelse af detta hopp, så framt du blir din föresats trogen att åter komma hit åt vid början af näst instundande vecka. Vid slutet är jag nemligen icke här emedan jag i morgon åtta dar — till Fredagen i nästa vecka — måste till en af mina slägtingar företaga en liten 25 resa. —

Troligtvis undgick du icke regn i Tisdags. Mätte i ersättning därför din resa gått så mycket raskare, så att du varit befriad från den bedröfveligaste af alla belägenheter, att nödgas vänta på en Svensk gästgifvaregård. —

Hälsa Vännerna Rääf, Ekendahl, Eggert & Drake på det varmaste och 30 skynda snart till din

Upprigtigt och Innerligt Tillgifne

L. Hammarsköld.

Forfatteren, Bibliotekar
LORENZO HAMMARSKÖLD
1785—1827

11. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Väderum d. 20 Juli 1812.

Bäste, Älskade Vän!

Jag kan icke nog tacka dig för det du med sista posten hågkom mig med några rader. Och lika litet kan jag uttrycka min fägnad deröfver att du fått⁵ tillfälle att förlänga ditt vistande i Sverige, emedan du der så länge finner dig väl. Men ser jag åter saken ur en mera egoistisk synpunct, så är jag allt något ledsen deröfver emedan denna omständighet troligtvis så länge fördröjer din afresa ifrån Tomestorp att jag icke mera är på orten då du passerar förbi Tuna. Och det vore mig dock så fägnande att ännu en gång i lifvet få omfamna dig¹⁰ Bäste Molbech och mundteligen försäkra dig huru hjerteligen jag är dig tillgifven. Att vinna denna glädje genom en resa till Tomestorp är för mig nu mera omöjligt än någonsin. Ehuru orimligt detta än vid första ögonblicket kan låta, är det dock en fullkomlig sanning. Och tror du att jag skulle försumma att njuta ett af mitt lifs största njutningar: att vara i sällskap med lika tänkande¹⁵ vänner, om ej öofvervinneliga hinder gjorde det för mig omöjligt? — Men nog om en sak af hvilken jag ensamt lider. —

Femte Samlingen af Polyfem såväl som en mängd Småsedlar äro för din räkning aflagde, (De omtalade böckerna äro icke min Brors utan Baron Adlerbergs) men syskonen på Tuna hoppas dock att personligen få öfverlemna dem²⁰ till dig. De börja i dag sin resa och återkomma till Tuna i morgon åtta dagar till. De hoppas — och din förlängda permission och den omständigheten att du på Tomestorp börjat utarbete din Resebeskrifning, ger vigt åt detta hopp — att du ej innan dess skall anträda din fart längre ned åt landet. Jag kan icke neka att jag lifligt tar del i denna deras önskan, med det tillägg likväl, att din²⁵ resa icke må uppskjutas långt efter denna tid, för att ännu en gång få råka dig. Jag måste nemligen om fredag göra ett besök hos en min syster som bor fyra mil härifrån, återkommer derifrån i dag åtta dar till, och blir sedan qvar på hemorten tills lördagen eller d. 1 Augusti, hvarefter min uppresan till Stockholm genast måste företagas. —

³⁰ Det gläder mig icke litet, att du med alfvare tänker på en Resebeskrifning öfver Sverige, ty en sådan, som vi kunna vänta den af dig, felas tills dato aldeles. De fleste Resebeskrifvare hafva endast uppehållit sig med underrettelser om Skjutsinrättningen i Sverige, och derunder förglömt aldeles så väl national-charakter som litteratur. Att du börjat utarbetningen på Tomestorp³⁵ har jag heller ingen ting emot; men hvad är som der störer dig i ditt arbetslugn? — Får jag gissa? — Sant är det likväl att jag fordomsdags brukade tillbringa långa tider på Tomestorp, men lika sant är det äfven att jag under dessa tider var oskickelig till allt slags arbete. Det är dock förbi och meminisse juvat. —

Som jag gerna ville att du skulle lära känna de interessantaste människor i Sverige, skulle det icke litet föga mig om Atterbom anlände till Tomestorp medan du är qvar der. Jag önskar detta också mycket för Atterboms skuld, ty hans sjuklighet och nedslagna lynne, sätter honom i behof af att råka i Sällskap med deltagande människor, som förstå honom, och jag vet att detta 5 är fallet med dig, Bäste Molbeck. —

Enligt en från Baron Adlerberg erhållen nyhet [lära] dina landsmän nyligen — fast förgäfves — gjort under [af] tapperhet. Två Danska Fregatter ha nemligen på Norrska kusten blifvit öfverfallne af trenne Engelska lineskepp, och slagits som förtviflade Lejon. Den ena Fregatten har blifvit aldeles skjuten i 10 stycken och sjunkit med hela besättningen, hvarefter den andra, som också lärer varit mycket skadad, nödgats gifva sig. Dock lärer besättningen ännu länge med sabel i hand försvarat sig man mot man mot de inträngande Engelsmännen, så att desse endast erhållit få fångar. —

Oföränderligen din Vän 15

L. Hammarsköld.

12. Til Lorenzo Hammarsköld.

Thomestorp. Tirsdag Morgen d. 21. Jul. 1812.

Dit Brev, kiære Hammarsköld! modtog jeg i Søndags Eftermiddag Kl. 7 paa Veien fra Kisa til Thomestorp, efter en saare kiedsommelig Dag, tilbragt paa Adlersskog. Det var mig en trøstende Glæde at see de første Linier fra Dig 20 efter en Skilsmisse, som bedrøvede mig inderligt. Jeg troer Du er overbeviist om, hvor dyrebart Dit Venskab er for mit Hierte — jeg har sagt Dig, hvor høi Priis jeg sætter paa Dit Selskab; ingen har endnu i Sverrige været mig det, som Du paa disse faa Timer blev mig. — Ak! om jeg havde kunnet tilbringe dem, og ligesaa mange Dage, med Dig i Stockholm, med min fulde Kraft og 25 saamegen Munterhed i det mindste, som min Natur kan eie! — Men al Harmonie i mit Indre var forstyrret, og saa er den endnu i en Grad, som jeg ikke længe har kiendt. Tunge Anelser og mørke Varsler have for længe siden bebudet mig noget Sørgeligt. Jeg forudseer, at min Skiebne kan være underkastet en høist ugunstig Vending; og i hvordan den end bliver, vil min Hiemkomst til 30 Danmark sikkert være forbunden med meget ubehagelige Hændelser. Efter et Par Aars rolige Tilværelse, hvilken jeg skylder adskillige Arbeiders Fuldbyrdelse, og en Plan for mine Studier i Fremtiden, i hvilken jeg troede at see mit Livs stigende Værd og Forskiønnelse — have underlige Hændelser flokket sig, for at forstyrre min Siæls Kraft og Harmoni — maaskee ogsaa en udvortes Stilling, 35 der syntes at blive gunstigere. Jeg føler mig nu saa nedtrykt, og i mange Øieblik saa modløs, at ingen Ting vil lykkes mig; og jeg ønsker da ofte ved et ret voldsomt Middel at ende en sørgelig Lethargie.

Dog veed jeg — om jeg kun altid levende nok kunde føle det — at udvortes Hændelser ikke aldeles kunne herske over min Skiebne, og at jeg endnu eier Kraft til at sprænge mere end een Lænke. For længe siden har jeg resigneret paa en lykkelig Tilværelse, som reent ud i Livet er negtet mig — men min
 5 ulykkelige Natur kan endnu ikke i Fødselen qvæle saadanne Drømme, som jeg dog maatte vide, for mig aldrig vilde blive virkelige.

Ja, min kiære Ven og Broder! en saadan Drøm har jeg ogsaa i Sverrige maattet drømme — og hvormange ulykkelige Timer har den alt givet mig. Dig, og Dig allene kan jeg sige, hvad Du alt maatte vide, at en Lidenskab,
 10 ligesaa stærk, som den hastig oprandt, fortærer mit Hierte, og paa ny undergraver en dyrt kiøbt Rolighed. Dette kan sige Dig, hvorfor jeg forlod Dig, hos hvem jeg saa inderlig gierne endnu i dette Øieblik havde været, og et Sted, hvor jeg hos de bedste Mennesker var saa inderlig vel.

If thou rememberst not the slightest folly,
 15 That ever Love did make the[e] run into,
 Thou hast not loved —
 Or, if thou hast not broke from company
 Abruptly, as my passion then maked me,
 Thou hast not lov'd —

20 Midt under de truende Krigsbevægelser, som maaskee snart ere deres Udbrud nær, dvæler jeg endnu her, og udsætter mig maaskee for nogle af de største Ubehageligheder. Længe bliver dog ikke mit Ophold — skjøndt jeg i nogle Øieblik finder en vis Glæde i at trodse min Skiebne, og hvad den kan berede mig. Neppe faaer Du nu Brev fra mig, førend jeg er i Lund. Did beder jeg Dig
 25 ogsaa at skrive — men om Du hører noget afgjørende angaaende Krigens Udbrud i Scand: — da lad mig det vide. Du kunde skrive i saa Fald straks til Thomestorp, og Brevet kunde skikkes mig. Jeg er i Dag 8 Dage vist ikke her — og maaskee endnu Torsdag Aften paa Väderum. — Her og paa Tuna beder jeg at hilse.

30 Bevar det levende Venskab, Du har skienket mig — og tvivl ikke paa, at Du endnu engang i Verden skal see

Din

C. Molbech.

13. Fra Malin Rääf.

Thomestorp d. 11 Aug 1812.

Ni har önskat att ärhålla några rader af min hand, och jag upfyller med
 35 nöije denna Er begäran till ett bevis af min hugkomst, och min ärkänsla för Ert bref. Jag har genomläst detta med interêt och upmärksamhet, fastän i allmänhet blott mina Ögon kunnat fatta dess innehåll; men ofta behagar ju

en tafla endast genom sin Colorit, sina sköna och lifliga drag då tiläfventyrs Ingen utom Målaren kan rätt känna dess sanna Anda.

Det förundrar mig icke att Ni stundom finner det förflutna likt en dröm, och å nyo drömmer Er in i det dolda tilkommande, ty endast Phlegmatikern tågar makligt efter tiden, utan Minnen eller Hopp, och utan att bemärka 5 det ibland så hopade underbara och invecklade i de mensklige Ödena som snarare gifver dem anseende af Fantaisiens Gyckelspel än Verklighet. Detta drömmande tilstånd är dock merendels så angenämt, och väckt därutur, ärfar man en Saknad, en dysterhet och tomhet som sällan blir ärsatt. Huru lyckligt att i den Verld man då liksom främling återfinner, omsväfvad af töcken och 10 flyende brokige Skuggor, hastigt upptäcka en vänlig ledande Ljus-Stråle, som uplyfter Själen, och gifver den en ny ricktning, mildt uplyser den öppnade banan, och sammansmälter det framfarna i en huld bild på hvilken man blott med lugn njutning då och då blickar tillbaka.

Änteligen tyckes Naturen vilja uphöra att sörja, och tröttna att utgjuta 15 flere Tåreströmmar. Vi behöfva alla någon ärsättning för denna mulna vattnige Period, och isynnerhet Ni, som så ofta under Er Resa fådt lida däraf. Mätte derföre nu vår rena milda luft fullkomligt återkomma! och ni åtminstone få sluta Ert vistande här utan Taage och Vand, och med ett ricktigt begrepp om Sveriges sköna Sommar — — 20

Innan jag slutar får jag äfven betyga Er min sanna tacksamhet för det nöije Ert Sällskap skänkt mig och hvaraf jag altid med tilfredsställelse skall bevara ett interessant minne. Skänk Ni också någon Gång en hugkomst åt detta Ställe och dess Innevånare, och tro att deras Vänskap och uprichtiga Vålgångs- 25 önsknigar beständigt följa Er.

M. Rääf.

14. *Fra Lorenzo Hammersköld.*

Stockholm. d. 14 Aug. 1812

Bäste Vän!

Ändteligen kan jag hälsa dig från Stockholm dit jag i lördags ankom, efter en åtta dagars lång, lycklig och icke obehaglig resa. 30

Hvarföre gjorde du mig ej sällskap under densamma? — Detta var en föreställning som vid många tillfällen hos mig uppkom; under mitt vistande på Mörjö hos Palmblad, der du utgjorde nästan det enda ämnet för våra samtal; i Husbykyrka, framför den vackra Altartaflan af Hörberg, men förnämligast under det jag klettrade bland lemningarna af Stegeborgs Slott. Troligtvis är 35 detta den vackraste Riddareborgsruin som finnes i hela norden. Ett Torn, och yttre och inre murarne ända upp till första skottgluggsraden, äro i det

närmaste bibehållna. I detta skick ligger ruinen på en ö i öppna sjön, från hvilken man framför sig har det vackra och granna nya Herresätet, Stegeborg, och bakom sig en bördig, vidsträckt äng i hvilken man ännu ser tydliga spår efter de redouter som fordom uppkastades för att från dem beskjuta Slottet.

5 På venstra handen deremot har man mitt i Sjön ett skyhögt, brant och naket berg, och på högra det vidsträckta hafvet — Östersjön — fullt med segel. Vet du, detta var en syn, under det vackra väder som inträffade vid mitt besök på Stegeborg, som var värd att man för den gjorde en tolf mils resa. — Hvad vi der tillsammans skulle haft roligt! — Men kanske spetade du vid den tiden
10 — det var Onsdagen efter vår skillsmessa — i Borkholms ruiner; och efter en halfannan timmas väntan satte jag mig åter tyst i vagnen för att ännu längre aflägsna mig från dig. —

Vid min ankomst till Stockholm låg redan för mig en packa af Gylfe, som genast uppslets och jag hade ej varit trenne timmar i Stockholm, förrän jag
15 genomläst detta poem. Vet du, så mycket man än kan hafva att invända mot vissa ställen och tirader, så mycket skjäl tycker jag man har att vara nöjd med det hela af detta Skaldestycke. Gud gifve du vore här, så skulle jag bevisa dig detta ungefärligen med lika evidens som man bevisar en proposition hos Euklides. —

20 För öfrigt hade i vår Litterära verld ingen ting nytt passerat. Men så mycket mera frapperad blef jag, kommande från de Krigiska anstalterna i Calmarelän, deraf att finna här allting på en så fredlig fot. De skepp som för Kronans räkning, att använda till transporter, i Stockholms hamn blifvit qvarhållne, voro dagen före min ankomst åter frigifne, och samma dagen en Regeringens Decla-
25 ration uppspikad på Beursen, i kraft af hvilken Svenska hamnar äro öppnade för alla sjöfarande nationer. Allt lofvar således lugn och stillhet, ehuru 7000 man Norrske, skola hafva framryckt till Lier, förmodeligen dock blott en observationscorps, föranledd af våra vidtutseende rustningar. — Om måndag slutas Riksdagen i Örebro, dit Kronprinsen i Tisdags återvände efter ett kort besök
30 här i hufvudstaden. —

Här hvimlar för det närvarande af utländningar, Engelsmän, Amerikanare och Ryssar, men ingen enda Dansk har jag kunnat upptäcka. —

Härmedelst sändes dig en uppsatts öfver de arbeten af Holberg, som på Svenska blifvit öfversatta, och dervid får jag göra den anmärkning, att de fleste
35 af öfversättningarna utaf hans Comedier äro i hög grad sällsynta och rara. Så t. ex. har hvarken jag eller Magister Tholander — den störste Bokkännare vi för det närvarande ega i Sverige — någonsin sett öfversättningen af den Politiske Kanstöparn men af Rosenadlerska Catalogen vet jag med säkerhet att den fins. —

40 När du återkommer till Köpenhamn, får du hos Nyerup se en förteckning

öfver det vigtigaste som hos oss under loppet af de sednaste trenne månader utkommit. Skulle du hugfällas för något deraf så låt mig veta det.

Hälsa alla vänner i Lund och hågkom snart med några rader din upprigtigt och innerligt Tillgifne

L. Hammarsköld. 5

P. S. En batalj har förevarit mellan Ryssar och Fransoser hvarvid de sednare förlorat 6000 man, Kongen af Neapel blifvit sårad, och två hans Adjutanter dödsskutna. Denna underrättelse medförde den i Onsdag till Örebro ankomne Ryske courir. En ny courir har i natt passerat härigenom. —

...

10

15. Til Lorenzo Hammarsköld.

Lund. 15. August 1812.

Min ædle elskede Ven!

Mange Miles Land adskiller os; men mit Hierte er hos Dig, Du, den første, den kiæreste blandt de Venner, jeg har fundet i Sverrige! — Modtag ogsaa her min ømmeste Venskabshilsen, og min Tak for Alt, hvad Dit Hiertes Hengiven- 15
hed skienkede mig, for ethvert skønt Øieblik, enhver rig Time, som jeg nød ved Din Side. — Hvorfor skulde Skiebnen saa hastig adskille os? Hvorfor skulde jeg ikke vide, at jeg kunde have blevet længere i Dit Selskab?

Jeg behøver vist ikke at sige Dig, at jeg i dette Øieblik ikke er lykkelig. Skiøndt saa nær ved mit Fædreland, og fuld af Længsel efter at omfavne mine 20
Venner og Slægtninge — er min Siæl tom for al Glæde, og mørke Syner for- dunkle min Udsigt i Fremtiden. Lidet glad kom jeg til Lund; her forefandt jeg Breve fra Danmark, som forøgede min mørke Stemning ved høist ubehage- lige Familie-Efterretninger; og desuden eet, som maatte være mig ukiært, fordi jeg ikke modtog det for 4 Uger siden — hvorom mere i det Følgende. 25

Det maatte være underligt, om Du ikke for længe siden anede, at Du ikke var den eneste, som jeg nødigen skiltes fra i Østergötland; og jeg siger Dig vist intet Nyt, naar jeg fortæller Dig, at saameget af mit Hierte, som nogen Kvinde endnu kan eie — er paa Thomestorp. Kiærlighed har giort mig høist ulykkelig i Livet; jeg var daarlig nok til at troe, at denne Lidenskab aldrig mere skulde 30
formørke mit Liv, og at den Tid skulde være forbi, da jeg kunde blive Slave af Elskov, og da en Kvinde skulde kunne herske over min Siæl. Men jeg maatte desværre ogsaa i Sverrige lære, at jeg endnu ikke har ophørt at være ung, at den fortærende Længsel, som hersker i mit Inderste — som ingen sandselig Vellyst, ja jeg frygter, som intet Væsen paa Jorden kan stille — at den endnu 35
fuld vel er i Stand til at berøve mig Herredømmet over mig selv. — Du veed, hvad det er at elske, og Du kan vide, hvad det maatte koste mig, at rive mig

løs fra et Sted, hvor jeg nogle Øieblik drømte, at jeg skulde kunne finde den Fred i Hiertet, som jeg mit hele Liv igiennem forgieves har søgt, og et Maal for den længselfulde Uro, som aldrig vil forlade mig. — Jeg veed, at en selsom Skiebne hviler over mig, og jeg har længe anet, at en Bestemmelse ventede mig, som fordrede, at jeg skulde løsrive mig fra Drømmen om jordisk Lyksalighed. Ak! men denne Drøm er saa tryllende sød, og den er saa dybt sammensmeltet med mit Væsen! — Hvorledes skal jeg tilintetgiøre den? — Jeg veed, at et skjønt, frugtbart Liv kunde vente mig — jeg veed, hvad mit Fædreland kan forandre af mig, og hvad godt og hæderfuldt, jeg kunde virke, endog med svagere Evner, end mange Andre. — Men jeg har et Hierte, som aldrig kan lære at være sig selv nok — og jeg har et ulykkeligt Hang til Tungindighed, som ved den mindste Leilighed sløver min Kraft, og nedbryder min Helbred — See der min Ulykke! — Neppe er Malin bestemt for mig; jeg kan ikke troe, at jeg i Sverrige skulde finde, hvad jeg i Danmark forgieves søgte. Men Du, som uden Din Villie beredede mig en Rad af mørke Dage, Du, som først kaldte mig til Thomestorp, uden at ane, at min Rolighed og Munterhed der for en lang Tid skulde forstyrres — Du vil dog i det mindste beklage den Skiebne, som overalt forfølger mig, og skienke mig en medlidende Følelse.

Jeg havde meget at sige Dig, min inderlig kiære Ven! men jeg er ganske ilde oplagt til at skrive; og maa indskrænke mig til det, som endnu i andre Sager er mig nødvendigt at skrive om.

Jeg veed, hvor levende den Interesse er, som Du har skienket mig; og jeg behøver ikke noget Øieblik at tvivle om, at Dit Venskab vil række mig Haand i Alt, hvad Du er i Stand til. — At jeg har i Sinde, at skrive noget over min Reise i Sverrige, veed Du. Baade egen Drift, og Pligt tilskynder mig dertil. Jeg ønsker at gjøre dette paa en nogenlunde værdig Maade; og vil ikke indskrænke mig blot til at fortælle, hvor jeg har reist og hvad jeg har seet; men stræbe i Almeenhed at skrive det om Sverrige, som for Danske kan være interessantest at læse, og mest skikket til at give Danske nøiere Kundskab og bedre Begreb om et Land, som i dets nærmeste Nabostat er yderlig lidet kiendt. — At svensk Litteratur bliver en af Hovedgjenstandene for mit Forsøg — kan Du alt vide; og at jeg hos ingen kan finde saameget af den Hielp, Andre kunne give mig til mit Foretagende, som hos Dig — veed jeg. — Alt hvad Du imellem i en ledig Time kan optegne for mig, vil være mig høist kiærkomment — og hvor interessant det vil blive mig, kan jeg forud vide, af den korte Tid, jeg nød Dit Selskab, og det Meget, jeg i den lærte af Dig. — De Gienstande, over hvilke saavel egne Noticer, som Henviisninger til Andres Efterretninger, i Særdeleshed ville være mig vigtige, skal jeg nu opregne: 1., Litteratur i Almindelighed, og især Efterretninger om de vigtigste nu-levende svenske Forfattere og deres Arbejder; samt derhenhørende charak-

teristiske og biografiske Træk og Anekdoter. Disse, ogsaa om ulitteraire Personer af Betydenhed, ville være mig høist interessante. At jeg ved mine Efterretninger om Videnskaberne i Sverrige kunde bidrage til at grundlægge en Forening imellem svensk og dansk litterair Stræben — er mit Ønske og Haab. 2., Underviisningsvæsenet, især i Skoler og Gymnasier — om 5 Skolebøger, som bruges, og Læremethoden. Om Linköpings Gymnasium, som formodentl. er et af de betydeligste i Sv., ønskede jeg især Efterretning. — 3., Svensk Statsforfatning og Politik. 4., Svensk Statistik, eller Landets indvortes Forfatning, isærdeleshed hvad Agerbrug, Handel og Biergværker angaaer. 5., National-Charakter, og dens Nuancer i de forskellige Pro- 10 vindser.

Dette er hvad jeg i Alm. kan opgive; men jeg vil herefter i mange specielle Tilfælde behøve at ty til Din Hielp. Endnu har jeg en Ting at bede Dig om, som interesserer mig i høieste Grad. Jeg ønskede, Du vilde optegne for mig alt hvad Du veed om Historien i Sverrige fra Gustav Adolfs Afsættelse til 15 Carl Johans Valg — det Interessante og Vigtige nemlig. Dette skal naturligviis aldrig nogensinde blive offentligt, og aldrig for noget Menneske Dit Navn blive nævnet. Men disse Efterretninger, som Du kan give mig, og hvorefter det, jeg mundtlig hørte af Dig, have gjort mig meget begierlig — ville være mig i høieste Grad interessante. — Ligesaa vil jeg bede Dig skaffe mig alt, hvad 20 Du af vigtige politiske Piecer fra den Tid kan overkomme — i Særdeleshed Almena Opinionens Organ. Det øvrige Valg overlader jeg aldeles til Dig selv. Men beder Dig ikke at glemme følgende: a., Siöbergs (eller hvad han heder) Breve om den sv. Statsforfatn. b., Mörner om Sv. Regeringssättet. c., Nya Posten, fra Begyndelsen af. d., Hvad som er kommen ud af Åskådaren og 25 Skandinaven, siden Nyerup reiste. e. Trompeten. — og alt andet, som kan have politisk Interesse*); kun ikke, hvad der blot angaaer Skatter, Bevilninger og sligt.

I indlagte Brev har jeg bedet Gr. Baudissin, at Du ved ham maatte sende mig Dine Breve. Dette kunde Du benytte med dem, som især maatte være mig 30 vigtige at faae aldeles sikkert. Jeg skal maaskee undertiden skrive Dig til paa samme Vei. — Fra en af mine fortrolige Venner i Danmark, og fra min Søster har jeg fundet Breve i Lund, hvoraf jeg seer, at de ikke have havt Breve fra mig, siden jeg var i Stockholm; uagtet jeg i Østergötland skrev dem til 2 eller 3 Gange. Hvorledes skal jeg forklare dette? 35

Endnu maa jeg fortælle Dig en Ting. I Lund forefandt jeg det Brev fra Danmark, som jeg havde ventet i Wimmerby. Det indeholdt en Forlængelse af min Permission paa 2 Maaneder, regnet fra August; og Forsikkring om en forøget Understøttelse i Reisepenge, som jeg kunde hæve i Stockholm. —

*) Rigsdags-Beslut for 1809 og 1810 Aars Rigsdage — endelig ikke at forglemme.

Hvor inderlig uheldigt, at jeg ikke skulde have faaet dette Brev, før vi skiltes ad! — Nu er der intet andet for, end at reise hiem, og neppe slipper jeg bort, naar jeg først er i Kiøbenhavn. Imidlertid speculerer jeg stærkt paa at komme til at giøre Brug af den erholdte Tilladelse, ved en ny Reise til Stockholm i Høst. 5 Bliver mindste Udsigt hertil, skal jeg melde Dig det saasnart jeg er ankommen til Kiøbenh. — Hvad Bøger Du anskaffer til mig, beder jeg Dig derfor ikke at afsende før Du har modtaget endnu et Brev fra mig; men at holde dem færdige til den Tid. — Jeg tænker, det kan være bedst, at sende dem til Suel i Malmö, og skal derom tilskrive ham. — Ellers kunde det maaskee være en god Leilig- 10 hed, at skikke dem med Agardh.

Lad Dit Venskab tilgive al Besvær, jeg forvolder Dig, og troe, at mit Hierte stedse vil føle den inderligste Taknemmelighed imod Dig. Lad aldrig det skønne Baand, som forener os, slappes; jeg haaber, mange af mit Livs skønneste Blomster skulle indflettes deri! Lad os begge, som Repræsentantere for vore 15 Nationers Litteratur, forenes til fælles Stræben — og lykkes den os og Flere, skal dog altid eet Baand forene de tre Riger!

Jeg fandt intet Brev fra Dig — som jeg havde ventet, og intet fra Malin, som jeg havde bedet skrive nogle Linier til Lund. — Jeg veed ikke, om jeg kan vente Søndag over, for at oppebie Posten. — Jeg befinder mig ikke vel, og har 20 mærket paa nogen Tid, at min Helbred lider. I Kiøbenhavn haaber jeg, det skal blive bedre.

Det første Menneske, som i Sverrige har viist mig en gemeen egennyttig Handlemaade, hvorved jeg tillige i høi Grad er bleven fornærmet, har jeg fundet her i Lund; hvilket ret har ærgret mig, da jeg holder meget af denne Stad. — 25 Men dette Menneske kan ingen ægte Svensk være. — Lev vel, bedste Hammar-sköld! — Hils inderligt Din Hustru, Din Broder og Svigerinde, naar Du skriver — fra Din

Molbech.

Brevet til Gr. Baudissin beder jeg, maatte skikkes ham straks.

30 16. Til Malin Rääf.

Lund, den 16de August 1812

Forgieves var det Haab, jeg under min Reise smigrede mig med, at jeg her skulde finde nogle Linier — fra Thomestorp. Jeg kom i Forgaars, og reiser i Morgen. Paa Kullen skal jeg sige Sverrige mit Farvel; og om faa Dage skiller et Vand, som jeg maaskee aldrig mere farer over, mig fra det Land, som er 35 bleven mig kiærere, end jeg havde anet. Een og Anden vil dog stundom i Sverrige mindes den underlige fremmede Giæst, og sende en venlig Tanke over Sundet til hans Hiembygd — Mon nogen vil giøre dette der, hvor han mere

end paa noget andet Sted i det fremmede Land kunde have følt sig hiemme, om han havde været lykkelig?

Nei der vil vel hastigst min Erindring døe, hvorfra jeg medtog et Minde, som aldrig udslukkes. — Dog, hvorfor skulde jeg ikke haabe, at den kunde nogen Gang vækkes igien? — Jeg har i mit Liv daaret mig selv med saamange ⁵ tomme Drømme; jeg kan jo føie den til, at jeg kunde være heldig nok til endnu engang at see Østergötlands Fielde og den Egn, hvor De lever. Jeg fandt et Brev i Lund, som jeg skulde havt for en Maaned siden; og som da havde givet mig 2 Maaneders Forlængelse af min Reisetid. Paa dette har jeg bygget et svagt Haab, om at gjøre en Reise endnu til Stockholm i Høst. Om dette skete ¹⁰ — troer De, at jeg reiste Thomestorp forbi?

Min Nedreise havde ingen andre Uheld, end at jeg ikke fik Tilladelse at opholde mig i Carlskrona — som var mig ukiært nok — og næsten uophørlig Regn fra Calmar af. Nu er Himmelen klar, som da jeg kom over til Sverrige; men min Horizont er mindre klar end dengang. ¹⁵

Om De end aldrig skulde agte mig værdig at tælles blandt Deres Venner — aldrig værdige mig noget Ord fra Dem Selv: saa vil maaskee dog stundom Deres Broder sende mig en Hilsen, som jeg med sørgmodig Glæde skal modtage.

Dette er maaskee sidste Gang, De modtager et Farvel fra mig; men aldrig skal jeg ophøre, med inderlig Følelse at ønske Dem lykkelige Dage. ²⁰

C. Molbech.

17. Til Malin Rääf.

Helsingborg. 20. Aug. 1812

Endnu inden jeg forlod Lund modtog jeg Deres Brev, hvorom jeg havde opgivet Haabet. Hvormeget De herved har glædet mig, troer De vist ikke selv, og jeg kan ikke sige Dem det. At svare Dem, hvad jeg ønskede, er mig i et ²⁵ saa uroligt Øieblik, som dette, umuligt. Det vil maaskee heller ikke være Dem ganske ukiært, at modtage et Brev fra Danmark. Maatte jeg kunne skrive dette i en gladere Stemning, end den nærværende! Det er ikke min egen, men mit Fædrelands Skiebne, som i dette Øieblik ængster mig. Maaskee vil jeg i Danmark see den i et bedre Lys, end udenfor. ³⁰

Man bliver saa uendelig ubetydelig, naar man fra Nationer skal stige ned til sit lille Individ — og jeg har virkelig i dette Øieblik ikke Lyst til at skrive det mindste om mig selv.

Dog kan jeg ikke andet end sige Dem, at jeg i Gaar var paa et af de skønneste og interessanteste Steder, jeg i Sverrige har seet — paa Kullen. Jeg tilbragte ³⁵ nogle Timer ganske allene paa disse vilde, øde Fielde — det ældste Naturmonument i Skaane — og jeg har ikke længe eller ofte havt saa besynderlige

Følelser, som de, her vakt hos mig. Jeg tabte mig for nogen Tid ganske i Naturen, som jeg ikke nylig havde seet i en saadan Høihed; og da jeg forlod dette Sted, følte jeg en fuldkommen Ligeegyldighed med mig selv — en Tilstand, som jeg i dette Øieblik ønsker, at jeg stedse maatte være i. Først naar
 5 jeg opnaaer dette, skal jeg leve og virke — men jeg maatte da vel kunne forandre min Natur. Dette kunde vist ikke skee lettere, end om jeg tog mig for at leve en 8—10 Aar blandt Kullas Fielde — en Plan, som ikke var saa slet. — De skal vel engang see noget Mere om dette Sted.

Jeg takker Dem endnu engang inderligt for et Brev, som er et af de kiæreste,
 10 jeg i mit Liv har modtaget. Hvor høi Priis jeg sætter derpaa, skal jeg stræbe i Fremtiden at overbevise Dem om. — Jeg tør nu haabe, at mit Minde ikke aldeles vil udslettes hos Dem; og jeg er dristig nok til at troe, at De vel endnu nogen Gang vil give mig et Beviis herpaa.

Deres Søster har ogsaa beæret mig med et Brev, og jeg beder Dem sende
 15 hende min inderligste Tak og Hilsen, indtil jeg selv kan giøre det.

Jeg forlader nu Sverrige. Det glæder mig, at ogsaa dette Land er blevet mig kiært. Danmark venter mig; men mit Hierte vil ofte være paa hiin Side af Sundet.

Lev vel, ædle Frøken! og vær tusindfold hilset!

20

C. Molbech.

18. Til Lorenzo Hammarsköld

Kiøbenhavn den 25. August. 1812.

Kiære Hammarsköld!

Jeg tør haabe, disse Linier ville være Dig velkomne, fordi de sige Dig, at Du endnu i Høst, ja jeg haaber i Begyndelsen af næste Maaned skal see mig
 25 igien. Et Ønske, som jeg for saa mange Hindrings Skyld kun svagt haabede at see opfyldt, er sin Opfyldelse temmelig nær. Saa hastig jeg for nogle Forretninger, som ere nødvendige, kan komme bort, reiser jeg over Helsingborg og Eksjö til Thomestorp. Her bliver mit Ophold kun kort. Jeg giør vel maaskee et Par Smaatoure i Östergötland, og iler saa til Stockholm — og til Dig. Jeg
 30 har intet Haab om, at en lykkeligere Skiebne skulde holde mig tilbage paa Th. — Min Siæl er meget ofte der; mit Hierte har Fædrelandets Genius giort lidt roligere. Mægtigere Følelser kunne for en Tid fortrænge de blidere; men let vaagne disse igien. — Maaskee burde jeg ikke see Th. mere? — Lad mig endelig der finde Brev fra Dig.

35 Tro mig, bedste Ven! jeg er meget glad over denne nye Reise. Maatte nu kun Tidsomstændighederne blive saaledes, at den ikke ganske eller tildeels bliver forgieves! — Du veed, hvor kiært Sverrige er blevet mig; jeg er vel glad over, at jeg igien er hiemme; men ikke mindre glad over, at jeg skal kunne fuldende,

eller dog bringe langt videre, hvad jeg paa min forrige Reise egentlig kun begyndte. Hvad jeg tænker at skrive over Sverrige og min svenske Reise kan jeg ikke skrive paa noget bedre Sted, end i Stockholm. Paa intet bedre Sted kan jeg studere den svenske Historie og Statsforfatning, end her. Om vi derfor beholde Rolighed bliver jeg sikkert i det mindste en 3—4 Maaneder i Stock-⁵ holm; og hvor fordeelagtig denne Tid vil blive for min Dannelse, kan jeg alt slutte af det, jeg paa min forrige, i alle Henseender ufuldkomne Reise har vundet. — Kan det lykkes mig, tragter jeg meget efter, til Foraaret, efter min Hiemkomst fra Sverrige, enten at reise til Norge, eller til England og Island, i Selskab med en engelsk Præst, Mr. Henderson, som jeg gjorde Bekiendtskab¹⁰ med i Helsingborg, hvor han ligger og venter Tilladelse at komme til Kiøbenhavn og opholde sig der i Vinter, for at besøge Trykningen af det gamle Testamente paa Islandsk. Han er Medlem af det store Bible-Society i London, som aarlig anvender en 40—50,000 £ paa at lade trykke Bibelens Text i alle mulige Sprog, og besøge dem udbredte i de forskellige Lande. Allerede er¹⁵ dette skeet med større og mindre Dele af Bibelen i 43 forskellige Sprog, hvorover jeg saae en Liste hos Henderson. Jeg syntes inderlig vel om denne Mand, og en Reise med ham vilde være mig høist behagelig.

Men — denne Idee ligger endnu langt tilbage, skiult af Uvisheds Taage. Klarere er Udsigten til at samles igien med Dig, og — jeg haaber det! — til²⁰ mange skønne og lykkelige Timer, som vi skulle leve sammen. — Jeg vilde blot ønske, at jeg kunde føre med mig saameget af dansk Litteratur, at Bekiendtskabet med den kunde blive Dig ligesaa interessant, som det vil blive mig, at studere den svenske. Rolighed hertil unde mig Europas Guder! — Til Archivet haaber jeg ogsaa at faae Adgang; og vil der samle til 7 Aars Krigens²⁵ Historie under Erik XIV. — Alt dette er dog i det mindste gode Forsætter.

Jeg haaber, at skulle tilskrive Dig endnu engang, i det mindste før min Ankomst til Stockholm, og da bestemt at kunne melde Dig hvad Dag denne skeer; hvilket jeg da vel ikke kan giøre uden fra Thomestorp. Imidlertid vilde jeg foreløbigen bede Dig besøge nogle Oeconomica for mig — det vil sige,³⁰ opspørge mig en Bolig, m. m. Hvad jeg allerhelst ønskede var, om jeg kunde have været saa heldig, at Du var i Stand til at arrangere mig et Værelse i Dit eget Huus, og formaae Din Hustru til at paatage sig Opholdelsen af min physiske Existents. Hermed vilde jeg være høiligen fornøiet, om ogsaa dette skulde blive mig dyrere, end jeg andensteds og paa anden Maade kunde arrangere³⁵ mig i Stockholm. Hvad Leilighed angaaer, da vilde jeg hos Dig være fornøiet med et eneste Værelse, saa lidet det end maatte være. — Men lader dette sig slet ikke giøre, vil jeg bede Dig opspørge mig et Par gode, men helst smaa Værelser, med fornødne Bekvemmeligheder i Nærheden af Din Bolig, og helst i samme Gade. — At bestemme nogen Priis, kan jeg ikke, da jeg er ube-⁴⁰

kiendt med de gieldende Priser i Stockholm; men jeg formoder, at man vel i det Høieste for 20 Rdlr. Rg. om Maaneden maa kunne faae et Par gode Værelser; da jeg i Bergstralske Huset ikke gav mere end 5 Rdlr. Banco om Ugen for 2 skønne og vel meublerede Værelser. — Jeg veed, Du vil handle for mig, som for Dig selv; jeg veed ogsaa, at om det er Dig muligt, at opfylde mit kiæreste Ønske i Henseende til Bolig, vil Du bidrage dertil hvad Du kan.

In Politicis veed jeg intet at sige Dig, end at vor Stilling her bestandigen er kritisk, og vore Udsigter mørke. Imidlertid staae vi en garde, og et Angreb paa Siælland vil altid være en farlig Sag. Hvad man i Sv. har sagt og skrevet om vore Troppers Afmarsch til den franske Armee, er usandt; men et Corps paa 12—16000 Mand under Ewald dækker Holsteen og en Deel af Nordtydskland.

Endnu har jeg kun seet mig lidet om i vor Litteratur, forsaavidt den i min Fraværelse er bleven forøget. Dog har jeg af nye Sager seet 4 Værker af Vigtighed, udkomne siden min Afreise: Riisbrighs fortræffelige Oversættelse af Diogenes Laertius — det skønneste Monument over min elskede, uforglemmelige Lærer — 1ste Bind af Plautus oversat af Guldberg — 2det Bind af den unge, geniale Ingemanns Digte, som jeg skal medbringe, tilligemed 4. Deel af [?] og de øvrige, af Dig optegnede Bøger — endelig ogsaa en god Haandbog i den gamle Geographie af Professor Brorson paa Herlufsholm. — Med min Ditmarskerhistorie gaaer det bedrøveligt; ikke engang det Manuskript, som man har [?] i Kiøbenhavn er aftrykt. Grundtvigs Universalhistorie er derimod næsten færdig.

Nu maa jeg slutte. Jeg tænker endnu at skrive til Malin og Ekendahl. — Tænk, hvor man vilde undres paa Thomestorp, om jeg kom uventet!

Hils ret inderligt Din gode elskværdige Hustru, og hvem der i Stockholm venskabeligen mindes

Din trofast hengivne

Molbech.

(Nyerup hilser Dig venligst. Breve og Bøger fra ham medbringer jeg. Tænk, hvor Rääf vil glædes ved 1ste Bind af Kæmpeviserne!)

Om min forestaaende Ankomst til Stockholm ønsker jeg, Du for det første ikke vil tale til Nogen.

19. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 27. Augusti 1812.

Bäste Redelige Vän!

Jag kan ej beskrifva med hvilken glädje jag emottog ditt bref af den 15 dennes, men med mycken ledsnad inhämtade jag deraf att du förmodeligen

icke var kvar ännu i Lund vid mitt brefs ankomst dit. Jag anlände till Stockholm tvänne dagar sednare än jag trodde, då vi sidst talades vid, och kunde således omöjeligen skrifva den Postdagen som vi öfverenskommit. Förmodeligen har du dock gjort någon anstalt om att få dina till Lund, efter din afresa derifrån, ankonna bref, dig efterskickade till Köpenhamn. Jag skulle icke⁵ gerna se, att detta bref fölle i orätta händer. Jag hade också bifogat det några anteckningar rörande ett par af de ämnen öfver hvilka du önskade uppgift. —

Ja jag bekänner uppriktigt att du sade mig ingen ting nytt då du berättade mig ditt hjertas tillstånd i afseende på Malin Rääf. Ifrån första stunden anade det mig att någon ting annat gjömde sig under ditt tycke för de nakna bergen¹⁰ kring Thomestorp, och dina ord då vi i Tuna allé åtskilgdes, vid ditt återvändande till Thomestorp, gaf fullkomligt ljus och visshet åt min gissning. Men Bäste Molbeck! hvarföre skulle du icke kunna hoppas att Malin skulle blifva din, om det är ditt fulla alfvare att göra henne dertill? — Jag vet med temmelig säkerhet, att din böjelse till henne är för henne den första amourette, och jag¹⁵ skulle mycket misstaga mig om hennes karakter och sinnesstämning, om hon ej gensvarar din kärlek så varmt, som det henne är möjligt. Jag ser således icke något synnerligt hinder härför, ty att du är Dansk och hon Svenska måtte väl icke af dig såsom ett sådant anses. Danskar och Svenskar äro ju blott en onaturlig delning af ett och samma folk, och det är således någon ting ganska²⁰ riktigt, liksom vanligt, att inneväanarne i de båda Rikena byta hustrur sig emellan. Emedlertid Bäste Molbeck! beder och besvär jag dig, att icke — hvartill tyvärr! ditt bref ger anledning — i en oviss trängtan upplösa och förstöra din kraft. Du är i sanning ämnad till någon ting vida högre än att melancholisera bort dina dar för en kvinnas skuld. I dessa tider af allmän brytning²⁵ är det pligt att, under ett oafbrutet sträfvande för en kommande ålder, afkläda sig så mycket af sin subjectivitet man kan. Visserligen kan detta sträfvande icke för sig gå utan att man från alla sidor skall erhålla, ofta bittra och svåra sår, men man får sammanbita smärtan mellan tänderna, verka och — förtäras. — Älskade, Bäste Vän! se der, i våra dagar, lotten och bestämmelsen för³⁰ den, som en oemotståndelig lust drivvit att se litet mera än hvad de physiska ögonen oss presentera, att tänka litet högre än på mat och drick och känna litet varmare än hvad som nätt opp behöfves för att ej vara en stock. —

Du kan ej tvifla om min beredvillighet att gå dig tillhanda med alla de underrättelser jag kan gifva. Härmedelst följa också nu några anteckningar, och³⁵ så småningom skola andra efterkomma. Det kommer likväl derpå ann om jag fattat meningen rätt af vissa utaf dina förfrågningar, så att jag ej skickar dig obetydliga, ovigtiga och förutbekanta Notiser. — I detta afseende önskar jag också innerligt att du måtte få tillfälle att i höst hit återkomma. Hvad man vill veta, kan under ett samtal lättare utvecklas, än då man skrifver, och det⁴⁰

mundteliga talet för en bättre till minnes en mängd omständigheter, dem man, äfven med bästa vilja, under författandet af en skriftelig uppsats, icke kan erindra sig. — En enda af dina förfrågningar vågar jag dock icke försöka att besvara, den neml. om national-charakterens nuancer i olika Svenska provinser; ty jag har för litet sett mig om i mitt fädernesland, icke besökt de märkvärdigaste af dess Landskaper, för att tilltro mig någorlunda riktigt kunna bestämman denna svåra sak. Och dessutom har jag, nästan hela min tid lefvande mellan en studerkammars trånga väggar bland böcker, för liten observationsgäfv och människokänedom, för att kunna yttra mig i detta ämne. Det enda arbete som häröfver skulle kunna gifva något, ehuru kanske icke alltid fullkomligen tillfredsställande ljus, är Linnerhjelm's Bref under Resor i Sverige, 1^a Del. tr. i Stockholm 1796, 2^a del. tr. derst. 1806, 4°. Men detta dyra och kostbara praktverk är väl lika sällsynt i Dannemark som i Sverige. — Äfven har den historiska uppsatsen stora svårigheter med sig. Icke derför att jag i minsta mån sätter din discretion ifråga, utan derför att jag icke nog följdt alla händelsernas gång, för att i ett rent oafbrutet sammanhang kunna framställa dem. Men jag skall dock bjuda till att, så vidt jag kan, äfven i detta mål efterkomma din önskan. Uppriktigt må jag dock bekänna att jag heldst såge att jag fick lemna denna uppsats i dina egna händer, ty med de tänkesätt som råda hos vår närvarande regering vore det väl ungefärligen slut med min politiska existens om en sådan uppsats råkade i origtiga händer. —

Hur har du kommit på den tanken att Linköpings Gymnasium skulle vara ett af de bästa i Sverige? — Tvärtom är det kanske det aldri sämsta. Alla dess lektorerna äro högst inskränkta, pedantiska, uppblåsta och flere af dem skamligt okunniga människor. Om jag kunde berätta dig alla de anecdoter som bevisa huru dumt de egentligen med full afsigt gå ut på att hos ungdomen förstöra allt alfvarligare och högre sträfvan och all sann sedlighet, så skulle du förvånas. En enda i hög grad dugtig karl finnes i detta Svenska Abdera — som kallar sig det lilla Paris — och det är Gymnasii Adjuncten Mag^r. Chr. Stenhammar, men han har der också sina sura dagar. — Nej! de Gymnasier som hittills ansetts för de bäst organiserade, och från hvilka de kunnigaste Sujetter vanligtvis skickas, äro de i Götheborg och Hernösand. —

Här på baksidan meddelar jag dig några Biografiska underrättelser om Professor Höijer, hvilka jag förmodar dig vara interessanta, emedan de angå den första Vetenskapsman som Sverige någonsin framalstradt. — Och för att få rum och tid dertill slutar jag nu, med den innerliga och varma bön att du måtte göra allt för att hit i höst återkomma. — Hvad det skulle vara roligt. — Din af hjertat tillgifne

L. Hammarsköld.

P. S. I förgår reste vår KronPrins åt Åbo för att der råka Ryska Keijsaren, och med honom öfverlägga. — Agardh är här och hälsar. — Det bedröfliga slag som jag under vår sammanvaro fruktade och väntade, har inträffat — min goda, älskade mor är ej mera!! —

...

5

20. Til Leonhard Rääf.

Kiøbenhavn d. 28. Aug. 1812.

Undskyld, min ærede Ven! at De endnu intet Skriftligt har modtaget fra mig. Jeg vilde fra Lund have skrevet Dem til — men min Tid var kort, og mit Hoved forstyrret. Jeg har siden jeg kom hiem havt store Ubehageligheder, som knap opveies af den Behagelighed, at see Sverrige Stockholm og Thomestorp igien; hvorom Lieutenant Ekendahl kan fortælle mere. —

Her faaer jeg blot Leilighed til at sige Dem min inderlige Tak for ethvert Venskabsbeviis, De gav mig under mit Ophold paa Thomestorp, som jeg saa levende mindes, og aldrig glemmer. — Jeg siger Dem ikke hvad De veed, at jeg ønsker mig Deres bestandige Venskab.

15

Hos Dem tænker jeg endnu at finde Atterbom — hvis ikke, da i Upsala. — Nyerup hilser Dem ukiendt; og besværges Dem, med Iver at paaskynde Kæmpevisernes Udgave. — En Ting, som gjør mig usigelig ondt, er at jeg ikke kan medbringe Dem hvad der er trykt af den nye Udgave af de danske Kæmpeviser, som bestaaer i hele Første Bind, det meste af andet, og noget af 3die. Forlæggeren har ikke blot sat sig i Hovedet, at han ikke vil lade noget af Værket komme ud, inden det Hele er færdigt; men vil ikke engang lade Nyerup faae de trykte Ark, under Paaskud, at de ei ere udsøgte i Exemplarer. Udgaven kommer til at udgiøre 4 Bind.

Jeg saae i Gaar et Brev fra Hammarsköld til Nyerup, som indeholdt den Nyhed, at med alle Stockholmske politiske Blade af nogen friere Tendents, skal selve Phosphoros døe — af Pressetvang. Dette er slemme Tegn! — Den svenske Litteraturs Frihedsglorie straaledes da saare kort. En ikke meget bedre Nyhed for os hørte jeg ogsaa i Gaar: en kongelig Befaling, at alle Studerende ved Kbhavns Universitet ere pligtige at indtræde i Studenter-Corpset, saa længe de ei have fuldendt deres Studier. Imidlertid bliver vel ikke Minervas Landse meget frygtelig.

Med de bedste Hilsener for fælles Venner

Deres oprigtig hengivne

C. Molbech. 35

21. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 3 September 1812.

Bäste Vän!

Jag hinner i dag blott med några rader underrätta dig att jag i förgår, med en Skeppare som härifrån afseglade till Köpenhamn, tillskickat dig ett litet bokpaket, innehållande följande: 1) Resa til Italien och De Fria Konsternas Philosophi, af Ehrensvärd. Kost. 36 s^r B^{co}. 2) Protocoller hållne hos Ridderskapet och Adeln vid Riksdagen i Örebro, 1812, angående Tryckfriheten. Kost. 32 s^r B^{co}. 3) Svenska Statsförfattningens Historia, af Silverstolpe. Kost. 16 s^r B^{co}. 4) Om Svenska Regeringssättet, af Grefve Ad. Mörner. Kost. 32 s^r B^{co}. 5) Riksdagsbesluten vid de tre sednaste Riksdagarne. Kost. tillsammans 28 s^r B^{co}. — Summa, 3 Rd^r B^{co}. Jag fick så sent veta om denna Skeppares afresa till ditt fädernesland, att jag för ögonblicket ej hann att få tillhopa mera. Och jag sände dessa saker emedan jag på detta sätt kunde snart få dem dig till handa. Jag är för öfrigt glad deröfver att jag genom Schveder hädanefters kan få säker underrättelse om hvarje tillfälle att få saker öfversända till Köpenhamn. — Skepparen, som heter Hellbeck, är tillsagd att aflemna ditt paket till Kongl. Bibliotheket i Köpenhamn.

Jag kan ej i dag sända dig den begärda förteckningen öfver nulefvande Svenska Författare, emedan jag ännu ej haft tid att fullända den. I stället bifogar jag några underrättelser om Svenska TheaterVäsendet, hvilka du väl icke begärt, men som jag dock förmodar skola vara dig interessanta.

Är det ännu något afgjordt om du får komma till Stockholm i höst? — Jag hoppas, i fall du får göra denna resa, att du ej skall ångra den, ty ibland andra nöjen, kan jag bjuda på det, att här då kunna göra bekantskap med Fru Stael von Holstein och hennes vän A. W. Schlegel, hvilka vi i denna månad hitvänta från Petersburg. — Regeringens pass äro för dem redan utfärdade. — Stockholm vimlar för det närvarande af märkvärdiga utländningar. —

Från Agardh skall jag hälsa. Han reste härifrån i måndags för att skynda ner till Lund att der stå Brudgumme med Mamsell Lindskog. Känner du henne? —

Vår KronPrins återkom i förgår från Åbo, der han af Ryska Keysaren på det aldramantaste sätt blifvit emottagen. Det är för löjligt att se huru Ryssarne — och sådana möta oss nu i hvarje gathörn — courtisera oss svenskar. — Annorlunda var uppförandet för halftannat år sedan; men Tempora mutantur. Annars skall det gå alltjemt baklänges för Fransoserna i Ryssland. Curland lär vara aldeles rensat från dessa obudna gäster. —

Hälsa Nyerup och Rask mycket och säg den sednare att jag till Petersburg

öfverskickat ett exemplar af Subscriptionslistan på hans Chrestomathi. — Farväl Bäste Molbeck, förgät ej din innerligt tilgifna Vän

L. Hammarsköld.

...

22. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Åsbo. d. 10. Sept. 1812. 5

Du seer, bedste Hammarsköld! at jeg er Dig en god Deel nærmere, end da jeg skrev mit sidste Brev. I al Korthed skal jeg berette Dig min Reise. Fra Helsingør foer jeg i Mandags otte Dage d. 31de August, reiste følgende Morgen fra Helsingborg, og var Fredag Middag paa Thomestorp. I Begyndelsen af min Reise havde jeg saa meget Uheld og Ærgrelse, at jeg kunde være bleven 10 fristet til at vende om, hvis jeg ikke havde havt Fasthed nok til at blive min Bestemmelse tro. Jeg havde den ubehagelige Erfaring, to Gange at blive bedraget af Svenske for min Godtroenheds Skyld, og led et Tab paa denne Reise af en 50—60 Rdlr. Rg. ved Kiøbet af to Kærre, som vare af den Beskaffenhed, at jeg maatte skikke den ene tilbage til Helsingborg fra den første Giæstgiver- 15 gaard, og sælge den anden i Eksjö. Imidlertid havde jeg den Tilfredsstillelse, at jeg, disse Vanheld uagtet, dog hele Veien igiennem naaede min bestilte Skjuts, og kom til Eksjö og Thomestorp paa den af mig forud bestemte Tid.

Paa sidste Sted traf jeg endnu Atterbom, som dog i nogle Dage har været reiseferdig. Rääf var borte; hans Søster ventede paa hans Hiemkomst for at 20 reise til Tuna. Han skulde komme Fredag Aften, men kom ikke før Søndag Morgen. Hun reiste da, ventet med Længsel af hendes Søster, hvis yngste Søn, til min virkelige Sorg, skal være saa syg, at der i forrige Uge tvivledes om hans Liv. Det skulde gjøre mig inderlig ondt, om Din Broder skulde miste hans lille Carl, som jeg holdt saa meget af. Der gives, endog i Danmark, heel faa Fami- 25 lier, som jeg interesserer mig saameget for, som for Din Broders, og Du kan troe, det første, smertelige Skaar i hans rene huuslige Lyksalighed vilde ogsaa røre mig meget. — Malin var borte, og jeg havde ikke mindste Interesse for at blive længere paa Thomestorp. Jeg vil ikke tale om, at jeg neppe gad see Fölingsö, siden alt hvad jeg har hørt om disse Frøkener, om hvis gemene 30 Vandel og Levnet jeg forrige Gang ingen Anelse havde, og hvis daglige Omgang med Frøken Rääf nu virkelig gjør mig ondt. Ogsaa har jeg, siden jeg kom hid, hørt saamange forargelige Sager om den Egn's Fruentimre, at jeg har mere end nok. — Mit Ønske og min Hensigt var at ile til Stockholm, saa hastig det kunde lade sig gjøre; men Forslaget, at ledsage Atterbom til Åsbo var mig heller ikke 35 ukiært, og jeg bestemte mig til, herpaa at opoffre nogle Dage. Jeg holder meget af den unge, gode, venlige blide Digter; og røres ofte ved hans tragiske Forfatning, der i en Alder, som hans, er saameget mere beklagelig. — Vi gjorde en Søreise, ikke uden løierlige Eventyr, over Fölingen og flere Søer, over Sommen,

og fra dens Bred reiste vi Landvei en 3 Milles Vei. I Tirsdags Middags vare vi i Åsbo; i Dag skal der gøres en Tour til en Herregaard, som hedder Boxholm, med adskillige interessante Gienstande; og i Morgen gaaer Reisen over Wadstena til Linköping; derfra over Söderköping og Mörje til Stockholm, hvor jeg
5 har foresat mig at være paa Mandag eller Tirsdag.

Jeg kan ikke vide, om det skulde være lykkedes Dig i Følge mit sidste Brev, at faae leiet Værelser til mig. Skulde dette ei være skeet, var det endda maaskee bedst, at opsætte det til min Ankomst. Jeg ønskede gjerne at boe, om ikke hos Dig, dog i Nærheden af Dig; men naar jeg tænker paa den forfærdelig lange
10 Vei i de sludfulde, sølede Høstmaaneder, som man vel heller ikke savner i Stockholm, ræddes jeg lidet. — Dog lod dette sig overvinde; men værre er det, at jeg bliver maaskee, om jeg vil opholde mig en længere Tid i Stockholm, nødsaget til at oeconomisere noget mere, end jeg havde troet; da jeg deels ikke har faaet saamange Penge, som jeg havde giort mig Haab om, deels ved det
15 Tab, jeg led paa Reisen, er bleven saa indskrænket, at min Cassa neppe, eller netop vil række til Stockholm. — Dog forstyrrer dette ikke min Udsigt til et ret behageligt Liv, som jeg haaber baade Aand og Hierte skal trives ved. Bliver jeg i Stockholm til December, og kan jeg skaffe nogle flere Penge til Veie, da reiser jeg til Upsala, derfra med Atterbom til Sala, og — om det
20 skulde lykkes — herfra hiem over Christiania, hvilken sidste Tour dog af alle er den mest problematiske. — Imidlertid glædes mit urolige Sind og Hierte ved deslige Planer. Gud veed blot, om jeg faaer Rolighed nok, til at skrive noget i Vinter. — Nu er der forspændt. — Jeg hilser altsaa forud paa det venligste Din Hustru, Askelöf og hvem der ellers kiender mig. — Om faa Dage vil Du
25 omfavnes af

Din trofast hengivne

Molbech.

23. *Fra Lorenzo Hammarshöld.*

Stockholm d. 15 Sept. 1812.

Bäste Vän!

30 Knappt har jag i min dar läst någon ting med så mycket nöje som ditt sednaste bref, hvilket jag erhöill i fredags, och derigenom en säker underrättelse att jag snart får omfamna dig. Men som all glädje i vår sublunariska verld, skall vara blandad med någon ledsamhet, så har det äfven i detta fall händt mig, i anledning deraf att jag icke nog accurat efterkommit din föreskrift. Saken är
35 den: de sista dagarne af förleden månad fick jag underrättelse att en Skeppare härifrån skulle afgå till Köpenhamn, och ehuru du uttryckeligen bestämdt att jag icke skulle sända dig några böcker, förrän jag från din hembygd erhållit bref från dig, ville jag ej försumma detta tillfälle att få något af hvad du be-
gärt, med aldra första, dig till handa, emballerade derföre i största hast några

böcker, och öfverlemnade dem till Skepparen, med tillsägelse att å Kongl. Bibliotheket uppsöka dig och afgifva dem; i förmodan att din resa hit ej så snart skulle anträdas. Nu träffar, till följe af de oförutsedda händelser som leka med människornas, i deras tycke, bäst uträknade företag, dig detta paket, som innehöll några af de böcker du ifrigast åstundade, lika så litet som det bref ⁵ jag, den 4 dennes, tillskref dig, för att underrätta dig om denna afsändning. — Men utom detta bref marqverar din skrifvelse ingalunda att du erhållit, hvarken det jag d. 14 Augusti tillskref dig på Lund, eller det som jag d. 28 i samma månad, genom Gref Baudissins försorg, med Danska Canzli Posten afsände. Det vore harmligt om de gått miste om Dig, ty jag ville icke gerna att något ¹⁰ dera skulle falla i oriktiga händer, eller genomlöpas af obehöriga ögon. —

Men dessa små obehagligheter glömmet jag tusende gånger för det outsägligen stora nöjet att få träffa dig, och med dig samqväma, studera och smådisputera en hel vinter igenom. Ett så agreabelt slut väntade jag mig icke på det för mig i så många afseenden bedrägliga järnåret 1812. Mätte bara inga ¹⁵ oförutsedda händelser hindra detta nöjet! Jag är så van att bli bedragen på hvarje väntad frögd, att jag länge förblir misstrogen mot det bedrägliga hoppet. —

Att vid denna tid på året, så nära till den vanliga flyttningstiden vid hvilken alla rum gerna äro upptagna, skaffa dig någon i alla afseenden convenable bönning, är ej så lätt, heldst, för ett längre qvarblifvande, det blefve dig både för ²⁰ kostsamt och i andra afseenden genant att bo på Vårdshus. Att jag af innersta hjerta gerna ville ha dig till hyresgäst hos mig, behöfver jag väl ej säga dig, och jag är väl icke aldeles utan lägenhet att få se äfven denna önskan uppfylld, emedan jag har ett rum i mitt hus, två trappor upp, som väl är till hälften uthyrdt, men hvilket hyresmannen, vid min tillsägelse, genast visat sig benägen att ²⁵ afstå. Det kommer då blott derpå an om du blir nöjd med detta rum, som, med undantag af en ganska vacker utsigt, i sitt yttre utseende väl icke är vackert, ehuru det är temmeligen rymligt och ljusst. I alla fall är du väl så god att, vid din ankomst till Stockholm, höra in hos mig — huset N° 4 i Qvarteret Öfvra Vätan vid Regeringsgatan, mellan David Bagares och Bödelsbacken — ³⁰ ty i fall det så ledsamt skulle vara att du ej blir nöjd med det rum jag har att utbjuda kan jag dock härbergera dig till dess vi gemensamt få uppsöka åt dig något annat. —

Hvad åter matgifvandet åt Dig angår, i fall du blir boendes hos mig, så få vi derom talas vid, sedan du hitkommit, ty jag må ej neka att Hustru min för- ³⁵ modar dig vara nog läcker för att hålla till godo med vår vanliga Svenska husmanskost. Således får du med henne uppgöra denna affair, som också hör helt och hållet till hennes regering. Men det må jag i alla fall nämna att ungefär i midten af regeringsgatan ligger ett af de bästa och lindrigaste vårdshus (Lamberts) i Stockholm.

Nu har jag sladdrat så mycket in oeconomiis att jag k[nappt] har rum öfrigt för att tacka dig för de litterata nyheter du mig meddelat, men jag hoppas ta min skada igen bara jag har dig väl här. Jag hoppas du ej glömt Foersoms Shakespear, liksom jag beder hvar dag till Gud att din goda genius måtte
 5 ingifvit Dig, att medbringa ett exemplar af Guldbergs Plautus för min räkning. Jag är verkligen nyfiken att läsa den Romerske Holberg på Danska. —

Farväl för i dag bäste Vän! och kom snart till din dig

innerligt Tillgifne

L. Hammarsköld.

10 24. *Til Malin Rääf.*

Mörjö den 15. Sept. 1812.

Uden egentlig at føle noget stærkt Kald, har jeg i Eftermiddag sat mig hen for at skrive Breve, da det synes mig ligesaa utaaeligt, som utilgiveligt, at tilbringe, ikke blot een, men to, tre Dage uden at giøre det allerminde, der kunde fortiene Navn af en Gierning.

15 At De nu er uheldig nok, til at jeg ogsaa vælger Dem til et Maal for min skrivende Virksomhed er De vel selv ikke aldeles uskyldig i. Hvorfor gives der i Sverrige intet Sted, hvor min Tanke saa gjerne dvæler, som paa Thomestorp? — Eller er det blot den Natur, jeg elsker saa høit, der har præget dette Steds Minde dybt i min Siæl?

20 Jeg vil imidlertid denne Gang ikke besvære Dem med mere, end en heel kort Fortælling om min Reise til dette Sted, hvor jeg har tilbragt et Par behagelige Dage, og trives saa vel, at jeg ret ønskede at kunne giøre mit Ophold længere. — De reiste — og jeg forlod Thomestorp i Dag otte Dage. Efter en ret eventyrlig Søreise kom vi Tirsdag Middag til Åsbo, hvor jeg fandt et Præstehuus, hvis
 25 ærværdige Reenhed og enfoldige Fromhed satte mig i det mindste et halvt Aarhundrede tilbage i Tiden. Jeg forlod det med inderlig Agtelse for disse gode Mennesker, hvis Godhed jeg ogsaa skyldte den hierteligste Modtagelse. Vi reiste til Wadstena i Torsdags, og jeg saae med megen Interesse dette romantiske Steds Mærkværdigheder. Atterbom traf her en heel Deel Venner, og et Par
 30 Timers Ophold, som vi havde foresat os blev til en halv Dag, hvilken Tid for en stor Deel tilbragtes med Spisen og Punschdrikken, og var mig ikke aldeles behagelig. Heller havde jeg ønsket, allene med Atterbom at vandre i de skumle Klostergange og i den lyse, vakkre Klosterkirke, end med et Selskab, som var mig fremmedt og med hvilket jeg ikke kunde harmonere. — Vi kom ikke bort
 35 før om Aftenen Kl. 6. Dette havde til Følge, at vi reiste hele Natten, i Stedet for at ligge over i Linköping. Efterat vi følgende Dag havde passeret Söderköping, en lidet opbyggelig Stad, med en endnu mindre opbyggelig Giæstgivergaard, kom vi ind i ret skønne Egne, hvis mest romantiske Parti, Ruinerne af det gamle Stegeborg, med den herlige Natur, som omgiver dem, fortryllede

mig ganske. Jeg kom i en usædvanlig god Stemning til Mörjö Fredag Eftermiddag, og denne har hidtil temmelig vedligeholdt sig; endog uagtet jeg har faaet et Slags Frygt for, at mit Ophold i Stockholm kunde blive kortere, end jeg ønskede. —

Jeg har gjort denne Reise i Atterboms Selskab meget behageligt. Med hver 5 Dag er den unge, venlige blide Digter bleven mig kjærere. Her hos Palmblad har jeg fundet mig saare vel, og mit Ophold er blevet til 3 Dage i Stedet for een. Et besynderligt og saare sieldent Held for mig, at jeg her skulde finde to eller tre aldeles fremmede Mennesker, med hvem jeg saa vel kan harmonere, som om jeg i flere Aar havde kiendt dem som Venner. Hos Palmblad fandt jeg megen 10 Lighed med en af mine yngre Aars Venner i Danmark — en ung Lærd, Doctor Koes, som i Aar døde i Grækenland. Hedborn har en Deel Originalitet, og en nordisk Ærlighed og Trofasthed i sit Væsen, som jeg holder meget af. Det er høiligen at beklage, at en Sygdom, der nok for en Deel har sit Sæde i Phantasien, skal berøve ham saameget af hans Kraft. Jeg troer dog, han vil lettere 15 komme sig, end Atterbom.

Det er i Morgen, jeg med Atterbom og Hedborn skal forlade dette Sted. Naar selsomme, romantiske Erindringer i min Siæl knytte sig til Mindet om Thomestorp, hvor urolig Længsel var min herskende Følelse: da vil jeg i en mere blid og rolig Stemning mindes Mörjö, hvor Venskab og Konstnydelse 20 skienkede mig, ingen høi Henrykkelse, men venlig Glæde.

Tilgiv, at De her blot har faaet en tør Krønike. — Stundom læser man dog hellere en saadan, om den har indvortes Sandhed, end en smykket, prydelig Fortælling, som mangler denne Fortællingens første Egenskab. — Mine Venner paa Thomestorp hilser jeg. — Fra Tuna længes jeg efter at høre Efterretninger. 25 Skulde jeg torde haabe den Lykke, at De vilde være den, som gav mig dem?

Jeg ønsker Dem mange skønne og lykkelige Dage!

C. Molbech.

25. Til Lorenzo Hammaršköld.

Upsala d. 8. Oct. 1812.

Bedste Hammaršköld!

30

Saa er jeg da her i Sverriges første Lærdomssæde. Jeg drømte vist ikke, i Dag for et Aar, at jeg skulde tilbringe min 29de Fødselsdag i Upsala! — Ogsaa mig har Skiebne ført underlig giennem Livet; og saa ubetydeligt dette end har været, synes det dog, som mange synderlige Skikkelser i mit Livs Gang tyde paa, at jeg er bestemt — eller var det — til noget mere, end en Hver- 35 dagstilværelse.

Jeg har ofte i sygelige, hypochondriske Øieblik været misnøiet med mit Liv; men saa ofte jeg, ved god eller taalelig Helbred, har kaldet mine henrundne

Dage til Minde, har jeg dog altid med barnlig Følelse takket Gud for Tilværelsen og Livet — thi mangen frisk Glædesrose blomstrede frem endog paa en vild og øde Klippevei, hvor jeg mindst ventede at plukke den; og selv paa Bredden af den Savnets dybe Kløft, som søndrer min Tilværelse, har mangen skøn
5 Blomst fæstet Rod. Jeg kan glæde mig ved, at jeg endnu i mine lyse Timer giennemstrømmes af en livelig Ungdomsfølelse, der bringer mig til at glemme Aarenes Flugt — og jeg ønsker virkelig ikke at bytte denne bort for Hæderens Glimmer, eller noget af det, som pleier at være Gienstand for Manddommens høieste Attraa. Men dog ønskede jeg ogsaa, at de Kræfter, jeg har, ikke skulde
10 slumre; og desværre føler jeg alt for vel, hvormegen Ungdoms-Forsømmelse, jeg har at oprette, og at jeg, for engang at kunne virke Alt hvad jeg formaaer, burde mere end hidtil drage mig tilbage fra Verdens Adspredelser og leve kun for et høiere Maal. Men dette hindres mere end billigt, af mine mangesidige Tilbøieligheder, og min Ulyst til at indskrænkes til en eneste Bane og inden for
15 en vis, afpælet Grændse. — Men nok herom! — Gud lader jeg raade for min Fremtids Skiebne — Mennesket kan egentlig ikke andet end ville. — Imidlertid kan jeg ikke andet, end idag hæve mit Hierte med Tak til Gud for et Aar, som har været det rigeste i mit Liv, som har skienket mig Nydelsen af saameget Herligt og skönt, og den Lykke, jeg sætter saa høi Priis paa, at finde
20 Venner i et fremmedt Land. — Dig, kiære Hammarsköld! bør jeg takke for det saare meget, som jeg skylder Din Hengivenhed for mig, og bede Dig, naar jeg engang er længere borte fra Dig, end nu, at bevare et lige varmt og op-
rigtigt Venskab for Din danske Frænde, som det, der i Sverrige var hans bedste Glæde og Trøst. Din gode Hustru ville Du ogsaa takke ret inderligt for al den
25 venskabsfulde Omsorg, hun i Stockholm bar for mig. Gud veed, om jeg mere kommer til at nyde godt af den. — Imidlertid skal jeg stræbe, at giøre mit Exilium saa behageligt og frugtbringende, som muligt. Jeg kunde virkelig vel have Lyst til at forlænge mit Ophold i Upsala til et Par Maaneder; men vist vilde dette blive mig for kostbart, i det mindste, om jeg skulde leve saaledes,
30 som jeg ønskede. — Jeg er taget ind paa Berglins Källare, som er flyttet til et andet Sted, end det, hvor den før har været; og finder mig der ret vel. — Min Reise i Gaar gik nogenlunde vel; kun at den Kærre, jeg havde fra Stockholm, var den værste til at støde og ryste min syndige Krop, som jeg endnu paa alle mine Reiser i Sverrige har fundet. Endnu idag hersker en stor Ømhed
35 i min Ryg og paa et andet, mindre hæderligt Sted. Som det ofte har gaaet mig paa mine Reiser, fik jeg ogsaa Selskab paa Veien til Upsala i en ung Student fra Stockholm, hvis Navn jeg ikke veed. Vi fulgtes ad fra Rotebro, og kom til Upsala Kl. 6, efterat have prøvet endeel impertinence af Holkarlene og Snålhed af Skiutsbønderne. Jeg holdt et Slags Fastedag, og spiste intet andet hele
40 Dagen end de to Skorper, som jeg lod mig paanøde; men befinder mig i Dag

efter Touren ret vel, og i det mindste 100 Procent bedre end i Gaar Morges. Naturen har ogsaa begunstiget min Fødselsdag med et udmærket skönt Høstveir, og den muntre, ærlige, genialske Häffner har i Morges bidraget meget til at sætte mig i bedre Humeur.

Jeg agter i Morgen, i Selskab med en vis Magister — jeg troer hans Navn er ⁵ Sidner — at reise til Westerås, derfra til Sala, og maaskee videre til Falun. Atterbom gjør Selskab med, i det mindste til Sala. Saasart jeg er kommen did, eller i det mindste ved min Tilbagekomst til Upsala, som vil skee om en otte Dage, skal Du faae Underretning om denne Reise. — Imidlertid haaber jeg, Du ikke glemmer Dit Løfte, flittigen at skrive mig til; ligesom at Du vil have ¹⁰ den Godhed, hver Postdag at efterspørge, om der skulde findes Breve til mig; og at Du vil meddele mig saadanne Efterretninger og Nyheder, som Du troer, kan interessere mig. — Jeg maa end videre bede Dig, ikke at glemme de mig lovede Charakteristiker; som og at Du, foruden de optegnede, vil bestille mig følgende Bøger hos Delén: 15

Valerii Visor.

Boethii Naturret. 2den Udgave, nylig udk. i Upsala.

Correggio, oversat af Dansk.

Aly og Gulhyndi. Vaulundurs Saga paa Svensk.

De 3 imellem Grubbe og Geier vexlede Stridsskrifter 20

Elgströms to Piecer.

For alt beder jeg, at Alm. Opinionens Organ maatte erindres og Delén formanes til om muligt, at søge sammen et complet Exempl. af Trompeten. Er nogen Pamphlet skrevet i Anledn: af Fersens Mord? — denne maatte jeg ogsaa have, tilligemed den længe lovede Protest af Carl Augusts Læger imod ²⁵ her udgivne Beretninger om hans Helbred. — Vredes ikke over mine mange, besværlige Commissioner, men vedbliv at forunde mig en Understøttelse, uden hvilken jeg vilde savne saamangen nødvendig og nyttig Efterretning. Vedbliv ogsaa som hidtil med fostbroderlig Kiærlighed at ynde

Din hengivne 30

Molbech.

Jeg beder, at erindre alle mine Venner med Hilsener — i Særdeleshed Prof. Breda og hans Søn, og General Helwig, da jeg ikke kom til at tage Afsked med nogen af disse Herrer. — Sondéns Prolog til Correggio synes jeg ret vel om. Breda har der faaet en meget elegant Ros. — Det næste Arbeide af Oehlen- ³⁵ schlæger, som oversættes, burde tilegnes ham selv.

Atterbom, som staaer her ved min Side og corrigerer det 1ste Ark af Palmblads Fortælling, hilser Dig, og siger at Du maa skynde paa Din Opsats om den danske Litteratur — og jeg lægger til — skynd Dig ikke for meget!

26. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 12 Oct. 1812.

Bäste Vän!

Förmodeligen är du lyckligen ankommen till Upsala, och har du der någorlunda återhämtat dig efter din hastiga och oförtänkta resa. Jag kan dock icke
5 neka att jag är orolig öfver dig, i anseende dertill att jag i lördags ingen under-
rättelse erhöill i från dig, och min hustru yttrar emellanåt den fruktan att
Gardeskarlen, som följde dig härifrån, men sedermera icke låtit se sig hos oss,
må ha fört dig till Enstad, på vägen åt Grisslehamn i stället för till Rotebro,
på vägen åt Upsala. — Jag hoppas dock att ett sådant missöde icke inträffat. —
10 Huru befinner du dig annars, Käre Molbech! i det af mig älskade Upsala?
Jag önskade gerna ett långt bref från dig, om du får tid att skrifva ett sådant,
innehållande notiser om huru de tvänne Professorer, till hvilka jag adresserat
dig, vid första aborden förekommo dig. Jag skulle dock mycket misstaga mig,
om ej Almqvists genialiska och redliga häftighet, mera behagat dig än Aurivillii
15 hypokritiskt pedantiska sedesamhet. — Har du annars gjort några bekant-
skaper i Upsala? — Har du lärt att känna Tranér och Geijer t. ex. och hvad
synes dig om dem? —

Nu kan jag berätta dig att jag sett A. W. Schlegels kammardörr, mannens
superbt blankade stöflor och hans två par Dito skor, samt talat i fem Minuter
20 med hans betjent. Men honom sjelf, som jag egentligen ville se, är ännu för
mig i Ecliptican. — Grefve von der Gröben hade så ofta uppmanat mig att göra
Schlegel, rätt fram ett besök, att jag i går, då jag dessutom ändå nödgades göra
en uppvaktning grep mig ann och steg upp till hans rum. Der träffade jag hans
uppassare — sedan Madame Staels kock först visat mig vägen till hans rum —
25 som just kom uppbärande de skoplagg han blankat, och denne sade mig att
hans Herre redan nedgått till Corinnes mor, hvarifrån han genast erbjöd sig att
kalla honom. Jag bad honom, för Guds skull, icke taga sig ett sådant oråd för,
och begaf mig, så fort jag kunde, åter hem, någorlunda tröstad af det lilla jag
fått se, och deraf stärkt till nytt mod att vänta tåligt på en lycklig uppenbarelse
30 af det större jag icke fick se. — Detta är historien om min Söndags vallfart till
St. Schlegels capell. —

Hvarken General Helwig eller Gref Baudissin har jag sett sedan din afresa,
och intet bref till dig ankom med den sista utländska posten. Således blir mitt
bref, från denna sidan, för dig ganska magert. — Men Hallenberg har fått sin
35 bok och sitt bref, och ålade mig att hälsa dig och mycket tacka dig för ditt
besvär att öfverbringa det till Sverige. —

En Rysk courir anlände i lördags afton, medbringande underrättelser om att
Fransoserne brändt Moscau, i raseri öfver att alla kostbarheter blifvit, före deras
ankomst, bortförda, och nästan alla innevånare undanflygtat, så att de endast

funnit tomma hus; att nästan hvarenda Ryss beväpnat sig, i från Knesen till den lifegne; att Keysaren sjelf, egenhändigt författat den declaration till Petersburgs innevånare som han, genast efter underrättelsen om Moscaus eröfring låtit anslå på alla knutar; att Barclay de Tolly tvungit Murat, som ville framtränga på vägen till Petersburg, att återvända till Moscau och att Tormassow 5 åter eröfrat Smolensk. — Orsaken till Moscaus eröfring skall vara den, att under det slaget vid Borodino lefvererades, der Fransoserna verkligen blifvit slagne och nödgats lemna valplatsen, hade ViceKonungen af Italien, med en betydlig armé-corps genom en omväg framträngdt till nämnde stad, och denna omständighet förklarar hvarföre Kutossoff dragit sig till Kaluga, på sidan om Moscau 10 åt Smolensk till. —

Från Ling skall jag hälsa. Under det han stämmer sin luta att sjunga om Gylfes dater, stämmer RiksDisconten honom för att af honom erhålla pennningar. Han kan således säga manus manum lavat. —

Och nu har jag fyllt trenne sidor med ingen ting, för att sluteligen komma till 15 den upprigtiga och varma försäkran att jag är din innerligt tillgifne

L. Hammaršköld.

27. Til Lorenzo Hammaršköld.

Sala. den 15de Octobr. 1812.

Kiære Hammaršköld!

Jeg sender Dig indlagte Brev til Nyerup, fordi det med Posten i Morgen 20 alligevel skulde gaae over Stockholm, og beder Dig, at indlevere det til den paa Tirsdag afgaaende Post. Jeg forlader mig paa, at Du ikke glemmer dette; ligesom jeg med fuld [Sikker]hed venter, i Upsala at forefinde Brev fra Dig.

Min Tour til Sala har været mig ret interessant, fast selve Reisen var høist ubehagelig ved et uophørligt Regnveir, ved den kiedsommelige Mag. Sidners 25 Selskab, og ved de stødende Kærrer, hvoraf Atterbom led meget. Vi kom ikke til Westerås før Løverdags Formiddag, da vi først seent Kl. 9 eller 10 om Fredag Morgen kom bort fra Upsala. Heller ei naaede vi Sala før Løverdags Aften, saa seent, at vi først den følgende Morgen kunde tage ud til Schwerin. I ham har jeg fundet en af de mest genialske, kraftfulde og oplyste Mænd, som jeg i Sver- 30 rige har lært at kiende. At hans levende Interesse for Historien har gjort mig ham dobbelt kiær, kan Du forud vide. Uden aldeles at see Tingene fra samme Synspunkter, som han, hører jeg ham gjerne udvikle sit System; thi han er den mest veltalende Mand, jeg i Sverrige har hørt. Hvad jeg synes mindst om hos ham, er at han dømmet ret ubilligt ikke blot om det gamle Norden, men endog 35 om Grækenland og Rom; og at han seer Historien lidt vel meget à la Schlözer, og ene fra en politisk Side. At han — i hvormeget han end skyer Eensidighed — dog derved bliver noget eensidig, kan neppe negtes. Hans mindre Agtelse for

National-Kiærlighed, som han er meget tilbøielig til at blande med National-Forfængelighed, er heller ikke efter mit Hoved; og jeg troer vel ogsaa, at han gjør det svenske Folk lidt Uret. I Opdragelseskonsten har han yttret fortræffelige Grundsætninger; og hans Børn ere Vidner om, at han forstaaer at iværk-
 5 sætte dem. — Hans ældste Datter er ikke hiemme, hvilket har været mig ukiært. Den næstældste er en ret vakker og indtagende Pige, hvis ukonstlede Naivetet, forenet med en meget god Dannelselse og ædel Qvindelighed, behager mig meget. Grevinden, hos hvem jeg har fundet en for hendes Alder usædvanlig Livelighed og Ungdomsfriskhed, kiender jeg ikke nok, for at bedømme mig. Jeg synes for
 10 Resten ret vel om hende; og Begges Artighed og Giæstfrihed kan ikke være større. Jeg lider ogsaa meget vel ved dette Huus, at man her kan være fri, uden Kruus og dumme Complimenter.

Imidlertid forlade vi i Morgen al dette Gode. — Hvad der venter mig i Upsala, veed jeg ikke; men formoder: en Hob Kiedsomhed. Siden jeg forlod
 15 Stockholm har jeg første Gang paa mine Reiser i Sverriges faaet Hiemlængsel, og med min Reiselyst er det aldeles forbi. Jeg begynder tilmed imellem — som i Gaar og i Dag — at faae stærke Anstød af mine hypochondriske Luner; og ønsker mig virkelig i dette Øieblik intet hellere, end at jeg var tilbage i Kiøbenhavn; hvor jeg ogsaa haaber at være i Begyndelsen af næste Maaned, om det
 20 ikke skulde føie sig aldeles imod min Formodning og mine Forsætter.

Jeg beder Dig tænke paa Alt, hvad Du endnu under mit snart til Ende løbende Ophold i Sverriges kan samle til mig. — Lad endelig ikke Carl August blive glemmt. — Hvad er der ved Gjörwells lefwande Sverriges. Stockh. 1798.4? — Denne Bog har Du aldrig talt om. Den kunde vel være værd at kiøbe.
 25 Jeg er kied af at skrive, og har Colik. — Besøget i Gruverne var høist interessant for os begge. Atterbom hilser Dig og andre Venner og Veninder; og ligesaa

Din oprigtig hengivne

Molbech.

28. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 15 October 1812.

30 Innerligt Älskade Vän!

Med obeskriflig glädje emottog jag dagen efter sedan jag afsändt mitt sista brev, underrättelsen om din lyckliga ankomst till Upsala, så mycket mera som ett friskt och glädtigt sinne genomskymtade denna skrifvelse. Jag kan ej neka, att jag tycker det vara orätt att en menniska med missnöje och nedslagenhet
 35 tillbringa sin tid i detta sköna härberge, som vi kalla verlden, i hvilken det gerna är vår egen skuld om vi ej finna det beqvämt. Det är min innerliga öfvertygelse att nästan alla besvärligheter öfver hvilka vi klaga på lifvet, hafva sin grund i en pinande heavtontimorumeni, i hvilken grunden ligger till allt ondt.

Och förträffeligt är detta, efter min tanke, symboliserat i Sagan om Merlin, der det heter att Djefvulen icke förr kunde få magt med en menniska förr än det glädtiga sinnelaget gifvit vika för ledsnad och tungsindhet. Derföre, Bäste Molbech! låt oss öfverenskomma att med lust och friskt mod fortsätta vår vandring genom lifvet — min egen erfarenhet har lärt mig att vi kunna det ⁵ om vi vilja — och jag är viss på att vi der skola kunna uträtta vida mera godt än annars. —

Att du alltid hos mig skall lefva i det aldra käraste minne, dertill Bäste Molbech! har du förskaffat dig så mycken rätt att motsatsen aldrig kan sättas i fråga. Din bekantskap och vänskap har varit en den skönaste frugt som detta ¹⁰ år åt mig frambragt. Och att min lilla goda hustru — som väl icke är någon Fru Stael von Holstein, men hvad som för min lycka är mera viktigt, en den förträffeligaste husmor — alltid med glädje skall erinra sig »den beskedliga Bibliothekarien Molbech« kan jag å hennes vägnar trygdt gå i borgen för, Liksom det är hennes dagliga önskan att än en gång få se dig i vårt hus, på ¹⁵ det vi kunde få tillfälle att visa dig huru högt vi älska och värdera dig.

En månad åtminstone tycker jag det vore skjäl uti att du tillbragte i Upsala. Derigenom vann du åtminstone den fördelen att den slaskiga årstiden gick förbi, och att du således beqvämligare kunde företaga din långa resa. Och ehuru jag ej kan njuta den lyckan att ega dig här, ville jag dock så länge som ²⁰ möjligt behålla dig i mitt fädernesland och så i närheten, att vi åtminstone två gånger i veckan kunna vexla bref oss emellan.

Det var roligt att du återigen kommit att göra en resetur med Atterbom, ehuru väderleken icke varit eder denna gången så gynnsam som under edra förra färder och vandringar. Då jag hoppas att du väl vid detta laget skall vara ²⁵ återvänd från Bergslagen, väntar jag snart att höra hvad du tycker om Västerås Domkyrka och den i densamma befintliga Sarcophagen öfver Erik XIV? Huru du funnit den Genialiske Gr. Schwerin? och hvad intryck Sala och Fahlu grufvor på dig gjort. —

Tillägget till din bokbeställning har jag inlemnadt hos Deléns, med tillägg ³⁰ likväl, på eget bevåg, af den nya upplagan af Lidners arbeten, af hvilka jag dock vet att du önskade dig ega ett exemplar. Äfven dina Charakteristiker har jag påbörjat, för att utarbета dem medan min uppsats öfver den Danska Vitterheten ligger och torkar till retouchering. Jag är nyfiken att en gång förnimma huruvida du blir nöjd med denna lilla afhandling. Så mycket är visst att jag ³⁵ der talat aldeles fördomsfritt och upprigtigt efter bästa vett och förstånd. —

I mitt föregående underrättade jag dig att jag sett Schlegels stöfflor; nu kan jag fågna dig med den nyheten att jag sett honom sjelf och i hans sällskap tillbragt halfannan timma. I dag väntar jag hans besök på Bibliotheket. — Det är äfven i hans sätt att vara den aimablaste man jag tror man kan råka i ⁴⁰

sällskap med. Ur hans klara, bruna och gnistrande ögon och från hans mildt leende, men något breda munn, strålar en så genialisk jovialitet att endast det drager människor till honom. Hälsa Atterbom och säg honom att han frågade mig efter honom. Han känner Svenska litteraturen nästan så väl som någon 5 af oss. Och gjorde han bland annat, då samtalet kom att vidröra den Walmarska Journalen, med en ironisk mine den anmärkningen: wahrlich Sie haben sich hier in Schweden doch um uns Deutsche sehr bekümmert.

Sedan du reste har jag genomläst Högh Guldbergs Plautus, och har den ganska mycket behagat mig. Af företalet att sluta, väntade jag mig i noterna 10 dock mera lärdom än jag der fann. Men hvad som föreföll mig rätt löjligt var att se det Guldberg till upplysning af en Plautisk period anför några verser af C. G. af Leopold, efter vanan, då utländningar citera några svenska tirader, försedde med en fem, sex stafningsfel. —

Från General Helvig, unga Breda, Baron Strandman och Hartmansdorff 15 skall jag mycket hälsa. Gör du det samma till alla bekanta i Upsala, och säg Atterbom, att om han med första Häftet af 1812 års Phosphoros, ville utföra den goda intention som han och öfriga utgifvarne med de föregående yttrat, att vilja skänka mig ett exemplar, så mottager jag det nu med största tacksamhet, ty här lärer vara fåfångt att till köps erhålla något. — Din oföränder- 20 lige

L. Hammarsköld.

29. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Upsala den 19. Oct. 1812.

Jeg behøver ikke at sige Dig, kiæreste Hammarsköld! hvormeget Dine to Breve, som jeg ved min Tilbagekomst fra Sala modtog, have glædet mig. De 25 vare mig et nyt Vidne om Dit trofaste Venskab — og et saameget kiærere Vidne, som jeg længtes usigelig efter at høre fra Dig. Alt hvad der i Dine Breve taler om Din varme Hengivenhed for mig, har inderlig rørt mig; og jeg kan aldrig noget Øieblik tænke paa Dig og Dit Venskab, uden at harmes over den despotiske Dumhed, der skulde berøve mig Nydelsen af de Dage, som saa- 30 meget forenede sig for at giøre behagelige — de sidste Dage jeg i mit Liv skulde tilbringe i Stockholm og hos Dig. At derved min hele indvortes Harmonie for en Tid lang forstyrredes, er alt for kiendeligt paa min Stemning, som endnu ikke ret er kommen i Ordning. Jeg trives paa langt nær ikke saa godt i Upsala, som i Stockholm; og længes daglig mere tilbage til Danmark. Veiret er nu ogsaa 35 for en Deel Aarsag i, at jeg ikke finder mig vel her, hvor man, for Smuds og Ureenlighed, neppe kan komme frem paa Gaderne.

Vi kom tilbage fra Reisen til Sala i Fredags Nat Kl. 12 i et skyllende Regnveir og efter en høist ubehagelig Reisedag. Gierne havde jeg blevet længere

hos Schwerin; men det gik nu ikke an; og jeg forlod her atter et Sted med ubehagelige Følelser, ved at tænke mig, at jeg aldrig seer det mere. — Jeg befandt mig aldeles ikke ret vel efter Reisen i Løverdags; men blev oplivet om Aftenen, da jeg var med Atterbom i et Slags musicalsk Gilde, som holdes en Gang om Ugen paa en af Stadens Källare, hvor man spillede bl. a. nogle gud-⁵ dommelige Quartetter af Mozart, sang til min store Glæde en Hob Bellmannske Viser, som satte mig i fortræffeligt Humeur, spiste Korv og drak meget god Punsch. Dette er ogsaa de eneste muntre Timer, jeg har havt siden jeg kom til Upsala. I Gaar var ingen hiemme her hos Stenhammar uden Atterbom, som var i en ganske mørk Stemning. Jeg var imidlertid paa Læseselskabet og for-¹⁰ nøiede mig ved at læse engelske Aviser, og ved den skønne Samling af Tidskrifter, man her har lagt sig til, og saa fornuftigt har samlet og bevaret, i Stedet for, som man pleier at giøre, for en lumpen Vindings Skyld, at sælge og adsplitte dem. — I Dag har jeg hele Dagen trællet med at skrive Breve. I Aften skulle vi til Häffner, som kan blive ret lystigt; og i Morgen flytter jeg formo-¹⁵ dentlig til Berglins Källare. — Forresten har jeg ingen Bekiendtskaber af nogen Betydenhed giort. Jeg har ingen her, som ret kunde føre mig omkring; thi Atterbom har i Almindelighed mest Lyst til at gaae paa de sølede Gader, som ere mig en Vederstyggelighed.

Jeg forefandt Brev fra Falck af 8de Octobr., hvori han siger mig, at han i²⁰ Slutningen af forrige Uge tænkte sig at reise til Kiøbenhavn, og bad mig være i Stockholm senest den 14de, som var i Onsdags. Jeg kan derfor ikke formode andet, end at han nu er reist. Imidlertid beder jeg Dig ret meget, at Du endelig vil bevise mig den Godhed, strax at gaae til ham (han boer straks ved den Gade hvor Posthuset er ved den aabne Plads) og faae at vide om han er reist.²⁵ Skulde han endnu ikke være borte, da sig ham, at min Fraværelse i Sala var Aarsag i, at jeg ikke kunde besvare hans Brev, førend jeg troede, det var for sildigt; men at jeg, om dertil endnu kunde være Tid, saasnart jeg kunde blive underrettet om, at han endnu er i Stockholm, ufortøvet skulde begive mig did. Herom har Du da vel den Godhed at underrette mig med Posten paa Torsdag;³⁰ og skulde det være saa, at Falck havde opsat sin Reise, saa kunde Du vente mig i Stockholm paa Løverdag. —

Jeg maatte endvidere bede Dig, saasnart Du har modtaget dette, at bringe indlagte Brev til Grev Baudissin, og bede ham, at det maatte følge med hans i Morgen afgaaende Post til det udenlandske Departement i Kiøbenhavn —³⁵ hvilket er mig ret magtpaaliggende. — Saa ønskede jeg ogsaa, at Du vilde have den Godhed at forhøre hos Delén, om han kan vente med Betalingen for de Bøger, jeg til Bibliotheket forskriver, indtil jeg kommer til Kiøbenhavn: da jeg straks skal besørge en Vexel ham tilskikket. I saa Fald tænker jeg at

forskrive endeel endnu, foruden de alt requirede; og beder Dig, med næste Post underrette mig om hans Svar, for at jeg straks kunde tilskrive ham om flere Bøger. — Men i alle Tilfælde maa jeg bede Dig, at lade Delén skaffe mig den nye Udgave af Botins Sv. Folkets Historie, samt Rigsdagsbeslutene for 5 de 3 Rigsdage 1809, 1810 og 12.

For Løftet om Meddelelsen af de paabegyndte svenske Charakteristiker, er jeg Dig særdeles forbunden. Lad ikke nogen Mand af Betydenhed, som Du kiender, være udesluttet. Men tænk ogsaa paa ved Leilighed at tegne op for mig anecdoter om Gustaf Adolfs Afsætning, Carl Augusts Død og Ponte Corvos 10 Valg — som ere de 3 Punkter i den nyere Svenske Historie, der have mest Interesse for mig. Jeg har optegnet adskillige dertil hørende Anecdoter efter Din Beretning; men da jeg aldrig kan forlade mig paa min Hukommelse, ønsker jeg meget, at Du selv vilde opskrive, hvad Du før har fortalt mig. — Jeg volder Dig meget Besvær med mine Commissioner; men naar jeg blot 15 først har forladt Sverrige, er det forbi; og Gud veed, om vi nogensinde i vort Liv mere komme i nogen saa nær Berøring.

Der er i disse Dage faldet mig den Idee ind, at det kunde være artig at faae oprettet i Kiøbenhavn et nordisk Forbund af yngre Videnskabsmænd, som dele lige Interesse for Nordens gamle Historie, Sprog og Poesie, hvilken da end 20 mere ved Sammenkomster, ved Meddelelsen af Ideer og Arbejder, og ved disses samlede Udgivelse kunde oplives. — Men Ulykken er, jeg troer neppe noget betydeligt Antal af saadanne yngre Mænd er at finde. De, som med mest Iver virke for disse Tings Fremme, ere for det meste ældre Mænd; og disse have deres egne Cirkler. Jeg er desuden ikke fornøiet med den egentlige Histories 25 Dyrkelse hos os; thi man sætter mest Priis paa lærde Undersøgelser og Afhandlinger, paa Materialier, Kritiker og saadanne Sager, som ere meget nyttige; men ei for det store Publicum. Min Drift er mere, at skrive for Folket; og om jeg efter mit 30de Aar kommer til at tilhøre Videnskaberne og Historien allene, hvilket jeg haaber inden min næste Fødselsdag skal være afgjort: 30 saa skal min Stræben gaae ud paa, at blive talt, ikke blandt mit Fædrelands Lærde, men blandt dets Historieskrivere. — Men ogsaa dette bliver formodentlig en af de Drømme, under hvilke mit Liv sniger sig bort uden kraftig Realitet.

Nu til Slutning, bedste Hammarsköld! anbefaler jeg Dig endnu engang mine 35 ovenstaaende Commissioner, hvortil endnu kommer den: at Du absolut skaffer mig 2 i det mindste eet Exemplar (til mig selv) af Biörners Kämpes Dater, som ligge færdige hos Dig, naar jeg kommer.

Paa Fredag har jeg den Glæde at modtage Brev fra Dig, og samme Dag skal jeg underrette Dig om, hvorlænge mit Ophold i Upsala vil vare. — Mit Brev

til Nyerup erindrer Du ogsaa i Morgen. Hav den Godhed at tegne op, hvad Du lægger ud for Breve. Hils kiærligst Din gode Hustru, og alle Stockholmske Venner fra

Din hengivenste

Molbech. 5

30. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 20 Oct. 1812

Bäste Vän!

Nu måtte jag med allt skjäl kunna bedja dig vara välkommen tillbaka till Upsala, och jag gör det med så mycket större glädje som jag snart hoppas nu erhålla några nyheter från dig. — Jag har nu varit flitig, och en tid bortåt, 10
brefskrifvande förestält en person, som talar utan att få svar. Visa nu att du icke är en bland den gamla Comediens mutæ Personæ. —

Här går allt sin vanliga gång. Jag är nu starkt sysselsatt med mitt fragment af Hermesianax. — Gref Baudissin tar lectioner af en hit ankommen fransk virtuos, en lärjunge af Clementi. — General Helwig har flyttat sina visitdar 15
till onsdagar och lördagar och har erhållit den förklaringen öfver förbudet mot hans umgänge med utländningar, att det blott skall förstås om sådana som höra till Diplomaten. — Och alla vänta vi nu med visshet att innan denna veckans slut här återse de regementen som för en tid sedan marcherade åt de södra orterna. — Der har du et ganska fullständigt register öfver allt det nya 20
jag vet, som för dig kan vara af något slags interesse. —

Schlegel har fått den notisen att någorstädes i Dannemark skall finnas ett exemplar in Mscto eller och en primitiv upplaga af Lied der Niebelungen, och har committerat Gr. Baudissin att skaffa honom underrättelse om hvar det finnes. Har du någon kunskap derom? — Schlegel ville ha det beskrifvit och 25
äfvén varianter derur antecknade om det för honom skulle vara obekant. —

Den nya upplagan af Lidner är nu utkommen och är rätt vacker. Jag är nyfiken att, då du en gång får tid och tillfälle att läsa hans arbeten, höra ditt omdöme öfver denna olyckliga Skald. Jag värderar honom ganska högt, ehuru jag gerna medger att han är i hög grad sentimental, och dertill att hans senti- 30
mentalism ofta är ganska sjuklig. Men det framglänsar dock allestädes strålar af genie ur hans formlöshet. —

Afzelius har i går, från Predikstolen, uppbyggt Herrans menighet i Enkhus Kyrkan. Tyvärr! hade jag ej tid att höra honom och icke har jag heller ännu träffat någon som hört honom. Jag kan således ej säga hvad lycka han gjort. — 35

Troligtvis har du redan emottagit det bref som jag med Magister Ingelgren skickade till dig. Hvad synes dig om denne Tyrtæi öfversättare? —

Då du råkar Hæffner, så uppbygg honom dermed att man här bereder sig

att uppföra Gustaf Wasa under Küsters direction, då Dupuis — Herr Professorn — spelar Gustafs role. — Att Fru Schütz, mot 3 Rd^r B^{co} stycket, säljer entré-billetter till representationer af attituder, är väl i Upsala längesedan bekant. —

5 Farväl till om Thorsdag, Bäste Molbech

Din

L. Hammarsköld.

Så långt hade jag skrivit då jag uppkom på Bibliotheket och möttes der af en ung Dansk, vid namn Heiberg, som nyligen hitkommit med en Gref
10 Taube. Han lemnade mig hosgående bref och följande böcker: 1) Cataloger öfver Brummers, Schubothes, Poulsens, Hartiers, Soldins och Gyldendals Boksamlingar. 2) Dina UngdomsVandringar. 3) Dina Vaarblomster. 4) Om Industri, af Boye. 5) Forhandlingar ved Festen i Kiøbenhavn d. 11 Dec. 1811. och 6) Dahlmans Betragtninger over Oehlenschlägers Dram. Værker (hvilka
15 jag genast skall sätta mig att genomläsa). Underrätta mig med omgående post, om du vill ha till dig i Upsala, något af dessa böcker, skall jag sända med Heiberg, som i slutet af veckan besöker Yngve Freys gamla stad. — Äfven har jag fått ett bref från dig, hvarföre jag mycket tackar dig. Det gläder mig att våra tankar om den ypperlige Schwerin så öfverensstämma. Besynnerligheter
20 har han visst, men de göra honom så mycket interessantare. Han har varit lärjunge af Schlözer, och således bör man förlåta honom hans Schlözerianismus i hans åsigter. — Mer om Thorsdag! Lef väl!

31. Til Lorenzo Hammarsköld.

Upsala d. 22de Oct: 1812

Kiære Hammarsköld!

25 Først, og forinden jeg tænker paa andre Sager, et Par Ord om Din Udsigt over den danske æsthetiske Litteratur, som jeg med største Begierlighed greb fat paa, saasart Atterbom havde faaet den. Naturligviis skrives disse Par Ord ikke til Vennen Lorenzo, men til Litteratoren Hammarsköld; og ligesaa naturligt, at de ikkun ville komme til at indeholde nogle faa Bemærkninger, som i
30 dette Øieblik, uden Eftertanke, falde mig ind. Alt det Øvrige vil blive giemt til den udførlige og strenge Kritik, hvormed jeg skal gaae Din Afhandling i Møde, saasart den er trykt.

I Almindeligh: vil jeg sige om Dit Arbeide, at jeg virkelig forundrer mig over den Lethed, hvormed Du i saa kort Tid har bragt det i Stand; men tillige,
35 at ligesom Du besidder denne Egenskab vist i ligesaa høi Grad, som Rahbek, der neppe har sin Lige hos os, i at skrive med Lethed — saa er Du ligesaa lidt som han fri for den Flygtighed, der overlader sig aldeles til Øieblikkets Ind-

skydelser, og derfor, ved Siden af enkelte dybere Blik, fremstiller en Hob superficielle Anskuelser. I det Du i Sverrige var den første der offentlig fremtraadte med en Charakteristik af den danske Litteratur, for hvilken Du Selv synes at have Agtelse, burde Du vist nok have grebet dette Værk an med mere Alvor og dybere Grundighed. Dette kunde gjerne have skeet, uden at derfor ⁵ bringe overdreven Vidtløftighed i Din Afhandling; thi har man ret giennemtrængt en Sag, saa vil man og være i Stand til at fremstille sine Ideer om den i concentreret Korthed; og Du burde, efter mit Tykke, enten blot have givet en historisk Notice, eller og som Criticus gaaet videre og dybere. Godt er det, at Du giver Noget, hvor tilforn var Intet; men hvorfor vilde Du, udrustet ¹⁰ med kritisk Evne, ikke give Alt hvad Du kunde give? — Hvorfor vilde Du, hvis Retfærdighed og Upartiskhed jeg i saa mange andre Tilfælde ikke kan negte min Høiagtelse — ikke løsrive Dig saavel fra enkelte, individuelle Fordomme, som fra det, der endnu klæber ved Dig, som Spor af Din Nations almindelige Fordom imod Danske og Danskhed? ¹⁵

Jeg finder ingensteds i Din Afhandling noget Spor til, at Du har tænkt paa at fremstille det egentlig originale i den danske æsthetiske Litteratur, og hos dens Helte. Om Du berørte den u dødelige Holberg, som i Originalitet hæver sig op til Cervantes's, Shakspears, Tiecks og Bellmanns Plads, saa burde Du dog have fremstillet noget mere i ham, end en Skribent, der uddannede det danske Sprog. ²⁰ Ogsaa om dette burde Du vel have sagt mere, end at svensk National-Fordom ikke kan finde sig i, at Danske skrive Dansk; og hvad vil det sige, at Svenske og Danske nødvendig skulle ansee hinandens Sprog, som en forskämd Dialect af sit eget og i Følge deraf hade og foragte det? — Aldrig har en saa latterlig indskrænket Anskuelse hersket hos nogen fornuftig Dansk; thi man kiender ²⁵ vel hos os bedre de nordiske Sprogs Oprindelse, end at man skulde falde paa saa urimelige Ideer. Det er sandt nok, vi have i Danm: ikke bekymret os om svensk Sprog og Litteratur; men høist naturligt er det, at Mængden har kunnet tænke og sige: hvor er det hos eder, som vi skulle fæste vort Studium og vor Opmærksomhed paa? Findes hos eder nogen Holberg, Sneedorf, Schytte, Ewald ³⁰ eller Baggesen? — Fandtes nogen, saa vare de vel ei blevne i Mørket. — Har ikke den ene Dalin altid været anseet i Danmark? — Jeg vil ikke nævne hvad Afguderi et Par indskrænkede Hoveder i senere Tider have drevet med den sv. Litteratur's glimrende Tomhed. — Du taler om det d. Sprogs Dannelse i vor nyere Litteratur's Middelalder. Du kalder det maadeligt dannet af ³⁵ Arrebo, Bording, Kingo og Reenberg. — Men Du glemmer, at det danske Sprog har alt fra Midten af det 16de Aarhundrede to saa classiske Monumenter at fremvise, som Vedels Saxo og Peder Claussens Snorre; hvilke endnu den Dag i Dag læses med Velbehag af enhver Dansk. Mon et saadant Sprog kunde siges at være maadeligt, da Holberg fremtraadte — han, som vist nok uende- ⁴⁰

ligt udvidede og berigede Sproget; men tillige betog det meget af dets Kraft og Reenhed? Du kiender heller ikke Arreboes fortræffelige Davids Psalmer, saalidt som den ærlige, lystige Bording, som skrev et ret godt Sprog, og den kraftige Kingo, hvis Psalmer Oplysningen og Elegantsen endnu ikke aldeles 5 har kunnet fortrænge, helst af Jydernes Gudshuse. — Hvad skal den Periode til, hvor Du taler om »Danskens Veklighed og bristende Manddom, som fordne Hændelser gjort til en Folkstro?« Vi Danske mindes vel og fordne Tider og hvorledes selv den tappre Carl Gustav med liden Hæder maatte rømme Danmark. — Hvad skal det pøbelagtige Vers, hvormed Du slutter Din Afhand- 10 ling, besudle et Værk, bestemt til at knytte et af de Baand, som burde forene Scandinaviens Broderfolk? Du ønsker dog vist at læses med Agtelse ogsaa i Danmark; men ingen Dansk vil med Agtelse for Forf: læse denne Slutning — og ingen Dansk vil kunne bære sig for Latter, som læser denne smukke Sentents anvendt paa begge Nationers Litteratur. — Jeg vil ikke berøre, hvad 15 Du i Slutningen siger, om den sv. Poesies lyriske Overvægt; thi jeg veed jo, at Du ligesaa meget miskiender Baggesens Lyrik, som Schillers, og at Du vel aldrig har læst Ewalds udødelige lyriske Stykker. — Det er ogsaa vist, uagtet alt hvad som kan siges om Konstens Eenhed, saa gives der Nationalpoesie; og det tilkommer enhver Konstelsker og Konstdommer, som kan 20 hæve sig over national Smaaahedsaand, at erkiende denne. Uden dette vil neppe nogen Fremmed forstaae det Herlige hos Bellmann; og ingen, som vil vurdere den danske Lyrik, bør oversee de Nationalsange, den har frembragt. Har Sverrige noget at fremvise, der ei blot i poetisk Styrke, men ogsaa i konst- mæssig Form kan sættes ved Siden af Ewalds guddommelige »Kong Christian 25 stod ved høien Mast«? — Ikke engang Sverriges første Heros Carl XII. er lyrisk besunget — og hvilket Æmne! — Endnu i vore jammerlige Tider begeistres enhver Dansk ved at høre Ewalds Heltesang; og Liden Gunvers Qvad trænger endnu ind i Hiertets Inderste med den samme Kraft, som de skønneste Kæmpeviser. — Dette er Folkepoesie — og det fra det 18de Aarhundrede. 30 Inden jeg slutter disse faa Anm: vil jeg endnu kun bede Dig, at Du dog i det mindste vilde læse Wessels Kiærlighed uden Strømper, inden Du bedømmer dette comiske Mesterstykke. — Endelig vil jeg ogsaa sige Dig, at Du, i det Du dømmer over det Kbh: Selskab for de skønne Videnskaber, giver et nyt Exempel paa, hvor umuligt det er at dømme om hvad man ikke selv har 35 skaffet sig Kundskab om. En langt bedre Aand besjælede, i det mindste i Begyndelsen, dette Samfund, end den, som herskede i det fr. og sv. Academie. — Dette kan blot dets udgivne Skrifter, som Selskabet havde den passende Beskedenhed at kalde Forsøg, vidne om; og denne Samling, som Du rimeligviis aldrig har seet, overgaaer i Værd alt hvad Sv. Academien har besværet Litte- 40 raturen med. Et Selskab, som fremkaldte og belønnede Ewalds Balders Død

og Fiskere og Jacobis Lovtale over Absalon, havde nok ikke saa slet en Smag; og hiin Samling, der, tilligemed endeel maadelige og slette Sager, indeholder saadanne Mesterværker, og foruden disse Stenersens faa, skønne Digte, Suhms Fortællinger, Frimanns herlige beskrivende Digte (som jeg langt hellere læser, end det skønneste Læredigt) og andre ret gode Sager, fortiener vist ikke, saa foragteligt at omtales. Helst, som det er den uretfærdigste, og blot paa Ukyndighed grundede Beskyldning: at alt hvad denne Samling indeholder, skulde være støbt i en og samme Form efter den franske conventionelle Regelmæssighed og Correcthed. — Du har omtalt, hvad Holberg virkede paa det danske Sprog; men ikke med et Ord berørt den Periode, da det nyere danske Sprog egentlig oprandt. Navnene Sneedorf, Schytte (havde dog Sverrige fra den Tid (1750—70) et saa lyst Hoved, et saa elegant Sprog at fremvise!) Kraft og Guldberg ville mindes, saalænge det danske Sprog lever.

Du har associeret Dig til dem, som fornedre den stakkels Rahbek. Saa lidt jeg ynder ham, saa lidt skal jeg i sin Tid skienke Dig dette. Du burde vist, endnu mere end Du har gjort, sætte hans skadelige Virkning paa den danske æsth. Litt. i sit rette Lys; men Du burde ikke glemme, at han har skrevet de prosaiske Fortællinger, og mange gode Stykker, i et skønt Sprog, i de første Aargange af Tilskueren. — Grundtvig, et Menneske med saamegen Kraft i Siælen, som vist faa af hans medlevende Landsmænd, med et fortræffeligt historisk og filosofisk Blik, og med erkjendte Digtergaver — har Du behandlet omtrent — som Oehlenschläger behandler ham. — Om ei for andet, saa for at forsvare denne min Ven, som, i hvormeget vi i de fleste Ting ere disharmoniske, er mig inderlig kjær — skal jeg skrive offentlig imod Din Afhandling, saasart den er trykt; og det skal give mig Anledning til selv at forsøge en Skildring af den nyere danske Litteratures Hovedscener. — Mig selv har Du visselig tillagt større Berømmelse, end jeg kunde vente eller fordre. Imidlertid skulde jeg vel ønsket, at Du i det mindste med et Ord havde berørt de Sprogarbeider, som i flere Aar have sysselsat mig, og som det skulde interessere mig, at vide bekiendte her i Sverrige. Det synes mig ogsaa underligt, at Du saa godt som slet ikke har talt om mine Vandringer, som er det af mine Arbeider, der har gjort mest og almindeligst Lykke i Danmark, og det eneste, hvorved jeg tiltroer mig at have virket ikke blot paa vor Litteratur, men paa Læsernes Aand. — Nok hermed! Mere, naar vi engang mødes paa en større Circus. —

Nu til Lorenzo. — Tak for Dit sidste Brev, og Tak for Din Flittighed i Correspondence. Det er virkelig længe siden, jeg saameget glædede mig til enhver Postdag, som her i Upsala. I Eftermiddag haaber jeg at see Brev fra Dig og fra Heiberg, som jeg meget længes efter — maaskee ogsaa fra Danmark. — De sidste jeg modtog herfra vare mig høist ubehagelige for min arme Broders

Skyld, der endnu lider under sin ulykkelige Elskovs Melancholie. Hans Skiebne hører ogsaa til det tragiske Fatum, som hviler over vor hele Familie.

Fra Nyerup skal jeg hilse. Han tænker paa en ny Iduna, eller noget saadant, og ønsker sig Svensk Poesie til at oversætte. Jeg sender ham idag Necken, 5 da han endnu ikke har faaet 3die H. af Iduna. — Glem endelig ikke Biörners Kämpedater; og bed Askelöf erindre Delén om de Nummere, jeg mangler af Polyfem. Jeg venter i Dag Underretning fra Dig om Deléns Svar paa mit Spørgsmaal, for at requirere flere Bøger. Om han er villig dertil, da kunde Du strax requirere et heftet Exempl. af Gustaf III. Værker. — Skjöldebrand 10 om Trollhätta Canalen — Stenhammars poet: Arbejder — det bedste svensk-franske eller svensk-tydske Lexikon, som haves. Erindre ham tillige om Alm. Opin. Organ. og om Trompeten, som jeg endelig maa have et complet Exemplar af. —

Jeg kieder mig her, og længes meget efter Dig og Stockholm, og endnu mere 15 efter Kiøbenhavn. Med hver Dag forekommer det mig mere levende, at jeg her lever som i en Landflygtighed. — Jeg tænker, midt eller sidst i næste Uge, at reise til Stockholm. Men jeg skal bede, at Du ikke taler derom til Nogen; thi jeg tænker, at opholde mig hos Dig incognito 2—3 Dage, og derefter 1 eller 2 Dage inden jeg reiser, at melde mig hos Policen, og sige dem at jeg reiser. 20 Paa den Maade kunne vi dog være en 3—4 Dage samlede. Det skulde være mig meget kiært, at reise tilbage med Heiberg; men jeg veed nu slet ikke, hvorledes han har det. — Til Middag skal jeg spise hos Erkebiskoppen. — Geier var her i Aftes. Jeg synes meget vel om ham, saavidt jeg efter en halv Times Omgang kan dømme. Han er et Ansigt, som vidner om Aand og Kraft, og der i er hans 25 hele Væsen, hvori han har nogen Lighed med Oehlenschläger, Noget som vidner om Bevidsthed af Aandsstyrke. Jeg havde forestillet mig en mere raa Arrogance hos ham, i Følge Yttringer om ham i Stockholm; hvoraf jeg intet fandt. — Ogsaa Ingelgren synes jeg ret vel[om]; men han kommer vel paa langt nær ikke op imod Geijer. — Det eneste hvorfor jeg næsten endnu er her i Upsala, er for at 30 faae Mad^e Murrays guddommelige Sang at høre. Hvis det ikke lykkes mig, vil jeg med dobbelt Ærgrelse forlade denne Stad, hvor man lider utroligt af Skarn paa Gaderne og af Kiedsomhed. — Helwigh fik paa en Bogauction et fortræffeligt Exemplar af den sieldne Vedels Saxo af 1577, som jeg drev til 4 Rdlr. og fortryder endnu at jeg ikke gik høiere. — Foruden Alt hvad jeg har 35 bedet Dig optegne for mig, maa jeg endnu bede Dig at lade mig faae opskrevet Alt hvad Du veed at sige om Upsala Universitet, om de utallige Examina og Specimina, om Studeremaaden, og om Professorerne, saavidt Du kiender dem.

Lev vel, bedste H.! — hils alle Venner, og vær selv med Venskab hilset
fra Din hengivne

Molbech.

32. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 23. Oct. 1812.

Bäste Vän!

Säkerligen är du missnöjd med mig då du med denna dagens post icke fick något bref, hvarken från mig eller Heiberg, troende deraf, att jag försummat utföra din commission. Och oagtat skenet är emot mig, gör du mig likväl deri⁵ orätt om du så dömmar, ty jag uppsökte Heiberg så fort jag kunde. Men jag fick ditt bref i går så sent, att det icke var möjligt för mig att i före postens afgång hinna någon ting uträtta. — Jag är dock innerligen glad att Heibergs afresa, som är utsatt tills i morgon, ger mig tillfälle att så snart förklara mig häröfver och förbättra hvad jag försummat. —¹⁰

Heiberg träffar du på Valox-Säby, dit han först styrer sin kosa, ifall du blir din föresats trogen att resa dit ut om söndag. — Med några ord kunde du väl underrätta mig hvad denne Hr Heiberg egentligen är, och under hvilken kategori man har att föra honom. — Är han på något vis slägt med den namnkunnige Heiberg? Och i hvad egenskap vistas han hos Gref Taube? — Jag har¹⁵ väl ännu för litet varit i hans sällskap för att om honom kunna fixera mitt omdöme. Men än behagar han mig minst af alla de Danskar jag lärt känna. Jag vet ej, men det tyckes mig att den höggrefliga krets i hvilken han lefver nog mycket värkat på honom. —

Hvad Gjörwells Lefvande Sverige angår, om hvilken bok du, i brefvet²⁰ från Sala, frågar mig, så måste jag bekänna att jag känner den ganska obetydligt. Men det vet jag att den allmänt passerar för det aldramäst af Gjörwells många arbeten, i anseende till alla de meddelade underrättelsers ofullständighet och obetydlighet. Den gamle Hedersmannen ådrog sig också, genom detta arbete, många ledsamheter, ty de fleste af hans fordna bekanta flydde²⁵ honom här efter som om han varit angripen af gula febern. Ty alla fruktade att få en plats i det Lefvande Sverige öfverhöljd med de hyperboliska loford, med hvilka gubben var så frikostig. Det är ock visst att ingen kunde, då det kom an på att beröma, visa mindre Skriftställerisk delicatess och urskilning än han. Deremot må himlen veta hvad det är för ett arbete du menar i³⁰ din sista korta skrifvelse. Jag känner intet arbete af Gjörwell under en sådan titel, och ej finnes något dylikt upptaget i hans Bibliographi. — Nu faller det mig dock in att du möjligen kunnat mena det omtalade Lefvande Sverige. — I alla fall är det icke godt vid att nu mera öfverkomma något af Gjörwells äldre arbeten, så att Öberg icke med säkerhet kan lofva att skaffa dig det. —³⁵ Deremot lemna han dig gerna den begärdta crediten till dess du kommer till Kongens store by tillbaka. — Du ser således att Svenska folket ej är så misstroget som dess nuvarande regering. —

Men af detta misstroende ha vi erfärit ett nytt prof. I går kom neml. hit en

Politie-betjent för att undersöka om du verkligen vore afrest från Stockholm. Han påstod länge och ifrigt, att du vore kvar i staden, oagtat du uttagit pass, och då han ändteligen blifvit öfvertygad om att denna föreställning vore chimeriqve, började han en efterfrågan hvad ändamålet varit för din härvaro, 5 hvad du dig här företagit o. s. v. — Och sedan han här på erhållit de svar som honom kunde angå, tog han afträde. — Sådana uppträden äro nya i Stockholm. —

Tämmeligen allmänt berättas nu här i Staden att fredsunderhandlingar äro började mellan Frankrike och Ryssland. Ifall detta rykte bekräftar sig skall 10 det bli märkvärdigt att erfara hurudana villkåren blifva. — Emedlertid strömma dagligen flygtingar hitöfver af alla slag, och med bestämd säkerhet säges nu åter allmänt att Kotzebue skall vara att förvänta. — Bland de härvarande har jag nu mera gjort bekantskap med Fru Schütz, och hennes man, som man i ordets egenteliga bemärkelse kan säga följer med sin Fru. Ehuru hvarken 15 nu mera ung eller vacker är hon dock ganska, ganska angenäm att tala med, ty allt är så smakfullt och lifligt hos henne. Likväl märker man snart att hon varit och är actris. Hennes händer äro oförlikneligt vackra. —

Nu har jag genomläst Dahlmans Æsthetiska uppsats öfver Øhlenslægers Dramatiska arbeten, och har denna lectur skänkt mig mycket nöje, fast jag 20 icke kann bli ense med honom om flere af hans grundsatser. Han tyckes vara ur den Adam Müllerska Scholan, enligt hvilken ingen ting är rätt dåligt och ingen ting rätt bra, utan allt relativt efter sin ståndpunct. Hvidan också det icke gifves någon allmänt giltig princip, utan allt rättar sig efter omständigheterna o. s. v. —

25 Medföljande bref till dig äro i går till mig öfverlemnade. — Det bifogade till Atterbom från mig, torde du vara god med första besörja. — Alltid oföränderligen din

L. Hammarsköld.

Som du ej nämt att du vill ha någon af de ankomne böckerna dig tillsände, 30 skickar jag inga med. —

33. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 26 Oct. 1812.

Bäste Älskade Molbech!

Mångfaldiga tacksägelsor för ditt bref, och dina deruti meddelade anmärkningar vid [min] Uppsats om den Danska Litteraturen. I anledning af dem 35 får jag först be dig hågkomma att, enligt öfverskriften, skulle denna uppsats egenteligen endast befatta sig med de nyaste uppträden i Eder vitterhet. Således kunde en närmare karakteristik öfver Holberg der icke ega rum, och oagtat

han endast så i förbigående nämnes ligger det i sakens natur att detta icke är en följd af en missagtning mot ett stort, ovanligt genie. För det andra, är det att anmärka: att denna uppsats endast var ämnad för en Journal, att jag således hade ett inskränkt rum, så att der icke var tillfälle till en utförligare karakteristik. För det tredje: är denna uppsats ämnad endast och allenast att ge⁵ mina landsmän, år 1812, några notiser om den hos oss aldeles obekanta Danska litteraturen. Här kunde således naturligtvis endast bli fråga om vissa strödda drag, icke om en utförd historisk skildring, så framt jag icke sjelf ville borttaga för mig allt hvad mig tillhör att säga i den lärdoms historia jag har under händer; ett arbete, naturligtvis icke beräknat endast för en viss tidpunkt,¹⁰ utan anlagt efter en vidsträcktare åsigt. Så var denna uppsats endast och allenast ämnad för Svenskar — således tillhörde det mig ju att, då hvarken rum eller ändamål tillät mig att djupt undersöka, rätta eller tillbakavisa de hos Svenskar i afseende på ämnet för min skrift rådande fördommar, åtminstone förebygga deras allt för hinderliga inflytande för mitt ändamål. Dessutom¹⁵ är det visserligen, i en så beskaffad uppsats som den närvarande, visst icke utan vigt att vidröra anledningarna till den hos oss rådande obekantskapen om eder litteratur. Och vid en närmare bekantskap med våra författare torde du finna att jag icke anfört någon enda invändning mot eder vitterhet, som icke längesedan blifvit af oss Svenskar läst i tryck. De fleste af dessa invänd-²⁰ ningar har jag såsom fördomar behandlat, de andra torde åter icke blifva svårt bevisa såsom i hög grad grundade och vissa. Och i alla fall behöfver man visst icke mera än öppna hvar annan Dansk bok för att med Sverige och hvad det vidkommer läsa ännu bittrare och hårde beskyllningar. Huru många af dem äro grundade eller ej, hör icke hit att afgöra. —²⁵

Detta i allmänhet rörande dina invändningar! — Hvad de mera speciella vidkommer så får jag nämna att jag noga jemfört mina egna omdömen och anmärkningar öfver de Danska författarne, med de som blifvit fälda af Baggesen och författaren af Danska Vitterhets Historien i Eichhorns Geschichte, utan att derföre helt och hållit rätta mig efter dem. — Att jag, som jag redan³⁰ munteligen sagt dig, mera än en gång noga studerat, så att jag är i stånd att för dig redovisa för de minsta detaljer i den utur minnet, Wessels Kiærlighed uden Strømper, och jag det oagtat, lika som med mig visserligen alla icke-Danskar, icke varit i stånd att läsa den utan gäspningar. — Att du gör mig mycket orätt, som jag förmodar att du vid en förnyad omläsning af min skrift³⁵ sjelf erkänner, då du beskyller mig att för strängt och ensidigt hafva bedömt Grundtvig. Skulle någon ting vis a vis honom rättvisligen kunna förebrås mig, är att jag icke stort talar om honom, utan i stället tar mig anledning af hans sinnesställning att tala om det fördärflika i en sådan sjuklig pietismus — ord hvilka, i en uppsats för Svenskar, i flere afseenden äro sagda i sin tid.⁴⁰

Det visste jag, och därför sade jag dem. — Hvad din anmärkning om det Köpenhamnska vitterhetssällskapets skrifter angår, så har jag läst första delen af dessa skrifter, och, skulle jag nästan tro att du ej läst dem, då du, landsman och samtidig med flere onekelige genier, kan lägga någon vigt på någon ting
 5 så i alla afseenden academistiskt uselt och dåligt som dessa skrifter. — Dina Ungdomsvandringar uppehöll jag mig icke så mycket vid, dels af det skjålet att de synas mig sämre än din filosofiska afhandling, dels emedan de egentligen för en Dansk hafva sitt största värde, då åter den sednare för alla länder och folk skall vara lika interessant. Dina Språkarbeten kunde jag åter icke upp-
 10 taga, dels därför att sådana verk icke innebegripas under det svenska ordet vitterhet, dels emedan de ej ännu egentligen äro utkomna bland det allmänna. — Det torde väl icke vara svårt att bevisa, och alla sakkunniga utländningar skola visserligen medgifva det, att lika litet som Svenska vitterheten har något verk att sätta emot eder Peder Paars, edra Comiska och Tragiska
 15 mäterstycken m.m. lika litet hafven I i edert språk något som kan jmföras med Bellmans Sånger, Tegnens Krigssång, Kellgrens Inbildningsverld, Atterboms Blommor, Franzens Sång öfver Creutz m.fl. — Men besynnerligast förekommer det mig dock att du kan verkligen med bitterhet uppehålla dig dervid att jag uppmuntrat mina landsmän att söka sträfva att i litterär cultur
 20 skaffa sig samma öfvervigt öfver dina landsmän, som de hittills hafva det i Krigsära och Segerglans. — Skulle dervid något annat än godt kunna uträttas? Och månne icke det vore det skönaste krig om tvänne nationer inginge en sådan täflan? — Att jag gjorde denna uppmuntran med en gammal inscription som jag vid detta tillfälle räddade från undergång, lärer visserligen
 25 ingen i Dannemark, der antiqvariskt sinne i så hög grad är lefvande, finna i någon mån besynnerligt. —

Af detta ser du att du icke finner mig oberedd på Tornerplatsen ifall du håller ord och der vill möta mig för att bryta en lans med mig. Att det icke skall vara oangenämt att der möta dig är naturligt, då jag dock är säker att
 30 vi det oagtat alltid skola förblifva vänner. —

Nu hinner jag ej mer än be dig här vara välkommen hos din innerligt tillgifne vän, som nu strax måste på calas till General Helwig.

Din

L. Hammarsköld.

35 34. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Upsala den 27. Oct. 1812.

Bedste Hammarsköld!

Af dit sidste — ved Grev Taube modtagne Brev (om Dagsposten bringer mig noget, veed jeg endnu ikke) — har jeg erfaret, at man i Stockholm fort-

farer i sin latterlige Mistro og Forsigtighed, i Henseende til min ringe Person, der maatte synes H.K.H. ligesaa frygtelig, som om en af selve Napoleons bedste Generaler var kommen til Sverrige. Hvor man vil lee i Kiøbenhavn over den Vigtighed, min Person her har faaet!

Da jeg imidlertid hverken vil udsætte mig for unødige Ubehageligheder, ⁵ eller gjøre noget videre Skridt for at udbede mig det som en Naade, at aande Stockholms Luft: saa tænker jeg ikke at gjøre mit Ophold der længere, end som kan behøves til Giennemreisen, og det vil altsaa kun blive en Nat eller to, at jeg opholder mig hos Dig. Jeg beder dig derfor, bevise mig den Godhed saasnart muligt at gaae til Delén, og bede ham have de bestilte Bøger og Carter ¹⁰ m. v. færdige til Slutningen af denne Uge — hvorhos maatte erindres saavel de senest bestilte, som dem, jeg maaskee endnu i dette Brev bestiller; ligesom og Alm: Opin: Organ og Trompeten — og om der ellers skulde være nogen ny Bog eller Piece, jeg har glemt. Bøgerne kunne dog ikke indpakkes, førend jeg kommer til Staden; da jeg vil have nogle Disputationer, og nogle af mine ¹⁵ medbragte Bøger i samme Kasse. —

Jeg tænker mig at reise fra Upsala ud til Walox-Säby paa Torsdag, og derfra paa Fredag eller Løverdag til Stockholm, for videre at fortsætte min Reise paa Søndag eller Mandag. Gud give, jeg dog maatte faae nogenlunde taale- ²⁰ ligt Veir!

Blandt de Personer, hvis Bekiendtskab jeg her har giort, er Geijer mig en af de interessanteste. Det forekommer mig, som han har noget særdeles eget ved sig, og han synes mig næsten forskiellig fra alle andre Svenske, som jeg kiender — hvilket maaskee dog kun er en Indbildning, som ved nøiere Kiend- ²⁵ skab vilde forsvinde. Han synes au premier abord ikke meget behagelig; men er mere artig, end man venter sig, og taler godt, naar det imellem falder ham ind. Vi havde forleden Aften en ret interessant Samtale om Oehlsenschläger. Det fornøiede mig at finde ham af lige Tanker med mig om denne Digtets tragiske Værker, blandt hvilke han, ligesom jeg, giver Hakon Jarl den første Plads. Men at han ikke kiendte Aladdin, kunde ikke andet end høiligen for- ³⁰ undre mig. — Hos Prof. Knös var jeg i Søndags til Middag og Aften, og fandt i ham en meget artig og omgængelig Mand, som i det mindste ikke har noget af det utaaelige Pedanterie, hvormed nogle saakaldte Lærde søge at skiule deres Magerhed. Jeg veed ikke, hvorfor man her ligesom har et Slags Ringeagt for denne Mand. — Hans Frue synes jeg imidlertid endnu bedre om; og det ³⁵ gjør mig ret ondt, at jeg saa seent har giort dette Bekiendtskab, hvilket er Atterboms Skyld; thi om jeg ikke havde taget mig for at gaae allene til Knös, saa havde jeg endnu ikke været hos ham. — Ligesaa høilig fortryder det mig, at jeg efter al Sandsynlighed ikke faaer høre Mamsel Murrays Sang, som jeg tænker er det bedste i hele Upsala. Häffner har længe lovet mig, at skaffe mig ⁴⁰

denne Nydelse; nu siger han, at hun ikke taaler at synge for hendes Bryst, og jeg veed dog, at hun for ikke længe siden har sunget.

Erkebiskoppen har viist sig særdeles artig mod mig; jeg har flere Dage maattet gaae til ham, da han altid den ene Dag har budet mig til den næste, og har villet, at jeg skulde komme til ham, saa ofte jeg ikke var andensteds indbuden. Uden just at have store Tanker om ham, som Lærd, synes jeg vel om ham i hans Huus, hvor han viser sig uden al geistlig Hovmod. — Hos Professor Kolmodin har jeg ogsaa været engang; men uagtet jeg syntes vel om denne Mand, kunde jeg ikke godt komme til Rette med ham; da det lod, som vi begge vare lige uskikkede til at bringe en Samtale i Gang.

Flere ville her overtale mig til at blive for længere Tid ud paa Vinteren — men dertil har jeg deels ikke megen Lyst; deels lider mit Humeur derunder, at jeg her ikke har Virksomhed nok; og jeg kan mærke paa Alt hos mig, at jeg nu er bedst tient med at komme hjem til Kiøbenhavn, hvor jeg da $\frac{1}{2}$ Aars Tid skal ganske begrave mig i Bøger. —

Post-Commissaire Lorentzen i Helsingborg har under 15de d.M. tilskrevet mig angaaende nogle Avisers Bestilling — til Slutning i Brevet siger han, at jeg formodentlig har faaet de 30 Rdlr. Rg., som han har sendt mig, for den solgte Kærre. Da jeg nu intet har seet eller hørt til disse Penge, har jeg idag skrevet ham til, at han maatte sende Dig det paa Postcomptoiret modtagne Beviis for Pengenes Afsending. — Imidlertid kunde Du vel forinden have den Godhed at efterspørge, om noget recommanderet Brev fra Helsingborg til mig skulde være indløbet paa Postcomptoiret i Stockholm, i hvilken Hensigt jeg medsender indlagte Fuldmagt til at modtage det. — Jeg kan ikke begribe, hvorledes det er gaaet til med disse Penges Afsending; og frygter for at jeg ogsaa kommer til at tabe denne ikke ubetydelige Sum — hvilket da vil høre til de øvrige Uheld, som have fulgt mig paa denne Reise. —

Jeg har her paa Bibliotheket hverken kunnet faae Din svenske Bogtrycknings Historie, eller Catalogerne med de i A. 1800—1805 trykte Bøger — hvoraf jeg vilde udtegne Bøger til Deléns Liste. Men jeg haaber, at dem jeg muligen udtegner, naar jeg kommer til Stockholm, vil Delén kunne skaffe paa een Dag. Du har været saa god at love mig et Exemplar af Bogtryckn.-Historien og af Lyceum, hvilket Du vist har erindret.

Den korte Liste til Delén, som herved følger, beder jeg Dig ufortøvet overlevere ham. Tillige beder jeg modtage hos Boghandler Wiborg et planeret Ex. af Silfverstolpes svenske Historie, som jeg bestilte til mig selv; samt betale dette og et Exemplar af Fru Widströms Sanger, som jeg tog hos ham. Du kunde tillige sige ham, at min hastige Bortreise fra Stockholm var Aarsag i, at jeg ikke kom til at tage de Bøger hos ham, som jeg tænkte at bestille, siden han var bortreist da jeg forlod Staden. — Hvis han ei efter Løfte har

besørget et planeret Exemplar af Silfverstolpe, vil jeg intet have. —

Jeg har i dette Øieblik modtaget et Brev fra Dig, og et fra bemeldte Lorentzen angaaende Avisbestillingen; uden at jeg veed, hvorledes de ere komne hid. — Det sidste Brev var forseglet med Oblat og aabent — formodentlig dog blot af Fugtighed og slet Forsegling. Jeg formoder det er af de tre mig paa Stock-⁵holm adresserede Breve, at man havde indbildt sig, at jeg endnu var der. —

Lev vel, hils alle Venner, og elsk
altid Din hengivenste
Molbeck.

35. *Til Malin Rääf.*

Upsala den 27de Oct. 1812. 10

Livets og Sommerens Genius har forladt Norden. Den mørke, fugtige, kiedsommelige Høst hersker paa Naturlivets Ruiner, og værre er denne Overgang til Døden, end Døden selv. Jeg har nydt alt det Skønne i Sverrige, og har nu kun Erindringen, og i Virkeligheden alt det Ubehagelige og Frastødende, tilbage. Vinteren i Sverrige berømmer man ligesaa høit, som dette Lands Sommer. 15 Af den sidste kiender jeg i det mindste Fragmenter — den første lærer jeg ikke at kiende; thi jeg laver mig til at tiltræde min Hiemreise i en Aarstid, som vil lade mig føle alle optænkelige Ubehageligheder ved en Reise.

Her i Upsala finder jeg det temmelig eensformigt og kiedsommeligt. Jeg har gjort endeel Bekiendtskaber — men dog føler jeg mig ligesaa fremmed, 20 som den første Dag, jeg kom her. Jeg tilskriver for en stor Deel det yderlig slette Veir, at jeg ikke har kunnet trives ret i Upsala, at mit Humeur har været slet, og at jeg daglig mere og mere længes efter — Syden. Man har engang negtet mig Tilladelse at opholde mig i Stockholm — skiøndt jeg nu vel kunde erholde denne Tilladelse, tænker jeg ikke at søge den; thi siden jeg forlod 25 Hovedstaden, har min Reiselyst tabt sig, og jeg længes efter den Virksomhed, som jeg blot i mit Fædreland kan finde.

I det jeg, sikkert for sidste Gang, sender Dem min Hilsen fra Norden, skulde jeg ikke have besværet Dem med at læse saa ubetydelige Efterretninger om mig, hvis jeg ikke endnu havde den Tro, at De i nogen Maade inter- 30 esserer Dem for mig. Mange selsomme Erindringer glide forbi i min Siæl, i det jeg mindes Thomestorp og de Dage, jeg der levede. Om jeg skal medtage endnu et Minde fra disse Egne, veed jeg ikke — men kiært skulde det være mig, om jeg der ikke endnu har sagt mit sidste Farvel. Jeg har virkelig tænkt paa at besøge baade Thomestorp og Tuna paa min Hiemreise; men det er endnu 35 ikke bleven Forsæt hos mig; og endnu er det lang Tid til jeg er i Linköping.

Lad mig imidlertid smigre mig med den Tanke, at De engang iblandt endnu tænker paa mig, og ønsker mig en ikke alt for ublid Reise. — Snart er min

Reise i Sverrig kun en Drøm; men denne Drøm vil have mange skønne og kiære Billeder, og Deres Erindring vil være et af dem, som aldrig forsvinder.

Jeg skulde gierne have skrevet Dem et mere interessant Brev til; men min Siæl er heel forstemt, og alle dens Strænge klinge disharmonisk. Det bedste
 5 jeg kan gjøre, er derfor at slutte.

Deres ærbødigste

C. Molbech.

36. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Upsala. 30. Oct. 1812.

End er jeg her, bedste Ven! — men i dette Øieblik skriver jeg Seddel om Skjuts, for i Morgen Formiddag at reise ud til Paykull. Han var her i Staden
 10 idag, og da han bad mig ud til sig, vil jeg dog — i hvor liden Lyst jeg egentlig har — gjøre denne Omvei, for at see den største Fuglesamling i Sverrig. Om Manden selv siges her, at han skal være en stor Nar og meget gierrig. Begge Dele spørger jeg ikke stort efter, da jeg ikke har i Sinde at blive over en Dags Tid hos ham. Jeg tænker at reise paa Mandag (thi Søndagen faaer jeg vel blive
 15 over) fra ValoxSäby, saaledes at Du om Mandag Aften — som det aller-seneste vil jeg sætte Tirsdag Aften — kan vente mig hos Dig — jeg haaber, uden at jeg derved skal forvolde Dig formegen Uleilighed; da Palmblad, som formodentlig boer hos Dig, ventes hid i disse Dage.

Dette er da sidste Gang — haaber jeg — at jeg skriver Dig til fra Upsala;
 20 og inden i Dag otte Dage have vi formodentlig seet hinanden for sidste Gang i dette Land; i Stedet for at vi efter min Bestemmelse endnu skulde have levet et Par Maaneder sammen. Saa gaaer det, naar man vil troe, selv at kunne styre sin Fremtid.

Brevene skulle i Øieblikket bort, og jeg skriver dette allene for at melde
 25 Dig min Ankomst. Altsaa Farvel! — Glem ikke Delén, som vist behøver daglig Paamindelse. Har Askelöf tænkt paa at minde ham om de manglende Nummere af Polyfem. — Jeg sender endnu en liden Supplementliste.

Kan Du faae et Bud til Heiberg, saa lad ham vide hvad Tid jeg kommer til Stockholm, og at jeg kun bliver der en Dag, eller to.

30

Hilsen og Venskab!

Din

C. Molbech.

37. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Åsbo den 11te Novbr. 1812.

Bedste Hammarsköld!

35 I al Korthed skal jeg melde Dig, at jeg i Forgaars Aftes Kl. 7 kom hid efter en Reise, om hvis Besværlighed og Ubehagelighed Du vist er i Stand til selv at dømme. Jeg kan ikke nok takke Gud, at den endda saavidt er lykkelig

overstaaet; og at nogen Øiensvaghed og Kuldskærhed er de eneste Følger jeg hidtil har mærket af denne fatale Reise.

Neppe var jeg kommen $\frac{1}{4}$ Miil uden for Stockholm, førend Kærren gik sønder, og kunde ikke hielpes. Jeg maatte i Skarn til over Anklerne vade over 1000 Skridt tilbage til et Vertshuus for at søge Hielp; men fik ingen. En Bonde⁵ med Læs kom til Lykke kiørende forbi; og jeg fik ham for 2 Rdrl. til at kiøre mig til Fittja. Men denne Kiørsel varede næsten 4 Timer, og jeg var ikke i F. førend Kl. 9. Herfra kom jeg bort følgende Dag Kl. 10; men ikke fra S. Telje førend Kl. 6 om Aftenen. Som jeg var kommen Pil-Krog paa $\frac{1}{4}$ Miil nær — gaaer Vognen sønder, og jeg ligger atter i den kulmærke Nat paa Landeveien.¹⁰ Det syntes at være et Held, at dette Uheld indtraf just uden for en Kro — men i denne Kro var blot Kvindfolk, og ikke en Stump Lys at faae. Lykkeligviis kom en Bonde kiørende, og i Mørket maatte vi nu læsse Tøiet af Vognen, for at eftersee hvad den fattedes. Til Lykke var det kun Bolten, som var sprunget op; men med at faae denne isat, og Vognen sanket igien, gik mere¹⁵ end 1 Time bort. — I Åby havde jeg bestemt at tage Natteleie, men kunde ingen Seng faae. Jeg reiste da hele Natten frem i et grueligt Regnveir, og kom til Nyköping om Morgenen Kl. 9. Men her fandt jeg mig selv syg, og havde Kuldegysninger. Jeg maatte lægge mig et Par Timer; men kunde intet spise, og var daarlig hele Eftermiddagen. Dog naaede jeg Wreta efter min Bestem-²⁰ melse, hvor jeg fandt et ganske maadeligt Quarteer. Jeg befandt mig bedre den følgende Morgen, og kom om Middagen Kl. 1 til Norrköping. Da jeg passerede Kolmorden faldt stærk Snee, og det begyndte at fryse. Luften klaredes noget, da jeg kom høiest op paa Bierget; alle Fielde og Skove vare dækkede med Snee, og jeg havde saaledes den Glæde at faae Anskuelsen af en skøn²⁵ svensk Vinterscene. — I Norrköping besøgte jeg Hr. Lindahl, og fik af ham en heel Deel Breve fra Langebeck til Broocmann med til Danmark; dog kun til Laans, da han har skienket Sv. Academiet sin hele Brev- og BogSamling. Jeg kom derover ikke bort fra N. før Klokkeren 5, men naaede dog Linköping Kl. 1 om Natten. — Jeg skikkede om Morgenen tidlig Dit Brev til Stenhammar³⁰ og fik Besøg af ham inden jeg reiste. Du har fuld Ret i, at han ene betyder mere, end begge sine Brødre. Jeg syntes inderlig vel om ham; og hans Domme over den nyeste svenske Litteratur og den nye Skoles hidtil viste Fremgang fandt jeg ligesaa sunde, som upartiske. — Jeg reiste om Formiddagen Kl. 10 fra Linköping, og fik denne Dag bedre Veir, end de foregaaende. Mod Aften³⁵ begyndte det at fryse. Jeg kom Kl. 7 til Åsbo, hvor jeg nu i 2 Dage har hvilet mig ud, og hvorfra jeg tænker at reise i Eftermiddag eller i Morgen tidlig. Det koster mig Overvindelse, saasomt at forlade et Sted, hvor jeg finder mig inderlig vel, og hvor jeg har fundet baade indvortes og udvortes Rolighed. — Ogsaa i Linköping havde jeg en lang Strid med mig selv, inden jeg kunde⁴⁰

bestemme mig, til ikke at see Thomestorp. — Men Fædrelandet og en anden Stierne[?] vinkede mig, og jeg overvandt en Beslutning, som virkelig var ganske nær ved at blive taget. — Om vi beholde dette Veir, haaber jeg, at den anden Deel af min Reise skal gaae noget bedre end den første. Jeg har en temmelig stærk Snue i Dag; men jeg haaber, den har intet at betyde. — Fra Lund eller Helsingborg skal Du høre fra mig; og jeg sender da til Dig og Schweder en Hob Spørgsmaal. Fra Danmark maa Du i det første Fierdingaar ikke vente mange Breve; thi Du kan selv tænke, hvor meget jeg faaer at bestille. —

Dig og Din gode Hustru takker jeg her endnu engang for de mangfoldige modtagne Godheder, hvis taknemmelige Erindring aldrig kan udslettes hos mig. — Jeg beder Dig, naar Du tilskriver Din Broder, at lægge ham den mig saameget interesserende Sag paa Hiertet. Afzelius skal jeg med første skrive til; men bed ham, for alting sende mig Natridderen og Tomtegubbar med Heiberg; ligesom Hedborn om hans Vaggeviser. Endnu en Ting maa jeg anbefale Dig: i Kurven paa Kammeret glemte jeg en Flaske. Denne, som ikke er 8 Skilling værd, har for mig flere Rigsdalers Værdi. Jeg har faaet den af min Moder, og den har fulgt mig paa alle mine Reiser. Denne maatte, tilligemed Carterne, anbefales Heiberg paa det allerbedste; og jeg skal selv skrive ham til derom. — Gr. Baudissin, Gen. Helwiik, Prof. Breda og alle andre Velyndere og Venner hilses flittigt fra

Din
Molbech.

38. Til P. D. A. Atterbom.

Åsbo 11. Nov. 1812.

(Koncept).

Dette er da første Gang, at din danske Ven taler skriftligt med dig, og han troer sig sikker paa, at du med nogen Fornøielse vil see disse for dig endnu uvante Træk. Mig er det en Glæde at skrive til dig, som jeg sielden har af at skrive Breve. Jeg er skilt fra dig langt før, end jeg ønskede det, og først efter at jeg havde forladt Upsala følte jeg ret, at uagtet jeg virkelig har Længsel efter Danmark, skulde jeg endnu med Interesse kunde have levet hos dig nogle Maaneder. Den imellem os begyndte Harmonie skulde ved et længere Samlevnet end mere og skønnere have udviklet sig. Nu er den — vist ikke afbrudt, men dog standset i sin Udvikling; og vi have kun eet Middel til at bevare den i lige saa frisk Flor, som da vi skiltes ad: at vi ikke blot fraværende ofte dvæle ved Erindringen om det, vi have levet, følt og nydt sammen, og om det, hvorved vi ere blevne kiære for hinanden; men at vi ogsaa ikke alt for sielden skikke hinanden Vidnesbyrd om disse Erindringer. Det er saa med mig, at jeg egentlig lever mest heel og kraftig i det jeg skriver — ligesom derimod mit rigeste og skønneste Liv er i det jeg føler og — drømmer. Jeg har derfor dette

Middel til at kunne leve med dig tilovers — og jeg vil ønske mig Leilighed og Tid til ret ofte at kunne benytte det. Du vil i mine Breve altid see mig ganske, som jeg er, og du vil af dem kiende mig fuldt saa vel, som af en daglig Omgang. Hvad jeg ønsker er, at jeg maatte være i Stand til ogsaa at give dem anden Interesse, end den, de kunne faae af vore personlige Forhold. Jeg veed, ⁵ at jeg vel ikke ret ofte vil faae den Glæde at læse noget fra din Haand; men jeg er tilfreds, om du ikke aldeles vil glemme mig, og i det mindste en Gang hvert Fierdingaar vise [?] mig, at du lever.

Af alle mine Venner i Sverrige er du den, som jeg mest interesserer mig for, og som jeg føler mest Hengivenhed for. Uagtet vi maaskee i det Udvortes ¹⁰ mindre harmonere, saa er der dog en dyb Harmonie imellem vore Siæle; thi jeg har altid følt Noget, som drog mig til dig, endog naar dit Udvortes ikke sytes mig tiltrækkende. Jeg ønsker inderligt, at en bedre Helbred snart maatte skienke dig en gladere og lykkeligere Stemning; og at vi da engang atter maatte samles. Jeg haaber og troer, at vi da endnu langt mere vilde komme overeens; ¹⁵ og at den harmoniske Grundtone i vort Væsen da vil opløse sig i skønnere Accorder. Men jeg gientager, hvad jeg saa ofte har sagt dig, at intet vilde glæde mig mere, end at see dig i mit Fædreland; og jeg troer at en Reise til Danmark i mere end en Henseende vilde være dig meget gavnlige. I det mindste er den Kreds, hvori du nu lever, virkelig for snever, og du kunde behøve for ²⁰ en Tid at bevæge dig i en fremmed og friere Sphære. Jeg tør love dig, at dit Ophold i Danmark skal blive saa behageligt, som jeg og alle mine Venner er i Stand til at gjøre dig det. Men gjør alt muligt for, at du i næste Sommer kunde foretage denne Reise. Ingen veed hvorlænge Parcens Traad rækker — og heller ikke er jeg i Stand til at forudsee min Fremtids Skiebne og Stilling. ²⁵ Maaskee er det næste Aar det sidste, hvori jeg er saa fri, at jeg ogsaa ved at reise med dig i Danmark kunde gjøre dig dit Ophold behageligt. Dette vilde ikke kunne koste dig meget mere, end Reisen frem og tilbage, og hvad Reiserne i Danmark kunde koste, hvilket ei kunde blive betydeligt, naar vi reise i Selskab. Jeg tænker mig næste Sommer at besøge Fyen, og der en Geheimeraad ³⁰ Bülow, som er en stor Ynder af Videnskaber og Konster og lever allene for disse og for sine skønne landlege Anlæg i Eensomhed paa sit Gods, efterat han, som engang var Kongens Yndling, havde draget sig bort fra Hoffet. Han har en stor Bogsamling og en af de skønneste engelske Haver, som findes i Danmark. Mig har han indbudet til sig og tilbudet sig at bekoste min Reise; og ³⁵ om du kommer til Danmark, skal jeg i Vinter tilmelde ham, at jeg ledsaget af dig tænker at besøge ham. Vi skulle der leve inderlig behageligt, og fra hans Gaard gjøre Excursioner over hele Landet, for at opsøge de vakkreste Piger, som der kan findes; efterat vi først have faret Sieland igiennem og hilset paa de af mine Venner, hos hvilke et Besøg kan være behageligst. Om ⁴⁰

ikke andet, saa lad det bevæge dig, at vi ingensteds skulle mangle vakkre eller i det mindste takkelige Fruentimre. Disse ere mit Livs Sol; og jeg maa derfor søge dem overalt, om ikke mit Væsen skal vantrives.

Jeg skulde fortælle dig om min Reise fra Stockholm; men jeg har nu to
5 Gange, i et Brev til Danmark og i et til Hammarsköld, afhandlet denne Ma-
terie, og at gjøre det 3die Gang vilde kiede mig alt for meget. Altsaa kun heel
kortelig: jeg reiste fra St: i Torsdags Efterm. d. 5. Nov. men kom ikke længere
denne Aften, end til Fittja, da jeg havde det Uheld, at Kærren gik sønder
paa Veien, og jeg maatte kiøre med en Bonde, som havde Læs, efter mange
10 Besværigheder, Uheld og Fortrædeligheder af den infameste og mest brutale
Åkareknægt fra St. som jeg i Sv. har fundet. Jeg reiste først følgende Eftermidd.
Kl. 6 fra Telje, og reiste hele Natten igiennem i Regnveir. Siden var jeg 2
Dage underveis til Linköping, hvor jeg kom i Søndags Nat, og om Morgenen
fik Besøg af Stenhammar. Om Mandagen reiste jeg til Åsbo, hvor jeg kom Kl.
15 7 om Aftenen, og hvor jeg nu i 2 Dage har hvilet mig ud. Jeg finder mig her
saa inderlig vel, at det koster mig en meget stærk Overvindelse, at rive mig
løs herfra. Jeg er aldeles fortryllet af denne patriarchaliske Familie. Mine første
Ungdoms-Idealer af et lykkeligt Liv, saaledes som jeg ønskede mig det, ere
her vaagnede i fuld Styrke; og om jeg blev her nogen Tid, kunde jeg maaskee
20 endog blive forelsket. — Det stille forborgne Liv, som dog egentlig giver min
Siæl sin bedste Næring, har her viist sig for mig i en saa indtagende Skikkelse,
at det er nær ved at fordunkle alle min Phantasies mere glimrende Billeder.
Jeg føler en Smerte ved, at skulle saa snart byde det Farvel, og naar jeg tænker
paa, at Skiebnen maaskee vil kaste mig ind i en mere urolig Kreds, end jeg
25 hidtil har levet i, saa er denne Tanke mig slet ikke behagelig. Men nu kalder
Fædrelandet mig, og Pligter, som jeg ikke bør svige. Jeg maa da nu ile hiem,
og siden see, hvad min Skiebne vil berede mig. Det skulde glæde mig høiligen
om jeg vidste, at jeg nogensinde seer dette lykkelige Sted igien, og finder den
hele Kreds uforstyrret.

30 Din Morfader har endnu i Søndags otte Dage prædiket, og befinder sig lige
saa vel, som da du sidst var her. — Alle hilse dig venligst. — Om mit inter-
essante Besøg hos A. W. Schlegel i Stockholm faaer jeg nu ikke Tid at for-
tælle; men det skal skee en anden Gang. Jeg blev høilig indtaget af ham. Men
H.s Beretninger om hans Kiendskab til den sv. Litteratur ere høist overdrevne.

35 Farvel, bedste Atterbom! — Lad ikke alt for sielden din Tanke flyve over
Sundet til din trofast hengivne Ven

C. M.

39. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 12. Nov. 1812.

Innerligt älskade Molbeck!

Jag hoppas att du vid detta laget lyckligen anländt till Lund, och således tillryggalagt den betydligaste delen af din besvärliga resa. Mätte den i fortgången blifvit mindre rik på motgångar och förargelser än vid dess början! — 5
Jag kan ej uttala, och du kan knappt tro, huru innerligt bedröfvade jag och min hustru varit öfver den hårda nödvändighet som tvingade dig att, i en sådan obehaglig årtid, företaga en så lång resa, och huru inqvietta vi ännu i denna stund äro, till dess jag från dig erhåller några tröstande underrättelser. — 10

Ett par timmar sedan du afrest ankom ett bud från Deléns boklåda, med några böcker, som han vid inpackningen glömt, neml. Gustaf III's arbeten, och Sköldebrands Description du Trollhätta. Jag har tagit emot dem, och skall göra mig allt möjligt besvär för att förmå Hr. Hejberg att vid hans afresa, medtaga dem. — 15

Ett bref till dig ankom i Onsdags och medsändes härmedelst. Dessutom ärhöll jag vid samma tillfälle ett bref från Danska Postmästaren i Helsingborg, i hvilket han beder mig anställa undersökning om hvart det till dig, under min adresse, recommenderade bref med de 30 Rd^{na} tagit vägen. Som detta bref nu mera kommit dig riktigt tillhanda, anser jag det ej nödigt att svara 20 honom, utan beder dig blott, vid din passage genom Helsingborg, att ställa honom tillfreds öfver denna sak. —

Jag har ej mera än en gång, som hastigast, sett Wallmark sedan du afreste härifrån, och ehuru jag då tillsade honom om räkning öfver de tvänne af dig köpta exemplaren af Kämpadaterna, har jag dock ännu ej erhållit den. Så 25 snart den bekommes skall jag öfversända den antingen på Lund eller Köpenhamn, allt efter som jag får höra att du sjelf önskar. —

Från Gr. Baudissin och General Helwig skall jag hälsa. Vi voro till sammans i går aftons hos Schlegel. — Hvad tyckes! nu har försigtigheten vis a vis Helvig gått så långt, att tvänne Polisbetjenter äro förlagda i huset der han bor, 30 för att undersöka hvilka människor som hälsa på honom, huru dags han går ut m.m. Du ser att dårskapen i högste grad växer till sig. —

Afzelius hälsar dig, beklagande att han icke fick råka dig. —

Lycka och god hälsa under fortsättningen af din återstående resa, tillönskar dig din af själ och hjerta 35

Tillgifne
L. Hammarsköld.

40. Til Lorenzo Hammarsköld.

Lund. d. 17. Novbr. 1812.

Kiære Hammarsköld!

I største Skynding maa jeg meddele Dig Fortsættelsen af Beretningen om min Reise, som nu, Gud være lovet er saavidt lykkelig fuldraget, at jeg haaber,
5 den om et Par Dage skal være til Ende.

Jeg reiste fra Åsbo i Onsdags Aftes (den 11te Novbr.) og laae i den nærmeste Giæstgivergaard (Hester.) Herfra videre den følgende Morgen Kl. 6; og denne Dag indtil Broarp, $\frac{3}{4}$ Miil paa denne Side om Ekesjö. Det var klart Frostveir og dygtig koldt, hvorved jeg befandt mig meget vel. Ikke saa ved de knudrede
10 Veie, som her vare næsten ubefarelige, og hvor jeg blev stødt paa Kærrerne, saaledes som jeg endnu aldrig nogen Gang før har forsøgt det. — Jeg skikkede mit Forbud bort om Aftenen, og bestemte mig følgende Dag til Ljungby, hvor man kommer ind paa Jönköpings-Veien. Men paa en Giæstg:Gaard blev jeg opholdt i 2 Timer. Dette, og det haarde Veir — det tog grueligt paa at storme
15 denne Dag — forvoldte, at jeg om Natten Kl. 1 maatte standse paa Borsna, den nærmeste G.Gaard ved Ljungby, hvor man sagde at min bestilte Skjuts var kiørt bort; hvilket jeg siden kom til at begribe, var Usandhed. Veiret var rædsomt; jeg har aldrig nogensinde reist en saadan Nat. Jeg fik et Forbud skikket bort, hvilede nogle Timer i et elendigt Hul, hvorfor jeg maatte betale
20 1 Rdlr. og reiste igien om Morgenens Kl. 5 i ligesaa ondt Veir med Snefog. Ikke længere end til Hamneda, $1\frac{1}{2}$ M. fra Ljungby naaede mit Forbud. Jeg tog her altsaa Vogn og 2 Heste. Giæstgiveren skjutsede mig indtil Markaryd, en meget god og billig Giæstgivergaard, og et Paradis for alle i Småland udhungrede Reisende. Jeg, som havde sultet i 2 Dage, nød her det kosteligste
25 Maaltid, jeg længe havde faaet, og reiste siden, til Trods for Storm og Kulde den hele Nat igiennem, hvorved jeg naaede Blekemåse Giæstgivergaard i Skaane om Natten til Søndag Kl. 2. Her havde man $\frac{3}{4}$ Miil efter Heste. Jeg maatte altsaa hvile nogle Timer; og frygtede for, at komme meget seent om Aftenen til Lund. — Men til min store Forundring fandt jeg paa næste Giæstgivergaard Hollheste, og saaledes frem indtil Lund. Saasnart jeg var kommen
30 ned i Skaane, blev Luften mildere, og Frosten var ubetydelig; men Veiene vare i høi Grad elendige, og den sletteste Vei, jeg paa hele Reisen havde truffet var den sidste halve Miil indtil Lund, hvor jeg indtraf Kl. 6 om Aftenen.

Jeg har her besøgt endeel af mine gamle Venner, og giort et nyt, interessant
35 Bekiendtskab — med Tegner. Dette er en rask, dygtig Mand, som er en ikke liden Hæder og Prydelse for Lunds Universitet. Jeg tilbragte en ret fornøielig Aften i Gaar med ham og Engeström hos Agard; og skal i Dag tilbringe en endnu skønnere Eftermiddag hos Lidbeck, hvis Frue vi ere lykkelige nok til at faae over til Kiøbenhavn i Julen. — Tegnér har jeg fundet langt mere efter mit

Hoved, end jeg ventede. Han er en af de solide Kraftmænd (»Kernmensch«) som staaer paa sin egen Fod, og ikke med svag Eensidighed lader sig henrive af Partiaand. Dertil er han fuld af frisk og frodig Livsaand, og har den kraftige Jovialitet, som jeg ynder saameget. Han har lovet at besøge os i Kiøbenhavn i Julen og dertil glæder jeg mig ret meget. — 5

Desværre maa jeg alt for snart forlade dette Sted — som, i hvor foragtet det er i Upsala og Stockholm — altid vil blive mig et af de kæreste i Sverrige. — Jeg tænker at reise i Morgen til Helsingborg, og Torsdag Morgen at gaae over til Helsingør, hvorfra jeg da gjør en kort Tour til Sorøe, inden jeg aldeles slaar mig til Hvile i Kiøbenhavn. 10

Din Hustru maa Du hilse fra mig, og sige hende, at der var en saadan Vel-signelse i hendes Pølse, at uagtet jeg dagligen fortærede en heel Deel af den, kan jeg dog føre den halve, som en Reliquie fra Stockholm, med mig til Danmark. Med Romflasken gik det derimod saa uheldigt, at allerede inden jeg naaede Fittja, var Alt løbet ud, og altsaa bleven unyttigt for mig, skøndt en- 15 hver Draabe var bleven i Vadsækken, og drukket op af Strømper, Tørklæder og andre Sager paa Bunden. I Nyköping fik jeg da fyldt min Flaske igien, og denne holdt mig lige til Lund.

Jeg kan nu ikke komme til at see Deléns Regning. Men saavidt jeg mindes, fik jeg ikke Stenhammars Poesier med mig. — Altsaa udbedes med Heiberg 20 skikket til Bibliotheket

1., Stenhammars poet. Skrifter.

2., Wallmarks Journal fra 1ste Julii (med et Par af de sidste Nummere for Junii Maaned. 1812.)

3., Trykkefriheds-Forordningen. 25

4., Nya Skandinaven. (saavidt samme indtil Heibergs Afreise er udkommet. Det følgende, er Du saa god at sende.)

5., Ruders Bemærkninger over Portugal. (ikke hans Reise.)

6., Efterretninger om Fattigwården i Stockholm af den Kongelige Committee, udg: af Rönbeck. Stockh. 1807. 30

Endelig maatte han endnu engang erindres om Trompeten, som Du maatte lægge ham paa Hiertet at skaffe, saavel som den Piece, som er mig saa meget om at gjøre: Constitutions Utskottets Betänkning, rörande National-Repræsentationen, med tillhörende Handlingar. Stockh. tr. hos Grahn. 1812. — Skulde noget af Betydenhed, mig ubekjendt, udkomme, kan du frit sende det 35 med. — Regning over disse Supplemerter maatte Delén sende mig saasart muligt, for at Beløbet kunde remitteres ham med det øvrige. — Jeg troer, ogsaa at have glemt hos Dig mit Portrait af Prinds Christian, hvilket bedes sendt med Heiberg, med hvem jeg ogsaa fra Dig venter mig adskillig inter-

essant Underretning. — Mine Qvæstioner angaaende Stockholm faaer jeg her ikke Tid og Rolighed til at afsende. Derimod sætter jeg nedenfor nogle andre. — Indlagte Brev til [?] anbefales Dig — og mig selv til Dit bestandige Venskab. Din Hustru og alle Venner og Velyndere hilses venligst

5

fra Din
Molbech.

(Det mig lovede Hefte af Silverstolpes Samlinger maa Du endelig erindre.)

...

41. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 23. Nov. 1812.

10 Med innerlig glædje mottog jag med sista posten några underrättelser från dig, af hvilka jag inhämtade att du hunnit ett stycke på din resa. Men i högsta grad nedslående och bedröfvande var det att erfara, det dina mödor och besvärigheter icke ändat sig med din utfart från Stockholm. Der fortfar annars raseriet mot utländningar på det häftigaste, och hvad der, tvert emot all
15 billighet hände dig, var dock bara Kurtesi mot hvad som händt Herrskapet Schütz. Ty först fräntogs dem ej allenast, på Öf[v]erStåthållareämbetets befallning, de penningar som Fru Schützs sista Pantomimiska representation inbragt, utan sedan tvingade man dem att återge de redan erhållne passen att, enligt deras önskan, besöka Upsala och Sala och derefter öfver Örebro och Göthe-
20 borg begifva sig till Köpenhamn, och i dessas ställe tilldelades dem andra, som innehöllo, att de inom tolf timmar skulle från Stockholm skynda sig genom Nyköping och Norrköping fram till Helsingborg. — Så behandlas för det närvarande utmärkta menniskor och Konstnärer i mitt Fädernesland! — Jag ville önska att du redan kunde vara i Köpenhamn då Professor Schütz dit
25 anländer, emedan jag gifvit honom anvisning på dig. Efter vårt aftal skulle han der uppgöra anstalt till en litterär communication mellan honom och mig öfver Köpenhamn, och i anledning deraf önskade jag att han skulle träffa dig der, för att tillställa detta på bästa sätt. Om du råkar dem — och de äro värde att lära känna, ty de äro i högsta grad interessanta menniskor — beder
30 jag dig vara god att hälsa dem och i synnerhet Professorn ganska mycket från mig, och säg honom att jag skulle tillskrifvit honom några rader, om jag varit säker om att du skulle träffa dem. — Inträffar detta, så glöm ej att bedja Fru Schütz att få se den gudomliga Romanz som Afzelius författat öfver hennes besök i Gustaf II Adolfs graf i Riddarholmskyrkan. —
35 Äfven Fru Stael von Holstein och Schlegel spioneras oförsynt och deras tal och yttranden uppsnappas och bäras fram till behörig ort, med förändringar och tillägg. — Den enda utlänning som, så vidt jag vet, får vara i fred, är

Heiberg. Dock är jag ej säker om huru dermed må förhålla sig, ty för åtta dar sedan, sade han mig att han ämnade dröja här till medlet af Januari, men i thorsdags uppträdde han på Bibliotheket och underrättade mig att han förmodeligen mot slutet af nästkommande vecka tänker begifva sig åt sitt land igen. — För det närvarande är han åt Upsala. — 5

Din lilla bleckflaska hade jag redan tagit till vara, innan jag fick ditt bref, och den skall, tillika med dina andra glömda saker — bland hvilka äfven var Prins Christians vackra Porträtt — sändas med Heiberg, som lofvat att säkert bringa dem dig till handa. —

Det fägnar mig att se det du instämmer i mitt omdöme öfver Gymnasii 10 Adjuncten Chr. Stenhammar. Han är en af mina äldsta och mest bepröfvade vänner. Jag har i flere år dageligen lefvat hop med honom och alltid funnit honom lika så agtningsvärd som menniska som såsom litterateur. Han har också en i högsta måtta profund beläsenhet. —

Rääf men i synnerhet Ekendahl lærer blifva mycket ledsen deröfver att du 15 så fast motstod frestelsen att göra en abstecher till Thomestorp. Jag har nyligen haft bref från den sednare. Hans lynne blir allt mer mörkt och dystert, och [han] skrifver mig till att han blir aldeles förstörd och olycklig om icke jag eller andra hans vänner kunna skaffa honom tillfälle att resa i fremmande länder. — Gud vet huru man skall kunna hjälpa honom! — 20

I den förteckning öfver Ordnar och slutna sällskaper, som för det närvarande existera i Stockholm, hvilken jag gaf dig, glömde jag det 1807 inrättade och af Gustaf IV Adolf 1808 sanctionerade Evangeliska Sällskapet. Det består af Hernhutare och dess ändamål är att utbreda en varmare Christelig anda. Till den ändan utgifver det tid efter annan flere andeliga, populära 25 ströskrifter och besörjer en ganska lättköpt upplaga af Svenska Bibelöfversättningen, till hvilken ända det på Kongsholmen inrättat ett Boktryckeri, hvars föreståndare för det närvarande heter Samuel Rumstedt.

Erhåller du detta bref medan du ännu är i Lund, så beder jag dig vara god att säga Ling att jag i dag lemnat hans Reversal till Kgl. Secreteraren Ulmgren, 30 och att hans långa och kinkiga affär nu är bragt till lyckligt slut.

Nyligen har här skett ett par oförmodade befordringar. Hans Järta, för detta StatsSecreterare i Finansexpeditionen, har blifvit Landshöfding i Fahlun och Amiral Puke Statsråd, och förmodeligen SerafimerRiddare vid det i dag hållne ordenscapitel. — 35

Enligt en i dag allmängjord Rysk Bulletin, är den division af Franska Arméen som commenderades af Konungen af Neapel, totaliter slagen. Ryssarne hafva vid det tillfället gjort 3500 man fångar och eröfrat 62 canoner. — Inneiggande bref erhöill jag i går på posten. — Mitt förra på Lund måtte du väl nu redan emottagit. — 40

Nu lærer du väl redan vara trött vid mitt sladder, farväl derföre Bäste Vän och hågkom alltid din innerligt Tillgifne

L. Hammarsköld.

P. S. Jag håller nu på att jemnföra Risbrighs Diogenes Laertius med originalet. Denna öfversättning är trogen, men grazie felas den. Äfven mot tolkningen af en och annan ting kunde, efter min tanke, invändningar, af mer eller mindre vigt, göras. —

P. S. I går afreste Baron Strandman härifrån, för att bege sig till London, der han blir LegationsSecreterare. Han bad mycket hälsa dig. —

10 42. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

[København. 1. Decbr. 1812]

Bedste Hammarsköld!

Først i Gaar modtog jeg her Dit lille, til Lund adresserede Brev af 12. Novbr. — som jeg i største Skynding og temmelig Forvirring maa besvare.

Efter en lille Reise i Siælland, paa hvilken jeg besøgte min Familie og et
15 Par Venner, ankom jeg hertil i Løverdags. Mange, ikke alt for glædelige Forandringer fandt jeg her indtrufne siden min Afreise. Det sørgeligste af Alt er den ulykkelige Forværelse i vort Pengevæsen, som har frembragt en uhørt, rigtig nok kun indbildt Dyrtid — men derfor ei mindre trykkende for enhver, der ikke har faste Eiendomme eller Handel. Om heri ikke skeer nogen
20 Forandring til det Bedre, seer jeg for min Deel næsten ingen Udvei til at kunne leve i Kiøbenhavn; thi saaledes som Priserne nu ere, kan jeg af min Gage neppe betale min Middagsmad og min Bopæl. Her tales nu meget om vore Sedlers Reduction og Oprettelse af en Nationalbank, hvori man, vel ikke med Uret, seer den eneste Redning for vore Financer.

25 Høiligen forundret blev jeg ved at læse Efterretningen angaaende General Helwig. Det synes, som den sv. Reg. mere og mere nærmer sig til at følge Napoleons Maximer. — Her siges, at vi skulle staae paa en noget bedre Fod med Sverrige, end for en Tid siden. Paa min Reise fik jeg Kundskab om en Kongelig Ordre til alle ved Kysterne commanderende Chefer, som var mig ret
30 mærkeligt. Den indeholdt: at om en fransk Caper opbringer til en dansk Havn et svensk Skib, hvad enten det er taget ud af en Convoi, eller ikke, skal Prisen uophødelig frigives, og Caperen indtil videre lægges under Beslag. Dette synes ret venskabeligt. Men i Helsingborg hørte jeg, at der endnu ligger et Par Kasser med Geværer, som vor Regiering i Sommer skikkede til Norge, som man der
35 anholdt, og hidtil ikke har villet frigive. Ogsaa faldt man paa, for ikke længe siden, at stoppe Reisende til Norge paa deres Fart, og deriblandt nogle Stu-

denter, som maatte reise tilbage til Kiøbenhavn; men dette varede da kun en 14 Dages Tid, og blev saa undskyldt med, at Commandanten i Helsingborg, Major Geyer, havde misforstaaet en Ordre. Sandelig, en fortræffelig Undskyldning og en fortræffelig Commandant! — Jeg har nu ikke siden jeg var i Helsingør seet svenske Aviser og altsaa ingen russiske Krigsrelationer. Jeg længes 5 derfor utroligt, efter at faae høre fra Dig nogle politiske Nyheder fra andre Kilder, end franske. Her har i en 14 Dages Tid gaaet stærke Rygter om, at Napoleon skulde enten være farlig syg, eller endog død. Jeg har ikke lagt synderlig Vægt paa dette Rygte; men har forundret mig over, at endog saadanne Folk, som kunne vide temmelig meget, have anseet det for ikke usand- 10 synligt. — Lad mig endelig høre om, hvad man videre foretager mod den ædle Helwig, som formodentlig er nær ved at blive et Offer for Hofcabaler, eller — det som er endnu værre. — Jeg er ogsaa nysgierrig efter at høre, hvad man nu i Stockholm siger om vort Forhold til Sverrige, og om den russiske Krig.

Uendeligt takker jeg for de nu modtagne Efterretninger om saa mangehaande 15 Gienstande; som jeg dog endnu blot har kunnet kaste et løst Øie i. Jeg skrev Dig til fra Lund, og udbad mig da bl. a. ogsaa Efterretninger om Stockholms Theatre. Noget har jeg fundet i Dit Brev; men jeg har faaet en Anledning mere til at bede Dig om, at forskaffe mig noget nøiere og mere detailleret Underretning om følgende Gienstande: 1., Theatrets Personale, de fornemste Ac- 20 teurer, Actricer, Sangere, Sangerinder, Dandsere og Dandserinder. 2., Deres Lønninger og Indretningen i Stockholm med Beneficer. 3., Hvilke Theaterstykker der ere de mest yndede, og hvilke bedst udføres. 4., De fornemste Acteurs og Actricers Hovedroller. 5., Om Directionen, hvorledes den er anseet, og hvad Forhold den staaer i til Hoffet. 6., Hvad Theatrenes aarlige 25 Indtægt og Udgift er, og hvad man regner en sædvanlig Aftens Indtægt til. 7., Om det finder Sted i St.; at Billetter opkøbes af Soldater, Matroser eller deslige Folk, som have Leilighed til at staae længe paa Gaden, og siden udsælges til høiere Priser — eller hvorledes dette forekommes. Dette er i Kiøbenhavn en Plage for alle, som ville besøge Theatret uden Abonnement, da man 30 næsten altid er nødsaget til at købe sin Billet af deslige Prangere. — Jeg ønskede ogsaa nøiagtig Underretning, om den løierlige Sportel af Viin og Sko, som Acteurerne have; ligesom jeg og gierne gad vide Størrelsen af Operatheatret, og hvor mange Tilskuere, det rummer.

Etatsraad Olsen, en talentfuld og meget interessant Mand, og i 10 Aar min 35 redelige Ven, har længe, som en af vore Theaterdirectører, ønsket sig nogen Underretning om de svenske Theatre. Han har to Gange skrevet derom til Walmark, som jeg troer han i Stockholm gjorde Bekiendtskab med; men ikke faaet Svar. Jeg undrede mig over, hvorfor han just havde henvendt sig til ham. Han svarede mig, at han meente, ikke at kunne henvende sig til nogen 40

bedre, end den, som udgav en Journal for Litt. og Theater. Men jeg oplyste ham om det Urigtige i denne Tro, lovede at meddele ham, hvad jeg alt vidste om de sv: Theatre, og at gjøre mig al Umage for at faae videre og nøiere Underretninger, i hvilken Sag jeg nu hentyer, som sædvanligt, til Dit Venskab
5 og Dine Indsigter.

Meget fortrædelig blev jeg over Deléns Skiødesløshed og utilgivelige Ueffterrettelighed, saameget mere, som de glemte Bøger netop ere to af de vigtigste. Du maa endelig faae Heiberg til at tage dem med, tilligemed Carterne, og jeg skal selv skrive et Par Ord til ham derom. — De Bøger, Du sendte mig
10 med en Leilighed, har jeg modtaget; men deriblandt fandtes blot Rigsdagsbeslut for 1810 Aars Rigsdag (2 forskiellige) men ikke for 1812 og ikke for 1809. Disse maatte sendes mig, tilligemed Trykkefrihedsforordningen, som endelig ikke maatte glemmes. Alt dette beder jeg nu indstændigst at faae med Heiberg, og Regning fra Delén. Ogsaa maa Du bede Palmblad, at han
15 endelig med ham sender mig de to lovede Afskrifter. —

Nyerup er i Færd med sin Nytaarsgave, som i Aar er bleven omdøbt til Frigga. Han har oversat Geijers Bergmand og Rask oversætter Necken af Afzelius, som jeg beder ret hierteligt at hilse. — Høst kom med sine Forelæsninger ikke længere end til Dalin, da Rahbek ikke længere havde Tid at
20 understøtte ham. Nu læser han for et talrigt Auditorium over Christian VII. Regiering. —

Professor Werlauff har skrevet mig et Brev til under Din Adresse alt i September, som jeg aldrig fik. Formodentlig det, som vi saa ofte forgieves efterspurgte. Jeg skrev til Nyerup fra Åsbo. Dette Brev har han heller ikke faaet.
25 Saaledes er det svenske Postvæsen. —

Yderst magtpaaliggende er det, at vi ogsaa faae til Bibliotheket følgende, om hvis Savn Werlauff i sit Brev havde underrettet mig:

Adlersparres (?) historiske Samlinger. 1. 2. Del. (3die Del medførte Nyerup; men vi mangle de første).

30 Hallenbergs Gustaf Adolf. 5te Del.

Kellgrens Værker. —

Med Heiberg, som med en sikker Leilighed, venter jeg mig ogsaa adskilligt Interessant fra Dig selv. — Fra mig skal Du atter høre, saasnart jeg er kommen ret i Rolighed. Jeg har endnu ikke faaet mig en ordentlig Bopæl.

35 Hils alle Venner og ikke mindre Din gode Hustru fra

Din hengivne og taknemmelige Ven

C. Molbech.

43. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 6 Dec. 1812.

Nyss var Heiberg här och tillsade att han i morgon ämnar afresa till Köpenhamn, och jag sätter mig ned således för att innerligen tacka dig för din sednaste skrifvelse. De upplysningar du i den begärdt har jag uppsatt på hosgående papperslappar, och sändas de dig af godt hjerta under den innerligaste önskan 5 att du med dem måtte bli tillfreds. Den öfver det Kongl. Målningsgalleriet, torde du finna nog torftig, och han är det i sjelfva verket. Men jag vet intet medel att afhjelpa detta, dels emedan de i nämnde galleriet uppstälde taflor beständigt omflyttas och borttagas, dels emedan afgörandet öfver hvilka målningar skola anses vara förnämst så betydiligen beror af hvars och ens sub- 10 jectiva åsikter, hvilka lätt af ett annat individuum icke torde gillas. Likväl för att i detta hänseende dock någorlunda efterkomma din önskan har jag afskrifvit några för mitt eget behof för någon tid sedan uppsatta anteckningar. Hvad vårt Theaterväsende angår så har jag i ett af mina förra bref till dig på Köpenhamn, derom meddelat dig några notiser. Hvad nu medföljer kan 15 anses såsom Supplement till detta förra. Jag har dock varit vidlöftig någorlunda i anteckningarna om vår Theaters historia, emedan jag var i stånd att meddela dig derom en mängd underrättelser, hvilka för de fleste Svenskar nu för tiden äro obekante. —

Annars ha dina commissioner lärt mig huru vanskeligt det är att få saker 20 utförda så framt man sjelf ej kan lägga handen vid dem. Oagtat mina ifriga och ofta förnyade påminnelser till unga Breda och Westin om de af dem lofvade uppsatser, har jag än ej fått en rad af dem. De skola dock skickas dig med första. — Äfven Afzelius har varit vårdslös. I förrgår lemnade han mig den hosgående afskriften af Nattribdarn, men ingen af Tomtegubben. I 25 stället följer dock ett Iduna-Exemplar med musik aftryckt på postpapper. — Då Heiberg reser så hastigt är det mig ej görligt att med honom skicka något exemplar af Poetiska Kalendern, utan må jag med den afvagta något annat tillfälle. Deremot får du ett exemplar af Geijers nyligen utkomna Psalmer.

Jag fattar ganska klart din glädje öfver Tegnér's förvärfvade bekantskap, en 30 man med hvilken man lätt bör kunna lefva på det behagligaste. Dock med all respect för hans ovanliga talent, måste jag bekänna det jag tycker hans Epikureiska realism i lif och lefnadssätt nog mycket ibland influerat på åtskilliga af hans poesier. Äfven torde det med skjäl kunna sägas att hans Skaldekonst icke kommit till fullkomligt genombrätt, utan att den än sväfvar vacklande 35 mellan det declamatoriska och ett renare manér. —

Ändteligen äro anstalter gjorda till utgifvande af den oförgätlige djuptänkande Höijers efterlemnade skrifter. Men förmodeligen skrifer Palmblad till dig vidare derom. —

Jag hågkommer att du vid tillfälle bad mig om en uppsatts öfver de i Sverige 40

utgifne Sagorna. En sådan behöfves dock icke, ty du har en sådan, bättre än jag kunde gifva den, i företalet till Biörners Nordiska Kämpadater.

Då jag sist träffade Gr. Baudissin berättade han att hans i Köpenhamn vistande syster lofvat att vid början af nästa år tillsända honom några böcker. 5 Då dessa ungefär äro de samma som du varit så god och lofvat skaffa mig, så vore det kosteligt om mina exemplar kunde skickas med samma resande som öfverför Grefvens. —

Från Rääf skall jag hälsa. Han yttrade i sitt sista bref en med förtrytelse blandad ledsnad deröfver att du vid återresan till Fäderneslandet icke tog 10 vägen åt Thomestorp. —

I mårgon hitväntas Atterbom och i slutet af veckan Geijer. Den förre, Gud nås! sjukare än du lemnade honom. Den sednare har fulländat en öfversättning af Macbeth — förmäles det från Upsala — som lär bli tryckt här under Juhlferierna. —

15 Jag förmodar att du redan erhållit de tvänne bref jag redan på Lund tillskrifvit dig. I synnerhet det sista ville jag ej skulle råka i orätta händer. —

Din oföränderligt och innerligt tillgifne

L. Hammarsköld.

44. *Fra P. D. A. Atterbom.*

Upsala d. 18 Dec. 1812

20 Tusenfaldig tack, älskade Molbeck, för din skrifvelse från Åsbo. Jag har ofta tänkt på att besvara den: men du känner mina ögons belägenhet, och ursäktar visserligen med godhet det tvång de lägga på min vänskap i detta fall, så i anseende till mängden som längden af mina epistlar. Äntligen har jag nu på morgonstunden, sedan jag efter vanligheten förgäfves anropat deras bistånd 25 till studier, beslutit att använda deras för denna dag dem tillmätta verksamhetsförmåga på ett bref till min Danske vän, på det han åtminstone må se, att god vilja icke fattas. Ofta har mitt minne under mina oräkneliga ensamma, sorgsna stunder med ljuft välbehag dröjt vid din bild, vid utvecklingen af vår bekantskap och vid mången scen ur våra samfällta resor. För att göra dig 30 ännu kärare för mig, än du redan var och skulle blifvit genom ditt älskvärda väsende ensamt, ville Försynen infläta erinringen om dig med erindringen om det, som är mig heligast på jorden, min lyckliga barndoms omgivning: då den genom ett besynnerligt sammanträffande af händelser förde dig, i sjelfva begynnelsen af vårt umgänge, till min arcadiska födelseort och till de menniskor 35 of other times, med hvilka jag är stolt att vara beslägtad. En vänskap; börjad under sådana auspici, bär inom sig borgen för sin varaktighet. Jag beklagar, att jag stundom synts dig frånstötande, och att det icke lyckas mig,

äfven i sällskap med varelser dem jag älskar, att alltid öfvervåldiga den dissonans i mitt lynne, som lidandet anslagit på dess strängar med långsamt mördande hand. Det smärtar mig innerligen, att jag så ofta måste tolereras af mina vänner. Ack! jag har icke alltid varit sådan: men det är svårt att ständigt äga den mörka dämonen i sitt våld, när man hvar dag måste bedja 5 Gud, att beskydda sig från förtviflan. En menniska, som i sin blomstrande ungdom är, i dynamiskt afseende, förvandlad till en gubbe och nära att bli blind; som brinner af begär att läsa, att lära allt, och icke får läsa, icke lära något; som erhållit af naturen en våldsamt tendens till skriftställerier, och oupphörligt ser sina bästa planer, sina lyckligaste idéer gå förlorade, emedan 10 än hufvudet, än ögonen neka sin tjänst vid deras utveckling; som börjat göra sig ett namn, och icke kan fullända det; som förutser, som redan lefver ett lif, endast i chagrin olik plantans; som skådar på andra sidan af sin graf, huru resultaterna af hela denna ödsliga lefnad, af en liflig fantasis strandade idealer, skola komma att bestå i några artiga versstumpar och några eländiga prosaiska 15 fragmenter; som dertill icke har penningar att flytta sig från Nordens barbariska klimat och dess eviga vinterqvällar, vid hvilkas ljussken hon platt ingenting kan företaga sig; som dessutom i denna interessanta belägenhet framtråkar sina dagar absolut ensam: — medgif, att om en sådan menniska besvarar ett sympathiserande, men lyckligare väsendes klart framljudande grundton med 20 dofvare, kanske stundom disharmoniska accorder, hon derföre kan vara berättigad till någon tillgift. Men för hvilken orsak upprepar jag detta för dig? Du har jul ängesedan tilldelat mig denna tillgift! —

Gerna sysselsätter jag mig med den föreställningen, att jag med dig skulle i Danmark tillbringa nästa sommar. Jag skall göra allt hvad jag kan för att 25 verkställa denna glada fantasi. Och vore det möjligt att din konung finge det infallet att gynna en obetydlig främling med understöd, så ginge naturligtvis affärerna så mycket bättre. I alla fall: tror du att jag kunde göra denna resa med tvåhundra riksdaler i Svenskt bankomynt? Så mycket skulle jag sjelf kunna anskaffa. — A propös: man säger att äfven utlänningar kunna bli en- 30 gagerade vid det nya universitetet i Christiania: hvilka villkor måste vara uppfyllda för vinnandet af ett sådant engagement?

d. 21. Dec.

Jag orkade ej sluta sista gången. Nu står jag på resande fot till Stockholm. Jag reser dit i sällskap med Geijer och Dillner, som varit här och tagit Examen 35 Pastorale. Jag lärar nu der få göra både Schlegels och Fru Staels bekantskap, emedan de begge inviterat mig att helsa på dem. Hennes son, som varit Schlegels lärjunge, är här för att lära sig Svenska. Det är en hygglig garçon och talar förståndigt.

Snart lär du få se min nya Poetiska Kalender. Der äro för denna gång blott tre bitar af mig. Igenkänn i dem din vän, men betrakta dem endast såsom foster af mina få lucida intervalla, såsom några i trots af mitt öde frampressade harmonier ur ett nu merändels ljudlöst instrument. Ack! mina små arbeten lära i allmänhet bli mer intressanta för vänner, än för konstdomare.

Man funderar nu på att tillställa en Svensk Litteratur-Tidning. Om alla preliminaries hinna efter önskan afgöras, skall den börjas med nästa April eller Juni månad. Af Phosphoros utkommer N° 2 för 1812 ej förr, än i Mars månad. En öfversättning af Macbeth, utaf Geijer, ligger nu här under pressen. Af honom och af Hedborn äro i dessa dagar samlingar af Psalmer utgifna. Wallmark har nu i flere numror å rad lupit storm på den nya Skolan. Granberg, den dummaste person i hela Sverige, vann i går Svenska Akademiens Stora Pris för en Lyrisk Tragedi. Hvad tycks om Napoleons ställning? Glöm ej din
Atterbom!

15 45. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 22 December 1812.

Så har jag dock emottagit underrättelser från dig från din boningsplats, det vackra Köpenhamn! Jag beder dig uppriktigt dit vara välkommen och önskar att du snart måtte hvila ut efter din besvärliga resa. Förmodligen måtte Heiberg nu äfven återkommit till fäderneslandet och du således af honom emottagit min sidsta skrifvelse. Ifrigt önskar jag att äfven det bref jag tillskref dig på Lund, under Magister Knibergs adress, måtte redan kommit dig tillhanda. —

Jag ville önska att jag vore i stånd att gifva dig fullt tillfredsställande svar på de frågor du gjort mig angående det Svenska Theaterväsendet, men flere af dem beröra ämnen hvilka ligga aldeles utom min kunskapssfer, och om hvilka man ej, utan att vara engagerad vid Theatern, kan erhålla kännedom. . . .

I Söndags hade den remarqvabla Kongl. Svenska Academien sin offentliga Sammankomst, vid hvilket tillfälle Herr P. A. Granberg erhöi 100 Ducaters pris för en soi-disant Tragedi, benämnd Jorunder, och StatsSecreteraren Gr. A. G. Mörner, 24 Ducater för sitt svar å Academiens fråga, genom hvad konststycke man skall kunna fabricera patriotism, der ingen förut är att finna. — Detta Fransyskt Academiska apverk inskränker sig således så småningom inom sin bestämde krets. —

Nu är ändteligen Calendern för 1813 färdig, liksom Hedborns Psalmer. Jag skall försöka att med Gref Taube, då han i medlet af nästa månad återreser till Danmark, få sända dig exemplar af dessa, liksom af de andra begärdta böckerna. — Atterbom och Geijer väntas i dessa dagar till Stockholm, hvarest då skall sättas en stor consulta, öfverläggande om bästa och säkraste medlet

att bereda utvägar till frambringandet af en Svensk litteraturTidning.

Under ditt vistande här i Stockholm önskade du få se en Almanacka utgifven af Erik Burman, och tryckt i Skara 1723, innehållande en berättelse om det af Kon. Erik XIV, på Sturarne föröfvade mord, etc. Jag har haft all möda ospard att få rätt på denna almanacka, men den är en af våra största Svenska Typografiska rariteter. Den finnes hvarken i Bibliotheket i Upsala, eller i de stora samlingar af Svenska Calendarier som finnes å Observatorium i Upsala eller i HofPredikanten Lüdeckes ego. — Men äfvannämnde berättelse finnes äfven aftryckt i Loenboms Historiska Upplysningar — hvilka förmodeligen finnas i Köpenhamn — fr. N° 1-4. sid. 6-30. — Berättelsen är uppsatt af en vid namn Anders Simonsson, och innehåller åtskilliga tillfälliga anecdoter rörande kriget med Danmark. —

I det jag skrifver detta är General Helwig förmodeligen nära invid Köpenhamn. Han ämnar der äta sin Juhlgröt, så att innan du emottar detta bref lärer du väl ha råkat honom. —

Schlegel, från hvilken jag skall hälsa, omtalade i lördags att Tieck nyligen utgifvit ett arbete hvars ungefärliga titel är: Frauen-Dienst Ulrich von Lichtensteins. Kunde du från Köpenhamn skaffa mig ett exemplar deraf skedde mig en outsägeligt stor vänskapstjenst. —

Från Afzelius hälsas Broderligen. Han hade i går anställt en liten concert till flere af sina vänners fägnad, och bland andra var der Generalskan, Grefvinnan Schwerin med sin Dotter. — Jag har således sett dessa af alla mina vänner så mycket omtalade personer, och säger om dem som Rühs om Goethes Wahlverwandschaften: Sie machten keinen ergreifenden Eindruck auf mich. —

Som du vet har jag aldrig haft någon lust att blanda mig i Politiska affairer, eller att taga synnerlig notis om dessa för mig till det närmaste obegripliga Saker. Jag kan ha den nu så mycket mindre som tidernas omständigheter gör det rådligast att aldeles vara tyst öfver detta ämne. — Men hvad som sker hoppas jag dock att du är öfvertygad om att jag oföränderligen blifver din upprigtigt tillgifne

L. Hammarsköld.

46. Til Lorenzo Hammarsköld.

Gamle Kiøgegaard. 2 Januar 1813.

Kiære, gode Hammarsköld!

Først min inderligste Tak for alle Dine Breve, jeg siden min Hiemkomst har modtaget — jeg mener de ere 4 eller 5 i Tallet. Ogsaa det saa ofte omskrevne Brev, adresseret til Kniberg i Lund, for hvis Skiebne Du var saa frygtsom, har jeg rigtig faaet; og jeg tør dog troe, man endnu ikke driver Tingen saavidt

à la Napoleon i Sverrige at aabne Brevene til Danmark. — Det har været Tilfældet med mig, som det efter Din seneste Yttring er med Dig, at jeg har brydt mig saare lidt om Politik, ja snarere afskyet, end yndet denne Saamanges Yndlingsgienstand, der sandelig er meget langt fra at være min. Men aldeles ikke at skienke den nogen Opmærksomhed i en Krisis, som den, hvori vi leve, og af hvis Opløsning mit og Dit Fædrelands Fremtids-Skiebne beroer: er mig umuligt, og neppe er Du heller, saavidt jeg kiender Dig, ligegyldig ved de store Scener, som vi i denne Tid opleve. Napoleon har endelig lært, at han ingen Halvgud er. Det vil vise sig, om Europa endnu kan vækkes, eller om det fortieners evig at bære Lænker. — Men Gud bevare os og vore Naboer for de Russiske. Jeg vælger dog næsten hellere Napoleons. Aldrig nogensinde i mit Liv har min Forventning paa de kommende Begivenheder været mere spændt, end i dette Øieblik. Jeg læser Aviserne med større Begierlighed, end et nyt Digt af Goethe eller Oehlenschläger, og forsømmer ikke at besøge den russiske Ministers Forgemak, som nu staaer aabent for alle og Enhver, der vil læse de russiske Bulletins og Tidender. — Det hedder sig, at Napoleon allene fra Jylland skal have 12,000 Heste, NB. for rede Penge, og Nogle tilskrive dette, at vor Cours i den sidste Tid har begyndt at forbedre sig lidet. Ellers siges der, at efter Nytaar skal en ny Finanzplan publiceres, og nogle troe, at vor dobbelte Myntfod, eller Forskiellen imellem Holstenske og Danske Penge skal ophæves. — Med den høieste Anstrengelse stræber Regieringen at lindre de trykkende Følger af vort slette Pengevæsen. En Udskrivning er skeet i Aar af Korn saa stærk, som aldrig nogensinde tilforn. Den beløber sig til meer end $1\frac{1}{2}$ Million Tønder Sæd; heraf skal deels Norge forsynes; deels anvendes den til Armeen, og deels til Magaziner i forskiellige Dele af Landet, hvorfra Brød udsælges til meget moderate Priser. — Nylig har Kongen atter forhøiet Embedsmændenes Løn, i Forhold til den udenlandske Told, som maa betaales i Species efter en Cours af 1000. Som en Følge heraf faaer jeg, i Stedet for 350 Rdlr. omtrent 1000 i Løn. Hvorledes jeg deraf kan leve, kan Du slutte af, at Middagsmad koster mig omtrent 350 og Logis 250 Rdlr. om Aaret. Men Colonialvare, som i den sidste Tid ere stegne uhyre, maa man næsten aldeles resignere paa. — Jeg veed ellers ikke, om man skal finde det klogt eller daarligt, at vi netop i disse Tider, da vore Penge udenlands næsten ere Intet, have betalt den største Deel af vor udenlandske Gield. Man kan maaskee kalde det en enfoldig Ærlighed; men vore Obligationer i Holland gielde derfor endnu 95 Procent. — Hvorledes det egentlig gik til med Udsettelsen af den svenske udenlandske Gield paa sidste Rigsdag, maa Du endelig underrette mig om; og absolut med Grev Taube sende mig det sidste Rigsdagsbeslut, som jeg ikke har faaet.

40 Jeg har skrevet de 3 første af mine svenske Breve; men desværre er

dette Arbeide (hvis Publication jeg endnu ikke aldeles har bestemt mig til) bleven afbrudt; og jeg maa, for at faae nogle Penge, som jeg nødvendig behøver, anvende i det mindste en heel Maaned paa at lægge den sidste Haand paa Bogstavet M i den store danske Ordbog. — Min orthographiske Ordbog tænker jeg skal komme ud i Marts eller April, og min Ditmarskerhistorie bliver 5 færdig i denne Maaned. Jeg beder Dig have den Godhed, med det første at skikke mig Listen over Subskribentere i Stockholm, for at deres Exemplarer kunne conserveres dem, naar Bogen udkommer. Saa beder jeg og om Regning paa de 2 Exempl. af Kämpedater. Endelig beder jeg, at Du ufortøvet vilde købe 1 Exempl. af Göransons Bautil hos Utter & Comp. hvor jeg har seet i 10 InrikesTidn: at nogle Exempl. ere at faae indbundne for 6. 32 Sk. Banco. Betalingen herfor skal blive anvist paa Falck & Søn; ligesom og Deléns Regnings Beløb om et Par Postdage skal blive Dig tilsendt.

Siden mit sidste Brev har jeg første Gang besøgt Prof. Rahbek paa hans Bakkehuus uden for Kiøbenhavn, og tilbragt hos ham en saare interessant 15 Aften. Han er inderlig morsom i Samtale, udtømmelig paa piquante Anecdoter, og en fortræffelig Vert. Men Kronen for alt, er at han har en yderst interessant og genialisk Kone, som er en Søster af Fru Oehlenschläger, der imidlertid ikke kommer hende nær. Fru Rahbek skulde Du kiende; hun vilde indtage Dig meget. Uagtet hendes yderlige Svagelighed er hun meget munter, 20 levende og vittig; hun læser og taler tydsk, fransk, engelsk, italiensk og spansk, og er fortrolig med alt det Skønne i disse Sprog, uden i mindste Maade at være affecteret lærd eller bel-esprit. Rahbek skal selv sige om hende, at hun har langt mere Genie end han.

Nu et Par Ord om Nova litteraria, og først hvad Tiden giver Anledning 25 til. — Vi have faaet ikke mindre end 4,5 poetiske Nytaarsgaver, af hvilke især bør mærkes. a., Nyerups Frigga, med Prof. Rahbeks Portrait. Nogle Stykker i denne ere fortræffelige, blandt disse Gurri Kunnan, et langt norsk Eventyr af — en Anonym, og et Stykke af Fru Brun til Thorvaldsen, i Anledn. af at man har fundet hvidt Marmor i Norge, oversat af Oehlenschläger. I Frigga 30 er Geijers Biergmand oversat af Nyerup, Necken af Rask — den sidste skiødesløst, hvad Metrum angaaer. b., En poetisk Nytaarsg: af Foersom, med Baggensens Portrait. Heri udmærke sig endeel Stykker af Ingeman, der ogsaa har leveret endeel til Frigga. I Foersoms Bog har han oversat Visen af Choraues til lilla Clara. Foersom har ladet aftrykke et skiønt Mindedigt over Christian 35 August. c., Vinterblomster for 1813, af N. T. Bruun »unser rüstiger Theater-übersetzer«, der gav en lignende Samling ud i Fior — for det meste lutter Leilighedsdigte, i hvilke han hos os er den første Mand, ved sin uendelige Lethed i at versificere og rime. Forresten er Geniet ganske tyndt hos ham.

Hans Fader, Prof: T. C. Bruun — som sætter en Ære i at ville være Dan- 40

Digteren
P. D. A. ATTERBOM
1790—1855

marks Voltaire — har, til Forargelse for Religionens og den ædlere Poesis Venner, udgivet sine samlede Digte i 4, skriver fire Bind. Hans ofte sarkastiske Vittighed søler sig for Resten alt for ofte i Skarnet, til at behage nogen, som har Sands for det Ædle; men at han eier dette Talent i en udmærket 5 Grad, kan man ikke nægte ham.

Oehlenschläger har skrevet en Tragedie (jeg mindes nu ikke Navnet) hvis Æmne er taget af Tydscklands Riddertid; men den er endnu ikke trykt. Derimod er trykt, og skal opføres i Vinter hans Canarifugl, et holbergsk Lystspil i alexandrinske Vers; og hans Ærlig varer længst, en dramatisk Idyl. Han 10 holder offentlige og private Forelæsninger over Æsthetikens og Poetikens Grundsætninger. De sidste koste i Vinter 15 Rdlr. dansk. Han har, som Du kan tænke, ikke skrevet en Tøddel i Anledning af den Walmarkske, af Høst ordret oversatte Recension. Jeg havde i Sinde at sige Publicum og Hr. Høst et Par Ord i den Anledning; men lod det blive til en anden Leilighed. — Jeg 15 var hos Oehlenschläger med General Helwig; vi vare omtrent en Time hos ham, og O. syntes at være meget tilfreds med dette Besøg. Jeg var baade glad og bedrøvet ved at see denne brave Hædersmand i mit Fædreland. — Desværre skulde jeg just samme Dags Middag reise paa Landet, og var altsaa kun nogle Timer i Selskab med ham. Han vilde følgende Middag, 1ste Iuledag, 20 havt Oehlenschläger, Nyerup og mig tilbords hos sig, og vi skulde læst Granbergs nye Tragedie; men Dagen efter (eller 2den Juledag) reiste han med den agende Post ad Hamborg og videre ad Heidelberg til; og jeg saae ham ikke mere. — Hvorledes det egentlig er gaaet til med hans disgrace og de deraf følgende Hændelser er jeg yderst nysgierrig for at vide, og beder Dig meddele 25 mig hvad Du derom veed. Jeg har seet af Aviserne at Suremain nu er traadt i hans Sted, i det mindste som General Adjutant. — Ved Leilighed ønskede jeg mig ogsaa given en paalidelig Underretning om de Scener, som forefaldt ved Gustaf Adolfs Afsættelse og Fængsling og ved Fersens Drab. — For Efterretningerne om Theatret takker jeg uendeligt; og beder, at Du fremdeles 30 vil supplere dem med alt hvad Du videre kan indhente derom. Især ønsker jeg meget at vide Theatrets Indtægter, hvad Regieringen bidrager dertil, og de aarlige Udgifter.

Jeg maa slutte med et Par Ord om flere nye Skrifter. Treschow, som vi nu om nogle Maaneder miste (han gaaer til det norske Universitet) har udgivet 35 en fortræffelig psykologisk Anthropologie, eller »Kundskab om Mennesket, især fra dets aandelige Side.« — 2den Deel af den nye Udgave af Thaarups danske Statistik (disse 2 Dele handle allene om Danmarks og Norges Producter, over 60 Ark i stor Octav) er udkommen i December. — For et Par Dage siden udkom endelig Grundtvigs længe ventede »Verdens Krønike« en 40 ligesaa forunderlig, som høist mærkværdig Bog, som vil gjøre overordentligt

Opsyn. Uagtet G. er min Ven, og uagtet jeg holder meget af ham, kan det let skee, at jeg skriver offentlig over denne Bog, og drøfter ham ligesaa strengt, som han har drøftet vor Tidsalder. Man kan ellers sige om denne Bog, at den begynder med Adam og slutter med Rahbek eller Baggesen. Jeg skal engang sende Dig en Afskrift af et og andet Sted om Dit Fædreland. — I disse Dage⁵ udkommer ogsaa en Prædiken af Grundtvig, hvis Text eller Æmne er: Hvorfor ere vi Lutheranere? — I Frigga findes et Par Stykker af ham. — Det Norske Universitet er nu saavidt organiseret, at det til Foraaret tager sin Begyndelse. Professorerne bliver tildeels meget vel lønnede. — I Morgen skal jeg forlade den venlige Kreds, hvor jeg har levet nogle ret lykkelige Dage —¹⁰ og nu forlader jeg Dig, min kiære Ven! — Gud være med Dig og Din gode Hustru!

Din

C. Molbech.

Afzelius maa Du takke ret meget for hans Brev og Romanzen. Fru Schütz har jeg endnu ikke seet.¹⁵

Göransons Bautil kan, om ingen sikker Leilighed gives forinden, ligge hos Dig til Foraaret, da jeg skal bede Falck at besørge den hid. — Med Taubeventes 1. 2. 3. Deel af Adlersparres histor. Saml. m.m. ogsaa bedes om en Piece, kaldet: Promemoria, ærlig och sand, om Folksförmerelsen &c. Dine tyske Bøger ere bestilte hos Brummer.²⁰

To nye Tragedier i Jamber have vi faaet ud i December. Messenierne, af Atterboms Yndlingsdigter, Jens Schmidt — og Munkelist af Meisling, Oversætteren af Shakespeares Lystspil. En ny Comedie af Kruse, Opstanden i Rusland. Ingen har jeg læst.

47. Til P. D. A. Atterbom.

Gamle Kiøgegaard i Sjælland. d. 3. Jan: 1813. 25

Kiæreste Atterbom!

Din danske Ven sender Dig her sin hierteligste Hilsen fra et Sted, hvor han i en af sine kiæreste Vennekredse ønskede Dig nærværende, for at kunne dele med Dig alt hvad hans Ophold her har af Kiært og Behageligt. — Maatte dog engang Din gode Genius føre Dig til Danmark! — Du vilde vist ikke fortryde³⁰ det.

Alt har jeg aabnet flere Breve fra vor Ven Hammarsköld med det svage Haab, at finde en Erindring fra Dig — men i de sidste to har jeg desværre i Stedet fundet den Efterretning, at Din Helbred snarere er slettere, end bedre, end da vi skiltes ad. Dette gjør mig inderlig ondt, og jeg ønskede dog usigelig³⁵ gierne, at Du selv i nogle Linier vilde give mig Underretning om hvorledes Du har det, og hvad Din Reise til Stockholm, hvorom H. har underrettet mig,

har havt for Følger. Jeg formoder, at Du derfra reiser videre til Östergötland og sender i saa Fald med Dig de varmeste Hilsener til Alle, som venligst mindes den danske Vandrer.

Vi have her i Danmark, siden jeg kom hjem, havt en ægte nordisk Vinter; 5 megen Frost, men næsten ingen Snee. I henved 14 Dage var Sundet tillagt; Slædefærdsel fandt Sted imellem Kiøbenhavn og Skaane, og en af mine Venner fra Lund besøgte Siælland — paa Skøiter. En stærk Storm imellem Juul og Nytaar sønderbrød Iisbroen, og da jeg for 3, 4 Dage siden reiste fra Kiøbenhavn var slet ingen Iis mere at see i Canalerne. En russisk Fregat, der havde mistet 10 to Master og derfor var kommen til Kiøbenhavn, laae indefrossen indenfor Havnens Batterier, og maa vist have lidt meget af Stormen.

Af H. har jeg faaet Tidende om, at Din Calendar er udkommet — den eneste litteraire Nyhed af nogen Interesse, som jeg har hørt fra Sverrige siden jeg forlod dette Land. — Geijers Psalmer fik jeg med Heiberg. Jeg finder intet 15 overordentligt ved dem. General Helwig havde med sig endeel Nummere af Journalen, hvori jeg fandt serveret endeel af den sædvanlige Walmarkske Confect for Dig og Hedborn. Det synes, som han nu faaer mere Mod, siden Polyfem er hensovet. — Hvad det bliver til med den Askelöf-Schwerinske Tidende — derom har Hammarsköld ikke sagt mig et Ord. — Litteraire Ny- 20 heder fra Kiøbenhavn vil Du kunne faae endeel af hos Hammarsköld. — Hertil kan endnu lægges, at af Fru Brun udkommer i Kiøbenhavn en ny Samling tyske Digte. Baggesen er kommen hertil fra Kiel, men var kun kort i Kiøbenhavn, og reiste paa Landet. Jeg formoder, at han kommer tilbage. I Foørsoms Nytaarsgave har han skrevet to ret nydelige Stykker til Frøken Ida Brun, en 25 Datter af Fru Brun. Jeg kiender intet til denne berømte Kiøbenhavnske Skjønhed, som ogsaa August W. Schlegel i hans Nye Digte har besiuget. — Cendrillon spilles nu i K. men vi have ikke Mamsel Fröslind — skjøndt Jomfru Thomsen hos os gjør næsten ligesaa stor Lykke. — Hils Palmblad, og sig ham, at hans Breve til Schubothe ere uden Ophold besørgede, og at denne lovede at 30 svare ham ufortøvet. — Jeg længes høiligen efter din Calendar, og tænker paa at oversætte Palmblads Roman til Foraaret — men han maa ikke spille mig det Puds, at lade den blive ufuldendt. — Venlige Hilsener til Afzelius, Askelöf, Breda, Hedborn o. fl.

Tænk ikke for sieldent paa din kiærligt hengivne

35

Molbech.

48. Til *Esaias Tegnér*.

Kiøbenhavn, 29 Jan. 1813

De faa Øieblik, jeg tilbragte i Hr. Professorens Selskab i Lund, vare mig alt for behagelige, til at jeg ikke ofte skulde have glædet mig, ei blot ved deres

Erindring, men ogsaa ved den Tanke, at et Bekiendtskab, hvorpaa jeg sætter saa megen Priis, skulde endnu i Vinter blive fortsat — i Kiøbenhavn. Dette Haab har jeg nu opgivet. Januar er til Ende, og De, Hr. Professor! formodentlig i fuld Arbeide med at tolke græske Digtere for den skaanske Athenes Sønner, som jeg ønsker al den Lærvillighed, en saadan Lærer burde give dem. 5

Hos os miste vi nu Deres Collega, Professoren i det græske Sprog Sverdrup, en Mand, der ikke ved Skrifter har gjort sig synderlig kiendt; men hvis lyse, kraftfulde Aand har virket meget giennem hans ligesaa skønne som grundige Forelæsninger. Han gaaer til sit Fædreland, Norge, og bliver en herlig Prydelse for dets nye Høiskole, som til Foraaret tager sin Begyndelse. Med ham forlader 10 os til samme Tid 3 eller 4 andre Normænd, Treschow, i Aand og Fortienester, som Lærer og Skribent, en af de allerførste ved vort Universitet; Skjelderup, en ypperlig Physiolog og Anatomiker; Rathke, Professor i Naturhistorien, og Hersleb, en udmærket duelig Lærer ved Frue Latinske Skole, som er udnævnt til Lector i Theologien, en Mand, ligesaa hæderlig fra hans Kundskabers, 15 som fra Karakterens Side. Stoud Platou, en Dansk, Overlærer ved Skolen i Christiania, er bleven Professor i Historien. — Hvis det norske Universitet i det Hele besættes saa vel, vil det snart vinde Anseelse; og vi have for Øieblikket ikke de bedste Udsigter til at oprette vore betydelige Tab, især i Philosophien og det græske Sprog. Sibbern, en ung Mand med et ypperligt phi- 20 losofisk Hoved, som for nærværende Tid reiser udenlands, bliver formodentlig Treschows Eftermand — thi, desværre Steffens faae vi nok ikke tilbage.

De veed sikkert alt af Tidenderne, at vi have faaet nye Penge her i Landet, og en Nationalbank. Vi ere i fuld Glæde herover, og love os de bedste Følger af denne Omvæltning, hvorved imidlertid Mange tabe betydeligt. H. M. Kongen 25 har skienket Banken sit Guldtaffelservice, som vurderes til 300,000 Ducater, og man tør haabe, at enhver ærlig Dansk følger vor Frederiks Exempel. Hvad De maaskee ikke endnu veed, er at Grundtvig har udgivet en Verdens Krønikke, som har gjort uendelig meget Opsyn ved sin Diærvhed og sin Særhed, og vilde gjort endnu mere, om ikke Penge-Revolutionen var kommen imellem. 30 Rummet tillader mig ikke at skrive om en Bog, som har nogle gode Sider, men som De vel, ligesaa lidt som jeg, hverken som Historiker eller som Christen, vil billige. De maa imidlertid ikke forsømme at læse denne høist besynderlige Bog.

Af Deres venskabelige Yndest haaber jeg Tilgivelse for dette Brevs ubetyde- 35 lige Indhold. Dets første Hensigt, at bevidne Dem min Agtelse og Hengivenhed, ønsker jeg det maa have opfyldt. End mere ønsker jeg, at en Forbindelse, der har været mig en af de kiæreste Frugter af mine Reiser i Sverrige, maatte i Fremtiden, ikke blot personlig fornyes, men vinde en Varighed, hvorved jeg stedse vil ansee mig meget hædret. — Hvor glad skulde jeg være, om jeg til 40

Sommeren i Hr. Professorens Selskab kunde fornye mine svenske Reiser, og fra det skønne Värmeland besøge mit andet Fædreland! — Men dette er et Haab, som jeg knap tør ane. — Und mig imidlertid Deres venskabelige Erin-
dring, og modtag den hierteligste Forsikkring om Agtelse og Hengivenhed fra
5 Deres ærbødige

C. Molbech.

49. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 4 Febr. 1813.

Bäste Vän! — Jag har nog länge kommit att dröja med besvarandet af ditt sista bref, och att säga dig tack för de interessanta litterära nyheter du mig
10 genom det samma medelat. Men orsaken till detta dröjsmål är egentligen att söka i förströelser, uppkomna deraf att Atterbom tillbragt en hel månad hos mig, och samma dag han afreste, anlände Ling ifrån Lund, och är han här i Stockholm ännu. — Dessa besök hafva lemnat mig föga tid öfrigt till skrifvande af några nödiga affär bref, men aldeles ingen till den angenämare syslösätt-
15 ningen med mina frånvarande vänner. — Nu vill jag dock taga min skada igen!

Först må jag af uppriktigaste hjerta önska öfver dig all Herrans välsignelse, Redelige Molbech! för de underrättelser du mig meddelat om den af mig så högt respecterade och älskade General Helvig, så mycket mera som de äro de sednaste notiser vi om honom erhållit. Mätte de sednaste händelserna i
20 Tyskland ej ådragit honom några ledsamheter, och lagt hinder i vägen för honom till sitt så häftigt efterlängtade mål: sin hustru och sin son i Heidelberg!

Ryssarne fortfara att framtränga allt mer och mer i Tyskland, och att derigenom förskaffa sig en evigblifvande rätt till de öfriga Europeiska nationernas tacksamhet. Ty med Ryssarnes ökade framgångar, ökar sig äfven den Fran-
25 syske Tyrannens oförskämdhet. Jag önskar därför dageligen till Gud att dina och mina landsmän snart måtte förena sig för den gemensamma saken, som nu mera är mensklighetens, och ej genom tvekan och inre missämja, utan gagn för det stora ändamålet, utmatta sig inbördes. Och jag har godt hopp att den Danska stoltheten icke fördrager den ovärdiga skymf hvarmed Napo-
30 leon i sin sista ursinniga proclamation velat bränmärka nationen. — Dock, jag skyndar snart från Politiken, som i våra dagar tyckes vilja blifva allt mer och mer ohygglig och harmful. —

Jag har haft bref från Rask — till hvilken jag beder att du må lemna inne-
liggande — i hvilket han också talar om Grundtvigs nya bok: *Verdens Krø-*
35 *nike*, och ännu mera uppflammat min nyfikenhet efter detta, förmodeligen, högst besynnerliga arbete. Jag beder dig därför icke allenast ur den meddela mig de lofvade utdragen rörande mitt fädernesland, utan äfven att vid första sig yppande tillfälle, skaffa mig ett exemplar af sjelfva boken, liksom af din

Kritik öfver densamma. Af de utkomna Nyårgåfvorna för år 1813, beder jeg dig äfven skaffa mig den du finner vara mest interessant och vigtig. Jag måste dock på förhand nämna att jag gör mig ett synnerligt godt hopp om Ingeman, och skulle således gerna vilja steg för steg följa hans vidare utveckling. — Apropos! höres det intet af att någon ny del af Baggesens Digtervandringar, 5 eller af Foersoms Shakespear skall utkomma? —

Det förargar mig högeligen att ett ypperligt tillfälle att få sända dig något gick mig ur händerna. En af vaktmästarne vid Kgl. Bibliotheket har neml. varit i Köpenhamn i egenskap af Betjent hos Gref Santi; men den beslutna resan kom så hastigt och oförtänt att han ej fick tillfälle att underrätta mig 10 derom, eller jag ens anade något sådant förrän dagen efter sedan gesandtskapet var afrest. Jag hoppas dock att snart, på ett eller annat sätt, kunna sända dig, utom de af dig sednast reqvirerade böcker, ett exemplar af Poetiska Calendern för 1813, af Hedborns och Geijers Psalmer och af Framställningen af Europas närvarande Politiska läge. — 15

Ändteligen har jag dock ur fjerde handen fått emottaga det exemplar af din Correggio, som du hade den vänskapen att för min räkning lemna till Ekmark. Detta arbete har aldeles obeskrifligen behagat mig, och jag ville just gerna för dig utmärka de ställen som synas mig aldra förträffligast, men kan det icke nu, emedan en bekant länt boken af mig, och är för det närvarande 20 sysselsatt med att öfversätta den. —

Det fagnar mig synnerligen att din Historia om Ditmarserkriget är färdig. Vore den så visst också redan här! — Emedlertid sändes dig innelyckt en förteckning öfver de Subscribenter du i Stockholm bekommit. Desslikes den länge väntade förteckningen öfver Westins arbeten och Wallmarks räkning 25 öfver Nordiska Kämpadaterna. —

Hjerteligen unnar jag dig inkomsterna af dina Lexicografiska arbeten, liksom jag är öfvertygad om att du dermed skall tillskynda ditt fädernesspråk ganska stort gagn. Men dock besvär jag dig att egna några mellanstunder åt dina Svenske Breve och icke öfverge planen att publicera dem. Troligtvis 30 skola de vinna ett vida allmänna interesse. —

Palmblad lärer väl snart sända dig min Uppsats öfver Danska Litteraturen, och således lärer väl vår strid, ej långt till, taga sin början. Jag hoppas att vi skola kunna föra den tappert och ridderligt å ömse sidor, och dock förblifva hvarannan innerligt tillgifne. — Med det samma, lär du få se profvet 35 af en ny Svensk Litteratur-Tidning. Utgången skall visa om vi äro i stånd att göra den bättre än den Wallmarkska, som nu ligger i en ordentelig agoni. —

Snart ha vi att förvänta en Svensk öfversättning af Shakespears Macbeth, författad af Geijer, och en af Schillers Don Carlos, af en benämnd Törnblad.

Jag har sett prof af båda, och de synas mig båda två ganska väl lyckade. — Om måndag reser Afzelius åt Upsala. —

Nu måtte du väl ha gjort bekantskap med Herr och Fru Schütz? — I det fallet hälsa dem ganska mycket från din i alla händelser oföränderligt tillgifne

5

L. Hammarsköld.

P.S. Glöm ej bort Öberg! —

P.S. Lindahl i Norrköping är död. — En bokkännare mindre i Sverige!! —

50. *Fra P. D. A. Atterbom.*

Upsala d. 18 Febr. 1813

Min älskade Molbech!

10 Jag har visst icke bortglömt Dig: tvertom är du dageligen någon stund föremål för mina betraktelser. Också sände jag Dig ett litet bref före Jul, innan jag reste åt Stockholm; men som jag ännu icke erhållit något svar derpå, är jag i ovisshet huruvida det framkommit. I Stockholm vistades jag till slutet af Januarii månad, och der bekom jag äfven Din lilla skrifvelse af d. 3. Jan.

15 i trappan till Ecclesiastique Expeditionen; på dess början märkte jag, att du då ännu icke fått mitt bref. Min resa åt Östergöthland blef icke af för denna gången. För kort tid sedan gjorde jag åter en riddarfärd till hufvudstaden, men uppehöll mig der endast ett par dagar. Jag spelade fullkomligt Don Quixote och Sondén var min Sancho Pansa. Förklaringen på denna gåta har du kanske

20 redan undfått af Hammarsköld. — Min helsa är mycket bättre, än före Jul, och äfven mina ögon, öfver hvilka jag mest förtviflade, börja tillfriskna genom en ögonsalfva, som Archiatern Afzelius ordinerat. Jag är nu sysselsatt med att anordna ett nytt häfte af Phosphoros, hvars tryckning redan är börjad. Det innehåller bland annat en Dialog öfver Romanen, med hvilken jag hoppas

25 att du icke skall bli missnöjd. Dessutom arbetar jag på åtskilliga uppsatser för Svensk Litteratur-Tidning, som med innevarande år tagit sin början. Contrahenter till denna tidning äro Palmblad, jag, Hammarsköld, Askelöf, Gref Schwerin, Geijer, Biberg, Carl Stenhammar m. fl. som du icke känner. De numror af tidningen, som innehålla Hammarskölds demelé med Danska

30 Vitterheten, skickas dig nu efter löfte, och vi skola med nöje införa ditt svar, ehuru skarpt det ock må blifva. Mig, som icke är Dansk, och som ganska ytligt känner Er litteratur, förekommer det hela temligen riktigt, fastän jag väl kan förmoda att han i detaljer misstagit sig. Jag medgifver att utfallet mot Grundtvig är nog bittert; men högst besynnerligt måste det dock stå till

35 i hufvudet på författarn till Saga och Verldens Krønike. Mera undrar jag på Hammarskölds uteslutande beundran för Schack Staffeldt; visserligen

hade af honom kunnat bli Danmarks störste Lyriker: men för det närvarande synes han mig att hafva stannat vid blotta tendentsen. Deremot är jag ense med honom i hans tänkesätt om Dahlmann, som af öfverdrifven patriotism vill upphöja Oehlenschläger öfver alla Dramaturger i verlden. Dock du må nu sjelf granska allt detta bäst du gitter. — Min apostroph till Wallmark et Comp. 5 i N:o 7, har afseende på en nyligen i Journ. f. Litt. o. Th. införd libell mot mig, kallad Silfvertonen, der jag på det plumpaste och dumdrigtigaste sätt blifvit angripen. Jag har ansett denna libell icke vara värdig ett annat svar, och ämnar hädanefter aldrig besvara detta dagblads usselheter. —

Litteräre Nyheter: Kort före Jul utkom min nya Kalender. Hade jag ej 10 varit sjuklig hela sista året, så innehölle den väl flera stycken af mig. Allegro och Adagio har gjort mycken lycka, utom i de societeter der Akademismen predominerar, der man beklagar sig öfver att jag kallat adagiotonerna för »klingande tårar», och dymedelst gifvit den goda Smaken ett nytt dödshugg. Geijers öfversättning af Macbeth är nu i boklådorna; den är god nog, åtmin- 15 stone energisk; freilich etwas rauh. Emellertid är bemödandet berömligt och utförandet i allmänhet lyckadt. Af Schwerin utkommer i dessa dagar en ny del af hans Historia. Af Palmblad tredje och fjerde afdelningarna af hans roman. Ett häfte Psalmer af Hedborn, lemnade pressen strax för jul: de flesta deribland äro oändligt vackra. Lings tragedi Agne känner du förmodl. redan: chörerna 20 äro superba, men det öfriga duger ej stort. Han håller nu på att omarbete sin Gylfe och den torde fulländad utgifvas från Upsala Tryckeri. — Omkring midsommarstiden skola min afledne vän Elgströms Opera posthuma härifrån utgifvas, beledsagade med företal af mig. — Man funderar äfven på att samla af Höijers papper hvad som är skickligt att göra bekant. — 25

Geijer vistas nu i Stockholm; vi äro nu synnerligt goda vänner, och jag har med fägnad funnit, att han i trots af allt förtal är en duktig och ädel man i alla hänseenden. Sjelf ämnar jag denna termin undergå Cansli-Examen, och sedan bosätta mig i Stockholm. Med Schlegel har jag dagligen varit tillsammans; äfven engång hos Fru Stael. Det är en högst interessant Dam. Vid hennes första 30 anblick påminte jag mig ovillkorligt detta distichon ur A. W. Schlegels till henne dedicerade Roma:

Zartheit hegend im tiefen Gemüth, beim Guten das Schöne,

Kennst du der Huld Anhauch gleich wie der Grösse Gewalt. —

Med Schlegel — såsom menniska — är jag lika belåten, som med honom 35 såsom skriftställare. — Från begge Grefvinnorna Schwerin kan jag helsa dig. Prosten i Sala vistas i Stockholm med sin familj. Fröken Louise mår bra. Skön Valborg och hennes moder, med hvilka jag nu är förtroligt bekant, äro vida bättre fruntimmer i alla afseenden, än vännen Hammarsköld roar sig att föreställa sig dem. — Men hvad tänker Du på, som icke gör bekantskap med 40

Ida Bruun? Schlegel har afmålat henne för mig med de eldigaste färgor. I slutet af Maj resa Fru Stael och Schlegel till England, efter att först ha besökt Upsala.

Skrif snart till din eviga vän

D. A. Atterbom.

5

P.S. Gud låte Napoleon i år bli aldeles ecrasé, så att frihet och lugn sedan återvända på jorden! sedan önskar jag lefva i tvåhundra år. — Jag längtar mycket efter din Ditmarsker-Historia och din Svenska resbeskrifning. Hvad lider med den senare? Författarinnan till Florentin vill icke träda ur Anonymiteten; jag har frågat Schlegel och fått detta svar. Komme nu någon och säge mig att fruntimren äro fåfänga! — Palmblad helsar.

Ytterligare P.S. Jag och Palmblad anhålla på det högsta, att du så snart som möjligt skickar oss en förteckning, med korta omdömen, öfver de viktigare litterära Erscheinungen på Danska Parnassen i senare åren, för Litteratur-T. Deremot skola vi sända dig hvilka underrättelser du kan åstunda.

Afzelius är nu i Upsala hela våren, för att undergå Pastoral-Examen. Hedborn är lärare vid nya Gardes-Scholan i Stockholm. Barden Dillner vistas för närvarande bland Ångermanlands fjällar och strömfvall. Breda har målat mig färdig och vill uppställa mig på Målar-Academiens Exposition i Mars månad. Askelöf äter frukost och tänker på sina bidrag till Litteratur-Tidningen. Mamsell Frösslind spelar nu Tamina i Trollflöjten och skall gifta sig med Paminno (Lindström). De hafva förälskat sig i hvarandra under det hon spelade Cendrillon och han Prinsen i samma pjäs. — I Åsbo står allt väl till. I Thomestorp icke så aldeles: Rääf och Ekendahl komma icke väl öfverens och Ekendahl ämnar flytta.

51. Til Lorenzo Hammarsköld.

[København, 20. Februar 1813]

Kiære Hammarsköld!

Denne Eftermiddag og Aften har ganske været opoffret til svensk Correspondance. Til Norberg, Tegnér og Holmbergson i Lund har jeg skrevet — til Atterbom og Palmblad — har jeg skrevet. Endelig slutter jeg med Dig. Du faaer maaskee det korteste Brev — i det mindste er jeg nu ganske træt og kied af at skrive — men vist ikke det mindst velmeente.

Jeg modtog for ikke længe siden Brev fra Dig, af Begyndelsen af d. M. — hvorfor jeg takker Dig. Denne Tak maa jeg ogsaa give Dig for Fortegnelsen over Westins Malerier, skiøndt den var saare mager, uden alle Anmærkninger, og vist nok heel ufuldstændig. Er det aldrig muligt at faae den mig af Breda lovede Fortegnelse over udmærkede Stykker i Professorens Samling? — Dig,

kiære Hammarsköld! minder jeg om, ved Leilighed at sanke og optegne alle de interessante Noticer om Stockholm, Du kan overkomme — disse, og meget Andet kan komme mig til Nytte, naar jeg engang skal til at skrive over denne Stad. Jeg ønskede at mine svenske Breve vare færdige, i Stedet for at de knap ere begyndte. De ville tage mig megen Tid bort fra vigtigere og mere ærefulde 5 Arbeider.

Du siger mig aldrig Noget om, hvorledes man lever paa Tuna og Thomestorp. Ved Mindet om det sidste Sted bæver endnu ofte en Stræng i mit Hiertes Inderste. Men jeg bør ikke sige Dig et Ord mere om denne Materie — thi det er det eneste Tilfælde, hvori jeg kunde have en billig Aarsag til at være vred 10 paa Dig. Dog skal Du ingen anden Straf have, end at Du i Dit næste Brev skal oversætte mig Ordet aabenmundet paa Svensk, og at Du aldrig oftere faaer noget at høre af mig, som slaar ind i dette Capitel. Jeg vilde ønske, at jeg gjorde Dig Uret — men hvorledes skulde en Dame i Lund komme til at ærgre mig umaadelig, ved at nævne et Navn, som hun aldrig havde kiendt, 15 og ikke har kunnet høre uden af Agardh — og af hvem skulde han være veiledet til Spøg over Thomestorps Grazie, uden — ved Dig? Mon min Fortrolighed burde deles med hele Lund? — I Sandhed, Du maa tilstaae mig, at jeg hidtil har vidst at beherske mig ret vel. Godt, at jeg just i Dag erindrer at give Dig et ganske lidet memento; thi dette kan jeg nu, da jeg leer af Sagen; 20 og i mit næste Brev til den Dame, for hvem jeg engang for visse Folks Sladderagtigheds Skyld maatte rødme, skal jeg vist faae Latteren paa min Side. — Lad dette nu være aldeles glemt; thi Du vil dog have ondt ved at retfærdiggjøre Dig.

Da Dit sidste Brev er yderst magert paa Politica, kan Du ikke vente nogen 25 rigere Giengield. Du yttre Din Formodning om, at vor Regiering nu snart vil dreie Kappen efter Veiret. Jeg vil troe, at den ogsaa, om Lykken viger fra Napoleon, vil vise sig ligesaa hæderlig i sin Politik, som den siden 1789 har viist sig. Aldrig vil vist Kongen af Danmark, uden tvunget, slaae sig til Frankriges Fiender; men er Øieblikket for Haanden, at han kan sige: nu vil og kan jeg 30 give mit Land Neutralitet, og med væbnet Arm forsvare den — da haaber jeg, han vil gjøre det. — Det store Skridt her er gjort til vort Pengevæsens Forbedring — Oprettelsen af en i 6 Procent af al fast Eiendom hypothekeret Nationalbank, der skal være aldeles adskilt fra Finanzerne, og hvorover Kongen har frasagt sig fri Raadighed — er Dig vist alt af Tidenderne bekiendt. 35 Kongen har skienket Banken sit Guldtaffelservice og en Mængde andet Guldtøi. For 8 Dage siden har Banken begyndt at modtage Indskud af rede Sølv og Guld; og dagligen kommer saameget ind, at det neppe kan blive modtaget. Der er Tale om, at flere betydelige Kiøbmænd i Hamborg drage deres Formue ud af Banken der, for at sætte den i vor Bank. — At alle Embedsmænd her- 40

efter faae deres Lønning i Sølvværdi, er en af de mest velgjørende Følger af Revolutionen i Pengevæsenet. Maaskee sender jeg Dig et Par af de vigtigste dertil hørende Forordninger.

Om 8 Dage reiser Netherwood herfra til Stockholm med Baron Oxenstjerna.
5 Med ham tænker jeg at sende Delén eller Öberg Penge, og Dig Bøger. Tydske Bøger ere her saa umaadelig dyre, at jeg ikke vover, uden Din nærmere udtrykkelige Bestemmelse, at forskrive dem Du har forlangt. En Bog som i Tydskland koster 1 Rdlr. koster her i det mindste 2 Rigsbankdaler, eller omtrent 1¹/₂ Rdlr. sv. Banco. Vil Du opgive mig, hvilke t: Bøger Du til denne Priis vil
10 have, skal jeg forskrive dem. Jeg har gjort Aftale med min Forlægger, den brave Seidelin. Hos ham kan Du, imod halvaarlig Liquidation, faae hvilke danske Bøger, Du forlanger; og udenlandske som forlanges, vil han lade forskrive. — Jeg vil nu for det første købe Dig 2^{den} Deel af Guldbergs Plautus, som i disse Dage er udkommen; Grundtvigs Verdens Krønike, Nyerups Frigga,
15 Foersoms poetiske Lommebog, og maaskee en eller anden dansk Bog endnu, som jeg troer vil interessere Dig, saavidt de 6 Rdlr. Banco række, som jeg er Dig skyldig. Det vigtigste nye Skrift, som i Aar er udkommet, er 2 Hefter af Prof. Vedel Simonsens historiske Arbeider; disse handle om den nordiske Histories Kilder og deres uheldige Skiebne, og om de Nord: Folks Pilegrims-
20 reiser og Korstog til det hellige Land. Under den Titel: Udsigt over Nationalhistoriens mærkeligste Perioder, skulle disse hans Arbeider udkomme i en Række af 8 Hefter eller 4 Bind. Jeg skal sende Dig Conspectus derover. Er der nogen i Stockholm, som vil have et Exemplar, da lad mig vide det. Oplaget vil formodentlig snart være bortsolgt, da han har mange Sub-
25 skribenter. Vedel Simonsen, er siden Langebek og Suhm den første og mest arbeidsomme Historiegrandsker i Scandinavien. Han er ikke saa god Historieskriver; dog læses hans Arbeider ret vel, og ville hos os finde en meget gunstig Modtagelse. De udkomne Hefter ere alt recenserede i Litteratur Tidende. — Jeg maa dog fortælle Dig, at i et af de sidste Blade af denne
30 Tidende for i Fior ere mine Vaarblomster blevne recenserede. — Jeg frygter, det vil gaae med den nye svenske Litt. Tidning, som med Phosphoros — en pompøs Begyndelse og et — hastigt Endeligt.

Saavidt jeg kan mærke, har Ingemann skrevet et nyt Theaterstykke, som maaskee er antaget til Opførelse. Om Oehlenschlägers nyeste Arbeider har
35 jeg jo fortalt Dig; ligesaa, mener jeg, at Høst virkelig har oversat Leopolds Odin; men den bliver ikke opført. Hans Forelæsninger over Christian den 7des Regiering hører jeg nu hver Søndag. De ere meget interessante; mindre for hans Foredrag, end for Sagen. — Af de danske Kæmpeviser ere nu 3 Bind trykte; men de udkomme ikke førend alle 4 Bind ere færdige. 11te Deel af
40 Suhms Danmarks Historie (Erik Menved) er udkommen — nu er blot 12te

tilbage, som gaar indtil Margrethe. — Saa og 20de Deel af Holberg. Denne Udgave skal nu sluttes med den Udødeliges Biografie af Rahbek. — Rask reiser til Foraaret til Skotland og Island. — Hvem oversætter min Afh. om Correggio?

Har jeg nu ikke endda smurt nok sammen? — Nu falde ogsaa mine Øine reent sammen, og Vægteren skraaler 12 lige uden for mit Vindue — Jeg boer 5 nu paa Christianshavn og lige ved Jorden — Hils ædle Venner i Stockholm, og din gode Hustru og alle smukke Stockholmerinder fra

Din

Molbech.

52. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn 28. Februar 1813 10

Kiære Hammarsköld!

Med Hr. Netherwood, som om faa Dage i Selskab med Baron Oxentjerna vender tilbage til sit Fædreland — ikke uden det Ønske, at have kunnet blive længere i Kiøbenhavn, lover jeg mig nu til at sende Dig følgende Bøger:

Guldbergs Plautus. 2den Deel. — — —

15

Grundtvigs Verdens Krønike. — — —

Nyerups Frigga. 1813. — — — —

Foersoms poetiske Lommebog. 1813. — — —

Sagens Polychorda. — — — — —

Messenierne, et Sørgepil af J. Schmidt. — —

20

Munkelist, et ditto af Meisling. — — —

Shakespeares Lystspil af Meisling. 1 Deel. —

Sagens Polychorda, en ældre Nytaarsgave, har jeg sendt, fordi jeg troer den vil interessere Dig, da den indeholder en Samling af gode Oversættelser og Imitationer efter græske og romerske Digtere; og han, saavidt jeg veed, 25 gielder for at være en god Metriker. — Meislings begyndte Oversættelse af Shakespeare vil være Dig interessant til Sammenligning med Foersom — der dog kun har oversat Sørgepil — og mig vil det være interessant, at høre Din Dom i saa Henseende. Man gjør her ikke saa meget af M.s som af Foersoms Arbeide. Af Meisling vil Du ellers i Foersoms Lommebog finde nogle ret nyde- 30 lige Stykker. — De to nye Tragedier (hvoraf jeg endnu ingen har læst) sendte jeg med for Curiositets Skyld; vil Du ikke selv have dem, da kan Du vel let blive af med dem. — Da Du nu eier Guldbergs Plautus, burde Du ogsaa eie hans danske Tibull og Terentius, som begge ere fortrinlig gode. — Vi have en Rigdom af gode Oversættelser af de Gamle hvorimod vore Naboer Intet kunne 35 lægge i Vægtskaalen. Saaledes have vi fortræffelige Oversættelser af Tacitus, Livius, Plutarks Biographier, Velleius Paterculus, Curtius, Xenophons Memorabilia Socratis — og ret gode af Caesar, Xenophons Cyropædie og Anabasis,

Mark Antonins Betragtninger, Sallusts Catilinariske og jugurthinske Krig, og andre flere — foruden mangfoldige dels særskilte, dels omstrøede Oversættelser af Digtere. — Dette er et Fag i vor Litteratur, som jeg sætter megen Priis paa. — Jeg sender Dig et Par Doctor eller Philos. Magisterdisputationer 5 af de seneste, for at Du kan see, at vore Doctores Philosophiæ (som NB. selv maa skrive og forsvare deres Disputationer) gjøre sig lidt mere Umage, end Magistrene i Lund og Upsala. Du vil især finde Brandis Disputation skrevet med en saa grundig Lærdom, der hos saa ung en Mand kan love meget. Jeg vilde gjerne sendt Dig flere — blandt andre en meget lærd Dissert. af en Ad- 10 junct Damp om Alcoranen og Muhammeds Moral — men jeg kunde ikke opdrive flere Exemplarer, end dem jeg behøver for at sende til Lund. — Derimod sender jeg et Skoleprogram af Rectoren Professor Bendtsen i Frederiksborg. Det er i de sidste Aar kommet op, at der ved Skolerne udgives saadanne Programmer; og Bendtsens ere iblandt de lærdeste. Jeg skal herefter søge at 15 samle saadanne Ting for Dig, eller Andre, som skjøtte derom i Stockholm eller Upsala.

Beløbet for de tilsendte Bøger er 7 Rbdaler 4 $\frac{1}{2}$ 12 Sk. eller 46 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ 5 Sk. dansk Courant. — Hos mig har Du tilgode 6 Rdlr. svensk Banco. Disse beregnet efter den Cours, hvorfor jeg i Gaar har omsat Svenske Penge (8 Rdlr. 20 1 $\frac{1}{2}$ 8 s for 1 Rdlr. svensk Banco), udgjøre i danske Penge 8 Rbdaler 1 Mark 8 Skilling, eller 49 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$ dansk Courant. Du faaer altsaa endnu tilgode hos mig 2 Mark 12 Skilling i Rigsbankpenge, eller 2 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$ 8 s dansk Courant. Du vil endog af denne lille Bogregning kunne see, at Bøger nu her i Danmark ere meget dyrere end i Fior. Alle Boghandlere tage nu ligesaa meget for deres 25 Forlagsbøger i Rigsbankpenge, som de før 1807 toge i dansk Courant — nogle endog med et Tillæg af 50 Procent. — Ingen er dyrere end Brummer. Jeg sendte Stenhammar i Linköping 5 af Treschows philos: Skrifter; og disse kostede ikke mindre end 9 Rdlr. svensk Banco. — Jeg er meget glad ved, at jeg i Fior havde de Bøger med til Dig, som Du ønskede; thi de vilde nu have kostet 3 30 Gange saa meget, som dengang. — Dette er i sig selv ret godt; thi Bøger vare hos os alt for godt Kiøb. Hverken Boghandlere eller Forfattere vare tiende dermed.

Prof. Schütz og hans Frue har jeg besøgt et Par Gange. Hun har fundet udmærket Bifald her, og er meget vel fornøiet her i Kiøbenhavn. I alt har hun 35 nu givet 5 Forestillinger paa begge Theatre; og vil, som der siges, endnu give een for de Fattige. Jeg har desværre ikke nogen Aften været i hendes Selskab; thi netop en Aften, da hun var hos Etatsraad Olsen, hvor jeg var buden, var jeg syg. Jeg har seet hendes to mimiske Forestillinger, som jeg anseer for noget af det ypperste af Konst, jeg i mit Liv har seet. Hendes comisk-drama- 40 tiske Spil skal være fortræffeligt; men hendes Declamation ikke udmærket;

og i høie, tragiske Scener har hun ingen Lykke gjort. Hun har engang givet Gotters Medea, og to Gange Forestillinger, blandede af dramatiske Scener, et Par smaa Lystspil og Declamation af tydsk Poesie — men intet af dette har jeg seet. Man har gjort meget af hende her i alle Cirkler; jeg haaber hun vil forlade Kiøbenhavn mere tilfreds end Stockholm, og at hun vil erkiende den 5 stundom alt for vidt drevne Hylding, som vi Danske altid skienke fremmede Kunstnere. — Hvad var egentlig Aarsagen til de Ubehageligheder hun havde i Stockholm? Mon hun ikke selv har havt nogen Deel deri?

Lad mig endelig vide Dine Tanker om de to Tragedier af Schmidt og Meisling. Af Oehlsenschlägers nye dramatiske Arbeider er endnu intet opført, og 10 altsaa heller intet at faae tilkiøbs. — Skal jeg ikke udtage for Dig den danske Literaturtidende for 1811, 1812 og 13. Denne synes mig, Du burde eie, eller faae Wallmark til at kiøbe den for Bibliotheket.

Rask reiser til Island til Foraaret, understøttet af Regieringen og af Geheimeraad Bülow i Fyen — efter hvad Nyerup har sagt mig. Det islandske 15 Lexicon, hvis Udgave han besørger, udkommer til Sommeren. — Af min Ditmarskerhistorie mangler nu blot det sidste Ark, og Titel og Fortale. — Jeg arbeider nu to Eftermiddage og Aftener hver Uge paa at studere den gamle Historie; og har lagt mig en Plan til Forelæsninger over Universalhistorien, som jeg næste Vinter tænker at holde. — 20

Saa varmt som muligt anbefaler jeg Dig og Sveder den medfølgende Optegnelse paa Desiderata angaaende Stockholm. Dig anbefaler jeg i Særdeleshed at samle Alt hvad Du kan skaffe mig af Bidrag til Skildring af Konsterne og det selskabelige Liv i Stockholm. Jeg lægger Dig dette ret inderlig 25 paa Hiertet.

Det er muligt, at jeg i Eftermiddag maa reise et Par Dage fra Byen, og skeer dette, faaer jeg ikke Leilighed at afgjøre Deléns Pengesager. Men Pengene skulle da heel sikkert i næste Uge blive sendt Dig med Posten.

Din bestandig hengivne

Molbech. 30

53. Til Lorenzo Hammaršköld.

Kiøbenh. 8de Marts. 1813.

Netherwoods Reise er bleven opsat nogle Dage — dette giver mig Anledning til at tilføie et Par Linier, som Efterskrift til mit Brev.

Foruden de i Brevet omskrevne Bøger finder Du i en lille Pakke (tilligemed Meislings Shakspeare) — Rahbeks Tordenskiold, hans nyeste National-Drama, 35 som var bestemt til Opførelse paa det lille Theater til Kongens Fødselsdag; men er endnu ikke opført. — Jeg sender Dig dette Stykke, for at give Dig en Idee om dette Slags Arbeider af Rahbek, hvoraf han har leveret en heel Deel.

(Hans Rostgaard og hans Hustru — Frederik II. i Ditmarsken — og et Par andre, hvis Titel jeg nu ikke mindes.) — Jeg finder at disse Stykker lade sig ret vel læse; men paa Theatret ere de for det meste kiedsommelige. Selv gjør han ganske ringe Prætentioner for disse Arbeider; og vi maa, i det mindste hos os, tage den gode Villie for noget. — Jeg tilstaaer, for en Svensk kunne disse Stykker ikke være behagelige at læse — og dog troer jeg, neppe i noget af dem vil man finde det mindste, der kunde fornærme Nationen. —

Endvidere sendes de 3 sidste Nummere af Kiøbenhavns Skilderi. Et sender jeg, for et ret vakkert Stykke over Wieland af en Toft, der hermed, og med et Digt i Anledning af Fru Schützes Pantomimer har debuteret. Jeg kiender intet til ham; men har hørt, at han har aldeles forladt det theologiske Studium, hvortil han havde bestemt sig, for at dyrke de skønne Videnskaber. — I Digtet over Wieland har jeg fundet noget eiendommeligt, simpelt og hierteligt — foruden at det indeholder saare megen Sandhed. Men disse simple, retfærdige Ord ville vel ikke smage Sverriges unge, giærende Romantikere, hvis Væsen, om det ikke blev luttret, kunde blive ligesaa fordærveligt, som Academikernes.

I de to andre Nummere finder Du min Anmeldelse af Vedel Simonsens historiske Arbeider, som giøre fortient Lykke i vor læsende Verden. Han har allerede af sit hele Oplag af de to udkomne Hefter kun 100 Exemplarer tilbage; og Bogen har ikke engang været anmeldt til Salg.

Min Ditmarskerhistorie udkommer i næste Uge. I forrige Uge er jeg bleven optaget til Medlem af det Kongelige danske Selskab for Historien og Sproget — et Samfund, der især i Langebeks Tid virkede meget for den danske Historie, og som man skylder det Danske Magazin. En Tid lang har det ligget i Dvale ved en uvirksom Præses — paa hvem man kunde anvende, hvad en dansk Excellence engang sagde i et Samfund, hvor han vilde tilegne sig det øverste Sæde: Her er jeg dog egentlig Præsus. — Men vi haabe, at faae denne Præsus bort; og nyt Liv i Selskabet. —

Her tales nu stærkt om Tilmærmelse til England. Men endnu er det blot Rygter, man løber med. Det eneste sikke er, at ingen dansk Caper i Aar har faaet Tilladelse at løbe ud.

Du vil i det ene Nummer af Skilderiet finde en Anmeldelse af den Forestilling, Mad. Schütz gav til Bedste for Fattigvæsenet. Der var umaadelig fuldt Huus; og efterat Forestillingen var forbi, blev Mad. Schütz af Publicum raabt frem, og hilset til Afsked med 3 Gange gientaget Bravo og Haandklap. Imidlertid ere de fleste enige i, at hendes Forestillinger af Wallenstein vare mislykkede. Desto mere Lykke gjorde hendes comiske Scener.

Hils Venner i Stockholm

fra Din

Molbech.

|:Deléns og Uppers Regninger har jeg endelig faaet anviist til Betaling i det Kongelige Zahlkammer; men kan ikke hæve Pengene før paa Mandag; og skal da sende dem med Posten paa Tirsdag.:|

De Blade af Sv. Litterat. Tidn., som indeholde Din Opsats om den dske æsthet. Lit. har jeg faaet tilsendt fra Atterbom. — I Henseende til Dahlmanns s overdrevne Patriotismus, kunde Du og A. lægge ad notam, at han er en Tydsker, der for 3 Aar siden kom til Kbhavn.

Saavidt jeg mindes har jeg engang skrevet om at sende 1.2.3. Deel af Adlersparres historiske Samlinger; men dette var en Feiltagelse, da Bibliotheket nu eier dem alle fire. — For det første beder jeg Dig ingen svenske Bøger at 10 sende mig; men Optegnelser over Alt, som udkommer.

54. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 25 Mars 1813.

Bäste Vän! —

Efter lång väntan erhöj jag ändteligen till min största fögnad, i fredags, bref ifrån Dig. Och ehuru kort det var, var det mig dock innerligen kärt såsom 15 ett Document på din fortfarande vänskap för mig. —

Först må jag tillfredsställa din Sarkastiska språkforskning, och åt dig öfversätta ordet aabenmundet. Det uttryckes i Svenskan ursprungeligen och i hvardagsspråkets energiska råhet, genom ordet gaphalssig, och jag väljer med flit detta för det mera förfinade men mindre bestämda skriftspråkets 20 pladderagtig, för att så medelst äfven skrifteligen ge ett litet uttryck af den lugna säkerhet, hvarmed jag, i känslan af min oskuld, skulle kunna se dig i ögonen, under samtal öfver det så sakta och delikat af dig vidrörda ämne. Om det, utan ledsnad å båda sidor, skrifteligen kunde ske, skulle jag snart kunna rättfärdiga mig för de förebräelser du tror dig ha skjäl att göra mig, 25 och, stödd på vissa yttranden af Fru Ling, då hon i vinter var här i Stockholm, skulle det kanske icke vara svårt att leda dig på spåren till en helt annan källa, ur hvilken dessa underrättelser kunde ha flutit. Men jag inser ej huru interessant det skulle vara att smågnabbas härom. —

Som jag förmodar må de alla ganska väl, nu mera, så på Thomestorp som 30 Tuna. På sednare stället ha barnen dock under vintern varit sjuka. På det förra deremot lærer allt vara sig likt. Herrn der förhårdar sig allt mer och mer i sin snålhet och sitt bittra missnöje med allt, och detta kommer förmodeligen att stiga till en ännu högre grad då hans goda vän, Erik Drake, öfverger honom. Denne väntar neml. endast på Eggerts död, hvilken lærer vara oundvikelig 35 efter en långvarig och ganska svår sjukdom, hvilken hela vintern hållit honom vid sängen på Föllingsö. Och bland all denna misere går Ekendahl och jämrar sig och önskar sig snart långt ifrån Kisa orten. —

Du klagar öfver att jag i mitt förra bref varit så nisk på politiska nyheter. Dertill verkade flere skjäl, hvilka äfven göra att du lärer för detta ge mig samma förebråelser. Ett af dessa skjäl är min ringa kännedom om sådana saker. Nu vet jag dock, att vi redan landsatt 2000 man i Pommern, och att
 5 allt fler och fler trupper ständigt sättas öfver, dit Kronprinsen sjelf snart lärer begifva sig. — I anledning af hvad du yttrar om ditt fäderneslands neutralitet, må jag nämna, att för en tid sedan insattes på Stockholms Boklädor exemplar af en skrift *Sur la Systeme Continentale*, enligt uppgift, tryckt i Hamburg (alla Bibliografiska skjäl tala dock för att den skall vara
 10 tryckt i Stockholm) af hvilken nu i går en Svensk öfversättning — 78 sid. 8° — utkommit. Denna skrift är efter mitt omdöme den bästa politiska brochure som i sednare tider, öfver Europas närvarande läge utkommit, men dock icke fri från tom Declamation och individuell bitterhet. — I denna skrift läses sid. 69 bland annat följande: »Och hvad ersättning har Danmark fått af sin mäk-
 15 tiga bundsförvandt? Jo den, att ännu icke hafva blifvit aldeles uppäten. Detta vill säga mycket nog: men vänta bara. Napoleon brådskar icke med att gripa ett rof som han redan har i sina händer. Om han slutar nuvarande krig lyckligt, hvilken besynnerlig slump kan då rädda Danmark? Om det tvertom lyckas för de coaliserade makterna, löper det den största fara, ty under denna all-
 20 männa sammanstötning ligger det vid Franska rikets förposter. Men det är för litet sagdt: i händelse att detta sednare inträffar, och Danska regeringen icke gör gemensam sak med de coaliserade, är denna Monarkis fall och upplösning oundviklig.« —

Jag är dig mycket förbunden för dina noticer om Danska Nationalbanken,
 25 och det skulle interessera mig att erhålla ännu närmare underrättelser derom. Här speculeras starkt huru i ett land, der nationen helt och hållet beror af Konungens vilja — de jure åtminstone om ej de facto — en national-garanti varit möjlig. Nation är ju ej hörd öfver detta ärende? —

Gud signe dig för de Böcker du sänder mig med Netherwood. Efter Guld-
 30 bergs 2^a del af Plautus är jag ganska nyfiken. Ach! om tredje delen af Foersoms Shakespear varit med deribland. — När kommer den? — Här på en särskildt lapp får du förteckning öfver dem som önska exemplar af Vedel Simonsens historiska arbeten. — Det pris du uppger på Tyska böcker i Köpenhamn, är vida ringare än vi här få betala. Jag förnyar derföre min anhållan att du ville
 35 vara god och för mig låta förskrifva: 1) Goethes *Dichtung und Wahrheit*. 2) De la Motte Fouqués *Der Held des Nordens*. *Der Zauberring & Eginhard und Emma*. 3) Gerlachs *Philosophie, Gesetzgebung und Æsthetik* (Posen 1804) samt 4) Tiecks *Phantasmus och Frauendienst des Ulrich von Lichtensteins*. Jag begärdte en upplaga af några af Platons
 40 Dialoger gjord i Köpenhamn hos Brummer. Här har nyligen utkommit en

öfversättning af Shakespears Macbeth af Geijer, en D^o af Schillers Don Carlos, samt andra delen af Schwerins Historiska verk. Annars har vår bokhandel sedan Juhl varit temmeligen mager. — Skulle du vilja ha någon af de nämnda så underrätta mig derom, så skola de medsändas med första sjölägenhet åt Köpenhamn, då Bautil och annat hvad du begärdt öfversändes. — 5 LitteraturTidningen är så inrättad att jag förmodar att den skall bära sig, och oafbrutet fortgå, åtminstone längre än Phosphoros. — Har du sett något exemplar af Tidningen? —

Det gläder mig icke litet att du har dina Svenske Brefe in petto. Jag är synnerligen nyfiken efter dem, och jag skall icke underlåta att, så mycket jag 10 kan, bispringa dig med underrättelser om Stockholm. — Denna stad har nu nyligen hyst i sitt sköte, tvänne utländska talenter, neml. den namnkunnige Violoncellisten Romberg och den beryktade Keijsare-maitressen, Mademoiselle George. Hon har gifvit åtskilliga representationer af Franska Tragedier till den fransosierade publikens hjertans fägnad. — 15

I mårgon reser jag åt Upsala, för att der tillbringa tre veckor, och under den tiden præsidento försvara en Academisk afhandling i trenne delar. — Gud gifve till lycka! — Apropos af Upsala! så har Magister Grubbe, Geijers antagonist och en hätsk Höijeromastix, blifvit Professor och efterträdare i Höijers Philosophiska Catheder. Det är bedröfligt att man, för tillfället, ej hade någon 20 bättre att tillgå; — Hvem skall hos Er bli Treschows efterträdare, om han går åt Christiania? —

Hälsa, Bäste Molbech! alla mina vänner i Köpenhamn, och betala mig snart med ett lika långt bref som detta. — Din af innersta hjerta tillgifne

L. Hammarsköld. 25

55. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 26 Aprill 1813.

För ungefär åtta dar sedan hemkommen från Upsala och ur Cathedern, fann jag för mig här, förnyade prof af din vänskap, Bäste Molbech! så väl uttalad i dina bref, som genom öfversändandet af trycksakerna, för hvilkas anskaffande jag är dig mycket förbunden. Med största nyfikenhet grep jag 30 genast ann Verdens Kronike, hvilken jag på en natt genast genomläste. Det är en högst interessant och märkvärdig bok. Jag har aldrig sett en sådan amalgama af genialitet och förvridding, af de sannaste och de falskaste åsigter. Af hvad han säger om Sverige ser man att han ej känner vår historia och i synnerhet ej vår lärdomshistoria, och att den för utländningar är obekant, 35 är till det mesta vår egen skuld. Men full blef jag af skratt då jag kom till det stället der han önskar Atterbom det Vand, som slukker Törsten evindeligt. — Meislings öfversättningar af Shakespear voro mig också interessanta.

Mig synes dock de hafva rätt som tilldömma Meisling mindre skicklighet än Foersom att tolka den store Shakespear. Den förres versioner förråda i intet afseende den genuina ledighet som den sednares. Deremot har jag läst Meislings Tragedie: Munkelist med mycket nöje. Den har scener, t. ex. den sista i 4de Acten, mellan Lorenzo, Riario och den Ubekjendte, den 3de i Femte Acten, mellan Bandini och Rosalina m. fl. som i mitt tycke äro aldeles mästerlige. — Men herr Schmidts Messenier tviflar jag om att någon årkar att läsa igenom. — Jag piquerar mig att ha förmågan att kunna läsa uselheter, men här kom mitt tålmod till korta. — Rahbeks Tordenskiold har jag än ej fått häftad. —

10 I Nyerups Frigga har Gurri Kunnan mest intresserat mig. Det stycket anser jag som ett aldeles fulländadt mästerstycke i sin genre. Hvem är detta styckes författare? — I Foersoms Lommebog läste jag med största nöje, den vackra sången öfver Carl August, liksom det glädde min nationalitet, att se honom benämnd med sitt Svenska namn. —

15 För meddelandet af din Prospect öfver Vedel Simonsens Skrifter är jag dig ganska mycket förbunden. Jag läste den första gången såsom ett arbete af min Vän, och andra gången som om den varit uppsatt af en mig aldeles fremmande, och båda gångerna med lika nöje. — Hvad din lilla skrift om Dialecterna angår, så var den mig redan genom recensionen i Halliska Litteratur
20 Tidningen bekant, men läst den har jag ej ännu. — Mot Tofts åsigt af Wieland har jag ingen ting betydligt att invända. Och huruvida Sverriges unge, giärende Romantikere — som du kallar dem, — förtjena de anmärknin-
gar ditt bref emot dem anför, derom är den i sista Phosphorhäftet införda ypperliga Dialogen om Romanen, väl det säkraste document. I denna Dialog
25 bedömmes Wieland ungefär efter samma synpuncter som i Tofts poem. —

Nu till några litterära nyheter från Sverige, och först en ganska behagelig. Byström, en i Rom lefvande Artist och eleve af Sergell, har hemskickat en i marmor huggen statue, föreställande en liggande Bacchante. Detta stycke är af en ganske stor förtjenst, full af lif, grace och karakter. Sergell betragtade
30 den också med de omiskänneligaste uttryck af innerlig förtjusning. — Som du vet så, efter MålarAcademiens högtidsdag den 28 Januari, börjas Exposition sex veckor derefter, och räcker i tre veckor. Men emedan denna Statue ankom några dar före den tiden då exposition skulle vara slut, blef den för i år förlängd med fjortondagar, och Statuen under dessa dagar utstald till allmänt
35 åskådande. Den tillhör annars en Baron Silfverskjöld som köpt den i Rom af Artisten sjelf. — Om man undantar detta stycke och de fyra dig bekanta taflorna af Westin, samt några Landskaper af den förträffelige Fahlcrantz, var exposition i år temmeligen mager — ty några ypperliga crayon-teckningar af Baudiot, kan ej i egentelig mening räknas till Svenska KonstAcademiens ex-
40 position, då Artisten är en i Paris bildad Fransos. I bland annat skräp var der

en Hebe af vår vän John Breda — hans far har nu blifvit Svensk Adelsman — som är ganska misslyckad. Ungdomens Gudinna ser ut som om hon genomgått, till det minsta, sex accouchementer. —

Det fögnar mig att höra det min favorit, Fru Schütz funnit sig så väl i Köpenhamn, och ditt omdöme öfver hennes Pantomimiska expositioner är helt och hållet mitt, neml. att det är det högsta i konst jag har sett eller kan föreställa mig. Det förundrar mig dock att hon ej i Köpenhamn så mycket behagat i Tragiska roller. Hennes Medea och hennes Lady Macbeth glömmar jag deremot aldrig. Det missöde som här öfvergick henne, var visserligen utan hennes förvällande, och skammen blir alltid deras som stälde till cabalen. Nu är hon dock här af det stora publicum bortglömd sen de fått Mamsell Georges att gapa på. Du kan tänka hvad det är för ett ämne för Stockholmsboarnas nyfikenhet, att se en actris som varit maitresse åt tvänne Keijsare. Operahuset har också under de nio gånger hon visat sig, varit så fullt att jag ingen gång varit i stånd att få mig en billet. Till och med platserna på Parterren voro abbonnerade. —

Dock jag bör väl äfven komma fram med en ganska bedröflig nyhet. — Den 14de Aprill afled Kapellmästar Eggert på Thomestorp, efter en ganska svår och långsam sjukdom. — En man med hans talenter återfår vårt Capell väl icke snart. Jag värderade honom icke allenast som konstnär utan jag kände honom också så nära, såsom menniska, och du bör således ej finna underligt att detta dödsfall rört mig ganska nära. Ett par af våra bekanta ha blifvit gripne af den krigiska andan. Askelöf har, likväl i civil befattning, begifvit sig till Arméen, och Ekendahl har åter dragit sitt svärd ur skidona. Jag blir väl ändå i det längsta fredligen sittande vid min pulpet. —

Du frågar hvilka som äro de mest ansedde ledamöterna af Vetenskaps Academiën? Dessa äro väl: Professor Berzelius — utmärkt som experimenterande Chemist — Professor och Vasa Riddare, Olof Swartz — namnkunnig Botanist — Archiater Afzelius, Riddare af NordstjerneOrden och Medicinæ Professor i Upsala — Professor Svanberg, i Upsala, som förrättadt gradmätningen i Torneå — Medicinal Rådet Hedin, åtminstone berömvärd för sitt nit om Vetenskapen — Professor Thunberg i Upsala — Major Nordwall, Sveriges ypperste Mechanicus — och observatorn vid Academiens Observatorium i Stockholm, den utmärkt habile och genialiske Magister Simon Cronstrand. —

Det förargar mig att jag ej viste af att Gref Baudissin skulle resa, förr än han redan var borta, ty jag hade velat med honom utom ett exemplar af mitt Academiska Specimen: Fragmentum Hermesianactis Svethice Redditum, skicka dig en bok öfver vårt fattigvårdsväsende som du i höstas begärde och Delén ej förr än nu nyligen kunnat skaffa. — Apropos! af Delén,

så har jag ej än bekommit penningarne för de hos Delén tagne böcker, och han ligger hårt efter mig att bli betald. Bäste Molbeck! skaffa mig dem med första. —

Mycket blir jag dig förbunden om du kan skaffa mig Danska Litteratur
5 Tidningen. Att få Wallmark att ta den för Bibliotheket är ej värdt men jag behåller den väl sjelf. Skulle icke du eller någon annan Köpenhamnsk Litterateur vilja ha Svensk LitteraturTidning i utbyte? — Disputationen om Alcoranen hade varit mig högst vigtig. Den De Diis Romanorum har jag begagnad; den är ganska grundelig. — Meddela Prof. Nyerup medföljande
10 förteckning öfver nyligen utkomna Svenska Böcker. — När få vi här se din Historia om Ditmarsker Kriget? Nu lemnar papperet mig ej rum till mer än till den fasta och upprigtiga försäkran att jag alltid är din af hjertat tillgifne

L. Hammarsköld.

56. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 16 Febr. 1814.

15 Redelige Broder Molbeck!

Då nu ej längre det politiska svärdet afhugger de stilla vänskapliga förbindelserna, skyndar jag att åter med dig, Bäste Vän! tillknyta de afslitna trådarna af vår correspondance. Huru mår du Käre Molbeck! och huru hafva mina andra vänner i Köpenhamn, Nyerup och Rask, lefvat fram denna mellan-
20 tid af de litterära communicationernas stagnation? —

Men först bör jag ge dig några underrättelser om oss här i det Nordligare Skandinavien. Du må då veta, att förleden sommar var jag ganska nära att göra den långa resan till det okända land hvarifrån ingen återkommer. En svår Nerffeber hade kastat mig på sjuksängen. Långsamt tillfrisknad har jag
25 sedan haft bättre hälsa än förut, och kort för Jul har jag njutit den glädjen att min lilla goda hustru lyckligt nedkommit med en stor och rask gosse. Föröfrigt äro mina förhållanden och omständigheter ungefär de samma som då du fagnade mig med din härvaro. Likväl saknar jag åtskilliga af de vänner som då omgäfvö mig. Askelöf är i Tyskland vid den förenade arméén som vår
30 KronPrins commenderar. General Helwig är borta, man vet icke hvar och jag har erfarit den grämelsen att se huru hans saker rycktes ifrån de rum der de så väl passade, och kastades om hvarandra på en fremmande plats. — Schlegel är borta. Likså Baron Strandman; för det närvarande legations Secretair i London. Och Gröben har funnit sin sökta och efterlängtrade hjertedöd
35 utan för Portarne i Leipzig. — Deremot hafva några andra vänner blifvit Stockholmsboer. Så Geijer, hvilken snart ett år uppehållit sig här, under rechnerna till sin Svenska Statshistoria. Likså har Ling flyttat hit och för alltid blifvit fästad i Stockholm, såsom föreståndare för det Gymnastiska

institutet hos oss. — Våra andra bekanta må väl och lefva liksom förr. Afzelius t. ex. på sitt Frimurarbarnhus, ännu lika ifrigt sysselsatt med samlande af Svenska folkvisor. I år utkommer första delen af denna samling, och är af den redan tvänne ark elegant tryckta hos ett par nya boktryckare i hufvudstaden, benämnde Strindholm och Hæggström. Atterbom är ännu i Upsala, 5 der sysselsatt med, just i desse dagar, att sluta Phosphoros, och att läsa till sin snart förestående philosophiæ Candidat examen, under det att Palmsblad stilla framskrider med sin öfversättning af Sophokles. Gref Schwerin i Sala mår väl men har icke denna vinter varit i Stockholm. Han är efter omständigheterna mer och mindre malcontent med sin tid och sina samtida. Schveder, 10 som mycket hälsar dig, har i höst gjordt en speculationsresa åt Liffland, men är nu hemma och arbetar med alla krafter på en öfversättning af Baggeseus Digtervandringar, o.s.v.

Nå hvad litterärt nytt från Köpenhamn och Naboe-Riket? — Den sednaste danska bok jag har sett, är din Historia om Ditmarsker Kriget, af hvilken 15 din gamle vän, Magister Kniberg, skaffade mig i somras ett exemplar; det enda i Stockholm. Den var min muntrande tröst under min långa convalescence. Mycket i den synes mig förträffeligen väl berättat, besynnerligen Kong Hans's nederlag. — Har du exemplar öfriga, så glöm ej bort dina Svenska Subscribenter. Det betydligaste som hos oss utkommit är 1) 4de häftet af 20 Iduna, innehållande bland annat en öfversättning af Solarliop och en grundelig afhandling öfver Bjarmalands belägenhet af J. Adlerbeth. 2) Poetisk Kalender för 1814, och der ett Dramatiskt Fragment af Atterbom, kalladt Fågel Blå som är aldeles mäterligt. 3) Landtbruks Akademiens Annaler, 1^a delen och 4) Uppfostrings Committéens Handlingar, 1^a och 2^a häftet. Annars har detta 25 års litteratur till en stor del bestått af politiska brochurer och pasquiller; de fleste af lika ringa halt och värde som af arktal. — Den i Upsala utkommande Svensk Litteratur Tidning har väl fulländat sin första årgång och börjat en ny. Den är temmeligen allmänt gouterad, ehuru dess afsättning ej är betydlig, som den ej heller kan vara i ett land som Sverige, med så försvarade communi- 30 cationer, då den saknar postfrihet. Deremot är Journal för Litteratur och Theater död, eller rättare sagt, mördad, ty den blef på regeringens befallning indragen, hvaremot en Phenix, under titel: Allmänna Journalen, uppstått ur dess aska. —

Medan vi tala om litterära saker, så har jag att bedja dig vara god och ut- 35 rätta en commision åt mig. Jag är för det närvarande sysselsatt med att låta trycka Adlerstams bearbetning af Jomsvikinga Sagan, och i anledning deraf ville jag be dig fråga Seidelin om han tror att af den kunna räkna på afsättning i Danmark. I det fallet ville jag gerna göra utbyte af ett visst, af honom uppgifvit antal exemplar, mot Danska böcker, och därför gjorde han mig en 40

stor tjenst om han ville meddela mig en Catalog öfver sina närvarande handelsartiklar.

Just som communication afbröts mellan dig och mig, bekom Delén et comp. på Julius & Pomeresch's Contoir penningar för sin bokräkning, med et deficit af ungefär 15 Rd^r B^{co}, hvilket han beder att du med första ville skaffa honom godtgjordt. —

På Thomestorp står väl till. Det vet jag genom bref från min Bror, ty Leonhard Rääf har med mig afbrutit all correspondance. Fröken Malin går ännu och bär på sitt adeliga jungfruskap. Det mångtårväckande kriget har ryckt bort alla cavallerer från den orten.

Om söndag blir hufvudstaden eclairerad till firande af freden med Danmark, och under det jag skrifver detta, hör jag slagen af arbetarne som hålla på att uppställa marechaller utan för min boning. Att döma af alla anstalter blir detta den grannaste illumination som på lång tid fröjdat Stockholms böbel. Varaktigare har Nationen firat minnet af Segern vid Leipzig, genom sammanskott af ofanteliga summor till fond och inrättning af ett invalidhus för vår armé. —

Och nu tar jag afsked af dig Bäste Molbeck! för denne gången, under de varmaste önskning[ar] för din välgång, upprigtigt yttrade af

20

Din Vän

L. Hammarsköld.

P.S. Efter nu varande conjunctur gå några eller många Danskar öfver till Christianias universitet?

P.S. Professor Liedbeck från Lund, tillika med sin Fru, med näktergalsstämman, är för det närvarande i Stockholm. CanzliRådet Beckmark frågar tidt och ofta efter dig. —

57. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 17. Maj 1814.

Bäste Vän!

Vanligtvis anstränger man alla krafter i det ögonblick man fruktar att förlora någon ting dyrbart, för att kunna bibehålla det. Så gör jag nu åter, Bäste Molbeck, ett nytt försök att hos dig återlifva ditt minne, af mig. — Hvad är orsaken till din tystnad? — Har jag genom någon ting förverkat din vänskap, så uppgif det för mig åtminstone och jag vill göra allt för att återvinna den. Ty så obillig kan jag ej förmoda dig vara, att din patriotism förvexlar individer med stater, och egnar de förre den harm, som du kan tro dig berättigad att egna de sednare. —

Af Professor Nyerup har jag fått veta, att du redigerar en Litterär Månadskrift, Athene. Behöfver jag säga dig, huru intresserad jag är att närmare lära

känna densamma. Men i högsta grad är min nyfikenhet spänd att snart få läsa den Resebeskrifning genom Sverige, hvilken, enligt nämnde Hr Professors ord, lär vara under trycket. Jag besvär dig därför vid allt heligt att, så snart den blir färdig, skaffa mig ett exemplar af densamma.

Har du fått ett bref från min synnerlige gode Vän, Assessor Livijn, för 5 hvilken ett partie böcker, under Kriget, af dina landsmän blifvit uppbragt? Jag beder dig på det inständigaste att göra allt ditt till för att skaffa honom tillfälle att få återlösa detsamma. Det intresserar honom på det högsta. —

Jag mins ej om jag i mitt förra bref nämnde att Professorskan Liedbeck i vinter varit här i Stockholm. Sedermera har hon tvänne gånger på ett par 10 Concerter, offentligent, låtit höra sig till hela allmänhetens förtjusning. Förra gången yttrade sig denna genom en stark handklappning. Deröfver förargade sig Hr Professor Liedbeck, och tadlade, i Wallmarks Dagblad, hårt detta förfarande. Allmänheten var läragtig och klappade intet sednare gången, som åter gaf anledning till ny harm och ett nytt utfall i Journalen. — Hvad synes 15 dig? —

Till Professor Nyerup har jag redan skrivit om ett nyligen hos oss utkommit poem öfver Norden, kallat Gefion, af Grefvinnan d'Albedyhl. Men icke att Oehlenschlägers Hakon Jarl nyligen på Svenska blifvit öfversatt, och att den med första lemnan prässen. — 20

[Vår] utmärkte Psalmist, Hedborn, företager denna vecka en resa åt Tyskland, och kanhända sker återfärden öfver Köpenhamn. Jag skulle önska det, för att dymedelst få närmare nyheter om Dig och mina andra Köpenhamnska vänner. —

I går börjades tryckningen af Idunas 5te Häfte. Det kommer bland annat 25 att innehålla ett ypperligt poem af Geijer, kallat Giukungarnas fall. —

Ling har nyligen erfarit en stor sorg. Hans lilla gosse, hans Hjalmar Jotunabani dog i går morgons kl. 5. —

Och härmedelst innesluter jag mig i din gamla Vänskap, som jag hoppas ej aldeles skall förgäta Din 30

L. Hammarsköld.

58. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn den 23de Jul. 1814.

Kiære Hammarsköld!

Det vilde være tidsspildende, at begynde dette Brev med en vidtløftig Udvikling af de Aarsager, der hidtil have lagt et Baand paa min Pen — med 35 Hensyn til Brevvexling med mine svenske Venner. Lad dette allene ikke blot være sagt Dig, men ogsaa vorde Dig fuld Overbeviisning: at jeg endnu tænker paa Dig, min redelige Ven! med samme Følelser, som da jeg i November 1812

forlod Dit Huus for at prøve den afskyeligste Befordring og den værste Reise-
færd, jeg i mit Liv havde forsøgt. — Meget har siden den Tid forandret sig,
og forandret sig paa næsten utrolige Maader. Det er en skøn og ædel Tanke,
som jeg haaber, vi begge kunne nære: at under alle de udvortes Omvexlinger,
5 der have forandret fast den hele Verdens Skikkelse, have vi bevaret uforan-
dret en af de hellige Følelser, hvori Menneskets evige Natur og dets Borger-
skab i en høiere Verden, end den sandselige, udtaler sig.

Jeg er i Dag i en aldeles forstyrret Forfatning, og mit Hoved er fuldt af
Tilberedelser og Forberedelser til en Landreise, som jeg i morgen tidlig til-
10 træder. Dette maa undskylde, at Du denne Gang ikke faaer noget Brev fra
mig; men kun et Slags Program til en fornyet Brevvexling. Jeg er ret glad ved,
at denne Omstændighed ogsaa hindrer mig fra at gaae ind i en Materie, der
rigtig nok synes at maatte kunne være uden for og ude af venskabelige Breve;
men som ligger alt for dybt i min Siæl, og behersker alt for mægtigt dens
15 høieste Interesse til at jeg ganske kan sætte mig ud af den, naar min Siæls
Virksomhed ikke ved udvortes Omstændigheder hindres i sin frie Yttring. Du,
kiære Hammarsköld! for hvem mit indre Væsen ikke er blevet aldeles for-
borgent — Du veed hvad mit Fædreland og mit Folk ere mig, og at jeg, hvor-
ledes jeg i øvrigt end tænker og føler, ikke kan aflade at tænke, føle og være
20 til som Dansk. Du veed ogsaa, at Norge er mine Fædres Land, og det vil
ingenlunde synes Dig fremmedt, at mit Valgsprog i nærværende Periode maa
være: Norway for ever! — Men Du maa ikke betragte mig som blind Patriot,
fordi jeg er det med Hiertets fulde Varme. Jeg er ikke saa fremmed i Tidens
Politik og Historie, at jeg ikke med det rolige Blik, der sømmer sig for Clios
25 Dyrker, kan beskue Tidens Omvæltninger og Rystelser, de Mægtiges Volds-
gierninger og Cabinetternes Svig og Rænker. Og sandelig, jeg haaber den Time
skal komme, da Sandhedens Røst atter skal lyde og høres i hele Verden; og
jeg skal ikke være den sidste, hvis Pen skal forkynde den.

Jeg takker Dig nu først for Dine to Breve af 18de Febr. og 17de Mai, som
30 jeg har modtaget og læst med den Fornøielse som det yder mit Hierte, at see
mig med Varme erindret af fraværende Venner. — Da jeg i Dag ikke kan ind-
lade mig paa at meddele Dig litteraire Nyheder, vil jeg bede Dig i Dit næste
Brev at opsætte mig de Poster, hvorom Du især ønsker Underretning og
Oplysning, hvilke jeg da skal meddele Dig det snarest muligt. I øvrigt kan
35 jeg underrette Dig om, at jeg i Athene for Jan. d.A. har givet en summarisk
Udsigt over den danske Litt: for A. 1813, som kan tiene Dig til nogen Veil-
ledning, naar Du engang faaer dette Tidsskrift, der nu begynder at komme i
en ret livelig Gang; skjøndt denne nødvendigt maa hindres noget derved, at
vi nu have saamange periodiske Samlinger, der ikke vare til, da Minerva var
40 i sin første og bedste Flor (f. Ex. Skand. Litteraturselskabs Skrifter — Det

siællandske Landemodes Skrifter |: en ypperlig Samling, hvoraf 2 Bind ere udk. :| — Møllers theolog. Bibliothek. (7 Bind) — Ørsteds juridiske Archiv, m. fl.) — Mit Haab er imidlertid, at Athene skal, om den bliver i Live, efterhaanden stige, og i det mindste i nogle Aar holde sig i en jævn Gang. Endnu er den for ung, til at man derom kan sige videre. — At jeg for Resten har 5 endeel Opposition, og vil faae endnu mere, kan ikke være Dig uventet. I vor Litteratur, og i Særdeleshed i den æsthetiske og dram: Kritik har paa det sidste Halvaar Baggesen stræbt at indføre en raa, gemeen og i høi Grad usømmelig Tone, hvorved han vel har gjort nogen Skade, og derhos ogsaa noget Gavn — som intet Ondt i Verden er til uden gode Virkninger; men hidtil dog egentlig 10 ikke udrettet andet, end total at ruinere ikke blot sin litterariske, men endog sin borgerlige Agtelse. — Mere herom ved Leilighed, og i Athene. — Nu kun et Par ganske smaa Noticer. Oehlschläger har leveret i 1813 og 1814 et Sørge-
 spil: Hugo von Rheinberg, 2 Syngestykker: Ludlams Hule, og Røverborgen, og et Bind prosaiske Fortællinger. Af disse Arbejder ere Ludlams Hule og 15 nogle af Fortællingerne de bedste. — Paa hvor afskyelig og gemeen en Maade Baggesen har behandlet ham og Rahbek i sine Døgnblade — derom kan Du ikke gjøre Dig nogen Forestilling. Han gaar saa vidt i sit personlige og nedrige Fiendskabs Raseri, at sætte Oehlschlägers ypperste og udødelige Arbejder, f. Ex. Aladdin, Jesu Christi gientagne Liv og overhovedet næsten alle hs. 20 tidligere Arbejder i Classe med hans sildigste og maadeligste Værker. — Inge-
 mann har i A. 1813 udgivet: Procne, en Samling af Digte, hvoriblandt et Sørge-
 spil: Turnus, og nylig: De sorte Riddere, et romantisk Epos, i 9 Sange. — Det islandske Lexikon, og IV^{de} Tome af den store, kongelige Ud-
 gave af Snorre Sturlesen og hans Fortsættere ere udkomne, det første i Aar, den 25 sidste i Fior. — Rask bliver nok i Island til 1815. — Grundtvig bliver jo længere jo værre. Han har udgivet 1ste Bind af en ny Krønike, der ikke gaar længere end til Nebukadnesar — en tyk Bog, som ingen læser, og en Sværm af Piecer og Stridsskrifter. Over Krøniken kom vi i Fior i aabenbar Feide; som endte sig for dengang med et Vers, hvori Gr. fortalte Folk, at jeg var 30 flygtet over Sundet.

Om mit Liv i det sidste Aar kunde være meget at sige, som dog hverken kan eller her vil blive sagt. Det har været en af de rigeste og selsomste Perioder i mit Levnet. — I Fior Sommer gjorde jeg en yderst interessant og behagelig Reise i Siælland, Fyen, Jylland og Smaaøerne paa 6 Uger. I Aar kommer jeg 35 kun i Siælland og over til Fyen, og kan ikke være mere end 2 à 3 Uger borte. — Nylig er jeg forfremmet til 2den Secretair ved Bibliotheket, og Kongen har havt den Naade at give mig lige Lønning med den 1ste Secretair, Professor Werlauff. — Jeg sender Dig en Plan paa Athene og paa mine svenske Breve, hvoraf 1ste Deel, 26 Ark stor, i disse Dage er udkommen. Subskriptionsprisen 40

er, saavidt jeg veed, 4 Rigsbankdaler. Finder denne Bog Subskribentere i Stockholm og Upsala, skulle Exemplarerne, saasart en Leilighed opgives eller findes, blive Dig tilsendte. — Delén har, saavidt jeg mindes, 9 Rdlr. Banco tilgode, som jeg har at erlægge ham for et Par Karter, der ei vare kjøbte til Bibliotheket. Kunde vi faae opgivet det vigtigste hvad der i Sverrige er udkommet, siden jeg var der 1812, vilde Bestillinger for Bibliotheket skee hos Delén. Hils Atterbom, C. R. Beckmark og ved ham endelig Fru Lidbeck. Jeg ønsker gierne at vide, hvorlænge hun endnu bliver i Stockholm; som og, hvorledes Atterbom lever, som jeg ved Leilighed skal tilskrive. Jeg beder end videre at hilse Bekjendte i Upsala og Stockholm, og deriblandt fornemmelig Din gode Hustru — ei at forglemme Din Broder paa Tuna og hans velsignede Kone. — Lev vel, kiære H! og tænk med Venskab paa Din

Molbech.

Ex. af min Ditmarskerhistorie ere henlagte til Subskribenterne i Stockholm og Upsala. Hvorledes skulle disse sendes, og til hvem?

59. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 12 Augusti 1814.

Bäste Vän!

Heder och tack af mitt innersta och upprigtigaste hjerta, för det att du ändteligen genom ett bref öfvertygade mig att du ej glömt bort mig. Af ditt långa stillatigande fruktade jag det nästan, och jag kunde verkligen icke utan bittraste smärta tänka derpå. Ty jag vet icke större olycka än att förlora dens vänskap som jag älskar, och bittrare var det mig att tänka att det skett utan mitt förvållande genom politiska händelser, på hvilka jag naturligtvis icke i ringaste mån kunnat hafva något inflytande. Förgäfves ville jag därför försöka att skildra den glädje med hvilken jag erfor att du ännu, vis a vis mig är densamme Molbech som du var då jag hösten 1812 släppte dig ur mina armar. Och ännu dyrbarare blef mig detta ditt bref, derigenom att det äfven underrättade mig om din fullkomliga välgång och din befordran. —

Hvad oss här oppe i Norden angår lefva vi på gamla viset. På min politiska eller embetsmannabana står jag på samma punct som fordom och får väl stå der så länge. Dock beklagar jag mig aldeles icke deröfver; min lycka söker jag på annat håll och har, som du vet, funnit den bland mina böcker, min goda, älskade hustru och mina trenne raska, hyggliga barn. Dock måste jag ännu här sakna några vänner. Askelöf är ännu kvar i Norra Tyskland, med General-Intendenten Billberg. Borta är äfven General Hellwig, och det värsta är, att ingen vet hvar han egentligen är. Sista ryktet säger att han skall vara sjuk, ja, till och med död i Berlin. — Atterbom och Palmblad läsa nu till sin Magister,

och äro så länge det varar icke synnerligt omgångessamma, hvartill de icke hafva stor tid. Likväl hafva de med ett i denna vecka utkommit men ej än till Stockholm anländt häfte af Phosphoros slutadt denna tidskrift. Äfven till Jul utgaf Atterbom en Poetisk Kalender för 1814, der han i ett stycke kalladt Fågel Blå nästan öfverträffat sig sjelf. Deremot fortfar, ehuru 5 vår regering förnekat dess portofria försändning med posten, den i Upsala började Svensk LiteraturTidning. Der har du det säkraste och fullständigaste repertorium af hvad i Sverige utkommit, och på denna Tidning äri Köpenhamn tillgång, emedan LegationsSecreteraren Nordenfeldt icke allenast utan äfven Köpenhamnska universitetsBibliotheket håller den. Men då du 10 det begär är jag så väl villig som skyldig att meddela dig en provisorisk förteckning öfver det viktigaste som hos oss blifvit utgifvit. . . .

Efter detta tackar jag dig innerligt för dina underrättelser om de nyaste uppträden i Danska Litteraturen. De hafva gjordt mig ännu mera nyfiken efter din Athene, hvilken jag redan innan jag emottog ditt så kära bref genom 15 härvarande PostContoir reqvirerat, men ännu ej bekommit. I högsta grad är dock min nyfikenhet spänd på din Svenska Resebeskrifning, efter hvilken jag har en brännande längtan. Här sändes dig så många subscribentnamn jag redan fått, och får jag fler skola de eftersändas. Jag sänder dessa nu, på det du ej må dröja att öfverskicka exemplaren. Äfven har jag en bön till dig från 20 Palmblad, som vill öfversätta din bok, den neml. att du ville vara god och per posto genast skicka honom ett exemplar, mot ersättandet af all din dervid hafda kostnad. — Mycket gerna ville jag äfven läsa din stridskrift mot Grundtvig, i anledning af hans Krönika, och detta så mycket mera, som jag uppsatt en skrift emot honom, i anledning af hans underrättelser och anmärkningar 25 om Sverige och Svenskarne; en uppsats ämnad att inflyta i 5te Idunahäftet såsom bihang till min Diatrib mot Rühs, men häftet blef för vidlöftigt. — Med alla sina skefheter, partiskheter och origtigheter anser jag dock Grundtvigs Verdens Kronike som ett högst märkvärdigt och genialiskt arbete, författadt i den skönaste stil, hvilket jag aldrig kan tröttna att läsa. Är hans 30 sednare Krönike liknande den förra, så anhåller jag att du ville skaffa mig ett exemplar af den, rätt så tjock den är. — Det skulle äfven mycket roa mig att lära känna Ingemans Turnus, för att se om han i den uppfyllt hvad jag, i anledning af hans Mithridat spådde. — Men hvad tager Baggesen sig före? hvad vill han och hvad har föranledt honom att så förfara? Af gammalt vet 35 du att Polemik synnerligen roar mig, och i synnerhet att fullfölja den ända upp till dess första genesis. — Det sista jag sett af Oehlschlæger är hans Kanarifugl och Ærligt varer längst. Båda dessa stycken sammanlagt med hvad du dömmar om hans andra sednare, styrker mig i min mening att

ju längre Oehlenschläger skrifver ju sämre blir det. — Har Foersom ej fortsatt sin Shakespear? —

Om du skickar de i Öfra Sverige subscriberade exemplaren af din Ditmarskerkrigens Historie till mig, jemte uppgift på priset, skall jag distribuera dem och öfversända penningarne till dig. — Men hur är det fatt med skeppscommunicationen mellan Stockholm och Köpenhamn? Redan i början af Maj-månad sände jag till dig ett exemplar af mina Poetiska Studier; paketet var adresserad till Prof. Nyerup och lemnades till en Skeppare som annonserade sig att gå till Köpenhamn, men det måtte ej vara framkommit emedan hvarken du eller Prof. Nyerup något nämner derom. Tillfälle vore nu att sända något hit, ty för närvarande är i Köpenhamn en ung Stockholmsk Läkare, benämnd Werner, Wren eller Wret, men du känner honom förmodligen icke. —

Från Prof. Liedbeck skall jag hälsa. Af honom erfor jag att han jemte sin Fru qvardröjer i Stockholm till början af October. — Min Bror på Tuna har också fått sig ännu en arfvinge. — Nu tryter mig tid och papper, liksom uttryck att nog varmt försäkra att jag är din innerligt Tillgifne

L. Hammarsköld.

P.S. Var så god och fortskaffa inneliggande bref till Prof. Nyerup. —

20 60. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenh. 21de August 1814.

Kiære Hammarsköld!

Min venligste Tak ville Du modtage for Din Skrivelse af 12te d.M.! — Det har glædet mig af den at erfare, at mit Venskab endnu er Dig lige kiært, og jeg sætter megen Priis paa Din Forsikkring, at Du endnu seer i mig den samme, jeg var, da vi nød den Glæde, personligen at omgaaes, hvilket jeg ogsaa haaber, Du ved fornyet Omgang vilde finde stadfæstet; paa det nær, at min Sindsstemning vel er en god Deel alvorligere og mørkere, end da vi i A. 1812 vare samlede. Maatte jeg dog engang nyde den Fornøielse, igien at samles med Dig, min redelige, agtede Ven! — Umuligt var det ikke, om Conjuncturerne nogenlunde vilde føie sig for mit Fædreland og mig selv, at jeg i Sommeren 1815 paa en kort Tid besøgte Stockholm — hvilket vel vil blive nødvendigt for mig, i Fald jeg vil udgive 2den Deel af mine Breve fra Sverrige.

Da Seidelin just idag har truffet en Skipper fra Stockholm, vil han, uagtet han slet ikke kiender denne Mand og jeg derfor har raadet ham Forsigtighed, med ham sende Dig Exemplarer af bemeldte Breve; nemlig 10 Ex. til de paa medfølgende Seddel optegnede Subskribenter, og 15 til dem, som endnu kunne

ventes, samt 1, som Din Ven beder Dig modtage, tilligemed 1 Ex. af Ditmarskerhistorien, som et Venskabsminde. — Af den sidste Bog sendes ligeledes til de paa medfølgende Lister tegnede Subskribenter 22 Ex., samt 1, som jeg beder Dig paa mine Vegne at tilsende Atterbom, til hvem jeg om muligt skal lade medfølge et Par Ord. Regning vil Seidelin sende Dig. Kun af Dit trofaste 5 Venskab kan jeg vente mig, at Du vil paatage Dig den ei ubetydelige Uleilighed, at omdele disse Exemplarer. Det er mig naturligviis ikke alt for kiært, paa mine egne og min Forlæggers Vegne, om der alt for hastig skulde udkomme en svensk Oversættelse af mine Breve. Imidlertid haaber jeg, at dog i det mindste de opsendte Exemplarer vel ville finde Afsætning; og haaber heller 10 ikke, at Bogen i Sverrige skulde blive forbudet, da jeg har afholdt mig fra alle Politica, men for Resten talt sine ira & Studio, hvormed maaskee især Vedkommende i Lund ei allevegne ville være tilfreds. — Da Athenes Forlægger, Secretair Deichmann, Eier af den Gyldendalske Boghandel, hos hvem jeg nu boer, er bortreist, kan jeg ikke med denne Leilighed, som jeg ikke antager 15 for fuldkommen sikker, sende de udkomne 13 Hefter af Athene; men saasart han kommer hjem og en sikker Leilighed træffes, skulle de blive Dig sendte. Vil Du ikke have dem, er der vel nogen Anden som tager dem. I Februarheftet for 1814 har jeg indrykket et Fragment af 2den Deel af mine Breve fra Sverrige — nemlig min interessante Reise med Atterbom til Vesterås og Sala i Oct. 1812. — 20 Efter Dit Forlangende sender Seidelin Dig den tykke Verdenskrønike (egentlig Jødehistorie) af Grundtvig, Ingemanns Procne, 3. og 4. Deel af Plautus, samt nogle af Stridsskrifterne af og imod Grundtvig.

Mit Sind er idag alt for uroligt, især over de norske Begivenheder, om hvilke vi daglig vente paalidelige Efterretninger fra Norge, til at jeg kunde 25 skrive andet, end Ubetydeligheder. Jeg beder Dig, med Hilsen til Din Hustru, modtage Selv den venligste fra

Din bestandig hengivne

Molbech.

Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan sende Dig Rec. over Grundtvigs ældre Krønike i Litt. Tidenden for 1813, hvor den optager hele 5 Nummere. Jeg 30 gientager det Spørgsmaal, jeg før har gjort Dig, om ikke Du eller Bibliotheket vil have den danske Litterat. Tidende fra dens nye Form i A. 1811?

Ifald Fragten for Bøgenes Transport ikke betaales her af Seidelin, vilde Du ved Modtagelsen have den Godhed at erlægge samme, og føre Seidelin den til Regning. 35

Jeg maa berette Dig, at Oehlenschläger i $\frac{1}{2}$ Aar har arbejdet paa et nordisk Epos, en uhyre stor og rig Composition, hvori jeg haaber, han vil gjøre alle dem til Skamme, som troe at Aladdins og Balders og Hakons Digter har op- hørt at være det.

Vær saa god at underrette mig om Modtagelsen af de opsendte Bøger. 40

61. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 14 October 1814.

Bäste Vän!

För fem dagar sedan bekom jag från dig med skepparen Åsander, ett pakett böcker, för hvilket jag synnerligen tackar dig. Med verkelig själshunger öppnade jag genast dina Breve fra Sverrige, hvilka jag läste med det största nöje och interesse. Hvad framför allt nästan till tårar rörde mig var hvad du säger om Norberg i Lund och din härliga beskrifning öfver Hörbergs tafla. Innerlig tack bör du äfven hafva för den tucktande uppmärksamhet du fäst vid Hr Professorn och nu mera RiksAntiqvarien Sjöborgs dumheter, för hvad du säger om Prestmedicin o.s.v. Några misstag innehålla dock dessa bref (ehuru i mindre grad än någon annan utländsk beskrifning öfver Sverige), oagtadt man tydeligen ser ditt ädla bemödande att göra dig tillförlitligt underrättad. Såsom exempel på sådana misstag må jag anföra att du sid. 150 säger om LifGrenadierernes »ene Halvdeel er Rytteri, og den anden Fodfolk«. Förhål- landet är dock, att år 1790 sammanslogos Östgötha Cavalleri och Infanteri till ett Regemente, under namn af LifGrenadiererne, hvilket sedan, såsom äfven namnet utmärker, endast är och varit Infanteri. Likså berättar du sid. 312 att Visingsö Gymnasium blifvit sammanslagit med det i Jönköping; men Gymnasium har aldrig funnits i Jönköping utan är det för Smålands stift bestämnda inrättat i Wexiö, o.s.v. I alla fall begriper du lätt att jag med ännu större nyfikenhet afvagnar sednare delen, dels derföre att du der kommer att handla om vissa mig mera bekanta tragter, dels derföre att du der ämnar tala om det för mig käraste ämne, mitt fäderneslands Litteratur. Så fort jag hinner drifva in penningar så väl för Brevven som för DitmarskerKrigens historie skola de, jemte min enskildta skuld, genast öfverremiteras. Men en felskrifning af Seidelin hade så när satt mig i synnerligt bryderi. I sin räkning har han uppfört exemplarspriset för Breven till 2 RigsB^{co} Daler, och efter denna bestämning hade jag redan mottagit betalning af en Subscibent, då jag kom att se af Summeringen, det denna uppgift var för knapp och borde fördubblas. — Mångfaldiga tacksägelser äfven för det du visat mig den vänskapen att skaffa mig de Grundtvigska stridskrifterna. Den första recensionen öfver hans Kronike hade jag redan läst i Danska LitteraturTidenden, men de öfriga voro mig så mycket mera nya och intressanta. Men för att tala uppriktigt, tyckes mig ingen af Grundtvigs granskare hafva mot honom förfarit rättvist. Det är sant, hans Krönika är full af förryckta fel, men också öfverflödar den af de djupaste, de mest genialiska skönheter. Du har vidare aldeles rätt, att man fåfängt i den söker någon objectiv framställning af verldshändelserna, men deremot är den en subjectif betraktelse öfver orsakerna och följderna af det skedda, hämtad ur yttersta djupet af det innerligaste hjerta och framställd

med en aldeles egen naiv och hänförande vältalighet. I afseende härpå, anser jag denna Krönika som den märkvärdigaste litterära product som inom tio år nordnord framalstrat. Märkvärdigt förekom det mig äfven att du ville öfverbevisa Grundtvig om skefheten i hans dom öfver Bastholm med en anecdot om en Svensk Präst, då Grundtvig så bestämt i Krönikan förklarar, att Christendom aldrig kan finna rum i Sverige. Mot flere sådana upp och nedvända omdömen öfver mitt fädernesland, förrådande en total brist på kännedom om dess historia, och hvilka i Krönikan förekomma, har jag uppsatt en vederläggning för 6te häftet af Iduna. Jag ville väl se hvad Grundtvig på dessa invändningar skulle svara. Men för att han om dem skulle få kunskap borde de vara på Danska att läsa i någon Dansk tidskrift. Det sker dock förmodligen aldrig, ty dels läser ingen utländning befatta sig med att öfversätta mina obetydligheter, dels tyckes erfarenheten besannat, att ingen dansk är till den grad opartisk mot Sverige, att han skulle vilja i den journal han redigerar införa vederläggningen af hånfulla beskyllningar mot detta land. Tro ej, Bäste Molbech! i anledning af dessa ord, att vi icke hålla dig räkning för ditt ädla bemödande att fullkomligen vara det. Att du det icke kan, rår du ej för, och ditt sträfvande ditåt gör din karakter dubbelt agtningsvärd, då man ser att din ifver ovilkärligt och mot din vilja dukar under för en med modersmjölken insupen och genom patriotism förädlad partiskhet. — Dock det hvarför du förtjenar min varmaste tacksägelse, är för det hopp du gifver mig att få se dig här. Detta beslut ville jag på allt sätt hos dig stärka, och i sanning tror jag att du skulle hafva en förökad frugt af ett besök i Stockholm nu, då vi snart ha att vänta en ganska noggrant specificerande Vägvisare genom Stockholm, som icke allenast upptager hvad märkvärdigt denna stad, i hvarje afseende, kan ega, utan till och med hvar gränd och hvart qvarter med sitt namn och sin begränsning. Men hvarföre uppskjuta detta besök till nästa sommar? — Hvarföre utsätta det i en oviss framtid då så lätt en mängd hinder kunna kasta sig i vägen för dess verkställande? — Sverige under sommar- och hösttiden har du ju redan sett? Kom nu att se det under vintern, och besök Stockholm under den årstid, då alla de menniskor som i den äro märkvärdiga, äro inom dess murar till finnandes. Vill man få ett rätt begrepp om hvad den Stockholmska vackra verlden, för sitt nöjes skull, företager sig så måste man under vintertiden besöka vår hufvudstad. Och det är visst, utan att ha lefvat en Jul i det egenteliga Sverige, känner man icke detta land.

Det var skada att du ej äfven sände ett exemplar af Athene med denna lägenhet, ty att få den med Posten, som jag begärdt, har jag längesedan förlorat hoppet, och himlen vet när något nytt tillfälle yppar sig att få den hit. I allmänhet, Bäste Vän! är det ingen fara att anförtro några saker till Svenska Skeppare, och aldrig minst löper man någon fara att låta dem öfverbringa

böcker. Ett häfte af Athene finnes dock i Stockholm, och i det finnes en uppsats underskrifven C. Molbech, mot hvilken den patriotiska Svensken har ett och annat ord att säga. På visst sätt kunna vi dock anse den vara vedergäld genom en liten hos oss snart för ett år sedan utkommen brochur kallad Sammandragen Berättelse om Dannemarks Krigsförhållanden till Sverige. —

Tack för underrättelsen angående Oehlenschlägers episka förhafvande! När kom det för allmänheten? — Af hans sednare arbeten har jag sett de prosaiske Fortællingerne, Röverborgen och Otto von Reinberg. Af dessa behagar mig mest Dedicationen till Vedel Jarlsberg och Röverborgen minst. — Nu ville jag väl gerna se honom såsom epiker. — Att vi Svenskar fått ett stort nationalepos känner du väl redan? — Annars är i vår Litteratur intet nytt af betydighet framträdt, men i dessa dagar vänta vi att få se en öfversättning af Iliaden; en öfversättning af Miltons Paradise Lost och en dito af Schillers Wallenstein. —

Genom Nyerups försorg har jag bekommit ett häfte af Vedel Simonsens skrifter neml. det om Jomsborg, men de öfriga saknar jag, och dock ville jag åtminstone så gerna se det som handlar om Nordens historiska källor och deras öden.

Du har visserligen varit så god och en gång frågat mig om jag ej ville hafva exemplar af Dansk LitteraturTidenden. Men jag har också dertill svarat ett uppriktigt ja! och erbjudit mig att som i utbyte skaffa Svensk LiteraturTidning. —

Bäste Vän! jag har en commision till dig, som jag likväl önskade snart få uträttad. Jag ville neml. gerna veta något om Danmarks förnämsta bildande Konstnärer, Thordvalsen känner jag, namnen Poulsen, Juul och Abildgaard, äro mig äfven af Oehlenschlägers Correggio bekanta, men också icke mera än blotta namnen. Jag vet icke en gång i hvad genre af den bildande konsten de egenteligen utmärkt sig, och detta ville jag dock så gerna snart erfara, liksom namnet på den som först hos eder u[töf]vade måleri eller sculptur, NB, den förste infödde Dansk. —

Sluteligen måste jag bedja dig åter åtaga dig besväret att till Professor Nyerup öfverskaffa innelliggande bref. Det är något angeläget, ty det angår en bokpacke som, för någon tid sedan här från Stockholm, under hans address, sändes åt Köpenhamn.

Professor Holmbergsson från Lund har på kort tid varit här. Deremot är min förman, den klyftige Wallmark, med Hallagers Glosbok i fickan afrest till Norrige. Afzælius har äfven i höst varit åt Finland, men är återkommen. Schveder funderar på att sätta sig ned som Grosshandlare i Carlsrona o.s.v. Föröfrigt må alla vänner väl, och hälsa dig innerligt genom den som gör sig en heder af att heta och vara din af hjertat uppriktigt tillgifne

L. Hammarsköld.

62. Til Lorenzo Hammaršköld.

Kiøbenhavn den 26. Mai 1815.

Kiære Hammaršköld!

Længe har det været taust imellem os, og jeg maatte feile meget, om det ikke er mig, som efter mere end $\frac{1}{2}$ Aars Forløb endnu er i Brevgiæld til Dig. Jeg har for mig Dit Brev af 14de Oct. f.A., og dette mangler den sædvanlige 5 Paaskrift »besvaret«. Denne bør det ogsaa fremdeles vedblive at savne; thi jeg vil idag ikke være i Stand til at skrive noget ordentligt og tilstrækkeligt Svar paa dette Brev, for hvis venskabelige, mig endnu ved den fornyede Læsning saa interessante Indhold jeg i det mindste ret hierteligt maa takke Dig. Jeg staaer færdig, i Morgen tidlig at foretage en Reise til Jylland, hvor jeg paa 10 et saare deiligt Sted, og hos en høist interessant og elskværdig Adelsfamilie tænker at opholde mig 2-3 Uger, især med Hensyn til min Helbred, der hele Vinteren igiennem har været dels yderst maadelig, dels ganske slet. Til denne Reise har jeg endnu adskillige Forberedelser at gjøre, og idag adskillige Breve at skrive. Undskyld derfor, at dette ikke bliver saaledes, som Du burde have 15 det! — Jeg vilde dog i det mindste give Dig noget, hvordan det end kunde blive; hellere end længere at udsætte den skriftlige Meddelelse, der tidt nok har hørt til mine Forsætter. I øvrigt maa Du fornemmelig, eller allene i min Sygelighed søge Aarsagen til min Taushed. I flere Henseender har den forløbne Vinter været mig den sørgeligste og ubehageligste, jeg har levet i Kiøben- 20 havn; og jeg vilde sige, at mit Liv i den havde taget en tragisk Vending, hvis det ikke egentlig havde havt denne fra min Vugge af. — Hvad min Sygdom angaaer, da bestaaer den dels i meget heftige rheumatiske Smerter og Gigttilfælde; dels i en dermed forenet Nervesvækkelse; og disse Tilfælde ere desværre blevne saa rodfæstede, at jeg ikke er langt fra at have opgivet Haabet, 25 om nogensinde fuldkommen at vinde min Helbred tilbage. — Det er ikke med saadanne Jeremiader jeg bør underholde Dig, min kiære Ven! men Du veed, hvor let saadant indflyder i et Brev. Jeg vil dog strax forlade denne Materie; og gaae over til at bede Dig — men meget for seent — om Undskyldning for min Efterladenhed i at besvare Dine Spørgsmaal i Brevet af 14de Oct. om de 30 danske Malere Poulsen, Juul og Abildgaard. I største Korthed kun dette: P. var fornemmelig Landskabsmaler; man har af ham en skøn Samling af norske Prospector; samt 3 store historiske Kobberstykker: Anna Colbiørnsen i Samtale med den svenske Oberst i Norderhaug Præstegaard, Johan Ranzau i Leiren ved Øxnebjerg i Fyen, en Scene af Grevens Feide, og Rolf 35 Krage, som redder sig fra at indebrændes af sine Fiender ved at lade sine Mænd kaste Skioldene paa Ilden. — Juul var vor første Portraitmaler og ganske mesterlig i dette Fag; ogsaa som Landskabsmaler var han fortræffelig. Hans Arbejder betaales paa Auctioner meget dyrt. — Abildgaard var Hi-

storiemaler, og en af de mest genialiske og originale Kunstnere, vi have eiet. — Om danske Kunstnere har man en Bog af Weinwich, Bibliothekar ved Kongens Haandbibliothek. Den vilde give Dig nogen, men rigtig nok kun nødtørftig Underretning om Malere, Billedhuggere, Kobberstikkere, etc. som 5 ere fødte eller have levet i Danmark. I Athene, Januar 1815 findes en Underretning om Thorwaldsen og hans Værker af Fru Conferenzraadinde Brun, født Münter, og nogle ret vel skrevne Bemærkninger over den sidste Exposition ved vort Konstacademie (i April) læses i Athene for April og Mai, hvilket sidste Hefte just idag udgaaer.

10 Jeg er virkelig idag saa lidet skikket til ordentlig at gaae ind i nogen Materie, at jeg maa bede Dig undskylde dette mit Brevs fuldkomne Tomhed paa Litteraturefterretninger og overhovedet paa alt litterarisk Indhold. Jeg formoder desuden, at Du ved jævnlig Correspondence med Nyerup, maaskee ogsaa ved at læse den danske Litt.Tidende, erfarer de betydeligste Nyheder i vort Skrift- 15 rige. Hvad dettes Berigelse i Aarene 1813 og 1814 angaaer, da har jeg derover leveret en kort Oversigt i Januarhefterne af Athene for 1814 og 15, hvortil jeg endvidere kan henvise Dig. Det skulde dog mere mig at vide, om Athene er naaet til Stockholm og Upsala? Jeg formoder, at komme til, i næste Halvaar at skrive noget over den nyeste svenske Litteratur. Har Du noget i 20 saa Henseende at meddele mig, eller Vink at give mig? — Særdeles meget skulde det interessere mig, om Du (eller nogen af Dine Venner) havde noget passende Arbeide utrykt, og ikke større end et Par Ark at meddele mig til Indrykkelse i Athene; dog NB. i dansk Oversættelse, som jeg med Nøiagtighed skulde besørge. Skulde jeg have den Fornøielse, ved min Hiemkomst at fore- 25 finde et Brev fra Dig, vilde det interessere mig at vide, om jeg nogentid kunde gjøre mig Haab herom.

Hvad jeg uendelig gjerne vilde bede Dig om, hvis det ikke voldte Dig alt for stor Umage, var at meddele mig en Fortegnelse over det vigtigste i den sv: Litt. udkommende siden 1812, som kunde være passende at købe til Biblio- 30 theket. — Forud ønskede jeg at faae til Bibliotheket alle Atterboms Calendere, NB. i Materie! — Jeg er Delén skyldig 9 Rdlr. 40 Sk. Banco, som blev afdraget paa hans Regning fra 1812, for nogle Landkort jeg havde købt for mig selv. Vilde Du have den Godhed at betale ham disse 9 Rdlr. 40 Skl. og afdrage samme paa Beløbet af den Seidelinske Regning for Exemplarerne af 35 mine Skrifter. Af mig er i disse Dage udkommet: Fragmenter af en Dagbog, skreven paa en Reise i Danmark. 1813. —

Jeg beder at hilse enhver, som i Stockholm mindes mig, og især venskabeligst Sweder og Afzelius. Den sidste vilde jeg tilskrevet; men faaer denne Gang ikke Tid. Lever jeg til næste Sommer, haaber jeg at see Stockholm. Min venligste Hilsen 40 sendes ogsaa Din gode Hustru fra Din oprigtig hengivne Ven C. Molbech.

63. Til P. D. A. Atterbom.

Kiøbenhavn den 26. Mai. 1815.

Kiære Atterbom!

Under alle Tidens og Skiebns Omskiftninger staaer det uforkrænket, der har et høiere Udspring, end den forgængelige Verden — og den kiender ikke Følelsens hellige Lue, der ikke veed, at hvor den engang er tændt i Hiertet, 5 slukkes den aldrig, saalænge Livets Flamme brænder. — Under mange og voldsomme Omvæltninger uden om os, under mange, og tildeels sørgelige Omskiftninger i min egen Skiebne, har Dit Minde, min uforglemmelige Ven! bevaret sig lige friskt i min Siæl. Gid ogsaa Du maatte mindes mig saaledes, at Du vil fæste Tro til denne min Forsikkring, skiøndt Aar ere henrundne siden Du 10 saae en Linie fra Din danske Ven. Forskiellige have Aarsagerne været til min Taushed; nogle vil Du let kunne giætte; een er vist nok min store Forsømmelighed i Alt hvad der hører til Brevskrivning; en anden, som desværre alt for længe har fundet Sted, er en Sygelighed, hvorunder jeg har lidt siden Begyndelsen af Vinteren 1814. Rheumatiske Tilfælde, Gigt- og Nervesmerter have 15 siden den Tid næsten uden Ophør piint mig, og ved at forsømme Anvendelsen af Lægemidler, hvorfor jeg har en indgroet Modbydelighed, have disse Sygdomstilfælde saaledes fæstet Rod hos mig, at jeg desværre ikkun har lidt Haab om at vinde min forrige Sundhed tilbage. Hvor ofte har jeg i Vinter, naar disse Lidelser, forenede med andre mentale, nedbrød mit Humeur og 20 gjorde mig uskikket til Arbeide, tænkt paa Dig, hvis Siæl jeg engang, da jeg selv kunde glæde mig ved en blomstrende Sundhed, saae nedtrykt under legemlige Smerter! — Nu vilde det i det mindste være mig til stor Glæde, om jeg kunde faae at høre, at et omvendt Forhold finder Sted imellem os, og at Du har vundet den Helbred, som jeg har tabt! — Du vil fornøie mig inderligen, 25 kiære Atterbom! om Du snart vil tage Dig paa, at skrive nogle Linier til mig — jo flere, jo kiærere; dog vil jeg ogsaa være glad ved faa. Jeg bryder mig ogsaa mindre om videnskabelige Sager og litterariske Nyheder, end om at faae Underretning om Dig Selv, hvorledes Du, siden 1813, har levet, og hvorledes Din nærværende Forfatning er — fremfor Alt, om jeg ikke kunde haabe 30 den Glæde, engang at see Dig i Danmark? — Det vil ogsaa være mig meget kiært, at høre, hvorledes Din Familie i Åsbo lever, om hvilken Du endelig maa meddele mig speciel Underretning, da jeg i dette Øieblik ikke engang er i Stand til ret at erindre mig Forholdene der, eller Din brave Svogers Navn, og ikke veed, om jeg har noget optegnet i mine Papirer om disse ædle Menne- 35 sker, hvis personlige Erindring aldrig kan uddøe hos mig. Ogsaa fra Upsala venter jeg mig nogen Efterretning og beder Dig hilse enhver paa dette Sted, som endnu venskabeligen mindes mig. Det turde være muligt, at jeg næste [Sommer] gjør en Tour til Stockholm, og da seer jeg vist ogsaa Upsala — maa-

skee ogsaa de vel[bekjendte] Steder Thomestorp og Tuna. Anden Deel af mine svenske Breve udkommer neppe før efter dette B[esøg?]. Meld mig dog ogsaa noget om Dine poetiske Arbeider. Jeg er nu igien bleven en Ignorant i det nyeste Svenske Litteraturvæsen; det eneste jeg seer, er stundom et Nummer af Ups. Litt. Tidn. og Almänna Journalen hos Nyerup. Af mig er i disse Dage udkommen: Fragmenter af en Dagbog, skreven paa en Reise i Danmark 1813, eller 2den Deel af mine Ungdomserindringer.

Lev vel, kiære, elskte Ven! Maatte Skiebnen strøe mange Roser paa Din Vei giennem Livet og Konsten!

10

Din uforanderlig hengivne

C. Molbech.

64. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Tuna d. 10 Juli 1815.

Bäste Vän!

Här på detta dig välbekanta och mig så kära ställe, der vår första person-
15 liga bekantskap grundlades, mottog jag ditt vänskapsfulla bref af den 26 Maj, för hvilket jag, med upprigtig glädje, af innersta hjerta tackar dig. Så fägnesamt det var för mig, att genom detta bref förvissas om att ännu alltid lefva i ditt minne, så sorgligt var det äfven, att underrättas det dysterheten i ditt lynne ännu mera, genom kroppslidande, blifvit förökadt. Mot en sådan olycka
20 hjälper verkligen icke någon stoicism, och då den infinner sig, hindras man just från begagnandet af det annars aldrig bästa medlet mot melancholi, neml. oförtruten verksamhet.

För dina underrättelser om de danske Målarne är jag dig oändeligen mycket förbunden. Då jag troligen i höst låter trycka mina föreläsningar öfver de Bil-
25 dande Konsternas Historia, skall jag der med tacksamhet begagna så väl dessa af dig meddelade notiser, som en slags recension af Danska KonstAka-
demiens sista Exposition, införd i Kiøbenhavns Skilderie, hvilken Nyerup haft den godheten att sända mig. Dock måste jag bekänna, att jag gerna skulle vilja läsa en mera tillfredsställande granskning, än detta öfverflöd af loffer,
30 och derföre saknar jag så väl i detta hänseende, som i afseende på kännedomen af den sednare Danska Litteraturen, Athene, hvilken skrift hvarken i Upsala eller Stockholm ännu varit synlig. Och då vi i Stockholm icke ega tillgång till Dansk LiteraturTidende och Nyerup, ehuru jag ofta derom bedt honom, ingen ting Dansk Litterärt nytt meddelat, så är jag mer än ett helt år efter i
35 eder lärdomshistoria. Den sednaste Danska bok jag sett, är Oehlenschlägers Helge. Den har synnerligen behagat mig, och i den ser man ungefär samma kraft som i hans äldre arbeten, hvilken åter aldeles saknas i hans Canari-fugl, RöverBorgen och Fortællinger. Den enda nyhet som Nyerup be-

rättat mig, är att Hejberg (förmodeligen den som var i Stockholm 1812) utgifvit ett poem kallat MarionetTheatret. —

Här sänder jag dig en liten förteckning på de märkvärdigaste böcker som jag erindrar mig hafva utkommit efter din härvaro. Naturligtvis intresserar dig icke den stora mängd af öfversättningar efter tyska och franska läseböcker, ⁵ eller den mängd af tillfälliga brochurer eller de rysliga Grevesmöhlenska stridskrifterna, och derföre har jag icke upptagit dem. Vill du annars se en fullständig Catalog öfver allt hvad som, under loppet af 1814, lemnat våra bokprässar, så har jag för längre tid sedan skickat Nyerup en sådan.

Hvad din önskan angår att erhålla en uppsats af någon Svensk öfver den ¹⁰ nyare Svenska litteraturen, så kan jag och skall, så snart jag återkommit till Stockholm, dermed förse dig. Sommaren 1813 skref jag en liten afhandling kallad Eldgnistor strödda öfver vår nyare Litteratur, som tryckt kanske kan intaga tre ark. Min iråkade sjukdom hindrade dess utgifning, så att den ligger ännu i Msct, och, sedan jag genomgått det och tillagt hvad ¹⁵ sednare händelser gjort nödigt, skall jag sända dig det så du får se om du af detsamma kan göra något bruk! —

Din skuld hos Öberg på Deléns boklåda har jag längesedan inbetalt. Att jag icke redan öfversändt penningar till dig, har sin grund deri att jag ännu icke fått fatt på alla subscribenterne af din Ditmarskerkrigens Historie, så ²⁰ att jag af dem kunnat upptaga penningarne. Nu kan det ej ske förrän jag återkommer till Stockholm, hvilket väl icke, vill jag hoppas, inträffar förr än i första dagarna af September. Dock kan jag icke säga visst, ty dels beror det mycket deraf om HofCanzleren prolongerar min permission dels af en tryckfrihetsprocess i hvilken jag med den nedrige Grevesmöhlen iråkat. ²⁵

Dina Svenske vänner må alla samteligen väl. Palmblad och Atterbom hafva den 16 sistledne Juni blifvit Philosophiæ Magistrar. Den förre har fått sig en ny Compagnon i Boktryckeriet och den sednare reser, för det närvarande, med Professor Grubbe, omkring i Götheborgstragten. Detta är orsaken att jag ännu icke tillställt honom ditt bref, hvilket lärer blifva honom högst kärkommit. ³⁰ Hedborn har rest åt Finland med Grefvinnan och Generalskan Schwerin, och snart lärer Afzelius följa dem, för att hälsa på sin fästmö, fröken Ramsay. General Helwig saknas dock ännu och lärer alltid komma att saknas i Stockholm. Vår närvarande regering har tyckt sig icke behöfva en man som talar så dålig fransyska. Deremot är hans fru, Amalia von Imhoff, för det närva- ³⁵ rande, i Sverige. —

Thomestorp är på visst sätt öde. Malin Rääf bor på Tuna och Leonhard har flyttat [?] till en annan gård benämnd Millingtorp. — Här på Tuna är sig aldeles likt. [Ofta tala?] vi med interesse och rörelse om dig. Och det var

en högtid för alla då ditt [kärkom?]na bref satte mig i stånd att om dig meddela några nyheter.

Dina Breve fra Sverrige, som nyligen till öfversättning blifvit annoncerade, läsas af alla med största nöje, och af alla efterlängtas sednare delen.
5 Har den ännu utkommit? —

Farväl nu för i dag, Bäste Molbech! och bevara alltid i ett vänskapligt minne din af hjertat tillgifne

L. Hammarsköld.

Emottag hugkomst och liflig helsning af en Svensk väninna

10

Amalia —.

65. Til Lorenzo Hammarsköld.

Sorøe den 14de August. 1815.

Kiære Hammarsköld!

Inden jeg forlader min Fødeby, hvor jeg en 8 Dages Tid har opholdt mig, vil jeg herfra takke Dig for Dit meget kiærkomne Brev fra Tuna af 10. Jul.,
15 hvilket jeg i Kiøbenhavn modtog og læste med stor Fornøielse, da det viste mig, at hvormeget jeg end ellers i det sidst forløbne Aar har tabt, har jeg dog Intet tabt i Din Erindring og i Dit Venskab. Hvor kiært og trøstende er det mig, naar jeg saaledes erfarer, at jeg har noget uforandret og uforvansket tilbage fra bedre Dage, der kan minde mig om, at ogsaa her i Livet gives Spor
20 af det Evige og Uforgængelige! — Saaledes her, hvor jeg lever blandt Ruiner af Sorøe Academie — og af min Ungdoms Haab og min Lykkes Drøm — har dog mine gode, men af Uheld og Lidelser tungt nedbøiede Forældres Kiærlighed været mig en oplivende Trøst; ja ogsaa her har et heldigt Møde med sieldne og ædle Mennesker, der have vundet min Siæls fulde Hengivenhed, skienket
25 mig nogle skønne Timer. — Du veed maaskee ikke, at Sorøe Academie, en stor og prægtig Bygning fra 5te Frederiks Dage, i Aaret 1813 lagdes aldeles i Aske, med den kostelige Bogsamling paa henved 12,000 Bind, hvoraf ogsaa Holbergs Bibliothek udgiorde en Deel. Paa en næsten underfuld Maade reddedes den gamle Klosterkirke, en af de skønneste i Danmark, der udgør
30 den 4de Fløi af Academiets Bygning, og den gamle hvælvede Munkegang, hvorpaa denne tildeels i Fiirkant hviler, staaer endnu tilbage af den ældre Klosterbygning fra det 13de Aarhundrede, som et næsten uforstyrreligt Mindesmærke om Middelalderens grundfaste Bygningsmaade. — Hele Academiet havde Amtmanden over Sorøe Amt, der tillige er Overbestyrer af Academiets store Godser, taget i Besiddelse til sin Bopæl. Dette kan man tilskrive, at
35 den herlige Bygning, som man i vore Tider ikke opbygger for flere hundrede

tusinde Rbdlr., nu ligger i Gruus; og det hører med til de mange og store Ulykker, der i de sidste 20 Aar have rammet mit Fædreland. — Endnu er der ikke tænkt paa at restaurere Bygningen, og endnu ligger denne Stiftelse (med Godser, hvis Værdi vist langt overstiger en Million Rigsdaler i Sølv) hen uden Nytte, som den har ligget i en Snees Aar. Indkomsterne, som længe have været anvendte til Godsernes Forbedring, og egen Gields Afbetaling, oplægges nu formodentlig til Bygningen. — Du kan tænke, hvor lidet behageligt det er mig, at see Ruinerne af den Bygning, til hvilken mine tidligste Barndoms minder knytte sig — og med hvilken Sorg jeg maa tænke paa det herlige Bibliotheks Tilintetgjørelse. Min Faders Bolig er faa Skridt fra Academiet; og at denne skaanedes i Branden, var en ligesaa forunderlig Lykke, som at Kirken reddedes.

Dog, jeg forlader disse Gienstande, der neppe kunne have nogen nær Interesse for Dig, undtagen for saavidt som de have den for Din Ven. Om mig selv vil jeg i øvrigt kun berette Dig, at jeg siden mit forrige Brev til Dig, i Jun. Maaned gjorde en interessant Reise til Jylland, hvor jeg i 4 Uger opholdt mig i en af dette Lands skønneste Egne, hos en af de ædelste og interessanteste Familier, jeg kiender, Geheimeraad og Baron Guldenkrone, der har sine Godser i Nærheden af Aarhus. Hans Fader var i en 12-14 Aar Minister i Stockholm i Gustav III. Tid, af hvem hans Moder, en elskværdig og behagelig gammel Dame, som endnu lever, var meget yndet. Jeg besøgte hende nogle Gange i Aarhus, og det var mig ret interessant, at høre hende fortælle om det svenske Hofliv under denne af Gallomanie befængte Konge. — Paa min Tilbagereise saae jeg paa en Herregaard, Bygholm kaldet, ved Horsens — hvor ogsaa alt andet var næsten fyrstelig prægtigt — en af de skønneste private Malerisamlinger, som findes i Danmark. Eiereren er Stiftamtmand Thygeson (tilforn i Christiania), som har reist endeel i Tydskland, Nederlandene og Frankrige, og der sammenkiøbt denne saare udvalgte og kostelige Samling, hvoraf enkelte Stykker ere betalte med et Par tusinde Ducater. Hans Kone, en rig Kiøbmandsdatter fra Christiania, har megen Aand og Konstsmag, og begges Bekientskab var mig meget interessant. — Jeg kommer herved til at mindes hvad Du skriver angaaende danske Malere, og Dit Forsæt, at udgive Forelæsninger over de saakaldte bildende eller tegnende Konsters Historie. Du maa hertil nødvendig benytte Weinwichs danske Konsthistorie, som vel er i høi Grad tør, ufuldstændig og tildeels upaalidelig; men dog indeholder en Mængde brugbare historiske Notitser; ligesom ogsaa Bedømmelsen over den sidste Udstilling paa Konstacademiet, i Athene for April og Mai 1815. For nærværende Tid er der stor Salon paa Academiet i Anledn. af H. M. Kongens Kroning — ogsaa over denne udkommer maaskee en Recension i Athene, eller særskilt. Paa denne Salon udmærker sig bl. a. en fortræffelig Døbefont af Thorwaldsen (bekiendt af Riepenhausens Kobberstik, udk. i Rom,

og Fru Bruns Beskrivelse i Athene), en rafaelsk Altertavle af Eckersberg (hvilken Kunstner 27 eller 28 A. gl. i de sidste 3-4 Aar har gjort colossalske Fremskridt, og sikkert engang i sin Konst vil naae Thorwaldsens Hæder) og Thorwaldsens Portrait, ligel. af Eck:, der almindeligen erkiendes for et Mesterstykke. Drapperiet er sort i 4 forskellige Nuancer (i Silkekappe, Kiøle, Benklæder og Strømper), og ganske fortræffelig udført. — Hvis det kan interessere Dig, skulde jeg maaskee være i Stand til, deels selv, deels ved en af mine Venner, at meddele Dig korte Noticer om de fornemste nu levende og senest afdøde danske Kunstnere og nogle af deres fortrinligste Værker; og skal det være mig særdeles kiært og behageligt, af Dig til Giengield at modtage de omtalte: Ildgnister, strøede over den nyere svenske Litteratur; hvilke jeg — formodende at de kunne være en passende Læsning ogsaa for danske: at de ei gaae for meget i detail i Henseende til svenske Skrifter, som her ikke kiendes eller kunne læses, og at Du ei forinden i Sverrige lader dem trykke — skal oversætte og indrykke i Athene under Dit Navn, som jeg formoder, Du intet har imod. Jeg ønskede da meget gjerne, at erholde dette Bidrag tilsendt endnu i Høst, for at kunne gjøre Brug deraf i en af Vintermaanederne. Her udgiver Høst for Brødet et Ugeblad kaldet den nordiske Tilskuer, hvori der — som Du kan tænke — jævnlig findes Oversættelser af Svenske i Vers og Prosa og naturligviis altid af Walmark, Leopold & C°. Nylig opvartedes vi med et langt Stykke af Walmarks Haand. I øvrigt er dette Ugeblad meget ubetydeligt og lidet læst. Rahbek gaaer fra dette Aars Begyndelse igien i en saakaldet Tilskueren, der læses mindre endnu end den nordiske Tilskuer, og virkelig for det meste er endnu kiedsommeligere, da den intet indeholder uden evige Gientagelser af Sententser og moralsk-satiriske Prædikener, som vi for længe siden fra R.s Haand vide udenad. Nu har R. ogsaa begyndt (fra Jul. Maaned) at udgive et Maanedsskrift, under Titel dansk Minerva, beregnet paa Athenes Skade og Undergang, da det er urimeligt at tænke sig, at to Maanedsskrifter af lige Tendents i et Land, som Danmark, skulde kunne bestaae. Neppe skulde det imidlertid lykkes R. at styrte Athene, saalænge jeg som dens Udgiver kan være virksom; men hvorlænge dette kan vare, er heel uvist. — Saameget om vor periodiske Litteratur; om den mere solide, forbyde Tid og Rum mig at skrive; kun dette i største Korthed: at vi ganske nylig have faaet to nye, og det adelige Digtere, Lerche og Lewetzow, begge heel unge, og i Vinter een ny: Sætøft, der udgav et Bind romantiske Digte, hvori megen, men vild og endnu konstløs Phantasie; at det fornøier mig, Du dømmet som jeg om Helge, hvis Romanzer især jeg anseer for noget af det ypperste i sit Slags, den danske Poesie eier; endelig, at vi af Oehlenschl. have at vente til Vinteren et stort østerlandsk dramatisk Digt, hvoraf jeg har hørt de to første Acter, der forekom mig meget skønne og livelige. — Du maa endelig see at faae Inge-

manns to nye Tragoedier Masaniello og Blanca. Den første opførtes i Mai med stort Bifald. Vor første tragiske Skuespiller, Doctor Med. Ryge, som for et Par Aar forlod et Embede og et Levebrød i Flensborg paa en 3-4000 Specier, for at gaae til Theatret, spillede Masaniello mesterligt. Blanca skal opføres næste Vinter. — I Julii-Heftet af Athene er begyndt en Charakteristik og 5 Kritik over Ingemann, der bliver fortsat i flere Hefter, og som jeg haaber, Du vil læse med Interesse. — Af Vedel Simonsen er nu i Trykken et Værk i 3 Bind over den danske Adels Historie. — Et ældgammelt angelsaxisk episk-historisk Digt over nordiske Begivenheder i det 3die og 4de Sec. er nylig udgivet af Thorkelin. 10

Til Slutning om Noget for mig magtpaaliggende. — Jeg tænker, om min Helbred, der bestandig er yderst maadelig, vil tillade det, i Vinter at udarbeide 2den Deel af min svenske Reise. — Du erindrer, at jeg 1812 gav Dig eller vor fælles Ven Schweder endeel statistiske Opgaver, Stockholm angaaende. Disse ønskede jeg nu uendelig gierne at faae besvarede saavidt dette kan skee; 15 og jeg mener, det maatte interessere eder at bidrage til at mine Efterretninger om Sverriges Hovedstad, hvor jeg var for kort, til selv at samle alt dette, kunde faae nogen Fuldstændighed og Paalidelighed. Lad mig endelig snart vide, om Du og Schweder hertil kunde, eller rettere ville (thi om Evnen kan her ei være Tale) bidrage Noget; og om jeg kunde vente mig disse Bidrag 20 f. Ex. i October eller November. Det første Brev af denne Deel, der skal indeholde en Sammenligning imellem St. og Kiøbenh. i det Udvortes, har jeg for det meste alt skrevet. Bogen skulde udkomme til Foraaret. Hvem oversætter 1ste Deel? — Jeg ønskede, det var Schweder. Har han ikke oversat Baggesens Labyrinth? 25

Endnu ønskede jeg overmaade gierne af Din Broder at modtage en kort og dog nogenlunde fuldstændig Efterretning om Landvæsenet i Østergøthland eller i hans Provinds, som vel omtrent er det samme; ligesom og noget fra Dig, eller Nogen af Dine Venner om Upsala Universitets nærværende Tilstand. — Hvad Haab kan Du give mig om alle disse Ønskers Opfyldelse? — Jeg stoler 30 meget paa Dit uforanderlige Venskab og Din sieldne Tienstvillighed.

Med venskabsfulde Hilsener til Din agtede Broder og hans Familie, til Atterbom, Afzelius (som jeg maaskee tilskriver et Par Linier) og Andre hos Eder, som venligen mindes mig, sluttet dette af

Din bestandig hengivne Ven 35

C. Molbech.

(Jeg beder indstændigt om videre Optegnelse paa nye svenske Skrifter, og bringer endnu engang Ildgnisterne i Minde).

Hvor opholder General Helwig sig, og i hvilken Forfatning, og hvorfor er hans Kone i Sverrige, naar han ikke er der? — Dette ønskede jeg gierne at vide. 40

66. *Til Malin Rääf.*

Sorøe den 15de August 1815.

For ikke længe siden modtog jeg et Brev fra min kiære Ven Hammarsköld, og overraskedes ved deri ogsaa at finde en Linie af Deres Haand. At see mig saaledes erindret af Dem paa en venskabelig Maade, var mig et lyst Minde-
5 glimt fra forsvundne Dage, fra en interessant Periode i mit Liv, hvis Billeder ofte have gientaget sig i min Phantasie. Jeg ønskede at kunne overbevise Dem om, at ogsaa Deres Erindring, giennem saamange Omskiftninger i min Skiebne, giennem et Tidsløb, hvori jeg ikke med behagelige Følelser har kunnet kaste mit Blik paa Deres Fædreland, stedse har bevaret sig frisk og levende
10 hos mig, og stedse hørt til de kiære Minder fra mit Ophold i et Land, hvor jeg tilbragte ikke faa skønne og livfulde Dage. Kunde ogsaa disse Linier bidrage til at give Dem denne Overbeviisning, vilde det glæde mig.

Saameget har forandret sig, siden jeg levede de venlige Dage i Sverrige hos Dem og Deres Familie — med mig er det ogsaa heel anderledes, end det den-
15 gang var. Underligt have mange af min Skiebnes Traade flettet sig; de sidste Aar af mit Liv have egentlig været de rigeste, jeg har levet, saavel i det udvortes, som i det indvortes Liv — men jeg maa vel egentlig sige, at de have berøvet mig mere, end de have skienket mig; med Tabet af min Sundhed, som jeg maaskee aldrig ganske gienvinder, er ogsaa den største Deel af mit
20 Livs Ungdomsfylde gaaen tabt — for hvilken en større Erfarenhed og rigere Verdenskundskab ikke er tilstrækkeligt Giengield. Dog, gaaer jeg ind i mit indre Væsen, kan jeg vel sige mig selv, at Kiærnen hos mig dog er og evig bliver den samme; og derfor, om De endog nu maaskee vilde finde mig mere syg, mørk og alvorlig, end da jeg i Aaret 1812 gjorde Deres behagelige Bekiendts-
25 skab, vilde De dog ved lidt nærmere Betragtning finde mig den samme, hvis Egenhed og Synderlighed dengang vel ikke ganske blev Dem skiult, og nu ofte end stærkere træde frem, da jeg mere og mere stræber at afkaste ethvert Baand, der kunde hindre mig fra at vise mig for Verden ganske som jeg er.

Disse faa Ord om mig selv tilgive De, min indtagende Veninde! (Selv har
30 De jo givet mig Ret til at nævne Dem med dette kiære Navn), og jeg venter Tilgivelsen af den Deeltagelse, jeg tør glæde mig ved at De har bevaret for mig, da De har yttret mig den paa en saa behagelig Maade. Jeg fandt det naturligt, at maatte sige Dem noget om min Person, i det jeg, venligen erindret af Dem, efter saa lang Mellemtid engang fremstiller mig skriftlig for Dem.
35 Men hvad jeg her vilde og kunde sige Dem, blev kun et Par almindelige Træk, der ikke ere bestemte eller individuelle nok, for at kunne interessere Dem. — Maaskee er dette det første Brev, De faaer fra Danmark. Det vilde falde Dem let, naar dette skulde tages til Mønster, at overbevise mig eller en Tredie om, at Damerne skrive i Sverrige bedre Breve, end Mandfolkene hos os. Vil
40 De ikke engang føre Beviset for mig? — Jeg skal da stræbe, om muligt, en

anden Gang at giøre mig et saadant Vidnesbyrd om Deres Velvillie lidt mere værdig — og om jeg ogsaa altid i Brevstrid med Dem maa give tabt, vinder jeg dog paa en meget reel Maade.

De har forladt de romantiske Egne ved Thomestorp, der staae saa levende for min Phantasie, som en Deel af min smukke Fødeegn i dette Øieblik ligger 5 udbredt for mit Syn; og De har ombyttet dem med det venlige, det mildere Tuna. I det jeg fra adskillige Sider troer at kunne ønske Dem til Lykke med denne Forandring, er jeg dog overbeviist om, at De her ikke sielden savner den høie og rige Natur, i hvis Skiød De fødtes og opvoxede. Før mig havde den en sielden, uforglemmelig Interesse; og det hører til mine kiære Drømme, at 10 jeg engang skulde giensee disse skovdækte Bierge og Søerne og de mangfoldigt udskaarne Dale, og det venlige, beskedne Træhuus — hvis hele Oeconomie og Indretning, lige indtil Deres eget lillebitte smale Kammer, jeg ret nøie og liveligt erindrer mig. — Men lever hun endnu, Deres gamle Mamsel, der fortalte de bedste Eventyr, jeg nogensinde har hørt? — Og den synderlige, 15 misanthropiske Ekendal, hvor bruser vel nu hans krigslystne Sind? — Der er saameget, jeg endnu vilde spørge Dem om. Mindes De vel den romantiske Sætour, vi engang gjorde igiennem en eller to af disse skønne Indsøer, hvis Navne jeg her ikke erindrer, og som jeg siden endnu engang befoer med Atterbom, og mindes De den sildige Hiemfart i Maaneskin, en ud- 20 mærket deilig Sommernat? — Dette og meget andet fremsvæver nu for min Siæl, der gjerne dvælede længere ved disse ret poetiske og indtagende Billeder. Men jeg vil dog for denne Gang ikke længere trætte Deres Taalmodighed, og kun endnu yttre Dem min Fornøielse over, at jeg her fra mit vakkre Fødested — hvis Navn De maaskee endnu mindedes — og før jeg i Morgen 25 forlader det, kan sende Dem den fierne, fremmede Hilsen, som dog bringes Dem saa venligt og hierteligt, som nogen, De i Deres Fødeland modtager. Bring ogsaa Deres hulde, gode Søster denne Hilsen, og siig hende, at det stille lykkelige Tuna, og den Godhed, man der viste mig, aldrig svinder af mit Hiertes kiære Erindring. Lev endelig vel og lykkelig, min Veninde! og har De stundom 30 et Øieblik tilovers for det Fiernes Erindring, da tænk paa Deres danske Ven
Chr. Molbech

(Mine venskabelige Hilsener for Deres Broder og Svoger beder jeg Dem ogsaa frembringe!)

67. *Fra P. D. A. Atterbom.*

Upsala d. 20 Oktob. 1815 35

Min trofaste och älskade Broder Molbech!

Förlåt, att du ej förr fått ditt bref af den 26 Maj besvaradt; då Hammar-sköld fick det, var jag inbegripen i en resa, som jag denna sommar gjort igenom

åtskilliga af Sveriges vestra och södra landskaper, och som jag oupphörligt ombytte vistelseort, så kunde han ej tillstålla mig det förr, än vid min återkomst till Upsala. Jag har varit här i ungefär tre veckor, och jag har redan flera postdagar gjort mig förebråelser, att jag uppskjutit svaret på din i högsta grad kärkomna skrifvelse. Hos mig återfinner du den gamla vänskapen lika varm, och jag önskar ingenting mera lifligt, än att nästa sommar få personligen bevisa dig det. Det hopp, som du gifvit mig om en möjlighet dertill, är för alla dina Svenska vänner kärt, och vi förtrösta till Gud och Dig, att du icke bringar detta hopp på skam. Mätte då äfven din helsa visa dig lifvet i en mera ljus gestalt! Jag behöfver ej förklara Dig mitt redliga deltagande för ditt sjukliga tillstånd; du vet af gammalt, att jag har en rik erfarenhet af fysiskt lidande. Tyvärr har jag ännu min tillräckliga del deraf. Så ruinerad till själ och kropp, som jag var 1812, är jag väl icke nu; likväl har jag hittills mest förkofrat mig i tålmod. Gud hjelpe oss begge!

Sedan vi sist träffades, har jag blifvit Magister: förövrigt äro mina timliga omständigheter de samma. Jag väntar på att någon Docentur här vid Universitetet snart skall bli ledig. Annars har jag, på vanligt poetiskt sätt, mera tillväxt i ryktbarhet och anseende, än i rikedom. Mina senaste arbeten bestå i tvenne häften af Phosphoros (med hvilka denna tidskrift är slutad), i Poetiska Kalendrar för 1814, 1815 och 1816 (hvilken sista dock ännu ej lemnat pressen), i några kritiska uppsatser för Sv. Litt. Tidning, och en Dissertation pro Gradu Philos. De Artis ad Naturam in Philosophia Dynamica respectu. Föröfrigt är jag sysselsatt med att redigera första Bandet af mina Diktningar, hvilket ungefär i nästa Mars eller April skall framträda för allmänheten. Äfven spekulerar jag på att snart ställa mig i spetsen för en ny periodisk skrift, hvars plan skall omfatta alla den högre bildningens elementer, Philosophi, Historia, Archæologi, Philologi, Ästhetik och så vidare, med oupphörligt speciellt afseende på min nations behof och odlingsgrad. Man får se, hur långt jag kunnat avancera i mina förslager, när vi råkas.

Från min familj i Åsbo kan jag hjertligt helsa dig. Jag har tillbragt en del af sommarn hos min svåger Forling och min gamle Morfar Kernell.

Hedborn är nu tjenstgörande Kongl. Hofpredikant i Stockholm. Afzelius är i Finland, der han nyligen stått brudgum med en Friherrinna (Fröken nemligen) Ramsay. Palmblad mår bra, och har ett historiskt verk för händer. Han har upplöst sitt bolag med Stenhammar, som nu blifvit Pappersbruksägare i Småland. Deremot har han skaffat sig en ny compagnon, som heter Zeipel. Geijer håller föreläsningar öfver Sveriges och Norriges historia från de äldsta tiderna till Calmare Unions slut. Han har ett ofantligt tillopp af åhörare. Hans och Afzeli Folkvisor har du väl redan sett. Musiken är af hedersgubben Häffner ypperligt arrangerad.

Leopold har nu skänkt oss två delar af en ny upplaga, som skall bli hans testamente till efterverlden (om den nemligen hinner dit). Ännu två delar skola följa. Mannen är sig fullkomligt lik: perorerar, coquetterar, kryper och smädar ända in i grafven. Äfven mig har han bevärdigat med några satiriska krafthugg. Men vi skola väl hålla den gamle Adam inom skrankorna. — För-⁵ öfrigt mins jag i hast ej mera litterärt nytt, än att 12:te delen af Warmholtz och 7:de tomen af Acta Societ. Upsaliens. utkommit. Fant håller på att redigera en manuscriptsamling, som skall få namn af *Scriptores Rerum Suecicarum*.

Knös står sig ej bra med sina ekonomiska affärer. Hans fru har jag ej sett¹⁰ på länge — Det intressantaste fruntimmer, hvars bekantskap jag gjort, är Fru Helwig. Hon bor nu på en landtgård vid Fittja (mins du det?), och väntas hit i dessa dagar på ett par veckor.

Fouqué är nu annars min afgud. En sådan skald, Bror! fins hvarken i Danmark eller Sverige. Han är Poesiens närvarande Heros.¹⁵

Skicka oss snart exemplar af dina nyare skrifter, särdeles din Athene, hvarom vi länge hört talas. Skrif snart till din vän, och meddela honom allahanda litterära och amicala underrättelser.

Evigt Din

Atterbom.²⁰

68. Til P. D. A. Atterbom.

Kiøbenhavn d. 30. November 1815.

Inderlig kiære Ven!

Med hvor megen Glæde jeg modtog Dit Brev af 20de Oct., der efter et saa langt Melletrum bragte mig umiddelbar Tidende fra min upsalske Ven, der i 100 Miles Afstand endnu er mit Hierte saa nær, som da vi i Dit Fædreland²⁵ deelte lyse og mørke Timer — behøver jeg ikke vidtløftig at fortælle Dig. Thi har Du nogensinde følt Meddelelsens Glæde og den ubeskrivelig rige Nydelse, der udvælder af beslægtede Siæles Sympathie, da veed og forstaaer Du, hvad jeg følte, ved engang igien at see Din Skrift, og i denne at læse Dit varme, uforandrede Hierte. Altid har jeg i Dig og i Hammarsköld seet og erkjendt de³⁰ to Mennesker i Sverrige, hvis rene personlige Hengivenhed jeg saaledes havde vundet, at den aldrig vilde berøves mig: og begge have I viist mig det trofaste Sind, der ikke skuffede mit Haab og min Tro. Hvor inderlig glæder det mig, at saadanne, den ædlere menneskelige Naturs Følelser kunne fæste deres evige Rod i Hierterne, og at de kunne have Kraft nok til at overleve udvortes Storme,³⁵ der paa flerehaande Maader kunne ryste den Bygning, Venskab opførte. Du forestiller Dig let, hvor dybt min Siæl, der hænger saa ganske ved mit Fædreland, i de sidste Aar er saaret; men dog er det mig inderligt kiært, at mit Hierte

har Følelser tilbage, der binde mig lige varmt til Eder, mine fierne Venner i det fremmede Land — som nu maa være mig langt mere fremmedt, end i A. 1812. — Imidlertid sysler jeg langt mere med Sverrige, end Du maaskee troer, i det jeg er i Færd med at udarbejde anden Deel af min svenske Reise, som til næste 5 Foraar eller Sommer skal udkomme. Lad mig dog engang vide, om Du har læst den 1ste Deel, og hvad Du synes om den, og om Du har faaet min Ditmarskerhistorie, hvoraf jeg (om jeg ikke feiler) 1814 sendte et Ex. til Dig ved Hammar-sköld. — Jeg behøvede vel at vide lidet mere om Upsala Universitet. Kunde Du ikke med Palmblad eller nogen Anden skaffe mig nogle korte Noticer, om 10 hvilke Videnskaber især kunne siges at dyrkes og blomstre ved dette Universitet — hvilke der ansees for de fortrinligste Lærde og Videnskabsmænd, og hvorledes disse fornemmelig have udmærket sig — saa og hvorvidt man i Upsala er naaet i den nyere æsthetiske, philosophiske, og overhovedet videnskabelige Dannelse. — Du beviste mig herved en sand Tieneste — og Du vilde derved 15 ogsaa paa nogen Maade bidrage til Upsalas Hæder; men jeg maatte have disse Underrettelser, i det seneste inden Januar Maanedes Udgang; thi midt i næste Maaned begyndes Trykningen af min Bog. — Gierne meddeelte jeg Dig nogle Træk af vor nyeste Litteraturs Skildring; men dels er Rum og Tid mig for knappe; dels er der i denne Litteratur meget, som er mig ubehageligt eller 20 kiedsommeligt at skrive om. Ved Feider, Chicaner, nedrige Angreb, Had og Avind, der have væltet sig ind paa mig, er jeg hartad bleven reent kied af alt Skribentvæsen — thi til at udholde saadant, skal der i det mindste en bedre Helbred, og et mindre fredeligt Sind, end jeg har; og i Særdeleshed er den periodiske Litteratur og Udgivelsen af en Journal (som jeg allene af Inter- 25 esse for vor Nationallitteratur paatog mig) en Kilde til idel Fortrædeligheder, og et møisommeligt, lidet lønnende Foretagende. Kunde jeg, med et tarveligt Udkomme leve paa Landet, i Egne, som jeg vilde vælge mig, skulde jeg vist snart give alt dette Væsen Afsked, leve for Naturens, Philosophiens og Historiens Studium — og kun sielden foruleilige Presserne. Men endnu hedder det: 30 hic Rhodus, hic saltabis. — I øvrigt maatte jeg give Dig et meget mørkt og forvirret Skilderi, naar jeg skulde udvikle Dig alle mit Livs Hændelser og min Siæls Lidelser i de sidste Par Aar — det lader sig imidlertid ikke vel gjøre; og Du er ogsaa bedst tient med at undvære det. Ungdommens herlige Syner og lyse Drømme ere forsvundne — med dem Sundhedens ypperlige Klenodie; 35 Livet paatager sig en streng, umild Form — og efterhaanden nærmer man sig, maaskee med hurtigere Skridt, end man troer, dets Gaaders endelige Opløsning.

Jeg kommer hermed til at tænke paa den Spectakel, Baggesen har afstedkommet i denne Tid ved en poetisk Gaade, han i denne Tid, først stykkeviis 40 i et Dagblad har ladet komme ud, og siden trykke samlet, 4 Ark stor. Dens

Titel er: Det evige Sindbillede, ikke blot Litteraturens Oprindelse, men Philosophiens Maal og Ende, en Gaade, som Priisopgave for aandelig Levende. Han har virkelig udsat en Præmie af 100 Rbdlr. for dens bedste Opløsning, og en Anden har tillagt 100 Rbdlr. for de to næstbedste. Et ungt Menneske, der endnu ikke er Student, har skrevet en Opløsning i Ottave Rime, paa 70 5 Stropher, som B. skal være meget tilfreds med, og som formodentlig faaer Præmien. — Grundtvig faldt netop paa samme Tid paa at skrive nogle uendelige lange Rimerier til og om Baggesen, der fyldte mange Nummere af et Dagblad; nu kom Baggesens Gaade, og han sluttede sine saakaldte »rimede Strøtanker om Callundborgs fordums Stadssatyricus« med en Art Gaadegætning, der er mere 10 uforstaaelig, end Gaaden selv; men hvori han lover B., at hvis denne muligen snart skal døe, da vil han »med Sorg i Hu, i Fald han ved hans Grav skal tale« hans Eftermæle »Med Danmarks Kridt paa Kirketavlen male«. — G. har i de sidste Aar skrevet en forfærdelig Hoben sammen, hvori der ikke fattes Genialitet ved Siden af Galskab. Han er nu i Færd med et stort Arbeide: at oversætte 15 Saxo og Snorre paa Dansk — Qvadene, som deri findes, paa Vers — en Prøve af dette Værk har han udgivet, som jeg troer er sendt Hammarsköld. — Imedens Baggesen morer sig med Gaader, digter Oehlenschläger et stort orientalsk Drama, der bliver et Slags Sidestykke til Aladdin. Hans Helge har Du vel læst, og, som jeg haaber, beundret Romanzerne deri, som i mine Tanker 20 ere i sit Slags noget af det Skiønneste, den nordiske Poesie eier; ligesom ogsaa Ingemann's Sorte Riddere ere i Sprog og Versification et dansk Mesterstykke. — Et nyt bibelsk Drama af ham: Røsten i Ørkenen (Johannes Døbereren) er nylig udkommet. Hans to Tragoedier: Blanca og Masaniello, har Du vel læst? — Tak for Efterretningerne om Din Familie! Send dem endelig mine 25 hierteligste Hilsener. Fouqué anseer jeg vel for et stort poetisk Genie, men beundrer ham dog ikke i den Grad, som Du. Han staaer hos mig langt under Goethe, som Digter; og Tieck er et større og mere universalt Genie, ei at tale om Oehlenschläger, som han aldrig opnaaer. Han forekommer mig, i den egentlig romantiske Poesie at være en Art Jean Paul. Jeg læste just i 30 Sommer paa Landet hans Zauberring, hvori jeg fandt uendelig megen Poesie og Phantasie — men ingen Harmonie i Compositionen. Det er en Labyrinth, hvor man bestandig føres vild, og hvor man for længe siden har glemt Begyndelsen og Midten, naar man kommer til Enden. — Jeg holder derimod overhaands meget af hans Held des Nordens, helst de 35 to første Dele; og flere af hans Værker har jeg ikke læst. Nylig begyndte jeg paa hans Corona, et Heltedigt i Stanzer — men blev kied deraf efter nogle Sange.

Jeg længes uendelig efter Dine senere Calendere — især efter een, hvori et dramatisk Fragment findes, hvorover jeg engang i den upsalske Litt.Ti- 40

dende, men flygtigt, læste en Recension. Nogle æsthetiske Recensioner af Dig i denne Tidende har jeg ogsaa med stor Fornøielse læst, og fandt, at Du ret upartisk har berømt H.s Studier, hvori jeg (men dette siges Dig ganske hemmeligt) ikke har kunnet opdage megen Poesie; skjøndt der vist af denne Samling 5 kunde være gjort et vakkert lille Udvalg. — Der skal med det første forskrives Bøger fra Sverrige til det kgl. Bibl., og formodentlig giennem Wiborg. Jeg vilde bede Dig, kiære Atterbom! sørge for, at et Ex: af dine Calendre kunde ved denne Boghandler faaes i raa Materie, for at kunne ordentlig indbindes; thi denne stygge Maade, at hefte og beskære Bøger fordærver dem reent. 10 Selv ønskede jeg mig ogsaa engang et Ex. i raa Materie. Af dine Blommor er Lilien ret heldigt oversat paa dansk, af en af mine Venner, en Præst Østrup paa Langeland. Ingemann har lovet mig Oversættelser af et Par af samme, der skulle trykkes i Athene.

Endnu maa jeg til Slutning berette, at en herværende grundig Musikkiender 15 og ret god Componist (Justitsraad Grönland, saavidt jeg veed, en Holstener) har for nogen Tid siden tilsendt mig nogle Bemærkninger over Melodierne til de svenske Kæmpevisor. Han ønskede disse indrykkede i Athene; men da de gaae for meget i Detail, kunne de, især da Bogen er udenlandsk, ikke passe for Athene; helst, da de ere ledsagede af Musik — det er nemlig nogle svenske 20 Melodier, som han har anderledes udsat. Maaskee kunde alt dette nogensteds i Sverrige blive trykket? — Jeg skal i det mindste engang see at sende Dig en Afskrift af hans Melodier. Her afskriver jeg kun et Par Ord af hans Bemærkninger for Häffner, som Du ville venskabeligst hilse fra mig:

»Hr. Hoffcapellmeister Häffner würde sein grosses Verdienst um die Auf- 25 zeichnung dieser Melodien erweitert haben, wenn er uns die Scala, die er für die eigenthümliche des alten Nordens hält, in einer Berechnung mitgetheilt hätte. Und eigentlich gehörte dies dazu, um die Notenschrift ganz richtig lesen zu können, und den Liebhabern, die nun auf dem Papier das wahre Original vor sich zu haben glauben, auf eine zuverlässigere Weise als bisher mög- 30 lich, begreiflich zu machen, dass man sie nicht betriegt, wenn man es ihnen dafür reicht, und es dasselbe doch nicht ist, sondern nur Approximation. Wir glauben indess, dass es keine andere Scala, als die diatonische*), zum Theil chromatische, der Griechen gewesen, und dieselben griechischen Tonarten, von denen, der allgemeinen Meinung nach, späterhin die Kirche sich einige zu 35 ihrem besondern Gebrauch ausgewählt hat. Ob aber auch einige Abweichung Statt gefunden, eine Classification der Melodien, wie sie hier aufgezeichnet vor uns liegen, ist nach dem System der Griechen wohl möglich. Bey den meisten ist schon mit der blossen Benennung Dur und moll abzukommen.« —

40 *) (om jeg ellers har læst dette Ord ret).

Hvorefter han gaaer alle de enkelte Melodier igiennem, og bedømmer det af H. tilsatte Accompagnement.

Mine Hilsener sender jeg ved Dig Alle, som i Upsala mindes mig — i Særdeleshed Hs. Højærværdighed Erkebiskoppen, Prof. Knös og Biberg, Palmblad, Sondén o. fl. — Fru Knös ikke at glemme, hvis Du seer hende. Jeg vilde gjerne ved Dig bede Palmblad at samle nogle upsalske Disputationer for Bibliotheket, hvis det kunde nytte. Kan Du Selv bidrage hertil da gjør det. (Dig vilde jeg have til Professor i Æsthetik ved Universitetet i Christiania, og at Du til Sommeren skulde besøge Danmark. — Mere herom en anden Gang). Fortæl mig dog noget om Din Reise i Sommer.

Din evig hengivne
Molbech.

10

69. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kjøbenhavn. 30. Novbr. 1815.

Kiære Hammarsköld!

Ret fornøiet blev jeg nylig, ved at modtage en Hilsen fra Dig, og læse Dit Brev til min brave Ven og Huusvert Secretair Deichmann, som ogsaa var ret glad over de Underretninger, Du har meddeelt ham, og over den Communication, han haaber ved Dig at faae bragt i Stand imellem sin og en solid svensk Boghandling. — Han har nylig (i Fior nemlig) ogsaa udvidet sin Boghandel (som er den betydeligste i hele Danmark) til tydske og andre udenlandske Sager, og har alt faaet Connexion med endeel af de vigtigste Boghandlinger i Tydskland. Han kan altsaa levere hvilke tydske Bøger, der hos ham forlanges, til de billigste, det vil sige de tydske Original-Priser. Ved Handelen med Sverrige er den svenske Boghandels ufuldkomne Tilstand en Omstændighed, der altid vil hindre Omsætningen meget; thi naar de svenske Boghandlere ikke give den sædvanlige Rabat, maa de svenske Priser her forhøies, hvilket her vil give Folk endnu mindre Lyst, end de alt have, til at kjøbe svenske Bøger — og ligeledes vil det vel gaae med danske Bøger i Sverrige. Deichmann har imidlertid, efter Din anbefaling i Sinde, at træde i Forbindelse med Wiborg i Stockholm, og vil med det første tilskrive ham. Jeg beder Dig underrette mig om det forholder sig saa, at Boghandlerne aldeles ingen Rabat give, og at man altsaa heller ikke kan vente Rabat for Bibliotheket — hvilket jeg formoder. Thi i saa Fald ville vi overdrage Deichmann vore svenske Commissioner, naar vi ikke faae Bøgerne lettere ved directe Forskrivning fra Stockholm. Jeg skal nu med det første forskrive svenske Bøger for Aarene 1813, 14 og 15. Du vilde bevise mig en sand Venskabstieneste ved at meddele mig en nogenlunde fuldstændig Liste over det vigtigste af videnskabelige og æsthetiske Værker, som er udk: i Sv. 1813, især af saadant, som kan passe

sig for vort Bibliothek; thi naar vi da faae Din Bogfortegnelse for 1815, som Du har lovet — saa have vi, hvad vi behøve for disse Aar. Vort Bibliothek har nylig faaet en herlig Tilvæxt af 4 til 500 Volumina af det bedste i den engelske Litteratur for Aarene 1808-15; og vi vente endnu flere, og en lignende fransk

5 Transport. — Deichmann ønskede at levere danske Bøger til det Kgl. Bibl: i Stockholm og til Universitetet i Upsala — men jeg har den Tro, at begge — især det første — Intet købe; eller og maa Walmark have forandret sig meget, siden jeg var i Stockholm. — Den Gyldendalske Boghandling behøver ikke min anbefaling; da den i en Række af over 30 Aar har været bekiendt som en

10 af de solideste i Norden. Secr. Deichmann (som blev Eier af den i Følge af hans Giftermaal med Agent Gyldendals Datter) kan jeg ikke allene anbefale Dig, som min Ven; men som en ligesaa solid, som dannet Mand, der er den eneste videnskabelige Boghandler i Kiøbenhavn, den eneste, der har sand Interesse for Litteraturen, og forener grundige Universitetsstudier, med megen

15 sildigere Dannelse og Læsning, og med en fortræffelig grundærlig Charakter. Mit Bekiendtskab med ham og med hans elskværdige Familie giver mig mange behagelige Timer, og en lille fortrolig Kreds, der jævnlig samles i hans Huus, er næsten den eneste, hvor jeg kommer. Til denne hører ogsaa vor nye Professor Philosophiæ, Treschows Eftermand, Sibbern, et af vore mest genielske

20 Hoveder — som allerede ved Forelæsninger har gjort megen Lykke, men endnu ikke skrevet et Ord i sit Fag — og tillige et saare godmodigt og naturligt elskværdigt Menneske. Til denne Kreds hørte ogsaa den Candidatus Theol. Dahl, der er bleven kaldet til Christiania, hvor han har modtaget en Plads som Lector Philosophiæ. Vi miste ham her nødigen; men haabe om nogle Aar at faae

25 ham tilbage. — De af Dig forlangte Danske Bøger lover Deichmann at sende Dig med den første Leilighed, som Du enten opgiver, eller som han her finder; imod Betaling ved Remisse efter Modtagelsen. — Du er vel og saa god engang at erindre de Seidelinske Bøger, hvorom denne flere Gange har forespurgt hos mig. Hvad der af de modtagne Exemplarer ikke er afsat, kunde tilbageholdes,

30 og med en Skibslilighed til Foraaret remitteres. — Det fornøier mig, at Du er tilfreds med den nordiske Bogcatalog. Ideen er virkelig god og nyttig; men unegtelig er det en stor Feil, at alle 3 Rigers Bøger ere blandede som Hø og Hakkelse imellem hverandre, hvorved man savner det interessante Oversyn af enhver for sig; og ikke engang har den Veiledning, at see de svenske Bøger

35 trykte med latinske Typer. — Jeg glæder mig ellers ved at see at den svenske Litteratur virkelig er i Tilvæxt og Bedring (hvilket jeg af den ups: Litteraturtidn. synes at kunne skiønne.) Denne finder jeg i det hele at være god, og bedre end den danske; kun synes mig, den er vel vidtløftig, og udstrækker endog sin Vidtløftighed til de ubetydeligere Oversættelser. Jeg har i Sinde,

40 om der blot kan blive Rum til, at oprette en staaende Artikel i næste Aars

Athene for svensk Litteratur — men tænk, at vi her savne 1. og 2. Bind af d. svenske Litt.Tid.! — Jeg venter mig hertil et og andet Bidrag af Dig; og som Overture eller Indledning kunde de mig lovede Ildgnister tiene. Dette Stykke ønskede jeg gjerne at erholde saa betids, at det kde blive trykket i Heftet for Februar og Marts — om det kun ei bliver for vidtløftigt! — Na- 5 turligt maa det være under den Betingelse, at det ei tilforn trykkes i Sverrige, og heller ikke før i det mindste $\frac{1}{2}$ Aar efter, at det har været trykket her. — Af Dit Brev til Deichmann seer jeg ogsaa, at jeg af Dig tør haabe Opfyldelse baade af Dit Løfte (hvilket jeg mener tyder paa Ildgnisterne) og af mit Ønske, som jeg udlægger saaledes, at jeg kan vente mig fra Dig nogle stati- 10 stiske Noticer om Stockholm. Disse ville være mig saare kiærkomne, især om de bleve efter et Schema, jeg engang sendte Schweder og om jeg erholdt dem inden Udgangen af December Maaned; thi mod Slutningen af Aaret begynder Trykningen af min Bog; og jeg er i disse Dage ved at slutte mit 4de Brev om Stockholm. Egentlig burde jeg sende Dig mit hele Manuskript til Giennem- 15 syn inden det trykkes; men da dette ikke lader sig gjøre, besværer jeg Dig dog vist nogle Gange med et og andet Spørgsmaal, hvorpaa jeg udbeder mig Din hurtige Besvarelse. Nogle saadanne Spørgsmaal tænker jeg ogsaa denne Gang at medsende, tilligemed en Afskrift af det lille Stykke, jeg har skrevet om det Udvortes af Stockholms Slot, hvortil jeg beder Dig sende mig An- 20 mærkninger og Rettelser. Du kan af denne lille Prøve maaskee dømme om mine andre Beskrivelser; dog ere de stundom udførligere. Jeg har saaledes opholdt mig meget længere ved det Indre af Slottet, dog især ved Museum og Bibliotheket. Jeg haaber vist, at Du har den Godhed at sende mig Alt, hvad Dit Venskab og Din sieldne Tienstvillighed vil unde mig, til at fuldstæn- 25 diggjøre eller forbedre de Efterretninger, jeg om Sverriges Hovedstad kan meddele, inden den omskrevne Tid; thi jeg kan ikke vel opsætte længere Trykningens Begyndelse, da det med denne hos os sædvanligen gaaer heel langsomt.

Til at meddele Dig litteraire Nyheder bliver der dennegang hverken Tid eller Rum — Jeg formoder ogsaa, at Nyerup dermed forsyner Dig. — Har 30 Du ikke faaet Grundtvigs Prøver af en ny dansk Saxo og Snorre? — Her er anmeldt ikke mindre end 2 nye Ugeblade, hvoraf Høst skal udgive det ene, og begge skulle udkomme 6 Gange om Ugen. Saaledes oversvømmes vi nu af tomme og vandige Døgnskrifter. Disse to ville kappes om at reise sig paa Dagens Ruiner, som netop er ved at falde sammen, og neppe holder sig længere 35 end til Nytaar. Det ene af hine Blade er en udvidet Fortsættelse af et saakaldet Oppositionsblad, Adrastea, som er det usselste af alle Blade, her have existeret, ja ret en Skam for vor Litteratur. Det har hidtil for en stor Deel existeret ved jammerlige og pøbelagtige Udfald mod Athene og sammes Udgiver, som dog har været saa klog aldrig med et eneste Ord at ændse dette Blads Existents. 40

Professor Sander har ogsaa der lagt nogle af sine Vindæg. Bedre er dog Høsts nordiske Tilskuer, som endnu vedvarer, og hvori han af og til seer ind til Sverrige — det forstaaer sig, at han reent ignorerer den sv: Litt. Tidnings Existents og Alt hvad dermed staaer i Forbindelse. Men det skal vel ogsaa hos os komme for Dagen. — Prof. Brøndsted har begyndt Forelæsninger over det nærv: Grækenlands Tilstand, Monumenter, Cultur, &c. — Resultatet af hans store græske Reise — Han lader sig betale med 30 Rbdlr. — en her uhørt Priis — og har Tilhørere nok. Sibbern læser et meget interessant privat Collegium over Menneskets aandelige Natur. — Af nye Bøger kan nævnes og anbefales: Livius, ed. R. Møller. T. 1. (Udgaven bliver 7 Octavbind.) Horats's Satirer, i Hexametrer overs. af Jens Smith. — Olufsens Grundtræk af Statsoeconomien (han er nylig bleven Professor i denne Videnskab ved Universitetet.) Ingemanns Røsten i Ørkenen, et bibelsk Drama. — Über den Begriff der Gesch: der Philosophie, von Dr. Brandis. — Beskrivelse over Tørning Lehn i Hert. Slesvig af Pastor Aagaard (fortræffelig.) — Et. Raad Ørsteds Eunomia, en Samling af Skrifter i Philosophie, Statsoeconomie og Lovkyndighed. — Digte, af F. Schaldemose, som jeg endnu ikke har seet, m.m. — Prof. Sibbern interesserer sig meget for Dit Skrift om Plotin. Vilde Du ikke ved Leilighed sende ham det? — Deichmann ønsker at vide, om Du vil have hele Athene fra Begyndelsen af. De udkomne 5 Bind koste 25 Rbdlr. Navneværdi. — Rask er for 4 Uger siden hjemkommen fra Island. Ligeledes den engelske Præst Henderson, som der for det eng. Bibelselskab har uddeelt en ny Udg. af den isl. Bibel. Han agter at udgive en Beskriv: over sin Reise. Rask's Priisskrift om det nordiske Sprogs Oprindelse udkommer nu i Trykken. — Hvor er Gen: Helwig, og hvorfor er hans Kone i Sverrige? — Hilsen til dem, som erindre Din stedse hengivne

Molbech.

(Jeg beder Dig have den Godhed, at besørge indlagte til Atterbom, forsynet med Din Couvert og Adresse.)

70. *Fra Lorenzo Hammarshöld.*

Stockholm d. 21 December 1815.

Bäste Vän!

Heder och upprigtig tack ur mitt innersta, för det att du icke stött dig öfver den långa tystnad jag bibehållit, efter mottagandet af ditt sista Sommarbref, hvilket jag på Tuna emottog, kort före min återresa hit. Att jag sedermera dröjt med detsammas besvarande, har haft sin grund deri, att jag med det samma ville sända mina Eldgnistor. Men med deras utskrifvande ur mitt concept har gått långsamt, emedan jag af mångfaldiga andra göromål varit distra-

herad. I synnerhet har mycken tid för mig gått förlorad genom den tryckfrihetsprocess jag iråkat, med den gemenaste af menniskor, ÖfverDirecteuren C. A. Grewesmöhlen, hvilken tillfölje af ett högre beskydd, ett halft år fortfarande att trotsa lagarne, skända medborgare, förvilla och reta allmänna opinionen, förgrofva språket och med de råaste, pöbelagtigaste och uslaste skrifter 5 utskämma vår Litteratur och der qväfva all bättre anda; och oagtdadt nästan hela nationens högt yttrade ovilja, fortfar denne nesliga Pasqvillant och Spionchef dock ännu att bära sitt hufvud upprätt med hård järnpanna mot blygseln. Jag sänder dig också nu ett exemplar af min till Svea HofRätt ingifna förklaring, emedan det kanske skulle roa dig att se huru den så kallade Tryck- 10 friheten i Sverige användes för det närvarande, och min förklaring lemnar ett ungefärligt begrepp af alla oordningarne. —

Dock jag må vända mig från detta mindre behagliga ämne. — Med synnerlig glädje och kärlek har jag omfattat företaget med den Skandinaviska Bok-Catalogen, och min innerligaste önskan är, att inga yttre tillfälligheter måtte 15 störa denna entreprise, för hvilken vi Svenskar böra vara den Gyldendalske Bokhandelns ädle föreståndare mycken tack skyldige. Men visserligen håller jag med dig, att bättre hade varit, om hvarje rikes Litteratur hade särskildt varit angifven. Äfven säger jag för min del, det jag heldst önskat att den blifvit en real- i stället för en nominalCatalog, för att med en blick kunna öfverskåda 20 hvilka facher af intellectuell sysselsättning de trenne nationerna egenteligen bearbetat. —

Att du är nöjd med Svensk LiteraturTidning fagnar mig mycket. Redacteurerne behöfva väl en sådan uppmuntran af utländskt bifall, då på visst sätt en inhemsk förföljelse mot den blifvit entamerad, som gått så långt, att 25 Consistorium Academicum i Upsala, alfvarsamt tänkt att köra Palmblad från Akademiska boktryckeriet, för det att han trycker denna Tidning. Och skjålet dertill är, att i densamma blifvit ådagalagt, att Svenska Akademiens Handlingar äro en samling af dåliga skrifter! — Hvad din anmärkning angår, att recensionerna äfven af obetydliga öfversättningar, äro nog långa, eger visser- 30 ligen grund, men skjålet är, att dels vår Litteratur till det mesta består af öfversättningar, och dels att vår publik är sådan, att man måste tillgripa alla tillfällen som erbjuda sig, för att bibringa den några fasta begrepp eller några nödiga notiser. —

Mina Eldgnistor, hvilka icke på svenska varit tryckta och troligen icke, 35 åtminstone ej på flere år blifva det, lemnas nu i dina händer, att med dem schalten und walten efter ditt behag. Troligen vore bäst om du bara begagnade dem såsom grundstenar eller hjälpmedel för en af dig, sjelfständigt uppförd byggnad, om svenska Litteraturen. Men skulle du finna dem så värda ditt bifall att du vill kosta öfversättningsmöda på dem, så är dock nödigt att du, dess- 40

förinnan, bortstryker mitt namn som på ett ställe i uppsatsen förekommer. —

Widare sänder jag dig några aphoristiska notiser om Stockholm och Upsala. Vid deras uppsättande, har jag helt och hållet måst lita på mig sjelf, emedan Schveder nästan hela hösten varit sjuk, ja nästan blind, i hvilken olyckliga
6 belägenhet han ännu beklagligen fortfar. — Det öfriga innanmätet i paketet utgöres af ett exemplar af mina Plotinska Bref, till Herr Professor Sibbern, i fall han vill vara så god och hålla dem tillgodo i från mig. Men, som jag äfven nämnt i företalet, dessa Bref böra icke gerna läsas utan i sammanhang med de båda afhandlingar af denne försummade tänkare, som jag, i öfversättning-
10 gar, låtit införa i Phosphoros för 1813. — Sluteligen har jag för din egen räkning bilagt ett exemplar af en, på beställning, för flere år sedan uppsatt berättelse om Gustaf III's Statues aftäckande, emedan den innehåller åtskilliga, annars icke tillgängliga notiser om de här i Stockholm befintliga offentliga minnesvårdar. —

15 Nu må jag begifva mig till besvarande af dina Quæstiones Holmienses, och för att undgå en onödig vidlöftighet återsändes din Pro Memoria, på hvilken jag har anfört hvad som vid din slottsbeskrifning kan vara att anmärka.

...

20 Efter mångfaldiga mot honom utförda chikaner fick ändteligen General-Fälttygmästaren Helwig afsked ur Svenska tjensten, der man icke behöfver mera någon karl med kunskaper, och der en man med fast, öppen och redlig karakter men bristande färdighet att tala fransyska icke mera passar. — Hans fru är i Sverige, för att rangera hans affairer; för hvilket ändamål hon varit
25 nödsakad att försälja och skingra hans vackra Boksamling, ty Helwig, är den ende i hela Svenska arméen — i hvilken han tjent sedan 1787 — som nödgas gå bort utan erhållit accord. — Nu mera uppehåller Helwig sig i Berlin. —

Utom dessa frågor som jag på detta sätt sökt besvara, bör jag nämna, det du visserligen har orätt i att några rutor på Slottet, annat än tillfälligtvis,
30 varit söndriga, ehuru det visst är sant, att denna härliga byggnad icke blifvit vederbörligen vårdad. Med förledet år börjades dock ändteligen en rapping af Slottet, som för dess bestånd visst var viktigt och nödvändigt, men dess imponerande utseende har deraf icke vunnit. Färgen, på de delar som äro färdiga, är gulhvit, men fensterkarmar, pelare och arcaden på östra sidan äro
35 rödgrå. —

Wisserligen talar Wallmark om, det han beslutit att inköpa danska böcker för Bibliotheket, och säger sig äfven ämna, att derom directe tillskrifva Secret. Deichmann. Men så har han talat redan flere år, och köper ändå intet annat än odugliga luntor som Excellensen Engeström vill bli af med. Jag skall dock
40 ifrigt stöta på honom, ty det är förfärligt, att vid förfrågningar efter Björn

Haldorsons Lexicon, Eiglan, Niala, m.m.m.m. nödgas svara: de finnas ej! —

Af Athene vill jag icke hafva mera, än hvad du har utgifvit, men också allt ifrån den tiden du började med dess redaction. — Som jag utlemnat exemplar af din resa och af Ditmarskerkrigens historia, på Boklådorna, och jag nu icke får räkning derifrån förr än efter helgen, så uppskjuter jag att för de, ⁵ år 1814 bekomna böcker, skicka några penningar förr än jag kan göra full reda för mitt fögderi. Med början af nästa år skola de dock komma. —

Jag är dig mycket förbunden för de litterära och typographiska notiser du meddelat. De voro mig lika så kärkomna som obekanta, ty från Nyerup har jag icke hört ett ord sedan förleden vår. — Deremot har jag läst Ingemans ¹⁰ Massaniello, som mycket behagat mig, och styrkt mig i den förmodan jag fattat af hans Mithridat, att han som Dramatisk skald skulle gå mycket långt. Ännu har han dock icke hunnit fulländningen. Ännu felas det honom concentrering och Oehlschlægers upphöjda och poetiska diction. —

Att Afzelius är gift, med sin gamla älskarinna, fröken Ramsay från Finland, ¹⁵ är dig kanske ännu icke bekant. Med detsamma skiljde han sig vid Frimurar-Barnhuset, utan lefver helt och hållet som privatisirender Gelehrter af en pensionsinrättning. — Nu söker han den genom Liljeblads död ledigblefne Oeconomiska Professionen i Upsala. —

I går var Svenska Akademiens högtidsdag, der allt efter vanligheten till- ²⁰ gick. Trenne stora priser utdelades och ett litet till en gammal Grefve och ledamot i SpanmålsDirectionen, heter Snoilsky, och kan du gissa hvarföre? — För en öfversättning af Boileaus Art Poetique. — Samma Grefve sökte redan för sju år sedan att öfvertyga mig om förträffligheten af denna konst, förnämligast dermed, att den lärt honom det knepet att då man skrifver vers, ²⁵ skrifva den sednare rimraden förr än den första. —

I Jul väntar jag Atterbom till Stockholm och efter Jul en fjerde arfvinge. Gud gifve till Lycka! —

Och nu under varma önskningsar för dig af en glädjefull Julhelg, och under många böner, att du snart ville underrätta mig om du riktigt bekommit detta ³⁰ långa bref, slutar jag det, förblifvandes din af innersta hjerta uppriktigt tillgifne

L. Hammarsköld.

P.S. Jag har i dessa dagar utgifvit Jomsvikingasaga, på Isländska med Svensk version af Adlerstam. Skulle någon i Danmark deraf önska sig exem- ³⁵ plar? — Hälsa Rask tusenfaldigt från mig när han råkas. —

71. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 16 Jan. 1816.

Bäste Vän!

Hos Brodern Schweder, hvilken sjelf i dag lærer ämna tillskrifva dig, skrifver jag detta, men blott några rader. Och hvarföre jag skrifver, är egenteligen
 5 för att meddela dig en idé, som Schweder uppgifvit. Du känner af gammalt, min ifver för att bereda en litterär communication mellan Danmark och Sverige, och huru ledsen jag var, deröfver att Secret. Weichmanns project, hvilket jag meddelat Wiborg, icke lofvade att lyckas. Nu har Schweder nämnt ett förslag, hvilket jag skyndar att meddela dig, med anhållan att du ville provi-
 10 soriskt meddela det åt Secret. Weichmann. När jag öfversänder den svenska Bokförteckningen, skall jag vidare sjelf nämna det för honom. Förslaget är neml. följande, att Schweder sjelf ville blifva den medelperson som drog försorg om communicationen, NB. om det kunde tillgå på det viset, att ordentligt Byte mellan svenska och danska Böcker verkställdes. Naturligtvis skulle
 15 detta byte endast kunna verkställas mellan sådana artiklar som äro af värde. Derföre skulle jag åtaga mig att dels uppgifva de äldre svenska böcker som skulle kunna vara af något värde, dels med en stjärna (*) utmärka de, under 1815 tryckta, i Förteckningen, som här hafva anseende. Men deremot utbeder Schweder sig, i fall saken går i hop, samma återtjenst af dig, i afseende på
 20 Danska litteraturens productur. — Skulle Weichmann agreera förslaget, så blefve det nödigt att så ställa till, det så snart öppet vatten blir, så afsändes böcker å ömse sidor. —

Åtta dagar för Jul, afsändes med svenska Canzliposten, från mig, ett betydeligt paket till dig. Har du riktigt bekommit detsamma?

25

Din

L. Hammaršköld.

72. *Til Lorenzo Hammaršköld.*

Kiøbenhavn. 8. Februar. 1816.

Kiære Hammaršköld!

Min forbindtligste og oprigtige Tak ville Du modtage, saavel for Din korte
 30 Billet af 16de Januar, som for den, med den Svenske Cancelliepost afsendte Pakke, som jeg rigtig har modtaget. Hvad den 1ste angaaer, da vil sammes Indhold blive besvaret i et Brev fra Secretair Deichmann (ikke Weichmann) enten til Dig eller til Schweder, som jeg ogsaa har tilskrevet. — Jeg beder Dig ret meget, det snarest det er Dig muligt, at sende mig en Nota over
 35 det Vigtigste og for et Bibliothek betydeligste, som er udkommet i Sv. 1813, og at jeg maatte modtage denne Optegnelse tilligemed Noten over Bøgerne for 1815 til Bogfortegnelsen (jeg troer, engang tilforn at have bedet Dig herom) — for at kunne udtegne Bestillinger for Bibliotheket fra alle 3

Aar 1813, 14 og 15; og at disse det snarest muligt kunde blive expederede, for at vi kunne faae disse Bøger til Foraaret.

Megen Tak for Dine Eldgninger, som jeg med megen Interesse har gien- nemlæst engang, uagtet jeg vel fandt, Du hist og her havde været for stærk i at rose de unge svenske Digtere; i det Hele troer jeg, Du har været retfærdig — 5 men nogle alt for stærke Udtryk (som guddommelig, mageløs o. fl.) bør vist nok modereres, da de vilde skade, i Stedet for at gavne. Jeg anseer det for rigtigst at give en Oversættelse af dette Arbeide, som det er; og denne skal jeg selv med muligste Flid besørge. Dit Navn, som Forfatter, bør naturligviis ikke nævnes, men Arbeidet anmeldes som Overs: af en svensk Forfatters 10 Haandskrift; men hvor det i Texten forekommer, troer jeg vel, det kan blive staaende; undtagen, at Du et Sted, om jeg ikke feiler, roser Lyceum, som Du selv var Udgiver af, vel meget. — Jeg haaber, dette Arbeide vil faae Plads i Athene for Jun. & Jul. dette Aar; men før vil det neppe skee, formedelst mine andre Forretninger og Mængden af Materialier, som haves i Forraad til dette 15 Maanedsskrift. — De udkomne 5 Bind af Athene (Jul. 1813—Dec. 1815) bede vi Dig modtage som et ringe Erkiendtlighedsbeviis for det Arbeide fra Din Haand, hvormed Du vil berige dette Tidsskrift. — Jeg skal derefter tegne Dig som Subskribent for 1 Exemplar — som jeg ikke tvivler paa, Secr. Deichmann ogsaa i Fremtiden tilstaaer Dig gratis. Dog bedes Du, ikke formeget at udlaane 20 samme; thi man kunde dog maaskee gjøre sig Haab om nogen Afsætning til Stockholm.

Om Litteraturen her, og dens polemiske Aand, som tager mere og mere Overhaand, var meget at sige, om Tiden tillod det, og Materien var det værd; men disse Skænderier ere saa udartede til Pøbelagtighed, at de ikke fortiene 25 at opholde sig ved. Vi have her mere end et Pendant til Hr. Grehvesmølen — og hvad skal man sige, naar en Digter, som Baggesen, fornædret sin Pen og sin Muse til de laveste Fostre af Avind, Misundelse og Bitterhed i Sindet, under Skin af at ville være Parnassets Tugtemester, siden han har ophørt at kunne producere et ordentligt Digt, frit for Svulst og en opskruet Ordbram- 30 men? — Nylig er Oehl: Tragoedie Hagbarth og Signe opført med temmeligt Bifald; og i disse Dage hans Syngestykke Ludlams Hule, med fortræffelig Musik af vor genialske Weyse, og megen Theater-Effect. Ikke desmindre fandt Hoffet og hvad dertil hører Stykket kiedsommeligt og anstødeligt; en herlig Leilighed for Baggesen, som han greb med begge Hænder, og pustede til Ilden 35 Alt hvad han kunde. Nu hedte det sig i hele Byen (Stykket var 1ste Gang opført til Kongens Fødselsdag) at Ludlams Hule var et slet Theaterstykke, og at man vilde udpipe det ved den anden Forestilling (i Mandags.) — Men hvad skedte? — Alle Oehl: Beundrere og Venner indfandt sig paa dette Rygte — Stykket spillede fortræffeligt og gik langt bedre end første Aften (jeg saae 40

det selv med stor Interesse) — der applauderes paa Trods meget stærkt næsten efter enhver Arie — og til Slutning fik Oehl., (som er aldeles usædvanligt, undtagen ved Beneficer for Forfattere, eller rettere kun for nogle af de mest yndede) et tre Gange gientaget Leve og Bravo — og hertil var Baggesen, til sin Ærgrelse, Vidne. — Der har Du een af Dagens nyeste Historier! — 1ste Hefte af et Maanedsskrift, Baggesen vil udgive under Titel af Danfana, er udkommet. Man spaaer det ikke lang Varighed.

Jeg agter paa modstaaende Side at optegne endnu nogle faa Spørgsmaal, som jeg beder Dig have den Godhed, om muligt med næste Post, eller saasnart det er Dig muligt at besvare, da mit Manuskript endnu inden denne Maanedts Udgang leveres i Trykkeriet. — Forbindtligst takker jeg for de sidst modtagne Efterretninger og Oplysninger, der alle vare mig saare kiærkomne og nyttige. Tak ogsaa for Efterretningen om den brave Helwig! Hører Du noget fra ham, da lad mig det endelig vide. — Hils Din Kone og vore Venner fra

15

Din

C. Molbech.

...

En af mine Bekiendte, som har skrevet et Udkast til Hexametrets Historie hos de forsk: europ. Nationer, ønskede at vide noget om svenske Hexametre, naar de først brugtes, m.m. — eller Anviisning til at søge Underretning herom.

Selv ønskede jeg overmaade gierne en Liste over nogle af de vigtigste Manuskripter, der findes paa Skoklosters Bibliothek, hvilken Fortegnelse maaskee vor Ven Afzelius, som jeg troer kiender Grev Brahe, vilde have den Godhed at skaffe mig, og at sende mig til Marts Maanedts Udgang. Kunde det nytte noget, skulde jeg gierne selv tilskrive Grev Brahe derom.

Jeg beder Dig meget hilse den gode Afzelius, og bringe ham min Gratulation. Selv skal jeg skrive ham til, saasnart jeg faaer lidt bedre Leilighed. — Læg ham endelig Commissionen angaaende Manuskriptfortegnelsen paa Hierte; og hav den Godhed at underrette mig i Dit næste Brev, om jeg kan vente mig noget, eller ikke.

Mere om Dine Eldgnister ved Leilighed, og under Oversættelsen.

73. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 20 Febr. 1816.

Bäste Vän!

För ett ögonblick sedan bekom jag ditt kärkomna bref af den 8 dennes, som meddelar den efterlängtade Notisen om att du riktigt emottagit mitt med svenska CanzliPosten sända Pakett och sätter jag mig genast ned för att, efter din önskan, med omgående Post, kunna besvara det och af hjertat tacka dig därför.

Med mina Eldgnistor — i afseende på hvilka jag är stolt att de, i sin helhet behagat dig — är du god och förfar aldeles efter din fantasi. De äro i mycken hast först uppsatta, och sedan under beständiga afbrott och under syselsättningen med helt heterogena saker renskrefna och anordnade, och der har således sannolikt insmygit sig flerehanda inadvartenser i Stylen. — Att du der- 5 före vill öfversätta dem, är visserligen en följd af din vänskap för mig, och i sanning, upprigtigt uttalar jag det, finner min vanitet, hvaraf jag som andra menniskor också fått min dryga del, sig icke litet smickrad af att du vill syselsätta dig med öfversättning af en min product, då jag hågkommer hvilken rang som Skriftställare du i ditt fädernesland innehafver, och hvilken jag har 10 i mitt. — En anmärkning måste jag dock ännu göra, i afseende på dessa Eldgnistor. Hvad jag sagt om Lyceum är ungefär den allmänna rösten, hvilken jag utan sjelfberöm kunde eftersäga, då jag, ehuru utgifvare, i densamma har ganska få egna Artiklar, neml. ej flere än Inledningen om Svenska Litteraturens skick från 1800—1810; Recensionerne öfver Oehlenschläger, Dahls 15 Grekiska Språklära och Adlerbeths Öfversättningar, samt min började Bibliographi öfver Kgl. Bibliothekets Mscter. Allt det öfriga är af Höijer, Berzelius, Agardh m. fl.

...

Den förträfflige Helwig är nu för alltid skilld från Sverige. Han är nu mera 20 GeneralLieutenant i Preussisk tjenst. — I går afton var jag och Atterbom (som på några dar är här) hos Friherrinnan Helwig och der uppgjorde vi ett förslag att tillväga bringa en närmare Litterär förening emellan Tyskland, Danmark och Sverige, och derföre att utgifva en Journal på desse tre nationers språk i hvilken deras yppersta Litteratörer skulle deltaga. Hvad säges 25 om förslaget? — På dig gjorde vi oss säker räkning. Men hvilka andra Danska Litteratörer tror du man skulle kunna vinna för entreprisen? —

Nyligen ha vi, i Norrska Rikstidenden sett ett utbrott af den fiendlighet som herrskar på danska Parnassen. Angreppen mot dig voro execrabelt dumma och Baggenses satiriska vers så eländig att vi här icke veta om vi skola tro 30 det möjligt att den är genuin. — Hvad vill ordet Danfana betyda, som han ger till titel af sin Journal? —

Vet du, nyligen har här tilldragit sig en händelse, som kan gälla som pendant till din bortvisning från Stockholm. — Under Julferien ville Professor Lindfors från Lund öfverresa till Köpenhamn för att studera isländska, under 35 Rasks handledning, men Regeringen nekade honom absolut dertill både Pass och tillåtelse. — Hvad säges? —

Jag mins ej om jag nämnt för dig, att Fabrikör Grewesmühl, år 1812, skänkt en summa stor 20,000 Rd^r B^{co} till St. Jakobs & Johannis församlingar här i Stockholm, att för dessa medel inrätta en fattig och friSchola för församlin- 40

garnas Barn. Anstalten är redan i full gång. — Detta hör visst till din beskrifning om Stockholm. —

För tre veckor sedan skänkte min lilla hustru mig en rask Gosse. Sjelf är hon, Gudilof åter aldeles frisk och hälsar dig hjerteligt genom Din

5

L. Hammarsköld.

P.S. Gud låte dig kunna läsa detta som är skrivit med Kgl. Bibliothekets dåliga pennor. — Min varmaste tacksägelse för presenten af Athene beder jag dig såväl sjelf emottaga som till Secretär Deichmann frambära. —

P.S. Grevesmöhlens författarebana har tagit det slut ändteligen, som väl
10 var, att han är fängslad och af Svea HofRätt dömd ärelös och till evig landsflygt. —

P.S. Med första skall uppföras här en stor original Opera af Vallerius med Musik af Dupuys, som heter Björn Järnsida. Enligt Operan är denne Vikingahöfding född i Pau i Bearn. Häraf kan du se tendensen af det hela. —

15 P.S. Dina Breve fra Sverrige äro i en högst eländig Svensk öfversättning af BataillonsPredikanten Gravallius här i Stockholm utkomna. — Har jag nämnt för dig, att Excellensen Engeström är på dig uppretad för dina underrättelser och anmärkningar angående CanzliRådet Nohrberg? — Hagerberg från Lund är nu till Stockholm uppflyttad. —

20 74. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 7 Maj 1816.

Bäste Molbech!

Ändteligen kan jag skicka dig och bedja dig till Secreteraren Deichman öfverlemnna den svenska Bokförteckningen för år 1815. Att den kommer så sent är verkligen icke mitt fel. Det har helt och hållet berodt deraf att jag
25 så länge måste vänta på de upplysningar som en härvarande Bokhandlare mig skulle lemna. Sedermera har visserligen vårt Postwerks inrättning förorsakat något vidare fördröjande. Jag har neml. hoppats dels på bud dels på Cabinets lägenheter, för att undvika den dryga kostnaden af försändning med vanliga Posten, men då all min väntan hittills varit fåfång, kan och bör jag
30 ej längre vänta. — Allt detta beder jag dig hafva den godheten och, mig ursäktande, framföra för Secreteraren Deichman, samt tacka honom för hans välvillighet att så snart sända mig de begärdta Böckerna, hvilka dock ännu icke anländt. —

Med detsamma måste jag bedja dig till Tit. Deichman framföra vår gemensamma vän Schveders Hälsning, och säga honom, att den rabatt som han
35 omtalat, naturligtvis endast då gäller, när af ett och samma verk ett större partie reqvireras, men icke då det begäres ett och ett exemplar af olika Böcker.

— Detta är visserligen icke för en stor och routinerad Bokhandlare, som Hr Deichman, obekant, men en otydlighet i hans bref, har vållat det Schveder trodde sig först böra hafva detta bragt ins Reine, innan Schveder utför Commissionen, för att ej göra det till ömsesidigt missnöje. — Äfven bör jag nämna, att Kolmodins Svenska Statistik, som Hr Deichman begärdt, ännu icke utkommit, och att en Bok under titel Silverstolpes Historiska Samlingar icke existerar. — Skulle väl derunder kunna förstås de flerfaldiga historiskt-geographiska, fuskaragtigt utförda Compilationer, som f. d. Lectorn, nu mera CanzliRådet G. A. Silverstolpe utgifvit? —

Tillika sändes för din räkning den begärda förteckningen öfver de i min tanka viktigare svenska Böcker som utkommit år 1813. — Men jag nödgas bedja dig om en återtjenst. Den består i att bedja dig vara god afskrifva och med första meddela mig, ur Raim. Duellii Miscellaneorum Liber II, pag. 163, de puncterne som näst föregå orden: obiit in eodem Castro Ictericus, Æthicus et Hydropicus. Ty det är högst angeläget, att få veta om hvilken dessa ord äro sagda, och så mycket bekant är, finnes i fråga varande Bok icke i hela Konungariket Sverige.

För två dagar sedan afsändes till Köpenhamn, med Skepparen H. H. Hoge, under Broder Rasks address ett litet pakett som äfven innehåller ett exemplar af din Resas svenska öfversättning och af JomsvikingaSagan till dig. Vill du vara god och underrätta Rask om att ett sådant pakett är på vägen!

I afseende på Bokförteckningen måste jag vidare bedja dig underrätta Secretär Deichman, att jag icke upptagit de vanliga Tidningarne, Dagligt Allehanda, Allmänna Journalen (tryckt hos Eckstein), Inrikes Tidningar och Provinciebladen, hvilka oförändrat bibehålla samma typographiska beskaffenhet, och som således lätteligen bringas ur Catalogen för i fjol, in i den för i år.

I Upsala är nu tryckningen börjad af *Scriptores rerum Svecicarum medii Ævi*. Det blir ett verk i tre delar, in folio, på stort och vackert papper, med nya vackra stilar. Hvar del kommer att innehålla 150 ark, och på detta verk räcker prenumerationstiden till början af October Månad. Prenumerationspriset är ungefär 6 Rd^r sv. B^{co} för hvar del. — Skulle någon i Köpenhamn önska exemplar af detta verk, för Prenumerationspriset, så underrätta mig derom. 3 Rdr Sv. B^{co} skola genast vid namnens antecknande erläggas. —

Och nu bjuder jag dig farväl för denna gången, under liflig önskan det du alltid täcktes i kärt minne bevara din

af hjertat tillgifne

L. Hammarsköld.

P.S. Atterbom funderar starkt på en tysk Resa, i sällskap med Friherrinnan Helwig. Jag fruktar dock att våra tiders Syndastraff, Penningebrist, lägger oöfvervinneliga hinder för utförande af projectet. —

75. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn d. 30. Mai. 1816

Kiære Hammarsköld!

Tilgiv mig af Venskab, at jeg saa længe har udsat at besvare Dine to seneste Skrivelser af 20. Febr. og 7. Mai — og tilgiv, at det idag skeer i temmelig
 5 Korthed, under Couvert til vor Ven Schweder. Jeg er meget beskæftiget idag, efterdi jeg i Morgen har i Sinde, om Veiret føier mit Forsæt, at giøre en lille Tour i Pindsedagene ud til mit kiære Frederiksborg. Jeg havde foresat mig at tilbringe Pindsen paa hiin Side af Sundet, nemlig i Lund; men erfarede ved den Leilighed, at man ikke længere maa reise med de svenske Baade til Malmö,
 10 men skal tage en Baad her paa Færgelauget, hvilket faldt mig for kostbart, og desuden betænkte jeg, at Tiden til denne Tour var mig for knap. — Jeg har i dette Foraar havt og har endnu mere end sædvanligt at bestille paa Bibliotheket (hvor vi egentlig, foruden Overbibliothekaren, kun ere to arbejdende Underbibliothekarer, i Stedet for at det Göttingske Bibliothek har et Perso-
 15 nale af en 10-12 Betiente); dertil har min Helbred været slet — men er nu bedre — og manglede andre Arbeider og Distractioner have optaget den liden Tid, jeg har til min Disposition. Her har Du Aarsagen til min Efterladenhed i at tilskrive Dig — hvortil Du dog gierne kan lægge min ringe Drift og Disposition til dette Arbeide.

20 For de mig sidst meddeelte Noticer takker jeg meget. — Overordentlig gierne vilde jeg vide noget nøiere om Manuskripterne i Skokloster. Kan det hielpe, at jeg derom tilskriver Grev Brahe, og beder ham tillade Dig eller nogen Anden i Stockholm at tage en Copie af Catalogen over samme? — Gives der Nogen i Sverrige, som kiender og har undersøgt de vigtige Wrangelske
 25 Papirer (i 3 Hundrede og nogle og 70 Pakker) — et udentvivil yderst vigtigt materiale til en kritisk Historie af 30Aars Krigen. Har Hallenberg ikke undersøgt dem? Tænker han ikke paa at fortsætte sin Gustav Adolphi Historie? — som jeg i denne Tid af og til læser. — Jeg har i dette Foraar læst overhaands meget Svensk, og udarbeidet et Kort Udkast til den svenske, (fornem-
 30 melig æsthetiske) Litteraturs Skiebne og Historie, der skal slutte 2den Deel af mine Breve fra Sverrige, med hvis sidste Afdelinger jeg i denne Tid er sysselsat; og haaber at blive færdig i næste Maaned. Ligeledes er jeg nu i Færd med at oversætte Dine Eldgnistor, der skulle blive indførte i Jul-Aug. — eller i det seneste August og Sept. af Athene. Naar dette er skeet, ønskede jeg
 35 overordentlig gierne at erholde af Dig korte litterarisk-kritiske Bedømmelser over det vigtigste nye i den sv: Litt: for 1815 — eller maaskee for de sidste 5-6 Aar, som jeg gierne vilde oversætte og efterhaanden indrykke i Athene. Men det maatte fattes meget kort, hver Bog (og det forstaaer sig, kun Litteraturens egentlige Berigelser skulde omtales) maatte afhandles og karakter-

riseres paa en Side eller høit to; og det Hele ikke udgjøre over 3-4 trykte Ark. Man kunde da siden fortsætte det aarligen. Ogsaa Skrifter i de theoretiske og praktiske videnskabelige Fag maatte omtales. — Af 2den Deel af mine Breve fra Sv: er der trykket 5 Ark; 1ste Deel er ret fordeelagtig recenseret i Hallische A. Litt. Zeitung 1816. No. — Min 1815 udgivne Dagbog paa en Reise i Danmark 5 1813 oversætter Feldborg i England paa Engelsk; hvilken Efterretning var mig ganske overraskende, og kan jeg ikke ret endnu indsee, at Bogen dertil er passende. — Jeg ønsker meget gjerne at vide om den sv: Overs: af mine Breve er anmeldt i Upsala Litteraturtidning. — Om Leverance af Bøger til det store Kgl: Bibliothek, har jeg tilskrevet Schweder. — Efterretningen om 10 Atterboms Idee, at gjøre en Reise til Tydskland, interesserer mig høiligen. Vilde han dog udføre den! — og vilde han da lægge Veien over Kiøbenhavn, og Du ledsage ham hertil. Hvorledes gaaer det ham ellers? Hvad har han at leve af? Tænker han at udgive nogen Samling af Digte?

Her oversvømmes vi af den ene Strøm af Digte eller Vers efter den anden. 15 Nylig er en ny Jødedigter Herz (men en virkelig Jøde, ingen Digter om Jøderne) fremstaaet med et heelt Bind. Hver Maaned opvarter den slette Baggesen os med Ondskab, blandet med noget Vittighed og endeel Vaas, i Danfana. Hvad siger Du til, at han i Aprilheftet af denne Journal reent ud kalder Tieck en Fusker? — Jeg havde nær i Forbittrelse revet Heftet midt over, da jeg 20 læste det. Oehlenschläger er klog nok til at foragte Baggesens Nid-Kritiker og holde sig taus. Et satirisk Drama af Sætøft (Aandernes Maskerade, en Vinternatsdrøm: stundom ret vittig, men noget forvirret og formløs) er nylig udkommen. Deri gaaer det dygtig løs over Baggesen, Grundtvig, Høst, Inge- mann m. fl. Et andet satirisk-komisk Drama mod Naturfilosopherne, Grundtvig, 25 m.m. af Hauch (som har skrevet adskilligt i Athene, og selv ivrig dyrker Naturfilosophie og Æsthetik) udkommer med [det første under den] Titel: Reisen til Ginnistan. — Ogsaa udkommer med det første Nyerups Bog om den danske Almuelæsning, og hans Noticer om hans to Reiser i Sverrige (meget korte). Item udk: snart en grundig Antikritik mod Baggesens Kritik over Lud- 30 lams Hule, af Forfatteren til Hans Mikkelsens Epistler i Athene. (Denne Antikritik skal jeg sende Dig.) En god Overs. af Horatii Satirer i Hexametre af J. Smith er udk: i disse Dage hos Deichmann; ligesaa 4de Deel af Foersoms Shakespeare; Behrmanns Christian den Andens Historie, kritisk bearbejdet, ikke mindre end 3 Bind Vers og Prosa af Guldberg, m.m. — Venlige Hilsener 35 til Atterbom, Afzelius, Breda, Hedborn, Palmblad, Din gode Hustru som med Dig gratuleres til Sønnen) m. fl. fra Din

Molbech.

76. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 18 Juni 1816.

Mot

Secreteraren Hr Christian Molbech, såsom utgifvare af MånadsSkriften
Athene.

5

Gruss und Freude und Freundschaft
zuvor und traulicher Handschlag!

Stolberg.

Det är med en egen art af rörelse jag börjar denna skrift, då jag hittills
icke varit van vid annat än att till dig uttrycka den högagtning och den vän-
10 skap jag för dig hyser och till hvilken du, på så många sätt, skaffat dig de messt
rättvisa anspråk. Men du har på ett så upprörande sätt stört den njutning jag
haft under läsningen af din, i flere fall, så högst förträffeliga Athene, att jag
måste mot dig träda i ett polemiskt förhållande.

15

Sieh, Angesichts der Ritter deines Volks
Und ihrer losen Knappen, schreitest du
Zu Trutz, mit Wehr und Waffen, in mein Feld,
Und wirfst den Fehdehandschuh vor mir hin.
Ha! schauerte nun auch die Menschlichkeit,
Wie Hektor'n vor dem Ajax und Achill,
20 Vor dir mich an; hüb ich ihn doch empor.
Bei Gott! Bei Gott! Du Trotziger, ich muss! —
So gelt' es denn! Sieg gelt' es oder Tod! —

20

Utan småsinnig afundsjuka, utan förnekande af rena facta hafva vi Sven-
skar länge gjort rättvisa åt Danskarnas prissärdade och ärofulla bemödanden
25 för vetenskaperna och Litteraturen. Äfven i våra nationalförsamlingar hafva
dessa bemödanden — med det fria glada erkännande som tillhör ett ädelt
folk — såsom uppmuntrande exempel blifvit omtalade. Äfven af vår Regering
har vid ett stort litterärt företag Danskars handlingar blifvit som värdiga
efterdömen framställda. Och emedlertid framträder du för att förringa den,
30 visst icke ringa ära som svenskarne bland Europas öfriga litterata Nationer
förvärfvat! — Du! som genom dina i så många fall ypperliga Breve fra
Sverrige visat dig ega en vida grundeligare, säkrare och fördomsfriare känne-
dom af oss och vårt land, än andra af dina Landsmän. Och detta gör du, i
en Journal som genom sina öfriga förtjenster skall vinna allmänt förtroende!
35 Det måste således vara mig af vigt att de skefva underrättelser och oblida
omdömen öfver Svenska Litteraturen som du hittills meddelat, måtte genom
samma organ blifva vederlagda, och att alltså dessa rader måtte få rum i

Athene. Och att du detta icke skall förvegra, derom förvissar mig icke mindre din billighet än din vänskap.

Annars har jag förr märkt denna vrågsinnighet mot Svenskarne. I stridskrifterna mot Grundtvig — en man hvars djupa genialitet det tyckes höra till goda tonen i Dannemark att icke rätt erkänna — vidröras icke med ett 5 ord hans förvända omdömen och underrättelser om Sverige, ehuru man här på honom haft öppet hugg, ty dessa underrättelser och åsigter äro så orimliga och så grundfalsa, att det icke är möjligt att tro dem, hos en annars välstuderad person, härröra af okunnighet, utan måste, mot bättre vett och vetande, af blind harm vara frambragte. — Men denna oginhet yttrar sig mera 10 positift på flere ställen i Athene. Så t. ex. i 3^e Band. s. 78. tadlas Ingemann för det han använt ordet Snille, emedan det »er og bliver svensk«. Men hvad ondt är det deri att upptaga ur systerspråket ett vackert och expressift ord, som i det för hela Skandinavien gemensamma, gamla Asamålet har sin radix, då man i Danskän icke finner något genuint uttryck för detta begrepp? — 15 En så orimlig Danomisia har bland svenska Litteratörer aldrig funnits. Med glädje och erkänsla har man hos oss länt det goda våra grannar framför oss egde, och det så mycket mera och häldre som det ur det med vårt närmast beslägtade tungomål varit att hämta. Likså talas på flere ställen icke allenast med föragt — som om deraf intet gagn skulle kunna vara att hämta — utan rent af 20 med harm, om det förslaget att sätta den svenska Litteraturen i en närmare vaxelverkan med den danska. Men jag hemställer till bedömandet af hvarje opartisk, om ej de viktigaste fördelar deraf skulle följa, att en svensk eller dansk Litterär product fick ett af två millioner människor utvidgadt Publicum? Det är sant att det skulle hafva blifvit ansett som en orimlighet, om någon 25 fordrat att Spanskan och Portugiesiskan till ett språk skulle hafva upplöst sig; men det är å andra sidan ett historiskt factum, att vid den tiden då det existerade en Spansk och en Portugiesisk Litteratur, stodo de till hvarandra i ett så nära förhållande, att till och med Portugisen skref på Spanska och Spanioren på Portugiesiska, till ömsesidig fördel och förnöjelse. Och skulle ett 30 dylikt förhållande mellan den Svenska och danska Litteraturen icke kunna bereda dylika fördelar? Det gagneliga inflytandet som den Danska Vitterheten redan haft på den svenska, har det aldrig fallit oss in att neka, ty vi hafva glädt medvetande om, att det icke felas oss kraft eller förmåga att återbetala hvad vi länt. —

35

Mot slutet af Anmälandet utaf den uslige Sjöborgs ömkeliga Product, 3^e Bind. sid. 476, läsas äfven följ. ord: »Vi overlade gierne Forfatteren den Indbildning, at Sverrige altid i Skandinavien har havt et vist Fortrin, og udgiort ligesom Middelpunktet for den ældste kiendte nordiske Litteratur, naar han opgiver os, ingen svensk Saxo eller Snorre, men blot en eneste Saga, et eneste 40

Skialdekvad, som beviisligen stammer fra Sverrige«, hvilka egentligen äro märkvärdiga derföre, att ungefär de samma förekomma hos den persiflerade Grundtvig i hans så mycket tadlade Kort Begreb af Verdens Kronike. Man ser således att så mycket de danska Litteratörerne annars hafva emot Grundtvig — förmodeligen derföre att han med alfvar sätter sig emot de flestes favoritmeningar — är man dock med honom ganska enig, så snart det gäller chikanerande sidohugg mot Sverige. Hvad nu Sagan och Skaldeqvädet angår, så gifver jag dig, Broder Molbech! härmedelst derpå mitt högtidliga hedersord, att jag uppvisar dig någon sådan, som bevisligen härstammar från Sverige, så snart du, såsom utmanare, först visat mig någon Saxo eller något Skaldeqväde som bevisligen härstammar från Dannemark. — Sant är det visserligen, att vi under medeltiden, icke hafva att uppvisa något epico-historiskt verk i prydelig Latin, som kan jemföras med Saxos rättvisligen värderade arbete, men deremot hafva vi icke allenast en rikedom på gamla, förträffliga så väl provincial- som allmänna Riks Lagverk, hvilkas stora företräden framför de danska, en dansk kännare (Kofod Ancher) medgifvit, utan äfven ett didacticopolitiskt arbete på Modersmålet: Konunga- och Höfdingastyrelsen neml. hvars ypperlighet, så väl i anseende till djup begrundning som skön framställning, aldrig nog kan beprisas. — Och hvad som messt talar för den högre odling som Svenskan, under medeltiden, vunnit framför sina grannspråk, är det factum, att då den norrska Drottningen Euphemia fick lust att läsa några provençalska Romantiska poemer, lät hon icke öfversätta dem på danska eller norrska utan på svenska. — Ett Mset af dessa så kallade Drottning Euphemias visor finnes å Universitets Bibliotheket i Köpenhamn, och kan der undersökas. —

Dessa utfall hafva dock endast varit inledningar till hvad som komma skulle. I Athenes 4de Bind går du mera rakt på saken. Mot slutet af sid. 288. anföres att vid den tiden man i flere europeiska språk läste Holbergs Skrifter öfversatta, kände man Sverige blott af dess Krig, dess Generaler och Statsmän. Sant är det visserligen, att få länder hafva att uppvisa sådana Statsmän som Svenskarnes Axel Oxenstjerna och Adler Salvius, eller sådana Generaler som Claes Christerson Horn, Jacob Pontusson De la Gardie, Gustaf Adolf, Banér, Torstenson, Carl Gustaf, Dahlberg, Carl XII m. fl. men lika sant är det äfven, att Holbergs samtiding Carl Linné, såsom skapare af en hel vetenskap, gjort, inom få år, sitt namn känt äfven långt utom Europa, och att länge innan Holberg uppträdde, hade Olof Rudbeck, med sin genialitet och djupa erudition förvänat hela den litterära verlden. Dessutom är det bekant, att den store Holberg var så långt ifrån att anse sig öfver de svenska författarne, att han öfversatt ett Skaldebref af Fru Nordenflycht, som, ehuru visst icke något mästestycke på Svenska, dock ofanteligen förlorat under den snillrike öf-

versättarens hand. Äfven var med Holberg hos oss Olof von Dalin samtidig, hvilken jag visst icke vill jemnföra med Holberg, hvarken i anseende till snille eller rykte, men sant är det likväl att Dalin skref en vida renare och mera classisk svensk prosa, än Holberg skref på danska; att Dalins arbete öfver den äldre svenska historien fullt ut, så väl i anseende till undersökning som 5 åsigter, uppväger Holbergs öfver den äldre danska, och att Dalin, i sitt mest genialiska vitterhetsarbete, Lustspelet Den Afundsjuke, liksom i sitt dagblad Den Svenske Argus, visat sig ega så afgjorda och lyckliga comiska anlag, att han, om han uteslutande egnat sig åt denna genren, säkerligen icke blifvit en ovärdig Holbergs medtäflare om Thalias belöningskrans. — 10

Sluteligen har sid. 70, 4de Bind, denna tirad: »Naar Sverrige faaer sin Holberg, Evald, Oehlenschläger, sin Rothe, Treschow, Steffens, sin Suhm, Guldberg, Schytte, og hvad de flere klassiske Navne hedde, som vi kunne nævne for Europa: da vil man vel ogsaa hos os læse Svensk« — — Det är rätt! dessa personer hafva vi icke, men i stället hafva vi också att för Europa nämna 15 några just icke ovärdiga namn: Georg Stjernhjelm, A. Rydelius, Tessin, Linné, A. Celsius, Olof Celsius, Botin, Polhejm, Gottschalk Wallerius, Torbern Bergman, Rosén von Rosenstein, Klingenstjerna, Creutz, Hallman, Lidner, Bellman, Ehrensward, Kellgren, Thorild, Höijer, m. fl. utan ändå att nämna de yngre: Berzelius, Wahlenberg, Geijer, Atterbom o. a. som bidragit till den inträffade 20 Revolutionen i vår Litteratur; och med full tillförsigt uppmanar jag sakkunnige utländningar att dömma, om vi hafva skjäl att i allmänhet önska byte. Jag beder dig äfven härvid anmärka, att jag icke nämnt någon som ej författat på Svenska.*) —

Du torde nu, vid närmare betänkande, finna skjäl att medgifva, det Sven- 25 skarne icke stå just så långt efter sina grannar på odlingens bana, utan att vi ega en litteratur som väl af Danskar förtjenar att kännas, och som de visst icke skulle studera utan nytta. Och sedan jag hos dig beredt denna öfvertygelse, bortlägger jag min polemiska rustning, och räcker dig med oförändrad högagtning och vänskap, på gammalt ärligt svenskt vis, åter broderhanden. 30

L. Hammarsköld.

77. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 11 Juli 1816

Heders Broder Molbech! —

Jag är så mycket mera skyldig att ursägta ditt dröjsmål med att tillskrifva

*) I Athene nämnes bland de öfriga danska författarne, Steffens, som icke 35 skrifvit annat än på Tyska. Ville vi nämna dem hvilka utmärkt sig som författare, men på fremmande språk, och hvilka således ej egentligen höra under svenska litteraturens kategori, t. ex. Schulz von Ascheraden, Åkerblad, Palin, von Brinkman etc. etc. så blefve vår lista ännu längre och betydligare. —

mig, som jag nu är i lika om ej i större behof af tillgift för det att en mängd förströelser, till hvilka denna vår ovanligt vackra sommar lockat mig, hittills hindrat mig ifrån att tacka dig för din sednaste skrifvelse, och den meddelade afskriften ur Bibliotheket, med hvilken du gjort utgifvarne af *Scriptores Rerum Svecicarum* en stor och vigtig tjenst. — Jag har ofta tänkt på att fråga dig efter tjenstemanna personalen vid Kgl. danska Bibliotheket, men allt jemt kommit att glömma bort det. Jag är dig alltså mycket förbunden för det du händelsevis kommit att, i ditt sista bref, nämna det. Dock kan jag icke utan förundran höra, att vid ett så stort Bibliothek är så ringa personel, när vid den härvarande ringa Boksamlingen, vi äro fyra tjenstemän på ordinär stat och en extraordinarie. Annars har det kgl. Svenska Bibliotheket nu nyligen erhållit tvänne nya rum, hvilka man nu är i färd med att för vår räkning inreda; neml. de båda rummen som förut varit MyntCabinet, hvilket nu är flyttadt på ett tjenligare ställe i Slottet. — Hallenberg är således på det hela icke dermed missnöjd, ehuru det för det närvarande är honom olägligt, emedan han ty värr! hela Sommaren och våren varit opaslig. Skulle han falla i från, kunde man säga, att den grundliga eruditionen vore utdöd i Sverige! — Apropos af Hallenberg, så har han sin Gustaf Adolfs Historia fulländad in Mscto, men gifver icke ut den, emedan vår nu varande Konung förbudit honom det, att af skjal, att det skulle stöta för många personer af de mest ansedda familier (!!).

Det vore icke så illa, om du tillskref Excellensen Gref Brahe, med anhållan om att jag för din räkning fick undersöka Catalogen öfver Mscterna på Skokloster. Möjligtvis skulle detta bereda ett tillfälle att få taga kunskap om denna, hittills, rent af tillslutna Skatt, öfver hvilken jag knapt tror att någon Catalog är att tillgå. — Din förträffeliga Athene har jag redan med mycken förnöjelse genomläst, under önskan att vi svenskar skulle hafva en liknande. Dock har jag mot den trott mig böra göra några anmärkningar, i anledning af den Svecomisi som här och der rödjer sig, hvilka äfven härhos medfölja. Jag kan ej annat af din billighet förmoda, än att du, enligt min begäran, gifver dem ett rum i din Journal. Bäst vore väl om de infördes på svenska, men skulle dina landsmäns obenägenhet att läsa vårt språk, göra detta otjenligt, så må de öfversättas, om någon skulle vilja på dem kosta den mödan. — Att jag för öfrigt gerna med de korta underrättelser du begär, skall söka öfvertyga dina landsmän om, att svenskarne icke rent af äro ett illitterat folk, förstås af sig sjelf. —

Atterboms tyska resa är uppskjuten till nästa vår. I stället följer han Friherrinnan Helwig till Ystad, hvarifrån han kanske gör en liten tour åt Köpenhamn. Jag har åtminstone använt allt för att få honom dertill. Visst är, att vore jag i Skåne, skulle ingen ting kunna afhålla mig ifrån att besöka Köpenhamn, den ort på hela jordklotet, jag messt efterlängtar att se. — Atter-

bom har i vår utgifvit en förändrad upplaga af de två första årens Poetiska Calendrar, och är för närvarande sysselsatt med att redigera upplagan af Hörbergs avtobiographi. — Gud välsigne dig Redlige vän.

L. Hammarsköld.

78. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn 18de Jul: 1816. 5

Kiære Hammarsköld!

Netop idag har jeg havt den Fornøielse at modtage Din sidste venskabelige Skrivelse, med indlagte polemiske Artikel. Jeg iler med at skrive disse Linier, for at kunne afsende samme med Hr. Hartmannsdorff, hvis Omgang i et Par Dage her i Kiøbenhavn har været mig ret interessant og behagelig. Vi gjorde 10 i Gaar Eftermiddag en Vandring ud til Frederiksberg Slot og Have (vort Haga) og aflagde ved den Leilighed et Besøg hos Professor Oehlenschläger, ligesom vi ogsaa paa Slottet talte med hans gamle, jovialske Fader, som Du etsteds, i et Stykke om den danske Litteratur (hvorimod jeg, i Forbigaaende sagt, for flere Aar siden, skrev en Artikel i Kiøbenhavns Skilderi) har kaldt 15 »Castellan«, hvilket Fru Rahbek, da jeg viste hende dette fandt saa morsomt, at den gamle Oehlenschläger i lang Tid efter paa Bakkehuset kom til at hedde Castellanen, og derover nær havde mistet sit egentlige Cognomen. Thi Fru Rahbek — en af de aandrigste og vittigste Koner, jeg kiender — har blandt andet sin Spøg af at give næsten Alle, som hun omgaaes, Navne, med hvilke 20 hun altid til daglig Brug kalder dem.

Din Efterretning om Atterbom interesserer mig særdeles meget, og jeg lever i Haabet om, at vi skulle see ham hos os, hvilket skal glæde mig ret hierteligt. Bliver det mig muligt, skriver jeg ogsaa ham et Par Ord til med Hartmannsdorff. Skeer dette ikke, da beder jeg Dig anvende al Din Veltalenhed for at 25 formaae ham til ikke at reise fra Skaane, uden at have besøgt Kiøbenhavn, hvilket i Sandhed vilde være utilgiveligt. Saameget mere vilde dette gjøre mig ondt, som det vel kunde være muligt, at jeg næste Sommer var borte, enten i Norge eller i Tydskland og derfor kunde forfeile ham, om han endog paa den omtalte Reise til Tydskland næste Sommer skulde komme til Kiøben- 30 havn.

For 10-12 Dage siden er jeg kommen tilbage fra en lille Reise paa 3 Uger, som jeg gjorde til Jylland igiennem Siælland og Fyen. Min Tour var omtrent den selvsamme jeg gjorde i Fior; dog saae jeg ogsaa hist og her nogle mig tilforn ubekjendte Egne og Steder, og da jeg gjorde Reisen til Jylland i Sel- 35 skab med den yngre Professor Viborg, der reiser aarligen for ved de offentlige Besigtelser paa visse Steder og Dage at uddele kongelige Stutteri-Præmier for de bedste Hingster, som præsenteres af Bønder eller andre Eiere, havde

jeg Leilighed til paa to Steder — i Veile og Skanderborg, at see Prøveflokke af Jyllands fortræffelige Heste. Frapperende er det, naar man kommer til dette Land, at see Bønder kiøre med saadanne Heste, som man i Kiøbenhavn kun seer for Ministres og rige Grossererers eller Adeliges Vogne. Overalt er
 5 Jylland i det Hele et herligt Land, og Folket saare diærvt, kraftfuldt og forstandigt. Af Geheimeraad Guldenkrone, hos hvem jeg opholdt mig i 8 Dage, hørte jeg, at han for nogen Tid siden i Aarhus(!) havde hørt, at man i Sverige vilde skrive noget imod mine Breve; men han kunde [ikke] erindre, af hvem, eller ved hvad Leilighed. Dette var mig ret forunderligt at høre i Jyl-
 10 land. En Farbroder af Professor Viborg, som jeg reiste med, den ældre, som Veterinarius berømte Etatsraad og Professor Viborg, har det svenske Videnskabers Academie nylig udvalgt til Medlem, hvilket meget har fornøiet ham. Han har ogsaa længe fortient det; thi mange Svenske ere under ham dannede og oplærte i Veterinair Videnskaben; og endnu i denne Tid studere to eller
 15 tre Svenske (hvoriblandt en Søn af Professor Retzius i Lund) ved Veterinair-skolen.

Meget har Efterretningen om Hallenbergs Gustaf Adolf interesseret mig. Maatte dog hans Manuskript blive trykket! — Planen til de svenske Scrip-
 20 tores behager mig ikke. Hvorfor blot udgive Nordins Samlinger? Hvorfor ikke Udvalg af de ypperlige Palmsköldske i Upsala og Peringsköldske i Stock-
 25 holm? — Hiin Samling kan dog vist, hvad Diplomer angaaer, aldrig blive fuldstændig. Til Grev Brahe agter jeg at skrive. Vore Bog-Commissioner agter jeg at overdrage Viborg, da Schweder ikke synes at være Boghandler ex pro-
 fesso. Megen Tak for Jomsvikinga Saga! — Men hvorledes er det muligt, at
 30 den har kunnet blive aftrykket med saa forfærdelig mange og store Feil i Texten, som Rask har viist mig? — Hvem har jeg at takke for den tilsendte Overs: af mine Breve? Dig eller Schweder? — Med Hr. Hartmannsdorff haaber jeg at sende de seneste Hefter af Athene. Om Din polemiske Artikel til Athene
 næste Gang. Inden jeg beqvemmer jeg mig til at optage den, maa jeg vide,
 om den er eller bliver trykket i Sverrige; og det der er sagt om Grundtvig,
 lader jeg ikke saaledes aftrykke i Athene. Jeg er færdig med Oversættelsen
 af 1ste Halvdeel af Dine Elldgnistor, som kommer i Augustheftet. Mange
 Hilsener til Din gode Hustru, Afzelius, Atterbom, Breda og Andre fra

Din hengivne Ven

C. Molbech.

35

Til Atterbom har jeg skrevet og anbefaler Dig Brevet. Ligeledes har Hr. Hartmannsdorff den Godhed at medtage et Brev til Grev Brahe. Jeg vil nu i nogen Tid vente paa Svar fra ham; skulde intet Svar følge, vil jeg dog forhøre hos ham. —

79. Til P. D. A. Atterbom.

Kiøbenhavn den 20de Jul. 1816.

Kiæreste Atterbom!

Fra Hammarsköld har jeg nyligen modtaget et Brev, der beretter mig, at Du agter i Selskab med Fru Helwig at foretage en Reise ned til Skaane, hvorhos han tillige ytrer Muligheden af at Du ved denne Løilighed vil gjøre en 5 Tour over til Kiøbenhavn. Det er for at bevidne Dig min Glæde over denne Tidende, at jeg skriver disse Linier — hvis Overbringer er Hr. A. v. Hartmansdorff, som i nogle Dage har opholdt sig i vor Hovedstad, og hvis Omgang har været mig meget behagelig. Jeg nærer det visse Haab, at Du ikke vil komme Siælland saa nær, uden at glæde os med Dit Besøg og forlyste Dig 10 med Synet af et Land og en Stad, der vil frembyde Dig mange interessante og vakkre Gienstande — ei at tale om, hvormeget Du dermed vil fornøie Din danske Ven. En Forlængelse af Din Reise paa en halv Snees svenske Miil vil bringe Dig til Sundets Bredder og i Sigte af Siælland og Kiøbenhavn. Fra Malmøe eller Landsrona kan Du i et Par Timer være i Kiøbenhavn. Noget 15 længere er Veien om ad Helsingborg; men denne vil da forskafe Dig den smukke og behagelige Landreise fra Helsingør til Kiøbenhavn. — Meget vilde det interessere mig, at modtage Efterretning fra Dig, naar Du tiltræder Din Reise, og Bekræftelse paa mit Haab og min Forventning fra Din egen Haand.

Hammarsköld har meldt mig, at Du har besørget en ny Udgave af de første 20 Aargange af Din poetiske Calender; jeg havde troet, at Du var beskæftiget med at udgive Dine Digte i en Samling. Her leve vi endnu i bestandige æsthetiske Feider, og jeg har længe været kied af denne evindelige Polemik. Fornuftig er Oehlenschläger, som aldeles ikke befatter sig dermed. Hans sidst udkomne Værk er en Omarbeidelse af Freias Alter, og desuden har han i Sommer ud- 25 arbeidet en Oversættelse af Shakspeares Sommernatsdrøm, der skal være fortræffelig. Hans Helge og det nyeste episk-romantiske Digt: Fiskeren er Dig dog vel bekiendte? — Ingemann skriver endnu bestandig med en lige utrættelig Pen. Nylig er atter fra denne udflydt en Tragoedie: Løveridderen, og i Fior fik vi ikke mindre end 4 dramatiske Arbeider af ham, som vi Alle 30 mene er vel meget. Af Heiberg (som Du vel saae i Sverrige 1812) ere to Bind Digte under Pressen, som næsten Alle ere fortrinlige. (Deriblandt en saare skøn spansk Tragoedie, og 1ste Act af Amor og Psyche. Endvidere et comisk-romantisk Drama: Juleaften og Nytaarsdag, som er yderst morsomt; men af og til ogsaa bidende satirisk.) 35

Undskyld min Korthed. Jeg har skrevet to andre Breve til Sverrige og Hartmannsdorff reiser. — Anden Deel af min svenske Reise er under Trykken, hvorom Hammarsköld kan berette mere.

Lev vel! hils Palmblad og andre Venner, og omfavn snart i Danmarks Hovedstad

Din bestandig hengivne
Molbech.

5 80. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 23 Aug. 1816

Hederlige Vän!

Tack, upprigtig tack! för ditt nya mig visade vänskapsprof så väl genom ditt Bref, hvilket Hartmansdorff medförde som genom de medsände häftena af din förträffliga Athene. Jag har genomläst dessa trenne häften med lika
10 mycket nöje som de föregående, och i synnerhet njutit af den fortsatta granskningen öfver Ingemans Arbeten. Hvem författar denna ypperliga Recension? — Annars hastade jag naturligtvis först att genomögnä ditt bref om Kgl. Bibliotheket och Museum. Men vid detsamma har jag åtskilligt att påminna. Först frapperade det mig mycket att se det du nekar Bibliothekssalen vara stor och
15 prägtig. I detta omdöme tror jag att du blir ensam; åtminstone har jag icke träffat någon annan — och jag har talat med många utländningar derom — som icke varit intagen af dess imposanta enkelhet. Och visst är, att i hela Stockholm finnes ej något rum — icke RiksSalen en gång — som ger en så stor, vördnadsbjudande anblick som denna höga, härliga Salon. Uppenbar
20 orätt har du äfven deruti, när du påstår, att dess local hvarken är »skönt eller tækkeligt.« — Jag förstår ej hvad du i det afseendet fordrar, när du nekar ett rum, som på ena sidan har utsigt öfver Logården åt hela Skeppsbron, öfver stora Segelleden ända till de yttersta bergen på Söder, och på den andra, öfver Blasieholmen och Skeppsholmen ända åt Djurgården, att hafva en Skön local.—
25 Det är sant, Suhms alla skrifter funnos och finnas väl ej ännu på Bibliotheket, men flere af de viktigaste, liksom Herders Sämtliche Werke skulle du vid ditt vistande i Stockholm hafva fått sett om du efterfrågat dem, och nu äro der både Goethe, J. von Müller och Holberg att tillgå. — De böcker som vid Gustaf Adolphs afresa från Sverige, kommo till Bibliotheket, voro icke många.
30 De betydligaste bland dem voro Wiliam Jones Works och den nyaste upplagan af Ulphilas. Föröfrigt var det blott tre a fyra engelska verk i Mechaniken. — Med innerlig njutning genomläste jag din beskrifning öfver StatueGalleriet. Den är lika så skön som sann. — Men hvad är det för en Forstue du omtalar i hvilken Målningar skola finnas upphängde? — Det förundrade mig mycket
35 att du bland de taflor du uppräknat, icke nämnde det förträffliga porträttet af Christian IV, i Lebensgrösse, — som stod längst fram i rummet bredvid ingången till Bibliotheket. — Den stora taflan som föreställer Christi Nedtagande af Korset — rättare Christi Törnekröning — är af Ribeyra il Spag-

noletto. Att Kammerer Göbel nu mera är död, menar jag mig längesedan hafva nämnt för dig. —

Det borde vara dig frappant att i Jutland få höra omtalas det man i Sverige vore sinnad att skrifva mot dina Bref, och jag kan försäkra dig, att det äfven för oss Svenskar är en oväntad nyhet. Nog vet jag att flere personer vänta 5 på din andra del för att öfversätta den, men att någon tänker skrifva mot den har hvarken jag eller någon af mina vänner hört talas om; och jag tror mig visst kunna försäkra att det icke fallit någon in. Svensken är icke lätt böjd för sådana företag. — Exemplaret af Svenska Öfversättningen, täcktes du från mig hålla till godo. — Nu vet man öfversättaren; det är en Bataillons- 10 Predikant vid första Gardet, heter Gravallius. —

Hvad min polemiska uppsats emot dig angår, så är den ingenstädes i Sverige tryckt, blir det ej heller och kan ej bli det ty jag har icke en gång concept till den, utan jag skickade den, så som den först föll på papperet. Här behöfs den också icke, ty nog känna vi vårt värde, men det är ej så med dina 15 landsmän. — Hvarföre kan icke hvad jag yttrat om Grundtvig få stå för min räkning? — Hvad jag om honom tänker, skall jag snart uttala i företalet till Svenska Öfversättningen af hans Lille BibelChrönike som jag har under händer. —

Då jag vet att allt hvad som rör Hallenberg intresserar dig, så må jag nu 20 nämna, att han nyligen utgifvit ett i högsta grad erudit arbete, neml. ett slags Etymologicon för svenska språket. Rätta titeln kan jag icke angifva, ty jag har blott af detsamma sett ett correctursark, och jag får kanske icke snart se mera, emedan han icke låter det komma i Bokhandeln i Sverige, för hvilket land han blott bestämdt 30 exemplar att skänka bort. — Äfven har han be- 25 sörjt utgifningen af 10de Delen utaf Witterhets, Historie och Antiquitets Academiens Handlingar. Utom åtskilliga andra interessanta Artiklar, innehåller den äfven en mängd upplysningar om Carl XII's vistande vid Bender, sammandragne ur turkiska häfdatecknare af CanzliRådet Nohrberg, hvilken du i 1^a Del. af dina Bref så mästerligen karakteriserat. — 30

Planen för utgifningen af *Scriptores rerum Svecicarum* är icke så illa anlagd, i thy att de nordinska Samlingarne just bestå af, till tryck redigerade afskrifter af allt hvad Peringskiöld och Palmiskiöld samlat, och hvad dessutom finnes i Stockholm, Upsala och Linköping, i ordning ställdt under den tid Nordin hade sig uppdragit att utgifva en svensk *Corpus Diploma-* 35 *ticum*. Dock jemföres hvarje Copie med sitt original, och derföre hafva flere af våra gamla Codices för någon tid måst vandra af till Upsala. —

Härmedelst sänder jag dig början till de notiser öfver Svenska böcker du begärdt. Så snart jag får höra huru du är nöjd med min åtgärd skall mera följa. — I öfverskriften har jag, om du så vill begått en liten bevue; jag har 40

neml. satt Förteckning öfver svenska originalskrifter, och min mening är att icke upptaga den oändeliga mängden af fabriksöfversättningar, men dock tror jag mig icke böra utesluta metriskas öfversättningar af poetiska originaler eller efter gamla classiska Auctorer, eller med ett ord, sådana öfversättningar som fordra mer ansträngning och verkligen rikta Litteraturen. —

Jag sänder här en liten förteckning på böcker hvilka dels jag, dels åtskilliga mina bekanta från Köpenhamn önskade erhålla. Det kan på visst sätt synas mindre delikat att göra en sådan requisition, innan den förra blifvit betald, men en af de personer som hade böcker med i den förra, är ännu på landet. Penningarne skola dock ovilkårligen komma, inom medlet af nästa månad, då jag äfven skall skicka Seidelin hvad han har att fordra, emedan jag då kan inför honom göra full reda för mig, sedan jag fått in räkningar från alla håll. — Jag kunde väl väntat med den nya requisitionen till dess, men då fruktade jag att icke i höst bekomma böckerna. —

Ditt Bref till Atterbom ligger hos mig. Om han reser till Köpenhamn var han otvifvelagtigt der innan jag mottog ditt Bref. — Den underrättelsen att du nästa sommar ämnar att resa både bedröfvar och gläder mig. Bedröfvar mig, ty huru skall det då gå med din Athene? — Gläder mig, emedan det bör roa dig och vara dig instructift om du reser åt Tyskland. Men förundrad blef jag öfver det andra alternatiff du uppger, att resa till Norrige. Hvad skall du göra bland dessa jämmerlige Mezendoraner? —

Angående upplagan af JomsvikingaSagan har jag lemnat upplysningar i Brefvet till Rask. — Din af innersta hjerta tillgifne

L. Hammarsköld.

P.S. En så underligt rolig Bok Nyerups Reiser i Sverrig äro! Med sin flygtighet, sin naivetet, sitt obetydliga innehåll och sina många tryckfel. —

P.S. Är det någon möjlighet, Bäste Vän! så skaffa mig ett exemplar af din skrift mot mina Notiser om danska Litteraturen, hvilken du i ditt sista Bref nämner. — Af en tysk Recension öfver Danfana, ser jag att Hr Höst gifvit mig ett hugg, för att kunna komma åt dig. —

81. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kbhavn. 16de Sept. 1816.

Kiære Ven!

Den yderlig knappe Tid tillader mig kun at sige Dig, at hermed sendes fra Din Ven:

Athene. Jul. og August.

Peter Wegners Antikritik mod Baggesen, angaaende Ludlams Hule, og Contrasterne af Hauch.

hvilken lille Tilvæxt til Din danske Bogsamling Du bedes venligen at modtage.

Fortsættelsen af Dine Ildgnister ere trykte i Septemberheftet af Athene, som dog endnu ikke er færdigt. Slutningen kommer i Octoberheftet.

For Dit seneste Brev med hosfølgende litterariske Optegnelser om nye svenske Skrifter, takker jeg forbindtligst. Det forekommer mig, som her mang- 5 ler adskilligt i den svenske Litteratur, som vel fortiente Omtale. Jeg skal i et af mine næste Breve gjøre Dig opmærksom herpaa. —

Formodentlig skriver jeg, naar Deichmann sender Dig Connossement over de afsendte Bøger. — Jeg er yderlig overvældet i denne Tid baade med Bibliotheks-Forretninger og eget Arbeide. Med min Helbred gaær det, Gud være 10 lovet! noget bedre. —

Din hengivne Ven

C. Molbech.

82. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 24 Oct. 1816.

Bäste Vän!

15

I den Bokremiss från Köpenhamn, som jag i förgår bekom, hade jag det nöjet att äfven finna några rader ifrån dig, för hvilka jag lika mycket tackar dig, som för de båda interessanta pjeser du skickat mig. Hauchs Contraster har jag redan läst, och Phantasiens Magt med en egen art af rörelse. Här igenkänner jag samma väldiga Genius, som, i åtskilliga småpoemer i Athene, 20 rört sina mägtiga vingar. Reisen til Ginistan deremot, synes mig i utförandet icke så komisk, som ämnet och plan-anläggningen tyckts lofva. Det är liksom det syntes, att det spelande skämtet, hvarmed t. ex. Holberg vet omkläda äfven det mindre löjliga i Situationen, icke fullt harmonierar med Skaldens djupare natur. Annars hafva dessa båda pjeser, liksom den nu er- 25 hållna Marionetteatern af Hejberg, jämte så mycket annat, visat mig ett nytt prof på den rika digtningskraft och det anborna sinne för dramatisk form, som utmärker dina landsmän; hvarjemte det utbredda nit för inhemsk litteratur, som gör utgifvandet möjligt, af dylika arbeten, är högst beundransvärdigt. Hos oss är på något sådant icke att tänka, och på ett dramatiserad 30 stycke af den förtjenst som Hejbergs Pottemager få vi troligtvis vänta länge. —

Naturligtvis dref min nyfikenhet mig först till läsandet af mina Eldgnistor, dem du så ypperligen öfversatt. Hade allt hvad jag skrifvit kommit fram för allmänheten i en sådan form, så skulle jag längesedan haft ett betydligt Auc- 35 torsrykte. Högst nyfiken vore jag att veta, hvad väl om dessa Aphorismer i Dannemark månne vara sagt. Hvad uppseende de här i Sverige skola gjöra, det vet jag på förhand.

Det fagnar mig rätt mycket, att du är så temmeligen nöjd med mina korta uppsatser öfver vår Litteraturs sednaste producter, och skall därför fortsättningen, enligt samma inrättning, med aldra första följa. I den torde du igenfinna de vår Litteraturs vigtigare producter, dem du, enligt din sednaste 5 skrifvelse, saknar i det redan afsända. Du har dock, må ske, icke erinrat, att hvad du fått, icke en gång omfattar ett helt år.

Något litterärt nytt härifrån har jag ej stort att omtala. Geijer, hvilken nu mera är gift man, hoppas man se befordrad till den historiska Professionen i Upsala, efter Fant. — Ling lärer i dessa dagar utgifva ett stort episkt poem 10 kalladt Asarne. — I dessa dagar skall ett Bibliographiskt arbete öfver alla i Sverige utkomna Uppfostrings och Undervisningsböcker, af mig uppsatt, på UppfostringsCommittéens bekostnad, läggas under prässen. — Detta är ungefärligen allt nytt hvad jag kan hafva att meddela, då dertill lägges, att en högst chikanös förföljelse är i denna höst mot Målaren Professor Breda enta- 15 merad — hvilken troligtvis har de följder, att alla de yngre Artister af hvilkas talent vi med skjäl väntade så mycket, ett, tu, tre, gå utur riket — och att den fordna danska philosophiæ Professorn, nu mera norska Statsrådet Tresschow, hitkommit till Stockholm, för att här, tills vidare förblifva. Jag såg Gubben för några dagar sedan på Bibliotheket, och af hans utseende föreföll 20 det mig förklarligt nog, huru han råkat på den idé, att tro sig sjelf, med hela menniskosläggat, härstamma från en Fisk. —

Har du sett en Journal som detta år börjat utgifvas i Christiania och hvad synes dig om den? Mig förekommer den ofantelig tom och obetydlig, liksom sjelfva det nye selvständige norske Kongeriget og hele den selvständige norske 25 Nationen. Det aldra roligaste är att läsa de svenska handlingar, som i denna Journal meddelas. De skola vara från Carl X's tid, och alla äro de construerade och stafvade regelrätt så, som Svenska Akademien vill hafva det.

Med stor förundran har jag åsett, huru Leopold i Sverige och Baggesen i Dannemark — dock med vida öfverlägsen talent hos den sednare — spela 30 samma role, och på en tid, undergå ett lika öde. — Den nya Upplagan af Leopolds arbeten, har helt nyligen måst, i Svensk LiteraturTidning, uthärda en skarp recension, hvars resultat ungefärligen blir detsamma, som det, till hvilket Baggesens Recensent, i Augustihäftet af Athene, kommit. —

Hopp har oss blifvit gifvit, att Brodern Rask skulle i höst öfverkomma till 35 Stockholm. Huru går det? — Sker oss det nöjet, så var god och glöm ej, att låta de sednare häftena af Athene medfölja. — Skulle till dess ej andra delen af dina Breve fra Sverrige vara färdiga att träda ut i verlden? Eller vill du ideligen på den bara spänna uppmärksamheten, utan att tillfredsställa den? —

40 Doctor Hagberg har ålagt mig att framföra hans varma hälsning till dig,

och deri deltager min lilla Hustru och alla dina öfriga Stockholmsbekanta,
under det att ett innerligt och upprigtigt Lef väl tillönskas dig af

din Vän

L. Hammaršköld.

P.S. Har en resande tysk, benämnd Scheutz, denna höst uppträdt inom 5
din synkrets? —

83. *Til Lorenzo Hammaršköld.*

Kiøbenhavn. d. 15de Novbr. 1816.

Kiæreste Hammaršköld!

Da jeg netop i disse Dage har lagt den sidste Haand paa Slutningen af mine Breve fra Sverrige (som ere voxede saameget, at de formodentlig komme til 10 at udgives i tre Dele) kan jeg ikke andet, end gientage min Tak for de mangehaande Notitser, Du til forskiellige Tider har meddeelt mig, og hvoraf jeg har kunnet giøre Brug paa flere Steder i dette Værk, deels til at berigtige mine egne Optegnelser, og deels til at supplere dem. Jeg vil nu ønske, at Fortsættelsen maa i Dit og mit Fædreland modtages med ligesaa opmuntrende et Bifald, 15 som man i begge Lande har skienket den 1ste Deel. Thi at hos Eder det svenske Academies Medlemmer og deres Parti ville opløfte et Rama-Skrig imod Bogen, fordi jeg ikke er faret med Lempe i at skildre deres daarlige litterariske Bestræbelser — og at hos os deres troe Pleiesøn, min mangeaarige Avindsmand Hr. J. K. Høst har begyndt (eller maaskee fuldendt) en saakaldet Recension 20 over 1ste Deel af Brevene: dette ændser jeg aldeles ikke — ja saa lidet, at jeg neppe nogensteds værdiges at nævne dette Høstiske Product, hvoraf jeg ikke engang har seet mere end det 1ste Blad, for et Par Maaneder siden. Denne Recension var i øvrigt ganske affattet i Procurator-Stiil, og bestod næsten blot i lange Citater af Bogen, hvormed Rec. var naaet Fortalen igiennem og 5 eller 25 6 Sider af det 1ste Brev, paa to eller tre Quartsider af hans litterariske Søndagsblad, hvori han paa sin Maneer vil agere Criticus og Litterator. Den sv. Overs: af 1ste Deel er formodentlig endnu ikke rec: i den Upsalske Litt. Tidende, siden jeg derom intet har hørt fra Dig eller Nyerup; men den er recenseret, med et vidtløftigt Udtog af Bogen, i Hallische A.L.Z. No. 107-9 30 for i Aar. Jeg har hørt, at en mig ubekiendt Mand her i Byen vil oversætte den paa Tydsk. Helst ønskede jeg, at dette skete i det Weimarske Bibliothek der Reisebeschr. og har derom tilskrevet Bertuch i Weimar. — Med Trykningen gaaer det endnu langsomt. Ikke mere, end 19 Ark ere færdige; og hele Bogen bliver det neppe før i Februar næste Aar. — Nyerups Reise har jeg først i 35 disse Dage seet; thi Boghandler Schubothe har den Maneer, at lade sine Forlagsartikler ligge hen et halvt Aar, inden han publicerer dem. Jeg begriber ikke, at en Mand, som N., vil lade et saa magert Skrift træde frem for Publi-

cum; med mindre hans Grundsætning er: at noget, i hvor lidet det end er, dog er bedre end intet. Selv de til Dagbogen fœiede Bilag synes mig, ere ikke af megen Betydenhed. Desmere Fortieneste har N. indlagt sig ved sin Bog om Almuelæsningen, som er en umistelig Haandbog for enhver Litterator, der
5 interesserer sig for den danske Nationallitteratur. Jeg vilde ønske, at Du kiendte denne Bog, og dernæst, at Du vilde giøre os bekiendt med, hvilke af disse Almuesskrifter, der haves paa svensk — i Fald dette ikke fuldstændigen er angivet hos Nyerup. Saavidt jeg kiender dertil, og efter Stjernhjelm's Ord at slutte, har man nok langt fra ikke yndet dette Slags Læsning saameget i Sver-
10 rige, som i Danmark. Jeg maa ved denne Leilighed berette Dig to Ting; først, at jeg i denne Tid læser eders Celsius, som vel noget nær er den bedste Historieskriver, Sverrige har at fremvise; dernæst, at jeg, da jeg skrev min Ud-
sigt over den svenske Nationallitteratur, læste adskilligt i Mørks Romaner, og forundrede mig over, at Sv: i 1ste Halvdel af det 18de Aarh: havde en Forf:.,
15 der skrev i et saa reent, kraftigt og eiendommeligt Sprog, og dertil havde saamange Træk af ægte Poesie — og at Sprog og Poesie dog kunde forfalde til en saa vandet Tomhed, som den, der er de fleste svenske Digteres og Prosa-
isters Særkiende i det 18de Aarh: anden Halvdeel. — Men hvad skal man sige om det Land, hvor man endnu 1815 belønner en Oversættelse af Boileaus
20 Art poetique med 2 Guldmedailler? — Enhver, som her spørger mig om det sv: Academie, hvad det er for et Selskab, m.m. fortæller jeg kun dette ene factum; og neppe kan man for Latter komme til at undre sig.

Af et af Dine sidste Breve har jeg erfaret, at den af mig saa overordentlig agtede Hallenberg har i Sinde at udgive et Etymologicum over det svenske
25 Sprog. Det er mig høist magtpaaliggende at vi faae et Ex. deraf til Bibliotheket; men da jeg ikke veed, om det er udkommet, og om det sælges, har jeg ikke kunnet sætte det paa en Liste over svenske Bøger som skulle forskrives til Bibliotheket, enten directe hos Wiborg, eller ved Deichmann. Du maa derfor
endelig i Dit næste Brev, og saasart som muligt, have den Godhed at under-
30 rette mig herom, og om Maaden, hvorpaa vi kunne faae dette Værk. Der er en anden svensk Bog, som jeg særdeles gierne ønskede selv at eie; et Skrift over den vestergöthlandske Dialect af udkommet 17 . Skulde det ikke være muligt paa en af Stockholms Boglader at faae denne Bog, og til hvad Priis? — Var den for dyr, vilde jeg lade den kiøbe til Bibliotheket; thi
35 vi savne den ogsaa der; men den er paa Universitetsbibliotheket. — En af mine Venner, en ung Mand ved Navn Thomsen, en Kiøbmands Søn, der eier en af de tre betydeligste private Myntsamlinger i Kiøbenhavn (de andre to eies af Biskop Münster og en Laasesmed ved Navn Timm) ønskede særdeles meget at komme i Correspondence baade med Hallenberg, som Opsynsmand
40 over det Kgl. svenske Myntcabinet, og med en privat Myntsamler eller Mynt-

eier i Stockholm. Hvad han fortrinligen samler, er danske, nordiske og Middelalderens Mynter. Han savner endeel svenske Mynter; men har ogsaa meget heraf til at bytte bort. Du vilde give mig et nyt Vidnesbyrd om Dit oprigtige Venskab og Din utrættelige Tienstvillighed, dersom Du noget snart vilde meddele mig Underretning om, hvorledes Thomsen skulde bære sig ad i denne Sag, om han kan skrive directe til Hallenberg, om Du kiender nogen anden Myntsamler, som vilde træde i Correspondence med ham, m.v. Han er et Menneske af megen Smag og Konstsands, eier tillige en skøn Samling af Kobberstykker, og en ikke stor, men yderst udvalgt Samling af Malerier.

Ved at omtale Hallenberg, kommer jeg til at tænke paa en anden af Sverriges Hædersmænd, hvis udødelige Fortienester af sit Fædreland jeg altid med største Høiagtelse har erkiendt; jeg mener den værdige Hermelin. Høiligen vilde det glæde mig, at modtage nogen Efterretning om denne ogsaa hos os meget agtede Mand. Hvorledes er for nærværende Tid hans Forfatning, og med hvilke Arbeider sysler nu hans virksomme Siæl? — Jeg agter ham saa høit, at jeg saare gierne vilde skrive noget om hans Levnet og Fortienester i Athene, da jeg i mine Breve kun heel kort har kunnet berøre ham. Skulde det ikke være Dig muligt, at forskaffe og forsyne mig med de fornødne, fuldstændige Materialier hertil? — Jeg ønskede derved ogsaa at give et Vidnesbyrd om, hvor villig jeg er til at erkiende og hædre sande og udødelige Fortienester hos en svensk Borger; og saaledes tænker vist ogsaa enhver af mine Landsmænd, der er ligesaa dansk sindet, som jeg. Kan Du bidrage til dette mit Ønskes Opfyldelse, da vil Du ikke blot glæde mig meget, men ogsaa bidrage til Dit Fædrelands sande Hæder. Du kunde maaskee indvende, at Manden endnu lever, og at det derfor var mindre passende at omtale hans Daad og Fortienester med Berømmelse; men netop derfor mener jeg, det vilde gjøre mere Virkning, naar det skete af en Fremmed og i et andet Land. Jeg veed ikke, om Hermelin er Medlem af det danske Videnskabersselskab. Er det ikke saa, skal jeg gjøre Alt, for at faae ham ved Etatsraad Viborg, Prof. Ørsted eller en anden af mine Venner proponeret til Medlem. Hav endelig den Godhed at lade mig vide Dine Tanker herom, og om jeg kan vente mig de ønskede Materialier. Om Du ikke Selv kan bringe disse tilveie, er maaskee Nogen af Dine Venner dertil i Stand.

Et andet Ønske, jeg har at frembære for Dit Venskab, er at Du vilde modtage den Anbefaling, hvormed jeg adresserer Overbringeren af dette, vor Legationssecretair, Baron og Kammerjunker Holsten til Dig. Det er en ung Mand med et godt, aabent Hoved, gode Grundsætninger, og for hans Alder og Stand ret antagelige Kundskaber. Det vil være mig kiært om Du, saavidt muligt vilde gjøre ham bekiendt med de yngre svenske Litterateurer i Stockholm, veilede ham i hans Studier af Sverriges Geographie, Statistik og Historie, give ham

et rigtigt Begreb om den svenske Litteratur, og skaffe ham Adgang til Bibliotheket. Skulde han engang ville gjøre en Tour til Upsala, er Du vel og saa god at medgive ham nogle Adresser. — Den af Dig til mig adresserede Hr. von Schütz fra Merseburg var her i Kbh. i August Maaned, men blot nogle faa
5 Dage. Jeg fandt i ham en ret interessant Mand, som har draget god Nytt af sine Reiser, og søgte at bidrage hvad jeg kunde, til at gjøre ham Opholdet her interessant. Bekiendtskabet med Prof. Brøndsted interesserede ham især.

De to seneste Hefter af Athene (Sept.Oct. maaskee ogsaa Nov: ifald dette Brev opholdes indtil dette Hefte udkommer) sendes hermed. Dine Ildgnister
10 ere her, saavidt jeg har kunnet spore, læste med megen Interesse og Bifald, og Flere have rost for mig deres Form og Fremstilling. Selv Prof. Sibbern, der ellers sielden læser lignende Ting, har sagt mig, at han med megen Interesse har læst de to første Afdelinger. Mange og deriblandt Nyerup, som Du ellers let kan tænke, lidet gouterer dem, ere meget nysgierrige efter at kiende
15 Forfatteren; men jeg holder her, som allevegne, strengt over Anonymiteten; og at Du paa et Par Steder taler om Dig Selv, har forvildet Nyerup, som ellers dog har Dig mistænkt. De senere modtagne litterariske Noticer haaber jeg, skulle faae Plads i et af de første Hefter af næste Aargang. Deichmann har ogsaa været meget tilfreds med Ildgnisterne, og læste dem med stor Fornøielse.
20 Han har bedet mig hilse Dig, og sætter Lid til Dig, i Henseende til den svenske Bogfortegnelse for 1816, som han ønsker saa tidligt i næste Aar, som muligt. Mig synes det, at alle disse 4 og 8 Skillings Piecer, hvoraf den sidste Fortegn: vrimler, uden Skade kunde udelades. — Det har fornøiet mig meget, at Du har været saavel tilfreds med Læsningen af Heibergs Marionettheater. Dog er
25 dette kun hans primitiæ, og vil udentvivl blive overgaaet ligesaa meget af hs. tilkommende Værker, som det selv overgaaer i ægte poetisk Værd en stor Mængde Digterarbeider. — Du vil have seet af Bogfortegnelsen i Athene hvorledes hos os een Digter fremstaaer efter den anden med et heelt Bind Poesier (nu begynde de ogsaa dygtigt i Norge); men Ingen af alle disse Smaa-
30 poeter kan nærme sig i Genie og Talent til Heiberg. Hvor fortræffeligen han ogsaa har Sproget og Versificationen i sin Magt, og hvor bøieligt, musicalsk og sonorisk det danske Sprog er, har han lagt for Dagen i sit Skuespil: Dristig vovet, halv er vundet, skrevet heel paa rimede Vers i den spanske Smag. Det udkommer i næste Uge. Som Nytaarsgave udkommer af Heiberg et komisk-
35 satirisk Drama, i samme Smag som Oehl: St. Hans Aftens Spil, under Titelen: Juleaften og Nytaarsdag — Endelig udkommer efter Nytaar et Bind blandede Digte, hvori 1ste Act af Psyche, et Drama, som, fuldendt, maaskee endnu vil overgaae den spanske Comedie i Skiønhed. — Atter er hos os en litterarisk og æsthetisk Strid opstaaet, som i 2-3 Uger saa udelukkende har beskieftiget Kiøbenhavn,
40 at hvor man kommer, i Selskaber, i Klubber, hos Restaurateurer, &c.

tales næsten ikke om andet. — Oehlenschlägers yndede Syngespil *Freias Alter* havde Theater-Directionen for 10-12 Aar siden forkastet. Han har i Aar omarbejdet det til et Lystspil uden Sang. Den nærværende Direction forkaster det atter. Oehl. skriver i den Anledning en Appel til Publicum, diærv og uden Complimenter. Prof. Rahbek svarer med Fiinhed — noget af ⁵ det i Formen bedste, han i mange Aar har skrevet — *Etatsraad Olsen* med Grovhed, og meget slet, stundom endog gemeent. Nu er alt et Stridsskrift udkommet mod Rahbek, af den unge Hiort, Forfatteren af *Paragraferne* over *Baggesen* i Athene; og flere ville træde frem i denne Kamp paa Oehlenschlägers Side, hvoriblandt Professor Sibbern og Peter Wegner, hvis sidste polemiske ¹⁰ Skrift jeg sender Dig, som Tillæg til det imod B.s Kritik over *Ludlams Hule*. — Denne sidste Piece af P. Wegner finder temmelig almindeligt Bifald, og er gaaet stærkt af. — I næste Uge udkommer en vakker Samling af Eventyr og Folkesagn, samlede og oversatte af Oehlenschläger, i 2 Bind. Nyerup udgiver en Nytaarsgave. Hos Deichmann udkommer med det allerførste: *Miscellanea* ¹⁵ *Hafniensia, theologici & philologici argumenti*. Vol. I. At 4de Deel af *Foersoms Shakspeare* er udk: veed Du vel alt. En *Biographie* af *Christian IV.* ved Nyerup er under Pressen. En Journal udgiver Grundtvig under Titel *Dannevirke*, hvoraf 4 Hefter ere udk.

Det er mig saare kiært, at Du er saa vel tilfreds med min *Overs.* af *Dine* ²⁰ *Ildgnister*. Den er dog virkelig skrevet *currente calamo*, og er det første sammenhængende Arbejde, jeg har oversat af Svensk. Min *Udsigt* over *Epokerne* i den svenske *Nationallitteratur* har jeg læst i det *Skandinav. Selskab*, hvor den blev hørt med Bifald, endog af Pram, skiøndt han fandt, jeg havde været vel slem ved *Leopold*. ²⁵

To af vore unge Lærde: *Schow* (en Botaniker, som alt har reist i Norge) og *Lemming* (Orientalist) tiltræde i Vinter en *Udenlandsreise* paa kongelig Bekostning. To Medicinere, min Ungdomsven *Bruun* og Dr. *Howitz* ere paa Reiser i Tydskland, Italien og Frankrige. Brøndsted reiser næste Foraar til Italien, hvor han i nogle Aar vil arbeide paa *Udgaven* af sin *Reise* i Græken- ³⁰ land. — Flere litterær. Nyheder tillader Rummet mig ikke at meddele. — Jeg skrev i Sommer til *Grev Brahe* ang. *Mss.* paa *Skokloster*; men har ikke erhholdt noget Svar fra denne Herre.

Med *Baron Holsten* har jeg ogsaa skrevet til Prof. *Breda* og til *Afzelius*, og beder Dig opgive ham disse *Personers Bopæl*; ligesom og ved *Leilighed* at ³⁵ befordre *Indlagte* til *Mag. Schröder* i *Upsala*. — Paa det bedste anbefaler jeg Dig endnu engang *Thomsen* og mine øvrige *desideria*, samt vor lille, brave *Holsten*. — Skriv mig endelig snart til, og lad mig vide, hvad *Haab* jeg kan gjøre mig. — Er den nye *Udgave* af *Atterboms* to første *Calendere* meget forandret? Udgiver han ingen *Poesiesamling*? Har han faaet mit *Brev*, og hvorfor ⁴⁰

seer jeg aldrig en Linie fra [ham]? Tak, fordi Du, min kiære, redelige Ven! saa flittigt erindrer mig! — Hils Din gode Hustru, og Rask og andre Venner paa det bedste fra Din bestandige og [varmt] hengivne Ven

C. Molbech.

5 84. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Kiøbenhavn d. 26. Decbr. 1816.

Kiære Ven!

Du erholder hoslagt et meget gammelt Brev, som er bleven opholdt den ene Dag og den ene Uge efter den anden, for at vente paa Baron Holstens Afreise, som nu dog endelig efter Sigende skal gaae for sig i en af disse Dage. —
 10 Jeg tager mig den Frihed at bebyrde Dig med Indlagte til Mag. Wiborg, som efter Dine Yttringer skal være den solideste Boghandler i Stockholm, og til hvem jeg derfor har henvendt mig med en Forskrivning af endeel Bøger til det Kongelige Bibliothek. Rask har jeg bedet, indtil videre at modtage disse Bøger indpakkede; og Du er vel saa god at hielpe til, at de til Foraaret med
 15 første sikke Skibs-Leilighed kunne blive hidsendte. Bøgerne maa assureres og Connossement sendes til mig, naar de afgaae; men herom mere i sin Tid.

Jeg har i mit forrige Brev nævnt den unge Myntsamlers Thomsen og hans Ønske, at træde i Forbindelse med et lignende Væsen i Stockholm. Han har efter den Tid, med Rask troer jeg, tilskrevet Hallenberg, men intet Svar faaet;
 20 hvori formodentlig Hallenbergs Sygelighed er Skyld. Nogle have endog her sagt ham død. Jeg haaber sikkert, at Du er saa god at udfinde en anden svensk Myntsamlers, med hvem Thomsen kunde træde i Correspondence, hvilket ligger ham meget paa Hierte; og beder Dig derfor saasnt muligt at svare mig herpaa, ligesom og, om jeg kan vente mig noget om Hermelin. Af Atterboms Fortale
 25 til den nye Udg. af poet. Calender for 1812 og 13, erfarer jeg først Hörbergs Død; og seer deraf, at hans Autobiographie nu formodentlig er udkommet. Efter denne er jeg yderst begierlig, og beder Dig fremfor Alt at skaffe mig et Exempl. deraf ved den første mulige Leilighed. Jeg tænker vist, at Du kan faae den sendt hertil ved Hielp af Baron Holsten. — Hvor er Hartmannsdorf nu? —
 30 Han har været saa god at sende mig Bellmanns Sange og Bacchi Tempel; og jeg har endnu ikke takket ham derfor. Hos Deichmann (som har faaet en Pakke Forlagsbøger tilsendt fra Palmblad i Upsala, men uden Brev eller Regning) har jeg seet en Samling af formodentlig hidtil utrykte Digte af Bellmann; men endnu ikke læst dem. Vilde Du ikke have den Godhed at til-
 35 skrive Palmblad og bede ham, endelig saasnt muligt at sende den Gyldendalske Boghandling Regning over disse Bøger, uden hvilken jo ingen af dem kan sælges. — Begge Atterboms Fortaler har jeg læst med stor Fornøielse; thi de have mange Skiønheder. Flere Gange har jeg seet omtalt et Digt af

Atterbom, som hedder Fågel blå. Er dette særskilt udkommet (jeg har seet det anført i en Bogfortegnelse, men veed ikke, om dette var Atterboms Digt, eller ikke) da hav den Godhed at sende mig et Exemplar deraf. Fra Atterbom hører jeg forresten aldrig et Ord. Han maa nok reent have glemt mig.

Yderst flygtigt maa jeg berøre nogle Nova litteraria hos os, som næsten 5 blot bestaae i Nytaarsbøger og Gaver. Heibergs Julespøg og Nytaarsløier, Comedie i to Acter med et Intermezzo, en Fortsættelse af St. Hans Aftensspil, er for to Dage siden udkommet. Det er en saare lystig og moersom Bog; men Ingemann er deri vel slemt medtaget, og det værste er, at han knap selv vil kunne bare sig for at lee. Det gjør mig ondt for Ingemann, som maaskee 10 af alle vore Digtere — og deres Tal er Legio' — har den elskværdigste Personlighed og det reneste Gemyt. Han har udgivet en »Julegave«, der indeholder en Samling af lyriske Digte, som jeg endnu ikke har seet — Nyerup en Nytaarsgave, under Titelen Hertha, som er yderst ziirligt trykket — og Oehlen- 15 schläger to Bind oversatte og sammendragne Eventyr, som er yderst fornøi- lige at læse. Et lyrisk og beskrivende Digt af Oehlen schläger, Frederiksberg kaldet, hvori han tillige skildrer sin Barndom og Ungdom, udkommer i disse Dage; og hans Hroars Saga, en Fortsættelse af Helge, er færdig til Pressen. For 3 Uger siden forlod han os. I Selskab med en ung Adelsmand ved Navn Bertouch gjør han en Reise til Tydskland, Frankrige, Schweiz og Italien; og 20 bliver et Aar borte. — Striden om Freias Alter vedvarer endnu. Baggesen har siden August Maaned været taus. Han skal have faaet en eftertrykkelig Lec- tion af Prinds Christian; men det siges dog, at et Hefte af Danfana er i Vente. — Nyerups Bog om Christian IV. er udkommet. — 2den Deel af min svenske 25 Reise er færdig trykket, og 4 Ark af 3die Deel. Bogen haaber jeg skal komme ud i Februar eller Marts. — Jeg sender Dig Nov. og Decbr. Hefterne af Athene. De to foregaaende har Du efter Deichmanns Sigende faaet. Der trykkes nu paa den danske Udgave af Prof. P. E. Müllers Saga Bibliothek; og 1ste Deel af den tydske Udgave skal være udkommen i Berlin. — I denne Tid har jeg været beskieftiget med at oprette to Læseselskaber; et for Bøger og 1 for 30 Journaler. Denne Idee har fundet saameget Bifald, at i 8 Dage over 70 havde tegnet sig dertil. — I Vinter arbejder jeg paa Bogstavet P af Videnskabernes Selskabs danske Ordbog og studerer den græske Historie. Var blot min Helbred bedre!

I Athene finder Du indlagt nogle rene Blade, hvis Bestemmelse jeg skal 35 forklare Dig. Jeg har ofte angret, at jeg ikke under min Reise i Dit Fædreland samlede mig nogle Erindringsblade, hvorpaa de Personer, for hvilke jeg især interesserede mig og som skienkede mig Venskab eller Deeltagelse, tegnede deres Navne. For paa nogen Maade at oprette dette Savn sender jeg nu disse Blade af min Stambog, med en Liste paa de Personer, for hvilke jeg ønskede, 40

Du vilde præsentere Bladene, med det Ønske at De paa dem vilde skienke mig en skriftlig Erindring. Skulde der gives flere, som Du troer interessere sig for mig, kunde Du maaskee skaffe nogle Lignende og lige store Blade til Veie; og sende mig det Alt ved en god Leilighed, f.Ex. i Bogcassen.

5 En glædelig Juul og et lykkeligt Nytaar ønskes Dig og Din kære Hustru med hele Familie med oprigtigt Sind af

Din hengivne Ven

C. Molbech.

85. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 24 Jan. 1817.

10 Bäste Vän!

Af hjertat må jag tacka dig för det du, efter en så lång tystnad, dock ändteligen fägnat mig med ett så högst interessant bref, som det Baron Holsten medförde. Jag ville önska att jag på något sätt kunde visa dig huru högt värde jag sätter på din fortfarande vänskap.

15 Om Baron Holsten tror sig behöfva mitt bemedlande för att göra bekantskap med våra Litterateurer och Konstnärer så har han blott att gifva mig en vink för att finna mig beredd, liksom jag är det till alla andra tjenster som han af mig kan önska. —

Hvad Thomasen angår, tror jag, att han aldra snarast skulle vinna sin önskan 20 i afseende på kännedom om vår Numismatik, om han vände sig med bref antingen till Doctor Blad eller ÖfverInspector Nescher här i Stockholm, hvilka hafva kanske de största privata Myntsamlingar i Sverige. Men derjemte skulle jag råda honom, att öppna Correspondans med Amanuensen vid Universitets-Bibliotheket i Upsala, Magister J.H.Schröder, hvilken lifvas af brinnande 25 nit för denna del af vår konsthistoria och redan har en icke obetydlig grundwal lagd till en blifvande interessant Myntsamling. Han skulle möjligtvis ur Universitetets Cabinet kunna skaffa Hr Thomasen utbyte af duppletter mot sådana danska pjäser som der saknas. Visst är åtminstone att den redelige Schröder gör allt sitt till att vara eder till nöjes, ty han är ogement tjenstagtig mot 30 en hvar, som han ser upprigtigt interessera sig för Konst eller Vetenskap.

Hallenberg är visserligen icke död, men ty värr! så sjuklig, att vi icke kunna hoppas, att länge få behålla denne grundlige lärde ibland oss. Verksam är han dock ännu; har med uppsvullit hufvud och darrande händer flyttat Kgl. MyntCabinettet från dess fordna obeqväma local till bättre rum på slottet och 35 äfven understundom meddelat vår vän Rask undervisning i Persiskan; men att drifva någon Correspondans det orkar han nu mera icke med. Detta lärer vara orsaken, hvi Thomasen af honom icke fått något svar. Då jag tillskref dig om det verk Hallenberg hade för händer, hade jag af detsamma blott sett

ett enkelt correcturark, och deraf uppgjorde jag mig en föreställning om verket, som icke befinnes vara aldeles riktig sedan jag fått sett det färdigt. Det afhandlar endast sådana ord i svenska språket, som stå i någon rapport till begreppen ljus och syn, för att ur dem leda sig till bevis om en fordom existerande Soldyrkan i Sverige. Arbetet, bestående af 60 ark, i tvänne Tomer ⁵ indeladt, är författadt på latin och fullt af den mångsidigaste erudition. Det är dock här icke för allmänheten tillgängligt, emedan det här icke blifver försåldt. Jag har blott sett tvänne exemplar af detsamma, neml. ett upplemnat i Kgl. Bibliotheket och ett som Rask har fått till skänks af författaren. Med första lägenhet ämnar han öfversända det till Prof. Finn Magnusen i Köpen- ¹⁰hamn.

Hvad Hermelin åter angår, så är han för det närvarande icke i Stockholm utan uppehåller sig på Gripenberg i Östergöthland hos sin Son. Som denne genom sitt giftermål trädt i en slags, fast ganska aflägsen frändskap med mig, skall jag försöka att genom honom skaffa dig de biographiska underrättelser ¹⁵ om hans förtjente far, som du önskar.

Att mina Eldgnistor behagat i Danmark smickrar mig på det högsta, och jag är dig högeligen förbunden, som skänkt dem en så vacker dansk drägt. Endast på ett enda ställe har du misstagit dig om min mening och just der jag minst hade önskat det, neml. i omdömet om Professor von Breda. Jag ²⁰ säger att man kanske icke så orätt förebrått hans manér någon fåfänga, i st. för hvilket du har Affectation. Men Svenska ordet fåfänga har aldrig denna betydelse, utan motsvaras det närmast, fastän icke adæqvadt af franska ordet vanitet. — Dessa Eldgnistor på ett fremmande språk hafva icke underlåtit att här göra uppseende och förargelse, ej mindre än ditt bref om Gr. ²⁵Schwerin (öfversatt i en här utkommande Tidning kallad Föreningen) då denna ädle, genialiske Patriot nog mycket sårar obscuranternas sura ögon. —

Jag kan icke annat än vara af din tanke i anseende till Nyerups Reiser i Sverrig och Almuelæsning, i synnerhet hvad den sednare angår, hvilken jag anser som ett komplett bibliographiskt mästerstycke, det ingen kan vara ³⁰förutan, som önskar grundligt att lära känna nordens fornlitteratur. Jag har också längesedan uppsatt och till Redactionen af svensk LitteraturTidning inskickat en anmälan af detta verk, med bifogade rättelser och tillägg i afseende på denna Litteraturgren i Sverige. Mängden af andra artiklar har hittills fördröjt införandet af denna anmälan, men så snart den blir tryckt skall ³⁵jag genast sända dig deraf ett exemplar, hvaraf du kan se, att vi ega åtskilliga interessanta Folksromaner, som saknas i Danmark, fastän I egen andra åter dem vi icke hafva och vi hafva fått de fleste ifrån Danmark. — Med Rask tillskref mig Nyerup och frågade efter författaren till Eldgnistorna. Sedermera har han, genom Rask, meddelat mig någon ting högst interessant, neml. några ⁴⁰

blad rörande den svenska Hexameterens historia, ur ett arbete som Meisling lärer hafva för händer, om den metriska Versens öden i det nyare Europa. Bäste Vän! haf den godheten och, så snart detta verk utkommit, skaffa ett exemplar deraf så väl åt mig som åt Palmblad i Upsala. Äfven ville jag gerna
5 ega Hejbergs båda nyare Dramer.

Att Hörberg var död menar jag att redan förliden våras hafva underrättat dig om. Af hans Autobiographi är nu mera allt tryckt utom Företalet, från hvars författande Atterbom blifvit hindrad genom nya oförsynta och oärliga anfall och de skändligaste tracasserier, hvilka gått så långt, att Theologiska
10 Faculteten i Upsala gjort påstående om hans relegation från Universitetet, såsom en kättare och farlig ungdomsförledare. Ja, Bäste Molbeck! skulle jag berätta alla de gemena krånglerier som här tillställas mot en hvar som vill utom den gamla vanliga franska slentrianen skulle du knappt tro mig. Tyvärr! är det dock sant, liksom att allt Gud nås! går baklänges i mitt arma, olyckliga
15 fädernesland. Vore jag ogift dröjde jag visst icke länge här, utan sökte mig annorstädes i Europa en vrå, att gråta öfver mina felslagna förhoppningar. Men nu är jag bunden och har nyligen fästat mig ännu mera just vid denna fläck, under full föresats att, så länge krafterna räcka till, i min mån simma mot strömmen, för att åtminstone med von Hutten kunna säga: ich habe
20 gewagt! Jag har neml. för att rädda min lilla penningsförmögenhet lagt mig till ett Boktryckeri, och dessutom entamerat åtskilliga litterära entrepriser. Så har jag för UppfostringsCommitteens räkning för händer ett vidlöftigt bibliographiskt verk. Mina Föreläsningar öfver de bildande Konsternas historia äro under tryckning och till Sommaren ämnar jag utgifva en ny upplaga af Stjern-
25 hjelms samteliga VitterhetsArbeten samt en Historia öfver Svenska Vitterheten från de äldsta till närvarande tider, med biographiska notiser och karakteristiker öfver hvarje märkvärdig individu. Af den skall du inhämta, att vår Vitterhet i åtskilliga facher, var vida bättre än den blef under den tråkiga Dalins och den förvidne Leopolds perioder, och att det icke ensamt var Mörk
30 som fordom skref svenska språket med kraft och elegans. — Att jag i dessa dagar fått ett pris af 20 Ducater, i Götheborgska Vetenskaps och Vitterhets-Samhället, för en vetenskaplig afhandling öfver Pædagogiken, må sluta dessa notiser om mina egna arbeten och förslager.

Atterboms Fågel Blå är ännu blott ett dramatiskt Fragment, infört i
35 poetiska Kalendern för år 1814, och ett af det vackraste han någonsin producerat. Och det är visst, kan han utföra det hela lika förträffeligt som dessa profscener äro, så hafva vi der ett Snillewerk som icke fruktar jämförelsen med det yppersta som finnes på andra språk. Jag fruktar dock att de eviga ledsambeter, som beständigt kastas den ädle Skalden i vägen — så af vänner som
40 fiender — aldeles nedslå och förslöa hans krafter. — Den Fågel Blå du, som

ett särskildt verk, i BokCatalogen sett angifvit, är ett jämmerligt fuskeri af en slags usel litterär Sycophant vid namn Lindeberg, som nu njuter daglön vid den wallmarkska Journalfabriken.

Det westgöthiska DialectLexiconet du omtalar, är författat för flere år tillbaka af en Lector Sv. Hof. På detsamma är ännu tillgång hos Utter et Comp. 5 der det säljes för 1 Rd^r eller 1 Rd^r 24 sgr B^{co}, om jag ej allt för mycket miss-tager mig. Arbetet är i sitt slag ganska godt. Hartmansdorff har allt sedan i slutet af September månad uppehållit sig i Christiania, såsom Secreterare hos RiksStåthållaren Excellensen Gref Mörner. Han föredrog denna mer verk-samma, fast vanskligare post för Riddarhusbeställningen, hvilken, efter Silfver- 10 stolpes död, blef honom erbuden.

Ling — hvilken för åtta dagar sedan plötsligen blifvit Enkling — har ut-gifvit ett nytt Epos kallat Asarne, hvilket har flere ganska härliga ställen, men till sitt hela betragsadt, är en stel product af ett chrySTALLiseradt manér. En annan Epopé, Odin, på Hexametrer af Statsrådet Sköldebrand, framträdde 15 i Somras. Den står man knapt ut att genomläsa. — Statsrådet Adlerbeth håller på att trycka en öfversättning af Horatii Oder, och en öfversättning af Persius, af Doctor Thyselius hafva vi snart att förvänta. Sedan PsalmCom-mittéens år 1814 utgifna project till en ny svensk Psalmbook blifvit förkastadt, har Doct. Wallin, å Committéens vägnar, denna höst utgifvit ett nytt förslag. 20 Annars har allmänna hågen nu vänt sig åt Statistiken, och Granberg, som genast är färdig, så snart en ny tendens röjer sig, har redan utgifvit första häftet af en svensk Statistik. Dock dylika nova litteraria kan du inhämta af Catalogen öfver de svenska Bokprässarnes producter under år 1816, den jag om fjorton dagar tänker kunna till den hederlige Deichman öfversända. — 25 Men en nyhet, som du der icke kan inhämta, är att vi från Orienten fått hem en landsman, LegationsPredikanten Sv.Fr.Lidman, hvilken besökt Syrien, Palästina och Egypten, och rest hela Nilen utföre, under besök på alla dess öar, ända in i Nubien. Han är sysselsatt med utarbetandet af sin Resebeskrif-ning, hvilken blir åtföljd af en mängd utaf kopparstick. 30

Commissionen i afseende på din Stambok skall jag söka att dig till nöjes utföra.

Rask mår väl och trives bra hos oss. För Svensk Litteratur-Tidning har han uppsatt en Recension öfver Jomsvikingasagan och dessutom är han här sysselsatt med att utgifva den så kallade Upsala Eddan samt en isländsk Läse- 35 bok. —

Den skandinaviska BokCatalogen har här verkligen utbredt hågen för danska Litteraturen; det vore önskeligt att den i Danmark hade samma verkan i afseende på den svenska. Efter dina Breve fra Sverrig längtar jag obe-

skrifligen, och hoppas att du ej för länge dröjer att meddela dem åt din upp-
 rättigt tillgifne Vän

L. Hammarsköld.

P.S. För de båda sednaste häftena af Athene tackar jag dig förbindligast.
 5 De för September och October har Deichman kort före Jul skickat mig. Du
 glömmer mig väl ej med denna interessanta Journal för detta år? —

86. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Kiøbenhavn. d. 7de April. 1817.

Kiære Hammarsköld!

Min temmelig lange Udsættelse med at besvare Din sidste saare kiærkomne
 10 og interessante Skrivelse af 24de Jan. maa Du dog ikke blot tilskrive min sæd-
 vanlige Forsømmelighed i Brevvexling, som desværre berøver mig meget af
 den Glæde, det altid skienker mig at modtage Brev fra mine fraværende Venner;
 men ogsaa den Omstændighed, at min jævnlig eller rettere altid slette Hel-
 bred i de første Maaneder af Aaret var overhaands daarlig, og min Siæl, af
 15 flere Aarsager end denne, i en yderst mørk og tungsindig Stemning, som,
 afvexlende med en sløv Apathie, var høist ugunstig for ethvert Arbeide af
 mig — saaledes ogsaa for det, at skrive Breve; hvilket overhovedet, uagtet
 Nogle ville tillægge mig et Slags Talent dertil, aldrig har hørt til mine kiæreste;
 og mindst naar jeg lever her i Kiøbenhavn i min sædvanlige Livskreds. Derimod
 20 bliver det mig næsten til en Fornødenhed, saasart jeg opholder mig nogen
 Tid paa et andet Sted; og jeg har derfor tidt tænkt paa, at jeg engang om
 Aaret vilde reise paa Landet et Par Ugers Tid, allene for at skrive Breve for
 det hele Aar.

Inden jeg nu gaaer over til noget andet, maa jeg først bevidne Dig den ved
 25 en ny Giennemlæsning af Dit sidste Brev i høi Grad hos mig vakte Indignation
 over at erfare de Forfølgelser, Du skriver at den af sit Fædreland saa høit
 fortiente Atterbom har maattet udstaae i Upsala. Uagtet jeg ikke kiender den
 umiddelbare Anledning til samme, kan jeg dog let begribe at litterair Avind
 og Misundelse maa være deres urene Kilde; og naar jeg da sammenligner saa-
 30 danne Forholdsregler med de uværdige og uanstændige Optrin i vor Litteratur,
 som de senere Tider ikke savner: maa jeg dog glæde mig over, at Konst og
 Videnskabelighed hos os i det mindste ikke forfølges hverken af Øvrighed
 eller af Corporationer. Men hvilken Skam for Sverrige, at en saa genialisk,
 saameget lovende Digter og Forfatter, som Atterbom, ikke blot ei skal møde
 35 den Understøttelse og Opmuntring af Stat og Regiering, hvortil hans Genie
 og Fortienester berettiger ham; men endog være udsat for Krænkelser i Udøvel-

sen af sit Kald som Skribent, fordi han har mere Aand og Hoved, end Herrerne i det svenske Academie og i det theologiske Facultet i Upsala. Hvilken oprørende Skiændsel! — Du kan let tænke Dig, hvor meget det vilde interessere mig at modtage nogle nøiere og fuldstændigere Efterretninger om Gangen i denne litteraire Cabale, hvilken jeg beder Dig, endeligen at meddele mig i 5 Dit næste Brev. Af en af mine Bekiendte, ved Navn Krarup, som jeg troer corresponderer med Palmblad, hørte jeg engang, at Atterbom kunde ventes her til Kiøbenh. i Sommer. Lad mig dog snart faae at vide, om dette vil gaae i Opfyldelse, og hvad Tid paa Aaret A. har tænkt at foretage denne Reise; thi om at modtage noget Brev fra ham selv, har jeg reent opgivet Haabet. 10

Af de mig i Dit sidste Brev meddeelte litteraire Nyheder var mig en af de interessanteste Efterretningen om Hörbergs Autobiographie, og Lidmanns Reise. Saasnart den første er udkommet, beder jeg Dig anmode Wiborg om, at han sender et Exemplar af samme for det kgl. Bibliotheks Regning, tilligemed udkomne Continuationer af det, som af ham er leveret. Endnu beder jeg 15 Dig om en Ting, som er mig meget magtpaaliggende, nemlig at skaffe mig Underretning om paa hvad Maade vi til Bibliotheket skulle erholde Hallenbergs nye Værk, da det, i Følge Dit Brev, ikke kommer i Boghandelen — en Særhed af Forfatteren, hvis Aarsag jeg slet ikke begriber. Imidlertid maa Du endelig, paa hvad Maade det end kan skee, hielpe os til et Exemplar — 20 eller troer Du, det skulde være nyttigt, om jeg selv tilskrev Hallenberg?

Af Dit Brev har jeg ogsaa erfaret, at Ling atter har fabrikeret et nyt, uden Tvivl høist overflødigt Epos. Det undrer mig dog, at den meget vel skrevne sidste Recension over Gylfe i den Sv. Litt.Tid. ei har kunnet curere ham for denne Syge. Denne Gylfe er et af de kiedsommeligste Digte jeg i noget Sprog 25 har læst, og jeg er yderst tilbøielig til at troe, at Gyllenborgs, for sin Kiedsommelighed saameget udraabte Tåg öfver Belt er mere læseligt, end denne svenske Riimkrønike. Sköldebrands Odin i Hexametrer er mærkelig derved, at han altsaa har udført Baggensens Idee, til hvis uendelig mange lovede Værker ogsaa hører en saadan Odin, hvoraf han engang meddeelte en lidet lovende Prøve. — 30 Dit Løfte angaaende Biographica om Hermelin kan jeg ikke andet, end paa Ny erindre Dig om. Du vil gjøre mig en sand og stor Fornøielse ved dets Opfyldelse, hvilken jeg stoler paa, og ønsker, at den ikke alt for længe maatte udsættes. Ved denne Leilighed erindrer jeg ogsaa Dine mig tilsendte korte Noticer om nye svenske Skrifter fra 1813-16; og ønsker at underrettes, om 35 jeg maa vente sammes Fortsættelse for Aarene 14, 15, 16 (og 17) — i hvilken Fortsættelsen dog nok bør gøres et temmelig strengt Udvalg — thi saasnart jeg erholder denne Underretning, begynder jeg strax paa at oversætte det første Stykke af disse Noticer, som jeg har i Hænde, for Athene. — Af dette Tidsskrift har jeg nylig ved Secretair Deichmann ladet Dig tilsende Hefterne 40

for Januar-Marts dette A. tilligemed Heibergs 3 Digte: Dristig vovet, halv er vundet — Julespøg og Nytaarsløier — og Psyche. Jeg ønsker meget at høre Din Mening om disse Digte, og om den over det første af samme i Athene indrykkede Bedømmelse. Her er det optaget med temmelig Misbilligelse —
 5 dog var denne endnu intet imod den Uvillie, der har reist sig mod den stakkels Digter for hans lunefulde Komædie: Julespøg og Nytaarsløier, hvis overgivne Spøg især gaaer ud over Ingemann; men hvor ogsaa Grundtvig, Guldberg, og maaskee et Par Andre faae nogle Snert; dog Alt i ægte komisk Lune, uden directe Satire eller personlige Anfald, og uden galdefuld Bitterhed. Men ikke nok, at Inge-
 10 manns Parti opløftede et Rama-Skrig mod den genialske, muntre Komiker; nogle indvævede romantiske Scener, især een, hvor Skuepladsen er i Himlen blandt Patriarker og Engle, forargede nogle, tildeels intet mindre end strengt troende Præster. Ja, Kongen selv har med Misbilligelse læst denne Komædie (saa fortælles der); og Heiberg maatte give Politiministeren en Art, dog kun
 15 mundtlig Forklaring, at han ikke havde meent det ilde med Religionen. — Endelig kom ogsaa Grundtvig, og drog i et Riimbrev til Ingemann tilfælt mod Heiberg og hans Komædie med gemene personlige Grovheder og Fiskerkærlings-Vittigheder. H. forbittedes herved, og har i disse Dage udgivet en »Ny A.B.C. til Ære, Nytte og Fornøielse for den unge Grundtvig«; som han
 20 maaskee heller kunde have ladet være borte; skiøndt Ideen er ret komisk (H., som Gr: har udskieldet for en Gadedreng, og desl., behandler nemlig G. her aldeles som en Skolepog, der maa begynde med A.B.C., og tiltaler ham under Masken af en sindig, aldrende Mand, der revser en uopdragen Dreng) og Piecen er ret pudseerlig at læse. Tilsidst har H. givet en Omarbeidelse af
 25 de bekjendte, ved deres gedigne Dumhed latterlige og komiske Vers, som findes i en hos os gængse Billed-A.B.C. for de mindste Børn — alle applicerede paa Grundtvig; og nogle af disse Variationer ere ret vittige, nogle ogsaa yderst bidende og grove. — Det gjør mig ellers ondt for Heiberg, hvis poetiske Genie jeg ynder, og hvis Omgang er mig kjær og interessant, at han er med eet kommen
 30 saa dybt ind i Polemik og Satire, og har skaffet sig saamange Fiender paa Halsen. Det vil maaskee skade hans Aandsretning, foruden at det i det borgerlige Liv, hvor han er uden Støtte, kan være ham til Skade. Du veed formentlig, at hans Stivfader (Ehrensvärd) er død for et Par Aar siden. Dennes Staldbroder i Sæmmensværgelsen mod Gustaf III. Classon (Gr. Horn) lever
 35 endnu med sin Familie her i Kiøbenhavn, og har i Vinter her udgivet en Samling af for det meste høist maadelige og ubetydelige svenske »Skaldestycken.« — Det sidste Arbeide, vi erholdt af Oehlsenschläger før hans Afreise var en Samling af tildeels beskrivende Digte, under Titel: Frederiksberg (Kongens Sommer-Residentsslot, med en bekjendt skiøn Have, og en lille By.) — Hans Kone
 40 venter med hver Post fra Paris Manuskriptet til Fortsættelsen af Helge, som

er skrevet i Form af en Saga (Hroars Saga) med indflettede Digte. — Oehl.s Correggio og Axel og Walborg ere i Vinter med Bifald opførte paa det Keiserl. Theater i Wien. En der levende dansk Jøde Fürst (som ogsaa poetiserer) har begyndt at udgive »Briefe über die Dänische Litteratur« hvoraf 2 Bind ere udkomne. En fortrolig Ven af mig, en ung Læge ved Navn Bruun, opholder sig i denne Tid paa Udenlandsreise i Wien; og kan ikke noksom fortælle, hvor-meget vor Konge og de Danske ere yndede i denne Keiserstad.

Med Baggesen gaaer det omtrent endnu den sædvanlige Gang. Et i disse Dage udk. Hefte af hans Danfana indeholder næsten det største Beviis paa [Aands]forvirring eller Forrykthed, jeg har seet af ham. I et af de sidste i Fior udk: Hefter satte han en Ode til Uronia, et saakaldet »Forsøg i den mystiske Poesie« hvori han saa tydeligt, at Enhver kunde læse sig dertil, besang en Natpotte med dens Tilbehør. Dette smudsige Digt blev endog af hans Venner og Beundrere optaget med stort Mishag. Nu troer han at kunne byde disse en saakaldet »Apologie for Digtet Uronia«, hvori han for Alvor vil bevise, at hs: Digt ikke handler om hiin nydelige Gienstand, men er en alvorlig Hymne til Reenheden og Kydskheden, ja er et af de reneste og kydskeste Digte han nogensinde har skrevet. Tænk Dig, hvorledes der maa see ud i denne Mands Hoved. — I øvrigt ligger han nu i Proces med Hjorth, Forf. af Paragrapheerne i Athene, saavel om disse, som om en anden Sag. Baggesen udgav et Syngestykke til Musik af Kuhlau, under Titel: Trylleharpen, som opførtes til Kongens Fødselsdag d. 28de Januar. Samme Dag, som Stykket udkom udgav Hjort en Piece, hvori han lod aftrykke hele første Ark af Trylleharpen, og med tilsvarende Parallelsteder beviste en høist frapperende Liighed imellem dette foregivne »nye, originale« Syngestykke af B., og et tydsk Syngestykke, kaldet »Ossians Harfe«, som er skrevet af en vis K[l]eyper (nu Embedsmand paa Øen Femern ved Slesvig), hvis Manuskript H. er i Besiddelse af, men som desuden er trykt og spilt i Tydskland for 16-18 Aar siden. Du kan let forestille Dig, hvad Opsyn og Scandal dette gjorde. Kun eengang endnu blev Trylleharpen spillet, og da udpebet; hvilket den saameget mere fortjener, som Stykket i sig selv er yderlig slet og kiedsommeligt. B: skal nu for Retten bevise at han ikke har plagieret Kleybers Stykke, hvis ikke blot hans Klage mod Hjort i denne Post skal falde bort; men han selv ogsaa staae yderlig beskæmmet for Publicum; men Enhver, som kiender noget til Sagen, maa tvivle om, at han er i Stand dertil. — Det omskrevne Vestergöthlandske Dialect-Lexicon af Sven Hof, beder jeg Dig endelig strax at kiøbe til mig, om det ogsaa koster 1½-2 Rdlr. B., og at lade det blive sendt med Bøgerne til Biblioth. Dit Udlæg skal igiennem Secr. Deichmann blive Dig erstattet. Jeg har bedet Afzelius om 4.5.6. Hefte af Iduna /: da han nemlig i Stockh: forærede mig 1.2.3. Hefte :/ men han har ikke svaret mig paa mit Brev. — Hils Atterbom

venligst, og siig ham, jeg længes saare meget efter Brev fra ham. Thomsen har tilskrevet Schröder og Nescher. — I Morgen opføres her første Gang en Tragoedie af Schiller: Maria Stuart. — Om Konst-Udstillingen paa Charlottenborg skal jeg maaskee i mit næste Brev meddele Dig et Par Ord. Vi have⁵ nu faaet Eckersberg hjem fra Italien — men hvilket Tab have vi lidt i vor ædle Foersom! — Der trykkes nu endelig paa de sidste Ark af 3die Deel af min svenske Reise, nemlig Udsigten over Litteraturen. Hils venligst Din Kone, Rask m.fl. og skriv snart til

Din bestandig hengivne

10

Molbech.

Jeg beder Dig ret meget undskylde Udgiften med indlagte Breve.

87. *Fra Lorenzo Hammarusköld.*

Stockholm d. 25 April 1817.

Bäste Vän!

Ja! i sanning har du nog länge låtit mig sakna det nöjet, att erhålla något¹⁵ bref från dig, och jag har icke, kännande din sjuklighet, utan orolig längtan sett upphörandet af denna tystnad i möte. Det var annars en för mig ganska behaglig tillfällighet, att då du åter tänkte på mig, det inträffade den 7de April, min födelsedag — på hvilken min hustru och mina härvarande vänner med en glad fest öfverraskade mig — för att ännu så mycket mera fästa denna²⁰ dag hos mig i ett angenämt minne.

Om Atterbom, under sin resa åt Berlin, ämnar att besöka Köpenhamn — hvilket jag ej bestämdt vet — så lærer det icke dröja länge förrän du der råkar honom; ty vi vänta honom i denna veckan hit till Stockholm, hvarifrån han efter åtta dagar är sinnad att företaga sin tyska färd. Han hade gjort det länge²⁵ sedan, om ej fulländandet af Hörbergs lefverne — som nu nyss lærer vara färdigt — uppehållit honom. Jag bekänner uppriktigt, att jag icke fäster min tanke på denna resa, utan att sväfvä mellan hopp och fruktan. Jag vet väl, att en sådan dissipation, ett sådant inträdande i en större, lifligare verld och i mångfaldigare förhållanden skall, så på hans fysiska som intellectuella hälsa³⁰ vara af ett högst välgörande inflytande. Men å andra sidan fruktar jag, att han lockas af Tysklands sydligare luft, lifligare interesse för litteratur och friare förhållanden, så att vi förlora honom för alltid. Man kan också icke neka, att de förföljelser som nyligen honom här öfvergätt, och de obehagligheter, dem flere just gjort sig ett nöje af, att, på de sednare tiderna, bereda honom,³⁵ ganska lätt böra ursägta, om han öfvergifver fäderneslandet med den föresatsen, att icke mera dit återvända. Jag undrar icke på den harm och förvåning, som intagit dig, vid underrättelsen om det märkliga uppträdet mellan Theologiska Faculteten och honom. Detta hade dock här i Stockholm blifvit beredt

och uttänkt, i det att man intalade den gamle, svage Ärkebiskopen, att han icke borde obeifrat lemna, att Atterbom, i en afhandling i Sv. LiteraturTidning, sagt: det schellingska Philosophiens grundsatser lärdes från Cathedrarne i Upsala. Väl försedd med förhållningsordres, skyndade Ärkebiskopen tillbaka hem, och sammankallade genast Theologiska Faculteten, för att uppmuntra 5 dess ledamöter, att på det kraftigaste förklara sig öfver en så faslig beskyllning. Professorerne Ödmann och Hultén, samt DomProsten Winbom, betygade genast, att de på intet vis stodo i någon förbindelse med den förfärliga trollpackan, Philosophia, eller att de icke på något vis kände till hennes gerningar och väsende; men tvänne yngre Professorer, Lundblad och Thorsander, reserverade sig från de öfrigas beslut och yrkade att hela företaget var orimligt 10 och lagstridigt. Detta, sammanlagt dermed, att så snart detta tilltag blef bekant, begaf sig Archiatern von Afzelius hit till Stockholm, der han öfverallt framställde, huru dess fortgång skulle utskämma och chikanera Universitetet, samt tvingade vederbörande, att genast förbjuda Ärkebiskopen, att i denna 15 sak gå ett steg vidare, gjorde att saken förföll, dock icke utan att — hvaröfver alla äro ledsne — hafva skrämt Atterbom till en slags revocation. — Så är, i korthet, förloppet af denna scandaleusa händelse, så noga och sannfärdigt berättad, att jag med min heder går i borgen för, att om du till och med tryckte den, skulle ingen kunna stiga fram och förebrå dig hafva berättat hvad icke 20 är riktigt och tillförlitligt.

Annars ser jag, af de interessanta litterarnotiser du i ditt bref meddelar, att den ilskna och platta dumheten icke är utan att äfven i Danmark ha fast fot och befordrare af sina verkningar. Jag hoppas dock att detta icke måtte afskräcka eller nedslå modet hos den förträffelige Hejberg, hvars båda sednaste 25 stycken jag af hjertans grund efterlängtar. Förgäfves ville jag försöka att uttala, huru mycket jag är dig förbunden, för det du redan dragit försorg om, att skicka mig dem. Och ännu mera skulle jag vara det, om du äfven bifogat hans skrift mot Grundtwig. —

De notiser om svenska litteraturens producter du för längre tiden sedan 30 begärt, och af hvilka jag redan skickat början, kan du med full säkerhet räkna på att få fortsatta, ända till dess, att du sjelf ber mig upphöra. Du skulle snart nog ha haft en fortsättning, om ej den omständigheten inträffat, att då jag, för ett par dagar sedan, frågade Rask, när han ämnade afsända de för Kgl. Bibliothekets räkning inköpta böcker, fick det svaret, att de redan af- 35 gått. Jag ser mig således nödsakad att afvagta en annan lägenhet, för att sända dig, så väl denna fortsättning, som de böcker du begärtdt. Jag försäkrar dig dock, att jag skall göra all min flit, att efterhöra någon till Köpenhamn afgående Skeppare, med hvilken jag skulle kunna afsända ett paket, så att du ej allt för länge behöfver vänta derefter. —

En af de fägnestammaste nyheter du kunde berätta mig, var, att din Resa i Sverige nu ändteligen lärer vara färdigtryckt, och jag besvär dig vid allt hvad heligt är, att med aldra första lägenhet genast sända ett exemplar öfver till mig. I en af våra offentliga Tidningar, har nyligen stått en förfrågan, om
5 man ej snart kunde hafva att vänta, de följande delarne af Molbechs bref från Sverige.

Några underrättelser om eder KonstAkademies sista exposition skulle vara mig så mycket mera kärkomna, som vi, under detta år, icke hafva någon sådan att förvänta. Vår Akademi har neml. icke några stycken att exponera.
10 Deremot har den fått åtskilliga nya ledamöter, bland hvilka må nämnas en nyligen från Rom återkommen HistorieMålare, vid namn Hasselgren, som målat den nya Altartaflan i Jacobs kyrka, och der framställt det fulaste man kan se. Nu håller han på med en stor tafla, som skall föreställa Ragnar Lodbrok i Ormagården. Hvad tycks om ett sådant ämne för en tafla? —

Af mitt innersta beklagar jag den stora förlust Danska Litteraturen gjort genom Shakespears ypperlige öfversättares, Foersoms död. Bortgången af en sådan man, kännes icke allena på den fläck der han lefvat, utan äfven i alla kringliggande trakter. Finns det efter honom icke någon otryckt öfversättning, af en eller flere Tragedier, så att vi åtminstone kunde få se den utgifven,
15 såsom ett monument öfver den ädle tolkarens graf?

Med första dagarne af Majmånad vänta vi här i Stockholm rart fremmande. Efter sex års frånvaro vill neml. Broder Leonhard Rääf åter besöka Sveriges hufvudstad, och har han sin syster, Malin, med sig. Hon kommer att bo hos mig, och har Leonhard läfvat att tillbringa här en hel månad.

Känner du Professor Castberg från Köpenhamn? Han lärer nu hafva upphört — enligt hvad man säkert berättat mig — att vara dansk undersåte, för att blifva svensk, i det att han antagit directionen öfver det härvarande Institutet för blinda och döfstumma. Han lärer dock icke gifvit sig för ringa pris.

Tack, Heders Broder! för det du hågkommit mig med de första häftena af
30 Athene för innevarande år. Ännu ha de väl icke anländt, men jag räknar på Secret. Deichmanns vänskap och noggranhet vid afskickningen, så att jag säkert väntar att snart ega det nöjet, att få läsa något mera af denna din, så högst intressanta Journal. När få vi i Sverige någon som med densamma kan tåla jembörelsen! —

Snart tänker jag att kunna sända dig mina Föreläsningar öfver de bildande
Konsternas historia — hvilka efter en tre veckor äro färdigtryckta. Jag längtar just efter att öfver dem få höra ditt omdöme. Du ser snart, att den danska konstutvecklingen varit mig minst bekant, men du skall också göra mig den rättvisan att erkänna, det jag redligt sträfvat att riktigt uppfatta och erkän-
40 nande återgifva det lilla jag kunnat inhämta.

Icke utan ett visst vemod slutar jag mina bref till dig, ty jag vet förut att det dröjer så länge, så ganska länge, innan jag ser från dig något vänligt svar på mitt upprigtiga Sladder. Och detta är ett fel hos dig som gerna bortönskades af din

upprigtigt tillgifne 5

L. Hammarsköld.

P.S. Lidman, Jorsalafararen, har i dessa dagar blifvit utnämnd till Philosophiæ Lector i Linköping, och om fjorton dagar företager han sin andra resa åt Orienten.

P.S. Gerna skulle jag vilja ega Fürsts Briefe über die dänische 10
Litteratur. Äro de i Köpenhamn att tillgå, eller skola de förskrifvas från Leipzig?

88. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn den 10de Mai 1817.

Kiære Hammarsköld!

Vist har Du Ret i at klage over min Forsømmelighed i Brevskrivning; men 15
desværre er det vel en Feil, jeg aldrig kommer til at aflægge. Imidlertid, for at være billig, maa Du dog tilstaae mig, at jeg sielden lader eller har ladet noget Brev fra Dig være ubesvaret, saa at i den Henseende vor Regning vel gaaer temmelig lige op. Din sidste Skrivelse af 25de f. M. var mig ikke lidt 20
interessant og glædelig. Den traf mig i en ret mørk Time, og bidrog meget til at opmuntre mig; thi kan det vel andet, end være mig trøstende og oplivende, at see mig erindret med sandt og varmt Venskab i et fremmedt Land, hundrede Mile fra min Hiemstavn, af en beslægtet Natur, hvis Væsen i mange Dele harmonerer med mit eget? — Tro mig ogsaa, kiære Ven! jeg erindrer Dig oftere, end Du troer, og meget tidt opstiger det Ønske hos mig, at en gunstig 25
Skiebne endnu engang i dette Liv maatte samle os. Dit Venskab var en af de bedste og skønneste Frugter, jeg høstede for mit hele Liv af Reisen i Nabolandet. Jeg haaber og troer, at det stedse uforandret vil ledsage mig paa min jordiske Bane, hvad enten denne vorder kort eller lang. — Ogsaa fra den brave Afzelius erholdt jeg nylig et Brev, som var mig en saare kiær Erindring. Hils 30
ham venligst, naar Du seer ham; ligeledes Atterbom, som vel er nær ved at have glemt mig. Jeg stoler ikke meget paa hans Hidkomst, siden han i Fior kunde være i Skaane uden at besøge Kiøbenhavn. Formodentlig gaaer han over Ystad og Pommern til Berlin, som rigtig nok er den korteste og billigste Vei. Imidlertid kunde han ogsaa herfra gaae til Skibs til Stettin — hvilket er den 35
Vei, som danske Reisende til Berlin pleie at tage, naar de ville undgaae den mere kostbare Tour over Hamborg. Selv gjør jeg maaskee om 3-4 Uger en

lille Reise til Jylland; og det skulde gjøre mig meget ondt, om Atterbom i min Fraværelse kom til Danmark. — Oehlenschläger har nylig forladt Paris, og er reist til Wien, hvorfra han over Berlin og Dresden vender tilbage. Han ventes hiem i August eller September. I disse Dage har han overrasket sin
 5 Kone og sine Venner med en ny nordisk Tragoedie: *Fostbrødrene*, skrevet i Paris. Tillige har han hiemsendt Manuskriptet til *Hroars Saga*, en Fortsættelse af *Helge* (i Prosa, med mange indstrøede Romanzer og Sange), som vel tildeels var skrevet inden hans Afreise, men som han i Paris har lagt sidste Haand paa. Den trykkes nu i hans Fraværelse, og jeg glæder mig ikke lidt til dette
 10 Arbeide. *Helge* er mig et af de kiæreste af Oehlenschlägers Værker. Romanzerne i dette Digt har jeg altid fundet at være nogle af de deiligste Romanzer jeg i noget Sprog har læst, og de have tillige, saavel som Tragoedien *Yrsa* et vist classisk Præg. *Hauch* har skrevet en æsthet: *Afhandling over Helge*, som trykkes i *Maiheftet af Athene*. — Den sidste Afdeling af denne Oehlenschlägers
 15 episke Trilogie: *Rolfs Saga*, troer jeg, han vil digte i Romanzer. Kan han bringe disse til at staae ved Siden af dem i *Helge*, og vil han overhovedet give os Værker, som dette: da seer vi sandelig ingen Aarsag til at klage over hans alt for store Frugtbarhed. Jeg vil derfor ikke negte, man jo vel kunde have Aarsag til at ønske, at et og andet af Oehlenschlägers Værker var, om ikke uskre-
 20 vet, dog anderledes end de ere; men stedse burde man dog betænke, hvor vanskeligt det maa være for et saa overordentlig productivt Genie at lægge Baand paa den mangesidigen virkende Kraft, der bevæger sig i hans Aand; og lettere er det for den aandeligen Fattige at dadle den Riges alt for store Overflod, end selv at tilegne sig noget af denne. Imidlertid kunde man maaskee
 25 fristes til at ønske Oehlenschläger noget mindre af den uhyre Lethed, hvormed han producerer sine Værker; thi det er dog vel fast umuligt, at den skabende og opfindende Kraft kan holde lige Skridt med hiin Lethed i den udvortes Production.

Jeg haaber, Du nu har modtaget de tilsendte Digte af Heiberg, og ønsker
 30 meget at høre, hvorledes de have behaget Dig. I Komedien: *Julespøg og Nytaarsløier*, vil maaskee være et og andet localt og temporairt, som Du mindre let vil fatte. De satiriske Citater af *Ingemann*, *Grundtvig* og *Guldbergs Retsskrivningslære* ville maaskee heller ikke være Dig ret tydelige, og Du kiender vel neppe *Reisers*, hos os saa famøse »Fyrgterlige *Ildebrandshistorie*.« *Reiser*
 35 var en gammel tydsk Chirurg i *Kiøbenhavn*, som havde oplevet den store *Ildebrand 1728*, og som paa sin gamle Alder (han var nogle og 70 Aar) faldt paa det gale Indfald (i Aarene nogle og firsindstyve) at ville beskrive denne *Ildebrand*. Hans Beskrivelse blev ved sin forunderlig naive Galskab, forenet med en vis Naturlighed (»Unbefangenheit«) og Godmodighed, ved det slette, halv-
 40 tydske Sprog, den ravgale Orthographie og reent confuse Stiil, til et virkelig

comisk Værk, som Ingen kan læse uden giennemrystende Latter, og som i det mindste har den reelle Fortieneste, at have moret utallige Læsere. Heibergs komiske Idee, at fremstille et Slags Forherligelse af den i sin Tid saa meget forhaanede Reiser, er virkelig ogsaa ret morsom. Jeg har allerede i forrige Brev sagt Dig, at dette komiske Værk af Heiberg for Resten slet ikke behager den fornemme Deel af vort Publicum, og dem, som ikke forstaae sig paa det Komiske. Selv Mange, som ikke have kunnet andet, end mere sig derover, have dog hundrede Ting at udsætte derpaa; jeg vil ikke tale om Præsterne, der finde det irreligiøst. Nærmest foranlediget ved den megen Snakken om Heibergs Stykke, har jeg skrevet: Nogle Yttringer om den komiske Poesie, som findes i Athenes Aprilhefte. — Heiberg skriver nu paa en Doctor-Disputats til Reformationsfesten, som her i Landet med stor Høitid i 3 Dage skal helligholdes, ved hvilken Leilighed Kongen ogsaa vil lægge Grundstenen til Alteret i den nye Frue Kirke, som til den Tid skal være under Tag. — I mit forrige Brev lovede jeg Dig nogen Efterretning om den sidste Udstilling ved vor Konst-Academie, der ikke var meget talrig; men havde adskillige særdeles gode og interessante Værker. En saadan Efterretning er nu overflødig, da Du i Maiheftet vil finde nogle Bemærkninger over bemeldte Udstilling, hvoraf Du vil erfare, at vor Eckersbergs Arbeider denne Gang vare dens fornemste Prydelser. Denne i Vinter fra Rom hjemkomne Konstner haaber jeg, skal engang blive for sin Konst hvad Thorwaldsen er for Billedhuggerkonsten; han har i det mindste den sande Genialitet, og af ethvert hans Arbeide seer Enhver, selv den Uindviiede, at han forstaaer at male. Foruden det historiske Maleri, hans egentlige Fag, er han ingen uheldig Landskabsmaler; og denne Gang prydedes Udstillingen ved nogle saare skønne Bygningstegninger (romerske Kirker og Klostre) af hans Haand. Dahl er vel endnu ikke, som Landskabsmaler, en Fahlkranz; men han er meget ung, har fortræffelige Studier, maler med overordentlig Lethed og Sikkerhed, og lover store Ting. Dette gjør ogsaa en nylig fremstaaet Landskabstegner og Kobberstikker Petersen, som virkelig har forbauset Kiendere med sine første Arbeider (kobberstukne Studier af Bøgetræer.) Nylig har her været en svensk Ingenieur-Major Thersné, der vil udgive en Saml. af sv: Prospekter, hvilket Værk vel er Dig bekjendt. Han vil lade det for en stor Deel stikke her i Kiøbenhavn; Petersen faaer ogsaa Arbeide ved dette Værk, og jeg har gjort Majoren bekjendt saavel med Kobberstikker Bagge, som med vor ypperlige Kobberstikker Professor Clemens, der har lovet at paatage sig Opsyn med Arbeidet. Thersné tegner fortræffeligt, og meget har det moret mig at see hans skaanske Vuer. Han var meget tilfreds med sit Ophold her i Kiøbenhavn; og jeg for min Deel syntes meget vel om manden, skjøndt han dømte temmelig ugunstigt om Atterbom og Andre af eders yngre Digtere. Han var derimod alt for indtaget i Ingemann, og kiendte

næsten intet til Oehlenschläger; men jeg fik ham til at tage dennes fleste Arbejder med over til Skaane. Han kommer atter til Kiøbenhavn om nogle Uger, og oftere i Sommer. Du maa hilse Afzelius fra ham.

Det er ret ubehageligt, at blandt de fra Wiborg Bibliotheket tilsendte, og
 5 for et Par Dage siden med en Capt. Christensen ankomne Bøger mangler et Par Værker og en lille Piece. Thi, overbeviist om Rigtighed og Nøiagtighed i Afsendingen, har jeg, inden Bøgernes Modtagelse, formaaet Bibliothekets Chef, Overbibliothekaren Conferentsraad Moldenhawer, til at anvise Regningens Betaling, som alt for flere Uger siden er skeet. Jeg har nu anmeldt Defaiten for
 10 Mag. Wiborg, og maa, for ikke at udsættes for det Tab, selv at maatte anskaffe de manglende Bøger til Bibliotheket, udbede mig den Godhed af Dig, at Du vil formaae W. til snart at bringe denne Sag i Rigtighed. Jeg vil nødigen anmelde det for Overbibliothekaren, da det baade vilde tildrage mig et Skin af Uefterrettelighed, og bibringe ham et ufordeelagtigt Begreb om Wiborgs
 15 Accuratesse; uagtet jeg har anbefalet ham denne Boghandler, som den paalideligste i Stockholm. Vil Du have den Godhed, i Dit næste Brev at tilmelde mig Wiborgs Svar, hvilket jeg ønsker at faae saasnart muligt.

Endnu maa jeg besvære Dig med en anden litterarisk Commission. En kiær Ven af mig, Adjunkt ved det jurid. Facultet og Licenciatus Juris Kolderup
 20 Rosenwinge — en ung Mand med fortræffelige Studier, og stor Iver for sin Videnskab — har foretaget sig en Udgave af den saakaldte nye Siællandske Lov, ligesom vi ogsaa begge have i Sinde i Forening at besørge en ny Udgave af den skaanske Lov, af hvilken jeg er i Færd med at afskrive den bedste herværende Codex. Han ønsker nu meget, for det første at erholde en literarisk
 25 Notice om de Codices af disse to danske Lovbøger, som findes i det Kgl. Bibl. i Stockholm, og i Un. Bibliotheket i Upsala, og jeg tvivler ikke paa, at Du, gode Hammarsköld! hvis Lyst og Iver for at fremme al Videnskabelighed, er saa stor, hertil vil være os behielpelig, deels ved selv at optegne de Codices, der ere i det stockholmske Bibliothek (med tilføiede korte Bemærkninger om
 30 deres Alder, Tilstand og Værdi) deels ved at formaa Schröder eller nogen Anden i Upsala til at gjøre det samme ved de Upsalske Codices. Vi ønske blot en ganske kort, men dog karakteriserende Fortegnelse over disse Lov-Codices. Det er derefter Rosenwinges Hensigt, at lade de vigtigste af samme collationere, hvilket Arbejde man vel kan faae Nogen i St. og Upsala til at paatage sig for
 35 Betaling.

Hvad Haab kan Du give mig om Biographica over Hermelin? — Er Hörbergs Biographie udkommen? — Saasnart dette er skeet, da besørg mig et Exemplar deraf tilsendt. Hvis denne Bog er saa interessant, som jeg formoder, kunde jeg have megen Lyst til at oversætte den. Deichmann har modtaget
 40 Din Bog-Liste og er saare vel tilfreds med dens Fuldstændighed og Nøiagtighed.

Jeg har læst A.s poet. Kalender for 1817. Mig synes, den i Indhold staaer under den fra i Fior. Palmblads Novelle behager mig ikke; jeg finder den simple Fortælling i Reisebeskrivelsen, hvoraf den er taget, langt interessantere og mere rørende. Hos Palmblad synes mig er vel meget af A. Lafontaine og formegen Fyldekalk. Intet af A.s Digte i denne Calender har i den Grad interesse-⁵ ret mig, som hans saare deilige Digt: »Til min Morfader« [*flere ulæselige Ord*] efter Ossian meget smukt i det Hele. — Hils Afzelius, og tak ham ad interim for de tilsendte Bøger. Ligeledes Rask for hans Brev [*flere ulæselige Ord*]. Endelig beder jeg Dig paa det venligste hilse Din gode Hustru og Din Broders hele Familie, Frøken Amalia og Svogeren Leonhard med iberegne-¹⁰ de, fra
 Din stedse tro hengivne
 Molbech.

Kan Du sige mig, hvilken Svensk er Forfatter af en ussel, med de groveste Løgne opfyldt Pasquil imod Danmark, under Titel: Sammandragen Berättelse om Danmarks Krigsförhållanden till Sverrige. Sth. 1813. — Stilen er ikke slet; ¹⁵ jeg gietter paa den altid parate Granberg.

Hvorledes har det sig med Falck & Comp.? Man siger her, dette Huus staaer paa svage Fødder.

Fürsts Br. über die Dän. Litteratur due ikke stort for Dig eller mig. Bogen kan faaes ved Deichmann. Forf. er en Jøde, nu i Wien. ²⁰

89. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn den 31. August. 1817.

Kiære Hammarsköld!

Det er i Sandhed ret længe siden vi vaxlede et skriftligt Ord, og imod al Sædvane troer jeg endog, at Du sidst har faaet Brev fra mig; thi jeg veed alt for vel, naar Talen er om Brev-Gield — ikke blot mellem os, men ogsaa imellem ²⁵ mig og Andre Correspondenter — at jeg stedse pleier at være Skyldneren. Du har formodentlig i Sommer, efter den gode svenske Skik, paa nogen Tid forladt Hovedstaden, og nydt Naturens Skiønhed og Din Families Omgang paa Landet — men i Sandhed, denne Sommer har her hos os neppe kunnet for-
 tiene Navnet, saa ustadigt, uroligt, koldt og fugtigt har Veiret været. Aldrig ³⁰ mindes jeg en saadan Sommer, hvori man ikke hele Tiden i 8, ja end ikke i 4,5 Dage efter hverandre har havt godt Veir; heller ikke erindrer jeg mig at have oplevet en Sommer, hvori det har regnet saameget, som i denne. Endnu, skiøndt Hundedagene, hvori det saagodt som dagligen regnede, for 8 Dage siden ere forbi, er Veiret meget uroligt; vi træde nu ind i September, som vel ³⁵ hos os pleier at være meget smuk, men dog er en halv Efteraars-Maaned, og endnu spørger man hinanden: naar skulle vi dog faae Sommer? — For Land-

manden har det været hos os en meget besværlig og fortrædelig Sommer; Aaret lovede en overordentlig rig Høhøst, men yderst møisommeligt har det været at faae Høet bierget imellem de næsten uafsladelige Regnbyger; og ligeledes har Veiret for Kornhøsten, der ogsaa lovede en meget rig Grøde, hidtil 5 ikke været meget heldigt. — En Fremmed, som havde tilbragt denne Sommer i Danmark, maatte faaet et meget slet Begreb om vort Klima; men vi finde et Slags Trøst i, at det neppe har gaaet de fleste andre nordl. europæiske Lande meget bedre; og vi ere i det mindste frie for Oversvømmelser og Vandflod, hvormed Tydskland og flere Lande maa plages. Overhovedet er Danmark, 10 uagtet sit ustadige Klima, uden Tvivl et af de lykkeligst beliggende Lande i Europa, og dets Mangler opveies ved store Fordele, som andre Lande savne. Allene den heldige Omstændighed, at Misvæxt i Danmark er uhørt, opveier maaskee en langt større Frugtbarhed. — Det forrige Aar var et særdeles rigt Korn-Aar, og da tvertimod Kornmangel herskede næsten i alle øvrige euro- 15 pæiske Lande, var Fordelen for Danmark meget betydelig. Man regner Gevinsten paa Kornudførselen i Fior til 5 Millioner Specier. Endeel hialp dette paa vor Vexel- og Penge-Cours; men man maa undres over, at det ikke virkede mere; eller rettere, man seer deraf hvor langt vi ere fra den Handelsvelstand, vi engang havde, og hvor betydelig Indførselen fra Udlandet maa være. I den 20 danske Handel er i Aar en langt større Slaphed og Standsning, end i Fior, hvilket har sin Grund i den almindelige Confusion, der finder Sted i den europæiske Handel, og hvori Danm. saameget mere maa deeltage, da en saa vigtig Deel af dets Handel er Fragthandelen. Ogsaa vor vestindiske Handel er ringere i Aar, end i Fior, da Sukkerhøsten har slaaet feil. Ikke desto mindre ere Colo- 25 nialvare her endnu meget billige. Uagtet vor Handel paa China endnu er ubetydelig, og siden Freden kun 3 private Skibe ere hiemkomne derfra, sælges Theen her ligesaa let, om ikke lettere, som da vort Asiatisk Compagnies Handel var i fuld Flor — i Stedet for at den nu ligger aldeles stille. — Nær var min Broder, som er Skibs-Capitain, i Sommer kommen til Stockholm, hvor 30 jeg troer danske Skibe sielden komme; men der blev dog intet af, og han er nu for 3 Uger siden gaaet med en Brig til Petersburg og Finland, hvorfra han formodentlig kommer til at gaae til Middelhavet. Jeg havde megen Lyst til at følge med ham til Petersburg, for at see denne Hovedstad, og kunde giort Reisen meget beqvemt og uden Bekostning; men Omstændighederne tillod 35 det ikke. — I Sommer har jeg giort et Par Smaatoure i nogle af vore Provindser, og har været paa Møen, Falster, Langeland og Fyen; men Veiret har hindret mig meget, og berøvet mig endeel af Fornøielsen ved at reise. Heller ikke har min Helbred været god, skiøndt dog i det Hele noget bedre, end i Vinter og i For- aaret. Ikke desmindre føler jeg, hvorledes det i mange Dele gaaer tilbage med 40 min Sundhed, og mange Aar gjør jeg ikke Regning paa. Maatte jeg kun være

i Stand til at leve i dem, jeg har tilbage, saaledes at jeg med Rolighed og Tilfredshed kunde see tilbage paa dem, naar Døden kalder mig: saa vilde det være mig ligegyldigt, om de blive faa, eller mange. Det smerter mig mangan Gang, at jeg ikke kan være saa virksom, som min Aand fordrer det, og at de Kræfter, jeg har tilbage, tildeels maa fortæres uden Nytte; men mit Sind længes ofte⁵ efter Hvile, og den udvortes Verdens Uro og Bevægelighed er mig mere til Besvær, end til Nydelse. Imidlertid turde det dog være muligt, jeg endnu fik i Sinde at gjøre en Udenlandsreise, om der kan blive Leilighed til; skiøndt jeg slet ikke troer, at dens Frugter, enten for mig eller Verden, ville blive af Betydenhed. Jeg kan ikke negte, at nogle Breve, jeg har faaet fra en meget for-¹⁰ trolig Ven, der for nærv. Tid reiser i Italien, har vakt en ny Længsel hos mig efter at see dette herlige Land, og i Særdeleshed den gamle Verdens og den nyere Konsts Hovedstad, og en af den nyere Tids største Kunstnere, den af hele Italien beundrede og prisede Thorwaldsen. Det er mig en ikke ringe Glæde, efter min Vens Breve at være kommen til den Overbeviisning, at Th. ikke blot¹⁵ staaer langt over Canova, og følgelig over alle den nyere Tids Billedhuggere; men at ogsaa den almindelige Stemme i Italien erkiender det. Hans Skildring af Th.s personlige Charakter, af hans Aandsstorhed, hans Elskværdighed og hans paa Følelsen af sit sande Værd og af Konstens Høihed og Guddommelighed grundede Beskedenhed, har ganske henrykt mig. — For at komme til²⁰ en anden dansk Kunstner, som maaskee i Genie overgaaer Th., men neppe i Fuldenthed, saa ventes nu Oehlenschläger, der slet ikke ret har kunnet trives paa sin Udenlandsreise, og allerede længe har følt en stærk og uovervindelig Hiemvee, tilbage i Midten af næste Maaned. Den unge Adelsmand, han har reist med (ved Navn Bertouch) har faaet Lyst til at forlænge sin Reise og gaae²⁵ til Rom og Neapel; men Oehl. var ikke at bevæge til at følge ham. I hans Sted reiser nu Hjort (Forfatteren af Paragraferne om Baggesen — selv en ung Mand paa tre, fire og tyve Aar) med Bertouch til Italien. — Hans Proces med Baggesen (hvorom jeg formodentlig før har fortalt Dig noget) svæver endnu for Domstolen. Resultatet af samme troer man ei vil blive betydeligt —³⁰ maaskee en Pengemulkt for nogle for vidt drevne Yttringer af Hjort; hvorimod denne under Processen næsten til Evidents har beviist, at Originalen til Trylleharpen er af en Anden, end Baggesen. Dennes Procurator har derimod, for at bevise Trylleharpens Originalitet, forlangt en æsthetisk Erklæring af Rahbek, om det danske Stykke, sammenlignet med det tydske (hvis Forfatter NB.³⁵ lever, og gierne af B. kunde være stævnet til edeligt Vidnesbyrd) synes at være Original, eller Oversættelse? — Har Du nogensinde hørt en sliig Fremgangsmaade, for at bevise sit Forfatterskab? — Baggesen synes i øvrigt at være reent forstummet. I $\frac{1}{2}$ Aar har han intet udgivet. Nylig, da Kongen og Dronningen reiste til Holsten, tog han Dagen i Forveien ned til Korsør, og udbad sig den⁴⁰

Naade at maatte gaae med over Bæltet i Kongens Følge, hvilket blev ham tilladt; og har han da under Overfarten, til Alles og især Skibsfolkenes Forundring, som en Bajaz eller Harlekin ved at synge Matrosviser og paa andre Maader søgt at more det Kgl. Herskab. Siden er han reist efter til Holsten, 5 hvor han nu er.

Oehlsenschlägers Hroars Saga, et fortræffeligt Digt, og efter min og fleres Mening, det bedste, han har skrevet siden Helge, hvoraf denne Saga udgør Fortsættelsen, har Du formodentlig læst. Hans nye Tragoedie Fostbrødrene, skrevet i Paris, er ikke endnu udkommet. Ingemanns »De Underjordiske, 10 et bornholmsk Eventyr« i Prosa, som skal være noget af det bedste, han har skrevet, har jeg endnu ikke læst. Thiele har udgivet en ret vakker eventyrlig Fortælling »Biergmandsdalen« som dog kunde være mere interessant og poetisk (rec. i Athene. August.) Af Hauch udkommer med det første et romantisk Drama i 5 Acter. En ny Udg. af Ingemanns ældre lyriske Digte er udk. i Som- 15 mer. Nylig er bleven færdig 3die Aargang af Engelstofts og J.Møllers historiske Kalender, ligeledes en vidtløftig Biographie af Biskop Balle ved J.Møller, og 2det Bind af Ørsteds vigtige Eunomia, som bl. a. indeholder et ypperligt Skrift om Grundsætningen for Criminal-Lovgivningen. Müllers Sagabibliothek 1. Deel har Du vel seet. Den 2den Deel af den store Udgave af Edda udkommer 20 med det første; ligesaa en ny Udg. af Grundtvigs Verdenskrønike, den Arnæ Magnæanske Commissions prægtige Udgave af Gulathings Loven, og 5te Bind af Snorre Sturlesen med Fortsættelse, som ventes at blive færdig i Aar. Nyerups danske Forfatter-Lexikon er nu under Pressen. Den scandinav. Bogfortegnelse for 1816 er udkommen; den er besørget ved Deichmann selv, og er bedre og fuld- 25 stændigere, hvad Danmark angaaer, end de forrige. Han sender Dig den, saasnart der er Leilighed til Stockholm. — Er Hörbergs Biographie endnu ikke udkommet? — Jeg længes meget efter den! — En tydsk Overs: af mine Breve fra Sverrige skal udkomme hos Hammerich i Altona. I den Anledning vilde jeg overmaade gierne rette og supplere, hvad der kunde lade sig gjøre; og Du 30 vilde bevise mig en sand og stor Tieneste, hvis Du vilde meddele mig hvad Du kunde samle og antegne til Bogens Rettelse og Forøgelse, som jeg da vilde benytte i Anmærkn. til den tydske Oversættelse. Men jeg har alt med sidste Post faaet Manuskriptet til dennes 1ste Deel til Giennemsyn. Jeg beder Dig derfor indstændigst, at Du med 1ste Post vilde lade mig vide, om jeg kunde 35 vente mig noget sligt fra Dig (med den 1ste Deel haster det naturligviis mest) og naar? — Maaskee kunde Schweder eller nogen Anden meddele Dig eet eller Andet derhen hørende. Kan Du anvise mig noget vigtigt, hørende til Sverriges nyeste Statistik? — Granbergs Arbeide derover beder jeg sendt til Deichmann (for Bibl.) og Skriftet om den vestgöth: Dialect til mig selv. — 40 Den indlagte Seddel til Wiborg beder jeg Dig benytte, og tilbagelevere Dit

Exemplar, i Fald Du allerede har kjøbt det. Jeg troede, Seidelin havde sendt Dig 2. og 3. Deel, ligesom 1ste. — Din gode Frue og andre Venner og Veninder hilse Du venskabeligst og ærbødigst fra

Din stedse hengivne

C. Molbech. 5

Nylig har jeg hørt af en Prof. Sheringson fra Westeraas, at Atterbom i Sommer er reist til Tydskland. Har Du hørt Noget fra ham?

Hvorledes gaær det med Dit Bogtrykkeri? — Hvad siges i Stockholm om min Udsigt over den svenske Litteratur? Har det sv. Academie ikke decreteret, at jeg burde hænges eller brændes in effigie? 10

90. *Fra Lorenzo Hammarusköld.*

Stockholm d. 5 September 1817.

Säkerligen har du någon gång tviflat på min existens i lefvandes lif, då jag, mot min vana, så länge dröjt att tacka dig för din fortvarande vänskap och ditt sista bref af d. 10 dennes. Orsaken till denna långa tystnad har dock endast varit den, att jag, dag från dag, hoppats på tillfälle att kunna åt din vän upp- 15 sätta de begjårdta Bibliographierne öfver våra Codices af Siælands och Skånelagen, men att dels hopade Bibliotheksgöromål (emedan Ödmann haft permission under sommaren) dels redactionsbesväret med min upplaga af Stjernhjulm, aldeles så upptagit min tid, att jag tills nu icke haft rådrum att efterkomma denna din önskan. I nästa vecka skola dessa notiser dock afsändas, 20 tillika med några mina förlagsartiklar till Secretair Deichman, och till dig ett exemplar af mina Föreläsningar öfver KonstHistorien och min i Götheborg belönta Prisskrift öfver det adertonde Århundredets Pædagogik.

Vid samma tillfälle skall jag sända dig Hörbergs högst interessanta, med Atterboms lärorika Företal försedda avtobiographi, i hvilken du finner en 25 temmelig fullständig förteckning öfver Hörbergs målningar. Och då jag vet huru mycket du intresserar dig för den ädle »Målaregubbens» konst och lefverne, skall jag härtill bifoga en i StockholmsPosten införd uppsats, af Canzli-Rådet Silverstolpe, öfver honom.

Helt nyligen och på en gång har jag bekommit de böcker, hvilka Secretair 30 Deichman haft den godheten att, i tvänne repriser, tillsända mig. Min nyfikenhet förde mig först till dina Breve fra Sverrige, hvilka jag med största nöje genomläst. I synnerhet hoppade hjertat af glädje på mig, vid läsningen af din vackra beskrifning öfver det mig så kära Tuna, och jag skall snart glädja dess innevånare med att låta dem läsa detta prof af din vänliga hägkomst. — 35 Vid dina anteckningar öfver Svenska Litteraturen kunde väl åtskilliga invändningar göras, hvilka dock de fleste kunna anses härröra från olika sätt

att se. Hvad du yttrar om Stjernhjelms får dock sin bästa rättelse genom den nya upplagan af hans så väl redan tryckta, som hittills otryckta Poemer. Och beträffande Kellgren tror jag att vi snart skulle bli ense, om vi hade tillfälle att mundteligen samspråkas om saken. Onekeligen hade Kellgren vida mindre
5 uppfinningsgäfvor än Baggesen, men deremot en vida renare, varmare och poetisk öppen hug, hvilken ger honom, i utförandet, ett stort företräde framföre denne. Concinnitet är en af Kellgrens hufvuddygder, och den tillät honom aldrig dessa vattenagtiga utsväfningar, med hvilka Baggesen icke allenast, esomoftast, dränker allt det poetiska i idéen utan äfven gör föredraget mindre
10 klart och bestämdt. Och några producter af en så innerligen känd känsla — om jag så får säga — som t.ex. *Inbildningens Verld*, till *Christina*, *Saknaden* o.n.a. kan jag åtminstone icke upptäcka hos Baggesen. Dock medgifves visserligen att de hade vissa förvillelser, såsom i afseende på *Satir* och *Komik* t.ex. gemensamma. — Du kan åtminstone af detta anförda se,
15 att hvad jag har att påminna vid din uppsats, icke egentligen angår några misstag. Dock har du, i början af densamma, begått ett, som jag nästan icke begriper huru du kunde begå, då du säger att *Carl IX* (genom *Sättareslurf* kallad *Carl XI*) var broder till den pohlskt sinnade *Sigismund*. Jag hade velat gifva mycket till, om denna inadvertens icke funnits der! —

20 Af *Heibergs* nya saker har jag redan läst *Julespög* och *Dristig* vovet halv er vundet. Den förra synes mig ganska förträffelig och den sednare har äfven mycket och utmärkt vackert. Dock tyckes mig att han i båda håller compositionen nog lös och lucker, och mitt omdöme om den sistnämnde pjesen öfverensstämmer aldeles med *Konstomarens* i *Athene*. Din uppsats, i anledning af den förra, har jag ännu icke hunnit att läsa mera af än början, som jag funnit mycket lärorik. Emedlertid har jag med synnerlig glädje sett denna afhandling, emedan jag också länge tänkt på en skrift öfver den komiska
25 *Konsten*: ett æsthetiskt ämne hvilket ännu, på långt när, icke synes mig vara ins *Reine gebracht*.

30 Bland andra böcker, som *Deichman* skickat mig, var äfven *Meislings* om det heroiske *Versemaal*: ett lärdt och interessant arbete, hvilket, om jag visste att det passade in med tidskriftens plan, jag hade mycket lust att recensera i din *Athene*. Det är åtskilliga omständigheter på hvilka jag ville göra *Förf.* uppmärksam; annars kunde jag rätt väl recensera den, i något svenskt blad;
35 ty om du nu återkom hit, skulle du visserligen finna intresset och bekantskapen med dansk *Litteratur* vida mera utbredd, än då du var här förra gången. Jag tillskrifver mig icke just så ringa del häri, ty jag vet hvad jag för den saken talat och äfven huru mycket detta mitt tal slagit rötter; så att vissa personer, som förr yttrade ren motvilja mot *Danskan*, sedan jag förmått dem att läsa
40 något af edra nyare författare, af dem blifvit aldeles intagne, så att de nu

ej stort läsa annat. Såsom exempel härpå må jag nämna Envoyen Baron Silfverhjelms, en högst genialisk och grundligt underbyggd man, som du borde ha lärt känna. För att ännu mera utbreda dessa mina bemödanden, har jag i LitteraturTidningen, nyligen låtit trycka några underrättelser om de nyaste uppträden i Danska Litteraturen — en fortsättning af dem jag derstädes år 5 1813 meddelade (mins du att jag bedt dig skaffa mig, hvad du mot dem skrivit?). I samma Tidning hafva äfven Schröder och jag anmält, och i afseende på Svenska Folksböcker, supplerat Nyerups förträffeliga Moerskabs Læsning.

Enligt ett bref till Geijer finner Atterbom sig mycket väl i Berlin, der han 10 vistas i General Helwigs hus. Innan han afreste härifrån, fulländade Breda sitt porträtt af honom och Fogelberg modellerade honom mycket lyckligt i gips. Skall jag skicka dig ett exemplar deraf? —

Någonting märkligt nytt i vår Litteratur har just icke framträdt. J. Adlers beth har öfversatt Rasmussens afhandling i Athene, Arabernas bekantskap 15 om vår nord, och tredje delen af Handlingar till upplysning af Skandinavians Historia har utkommit. Och i dag har jag sett, att Prof. Trafvenfeldt låtit omtrycka alla de, förut i Berzelii och Gadelii Journal införda, år 1809 vexlade skrifter, pro et contra Prestmedicinen, enkannerligen — som det heter i företalet — för att visa Herr Christian Molbech sitt ofog, att ej 20 med mera respect anse denna kosteliga sak. Trafvenfeldt tyckes verkligen på fullt alfvar vara öfvertygad, att alla grunder för hans kära Prestmedicin skola mera verka på dig, i egen bokform, än då de, såsom Appendix åtföljde en Journal.

Äfven hos oss skall Jubelfesten högtidligt firas och hade man af Ling, för 25 tillfället, beställt ett Skådespel, men hvilket dock ej, till bestämd tid, blir färdigt till uppförning. I Upsala skall Prof. Hultén orera på Latinsk, Geijer på svensk prosa, Tranér på Latinsk vers och Domprosten Winbom predika i Domkyrkan.

Författaren till den lilla conjuncturskriften Om Danmarks Krigsför- 30 hållanden med Sverige, är visst icke Granberg; men dock vet jag icke att säga den rätta Auctorn. Så mycket vet jag dock, att den skrefs på Regeringsbefallning och blef, sedan freden i Kiel blef afslutad, i tysthet till annonsering supprimerad. — Den har sin dom redan deri att den är ett conjunctursfoster, af samma slag och anda, men icke värre än så många hos Er, vid samma 35 eller dylika tillfällen utkomna Brochurer. Läs bara Hellig tre Konger Lyset af Grundtvig. —

Då jag sänder de andra sakerna till Deichman, skola äfven dina Stamboksblad medfölja, liksom en stor packe med notiser om svenska Litteraturen för de sednare åren, till fortsättning af hvad du redan fått. Äfven torde jag sända 40

dig en liten Novell af mig, Helvin och Ellina, för att ge dig ett prof af mitt första och troligen sista försök i denna genere scribendi. Men sedan du får allt detta, låt mig icke allt för länge vänta, att öfver mina producter få höra ditt omdöme. Du hägkommer Lessings ord: att man måste pladdra med
5 någon om sina arbeten om man ej sjelf skall insomna öfver dem.

Din L. Hammarsköld.

P.S. Wiborg försäkrar mig, att han redan öfversändt de felande böckerna. —

91. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 16 Sept. 1817.

Ungefär vid den tiden då du lärar mottagit mitt sista, bekom jag ditt af
10 den 31 sistl. för hvilket jag i dag beder dig mottaga min tacksägelse.

Upprigtigt beklagar jag dig och dina landsmän för den högst obehagliga Sommar I hafven nödgats upplefva. Vi hafva väl också här, understundom haft mycket regn, men i allmänhet har denna Sommar, i synnerhet i öfra delen af Sverige, varit vacker och äringen har derföre nästan öfverallt blifvit
15 god och gifvande. —

Hvad jag hade att påminna mot dina, i allmänhet ganska intressanta Notiser om Svenska Litteraturen, nämnde jag i förbigående, i mitt sista, och skall med första, mera i detalj angifva de ställen vid hvilka några rättelser skulle kunna behöfva anbringas. Vid samma tillfälle skall jag äfven sända
20 några anmärkningar vid dina notiser om Stockholm. I första delen af dina Bref deremot, vet jag ingen ting vidare att anmärka, mer än att du sagt att det var Biskop i Jönköping. — Äfven hemställer jag till dig, om det ej skulle synas dig tjenligt, att meddela en kort notis om Tholanders idé öfver förklaringen af Persepolitanska Spikskriften. I det fallet, skall jag sända dig en af-
25 skrift af ett ganska intressant bref till mig öfver detta ämne. — Låt mig veta din mening här om!

Ja, Atterbom är i Tyskland, hvarifrån han tillskrifvit Geijer och hemsändt 12 st. Poemer för nästa års Poetiska Kalender.

Tvänne af dina Lundabekanta, Professor Agardh och Adjuncten Bruzelius
30 äro för det närvarande här. Den sista är en af Ständernas ombud vid Revisionen af Bankens räkenskaper. Äfven Grefve Schwerin från Sala sitter der, å Ridderskapet och Adelns vägnar. Var god och hälsa Secretär Deichmann och säg honom att enligt hans goda löfte sänder jag honom, i denna vecka några af mina förlagsartiklar, på försök om de kunna afsättas i Dannemark.
35 Med nästa post sänder jag honom skepparens Reciv. — Då dessa böcker anlända kan du se huru mina stylar taga sig ut på papperet. Min Boktryckeri-Officin kallas, efter huset der den är uppställd, den Hedmanska. — Under

Sommaren har här annars varit flere tryckfrihetsprocesser, dock numera ej för politiska utan för moraliska skjäl. Jag skall med det första sitta i en sådan Jury.

Vår Byström, som i fjol höstas hemkom från Rom, och under vintern här utfört flere Sculpturarbeten, t.ex. en colossal Statue af Mars, med Kronprin- 5 sens profil; en bust af KronPrinsen; en D^o af Prins Oscar m.m. allt [af] Marmor utom en stor mängd Gipsarbeten, reser [om få?] dagar tillbaka till Rom. När han återkommer, står derhän.

Dessa rader har jag i största hast och under den största distraction hop- raffsat, så gud vet om du kan finna mening i dem. Men åtminstone vet jag att 10 det är en fast och djup mening i den försäkran att jag oföränderligen är din

upprigtigt tillgifne

L. Hammarsköld.

92. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn den 9de Novbr. 1817.

Kiære Hammarsköld!

15

Omsider bliver det engang til Alvor, at jeg tager Pennen, for at skrive nogle Linier til Dig, der i Tankerne ofte har havt Brev fra mig. Men ikke mindre har jeg ventet paa en Sendelse fra Dig, som Dit Brev af 16de Sept. og et af Deichmann omtrent paa samme Tid modtaget Brev og Connossement bebudede. Hvorledes det er gaaet denne Skipper, kan jeg ikke begribe; han maa vel gjøre 20 en lang Seilads omkring i Østersøen, siden det snart er 2 Maaneder siden hans Ankomst bebudedes. Hvorfor jeg i Særdeleshed har længtes efter denne bebudede Sendelse er, fordi den i Følge Dit Brev af 8te Sept. ogsaa skulde indeholde Fortsættelse af Noticerne om den nyeste svenske Litteratur. Begyndelsen deraf, som jeg allerede i Vinter eller i Foraaret erholdt, har jeg nemlig oversat 25 i Septemberheftet af Athene, i den Formodning, at kunne levere Fortsættelsen og Slutningen deraf i de 3 sidste Aarets Hefter. Men Octoberheftet har jeg nu maattet lade udgaae uden Fortsættelse af disse Noticer, og jeg frygter, at Begyndelsen vil blive staaende ufuldendt i det mindste i dette Tidsskrift. Thi med Aarets Udgang og det 9de Bind har jeg bestemt at slutte det; og endnu har 30 jeg til de tilbagestaaende to Hefter en heel Deel Materialier, som jeg ikke godt kan udelukke, hvorfor jeg frygter, at Pladsen vil komme til at mangle for Dine Litteratur-Efterretning[er], hvis Fortsættelse vel ikke er af saa ubetydelig en Størrelse, og som det desuden maaskee er uvist, om jeg modtager saa betids, at jeg kunde faae dem oversatte. Dette vil ellers gjøre mig ret ondt, og være 35 Mange ukiært; men skulde det skee, haaber jeg at kunne udgive disse Efterretninger særskilte i en dansk Oversættelse. I øvrigt maa Du dog endelig have den Godhed at underrette enten Secretair Deichmann eller mig om Tiden

naar bemeldte Skipper er afgaaet fra Stockholm. Jeg har flere Gange spurgt Deichmann, om ikke Skipperen skulde kunne være ankommen og have aflagt Pakken paa Toldboden eller andensteds; men dette siger han kan ikke være Tilfældet; thi han maatte dog have indfundet sig for at modtage sin Fragt. —

5 Jeg længes ogsaa meget efter de belovede Rettelser til 2den og 3. Deel af min svenske Reise; da disse nu ere under Oversætterens Hænder, ligesom 1ste Deel under Trykken i Leipzig; men til denne har jeg kun gjort faa og lidet betydelige Tillæg, og da de kom noget seent bort, efterat Manuskriptet allerede var sendt til Leipzig, er det ikke engang vist, om de komme til at benyttes.

10 Reformationensfesten her blev paa en ret værdig og høitidelig Maade helligholdt. Den første Dag var en høitidelig Gudstieneste, som hele Hoffet og alle Store bivaanede; en stor Cantate (desværre af Guldberg) blev afsunget; Musikken var af Weise. Trinitatis eller Runde-Kirke (som har dette Navn af sit

15 Udvortes forskiønnet ved Nedrivelsen af nogle Huse, Boutiquer og en Muur, og indeni virkelig meget smukt decoreret. Den anden Dag var ingen Gudstieneste (derimod 1ste Dag i alle Kirker), men Universitetets Høitid holdtes i Runde Kirke, som ligeledes Hoffet — dog ikke Dronningen eller Prindsesserne, bivaanede. Her creeredes i de 4 Faculteter 12 Doctores og 1 Licentius Medi-

20 cinæ, nemlig 1 Theolog (Domprovst Hertz, Forfatteren af »det befriede Israel«, et episk Digt) 4 Jurister (Etatsraad Lassen, Kammerherre Baron Adler, Rosenvinge, Adjunkt ved Universitetet og Jens Kragh Høst) 1 Mediciner (Prof. Klingberg til Doctor, og Lunding, til Lic.Med.) 6 Philosopher (Claussen, Heiberg, Faber, Mülertz, Zeise og Scheving, der som fraværende paa Island,

25 hvor han er Lærer ved den latinske Skole, havde indsendt sin Disputation, og blev dispenseret fra offentlig at forsvare den.) Ved sit ypperlige Forsvar udmærkede Cand.Theol. Claussen sig næsten fremfor den hele øvrige Flok. Rosenvinge og Heiberg forsvarede og deres Disputatser meget godt. De Dissertationer, som jeg formoder mest ville interessere Dig ere Heibergs (de poeseos

30 dramaticæ genere Hispanico, & præsertim de Calderone) og Claussens (Apologetæ ecclesiæ Christianæ ante-Theodosiani Platonis eiusq. philosophiæ arbitri.) og disse skal jeg ved Leilighed sende Dig. Begge ere virkelig yderst interessante og saare vel skrevne. Alle disse Disputatser sender jeg i øvrigt til Upsala, med endeel flere, som jeg har samlet. Disputationerne ved Universi-

35 tetet varede en 2—3 Uger; til Afveksling var det stundom ret morsomt at høre paa disse lærde Kamppe. Der fulgte da, før og efter Festen, adskillige brillante Doctorgilder; men jeg slap med at bivaane 2, og var glad derved, thi i Almindelighed er jeg syg Dagen efter at have været til det Slags Gilder. — Den 3die Dag af Festen, som var Søndag, var ligeledes i alle Kirker høitidelig Guds-

40 tieneste med Sang og Musik (saaledes burde det egentlig finde Sted hver

Søndag); og det hele Kgl: Herskab var atter med Hoffet i Trinitatis Kirke. Festen begyndte og sluttedes med 3 Gange gientagne Kanonsalver fra Voldene. Befordringer have ved den Leilighed ikke fundet Sted; men endeel Ordener ere uddeelte til Dronningens Fødselsdag d. 28de October, hvoriblandt 4 Elefanter. 5

Nok herom. Af litteraire Nyheder er der vel ikke mange af Betydenhed. Oehlenschläger arbejder paa en Reisebeskrivelse, og hans nye Tragoedie Fostbrødrene skal opføres i Vinter. — Næste Løverdag opføres første Gang Macbeth efter Foersoms Oversættelse, til Bedste for hans efterladte Enke og Børn. Skiøndt jeg sielden eller aldrig kommer paa Comedie, vil jeg dog derhen. 10 Foersoms Tab er især for Oehlenschlägers Stykker uerstatteligt. Yderlig slet blev Palnatoke (paa Palnatoke selv nær, som Dr. Ryge spillede) givet for kort siden. — 3die Deel af Engelstofts og J.Møllers histor. Kalender er udkommet. Du har maaske alt faaet den fra Deichmann. En ny Krønike af Grundtvig — tykkere, jeg troer næsten ogsaa bedre, end nogen af de foregaaende, er ud- 15 kommet; og i Sommer en lyrisk Tragoedie af Hauch: Rosaura. — Hiorth er paa Reisen til Italien med Bertouch. I Dresden har han levet nogen Tid med Atterbom. Hvor længe bliver denne udenlands? — Der er vist udkommet en heel Deel Nova endnu; men jeg er i dette Øieblik ikke i Stand til at huske noget. —

Hvorledes staaer det i Din Familie og med Dit Trykkeri, med flere Affairer? 20 — Hils venligst Din gode Hustru, Rask, Afzelius, m.fl. Bekiendte. Hvor er Ekendahl og hvor Askelöf? Hvorledes lever Familien paa Tuna? — Jeg lever slet; gid jeg altid maa høre det modsatte om Dig.

Din bestandig hengivne Ven

C. Molbech. 25

Nær havde jeg glemt at skrive om Indlagte. Det er en Indvending mod noget i en (høist mager) Rec. over mine Br. fra Sv. i den danske Litt. Tidende. Rec. er Nyerup, hvilket jeg dog beder, Du ikke siger nogen. Synes Du det kan passe for den Upsalske Litt. Tidende, saa oversæt det for samme. Dog beder jeg udtrykkelig, at den af mig tilføiede Bemærkning ikke maa blive indført der. 30

93. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn den 11te Novbr. 1817.

Ret som medfølgende Brev med forrige Post skulde været afsendt, erholdt jeg fra Deichmann den længe ventede Pakke fra Dig, for hvis Indhold jeg sender Dig min venligste og forbindtligste Tak. Din Konsthistorie har jeg 35 endnu kun blad et noget i, da jeg har sendt den til Bogbinderen for at planeres; men den synes mig at være en saare brugbar, med Flid og Smag udarbejdet Haandbog. Jeg vil i Vinter studere den, tilligemed nogle andre Bøger over

Konsthistorien igiennem; thi jeg behøver at lære endeel af denne for med større Nytte og Interesse at kunne see Konstsamlinger, og muligt kunde det være, om jeg lever, og min Helbred ikke bliver alt for slet, at jeg næste Sommer, eller i det mindste om et Aars Tid, gjør en Udenlandsreise.

5 Hörbergs Biographie havde jeg tilforn læst; da Deichmann havde faaet Exemplarer fra Upsala. Men den var mig en meget kiærkommen Gave, saavel som det smukke og vel skrevne Stykke af Silverstolpe i Stockholmsposten. Jeg haaber endnu inden Athene sluttes at kunne meddele mine Landsmænd noget mere om Hörberg, end hvad de i min Reise have læst; og hvad der i
10 samme er sagt om svenske Kunstnere, skal jeg med Flid berigtige og berige efter Din Konsthistorie for den tydske Oversættelse. Dine Rettelser til 2den og 3die Deel ville være mig høist vigtige og kiærkomne.

Skade er det virkelig, at man her bekymrer sig saa lidt om svensk Læsning og Litteratur. Deichmann har nu en heel Deel Bøger fra Upsala i Com-
15 mission; men naar undtages nogle faa Exempl. af Atterboms Kalendere er saa godt som Intet deraf afsat. Jeg haaber dog, det med Tiden vil blive bedre, og tænker at Udgivelsen af Dine litteraire Noticer vil kunne bidrage endeel dertil. — Vil Deichmann forlægge dem, da vil jeg i Vinter oversætte dem, endog uden Honorar; men jeg beder Dig da om at erholde Fortsættelsen af
20 samme indtil 1817 og 1818; dog behøver Du egentlig kun at meddele mig Noticer om saadanne Skrifter, som ei ere recenserede i den Upsalske Litt.-Tidende indtil Slutn. af 1816, thi Recensionerne som i samme findes, kan jeg omtrent med samme Lethed extrahere. Gid jeg nu kun maa beholde Humeur til dette og andre Arbejder; thi min Arbeidslyst har i det sidste halve Aar tabt
25 sig meget. Det forekommer mig, som der kommer saa lidt ud af hvad man saaledes producerer, at man uden Tab kunde lade det være, og befinde sig bedre derved. Mine Forretninger ved Bibliotheket ere ogsaa i den Grad forøgede, at jeg egentlig, naar jeg der vilde arbeide saameget, som der er Leilighed til, beholdt jeg til Studering og litterariske Sysler ikke den mindste Tid tilovers..
30 Om Hermelin erholdt jeg ingen Efterretning fra Dig; det gjør mig ondt. Jeg vilde overmaade gjerne sat denne høist fortiente, af mig meget høit agtede Mand et lille Minde i Athene. Kan Du imidlertid skaffe mig noget om ham, kan det blive brugt andensteds; og bl. a. i den tydske Overs. af min Reise.

Jeg takker Dig meget for de tilsendte Stambogsblade, og beder Dig aflægge
35 min Tak hos enhver af de Herrer, der saa venskabeligt have erindret mig. Hvor kiært og glædeligt vilde det være mig, om jeg engang kunde see dem igjen! Gjerne havde jeg ønsket mig ogsaa et Blad fra Din Broder paa Tuna. — Nu, Gud befalet!

I største Hast af Din hengivenste

Molbech.

94. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 21 Dec. 1817.

Bäste Vän!

Du erhåller detta bref något sent, emedan öfverbringaren, Adjuncten Tengström från Åbo — hvilken jag beder dig visa samma välvilja, som jag sjelf med säkerhet af dig hade att påräkna, i fall jag uppträdde i Köpenhamn — 5
 först ämnar Julia på Kumla hos Franzén och sedan besöka Linköping och Lund, innan han reser öfver Sundet. Huru innerligt hade jag ej önskat att få åtfölja honom på denna resa! Men att i sjelfva Köpenhamn, midt bland dina vanliga göromål få omfamna dig, ehuru föremålet för min största längtan, lärér alltid blifva en af de förhoppningar på hvilket, som på så många andra, lifvet be- 10
 drager mig.

Härmedelst sänder jag dig några rättelser till andra delen af dina Breve fra Sverrig och i stället för sådana vid din interessanta Udsigt over den svenske Litteraturs Epocher, så många ark, som redan blifvit färdiga af dess svenska öfversättning. Denna är utarbetad af en RegementsPastor Gravallius, men de 15
 tillagda Noterna äro af mig och torde de kunna tjena till rättelse af några små af dig begå[n]gna misstag. Mången skall visserligen läsa denna skrift med förgelse, men hvarje billig skall otvifvelagtigt tacksamligen erkänna dess värde, då den är den enda öfversigt af vår Litteraturs Historia, som vi hit- 20
 tills ega på svenska. För att spela Wallmark ett spratt, som annars otvifvel-
 agtigt skulle hafva begagnat den i sin Journal, har Öfvers. bifogat en tolkning af den högst enfaldiga recensionen i Dansk LitteraturTidende (hvilken är så dum och inskränkt att jag ej gerna skulle vilja tilltro Nyerup den utan snarare skrifva den på Hösts räkning) samt ditt förträffliga svar på den- 25
 samma, i hela sin fullständighet meddeladt.

Af detta kan du sluta, att jag verkligen mottagit ditt sista bref, för hvilket jag mycket tackar dig. Dock hade detta bref den effect, att det i hög grad väckte min ledsnad, genom den obehagliga underrättelsen, att du, med nästkommande år, ämnar upphöra med utgifningen af din förträffliga Athene. Får då Danmark någon annan litterär Journal, som ersätter förlusten? — 30
 Apropos af Athene, måste jag bedja dig erinra Secretär Deichman, att vid sista sändningen felades tvänne exemplar af Januari och Februarihäftena för detta år, samt bedja honom skicka mig ett exemplar af Athene för sista hälften af 1816, emedan genom lån det jag redan bekommit blifvit defectueradt. Heders Vän! glöm ej detta uppdrag, som ligger mig synnerligen om hjertat. 35

Tack för dina notiser om Jubelhögtidligheterna i Köpenhamn. Vi hafva äfven här firat denna lutherska fest, vid hvilket tillfälle Geijer i Upsala hållit ett ypperligt tal, hvilket nu nyligen blifvit lemnat till tryckning. Så snart det utkommer skall jag deraf sända dig ett exemplar. Äfven har Ling, vid samma

tillfälle, utgifvit ett skådespel, kalladt Riksdagen 1527, för att upplifva minnet af Reformationens införande i Sverige. Jag anser detta för det yppersta af alla hans hittills utgifna arbeten.

Af ännu mera vigt är nästan en i desse dagar utkommen originalRoman kallad Axel Sigfridsson, som är ett verkligt fenomen i vår Litteratur, heldst som ingen ännu kunnat gissa hvem som är författaren. Det är också visst, att blir fortsättningen sådan som början, blir detta ett af Sveriges vigtigaste vittra productioner. —

I går hade Svenska Akademien åter sin sammankomst och utdelade 10 Ducater för en Tragedi och åter 10 Ducater för ett Episkt Poem. Båda Konststyckena lära dock vara aldeles i förhållande till belöningarne. Äfven har ett Äreminne öfver Måns Stenbock, af den platta Eneberg, blifvit belönadt. Du kan visst på förhand föreställa dig, att din nation, i detsamma lärer få sina pisksmällar.

15 Äfven hafva vi att vänta en Poetisk Kalender för nästa år, fast Atterbom ej är hemma att redigera den och fast blott ett enda poem af honom der inflyter. Äfven lärer der intet stycke hvarken af Geijer eller Hedborn der förekomma.

Af ett bref från Atterbom till Palmblad har jag inhämtat, att han i Berlin råkat Oehlenschläger, af hvars sätt att vara han är mycket intagen. I synnerhet 20 het säger Atterbom, att det skall vara en verkelig vällust att se och höra honom uppläsa något af sina Poemer. Det vore interessant att förnimma, hvad Oehlenschläger dömer om Atterbom, hvilken nu är stadd på en resa åt Italien, hvartill den förträffelige Steffens beredt honom tillfälle.

En annan litterär nyhet är, att vi, i dessa dagar fått en öfversättning utgifven 25 af Oehlenschlägers Hakon Jarl, och är den onkeligen den lyckligaste af alla de tolkningar som vi på svenska ega af något bland eder store Skalds arbeten. Öfversättaren är en Apothekare i Carlstad vid namn Borgström.

Jag bekänner att jag med synnerlig längtan motser det ögonblick då du får tillfälle att genomöfna mina Föreläsningar öfver de bildande Konsternas 30 historia och du öfver dem vill meddela mig dina anmärkningar. Att jag på flere ställen, tacksamligen, begagnat mig af din ledning lärer du vid det tillfället icke undgå att märka. Jag hade gerna önskat att vara utförligare om den danska Konsten, i fall jag för ögonblicket kunnat det. Den minst tillfredsställande delen är dock den angående svenska Konsten, emedan jag här nästan hade 35 inga förarbetare. Jag har dock den förtjensten att hafva brutit isen och en annan kan nu lättare efter mig fullborda hvad jag endast förmått utkasta.

Under de upprigtigaste önsknningar för dig af en glad Julhelg och ett lyckligt nyår, framlefver jag oföränderligen din af hjertat tillgifne

L. Hammarsköld.

95. *Til Lorenzo Hammar-sköld.*

Kbhavn. den 4de Februar 1818.

Dit kiærkomne Brev af 21de Decbr. f.A. har jeg for et Par Dage siden modtaget af Hr. Adjunkt Tengström fra Åbo, hvis Bekiendtskab har interesseret mig, og hvem det vilde været mig en Fornøielse, ogsaa uden Din anbefaling at gaae tilhaande med de ringe Tienester, jeg under hans og hans Broders eller Slægtnings Ophold her i Staden kan være i Stand til at vise ham. Saameget mere skal det glæde mig nu, om jeg kan virke noget til at gjøre ham Opholdet her behageligere, da han er en Ven af Dig, hvis mangehaande Ven-skabs- og Velvillies-Prøver jeg aldrig vil aflade med sand Erkiendtlighed at mindes. Meget skulde det ogsaa glæde mig, om jeg engang maatte nyde den Fornøielse at see Dig selv i mit Fædreland, da jeg dog troer, at Du ikke blot ynder mig, men ogsaa dette Land, hvortil min hele Kiærlighed er bundet, og hvis Venner og Fiender ogsaa ere mine.

Jeg takker Dig for de tilsendte Rettelser til mine Breves anden Del; men finder dem at være meget faa. Skulde ingen af Dine Venner, foruden Dig, ville paatage sig den Umage at giennemlæse Bogen i den Hensigt at meddele mig Rettelser og Tillæg? Det vilde dog gavne ikke blot Bogen, men Indholdet, som jo maa interessere svenske ligesaameget, og mere end tyske Læsere. — Jeg ønskede ogsaa gierne at supplere den tyske Oversættelse af Udsigten over Sv. Nationallitt: med de nyere Tillæg og Rettelser, som kunne finde Sted. De sidste ville Anmærkningerne til den hos Dig udkommende svenske Oversættelse kunne hielpe mig til. Nu beder jeg Dig ogsaa have mig i Erindring med at gjøre mig opmærksom paa det vigtigste nye og Originale, hvormed den svenske nationale Litteratur siden 1812 eller rettere i de sidste Aar er beriget. Vel troer jeg at kiende det meste; men det skader dog ikke at gøres med et Vink opmærksom paa det vigtigste, da et eller andet let kunde forbigaaes. Palmblad skriver, at Oversættelsen af min Udsigt over Litteraturen vil eller tør Pastor Gravallius ikke oversætte; Du derimod, at Oversættelsen er af ham. Hvorledes er denne Modsigelse at forene? — Jeg beder Dig med det første at meddele mig den fuldstændige Titel paa denne Oversættelse, og sammes øvrige Ark saasnart de ere færdige, og en Leilighed til at sende dem gives. Med Forundring har jeg, ved i Gaar løselig at giennemløbe de modtagne Ark, seet, hvor faa Dine Rettelser ere. Skulde flere virkelig ei behøves? — Vel, at den slemme Hukommelsesfeil, ved hvilken jeg gjorde Sigismund til Johans Broder, i Stedet for til hans Søn, blev rettet. Naar jeg ret tænker efter, troer jeg næsten, at jeg i flere Aar har havt den vrang Forestilling.

Nu maa jeg sige Dig, at jeg slet ikke er fornøiet med at Du vil lade Recensionen over min Reise tilligemed mit polemiske Svar aftrykke i Oversættelsen. Jeg bad Dig udtrykkelig i mit forr. Brev om kun at lade den unævnte Forfatters Gienmæle mod Recensionen indrykke i den Ups. Litt. Tidn. Kan det

endnu forandres, saa lad det skee. Fremfor Alt, og om vi skulle blive Venner, beder jeg Dig paa det indstændigste ei at nævne Nyerups Navn. Denne fortræffelige, godmodige Mand, der, som Menneske er mig høiligen kjær og elskværdig, har selv med den største Ligefremhed fortalt mig, at man i den
 5 Ups. Tidning har anvendt det bekjendte Vers af Boileau (som det undrer mig, de enragerede antigallicaniske Æsthetikere i Upsala ville tage i deres Pen) paa Recensionen. Du maa endelig heller ikke tale til noget Menneske om, at Recensionen er af N.

Den omskrevne Roman Axel Sigfridson beder jeg Du vil sende for min
 10 Regning til Deichmann saasart en Leilighed gives. — Jeg beder ogsaa om at faae Titel og Forfatter paa den Tragedie og det Epos, som Sv. Acad. belønnede hver med 10 Ducater d. 20de Decbr. Hvorfor var Præmien denne Gang ikke større? — Mig synes, den sædvanligen pleier at være 25 Ducater. —

Gerne vilde jeg berettet Dig et og andet Nyt herfra; men Tid og Leilighed
 15 tillader det ikke idag. Du maa ogsaa undskyldte Brevets Iilfærdighed, hvorpaa jeg skal stræbe at bøde en anden Gang. Deichmann har lovet med nærværende Leilighed, som Nyerup har opgivet os, at sende det Forlangte af Athene. — Min Ven, den unge Hiort (Forf. af *§erne om Baggesen*), der nu reiser i Oehlen-schlägers Sted med Hr.v. Bertouch har truffet paa Atterbom i Dresden, og
 20 synes, i Følge hans Breve, at være bleven meget lieret med denne Digter. De følges nu alle 3 fra München til Italien. Hvorledes forholder det sig med Stef-fens? Har han skaffet A. Penge til at reise for, og paa hvad Maade?

Paa vort Theater havde vi i Løverdags en sand Nationalfest. Et elendigt, ubeskrivelig tomt og trivielt saakaldet Lystspil af Guldberg »Aften er ikke
 25 Morgen liig« blev, da det, uagtet Publicums ved 2den Forestilling yttrede Mishag og Piben, opførtes 3die Gang til Fordeel for Forfatteren, saaledes udpebet, som endnu aldrig er skeet med noget Stykke paa vor Skueplads. En 10-12 Loger vare besatte med lutter Pibere, og disses Antal i Pladslogerne, i Parkettet og Parterret var desuden meget stort. Der var ligesaa vist 300, der
 30 peb, som 3. Ingen, som ikke har hørt det, kan gjøre sig Forestilling om en saadan Lyd. Studenterne vare Ophavsmændene og de talrigste Deeltagere i denne kritiske Concert, som er modtaget med hele Hovedstadens Bifald. Alt gik til med en mageløs Orden og Anstændighed og ikke een Stemme til Fordeel for Stykket vovede at lade sig høre.

Et stort Tab har i Slutningen af forrige Aar dybt nedtrykt mig, og styrtet
 min Familie i en bitter Sorg. Den kiæreste af alle mine Sødskende, en Broder, der elskede mig med en sielden Kiærlighed og som var mig ubeskrivelig kjær, har en grusom Død berøvet mig og hans bedagede Forældre i hans kraftigste
 Aar. Med et Skib, som han førte, skulde han gaae fra Finland til Malaga med
 40 Trælast; men forliste total med sit hele Mandskab paa Shetlands Øerne i

November. Han var et saare ædelt, dannet, reent og elskværdigt Menneske — moden for et bedre Liv. Dette er min eneste Trøst, men mit Tab er usigelig stort og uerstatteligt. Hvor høit jeg elskede ham, og hvor dyrebar han var mig — har hans Død først tilfulde lært mig. Jeg har lidet at miste i Livet — og dette var blandt det, jeg haabede skulde blive det sidste! Du vil dele min Sorg — selv taus; og beklage

Din med Venskab hengivne
Molbeck.

Jeg ønskede meget til den tydske Overs. af min Udsigt over d. sv. Litt. at erholde nogle nøiere Noticer om Bellmanns Levnet og Charakter som Menneske — hvorledes han i det daglige Liv var og levede — hvorledes hans Familie Omstændigheder vare — om han dog ikke tildeels har skildret sig selv og sine egne Forhold i sine Viser, m.m. Kan Du, gode Hammarsköld! hielpe mig hertil? — Svar mig endelig!

96. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kjøbenhavn d. 28de Mart. 1818. 15

Kiære Hammarsköld!

Efter Fru Conferentsraadinde Bruns Anmodning sender jeg Dig indlagte Charakteristik over Fru Stael-Holstein, som hun ønsker at faae oversat paa Svensk, og indrykket i et af de bedste svenske Tidsskrifter eller Ugeblade. Hun har bedet mig om at besørge dette for hende, og jeg veed dertil ingen anden Udvei, end at henvende mig til [Dig], hvis litterariske Hielpsomhed er ligesaa stor, som Din Velvillie for mig. Valget af Tidsskriftet, hvori bemeldte Overs. kunde indrykkes, maa jeg overlade til Dig Selv. Jeg formoder, det maatte blive enten Stockholms Posten (som er et meget læst, men yderst slet trykket Blad) eller det i Upsala udkommende nye Tidsskrift; thi for den sv. Litt. Tidn. kan et saadant Stykke neppe passe. — Fru Bruns Charakteristik er fra Formens Side vakkert skrevet; men Indholdet alt for panegyrisk og for lidet indtrængende. Fru Staels Feil, hendes Forfængelighed, Ærgierighed (som ogsaa drev hende til at blande sig i politiske Affairer) og Coquetterier, er ikke berørt. Man seer, det Hele er skrevet for at rose. Imidlertid er det vel noget af det smukkeste, som over denne berømte Dame er skrevet. — Gjør endelig Dit Bedste, gode Hammarsköld! til at faae det godt og rigtigt oversat. Udgiveren af vedkommende Tidsskrift paatager sig vel denne Umage. Ved Leilighed beder jeg mig da underrettet om, hvor det trykkes, og naar en Leilighed dertil gives et Aftryk mig tilsendt, for at kunne overbevise den skrivende Frue om at jeg rigtig har udrettet Commissionen.

De Hrr. Tengström fra Åbo ere for omtrent 14 Dage siden afseilede herfra til Kiel. Jeg troer, de have moret sig ret godt her i Kiøbenhavn. Meget godmodige Mennesker syntes begge at være, og Bibliothekaren især af ret god Dannelse (skjøndt undertiden lidt synderlig i Tale og selskabelig Omgang); men udmærket
5 fra Aandens Side, forekom ingen mig at være. — I Dag er Secretair Deichmann for første Gang afreist til Hamburg for derfra at gaae til Messen i Leipzig. Vi komme nu til at savne ham i en 6 Ugers Tid. Af min Udenlandsreise bliver der intet i Aar — om næste Aar, veed kun Gud.

Jeg har i denne Tid med Nytte og Fornøielse læst Dit Udkast til en Konst-
10 historie. Over de danske Kunstnere er Du alt for utilgivelig kort. Men Bogen oplever vel en ny Udgave, og da kan dette forbedres.

I denne Tid har jeg skrevet, og i Onsdags i det Skandinaviske Litt. Selskab oplæst en Afhandling: om Maleren Pehr Hörberg, hans Levnet og Konst. Jeg troer, den er ei lykkedes mig saa ilde. Men hvor høiligen ønskede jeg, at
15 have seet flere af hans Malerier! — Jeg kommer til at gjøre en Reise til Sverrige allene i denne Hensigt. — I Lund, har jeg nylig hørt af en dansk Reisende, er man meget misfornøiet med det jeg i mine Br. fra Sv. har skrevet om denne Stad. Man afholdt Manden fra der at faae min Bog at læse, og gav ham ei utydeligen at forstaae, at da man, under mit Ophold i Lund havde været saa
20 gæstfri imod mig, og budet mig jævnlig til Calaser, burde jeg have været saa høflig, igien at rose Peer og Paul og alle Indretninger saa godt jeg kunde. Dette undrer mig aldeles ikke, og bekymrer mig end mindre.

Den knappe Tid nøder mig til at slutte. Mine Øine, som ere daarlige i Vinter, taale heller ikke lang Skriven. — Mit Skrift om Hörberg trykkes i det skand.
25 Selskabs Skrifter. — Glem ikke den nye svenske Roman, og Fortegnelsen over svenske Skrifter i 1817 til Deichmann.

Paa det venligste hilses Du og alle Dine fra

Din bestandig og oprigtig hengivne Ven

C. Molbech.

30 97. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 18 April 1818.

Mottag de varmaste tacksägelser för din fortfarande vänskap, uttaland i dina båda Bref, der du så öppet uttalar dina tänkesätt mot mig. Mottag äfven min försäkran om det upprigtigaste deltagande i din sorg öfver olyckshändelsen med din Bror. Jag vet icke hvad det är för en anda, som regerar vår tid, men
35 den unnar ingen Individu någon glädje mera, utan skall en hvar hemsökas af bekymmer antingen i en eller en annan skepnad. Du kan icke tro hvilken sorglig vinter jag öfverlevvat, och har dess verkan varit att min fordna lugna och glädtiga lynne nästan aldeles försvunnit och jag skulle visserligen blifvit

aldeles förstämnd om jag ej tröstats af det hoppet: Non si male nunc et olim etc.

Härmedelst sänder jag dig den svenska Bokförteckningen för 1817, den jag beder dig vara god och tillstålla Secret. Deichmann. Att den ej kommit förr härrörer dels deraf, att den hämmade communicationen mellan orterna i 5 vårt land, gör det omöjligt att någorlunda fullständigt, förr än fram i Marsmånad erfara hvad som på särskildta ställen tryckt blifvit, dels deraf att jag vecka för vecka väntat på Herrar Castbergs och Beekens afresa. Nu lär den i öfvermårgon skola för sig gå och derföre begagnar jag tillfället att sända dig äfven den af dig begjardta Romanen Axel Sigfridsson; min upplaga af 10 Stjernhjelm's VitterhetsArbeten och ett fullständigt exemplar af Öfversättningen af din Öfversigt af Svenska Litteraturen.

I afseende på den måste jag berätta dig en löjlig Anecdote. Öfversättaren BataillonsPredikanten Gravallius — att han, trots Palmblads uppgift är öfversättare kan jag med hans egen accepterade Räkning öfver tryckningskost- 15 naden styrka — måste, under det tryckningen påstod, resa bort och uppdrog derföre Correcturen åt en sin vän, Magister Dahlgren, hvilken bor i samma hus, som Leopold och med honom, i anledning af Landsmanskap, blifvit närmare bekant och några gånger bjuden på Calaser o.s.v. — En afton hörde Leopold ett starkt knackande på Dahlgrens dörr och då han utsände och lät 20 efterfråga anledningen, bekom han det svar, att der var en Tryckaregosse, som hade ett correctursark till Magistern. Leopold lät hämta in det till sig, för att vid hans hemkomst lemna det åt honom, men emedlertid dref nyfikenheten Hr CanzliRådet att titta i arket, hvilket just råkade vara det, som handlade om hans eget vittra värde eller ovärde. Du kan föreställa dig huru detta 25 blifvit upptagit. — I allmänhet har denna din skrift gjort synnerlig förargelse hos Herrar Akademister, och det löjligaste är, att de icke tror dig utan mig vara författaren. I en högst dum och arg qvasiRecension öfver boken, införd i Tidningen Anmärkaren uttalar sig denna Supposition och äfven Wallmark — ehuru han ännu blott i förbigående nämnt den — har flere gånger derom gifvit 30 vinkar. —

Vår vän Atterbom är nu i Rom och har jag ej haft något Bref af honom sedan han lemnade Dresden. Der omtalar han med förtjusning den vänskap med hvilken Professor Steffens omfattat honom och lemnar äfven den aldra fördelagtigaste beskrifning öfver sin Reskamrat, Hjort. Äfven nämner han, 35 att han gjort personlig bekantskap med Oehlenschläger, i hvars sällskap han tillbragt en högst angenäm dag i Berlin.

Det märkvärdigaste som hos oss i sednare dagar utkommit äro de båda Jubeltalen: Tegnér's och Geijers. Det förra är ett förunderligt mästestycke af ytlighet, hvilken sträcker sig äfven till sjelfva stylen. Det är ett ganska qvickt, 40

pojktigt og brilliant skal, och har också såsom sådant, efter förtjenst, af Palmblad blifvit bemött i Svensk Litteratur Tidning.

Min tid blir under Sommaren ganska kringskuren, emedan mig blifvit uppdragit, att förteckna salig Konungens efterlemnade ganska anseelige Hand-
6 bibliothek, uppställt dels här i Staden, dels på Lustslotten Haga och Rosersberg. Denna Boksamling är testamenterad till nu varande Konungen, som åter lærer hafva skänkt den åt sin Son.

Commissionen med Fru Bruns skrift om Madame Stael skall jag söka på det bästa utföra. Jag har redan talat med Wiborg — såsom Redacteur af
10 StockholmsPosten — derom och lemnat honom Handskriften. Skulle han ej vilja begagna den, så skall jag väl ändå laga att den blir tryckt på Svenska.

Med det första lemnas i allmänhetens händer, en Tragedi af Ling, kallad den Heliga Brigitta, derefter skola genast tvänne andra: Engelbrecht Engelbrechtson och BlotSven följa. Du vet att han är ovanligt productif.
15 Rask är nu här ifrån afrest. Hans uppförande mot mig var till slutet sådant, att jag väl kunde hafva skjäl att deröfver beklaga mig, om ej hans härvarande omgifning, till någon del förklarar det. — Afzelius är emedertid af honom mera intagen än någonsin och har låtit här gravera hans Porträtt, hvilket skall sättas framföre den nya upplagan af Eddan. Han tar sig ej bra
20 ut i Kopparstick. —

Din upprigtigt tillgifne

L. Hammarsköld.

P.S. I ditt omdöme om Tengström instämmer jag aldeles. Det är en utmärkt hederlig man men af föga betydliga natursgåfvor. Kort innan han lemnade
25 Köpenhamn hade jag bref af honom, i hvilket han med hänryckning omtalar den vänskap med hvilken han der blifvit omfattad. Då du dertill så mycket bidragit, ber jag dig derföre mottaga min upprigtiga tacksägelse.

98. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn den 21de Mai 1818.

Alt i nogen Tid har jeg hver Postdag tænkt paa at sende Dig, min brave,
30 ærlige Ven! nogle Linier. Ved at modtage i forrige Uge Dit Brev og medfølgende Pakke, sendt med Prof. Castberg, styrkedes mit Forsæt, og jeg iværksætter det nu, skiøndt i et noget ubeleiligt Øieblik, hvorfor Du tilgive hvad Mangler i Brevet, der kunne tilskrives denne Aarsag. Det har gjort mig hiertelig ondt at see af Din sidste Skrivelse, at den sidstforløbne Vinter har været
35 Dig tung og sørgelig; og uagtet Du intet melder om Anledningen dertil, kan jeg ikke andet end med inderlig og oprigtig Deeltagelse beklage, at heller ikke Du skal være befriet for nagende Sorger. Det er uden Tvivl vor Bestemmelse

og almindelige Lod, at vi ikke skulle være alt for lykkelige her paa Jorden, som neppe i det Hele er os meget gavnligt — for saavidt som vort egentlige Vel og vor rette Lyksalighed skal sættes i noget høiere, end det blotte physiske eller udvortes Velbefindende. Men, ligesom der kan gives et Overmaal af Lykke, saaledes ogsaa paa den anden Side et Overmaal af Uheld og Sorg, der nedtryk- 5 ker Siælen og mangengang, hvad man end taler om Ulykkens modsatte Virkning, kan være af den Natur, at det sløver og svækker vore ædlere, aandelige Kræfter. Jeg taler virkelig ei uden Erfaring, thi jeg har lidt og giennemgaaet mere i Verden, end Nogen troer. Desværre har det vel neppe forædlet eller forbedret mig saameget, som det burde, og som det havde været ønskeligt. 10 Men dertil har det vel ogsaa bidraget sin Deel, at med mine øvrige Uheld i Livet hyppige physiske Lidelser, og det saadanne, der angribe Nervesystemet, have været forenede, hvorved min Natur efterhaanden er bleven svagere, end den maaskee under en anden Udvikling var bleven. Imidlertid er jeg ikke utaknemmelig mod Forsynet, og erkiender, at skjøndt jeg har savnet meget 15 af Livets bedste og sandeste Goder, har dog mangan god Gave ogsaa været mig tildeelt, hvorfor jeg stedse af min hele Siæl, og med Erkiendelse af min Fortienestes Ringhed, maa høiligen takke det Væsen, hvorfra alt Godt udrinder. Til mit Livs lykkelige Frugter hører saaledes ogsaa, at jeg har været i Stand til at erhverve mig ikke faa sande og ædle Venner, og, skjøndt hundrede Mile 20 og saamangen medfødt og opfostret Forskiellighed adskiller os, kan jeg dog ogsaa regne Dig, min gode, kiære Hammarsköld! til disse Venner, hvis Følelser for mig og hvis Deeltagelse i mit Vel, udgjør en af min Tilværelses skjønneste Prydelser. Gid den følge mig til den mørke Grav! — thi uden Venskab og velvillig Kiærlighed seer jeg kun Tomhed i Livet. 25

Jeg takker Dig inderlig for Din Deeltagelse i min Sorg over min elskede Broders Tab. Den vilde været endnu større, havde Du kiendt ham og hans Charakteers hele Fortræffelighed. Daglig tænker jeg paa ham; men den sørgelige Følelse, hvormed jeg erindrer ham, har tabt sin Bitterhed; thi jeg kan mindes ham og ethvert Træk i hans Liv med den reneste Glæde; og jeg kan 30 vide i mit Inderste, at han er deeltagtig i al den Lykke, der kan være Mskets u dødelige Deel bestemt efter dette Livs Ophør. Denne Trøst har bidraget mægtigen til at hele mit Saar, og lindre dets bittre Smerte. Mine gamle Forældre (min Fader fylder i Sommer sit 74de Aar) bære ogsaa deres store, uoprettelige Tab med christelig Taalmodighed. Paa min Broder, som er Adjunkt ved den 35 lærde Skole i Slagelse, har det giort stort Indtryk, og først nylig har han erfaret det, da man, for hans svagelige Constitution nødigen vilde sige ham det. Men han er gift, har en Søn og venter snart endnu en Arving. Saaledes kan han derved lettere trøstes og beroliges.

For at komme til Dit Brevs Indhold, saa takker jeg Dig først hierteligen for 40

de tilsendte Bøger, som alle vare mig kiærkomne og behagelige, i Særdeleshed Din smukke Udgave af Stjernhielm, hvis Poesier jeg nu ret skal studere, og derefter udkaste, efter min egen Anskuelse, en Charakteristik af denne Digter og en Sammenligning med vor noget ældre, eller vel omtrent samtidige Arrebo, 5 der kan gielde for den nyere danske Poesies Fader, som Stj. for den svenske. — Anekdoten om Leopold og Correcturarket har ret moret mig. I Anledning af den virkelige Vildfarelse med Gienmælet i Athene, og de svenske Journalisters foregivne Vildfarelse, har jeg skrevet indlagte Linier, som jeg ønskede trykt i et eller flere af de mest læste svenske Blade, (f. Ex. Ups. Litt. Tidning og Wall- 10 marks Journal tillige, om man kunde faae det derind.) Men helst ønskede jeg det trykt paa Dansk, hvilket Folk i Sverrige jo dog forstaaer.

Min Afhandling »om Maleren P. Hörberg, hans Levnet og Konst«, er trykt i det Skand. Lit. Selskabs Skrifter, men ikke endnu udkommen. Den udkommer 15 formodentlig ogsaa separat i en tydsk Oversættelse. I en af disse Skikkelser skal den blive Dig tilsendt, saasart den er færdig. Jeg ønsker meget, engang endnu at komme til Sverrige, ogsaa for nøiere at grandske flere Arbeider af Hörberg. Hvad jeg nu har skrevet om denne Konstner, er ganske efter det Indtryk, jeg modtog af hans Værker 1812. Din Haandbog i Konsthistorien finder jeg høist brugbar og nyttig. Kommer jeg til at reise udenlands, hvilket 20 i Aar slog feil, skal den følge mig som en Cathekismus i Konsthistorien; thi jeg veed ingen lignende af lige Størrelse og Indholdsrigdom. Jeg haaber, den i Sv: har god Afsætning, og ønsker den snart et nyt giennemseet og noget forøget Oplag, med et pynteligere Udvortes og bedre Papir. Hvor hader jeg den latinske Tryk! — Jeg troer, jeg kommer til at lide Axel Sigfridson blot for 25 den svenske Tryk. Jeg har — men rigtig nok meget løseligen giennemløbet eller giennembladet denne Romanstump; men den har, uagtet den ret gode, rene Stiil, ikke synderlig behaget mig. Enhver kan see, at det ikke er lykkedes Forf. at producere et egentligt, ideelt Konstværk, men at han bringer sin egen Individualitet, formodentlig ogsaa en Deel af sit eget Liv ind i Romanen. Det 30 Hele, saavidt det her viser sig, er jo mere en med allehaande Reflexioner indvævet enkelt Charakteristik, end en Roman med Liv og Handling. Den sidste Scene med Markedet og Mamsellen er ellers ret smukt fortalt. Men hvad er det for en forbandet Skik i Sverrige, at skrive og udgive Romaner stumpeviis? — Der kommer aldrig noget ordentligt ud af, hverken for Arbeidet, Forfatteren 35 eller Læserne.

Din svenske Bogfortegnelse for 1817 har jeg leveret Secretair Deichmann, som takker Dig meget for Din vedvarende Omsorg for at fremhjelpe det nyttige Foretagende. Han er nylig hjemkommen fra sin første Messe-Reise til Leipzig, hvor han er bleven meget vel modtaget, og har havt en baade meget 40 behagelig og nyttig Reise. Blandt andet har han der ogsaa indgaaet Forbin-

delse med solide Boghandlinger i Paris og London, hvorved han i Fremtiden vil være i Stand til at skaffe ogsaa franske og engelske Bøger for de muligst billige Priser. Han havde i Leipz. en ikke ubetydelig Afsætning af egne Forlags- og Commissions-Artikler; bl. a. brugtes ogsaa adskillige Exemplarer af Din Jomsvikinga Saga. Med Wiborgs Langsomhed er Deichmann lidet fornøiet. 5 For 2—3 Maaneder siden bestilte han adskillige Ex. af Rasks angelsachs. Gramm., men, uagtet her har været Skippere fra Stockholm, ere de endnu ikke ankomne. Svenske Bøger ere i øvrigt yderst lidt afsættelige her, og den jammerlige Praler Beeken, der har gjort Vind i alle Kiøbenhavnske Blade om de store Planer for hans Stockholmske Reise og den vigtige Forbindelse imellem 10 den svenske og danske Boghandel, han har bragt i Stand, skal vist ikke spinde megen Silke derved.

Flere Gange har jeg tilskrevet Dig ang: et Vestergöthlandsk Dialect-Lexikon (hvis Forf. jeg i dette Øieblik ikke mindes.). Du har sagt mig, det kunde være at faae i Stockholm, har lovet at besørge mig et Ex. kiøbt deraf — 15 men endnu forventes det. Lad det dog endelig blive erindret, gode Hammarsköld! — og lad det blive mig sendt og ført til Regning ved Deichmann. — Med første Skibslæilighed sendes Dig en Pakke med nogle Smaating, og en ditto med Disputationer og Programmer til Mag. Schröder, som Du vel har den Godhed at besørge, og imidlertid at hilse ham. Fra Hjort har jeg nylig havt 20 Brev, fra Rom, med Hilsen fra Atterbom. At Rask har viist sig uvenskabelig imod Dig, gjør mig meget ondt; thi Du fortiener det vist ligesaa lidt af ham, som af nogen Anden Dansk. Hvorledes er det at forstaae, at hans Omgivning i Stockholm kan forklare hans Opførsel? — Jeg har endnu ikke seet ham in effigie. — At den anden Deel af den Arna-Magnæanske Commissions store 25 Udg. af Edda endelig er udk., veed Du jo vel. Lings Frugtbarhed undrer mig ikke; han er af de Forfattere, der kunne skrive i Dusingviis, ligesaa let som i Stykkeviis. At man kiøber og læser hans Opera, undrer mig mere. Jeg læser i denne Sommer Winkelmanns Værker, og bryder mig lidt om Ling og om alle Dusingpoeter. — Oehlenschläger arbejder paa et stort Mythologisk Digt, der 30 skal fortsætte Thors Reise, og indbefatte de fleste af Eddas Myther. Jeg har hørt nogle Sange deraf, hvoriblandt adskillige ere yderst deilige og kraftfulde; men den antike Tone er ikke overalt lige godt holdt. Hans Reise har Du vel læst. — Den kan læses, og morer hist og her ved Bagateller; men dette er ogsaa Alt. Indhold maa man ikke søge, og Raisonnementet er ofte ennuyant. — Jeg 35 ønsker meget gierne at vide, om 2den og 3die Deel af min sv. Reise oversættes i Stockholm, om de ere udkomne, eller skulle udkomme. Herom beder jeg Dig underrette mig med det allerførste. — Deichmann hilser Dig flittigst, og med Venskab hilses Du og Din gode Hustru fra Din bestandig hengivne

Tegnér's Reformationstale har jeg ikke seet; men har hørt den roses meget af Grev Classon Horn. — Hils endelig Hagberg meget fra mig, om Du seer ham; ligesaa Breda, Fader og Søn. Hvorledes lever den Gamle? — Vor gode Eckersberg har nylig havt det Uheld ved en Ildebrand at miste endeel af sit
 5 Gods, og faae adskillige af sine deilige romerske Prospecter meget beskadigede. Paa den sidste Udstilling vare to Malerier af ham: Balders Død efter Edda, og Scenen med Klædets Sønderskærelse i Axel og Valborg. Det sidste var især et fortræffeligt Stykke og et af hans bedste Arbeider. Opgaven til det 1ste (hans Receptionsstykke) kan vel siges at være næsten umulig at udføres til-
 10 fredsstillende.

99. *Fra Lorenzo Hammaršköld.*

Stockholm d. 6 Juli 1818

Ja! du har mer än rätt, äfven min erfarenhet vederlägger den gamla, så ofta upprepade satsen, att själens kraft ökas och stärkes genom bekymren. Ätminstone är det visst att Bekymmer af ett visst slag, neml. sådana som af
 15 de oeconomiska omständigheterna framkallas, hafva en aldeles motsatt verkan. Besvärad från alla håll af detta betryck, förlorar man sluteligen hågen och förmågan till all slags verksamhet och nedsänkes i ett tillstånd af half förtviflad däsighet, ur hvilken knapt den ömmaste vänskapshand, för ögonblicket, kan uppskaka oss. Här, Bäste, Redlige Molbeck! ser du en trogen
 20 teckning af det tillstånd i hvilket jag varit, under sistförflutna vinter och vår, liksom de fleste andra, för det närvarande, i mitt arma fädernesland.

Annars har jag, på våren, haft en ganska agreabel befattning, hvilken varit min tröst och glömska i bekymret och utan detta, skulle hafva beredt den högsta förnöjelse. Jag har neml. haft mig uppdragit, att i ordning ställa och
 25 upprätta Catalog öfver Sal. Konungens Bibliothek, hvilket, genom Testamente, är öfverlemnadt till vår nu regerande Konung. Som denna Samling, bestående af tvänne afdelningar: en här i Stockholm, den jag redan genomgått, och en på Rosersberg, är ganska betydlig, vill jag om den meddela några underrättelser, i fall du skulle vilja tillägga dem, i tyska öfversättningen af dina Bref från
 30 Sverige. Handbibliotheket här i Stockholm består af 10,566 Volumer, bland hvilka befinnes en mängd af de aldra dyrbaraste verk, som i Frankrike och England utkommit, öfver Antiqvite[te]rne och dessa länders Historia. Deremot träffar man här blott ett ringa antal Tyska och ännu färre Danska böcker, och i detta sistnämnde Lands Vitterhet, nästan intet annat verk än Samlingen af
 35 den äldre Heibergs Theaterstycken. En stor del af denna samling upptages af äldre och nyare Mystiska och OrdensSkrifter, af hvilket slag här finnes äfven flere Mscter, hvilkas hela antal stiger till omkring 200 Volumer. Af dessa äro blott tvänne äldre: en ganska god Codex af Olai Petri Svenska Historia och

en gammal Methodus Exorsandi. Deremot finnas flere ganska dyrbara rörande den nyare svenska Historien, bland hvilka må nämnas åtskilliga originaldocumenter rörande Carl XII's Regering; och är här en berättelse af en Öfverste Stuart om landstigningen på Seeland, med åtföljande Original-Ordres, Rapporter etc., med hvilken jag föresatt mig att jemnföra Prof. Engel[s]tofts interessanta Berättelse i Historisk Calender. Äfven finnas här åtskilliga anteckningar och documenter upplysande händelserna under Gustaf III's och Carl XIII's egen regering under Gustaf Adolphs minderårighet. — Men utom dessa Böcker och Mscter finnes här en stor och ovärderlig samling af Handteckningar, bland hvilka förnämligast må nämnas en stor Svite af Deprez' förvånande och genialiska Architectur-Ritningar, samt en ännu större af Masreliers croquier efter de yppersta Konstverk i Frankrike och Italien. — Boksamlingen på Rosersberg, hvilken det ännu återstår mig att igenomgå, skall vara ännu större och öfver båda dessa Samlingar, har Sal. Konungen med egen hand författat Cataloger, hvilka såsom varande en Konungs arbeten äro högst märkvärdiga, men för öfrigt förda så mot alla Bibliographiska reglor, att deras utseende icke allenast är allt för underbart, utan de äfven, i och för sig sjelfva, för alla andra aldeles obrukbara. —

Jag har tillföre nämnt för dig om de tracasserier, hvilka i vår Konst-Akademi blifvit föranledd af den nuvarande ÖfverIntendentens dumhög-färdiga myndighet. Detta förhållande, som annars förorsakat så många ledsamheter och äfven bland annat verkat att en af de mest hoppgifvande bland de yngre Artisterne, Fogelberg, för alltid torde öfvergifva fäderneslandet, har åtminstone i år åstadkommit det goda, att vi fått tvänne särskildta Expositioner. Den ena, på Akademien, var ganska mager, så i anseende til Konststyckenas mängd, som deras värde. Den andra, har fått namn af Göthiska Förbundets Exposition, emedan der, bland en stor mängd andra konststycken, af de fleste Artisterne, äfven af sådana, som icke directe tillhöra Opposition inom Akademien, för allmänheten framställes de bildningar öfver nordiskt-mythologiska ämnen, hvilka genom Förbundets Prisuppgift, blifvit framkallade. Dessa utgöras af trenne Statuer: Oden, Thor och Freyer, af Fogelberg, en Basrelieff: Thor, som strider med Jättarne, ett par Målningar och en stor mängd Esqvisser. — Bland dessa Konststycken är framförallt en Tafla af Sandberg, föreställande Valkyrierna, hvilka skynda ned för att bestämma stridens öde, synnerligen ypperlig. Äfven bilderna af Thor och Freyr äro utmärkt lyckliga. — Allmänheten strömmar också dagligen till Kirsteinska huset för att åskåda dessa Konstverk. Dock må du icke deraf sluta, att Stockholmsboarne i hast fått ett så lifligt konstintresse; men de lockas egentligen dit, för att se Kusken på en af Sandbergs Taflor, den han gifvit ÖfverIntendenten Silverstolpes anletsdrag.

Hvad som bevisar att Konstintresset icke är stort, är att snart ett år har man

här till salu utbudit Hörbergs artistiska qvarlåtenskap, bestående af tre eller fyra Oljefärgstaflor, en stor mängd Handteckningar och åtskilliga skriftliga uppsatser och anteckningar öfver de bildande Konsterna af detta ovanliga natursnille och det för den simpla summan af 300 Rd^r B^{co}, och ännu har ingen köpare infunnit sig. Man har äfven, men förgäfvets, erbudit denna i så många afseenden dyrbara, viktiga och nationella collection åt Konungen.

Det fögnar mig i hög grad att du är så nöjd med mina Föreläsningar öfver de bildande Konsternas Historia, så mycket mera, som de Akademiskt sinnade Konstdomarne med Hrr Silverstolpe i spetsen, mot denna bok anställt nästan en art förföljelse. Det var min afsigt att med den gifva en Handbok i Konsthistorien, eller en öfversigt af så väl den gamla som nya Konsthistorien för att bespara unga resande Artister och Amateurer, nödvändigheten att släpa med sig de stora och flerfaldiga verk, som särskildt afhandla vissa delar af detta stora hela och jag har tyckt att den icke är otjenlig för detta ändamål, ehuru Gudnås i den visserligen insmugit sig några misstag, i synnerhet rörande den Svenska Konsthistorien, hvilken ännu så föga är ins Reine gebracht. Några andra finnas till följe af ett slurfvigt tryck och min oskicklighet att läsa correctur.

Vår långa Riksdag har på vår Litteratur haft sitt vanliga inflytande, det neml. att nästan endast framkalla Riksdagsskrifter, de fleste af ingen eller föga betydighet. Af alla som framkommit vet jag nästan ingen, som förtjenar någon uppmärksamhet, mera än en kallad Vår Theater, hvars uselhet här med sanna och träffande färgor afmålas. Vi hoppas också alla att den, som så länge fördärfvat Nationens konstsinne och kostat staten så stora summor nu ändteligen skall rent af upphöra, emedan Ständerna icke vilja ytterligare anslå 40,000 Rd^r B^{co} åt detta fuskverk, och det är tillkännagifvet, att det förutan, det ej kan gå. Det tror jag väl, då man åt medelmåttiga Acteurer, som t.ex. Hr Åbergsson, ger ett årligt appointment af 7000 Rd^r, så kan ingen fond räcka till.

Sjunde häftet af Iduna har på våren utkommit. Det innehåller några medelmåttiga Poemer af Tegnér; en afhandling af Geijer öfver den nordiska Mythologiens användande i bildande Konst; en recension af det angelsachsiska Poemet, som för några år sedan utgafs i Köpenhamn; några antiqvariska beskrifningar och en uppsats af Lidman öfver hans resa i det öfre Egypten och Nubien. Denna är så mycket mera viktig, som den ty värr! lärer blifva enda frugten af denna så kostsamma resa, sedan olyckan velat, att alla de samlingar Lidman med så mycken möda och så mycken enskild kostnad under trenne år gjort, i ett ögonblick uppgått i rök, tillika med svenska Ministerhuset i Constantinopel, der de, i 10 stora lärar inpackade, voro nedsatta för att vid tillfälle öfversändas till Italien. Utom hvad mitt litterära intresse dervid lider, smärtar det djupt äfven vänskapens; ty Lidman är genom denna händelse aldeles ruinerad.

På hösten väntar man att få se första Häftet af Svea, en RealJournal, hvilken i Upsala af en Magister Gumælius redigeras. Första Häftet kommer att innehålla Afhandlingar af Wahlenberg, Geijer, Grubbe, Hæffner och Grafström. — Vid samma tid tror jag äfven att kunna lemna i allmänhetens händer, min öfversigt af Svenska Vitterhetens Historia, samt ett Bihang till Stjernhjelm's 5 VitterhetsArbeten, innehållande hans Philosophiska Fragmenter. —

En härvarande Boktryckare, Hr Auditeur Scheutz, har engagerat en rå och platt skribent vid namn Wahlberg, till ett eget slag litterärt företag, neml. att tränga ut de få goda historiska arbeten vi ega på Svenska, genom legerat hopfuskade, med sentimentala reflexioner utvatnade Sammandrag. Först an- 10 ställdes denna operation med Engelbrechts Historia af Tuneld, som visserligen är skrifven utan all historisk konst och stil, men dock full af grundliga undersökningar och bygd helt och hållet på Documenter. Nu nyligen har ordningen kommit till Gustaf I's Historia af Celsius och sedan Erik XIV's Historia undergått samma öde, är planen att angripa Gustaf II Adolphs, af Hallenberg. 15 Att med kritikens svärd hugga detta verk i stycken, är ty värr! icke möjligt, då både Författare och Förläggare häremot framställa de hårdaste järnpannor.

Med synnerlig glädje erfor jag ditt beslut att uppdraga en jmförelse mellan vår Stjernhjälm och eder Arreboe. Bäste Molbech! öfvergif icke denna plan eller rättare sagt detta beslut, med hvilket du otvifvelagtigt skulle kunna gifva 20 mycket gagn för båda ländernas litteratur; ty den egentliga jmförelsepuncten dem emellan måste väl blifva deras inflytande på utbildandet af en egentlig Konstpoesi och på språkodlingen, då deras poetiska producter behandla så olika ämnen. Ville man endast afse dessa erbjuder sig jämförelsen lättare mellan Arreboe och Spiegel. 25

Jag menar att jag långt för detta underrättat dig, att Hofs Lexikon öfver Westgötha Dialecten är utgången. Det gifves således blott ett medel att skaffa dig den, och det är på någon BokAuction; jag har också gjort alla anstalter för att, på detta sätt, skaffa den i din ego.

Jag är nu mera ungefärligen två år efter i Danska Litteraturen och det värsta 30 är, att jag fruktar, länge nödgas förblifva det, i anledning af den förbättring edert mynt vunnit i jmförelse med vårt. Jag har också under detta år icke sett mera än en ny dansk bok, neml. Oehlenschlägers Fostbrödre, men jag har också blott fått se den, utan att läsa en rad. Deremot har jag nu nyligen, med största förtjusning läst hans Fiskare: en värdig och ypperlig Pendant 35 till Alladin. I denna Genre är Oehlenschläger en lika så originell som öfverträfflig mästare och det är mig obegripligt, att han, med en sådant eminens i det ägta romantiska slaget, i stället att i det allt mer och mer utveckla sin talent, kan hafva lust att Schillerisera för Theatern, hvilket dock aldrig rätt vill lyckas honom. Man har berättat mig, att hans anseende börjat sjunka i 40

Danmark, och är detta sant, så har det tvifvelsutän sin grund i detta hans misskännande af naturen och vidden af sitt genie. Dock jag vill ej tro på rigtigheten af detta rykte, då jag anser Danskarne allt för bildade att för några olyckliga försök bortglömma de eminenta förtjenster han ådagalagt i flere

5 ypperliga Productioner. — Gud förünne dig, redlige Vän! en glädjefull Sommar.

Din

L. Hammarsköld.

100. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 30 Juli 1818

Bäste Broder Molbech!

10 Detta bref får du något sent, emedan det sändes med min gode Vän, Hr Mesmer från Dresden — hvilken jag till din bästa välvilja recommenderar — och han ämnar först göra ein Abstecher åt Sala, Fahlun och Dannemora, innan han reser öfver Sundet. Hade icke allahanda omständigheter lagt sig deremot, hade jag sjelf medbragt till dig det ineliggande, ty Mesmer erbjöd mig till och

15 med fri resa till Köpenhamn, om jag kunnat åtfölja honom. Men den längtan jag så länge hyst och hvilken med hvarje år blir allt starkare och starkare, att en gång med egna ögon få se de Vetenskaps- och Konstskatter, som i Eder Axelsstad förvaras, lærer väl, liksom så många andra önskningsar, aldrig bli uppfylld.

Några af mina härvarande artistiska vänner, de der förnämligast bidragit

20 till den så kallade göthiska Förbundets exposition, hafva uppdragit mig, att sända dig ett exemplar af Catalogen öfver de der utställda Konstproducter och att tillika bedja dig vara god och låta tillstålla Professor Eckersberger det andra exemplaret, såsom ett svagt men upprigtigt vedermäle af den högagtning han, hos alla härvarande konstvänner, sig förvärfvat.

25 Dessutom måste jag, för egen räkning, bedja dig vara god och dra försorg om, att hosföljande exemplar af min grekiska Språklära måtte komma Rector Bloch till handa. Detta är en skyldig gärd af tacksamhet, för den förträffliga handledning hans grammatikaliska arbeten mig lemnat.

Deremot sänder jag till dig sjelf ett exemplar af Lings nyligen utkomna St.

30 Birgitta, heldst som den är tryckt med Fractur-Typer och dig allt derföre i något afseende behaglig. Du skall visserligen äfven finna den ega många ganska stora partiella skönheter och äfven af bättre effect än så många andra af hans productioner, emedan ämnet hållit honom uppe i en högre sfer der icke hans tunga, vidunderliga och abstracta Svenskhetsmani kunnat få inträde. Annars

35 har han visserligen, i det hela rent af misshandlat detta härliga ämne och i synnerhet ställt den fromma Birgitta sjelf i en skugga, som föga sämjes med den skära helgonagloria af hvilken han så gerna vill veta henne omgifven.

Il Conte de Vidua har varit här och medbragt hälsningar från dig samt

fägnat mig med underrättelsen om din välmåga. Hans uppehåll i Stockholm har varit ganska kort.

Om Söndag lärer Konungen afresa för att i Norige anställa en högtidlighet, hvilken der i landet på långa tider icke inträffat, och vi vänta här, att i anledning deraf, få läsa nya otidigheter mot Sverige, Svenska Nationen och Svenska 5 Regeringen i deras Dagblad. Det är ett uselt pack till folk. Här krypa de och smickra, så man kan eckla dervid, men väl återkomna inom sina berg, skälla de värre än bandhundar. Uppförde de sig på samma sätt under deras förening med Danmark? —

Din

L. Hammarsköld. 10

d. 22 September.

Det åfvanstående skref jag ett par dagar före Konungens afresa till Norrige, och slutet åter samma dag han derifrån återvänder. Ville man mäta detta brefs värde efter den tid, som det behöft till sin fulländning, så hade det bordt vara ett epistolärt Mästerstycke, ty åtminstone har det haft tid att mogna. — 15 Orsaken till detta långa afbrott, är att då början skrefs, trodde jag, att Mesmer skulle taga vägen åt Köpenhamn och medföra Paqvettet; men då det ej blef af, måste jag allt låta hvila, tills vidare. — Nu följer det med Lector Kinnander, en af mina gamla Upsala-Kamrater, och på honom jag önskar transporterad all den välvilja, jag, i det föregående utbedt mig af dig för Hr 20 Mesmer.

Här är allt sig likt, så att på någon tid inga nyheter värda att omtala, inträffat, om icke den händelsen, emedan den rör mig, skulle interessera dig, att jag försållt mitt Boktryckeri, och skall, i dessa dagar, afträda det. — I Upsala åter väntar man på en ny högtidlighet, neml. en Theologiæ Doctors Promotion, 25 som vid början af instundande Termin skall för sig gå.

Ändteligen utkommer en Samling af Thorilds Arbeten, så väl de på Svenska, som på latin, engelska och tyska, i Sex delar. Geijer, tillika med Baron Silfverhjälm och Assessor Carlander, blifva Redacteurer. — Skulle det icke finnas i Köpenhamn några eller någon som önskade att subscribera på dessa arbeten? 30 Om du kunde skaffa och snart öfversända mig några subscribentnamn, skulle det mycket fägna mig. Ty Leopoldianerna, förargade deröfver, att på nya upplagan af deras Mästares Arbeten icke anmält sig flera än 80 Prenumeranter, yttra högt den förmodan, att ingen skulle vilja subscribera på Thorilds. Derföre vore det glädjefullt, att få tillsammans många och deribland äfven utländ- 35 ska namn. —

Vet du, din öfversigt af Svenska Litteraturen, har fått en ny motståndare i en viss herr Fölsch, son af en f.d. svensk Consul i Frankrike, som länge karakteriserat sig dermed, att han förmäler sig hafva rest till Sverige, emedan Bokhandlarne i Paris icke hade de svenska Classikerna till salo. Enligt ordspråket: 40

Similis simili gaudet, har han blifvit Wallmarks förtrognaste Busenfreund, och till följe deraf, äfven i Företalet till sin Resebeskrifning öfver Norrige lagt an lansen emot dig. Den nitiske Wallmark har också af Bokhandlar Beeken beställt ett motgift mot dina anmärkningar, gifvit honom en lista på 5 de namn, som böra berömmas och för att så mycket mera befordra verket, försträckt honom penningar. —

På Fantens Auction hoppas jag ändteligen att få åt dig Hofs Westgötha Dialect-Lexicon.

Har du hört något från Hjort? — Vi hafva från Atterbom icke erhållit 10 något yngre bref än af den 25 April. —

Din

L. Hammarsköld.

101. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn. d. 12. Novbr. 1818.

Min kiære og troe Ven!

15 Dobbelt undseelig modtog jeg nylig af Hr. Lector Kinnander Din Skrivelse af 30. Jul. og 22. Septbr. med vedføjede Forøring af Lings Brigitta. Jeg har været meget forsømmelig i at lade Dit tidligere Brev fra Begyndelsen af Juli [stadig?] ubesvaret, og i at udsætte Afsendelsen af de Smaating af literaria danica, som jeg i lang Tid har havt liggende til Dig, saa længe, at der nu ingen 20 Skibslæilighed mere vil være at finde. Ikke desmindre, uagtet en saadan ikke behagelig Følelse, glædede Modtagelsen af Dit seneste Brev mig som sædvanligen; thi kan det vel andet end være mig glædeligt, at see mig i uforandret og ved Guds Hielp uforanderlig Besiddelse af Dit med Rette høit vurderede Venskab, som, knyttet i Ungdommens livfulde Alder, haaber jeg skal ledsage mig gien- 25 nem Manddommens Aar til mit Livs sidste Dage. Meget er hos mig forandret, siden vi i Din Fødeegn og Dit Fædrelands skønne Hovedstad, knyttede det mig saa kiære Venskabsbaand; meget har jeg oplevet, og mangen Erfaring har udviklet min Siæl til større Modenhed; men Følelsen, hvormed jeg mindes Dit Venskab, Din Godhed og Velvillie for mig, er endnu den samme, og vil blive 30 det, saalænge Følelsens Kilde hos mig ikke udtørres.

Din Ven Kinnanders og hans Eleve's Baron Wredes Ophold her var alt for kort, til at jeg, som jeg havde ønsket det, kunde været dem til Tieneste med min Veiledning og mit Selskab. Jeg havde dog nogle Gange den Fornøielse at modtage deres Besøg, og syntes i det Hele vel om dem begge. Jeg viste dem 35 Bibliotheket, ledsagede dem til Oehlenschläger, og havde den Fornøielse at Lectoren en Aften med mig overværede en talrig Forsamling i det skandinaviske Litt. Selskab. Gierne havde jeg gjort dem personligen bekiendt med nogle flere af vore Lærde og videnskabelige Indretninger; men, neppe ankomne,

ilede de herfra; skjøndt de dog ikke, førend i Berlin, finde nogen Stad, mere qualificeret til i længere Tid at fæste en Reisendes Opmærksomhed, end Kiøbenhavn. — Hvorfor skulle vi dog aldrig see Dig i vor gamle Axelstad? — Ingen Svensk vilde vi : jeg og alle mine Venner, hellere see hos os, end Dig, de Danskes brave, fostbroderlige, skandinaviske Ven. Men da Du nu, til min 5 Ulyst, saa længe har opsat Dit Besøg, saa beder jeg Dig ved Alt kiært, at Du fremdeles endnu opsætter det et Par Aar, i Fald det skulde blive af, at jeg næste Aar tiltraadte en Udenlandsreise. Men naar denne er endt, eller Planen dertil for stedse tilsidesat, da maa jeg sandelig dog eengang have Dig hened, om jeg ogsaa selv skal hente Dig. 10

Blandt det interessante Indhold af Dine to sidste Breve var mig ogsaa Beskrivelsen over de Bogsamlinger af Carl d. XIII. des Efterladenskab, som Du har været eller endnu er sysselsat med at ordne, meget kiærkommen. Det synes mig at være Skade, at disse Samlinger ikke forenes med det Kongel. Bibliothek i Stockholm, saaledes nemlig, at dette erholdt hvad det af hine manglede. 15 Allene ved saadanne Indlemmelser af hele Samlinger kan et Bibliothek voxet til en betydelig Størrelse; thi med Indkiøb og Anskaffelse i detail gaaer det altid seent og vanskeligt, omendog anseelige Summer aarligen dertil anvendes. Det er ogsaa ved saadanne Indlemmelser, og ved Indkiøb paa de mangfoldige store Bog-Auctioner, her fandt Sted i de to sidste Decennier af det 18de Aarh., 20 at det Kongel. Bibliothek i Kiøbenhavn fornemmelig har naaet sin nærværende Rigdom. Vi ere nu bestandig sysselsatte med Catalog-Arbeidet over denne uhyre Lærdomsskat — et vel ikke uinteressant, men for vort ringe Personale temmelig besværligt og meget langsomt Arbeide. Catalogen, der afskrives med megen udvortes Elegants ved to egne Skrivere, (det er nemlig en Real-Catalog, ord- 25 net efter alle Bibliothekets Afdelinger) vil efter Rimelighed komme til at udgiøre nær ved 100 Folio-Bind, eller maaskee noget derover; og deraf bliver i de to Aar 1817 og 1818 først 14 eller 15 Bind færdige. Med lige Arbeide vil derfor endnu behøves i det mindste en halv Snees Aar for at fuldføre dette Katalogværk. 30

Lige interessant var mig Din Beretning om den af det Göthiske Forbund fremkaldte Konst-Udstilling. Da jeg nu har faaet Fortegnelsen over samme, skal jeg med det første skrive en Beretning om denne virkelig mærkværdige Exposition, og lade indrykke i »Kiøbenhavns Skilderi« — om muligt ogsaa faae den indført i 2den Deel af den t. Overs. af min Reise i Sv. — skjøndt 35 dette sidste har Vanskelighed nok, da Forlæggeren boer i Altona og Bogen trykkes i Lpz. Maaskee kunde Du hertil meddele mig nogle Data om dem af disse Arbeider, som man i Almindelighed i Stockholm har anset for de bedste og fortrinligste. Jeg seer, at Kunstnerne hos Eder begynde ret for Alvor at ville plastisk fremstille den nordiske Mythologie; intet lignende vilde let in- 40

teressere mig mere, end at see i Særdeleshed Fogelbergs Statuer; thi, skøndt jeg tilstaaer, at mine Ideer om denne Sag endnu ere langt fra at være klare og i det Rene, hælder jeg dog stærkt til deres Mening, som troe, at der i den nord. Mythologie vanskeligen vil findes Idealer for den plastiske Konst. I det mindste har den Konstner, som vælger Æmner af et Stof, der, artistisk betragtet, er en aldeles udyrket Mark, hvor han maa skabe fra første Haand af og slet ingen Forbilleder har, saamange Vanskeligheder at overvinde, at man bør være høist overbærende imod ham, naar man endog finder at hans Arbeide ikke præsterer, hvad man troede at kunne love sig deraf. Mig tilfredsstillende ikke Eckersbergs Receptionsstykke, (Guderne ved Balders Død), ihvor fortræffeligt det skal være malet, og hvormange Fortienester jeg endog kunde see i de enkelte Partier. Men hvilken herkulisk Opgave for et Receptions-Stykke, at male næsten den hele nordiske Gudeflok, hvortil man ikke har et eneste Ideal som Forbilledet! — De Folk, der fordre saadant, maa ingen Forestilling have om, hvor lang Tid der er henrundet, medens de antike Idealer dannede sig for Konsten. — I Anledn. af Eck.s Maleri begyndte jeg i Foraaret at skrive noget over denne Gienstand; men fandt, at den fordrede et dybere Studium, end jeg dengang kde anvende derpaa, og lagde det Begyndte hen til videre. Nu hører jeg af Nyerup, at Geijer i VII. Hefte af Iduna skal have skrevet over denne Materie, og at hans Mening skal nærme sig til min, eller min til hans; men Skriftet har jeg endnu ikke faaet Øie paa. — Thomsen, en af de Konstkiendere her i Kbh., hvis Smag, Studium og Kundskaber jeg sætter mest Lid til, har havt Din Konsthistorie til Laans, og syntes saa vel om den, at han strax forskrev den. — I Wiener Zeitschrift für Kunst, Litteratur, Theater u. Mode, 1818 No. 49-51 har man oversat en Deel af Din Kritik over Schiller, under Titel: »Urtheile eines Schweden über Schiller.« — Den tyske Overs. af mit Skrift over Hörberg er endnu ikke kommen hertil fra Leipz. men jeg venter det hver Uge. Originalen i sidste Bd. af Skand. Litt. Selsk. Skrifter har Du formodentlig alt seet. Oversættelsen skal jeg sende Dig med de øvrige til Dig henliggende Smaating, saasnart en Leilighed kan findes. Jeg haaber maaskee ved Hielp af den sv. Leg. Secr. at faae Spor paa en saadan. Seer Du noget til Baron Holsten i Stockholm? — Han har, sine Løfter uagtet, aldrig nogen Gang skrevet mig til derfra. — Jeg har nu, Hörberg angaaende, en lille Commission til Dig; thi Du veed, at jeg, som af alle Mennesker, eller, lad det være af alle Danske, er den sletteste Commissionair, derimod fortræffelig veed at belæsse Andre med Commissioner. Geheimeraad Bülow i Fyen, denne ædle og fortræffelige Ven og Beskytter af Alt Skønt og Godt i Konstens og Videnskabens Rige, har bedet mig skaffe ham en fuldstændig og paalidelig, ved en konstforstandig Mand opsat Fortegnelse over Hörbergs artistiske Efterladenskaber, med Opgivelse af den nøieste Priis, hvorfor det kan sælges. Finder han det

saaledes, at det passer i hans Samlinger, da vil han gjerne kjøbe disse Ting. — Jeg beder Dig derfor bevise mig den Godhed, det snarest muligt at tilskrive Vedkommende (jeg mener, det er en Mand i Linköping) som har bemeldte Sager under Forvaring, og at formaae ham til at sende mig de attraaede Underretninger. Geheimeraadens formoder ikke uden Grund, at de Oliemalerier af Hörberg, 5 der end nu ikke have fundet en Kiøber, neppe kunne høre til hans gode Arbeider; men Hs. Excellence mener derimod, at Haandtegningerne kunne være det betydeligste og vigtigste. Herom vil en fuldstændig Fortegnelse bedst give Oplysning. — Det glæder mig hierteligt, at see det Liv og den Rørelse, som begynder eller rettere fortfarer at yttre sig i den svenske nationale Litteratur, 10 som jeg ynder og interesserer mig ligesaameget for, som jeg ringeagter den eftergiorte svensk-academiske. — Er noget udkommet af Journalen Svea? — Yderst begierlig er jeg efter Din Oversigt af den sv. æsthet. Litteraturs Historie, som vil gjøre min overflødig. — Om Stjernhielm skriver jeg ganske vist noget i Vinter; men Gud veed, om det vil blive Dig tilpas. — Hvad Du 15 skriver om en Wahlbergs Foretagende, at ville fortrænge de faa gode svenske historiske Arbeider ved sine slette og vandede Skriverier, er mig, i en Tid som denne, reent ubegribeligt. — At fortrænge Arbeider, som Celsii Historier af Gustav I. og Erik XIV. maa dog nødvendig være en Følge af, at disse Bøger ikke mere ere i Boghandelen. Tuneldi Historie af Engelbrecht kiender jeg 20 aldeles ikke; det er dog ingen Lovtale i Sv. Academiens Handlingar? — Imidlertid viser saadanne Foretagender og Speculationer, som hiint af W. og hs. Forlægger, ligesom mange Overs. af ret gode og nyttige Skrifter, at man dog læser endeel i Sverrige, og ikke er saa bange for at kjøbe Bøger, som her, hvor Afsætningen paa danske Bøger, efter Boghandlernes Forsikkring i det mindste, 25 aldrig har været ringere; og hvor derfor, med Undtagelse af Smaaskrifter, Continuationer og enkelte Forfatteres Skrifter, meget lidt udkommer, være sig originalt, eller Oversættelser. Det nyeste og betydeligste af det 1ste er et vigtigt Værk, Prof. Olufsen har begyndt at udgive: Bidrag til en stats-oeconomisk Udsigt over Danmark. Det udkomne 1ste Hefte deraf læste 30 jeg med stor Interesse; men kede dog ei andet end indigneret over den legere og usømmelige Maade, hvorpaa han et Sted behandler vor nationale Helt, den udødelige Kong Christian IV. Jeg har, hvormeget jeg end har faaet Had til al Polemik, i nogle Nummere af Kiøbenhavns Skilderi, taget til Gienmæle mod disse Yttringer af Olufsen; men nu hører jeg, at Gustav L. Baden vil skrive et 35 helt Skrift imod mig i den Anledning. — Feiden om Oehlenschläger og Baggesen, i Anledn af den sidstes, i Begyndelsen noget vittige, men siden efter høist gemene og slette Breve mod den 1stes Reise, fortsætter endnu bestandig (og det i henved 3 Maaneder) hver Dag i Bladet Dagen, og desuden i særskilte polemiske Piecer, paa en omsider for alle Læsere kiedende Maade. 12 Studenter, 40

af de dueligste som findes her ved Universitetet, have offentlig udfordret Baggesen til at møde dem paa Cathedret, og med Respondens at udholde en formelig Disputation med dem om sine æsthet: Grundsætninger (om han kan bevise, han har nogle) og om hans Kritiker; men hvem der ikke møder, er Baggesen. Oehl. vedbliver sin Maxime, ikke at svare et Ord, uagtet alle de bittre og krænkende Maader, hvorpaa hs. Fiende og dennes Parti søger at tirre ham til at bryde sin Taushed. — Hvad Du skriver om Wallmark og den usle Beeken, har moret mig. Dennes Liste over svenske Forfattere med vedbørlig Commentar, er for længe siden alt trykt i Rahbeks Minerva. Jeg har blot kastet et Øie deri 10 gang i Sommer, og saae at han uden Undtagelse roser Alle, ogsaa Atterbom, men naturligviis ingen over Wallmark. Denne miserable Boghandler har nylig ladet Prof. P.E.Müller indstævne til Forligelses-Commissionen, fordi der i en Rec. i Litteraturtidenden (der havde mig til Forfatter) sagdes om ham, at hans Forlagsskrifter altid vare trykte paa slet og graat Papir, som Gud og hver 15 Mand veed. Sagen blev ei forligt, og nu faaer Müller og jeg maaskee en Proces, med denne Aftenpostens Helt. — Fra Hr. Liviin havde Beeken et Brev med Bestillinger til Deichmann, hvilket han aldrig har afleveret, og hvorom D. først ved Liviins gientagne Bestillinger fik Underretning. — Prof. Nyerup har nylig mistet sin Kone, og har en Tid lang ikke kunnet see med sit ene Øie, som 20 jeg meget frygter han vil komme til at miste. Fra Hiort har jeg selv intet hørt siden han kom til Rom. Man fortæller, han skal nylig være væltet ved Neapel og slem forslaaet, saaledes at han kommer til at udholde en langvarig Cuur. — Jeg haaber snart at skulle skrive Dig til igjen, og meddele noget mere om Nova literaria. — Glem endelig ikke Hofs Dialect-Lexikon, hvorom Du har givet 25 mig Haab, og lad Commissionen ang: Hörberg være Dig paa det bedste anbefalet af

Din stedse hengivne Ven

C. Molbech.

I Efteraaret er 1ste Bind af Thieles Danske Folkesagn udkommet; nylig af Oehlenschläger: den lille Hyrdedreng; en (Schweizer) Idyl.

30 102. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 21 Dec. 1818.

Ja sannerligen, Bäste Broder Molbech! började jag icke, af din länge[sic] tystnad, att bli orolig, icke kunnande bli ense med mig sjelf, om den härrörde antingen af någon dig tillstött sjukdom eller deraf, att du aldeles slagit ur ditt minne dina vänner i det gamla Sverige. Ditt långa dröjande och mycket efterlängtade 35 Bref, som fägnade mig med underrättelsen, att intet dera af de båda alternativerna inträffat, var mig så mycket kärkomnare. —

Det gläder mig, att Lector Kinnander, som jag adresserat till dig, inter-

esserade dig. Att icke han, med sin Discipel, längre dröjde i Köpenhamn, berodde endast på bestämningen af deras resa, den de ej sjelfva uppgjortt. Kinnander har också skrifvit hem och med synnerliga loford omtalat de vänskapstjenster du visat honom liksom i allmänhet den välvilja, som Köpenhamns Litteratörer visa resande utländningar och har han, så medelst, ökat⁵ min innerliga åhåga, att en gång få besöka Eder. I synnerhet skulle jag anse det för mig som en stor lycka, i fall det unnades mig att nu få komma öfver till Köpenhamn, och jag fick någon tid under den lärde Moldenhauer arbeta på Edert stora Katalogsverk. Med hvar dag blir Bibliognosi och Bibliothekariebefattning mig allt kärare, och huru gerna skulle jag derföre icke önska,¹⁰ att under en rätt kunnig man få tjenstgöra vid ett verkeligt Bibliothek. Och att ett sådant ej finnes i mitt fädernesland, det känner du redan. Emedlertid har jag detta år haft temmelig öfning med det lilla vi här hemma ega. Min befattning med Konungens Handbibliothek är nu mera slut, för hvilken det blifvit mig tillagt ett arfvode af 400 Rd^r B^{co} och då jag öfverlemnade Katalogen,¹⁵ lät Hans Majestät, för att betyga sin tillfredsställelse med detta arbete, tillstålla mig femtio Ducater. Emedlertid har jag äfven haft mig uppdragit att upprätta Katalog öfver salig EnkeDrottningens Boksamling, hvilken skall försäljas i Januari, fast på titeln läses December. Och i förmodan att någon i Köpenhamn skulle önska sig ega någon bok ur denna Samling, sänder jag ett²⁰ par exemplar af Katalogen, den jag anhåller att du ville göra bekant.

Af den ser du äfven titeln af Tunelds Lefvernesbeskrifning öfver Engelbrecht. Författaren är densamma, som författat Geographien öfver Sverige, och den är långt ifrån icke något svenskt akademiskt Äreminne. Tvärtom har detta arbete, i en ovårdad stil affattadt, sitt egentliga värde af undersökningarnes²⁵ noggranhet och de documenter hvilka här meddelas. Det frapperar mig, att ett verk, hvilket så nära rör Danska Historien, är dig obekant.

En synnerlig mortalitet har, under detta året, hos oss grasserat. Ej nog med att både Konung och Drottning och flere förnämheter med döden aflidit, utan äfven vår Litteratur har lidit åtskilliga förluster. Så sakna vi den berömde³⁰ Botanisten, O. Swartz, och den så högtförtjente Adlerbeth, hvilken dock före sin oförmodade död, hunnit fullända en metrisk öfversättning af Ovidii Metamorphoser, den der snart utkommer. Och nyligen rycktes den hederlige Professor Breda, helt hastigt, från flere började arbeten och ur kretsen af sin familj och sina vänner, till en obotlig skada för vår Konstutveckling. Då du när³⁵ mare kände och högt värderade denne älskvärde Konstnär, kunde du väl i ditt land säga några ord till hans minne, hvilket medelmåttan och afunden här hemma så gerna ville befläcka.

Då vi nu kommit in på Konstfachet, så vill jag nämna, att Hörbergs artistiska qvarlåtenskap befinner sig här i Stockholm, och sänder jag dig härmedelst⁴⁰

en temmelig noggrann förteckning öfver densamma, för hvars rigtighet jag ansvarar, emedan jag, efter den, genomgått samlingen, stycke för stycke. Visserligen äro i den Handteckningarne det förnämsta, men äfven oljemålningarne äro Lärorika. I synnerhet är N° 1, en med flit utförd Esqvisse, förträffelig och utförd i Hörbergs största manér. Märkligt är det äfven att i N° 9, se huru Hörbergs bestämdt manliga karakter brättas med det slappa undulistica i sjelfva originalet. — Det fastställda priset på Samlingen — från hvilken dock Böckerna N° 5,6,7 afgå — är 400 Rd^r Riksgälds sedlar, eller 266 Rd^r 32 s^r Svenskt B^{co}, hvilket, efter närvarande Curs, lärer, ungefär göra samma Summa i danska Riksbank Dalrar.

Äfven jag skulle önska att du kunde få se Fågelbergs trenne nordiska Guda-Statuer, hvilka, framför allt Thor, äro ganska sköna; men dock icke på det sättet, att jag tror det du, efter deras beskådande, skulle finna skjäl, att gå ifrån din mening om nordiska Mythologiens oplastiska karakter. Med första inkomma i Svensk LiteraturTidning några Anmärkningar af mig öfver våra båda Expositioner, dem jag skall söka att skaffa dig till handa, för att öfver dem höra din tanke. Innerligt önskade jag att härmedelst äfven hafva kunnat skicka dig förra delen af mina anteckningar om Svenska Vitterheten, hvilken för fjorton dagar sedan lemnat Prässen. — Då jag visste att detta arbete, hvad heller är, skulle väcka förargelse in Ecclesia academica, så beslöt jag, att drifva den så högt som möjligt, och derföre har jag dedicerat min Bok till KronPrinsen. Min afsigt har också förträffeligen lyckats, som synes af en i lördags börjad quasi-Recension i Wallmarkska Journalen, der han, för att kunna på sig lämpa Anagrammet öfver sin mästares namn: Pello duos, slagit ihop min Bok med Gravallii öfversättning af dina Epocher i Svenska Litteraturen och skäller, illskt och argt, allt hvad han förmår, på oss båda. Emedlertid har det okunniga bestet gjort mig en större heder än han sjelf anar, med jemförelsen mellan mig och dig. Jag ville önska att jag egde helften af din förmåga och att jag i mitt fäderneslands litteratur gälde fjerdedelen af det du gäller i ditt fäderneslands. Lustigt är det emedlertid att se huru befryndad uselheten öfverallt är, emedan Wallmark lånar vapen mot dig af Herrar Beeken och Sander.

För underrättelsen om den tyska öfversättningen af min Kritik öfver Schiller är jag dig mycket förbunden. Detta pålägger mig att snart af detta ungdomsarbete utge en ny upplaga, för att se om du äfven derefter vill dömma denna Kritik att vara mindre heldig. —

Vi ha i år haft här en nationalfest: ett sorgeminne af Carl XII's fall vid Fredrikshall. I Upsala och Strengnäs firades den den 30 November, men här i Stockholm, der man ville vara chronologiskt noggrann, icke förr än den 11 December. Sant är det väl, att denna fest sämst slog ut i Hufvudstaden, ehuru

bredvid den oförgätlige Hjeltens hvilorum; men dock hade du säkert lifligt i den deltagit och fröjdats åt den gamla Carolinska fältsången: »Gån på mina Bussar» etc. Ty oagtadt ditt fädernesland fick uppbära det första utbrottet af hans ungdomliga Heroism, så vet jag dock att du säger, som den gamle Seeländske Presten: Han var i alla fall vår fromma Ulrikas Son! — 5

Från Atterbom ha vi nyligen haft Bref, dat. Venedig den 16 Nov. Deri förmler han, att han lemnat Hjort i Neapel, och att han i sällskap med en tysk Litteratör, Rückert, återvänder åt Tyskland. I Bologna hade han det nöjet att hälsas på Svenska, af Adjuncten Tengström, som igenkände Atterbom på Bredas målade Porträtt. 10

Nyligen hafver här utkommit första delen af *Scriptores rerum Svecicarum*, och i dessa dagar få vi äfven se 1^a Häftet af *Journalen Svea* samt de *Rasks-Afzeliska Eddorna*. Vidare vänta vi tvänne *Kalendrar* från Upsala — i den ena kommer en börjad öfversättning af *Oehlenschlägers Aladdin* — och efter Jul, en samling af *Fru Lenngrens Poesier*. — Du ser således att vi icke 15 äro overksamme, heldst om härtill lägges, att den ömklige *Granberg* nyligen skänkt första delen af *Svenska Historien* under *Folkungarnes Regering* och en annan *stympare*, *Lindeberg*, *Biographier* öfver namnkunnige *Svenskar* etc.

För ditt löfte om din uppsats öfver *Hörberg* är jag dig högeligen förbunden, liksom för de öfriga danska *Noviteter* du ämnar mig. Skulle icke genom *Baron* 20 *Fock* de kunna fortskaffas till *Stockholm*? — Jag verkligen längtar nu att få läsa något danskt, och nu, efter eder förbättrade *Curs*, äro danska *Böcker* så dyra.

Men för att ej aldeles utledsna dig, så vill jag här sluta mitt långa klätter med att upprigtigt önska dig en glad Jul. — Din 25
L. Hammarsköld.

P.S. Du yttrar icke huru du finner den *Lingska Birgitta*? — För en *Recension* af detta *Poem* har han sjelf och alla våra *Ultras-göther* svurit mig ett bittert hat. — Nu trycker *Ling* på en *Tragedi*, *Engelbrecht*. —

Att *Tegnér* nu mera, efter *Oxenstjerna*, blifvit medlem af *Akademien*, är 30 dig väl ren bekant. —

P.S. I går utdelade *Sv. Akademien* 4 små *Medailler*. En gafs för ett *Poem* öfver *Konungens uppstigande* på *Thronen*, öfver hvilket *akademien* sjelf yttrar den önskan, att detta värdiga ämne fått en värdigare *Sång*. Och dock belönas det!!! — 35

103. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 18 Febr. 1819.

Jag kunde icke underlåta att med *Öfverbringaren* af detta *Pakett*, *HofArchitecten Nyström* — hvilken jag *recommenderar* hos dig till samma bered-

villighet och vänskap, som du redan visat flere af mina Landsmän — sända dig ett exemplar så väl af min Svenska Vitterhets förra Del, som af den Heders Krans jag, i anledning af Wallmarks Recension öfver detta mitt viktigaste arbete, åt den Allmänna Journalisten sammanflätat. Äfven sänder jag ett Exemplar af hvardera till Gubben Nyerup, det jag beder dig hafva den godheten att till honom öfverbringa.

Så snart du genomläst dessa båda Arbeten — i fall du ger dig tid dertill — kunde du väl vara så hederlig och sätta dig ned, för att i detalj meddela mig dina Anmärkningar öfver dem. Jag är ledsen, att jag icke kan skicka dig min svenska Vitterhet komplett; men sednare delen blir icke färdigtryckt förr än i medlet af nästa månad.

Mortaliteten bland våra Honoratiores fortfar. — Förleden Måndags afled Sveriges Rikes Ärkebiskop, Gubben J. A. Lindblom. Säkerligen skall detta dödsfall röra dig, då du personligen kände honom och med honom var synnerligen väl tillfreds.

Enligt de sednaste underrättelserna från Atterbom, så är han nu till Berlin återkommen. I hans frånvaro hafva hans hemmavarande Vänner äfven i år utgifvit en Kalender, som otroligt saknar hans bidrag. Utom ett par eller tre ganska vackra stycken af Geijer, Afzelius, Grafström och Dahlgren, äro de öfriga versifierade styckena temligen medelmåttiga. Men deremot intages större delen af boken, af en liten Roman af Palmblad, som är ganska intagande, i synnerhet framställd i en rätt ledig och vacker diction.

Oagtadt en allt mer och mer tilltagande Penningebrist tvingar något hvar att inskränka sig, äfven i afseende på Bokköp, fortfar dock ifvern hos oss, att något reelare och viktigare frambringa, äfven i litterärt hänseende. Så är nu Sæmundar Edda, både på islandska och svenska utkommen. Början gjord till ett biographiskt verk öfver namnkunnige Svenskar. Ett annat, öfver de hjeltar, hvilka stridde under Carl XII vid Bender. Ett häfte af Journalen Svea. Och under tryckning äro: Fru Lengrens samlade Skaldestycken. D^o Euphrosynes (Fru Aspings) och ett högst interessant historiskt Verk öfver vår så kallade Frihetstid efter 1720, så vida Gr. C.G. Tessin på den hade något inflytande, författat af Gustaf IV Adolphs Minister, f.d. CanzliPresidenten Ehrenheim.

Auctionen öfver vår sista EnkeDrottning efterlemnade Boksamling — öfver hvilken jag sist skickade dig ett par Kataloger — har fortfarit allt sedan denna månads början, och om Lördag hoppas vi att få slut på den. Till min stora fögnad hafva dessa böcker, i allmänhet, blifvit ganska väl betalda.

Under den tiden, som denna Auction fortgått, har jag haft ett ganska svårt husligt lidande. Min lilla Hustru var i Grossesse. Men då tiden till hennes nedkomst var inne, befanns fostret hafva ett aldeles onaturligt läge, och efter

långa, förfärliga plågor blef ändteligen, med Accoucheurs tillhjälp, en stor och prägtig Gosse, men död, framtagen i ljuset. Endast genom den ganska skicklige läkarens — den bekante Cederschölds — ömma vård, blef lifvet räddat på min Hustru, ehuru hon ännu är så svag och sjuklig, att hon måste — det är nu öfver fjorton dagar sedan Katastrofen — ännu hålla sig vid sängen. Gud⁵ bevare en hvar, för sådana dagar som jag öfverlevvat! Sannerligen jag har hjerta att tillönska sjelfva Wallmark — hvilken i hvart ögonblick söker att skada mig — några dylika.

Hur är det, har Hejberg nu mera blifvit aldeles tyst? — Den som debuterat som han, med ett nästan uppnått Mästarskap, har dermed gifvit Publicum¹⁰ liksom en Revers på, att flitigt meddela allt ypperligare och ypperligare verk. Heller har han redan anträdt den utländska Resa, hvilken du för någon tid sedan nämnde för honom vara i fråga? —

Af innersta hjerta tillropar jag dig, på det nya året,

Valeas et me ama!

15

L. Hammarsköld.

104. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Kiøbenhavn. 24. Febr: 1819.

Min gode og troe Ven!

Meget var i Sandhed at svare paa Dit seneste kiærkomne og saare interessante Brev af 21. Decbr: (som jeg dog først i Slutningen af forr: Maaned²⁰ modtog), og meget at giengielde i denne og Dine tvende foregaaende Skrivelser, hvis Tid, Helbred og Sindsstemning dertil vilde være gunstige. Men med alle tre er det maadelig bestilt hos Din Ven i Danmark; og skiøndt der er nok, som rose hans Breve, begriber han selv ikke, at Nogen gider læse dem, da han sædvanligen skriver dem med høieste Ulyst, og derfor ikke kan begribe andet,²⁵ end at de maa være ligesaa kiedsommelige og uinteressante for Læseren, som for ham selv. — Hvad nu Dig angaaer, kiære Hammarsköld! da tør jeg altid stole paa, at Du bærer meget over med Din Ven i eet og Alt, og saaledes ogsaa i hans Breve. Jeg tør derfor saameget hellere byde Dig hvad min Pen formaaer, uagtet jeg vel kan forudsee, det idag ikke bliver af stor Værdi.³⁰

Jeg vil nu allerførst takke Dig for det sidst tilsendte, nemlig Dronningens Bog-Catalog (hvormed her intet var at giøre) og Fortegnelsen over Hörbergs Konstsager, i hvilken Anledning jeg nu har en heel Deel at skrive. Jeg har allerede tilforn berettet Dig, at Hans Excell. Geheime Conferentsraad Bülow i Fyen havde yttret Lyst til at kiøbe denne Samling, og han har nu, efterat jeg³⁵ havde meddeelt ham Fortegnelsen, bestemt sig til at ville give de forlangte 400 Rdlr. Rigsg. derfor, hvorhos han dog har gjort det til Betingelse, at jeg

først vilde indhente Din nærmere Oplysning om eet og andet, Samlingen vedkommende; thi (disse ere hans egne Ord) »paa den ene Side er det meget paa-faldende, ja næsten ubegribeligt, hvorledes en Samling, der indeholder saa mange Artikler, kan kiøbes for en Priis, der forholdsviis synes saa billig; og paa den 5 anden Side kan man ikke uden Aarsag frygte for, at de Svenske kunde sige: man kiøber i Danmark det Skrab, som vi selv ikke skiøtte om at beholde.« — Hvad Hs. Excellence nu især ønsker sig ved Din Godhed underrettet om, er følgende: 1., Om det Opgivne virkelig er Hörbergs hele artistiske Efterladenskab, eller om Noget deraf i Forveien i Sverrige er udsøgt og bortsolgt? — 2., 10 Om alle de paa Fortegnelsen anførte Kobberstik (Gravurer), Tegninger og Lavurer ere af Hörbergs egen Haand? — 3., Om Oliemalerierne ere blotte Esquisser eller heel udførte Malninger, og hvorledes de ere conserverede? — 4., Hvad Aarsagen kan være til, at Samlingen ingen Kiøber har kunnet finde i Sverrige? 5., Om Kobberstykkerne, som ere anførte under Rubriken Andra 15 Böcker No. 6.7. ere af Hörberg, og hvorfor de i saa Fald ikke følge med det Øvrige, som helst ønskedes? — Min indstændigste Anmodning er nu, at Du vilde have den Godhed med næste Post at besvare disse Spørgsmaal, i et Brev enten til Hs. Excellence selv, eller til mig. Han forlader sig aldeles, ikke blot paa Din af mig saa mangfoldigen prøvede Godhed og Tienstvillighed, men 20 ogsaa paa Din Nøiagtighed og Din Evne til at kunne bedømme Samlingens Værdi. Mig vil det ikke glæde mindre, engang at kunne giennemsee disse Arbejder af en Konstner, om hvis Genie jeg har fattet en høi Idee — end det er mig magtpaaliggende, at min fortræffelige Velynder maatte finde sig tilfreds med sin Acquisition. Vær nu saa god, kiære Hammarsköld! ikke at opsætte 25 den ønskede Meddelelse, og saasnart denne indløber, skal Du inden 14 Dage faae det endelige Svar, der egentlig og fornemmelig kun beroer paa Besvarelsen af mine Quæstioner No. 1 og 2. — Med hver agende Post venter jeg fra Leipzig den tydske Overs: af mit lille Skrift om Hörberg, der ganske sikkert ufortøvet skal blive Dig tilsendt. Jeg har allerede erholdt de to første Ark af samme. — 30 Jeg kommer her til at tænke paa Tawast. Hvorledes er denne Mand egentlig, og hvordan dømmer man om ham i Sverrige? — Hans militaire Carriere og Meriter ere mig især ganske ubekjendte. Jeg har gjort hans Bekjendtskab paa Bibliotheket, hvor han et Par Gange har været og affecteret særdeles megen Høflighed og Opmærksomhed imod mig.

35 Din Historie af Svenska Vitterheten er jeg ikke lidt begierlig efter at see. Af Recensionen i Wallmarks Journal har jeg læst de første 3 eller 4 Nummere, der i Sandhed have forvoldt mig stor Fortræd, da de ere blevne forlagte for mig, og jeg nu uophørligen manes af Nyerup, som havde laant mig dem. — Dette er næsten Alt hvad jeg har at sige om bemeldte Recension, hvis Mage i 40 Dumhed og komisk Enfoldighed jeg ikke lettelig har seet. Om jeg ikke husker

Feil anfører han endog af Hr. Wosemoses usle Samtale i de Dødes Rige, der stod i Kiøbenhavn's Skilderi for nogle Aar siden, et Vers til en Prøve paa mit Talent til at digte, formodentlig fordi bemeldte W. har lagt mig dette Vers i Munden. Hvor har man vel Magen til en saa dum Skadelyst? — I øvrigt er jeg alt for ligegyldig ikke blot ved Angreb af saa i Øine faldende en Usselhed, 5 men overhovedet ved Alt hvad der kan regnes til personlig Polemik, til at jeg med et eneste Ord skulde besvare slige Anfald i Danmark, end sige i Sverrige eller noget andet fremmedt Land. Denne Ligegyldighed er en lykkelig Frugt af alle de gemene og pøbelagtige Overstænkninger med litterarisk Gadeskarn, hvormed dHrr. Baggesen, Høst & Comp. for faa Aar siden hiem- 10 søgte mig, som jeg vel i Begyndelsen tog mig lidt mere nær, end jeg havde havt nødig; men hvoraf jeg snart lærte, at man ved Angreb af dette Slags vinder meget mere end man taber, ikke allene hos den bedre og ædlere Deel af Publicum, men endog hos den mere raae Mængde, der vel i Begyndelsen gotter sig over at Skribenterne drage sig selv og andre ned i dens Kreds, men tilsidst dog af en 15 naturlig Billigheds-Følelse erkiender, at Skiildsord og Pøbel-Vittigheder mere passe sig for Fiskerkjærlinger, end for Digttere og Forfattere; ligesom jeg ogsaa meget snart lærte, at der paa Anfald af den Natur ikke gives noget bedre, Angriberne mere krænkende og ærgrende Svar, end en absolut Taushed. — Overhovedet tilstaaer jeg, at mit Humeur, mine personlige Forhold og mange- 20 haande Aandslidelser, som jeg har havt at giennemgaae og som endnu hvile tungt over mig, ligesom og mine Arbejder og Forretninger og min Siæls med Aarene tiltagende Alvor, afdrage mig mere og mere fra Opmærksomhed paa det, man pleier at kalde Dagens Litteratur, endog i mit eget Fædreland. Om jeg end nu og da læser et og andet derhen hørende Stykke, er det dog kun 25 for at more mig derved under Læsningen, men ikke fordi jeg tager nogen egentlig Deel i Sagen. Saaledes er det gaaet mig i den Baggenseske Feide mod Oehlenschlägers Reise, som i Fior Efteraar og i Vinter er ført med største Acharnement paa begge Sider, og hvoraf Følgerne endnu vedvare. (Det nyeste i Striden er Baggenses Rosenblade med nogle Torne i, der udk. ved Nytaars- 30 tider, en Samling af Poesier, hvoraf jeg kun har læst nogle faa Sider; og Hermes, en Nytaarsgave for 1820, af Hauch, den saakaldte Peter Wegner, og fl. af Modpartiet. Heri er en meget vittig Parodie over Baggenses »Da jeg var lille« der har moret mig saameget, at jeg skal sende Dig en Afskrift af samme; som og nogle meget morsomme latinske Breve, hvori Bagg. persifleres, i den 35 Smag hvori Epistolæ obscuror. virorum ere skrevne.) — Endnu vente vi forgieves paa Oehlenschlägers mythologiske Digte, hvoraf han alt for omtrent et Aar siden oplæste Prøver i det Skandinaviske Litteraturselskab, der berettigede til et skjønt Haab om dette Værk, hvori Digteren ogsaa ganske er i sin rette Sphære. Mindre er han vist dette i en Comoedie, han i Slutningen af forr. 40

Aar udgav: »Robinson i England.« Man hører forskellige Domme over den, hvorefter dog de fleste klinge lidet gunstige. Jeg skal hverken sige ondt eller godt om den, da jeg endnu ikke har læst den, og heller ikke har mindste Lyst til at læse den. »Den lille Hyrdedreng, en Idyll« udgav Oehl: ligeledes i Fior Efteraar.

5 Denne fandt Baggesen for godt at rose i Slutningen af sine Breve mod Oehl.s Reise, og paa Theatret gjorde den megen Lykke. Jeg finder den ogsaa rørende nok at see, ja alt for angribende, da den spilles fortræffeligt; mindre behager den mig at læse; thi Indhold er der kun lidt af, den dramatiske Sandsynlighed er ogsaa ringe, og Sproget er ikke naturligt nok for Bønderfolk i Schweiz. —

10 Til Kongens Fødselsdag opførtes: Tyge Brahes Spaadom, Skuespil i 3 Acter af Dr. Heiberg. Det er et ganske nationalt Stykke, hvori ogsaa Christian IV. forekommer. Decorationerne vare fortræffelige (bl. a. Frederiksborg Slot i sin Sø) og Dragterne prægtige og historisk-rigtige. Paa Skuepladsen gjorde dette Stykke ogsaa god Lykke, og fortjener virkelig at sees. Det mangler heller ikke

15 den Elegants og Correction, der udmærke alle Heibergs Arbejder; men af Indhold, Liv og Charaktertegnning er det temmelig svagt. Den første Gang Fierde Christian fremtraadte paa den danske Skueplads, burde vi vel noget mere, end her, see den kongelige Helt i hans Kraft og Mandighed. Det er ogsaa egentlig et tidligt Ungdomsarbejde af Heiberg, skrevet som Syngestykke for 6 Aar

20 siden og nu omarbejdet til et idyllisk Skuespil. — For en 3 Uger siden er her ankommen en heel Trup af Dandsere og Dandsrerinder fra Stockholm, som endnu bestandigen vise deres Konster paa vort Theater og gjøre megen Lykke hos det Kiøbenhavnske Publicum — fornemmelig Hr. Gabri, Hr. Ledet, Madem. Brulo og Madame Ledet. Jeg gjør i det Hele ikke meget af disse Dandskon-

25 ster og forstaaer mig ikke derpaa. Dog kunde jeg ikke andet end erkiende Gabri's sieldne Færdighed, Styrke og Fasthed i sine Bevægelser, og Madame Ledet (om jeg ikke feiler) forekom mig den ene Gang, jeg har seet hende, ret nydelig og indtagende, uden at hendes Dands var udmærket. Compositionerne ere maadelige og ennuvante. Hvor savne vi her vor Galeotti! — Til Heibergs

30 Stykke havde Bournonville componeret en Dands af Matroser og Søfolk, som man paa Forfatterens Benefice-Aften begyndte at udpibe. — Hvorledes har det sig med Theatret i Stockholm? Er Balletten aldeles afskaffet, siden der skeer saadanne Udvandringer derfra, eller har man engageret saa fortræffelige Subjecter, at man kan undvære disse, som nu her gjøre saa god Lykke? — Det

35 vilde interessere mig endeel, at høre noget om eders Theater, og dets nyeste Tilstand, om Regieringen ganske har opgivet det, om der endnu spilles paa begge Theatre, m.v. En Mærkværdighed i vort Theaters Krønike er, at her næste Uge iblandt flere Ting til Benefice for Solodandser Funk skal opføres — Oehlenschlägers St. Hans Aftenspil! — Paa Løverdag giver man endelig

40 engang Ludlams Hule (der har været henlagt siden de første Gange det spil-

ledes) til stor Glæde for Alle, der elske Weyses herlige Musik. — Jeg maa ved denne Leilighed paaminde Dig om, at Du dog endelig engang kommer til Kiøbenhavn inden vor Frydendahl, der bliver mere og mere magelig, reent holder op at spille; thi en mere geniensk Komiker i det ham egne Slags findes maaskee ikke i Europa, foruden at hans Spil tillige i alle Roller af den finere 5 Verden og Hofflivet for det meste er mesterligt. Til det Tragiske duer han derimod kun lidt, uagtet hans Genie ogsaa har viist sig deri, at han i det mindste ret taaleligt har spillet Hakon Jarl og Harald Blaataand, f.Ex. Men nu er han heri og i mangfoldige andre Roller afløst af Dr. Ryge, et ligesaa eminent og endnu mere fleersidigt theatralsk Genie. Endelig have vi ogsaa forrige Vinter i 10 en Jomfru Jürgensen faaet en ypperlig, til Theatret ganske skabt Actrice for de høiere og finere Roller. Hendes Spil og hendes fortræffelige og tydelige Udtale, hvori hun blandt vore Actricer ikke har sin Lige, har i høi Grad indtaget mig; men smuk er hun slet ikke.

Ganske imod mit Forsæt har jeg forvildet mig ind i det Theatralske, hvor jeg 15 aldeles ikke har hiemme. Om Litteraturen hos os er der vel heller ikke meget nyt mere at berette; thi det er heri temmelig stille, og fra alle Kanter høres Klager over, hvorledes Afsætningen paa danske Bøger med hvert Aar aftager. At 2den Deel af Prof. Müllers ypperlige Sagabibliothek er udkommet, har Du maaskee alt erfaret. Endelig er ogsaa 1ste Deel af Grundtvigs længe og tidt 20 nok omtalte Oversættelse af Saxo og ligeledes af Snorre, til hvis Udgivelse al Danmark og Norge har været skrevet i Skat, og hvorom der saa ofte forud er blæst i Basunen, udkommet, ledsaget af to mægtig lange, smagløse og tildeels latterlige Dedicationer til Kongen og Prinds Christian, og to umaadelige Fortæ- 25 taler, som jeg kun har giennembladet. Begge Oversættelser ere trykkede i Quarto, med stor Postil-Stiil, til bedste for den agtbare danske og norske Bonde. Til hans Fornøielse skal det formodentlig ogsaa være, at Oversættelsen af den elegante Saxo, som dog i det mindste burde gives paa saa reent og godt Dansk, som vor Tidsalder kan fordre, er bleven udspækket med alle de trivielle, plumpe og gemene Talemaader, Mundheld og Ordsprog af det danske Sprog, 30 som Hr. Grundtvig er i Besiddelse af, og den hele Stiil i Oversættelsen (som i øvrigt ikke mangler den Kraft og Dygtighed, der er i Grundtvigs Sprog) er bleven ligesaa plæt og ofte burlesk eller lav-komisk, som Saxos Stiil er ziirlig, og Vedels Oversættelse for sin Tid reen og klassisk. Jeg kan i den Henseende blot dømme om Saxo, thi Snorre har jeg endnu ikke læst. Det 1ste Bd. af Saxo 35 indbefatter ikke engang $\frac{1}{4}$ af Originalen; Overs: skal altsaa komme til at udgiøre 4 Quartbind, allene for at de gamle Bønder skulle læse den uden Brillen, og Snorre bliver formodentlig endnu større. Da saa store Summer ere indkomne til Udgivelsen af dette Værk, og da Oversætteren af Regieringen har faaet

600 Rdlr. aarlig indtil Arbeidet er fuldført, kunde man dog vel have Ret til at fordre, at han indrettede Oversættelsen ikke blot efter sit eget ufeilbare Hoved; men saalænge han har den med hvert Aar stigende Vished om denne sin Ufeilbarhed, kan det jo ikke være anderledes.

5 Af andre Nova literaria veed jeg nu i en Hast ikke at mindes andet, end at Heiberg ved Nytaarstider udgav en Samling af sine lyriske Digte (der sendes Dig med flere Ting til Foraaret), og Hauch en Nytaarsgave under Titelen: Iris, hvori en Romanze af Oehl. om Shakspeare, mod hvilken Baggesen strax (i sine saakaldte Rosenblade) skrev en Parodie. Thiele udgav i Efteraaret 1ste
10 Bind af sin Samling af danske Folkesagn, der ogsaa skal blive Dig sendt. Han har i Vinter digtet en Tragoedie, som er antaget til Opførelse næste Vinter. For Pengene, han venter sig derfor, vil han i Sommer, i Selskab med et Par andre unge Mennesker, gjøre en Fodreise til Tydskland, Schweitz og Øvre-Italien. — Vor store Thorwaldsen er, til Alles Forundring, bleven — forlovet med en engelsk Miss Mackenzie, en Søster til en aldrende Lord, efter hvilken hun, naar han dør uden Børn, bliver Peeress, og, om hun faaer en Søn, der fødes i England, bliver denne Lord. Efter et Brev fra Hjort af 30. Jan. kunne vi til Foraaret bestemt vente Th. hiem, og han har, for at vinde Tid, arbeidet hele Vinteren ved Lys. Hans nyeste Arbeide er tre Grazier, hvis Skønhed og natur-
20 lige Ynde skal være uforlignelig; hvorimod Canova ligeledes nylic, efter Hiort, har fabrikeret »tre nøgne franske Kammerpiger, der coquette med alle Legemsdele, da det er dem nægtet, at dreie Øinene i Hovedet.« H. skriver mig ikke et Ord om hvorlænge han endnu bliver borte. Her har man sagt, han slet ikke mere kommer hiem, som hans Kiæreste vel ikke tager sig lidt nær. — Baggesen har udgivet sin Proces mod Hiort om Trylleharpen og Paragraferne, i
25 hvilken Anledn. Hiort dømtes til en Mulkt af 200 Rdlr.; men adskillige af de af B. paastævnte Beskyldninger af Hiort (hvoriblandt den »at B. paa flere Steder i sine Skrifter havde yttret en gemeen Tænkemaade« og »at han havde gjort sig skyldig i et litterairt Bedrageri« ved at udgive, som Nye Digte,
30 Poesier, der alt tilforn vare trykte, m.fl.) bleve ikke af Retten mortificerede. — Pastor Henderson, som til Foraaret med sin unge Kone reiser til Astrachan og Persien for det engelske Bibelselskab, er i disse Dage kommen tilbage fra en Reise til Carlskrona og Calmar og Wexiö. I disse Egne er saa usikkert at reise, at han fra Helsingborg maatte medtage en bevæbnet Husar til Eskorte, og
35 det uagtet der i Christianstad sidde 500 fængslede Forbrydere.

Jeg slutter nu ganske træt med den mig selv vedkommende Efterretning, at Hs. Majestæt under 27de Januar har havt den Naade at udnævne mig til Professor og at meddele mig Rang med Professores extraordinarii ved Universitetet, samt forundt mig aldeles gratis Bestalling. Men desværre ere mine

Indtægter derved aldeles ikke forøgede; tværtimod min Udgift til Rangskat ikke saa lidet forhøiet; og af Rang kan jo ikke engang en Excellence leve. — Mange og venlige Hilsener til Din gode Hustru og Andre, der endnu venskabeligen mindes

Din hengivne 5

C. Molbech.

Fra Professor og Rector Bloch i Roeskilde har jeg mange Hilsener og Taksigelser til Dig for Din gr. Grammatik, der har været ham en meget behagelig og interessant Gave, som han reciproce vil benytte ved en ny Ud-gave af hans Grammatik, der i Aar skal udkomme. 10

d. 25de Februar. — Jeg beder Dig bevidne Hr. Breda min hiertelige Deeltagelse i hans ædle og værdige Faders alt for tidlige Død. Vilde Du sende mig en kort Necrolog over denne fortræffelige og høit fortiente Konstner, skal jeg oversætte den til Indrykkelse i Kiøbenhavns Skilderi. — Men, kiære H.! hvorledes er det gaaet med Fru Bruns Skildring af Mad. Stael? — Derom er 15 jeg mangfoldige Gange bleven spurgt, uden at kunne svare. I Gaar Aftes opførtes, til Fordeel for Forfatteren, Baggesens Trylleharpe, og blev uagtet endeel Modstand af hans Parti, som forvoldte Slagsmaal i Parterret, og nogle Arresteringer, total udpebet. Han forudsaae sin Skiebne, og lod sig derfor sine Billetter betale med den 3dobbelte Priis, for dog at kunne trøste sig ved en 20 god Indtægt, som han ogsaa fik, hvorfor han, hedder det, vil giøre en Reise til Paris.

105. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 5 Mars 1819.

Heders Vän!

Så fort jag tackat dig för ditt vänskapsfulla sista, det jag i förgår hade nöjet 25 emottaga, vill jag öfvergå till besvarande af de hufvudsakliga frågorna i ditt Bref. — Hvad den angår: huru det kommer till, att ingen i Sverige köpt en Samling, som utbjudes för så godt pris, så lär du, som en tid vistats i Sverige, till en del kunna besvara den sjelf. Du känner neml. nogsamt, att här finnas så högst få, hvilka till den grad interessera sig för skön Konst, att de för dess 30 alster skulle vilja göra uppoffring af en Summa, så stor att man för den väl kan anställa ett dryckesgille. Och de få, hvilka lifvas af ett ädlare interesse, de äro afhållna genom den brist och den penningenöd, som nu snart i trenne år så hårdt nedtryckt alla sinnen och alla företag och kastat till och med rika personer i ett haf af förlägenhet. Härtill kommer den omständigheten, att man 35 en tid trott, det Hans Majestät sjelf skulle köpa denna Hörbergs artistiska Qvarlätenskap, och derföre har ingen falkat derpå. Men då nu mera detta hopp aldeles försvunnit, och Hörbergs fattiga famille icke kan längre undvara

den lilla inkomsten för hans händers verk, så måste dess Commissionär se sig om att få dem afsatta på annat håll. Hans Excellence von Bülow kan således vara aldeles trygg, i afseende på den fruktan att han skulle köpa ett slags skräp, som ingen här hos oss skulle vilja ha. Tvärtom, mången önskade sig
 5 gerna i den belägenheten att kunna göra sig till egare af detsamma. — Dock äro dessa Handteckningar visst icke alla af det värde, som utmärker den stora Collection, den Hans Majestät redan eger, då en stor del af dessa äro studier, dels efter Antiken, dels efter andra Målningar, gjorda under hans ungdomsvistande vid vår KonstAkademi. Dock är det alltid högst lärorikt och inter-
 10 essant att se huru ett sådant naturgenie uppfattat sina förebilder. Men dessutom finnes här flere compositioner, dem han sjelf fritt uttänkt, och deribland äfven hans sednaste arbeten, hans Croquier öfver nordiska Mythologien och början till hans afhandling öfver densammas bearbetande för bildande Konst. — Denna Samling är också hela hans artistiska Qvarlätenskap, i det skick
 15 den befann sig i hans ego vid Hörbergs död, med undantag af en svit handteckningar öfver Bibeln, om hvars köpande en Öfverste Hård, i Upsala, redan, under Hörbergs sista dagar, ingått i underhandling. — Af Oljefärgsmålningarne är den ena och den enda egna Compositionen, en esqvisse till en altartafla, men med synnerlig flit utförd och af en utmärkt förträfflighet. — De
 20 trenne andra äro Copior, efter Hemskeerck, Rembrandt och Åkerström. Den sistnämnda likväl temmeligen sjelfständigt behandlad. — En del Kopparstick äro icke af Hörberg, och dem han sjelf utarbetat, utmärka sig visst icke genom någon synnerlig fin och graciös Grafstickel; men de hafva den allmänna Charakteren af hans arbeten och äro i det afseendet af värde, att de gifva ett fullständigt begrepp om Compositionen i alla hans berömda Altartaflor. — De
 25 båda Böckerna utgöras åter af en del af Leopoldi Theatrum Machinarum och af Albrect Dürers bekanta skrift om människokroppens Proportioner. De ha blifvit skänkta af CanzliRådet Silverstolpe, som nu, efter Hörbergs död, hos hans familie anhållit att återfå dem. — Dessa äro de upplysningar
 30 jag har att meddela öfver denna af mig ofta genomsedda Collection, med hvars inköpande jag tror mig vara fullt försäkrad, att Hans Excellens icke skall finna sig missnöjd. —

Af HofArchitecten Nyström — hvilken åtog sig att bringa ett litet Pakett från mig i dina Händer — lär du väl redan blifvit underrättad, att skjålet
 35 till de franska Dansörernes och Danseusernas utvandring, var att söka deri, att vår Theater ej har råd att längre underhålla detta dyrlejda och pretentiösa Herrskap. — Hvad vår Theater angår, så hoppades vi, för någon tid sedan att den så kallade stora Theatern, för någon tid, skulle upphöra — det enda medlet för dess regeneration — men Hans Majestät har dock låtit öfvertala
 40 sig, att, af egna medel, lemna bidrag till dess underhåll, och således är allt

på gamla foten. Dock ha Spectaklerna fått en ny Chef, en Baron Åkerhjelm, som med all flit vill göra Epoch i deras Historia. Så har han bedrifvit, att vi från Opera-Theatern fått se Bifrost, Asken Ygdrasil, Balder och Forsete m.m. i en alltför underlig hopfuskad Ballet, kallad Balder, som gafs på Konungens födelsedag, och om fjorton dagar blir Hamlet uppförd, dock ej i sitt ursprung-⁵ liga skick, utan på Prosa omarbetad af Granberg. Och derefter är det läfvat, att vi skola tracteras med Kotzebues Octavia. — En af mina bekanta hade ganska skickligen öfversatt Ingemans Hyrden af Tolosa och inlemnad den till TheaterDirection; men den kunde icke emottagas — förklarades det — emedan den var för Religjös och affattad i rimfria Jam'ler. — Gerna ville jag¹⁰ alltså afsäga mig rättigheten att, under trenne år, åskåda våra theatraliska härligheter, om jag kunde blott få tillfälle att, i ditt sällskap, se St. Hans Aftens Spilet och något af Holbergs mästerstycken.

Hvad General Tawast angår, så har han just icke haft tillfälle, att på den militäriska banan, såsom Hjelte, mycket utmärka sig; men han är känd för¹⁵ en ganska kunnig man och som sätter värde på Kunskaper. Han var också en af General Helwigs närmaste umgängesvänner, och nästan den enda, ur hans Class, som förblef Helwig lika öppet tillgifven, efter hans fall hos oss. — Detta är allt hvad jag vet om denne General, som jag en gång aldrig har sett.²⁰

Tack, och tusen gånger tack för dina notiser om Danska Litteraturen och ännu mera för löftet om meddelande af vissa nyheter. Tyvärr! äro danska Böcker hos oss nu mera äfven så dyra, att man icke har råd att skaffa sig så många man ville. — Deremot, om I på andra sidan Sundet hade samma lust att läsa Svenska, som vi hafva att läsa Danska, så kunden I nu, med ert²⁵ förbättrade mynt, göra samma goda marknad med svenska Böcker, som vi gjorde med Danska för fem år sedan. —

Att Thorvaldsen skulle gifta sig, det hade jag för sex månader sedan kunnat underrätta dig; ty Atterbom, som tillbragt större delen af Sommaren med honom, har längesedan skrivit hit hem derom. — I ären att afundas, för det³⁰ I fån hem denne store Konstnär. Vi deremot lära snart missta vår messt låfvande Sculptör, Fågelberg. Han är åtminstone sinnad att för alltid lemna ett land, der han blifvit så hutlad och chikanerad som här, och der utsigterna för en bildande Konstnär, med hvar dag blifva allt dunklare och dunklare.³⁵

Upprigtigt gratulerar jag dig till den distinction, som din Monarch, så rättvist, tillagt dig. Visserligen hade det varit bättre, om en betydlig inkomst varit följden af din Fullmagt. Men emedlertid är det dock alltid en hugnad att se sig, icke aldeles obemärkt lemnad bland hopen.

Nu har du då läst min Svenska Vitterhets förra Del och den Heders Krans⁴⁰

jag åt Journalisten hopflätat och jag hoppas snart, att öfver dessa båda få höra ditt omdöme. Jag håller med, att ett tyst föragt oftast kan bäst vara användbart mot litterära angrepp; dock gifvas andra tillfällen, då det är nödigt taga bladet från Munnen. Och nödigt är det att, åtminstone en gång, visa att
5 man kan slå ifrån sig.

Något litterärt nytt, af märkligare art har jag för ögonblicket ej att berätta, än att här tryckes på tvänne Danska och Svenska Lexiker. Det ena, ett Hand-Lexikon, af en Magister Lundblad, det andra ett stort kritiskt arbete, af en Norrman vid namn Thulstrup. — Ett Gymnasium skall i Stockholm anläggas
10 vid hvilket jag söker Grekiska Lectionen. Får jag den, då kan jag hoppas att se min önskan uppfylld, att få besöka eder Axelstad. —

Din

L. Hammarsköld.

P.S. Tack för meddelandet af Möllers Parodi: Den är ganska qvick, i synnerhet
15 mot slutet. — Hvad kan förmå Hjort att stadha utom fäderneslandet? —

106. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 5 Juni 1819.

Bäste Vän!

Då Baron Holstein nu återreser till Köpenhamn, kan jag icke försumma tillfället, att sända dig Sednare Delen af min Svenska Witterhet, öfver hvilken,
20 liksom öfver den förra, ett omdöme af dig vore mig ganska kärkommit. — Dock det var så länge sedan jag hade det nöjet, att se en enda Rad från dig. Hvad vållar detta? Är du missnöjd med mig, för det att den tillärnade handeln af Hörbergska qvarlåtenskapen icke lyckades? — I det fallet gör du mig orätt. Det är visst att jag i denna affair förfor så öppet och driftigt, som jag
25 förestälde mig man borde; men jag kunde icke ana, att Sterbhusets Commissionär, Hr Secreteraren Reutersvärd; på en gång började underhandla med tvänne särskildta Personer, för att avsluta med den, som först hade tillfälle att yttra sig.

Denna Sednare Del af min Bok har här väckt ännu större förargelse än den
30 förra. Man gjorde till och med försök att få den af HofCanzlersämbetet aktionerad och då det icke ville lyckas, har man utspridt en mängd med handskrifna Pasqviller emot mig, i hvilka den högsta pointen är den anmärkningen, att man borde ge mig kroppsligen stryk, emedan annat icke biter på mig. Förargelsen blef neml. så mycket större derigenom, att jag, ungefär vid samma tid,
35 som min bok utkom, fick ett pris i VitterhetsAkademien för ett utkast till en Historia öfver det philosophiska Studium i Sverige under äldre tider. Det gjordes många tillställningar för att komma under väder med, hvem som väl vore

Författare till denna Afhandling, och då man trodde sig säker på att det icke var jag, tilldömdes mig Priset. När då Namnsedeln bröts, och mitt namn blef bekant, blef förvåningen så mycket större och Leopold sjuknade på stället, måste föras i vagn hem från Akademien och har varit sängliggande allt sedan, ja! nära döden. Sådana Personer äro dessa våra gamla Akademister! 5

Hvad som dock fögnat mig, är att detta Pris tilldömdes mig medan Hallenberg ännu var kvar, som Secreterare i Akademien. Men samma dag, som Medaillen till mig öfverlemnades fick han sitt afsked, från alla sina beställningar, dock med bibehållande af sina Löner såsom Pension. Nyss förut hade han utgifvit första Delen af Anmärkningar vid Lagerbrings Svenska Historia, i 10 hvilka man åter träffar hans ovanligt grundliga Erudition och djupa forskningsanda.

Atterbom är nu på återvägen till Fäderneslandet. — Enligt hans sista Bref, skulle han den 1 Maj lemna Breslau för att begifva sig till Berlin och efter någon tids vistande der, ämnade han öfver Köpenhamn resa hem, der han 15 trodde vara mot slutet af Augusti. Sin Fågel Blå har han i Italien fulländat och flere andra större Poemer lära, enligt hans ord, vara frugten af denna utländska Resa.

Emedlertid arbeta hans Vänner i Upsala, med Tidskriften Svea, af hvilken andra häftet, vid Midsommarstiden läser utkomma. — Äfven vänta vi snart 20 från Upsala Bokpress, första Delen af Thorilds Arbeten, färdiga frammot Hösten. — De tolf första Sångerna af Odysseén, öfversatta af Wallenberg, hafva i dessa dagar utkommit.

Representationen af Hamlet gick här ovanligt lyckligt. Väl har Granberg på det liderligaste tillhunsat Pjesen, men detta stora Mästerstycke kan aldrig 25 totalt förstöras och det som var kvar, var tillräckligt att hos Publiken väcka en förtjusning, som vår Theaterpublik aldrig förr erfarit, och hvilken öfvertygat Directionen, att vill man vidare ha fullt hus, måste man ge Pjeser af annan anda, än dem med hvilka man hittills tracterat oss. — Leopold var på en af Representationerna, och då han bortgick yttrade han sig: »Den der Käring- 30 Historien tog sig verkligen bättre ut än jag förmodat.» Sådän Konstdomare är han.

Bäste Vän! några litterär-Notiser från Danmark vore mig nu snart högst kärkomna om du hade tillfälle att meddela några sådana. Redactionen af Svensk LiteraturTidning har flere gånger påmint mig, att det var längesedan 35 jag meddelade Tidningen några sådana.

Härjemte sändes dig äfven en Nekrolog öfver Breda. Ville du i anledning deraf, om denne förtjente Konstnär säga några ord i någon Dansk Tidning så vore det väl, emedan kabalen ännu fortfar här mot hans minne, och, efter

gammal vana, först utlänningars omdömen måste göra slut på dem. — Westin har blifvit hans efterträdare, som Kgl. Historiemålare.

Ville du vara god och till Professor Nyerup öfverlemna det medföljande Exemplaret äfven af denna del af mina Anteckningar. Hans yttrande öfver dem vore verkligen interessant att erfara. — Jag och Imnelius hafva börjat utgifva en samling af Svenska Folksagor, hvars första Del vi ämna tillegna Gubben Nyerup i anseende till hans stora förtjenster om denna Vitterhetsartens Litteratur i Norden. Jag hoppas att han icke skall illa upptaga detta uttryck af varm högagtning för hans Person och hans Meriter.

Äfven måste jag anhålla hos dig, att du ville vara god och bedja Secret. Deichmann, ju förr dess heldre, sända mig 1° ett Exemplar af Code Napoleon; 2° ett af nu varande franska Constitutionen och 3° af nu der gällande Wallagen, i fall dessa äro tryckta. Baron Anckarsvärd — den märkvärdige Talaren under sista Riksdag — önskar sig snart ega dessa Böcker och de skola, genast efter inhändigandet, blifva betaldte. Äfven anhåller jag, för Prof. Lundwalls räkning, om ett Exemplar af Ingemanns Blanka. — Visserligen skulle jag sjelf, för egen del, önska några danska Böcker, om ej det nuvarande cursförhållandet, gjorde det för en liten Cassa, sådan som min, nästan omöjligt. Dock kan jag ej afhålla mig ifrån att bedja dig laga att jag får ett exemplar af Kruses båda i Athene Recenserade Noveller. —

Ämnar du dig öfver till Skåne, för at bese det stora Lägret på Bonarps hed i Sommar? — Din Kung har ju lofvat att hedra det med sitt besök? —

Glöm nu icke aldeles bort din upprigtigt tillgifne Vän

L. Hammarsköld.

25 107. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn. d. 25. August 1819.

Min kiære og troe Ven!

Med megen Grund kunde Du i Dit seneste Brev (af 5. Jun.) undre Dig over min lange Taushed; men jeg haaber i mit Hierte, Du aldrig nogen Time har tilskrevet denne andre, end tilfældige Aarsager, der ikke paa nogen Maade kunde være udsprungne af formindsket Hengivenhed. Thi en saadan Aarsag vil sikkerlig aldrig imellem os finde Sted, om det endog skulde skee, at vi i hele Aar ikke kom til at skrive hinanden til. Vort Venskab, grundet, som jeg tør troe, ikke blot paa personlig Velvillie; men ogsaa paa giensidig Agtelse, har udholdt mange Aars og mange Forholds Prøve; det vil vist ogsaa bestaae i enhver, som den kommende Tid maatte medføre. Hvad min Efterladenhed i Brevskrivning angaaer, da veed Du vist alt for længe siden, at jeg for at skrive Breve med Lyst, maa have Helbred, Rolighed og god Tid. Alt dette har jeg

næsten aldrig manglet mere, end i Sommer. I flere Henseender har dette Aar været mig høist vigtigt, forandret adskillige Hovedforhold i mit Liv, og bestemt en vigtig Deel af min Fremtids Skiebne. Herved maa jeg allerførst berette Dig, at en ædel og sielden Pige har skienket mig sit Hierte og knyttet sit Livs Skiebne til min — vist ikke meget heldige eller ønskelige. Allerede siden Foraaret har 5 denne Forbindelse fundet Sted, og jeg maa vel bebreide mig, ikke tidligere at have underrettet en Ven derom, om hvis varme og redelige Deeltagelse jeg kan være saa overbevist. Har at tale meget om min tilkommende Hustrues Egenskaber og Fuldkommenheder, føler jeg mig ikke oplagt til; men jeg ønsker af mit hele Hierte, at Du selv engang maa komme hid for at lære at kiende 10 min kiære Johanna i hendes hele Elskværdighed. Selv med den største Rolighed i Betragtning og Bedømmelse (og Du kan tænke Dig, at om ikke andet, maa dog Aarene have bragt mig en saadan) kan jeg sige om hende, at hun er et af de siendeste, og fornømmelig fra Hiertets Side høiest begavede qvindelige Væsener, som jeg har kiendt eller kunnet forestille mig. Hendes hele fromme, 15 kiærlighedsfulde, dybt følende Siæl er præget i hendes ædle, skønne og af den høieste Reenhed omsvævede Aasyn, og i hvert hendes Ord taler det varme, elskende, sig selv forglemmende Hierte. Hendes Væsen og Charakter er i alle Maader saare sielden og ualmindelig i vor Tid, og udmærket især ved en Reenhed, Fromhed og Naturlighed, der ikke kan tænkes høiere hos en Pige. Ogsaa 20 fra Aandens Side har hun herlige Gaver, uden just at høre til de genialske Fruentimre, der ere saare faa og saare let kunne tage en forkeert Aandsretning. I hendes Dannelse er der fra først af kommen lidt vel meget Fransk og overhovedet Udenlandsk; men senere Bekiendtskab med den tydske og engelske Litteratur har alt gavnet hende meget. Hun taler alle disse tre Sprog med Færdighed; og af hendes øvrige Talenter vil jeg kun nævne, at hun har en sielden 25 Fuldkommenhed i Blomstermalning og megen Dannelse og Færdighed i Klaveerspil. Mere end Alt er hendes fortræffelige Charakter og sieldne Elskværdighed, der giøre hende yndet og elsket af Alle, der kiende hende nok for at fatte og forstaae hende. — Nu har jeg sagt Dig Alt hvad jeg her kan sige Dig om 30 min Elskede. Det øvrige maa Du selv komme for at see. Hvor lidt jeg kan føle mig værdig til en saa ædel Piges hele Kiærlighed, behøver jeg vist ikke at sige Dig. Mit høieste Ønske er, at Gud vil styrke mig til uafsladelig mere og mere at kunne stræbe efter at blive det. —

Det har altid været min Skiebnes Bestemmelse, at jeg ikke maatte i nogen 35 Periode af mit Liv føle mig fuldkommen lykkelig, hvilket uden Tvivl min skrøbelige og med mangan Feil og Svaghed beheftede Natur ikke taaler. Saaledes er det ogsaa nu, da ligesom en ny Lykkes Stjerne er oprundet paa mit Livs Horizont. For ikke at glemme at Støvets Lod er Ufuldkommenhed og Skrøbelighed, har jeg i Sommer maattet prøve en Svaghed i Kræfter og Hel- 40

bred, der ikke i mange Aar har været større hos mig. Mit Nervesystem har været i høi Grad angrebet, den stærke Hede og anstrengende Arbeider have bidraget end mere til at svække mig; og uden at have ligget en eneste Dag til Sengs, har der været mange Dage, ja Uger, hvori jeg troede at føle, at min
5 Natur ikke længe vilde udholde saa fortærende og al Livskraft nedbrydende Lidelser. Noget bedre er det nu med mig. En lille Reise i Ferierne, og et Par Ugers Ophold paa Landet i dyb Rolighed, hialp mig noget. Søbad har jeg ogsaa fundet, som sædvanlig, velgiørende for mig; men desværre har jeg været saa overvældet med Arbeider, især paa Bibliotheket, at jeg ikke engang har kunnet
10 virke det for min Helbred, hvorved det ellers maaskee kunde staaet i min Magt at bidrage til dens Forbedring. — Nu forestaaer mig en Udenlandsreise, som jeg haaber skal have flere gavnlige Virkninger for mig, baade physiske og intellectuelle. Om tre Uger forlader jeg, om Gud vil, mit elskede Fædreland, og alt det Kiære og Dyrebare, som det indeslutter. Over Kiel og Hamburg
15 agter jeg at gaae til Amsterdam; derfra over Brüssel at gaae til Paris. Her og i London agter jeg at tilbringe Vinteren; til Foraaret at bereise Rhinegnene, det sydlige Frankrige, og giennem Schweiz at drage ned i det hesperiske Land. Fra Italien tænker jeg derpaa mod næste Vinter at gaae til Tydskland, og tilbringe denne Vinter i Wien, München, Berlin og flere Stæder. I Foraaret 1821
20 er det min Bestemmelse at være tilbage. Saadan er min Plan. Til dens Udførelse maa Gud give Lykke og Bistand.

Da jeg nu har saa kort Tid tilbage, inden jeg, i det mindste vel paa halvandet Aar, forlader Danmark, maa Du endelig opfylde min Bøn: med første Post efter dettes Modtagelse at skrive mig til, for at jeg i det mindste eengang endnu
25 før min Reise kan høre noget fra Dig, og erfare hvorledes Du og Din Familie lever. Jeg har ogsaa det Haab, ikke ganske at savne skriftlig Meddelelse fra Dig imedens jeg er udenlands; og skøndt Du vel ikke meget hyppigen vil høre fra mig, tør jeg dog nok love Dig, at Du i det mindste skal faae ligesaa tidt Brev fra mig, som fra Atterbom. Naar Du under min Fraværelse vil tilskrive
30 mig, beder jeg Dig tilsende Secretair Deichmann Dine Breve, skrevne helst i Octav, og, for Portoens Skyld, paa fiint Postpapir. De ville da sikkert, med mine andre Breve herfra, komme mig til Hænde.

Med Taknemmelighed, og ikke uden Undseelse, har jeg modtaget Gaven af Din svenske Litteraturhistorie, hvoraf jeg har giennemlæst 1ste Deel, og adskillige af de interessanteste Partier i anden. Hvormeget denne Bog har interesseret mig, kan Du lettelig, uden al Forsikkring, indsee. Jeg har fundet den, ikke blot et ved den Møie, Flid og Nøiagtighed, som det har fordret, saare hæderværdigt og fortienstligt Værk; men ogsaa udført med saamegen Sandhedskjærlighed, Frimodighed, Upartiskhed og Retfærdighed, at kun den mest
40 indskrænkede, upatriotiske Eensidighed, eller den krænkede Indbildskhed

og saarede Forfatterstolthed kan faae i Sinde at dadle et Arbeide, der ikke blot gør sin Forfatter, men den svenske Nation og dens Litteratur sand og varig Ære. Thi hvad Sverrige eier af egen Litteratur, og hvad der i denne fortiener Opmærksomhed, Interesse og Agtelse, er jo nu første Gang lagt for Verdens Øine. Nu først kan Litteratoren og Videnskabsmanden, veiledet ved en lærd og tænkende Kiender, begynde at tænke paa at studere en Litteratur, som man hidtil kiendte enten blot af Navn, eller af de mest falske og partiske Efterretninger. Det gør mig meget ondt, at min forestaaende Reise, min slette Helbred og de mange nødvendige Forretninger, hvormed jeg i det sidste Aar har været overvældet, ikke har tilladt mig — efter mit Ønske — at benytte Dit Værk til en Udvidelse og Omarbeidelse af min Udsigt over den sv. Nationallitteratur for den tydske Overs. af min Reise. Adskillige Tillæg og Forbedringer tænker jeg dog endnu før min Afreise herfra at tilsende Oversætteren; hvortil der endnu er god Tid, da 2den Deel først i dette Efteraar udkommer. Jeg havde ogsaa haabet og ønsket, at kunne være den, som i Danmark gjorde Dit Værk offentlig bekiendt; men dette, som saa mange andre gode Forsætter, har min daarlige Helbred endnu mere, end alle andre Hindringer, hidtil ikke tilladt mig at udføre. Men »Giemt skal dog ikke være glemt«, som Ordspøget lyder. En dansk Omarbeidelse af min Udsigt er et Arbeide, jeg, om Gud under mig Liv og Kræfter, bestemt har foresat mig efter min Hiemkomst; og da skal tilvisse Du og Dit Værk skee fuld Ret; og med mere Nøiagtighed og Fuldstændighed, end 1815 skal jeg da kunne skildre den svenske Litteratur for mine Landsmænd. Prof. Nyerup (der siden i Vinter er Enkemand) har ogsaa været meget tilfreds med Din Bog (i det mindste som Litterator) og har for længe siden sagt mig, at han i den Anledning vilde tilskrive Dig.

Om vor nyeste Litteratur kan jeg af Mangel paa Tid og Rolighed ikke meddele Dig saa udførlig Efterretning, som jeg gierne vilde. Du maa nøies med heel korte Noticer om det vigtigste, der siden sidste Vinter og Foraar hos os er udkommet. — Det allervigtigste, for Danmark mest ærefulde heraf er uden Tvivl et videnskabeligt, botanisk Pragtværk af Cand. Theol. Lyngbye: Tentamen Hydrophytologiæ Daniæ, i 4to med 70 Kobbertavler, udkommet paa offentlig Bekostning, og unegtelig et af de vigtigste botaniske Værker, noget Land har at fremvise. Oehlenschläger har udgivet: Nordens Guder, et episk Digt — omfattende den hele Cyclus af den eddiske Mythologie, behandlet paa lige Maade (men i forskiellige Versemaal og Sang-Arter) som Thors Reise til Jotunheim, som heri ogsaa er aftrykt, og hvortil de følgende Sange slutte sig. Ikke altid har han i disse været saa heldig, som i hiint mesterlige, af Ungdomsvarme besælede Digt. Af Dr. Heiberg*), F. Schaldemose og

*) Dennes Digte findes bl. a. mere i den lille Pakke til Dig, der saa længe har ventet en Leilighed til Stockh.

C. Boie (Oversætteren af Müllner's Brøde — uden Tvivl ogsaa en Brøde mod sand dramatisk Kunst) ere i Aar udkomne Digtsamlinger. Kruse har udgivet adskillige af sine dramatiske Værker i 2 Bind; samt en ret god dramatisk Journal, hvoraf hidtil 9 Hefter ere udkomne. Capitain P. Wulff i Søetaten, 5 et godt Hoved, der ogsaa i Poesien har forsøgt sig lidet, fortsætter, ikke uden Held, Foersoms ypperlige Shakspeare, hvoraf 7de Bind i Aar er udk. Allerede i Fior udkom 2 Bind Digte af Foersom, som jeg nyligen i Litt. Tidenden har recenseret. (Haves dette Blad aldeles ikke i Stockholm? — Du nævner det i det mindste aldrig.) Af Thieles danske Folkesagn er 2det Bind udk. (han 10 er for nærværende Tid paa en Reise i Tydskland, Schweiz og Italien, hvorfra han i næste Maaned ventes hjem.) Sibbern har udgivet 1ste Bind af en udførlig Psykologie, og har nyligen giftet sig med en meget ung Pige. Af Grundtvigs Snorro og af hans Saxo ere omsider de 1ste Bind udkomne i Quart. Af Saxo indeholder dette Bind kun $\frac{1}{4}$ Deel, og koster 4 Rbdlr. Det bliver en dyr 15 Saxo for Folket i vore pengetrange Tider. 2den Deel af den islandske Sturlunga-Saga er udkommet; og 2de lærde Priisskrifter (af Werlauff og Pastor Outzen i Hertugd. Slesvig) om det danske Sprogs Skiebne i Sønderjylland, samt 3die Deel af vor berømte Jurist Etatsraad Ørsteds Eunomia. Den 86 Aar gamle Overberghauptmand Brünnich (bekiendt som Naturhistoriker) har 20 udgivet et godt historisk Værk over de norske Biergværker fra 1516—1623. — En af Geh. Raad Bülow i Fyen udsat Præmie paa 250 Species for den bedste Lovtale over Daniel Ranzau, er i Aar bleven vundet af en Cand. Theolog. Tetens, og hans Skrift i disse Dage udkommet. Desuden en anden af Capitain Fibiger, af hvem vi ogsaa have et historisk Værk over Dan. Ranzau og hans 25 Felttog i Vente. Flere Lovtaler af Professor Boie, Biskop Hiort (som fik den anden Præmie) og endnu Andre, skulle udkomme. Høst har begyndt en ny Journal for Politik og Historie; Nyerup udgivet 1ste Bind af Danskes Reise-Iagttagelser, og Rahbek fjerde Gang opkogt og omdøbt sin Minerva under Navn af Hesperus. Han og Nyerup har udgivet Historien af den danske 30 Digtekonst under Frederik V. Regiering. — Dette er omtrent alle de nova litteraria i Danmark, om hvis Tilbliven og Existents jeg kan melde noget. — For nu at ende med mig selv, saa har jeg vel, uagtet min Helbreds slette Tilstand i Sommer og andre Forhindringer (hvortil hører, at jeg fra Aarets Begyndelse til min Afreise faaer noget over 4 Folio-Bind af vor Catalog færdige) 35 ikke været ganske literarisk uvirksom; men dog langt fra ikke udført, hvad jeg havde haabet at bringe i Stand inden jeg tiltraadte min Reise. — Tvende historiske Arbejder har jeg i Aar begyndt; det ene: Europa i Middelalderen, en historisk Skildring, 1ste Afdeling: om Hierarchiet; 1ste Stykke, som trykkes i det Skand: Litterat. Selsk. Skrifter, og hvoraf 1 Exemplar skal blive Dig 40 sendt. Det andet er en Prøve af Danmarks Historie, saaledes som jeg omtrent

efter Kilderne vilde fortælle den, i Kong Erik Plogpenning's Historie. Opnaaer jeg, efter min Hiemkomst, den Understøttelse jeg behøver, for at kunne opoffre mig til dette Arbeide, da vil dette og lignende histor. Værker blive Hovedgjenstande for min Virksomhed i den Levetid, jeg kan have tilbage. — Den tydske Overs. af mit Skrift over Hörberg er i Sommer udk: Et Exempl. deraf, tilligemed nogle flere Smaating af vor Litteratur (heriblandt ogsaa Kruses Noveller, hvorom Du engang skrev) har længe i en liden Pakke ventet paa en Reisende, der vilde medtage den til Stockholm, da den var vel lille at sende allene med en Skipper. Nu haaber jeg dog i al Fald, at den kan følge med en anden Pakke til Mag. Schröder, til hvem jeg tænker at skrive 10 nogle Linier, som anbefales Dig. Jeg var i Gaar i Selskab med den nærv. svenske Leg. Secr. Hr. Canzow, som med det første reiser til Tydskland og Italien — et smukt ungt Menneske; men, som det lader, heel fornem og temmelig indtaget af sig selv. Jeg taler da hellere, naar det skal være, med Tawast, der uden Tvivl er en Mand af Forstand og Snildhed. — Thorwaldsen venter man endnu 15 bestandig hertil i Vinter, over Warschau, hvorfra det hedder at han reiser i Selskab med Maleren Lund. — Skulde hændelsesviis nogen Leilighed til Stockh. herfra blive Dig bekjendt før mig: da forsøm ikke at lade Din lille Bogpakke afhente i den Gyldendalske Boglade. — Jeg haaber endnu at kunne tilmelde Dig naar min Afreise herfra skeer; i det mindste skal Du dog sikkert faae 20 Brev fra det 1ste Sted, hvor jeg kommer i nogen Rolighed, som bliver Paris. Jeg fornøier mig ved Haabet om inden min Afreise at modtage Efterretning fra Dig, og under min Fraværelse at erindres af Dig med sædvanlig Bestandighed og deeltagende Venskab. Dig ønsker jeg alt godt og kiært i den Tid, da jeg fiernes længere, end sædvanligt fra Dig og Dit Fædreland. Dette Ønske og 25 min venligste Hilsen bringe Du ogsaa Din Hustru, Din Broder paa Tuna, og andre Bekjendte, som endnu mindes

Din bestandig hengivne Ven

C. Molbech.

108. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 3 Sept. 1819 30

Mycket gode Wän!

Werkeligen började jag att blifva rätt orolig öfver din ovanligt långa tystnad. Icke, att jag ett enda ögonblick tviflade på din fortfarande vänskap för mig, ty vår ömsesidiga tillgifvenhet skall visserligen, som du säger, blifva orubbelig af alla händelser, men jag fruktade för din hälsa, och denna fruktan 35 ökades, då Baron von Holstein återkom från Köpenhamn, utan att hafva råkat dig. Ditt bref har också öfvertygat mig, att min fruktan icke varit

ogrundad, ehuru det icke tyckes antyda att du, såsom jag, denna Sommar, varit sänghiggande — så har neml. varit förhållandet med mig under två månaders tid, tillfölje af en nerveus Frossa. — Jag tillskrifver derföre denna din tystnad icke denna obehagliga, utan en mera angenäm orsak, neml. din inträfs
5 fade Förlofning. Det är naturligt, att i denna kärlekens första saliga dagar, innan man är fullt försäkrad om det hjerta man söker, måste andra föremål glömmas, och allt vidare tal om den saknad jag erfarit af dina uteblifna bref, upplöser sig derföre i en upprigtig och hjertelig lyckönskan, till din vundna Ledsagerska genom lifvet. Mätte icke hinder störa detta sköna band och om-
10 ständigheterna för eder huslighet alltid blifva lika angenäma och gynnande, som jag, af den kändedom jag eger om din karakter och den jag fått genom din beskrifning öfver din älskade, är säker att eder inbördes hängifvenhet skall vara oföränderlig! I alla fall, har du dock, genom detta band, vunnit en trösterska för alla sorgliga tillfälligheter, som vida öfverträffar äfven allt
15 hvad den varmaste mans vänskap kan erbjuda, och dertill beder jag dig ännu en gång mottaga min lyckönskan. — Jag kan också icke undgå att se ett lyckligt omen för vår vänskap deri, att din älskade har samma förnamn, som min goda hustru, neml. Johanna. Och min Johanna har också uppdragit mig att bedja hälsa din, ehuru för henne obekant, som från ett upprigtigt Sys-
20 terhjerta. —

Äfven din utländska resa, den du nu ändteligen kan företaga, anser jag, som en lycklig omständighet, emedan jag hoppas att den på din hälsa och ditt lynne, skall hafva samma goda verkan, som Atterboms resa haft på hans, att döma af det sista bref jag, för ett par månader sedan erhöll, från honom
25 dateradt Berlin, der han ännu vistas. Visserligen kommer jag att sakna ditt vistande i Köpenhamn, då jag nu derifrån, under så lång tid, icke kan erhålla några litterära underrättelser; men jag hoppas dock, att du, efter löfte, någon gång, äfven från Utländsk botten hågkommer mig med några rader. I synnerhet skulle jag vara dig mycket förbunden, om du från Paris, en gång, under-
30 rättade mig, om det verkliga tillståndet af det närvarande franska Måleriet. Ett par derifrån hemkomna Svenskar, ha beskrifvit det, som konstens högsta höjd, men deremot har jag, i ett par Taflor af Gerard och en af David jag haft tillfälle att se, icke kunnat upptäcka annat än en viss ganska stor mekanisk färdighet, ett ytligt apande af Antiken och en ganska känbar brist på innerligt
35 alfvar och högre betydelse af Konstverket.

För de Notiser du om ditt Fäderneslands Litteratur mig lemnat, tackar jag dig mycket. De äro mig så mycket mera dyrbara, som jag på länge icke kan vänta några dylika. Det är mig verkeligen påkostande att veta detta förut, ty jag har ingen tillgång till Dansk LitteraturTidende, hvilken väl hålles för
40 Bibliothekets räkning, men som af Wallmark sjelf upptages, så att den ej

kommer på Bibliotheket förr än flere år efter. Så har i Sommar Tidningen för 1814 och 1815 först blifvit tillgänglig.

Af svensk Litteratur är det vigtigaste hos oss utkomna, den förträffliga Boken Tessin och Tessiniana, af f.d. CanzliPresidenten Ehrenheim, näst Scriptores rerum Svecicarum, det vigtigaste verk i vår Historia, som, på lång 5 tid utkommit. Äfven för ditt Fäderneslands Historia är denna bok icke utan interesse. Den framställer förträffligt förhållandet mellan de båda Grannrikerna, under Kon. Fredriks Regering, och bland annat Danmarks inflytande på det hittills så föga utredda Phænomenet i vår Historia, neml. Dalupproret. — Vidare har i Upsala utkommit ett interessant Arbeta, som dock icke gerna kan 10 räknas till Svensk Litteratur, emedan det är utgifvet af en Tysk, von Schröter, neml. die Finnische Runen, innehållande en Samling af finska nationalqväden, med tysk metrisk öfversättning. Denne unge, snillrike Tysk, som under sitt års vistande vid Upsala, lärt sig både Finska och Lappska, har äfven samlat en stor mängd Poemer på sistnämnde Språk, dem han, efter återkomsten 15 till sitt Fädernesland, ernar utgifva. — Har du sett 1^a Häftet af Svea? — Dess andra Häfte väntas i desse dagar. —

Det fagnar mig obeskrifligen att du är så nöjd med mina Anteckningar öfver Svenska Vitterheten. Att en verklig kännare gillar ens verk, är den högsta belöningen man kan påräkna för dylika verkeligen mödosamma företag, och 20 han skall lätt förlåta de brister, som oundgängligen vidlåda det första Försöket. Äfven von Schröter är med mitt bemödande tillfreds, så att han funderar på att öfversätta det på Tyska. — Att utbreda någon kännedom öfver mörkret i mitt Fäderneslands litterärhistoria är min högsta önskan och derföre arbetar jag på att till närvarande tid fortsätta min af [Vitter]hets, Historie och An- 25 tiqvitetsAkademien belönda afhandling öfver Svenska Philosophiens Historia, och sedan utgifva den. Derföre, om du [efter] din återkomst blir din Föresats trogen, att utvidga din Öfversigt af Svenska Litteraturen, tror jag mig, med detta verk, kunna lemna dig en ny hjälpreda. Af detta skall Grundtvig också, om han bryr sig om att taga notis deraf, erfara att Sverige verkeligen icke, 30 efter hans påstående, saknat Personer, som sysselsatt sig med philosophiska forskningar och grublerier.

För de Danska Böcker du mig ämnat och redan i en packe hopslagit, tackar jag dig mycket. Mätte de snart komma, ty jag längtar obeskrifligen efter dem. — Apropos deraf! Har du varit god och tillsport Secret. Deichman, om han 35 kan skaffa Baron Ankarsvärd, de i mitt sista dig tillskrifna Böcker: Code Napoleon, samt nu varande franska Constitutionen och Wallagen?

Har du ännu erfarit, att Prof. Schildener i Greifswald, utgifvit på Tyska, Hörbergs lefverne?

Och nu, Bäste Molbeck! slutar jag med, att af hjertat önska dig en lycklig 40

resa och att bedja dig, äfven på fremmande botten, bibehålla den vänskap, hvilken du skänkt din innerligt tillgifne

L. Hammarsköld.

109. Til Lorenzo Hammarsköld.

Altona. 5te Septbr. 1820.

5 Kiære, trofaste Ven!

Paa Grændserne af mit Fædreland vender min Tanke sig til den fierne, skønne Kongestad ved Mälarens Bred, hvis endnu levende Billede hos mig jeg vel ønskede, at kunne engang endnu i mit Liv fornye paa Stedet selv, og til den Ven, hvis Erindring ikke har forladt mig paa min vidtløftige Vandrings-
10 færd, skiøndt min Taushed kunde synes at tale herimod. Jeg vil saameget mindre undskylde denne, da mit Forsæt, at skrive Dig til, oftere har været saa levende og alvorligt, at det vel burde have været udført. Du maa Selv afgjøre, om en yderst urolig, ofte besværlig, altid med Arbeide og Adspredelser udfyldt Reise kan tale noget til min Undskyldning.

15 At jeg allerede nu, i det mindste $\frac{1}{2}$ Aar før den oprindelige Bestemmelse, er i Færd med at ende denne Reise ved at vende tilbage til mit Hiem, vil maa-skee være Dig, saavel som flere af mine Bekiendte i Danmark, uventet. Til at forklare det, behøver jeg kun at sige, at jeg ikke følte mig skikket til at forlænge denne Reise over et Aar, at jeg i denne Tid har kunnet opnaae i det mindste
20 eet af dens Hoved-Øiemed, local Kundskab til de største og vigtigste Bibliotheker i Europa og deres Indretning, og at min uvisse, ikke meget opmuntrende Stilling gjorde mig en længere Fraværelse fra mit Fædreland ufordeelagtig og betænkelig. For min Helbred og min Sindsstemning har min Reise desuden ikke ganske havt de fordeelagtige Følger, som mine Venner ventede. Jeg vender
25 tilbage ikke meget raskere eller muntre, end jeg drog ud; det uerstattelige Tab af min fortroligste Ven (jeg veed ikke, om jeg tilmeldte Dig det før min Afreise fra Kiøbenhavn, som det i høi Grad forbittrede mig) har jeg neppe nogen Dag paa min Reise kunnet glemme; og hvor føleligt vil det endnu være mig ved min Hiemkomst! Jeg vender imidlertid tilbage, beriget med herlige
30 og evige Erindringer; en ædel, høit elsket Piges Kiærlighed og nogle faa Venners Deeltagelse, om end ingen udvortes Lykke, venter mig der, hvor min Siæl og mit Hierte dog ene kunne trives.

Uagtet en saa tør og kort Reise-Route, som jeg her kan give Dig, ei kan op-bygge Dig meget, vil jeg dog benytte Leiligheden til at fortælle Dig, hvor-
35 ledes jeg fra først til sidst indrettede min Reise og hvilke Lande og Egne den har ført mig til. Du vil finde, at om den ikke har varet længe, har den været extensiv nok i Rummet. — Det var for lidt mindre end et Aar siden at jeg forlod Kiøbenhavn, gik med Dampskibet til Kiel, herfra over Hamburg og Han-

nover til Goettingen, hvor jeg opholdt og udhvilede mig adskillige Dage. Over Cassel, hvor jeg ogsaa tilbragte et Par Dage, som DHrr. Grimms Bekiendtskab gjorde mig ret interessante, gik Reisen til Frankfurth og Maynz, og derfra gjorde jeg den uforlignelig skønne Rhinreise til Bonn, hvor jeg i Arndt og Welcker havde Bekiendte fra Danmark, og blev et Par Dage. Den fornemme 5 A. W. Schlegel, som jeg troer nu igien har ladet Politiken fare (og om hvis forulykkede Giftermaal med en Datter af Theologen Paulus, som man fortæller, fandt den stærke Æsthetiker for svag i visse Realiteter, Du vel har hørt noget) saae jeg ogsaa i Bonn. Jeg gik herfra til Cölln, en usigelig interessant og mærkværdig gammel By, hvor jeg beklagede, at jeg ikke kunde blive længe 10 nok, fordi den dalende Aarstid mindede mig om at ile. Jeg opgav af denne Aarsag ogsaa den paatænkte Reise til Amsterdam, gik fra Cölln til Brüssel, og herfra lige til Paris. Bedre havde jeg vist gjort i at gaae til Italien og Rom mod Vinteren. Men nu var jeg engang i Paris, hvor jeg altsaa maatte holde Vinteren ud. Paa den i Januar næsten utaaelige Kulde nær (alle Vande og 15 Seinen selv vare i 14 Dage tillagte) havde jeg det i øvrigt ret godt; men med Franskændene kom jeg maadeligt tilrette, og reiste ligesaa dansk fra Paris, som jeg kom der, sidst i Februar til London. Her og i Oxford tilbragte jeg en Maaned høist interessant og behageligt, da jeg paa begge Steder har en Ven, og i det Hele mødte megen Velvillie og Godmodighed hos Englænderne, blandt 20 hvilke jeg strax følte mig som halv hiemme. Londons colossale Storhed forbausede mig, og England er et af de mærkværdigste, mest egne Lande, man kan see. Morsommere lever man vel i Paris; i Længden foretrak jeg maaskee dog England, især Landet. Parlamentsvalgets Scener, som da just indtraf, vare mig høist interessante. I Begyndelsen af April var jeg tilbage i Paris, 25 og ilede, efter et kort Ophold, derfra mod Syden. Mit Forsæt var at gaae til Marseille, og derfra til Skibs enten til Livorno eller Neapel; jeg opgav det da jeg kom til Lyon, hvilket siden ofte har angret mig, skøndt min forandrede Reiseplan skaffede mig Alpereisens herlige Nydelse, men berøvede mig Neapel. Giennem Savoien og over Mont-Cenis gik jeg til Turin og Milano; i den Hensigt 30 herfra at gaae over Venedig til Wien. Men det tryllende Italien lokkede mig længere og længere. Jeg havde vel allerede da bestemt min Hiemkomst til September Maaned; men besluttede dog at vove mig til Florenz og Rom. Her tilbragte jeg 4 Uger af Mai og Junius, der høre til den skønneste og rigeste Tid af mit Liv. Kun Omrids, kun det totale Billede af den herlige Stad vandt 35 jeg; men dette, og Ønsket, endnu engang i mit Liv at see denne Verden af Skønhed og Konst, vil aldrig forlade mig. Rom er det Ypperste af Alt hvad jeg har seet. Meget kostede det mig, at rive mig løs fra alle de tryllende og mægtige Baand, som her stræbte at holde mig; men min Beslutning stod fast, og for denne maatte selv Ønsket, ogsaa at kiende Neapel og der at see Prinds Christian, 40

saavelson en Broder af min Kiæreste, der kom hertil forrige Høst, vige. Men da jeg engang havde revet mig løs fra Rom — det eneste Sted, hvor jeg næsten ikke savnede Fædrelandet, kunde heller intet andet længe holde mig, og en bestandig Uro, en dyb Følelse af Eensomhed drev mig hastig fra Sted til Sted.

5 Kun kort dvælede jeg i Florenz, Livorno, Pisa og Bologna. I det underfulde Venedig selv var jeg kun 5 Dage. Over Verona gik jeg til Tyrol, og Reisen giennem dette herlige Land er noget af det Skiønneste, jeg har fundet. — Fra Innsbruck gik jeg til München, hvor jeg var meget vel og gierne, hvor jeg ikke traf Schelling, men gjorde Jean Pauls' interessante Bekiendtskab, og fandt

10 et af de rigeste Bibliotheker i Europa. Herfra over det usigelig skønne Salzburg til Wien, hvor jeg tilbragte et Par Uger meget behageligt, indtaget af Wienernes yderst forekommende Høflighed, Godmodighed og Giæstfrihed, som, i Forening med en fri og tvangløs Omgangstone, ikke kan andet end gjøre denne Hovedstad kiær for Fremmede, og især for Danske, som have Ord for

15 at yndes i Wien. — Over det interessante Prag gik Reisen til Dresden, hvor ogsaa en 12-14 Dage henrandt paa en behagelig Maade, fornemmelig ved Tieck's mig uendelig kiære Bekiendtskab og daglige Omgang. Et elskværdigere, hierteligere, venligere Menneske vil man vanskeligen finde hos en saa eminent Digter og geniælsk Aand. Alle, som kiende begge, foretrække ham ogsaa i den

20 Henseende meget for Goethe. Skade, at Tieck er sygelig, og at Sygelighed og Vane gjør ham maaskee mindre arbeidsom, end han tilforn har været; men at beskyldte ham for Uvirksomhed, fordi han ikke hører til de stadige Massefabricanter, er en Svaghed hos Tydskerne. Hans store, næsten entusiastiske Kiærlighed for vor Holberg, som han næsten kan udenad, interesserede mig

25 naturligviis meget. Han forelæste os en Aften i et lille Selskab Ulysses v. Ithaka saa fortræffeligt, at jeg morede mig langt mere end ved Forestillingen af denne Comedie. Ingen var saa skicket som Tieck til at give en ny tydsk Oversættelse af Holbergs Komedier — et Forsæt, han ogsaa har havt. Nu hører jeg, Oehlenschläger og Boghandler Brockhaus have en saadan Plan for.

30 Denne Digter vil, uagtet Dansk, ikke være i Stand til at gjøre det som Tieck, da han i komisk Aand og Kraft staaer meget tilbage for denne. — I Dresden var det egentlig forbi med det Interessante og Behagelige ved min Reise. Over Leipzig gik jeg til Berlin, hvor jeg kun blev en 5-6 Dage, og kiedede mig første Gang paa min hele Reise, da jeg, uden Adresser var for kort til at

35 stifte Bekiendtskaber og for længe til at see, hvad der i Berlin kunde interessere mig, der er saa træt af at see, at jeg ret glæder mig over at det dermed er forbi. Tonen i Berlin behager mig heller ikke; og Staden er med al sin Prægt død og øde, i Sammenligning med Wien eller med det lille, venlige Dresden. General Helwig søgte jeg flere Gange forgieves, og traf ham desværre ikke

40 førend Morgenen før jeg allerede til næste Dag havde fastsat min Reise til

Hamburg. Jeg tilbragte saaledes kun min sidste Dag i Berlin med denne lige saa aandfulde og interessante, som hiertelige og elskværdige Mand, der modtog mig med sand nordisk Cordialitet, som en gammel Ven. Han lod Dig meget hilse. Desværre traf jeg heller ikke i Berlin hans Kone, hvis personlige Bekiendtskab jeg gerne vilde gjort, uagtet jeg med et Slags Undseelse maa tilstaae, at jeg kiender hende kun lidet som Forfatterinde. Helwig er bestandig virksom med sine physicalske og mathematiske Forsøg. Meget har han arbeidet paa at restaurere de Gamles Ballister efter Vitruv's Beskrivelser, og har bragt nogle beundringsværdig simple Modeller af dette Slags Vaaben i Stand, der øiensynligen ere langt virksommere og langt nøiere efter de Gamles Beskrivelser, end andre Modeller, man i nyere Tider har prøvet paa. Med største Møie har han giennemgaaet Texter hos Vitruv, for nøiagtig at forstaae og oversætte dem. Ja endog græske Skribenter over Krigskonsten har han over samme Materie giennemstuderet, og gjort en Samling af Alt hvad der findes hos de Gamle over Ballisterne. I Berlin synes H. ikke at være meget fornøiet. Han klager over Omgangstonen og over Mangel paa et sandt, høiere Livsprincip i Selskabet saavel som i Staten. — Nu er jeg da her i den smukke danske Grændsestad, som kun en smal Grav skiller fra det Hamborgske Territorium, og om 10—12 Dage haaber jeg at være hos mine Kiære i Danmarks Hovedstad.

Saare glædeligt og behageligt vil det være mig, at modtage Efterretninger fra Dig og Dine, om hvorledes det i det forløbne Aar er gaaet Dig, og hvad især mærkeligt Dit Lands Litteratur i den Tid har frembragt. Saasart jeg i Kiøbenhavn er kommen noget i Ro skal jeg søge at meddele Dig lidt af vore litteraire Nyheder, hvori jeg selv endnu er meget tilbage. — Hvorledes gaar det Atterbom nu? Er han i Stockholm eller Upsala? — Har han nogen Understøttelse af Regieringen eller Kronprindsen, hvis Lærer i det tydske Sprog han jo var bleven? — Hvorledes bedømmes i det Hele Byström hos Eder? — Jeg fandt de Arbeider af ham, jeg saae i Rom, noget under min Forventning, som, jeg veed ikke ret hvorledes, var temmelig stor. Men herom en anden Gang.

Med uforandret Hengivenhed hilses Du og andre Stockholmske Venner, der endnu erindre

Din troe Ven

C. Molbech.

110. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 22 Sept. 1820.

Gamle Redlige Vän!

35

Med hvilken fågnad jag, i Tisdags, på det Bref, som räcktes mig ur Postlucan, igenkände din, så länge saknade hand, kan jag icke beskrifva. Den kan dock lätt fattas, vid besinnandet att det är nu under ett helt år, som jag icke

haft det nöjet, att se en bokstaf från dig, och att således jag, under hela denna långa tiden, varit utan all communication med Danmark, ett land för hvilket jag i så hög grad intresserar mig, emedan jag icke annat kan än anse det för ett Broderhem. Visserligen har det kostat på mig, att under hela denna tiden
5 icke höra af dig, men jag har dock intet ögonblick varit nog obillig att ovilkärligen fordra bref af dig. Jag vet rätt väl, att under en resa är man allt för litet Herre öfver sin tid, och då du nu har funnit den hälft af ditt hjerta, du länge nödgats umbära, var det icke mera än rätt och billigt att, på den tid du kunde disponera till Brefskrifning, Vännen måste gifva vika för Älskarinnan. Att jag dock verkligen i ditt hjerta har den förres rätt, derpå har
10 du, älskade Broder! gifvit mig ett skönt, dyrbart och öfvertygande bevis, då du icke väntade till din ankomst till Köpenhamn, att underrätta mig om ditt återvändande. Och derföre, Käre Molbech! ville jag önska att kunna be-
tyga dig min tacksägelse, så varm, som den lefver i mitt innersta. —

15 Det märkvärdigaste är, att jag hardt nära mött dig i Köpenhamn, vid din ditkomst. Professor Cederschöld, hvilken, som du vet, jag har att tacka för min lilla Hustrus lif, och hvilken jag dessutom högt värderar både som vän och en genialisk Lärd, reste den 12 dennes till Köpenhamn och erböd mig, mot ett obetydligt deltagande i Resekostnaden, att göra sig sällskap. Det enda,
20 som afhöll mig att antaga detta anbud, var dels att jag icke kunde få dröja längre i Köpenhamn, än åtta dagar, och förnämligast den föreställningen att jag der icke skulle träffa dig.

Då ödet dömt mig, att som Snäckan blifva vid mitt hus, har det, i ersättning lagat så, att mina vänner resa för mig, och jag är dig mycket förbunden, för
25 det du meddelat mig din resetour. Nu vid hvarje ställe du nämner, att du besökt, har jag låtit dig, i min Inbillning, göra halt, för att med mig genomgå alla de märkvärdigheter der kunna finnas. Att du först kom att ställa din kosa åt Göttingen, och att din ankomst till Paris blifvit försenad, det erfor jag, redan förleden höstas, genom Tengströmarne, som i Paris hört det af några
30 dina dervarande Landsmän och Vänner. Men sedan har det varit mig, oagtadt allt bemödande, ogörligt att om dig erhålla någon underrättelse. Hvarken Lector Kinnander, som för 6 veckor sedan hemkom från Tyskland, eller Professor Liljegren, hvilken ett halft år uppehållit sig i Köpenhamn, kunde när han nu återvänt hit, om din närvarande vistelseort, ditt välbefinnande,
35 din förväntade återkomst, o.s.v. gifva mig det ringaste besked. Således har jag först af dig sjelf erfarit något om din Resa, och det var mig också behagligast. Men hvad som verkligen bedröfvar mig, är att din Resa på ditt lynne och din hälsa, haft lika litet välgjörande följder, som Atterboms haft på hans. I edra omdömen öfver de ställen, hvilka I båda besökt, stämmer I äfven
40 förunderligen öfverens.

Tack för hälsningen ifrån General Helwig! Hvarje notis om denne hedersman är en verkelig fest för mitt hjerta. Du vet huru högt jag skattar honom, och derföre både smickrar och fägnar det mig, att vara bibehållen i hans hågkomst. Deremot är jag harmsen öfver, att du ej råkade hans Hustru. Du skulle visserligen varit ganska nöjd med att göra hennes personliga bekantskap, ty hon är onekligen vida interessantare som Person än som Författarinna. — A. W. Schlegel — hvars bedröflige Giftermålshistoria, med hela sin scandalösa upplösning, redan Atterbom berättat — var ju också en gammal bekant från din Stockholmstid? — Jag undrar hvar han nu vistas. Det är mycket som, med starkt deltagande binder mitt interesse vid honom, deribland äfven den välvilliga godhet, han fortfar att, i Tyskland, visa en min olycklige Landsman och vän: den af dig kände Ekendahl. — I Wien såg du förmodligen Fr. Schlegel? Förekom han dig äfven så löjlig, som Atterbom för mig har beskrifvit honom? — Jag skulle tro det, ty i beskrifningen öfver Tieck råder återigen emellan dig och Atterbom full öfverensstämmelse. 15

Men jag erinrar att du uttryckligen begärt underrättelser om denne nu ett par gånger nämnde, din och min skaldiske Vän. Nå väl! — Kort efter hans återkomst till Upsala, förleden höst, anlände KronPrinsen till Universitetet, och nu blef Atterbom befald, att undervisa honom i Tyska Språket och Litteraturen. Dermed fortfor han icke allenast hela höstterminen, utan sedan KronPrinsen, vid Jultiden, återvändt hit, befaltes Atterbom till Stockholm för att fortsätta sina Lectioner ända till den tiden, då det stora Lägret på Ladugårdsgårde skulle taga sin början. Under denna tiden omfattades han icke allenast med största ynnest af KronPrinsen utan äfven af Konungen, till hvars bord han, en gång i veckan var befald. Och när han vid Midsommarn, på Rosendal, hade afskedsaudiens hos hans Majestät, yttrade Konungen, sedan han uppgifvit det arfvode han åt Atterbom anslagit, för den tiden han läst för KronPrinsen, att han hoppades snart kunna gifva honom en annan belöning, plus grande & plus royal och derefter uppdrog han Atterbom, att äfven under Sommaren fortsätta sin tyska Correspondans med KronPrinsen och sedan i höst, då KronPrinsen åter kommer till Upsala, börja sina Lectioner igen. Denna Atterbom visade nåd, i synnerhet att han, blott en Magister, skulle få äta med Konungen sjelf — en nåd, som aldrig vederfarits sjelfve Leopold — gick anhängarne af den gamla observanzen hårdt till sinnes. Nu hade Atterbom, i Poetisk Kallender för 1820, infört, under titel: Vandrings Minnen några, under hans Resor, författade härliga Poemer, och i 3^e Häftet af Svea, några Bref från Rom, och öfver dessa skrifter föll nu Wallmark med hela sin allmän-journalistiska bitterhet, kortsynthet och dumma fräckhet. Men ej nog dermed! De hade beslutat att på en gång qväfva den så kallade nya Scholan, och förargade öfver det Pris jag, förledet år, så oförmodadt tog i Vitter- 40

hets, Historie och Antiquitets Akademien, skulle jag också störtas, hvadan Tegnér, i Stockholms Posten, anföll mig med en otidighet, så grof, att det ej var möjligt att, med bibehållande af värdighet, derpå direct svara. Följden häraf blef en Association af några vänner, hvilka redan utgifvit ett häfte kalladt Markalls Sömnlösa Nätter, i hvilket, bland annat, finnes en svensk Dunciad i Sex Sånger, kallad Rimthussiad, der med bibehållande af den homerisk-episka tonen och i klingande Hexametrer, hela den svensk-akademiska cliquen gifves till pris åt åtlöjet. Knappt har någon svensk Bok någonsin gjort en sådan lycka. Inom två månader hafva femhundra Exemplar blifvit utsålda och nu tryckes på andra upplagan. Och ett nytt häfte, jemngodt med det förra, skall efter fjorton dagar, läggas under Pressen. Det roligaste härvid är, att anonymen så väl kunnat bibehållas, att ingen af våra fiender och ganska få af våra vänner veta från hvem detta oväntade slag utgått. Hade jag kunnat tro dig redan hemma, hade jag med Cederschöld sändt dig ett Exemplar af denna skrift, som visst skulle hafva roat dig.

Du ser således att vi äro i vår gamla verksamhet. Äfven på annat sätt har vår Litteratur blifvit riktad, under detta året. Af Fru Lenngrens Skaldestycken har en samling utkommit och af Thorilds samlade Arbeten, ändteligen tvänne delar. Äfven på vår Theater ha vi ändtligen fått se en Tragedi i Rimfria Jamber, ett original kalladt Engelbrecht Engelbrechtson, af Baron Åkerhjelm. Förresten utgöres det märkvärdigaste hos oss utkomna, af 2 & 3 häftet af Svea; Eddornas Sinnebilds Lära, af Ling, och en metrisk öfversättning af Ovidii Metamorphoser, ett posthumt verk af Baron Adlerbeth, samt ett nytt häfte af Iduna. Äfven hafva vi erhållit Oehlenschlägers Aladdin på Svenska i en så kallad Kalender för Damer, som af Bokhandlar Bruzelius utgifves. Hvad mig angår, låter jag trycka på Anteckningar till Historien om det filosofiska Studium i Sverige och lefver, på mitt gamla vis, förnöjd i min lilla krets. Med våra öfriga gemensamma vänner och bekanta har ingen betydlig förändring föregått, så vida det icke, i går, ändtligen lyckats Afzelius att få ett Pastorat. — En god vän måste jag dock nu mera sakna, neml. den så högst genialiske Sculptoren Fogelberg, hvilken nyligen dragit åt Rom. Gifver himlen honom hälsa hoppas jag att han snart skall förvärfva sig ett eminentare och fastare anseende än Byström. Hvad denna angår, så är omdömet här om honom temligen allmänt, att han är en skicklig arbetare, som gifvit mycket behag och vällustig grazie åt flere qvinnostatuer han hemsändt, men att han, åtminstone hittills, misslyckats i alla manliga figurer och framställningar af högre anda. Dock har han ett par Scitatörer, en Rimare, Beskow, som nu är i Rom, och en nyss derifrån hemkommen handlande, vid namn Rothstein, hvilka på allt sätt bemöda sig att utskrika Byström, som den yppersta af alla verdens Sculptörer.

Bäste Molbeck! så snart du hunnit bli litet hemmavan, så glöm ej att meddela mig allahanda litterära underrättelser från Danmark. Utom mycket annat, längtar jag att erfara något om Thieles, Hejbergs och Hjorts sednaste öden och arbeten. Den sistnämnde måste vara kär för hvarje Svensk, i anledning af de redlige vänskapstjenster han visat vår Atterbom. — Ännu en sak, Sötoft har 5 ju skrifvit en slags dramatisk behandling af Frithiof Fræknes saga? För en viss orsak skull önskade jag oändligen gerna att få se den; eller i brist deraf, få noggrann underrättelse om hans behandlingssätt. Tänk på mig dermed vid tillfälle.

Jag erinrar nu den längtan du yttrar, att få besöka Italien. Kan detta nu 10 mera vara så angenämt? Huru ser der nu ut? Ja, huru i hela Europa? Endast i ditt och mitt fädernesland är lugnt under Lagarnes verksamhet, och måtte de båda Grann- och Brödrafolken använda denna stillhet till stigande förkofran i allt ädelt och godt!

Så har jag nu fullplottrat ett halfark, i glädjen öfver att åter få sladdra med 15 dig. Bäste Molbeck! i den innerliga kyss, som din älskade Fästmö gifver dig, känn ett sammandrag af all den lycka och glädje, som upprigtigt tillönskas dig af din vän

L. Hammarsköld.

P.S. I höst börjas tryckningen af Atterboms fullständiga Resebeskrifning. — 20 Äfven utgifver den tjusande Skaldinnan Euphrosyne (Julia Svärdström) i vinter en samling af sina Poemer. En ung Skald, vid namn Sjöberg, har under Pseudonymen Vitalis utgifvit några mycket lofvande stycken. —

P.S. Har du sett von Schröters finnische Runen och Ehrenhejms Tessin ännu? — Du ser att jag knappast kan slita mig ifrån det nöjet att berätta och 25 fråga dig. —

111. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Kiøbenhavn 28. Decbr. 1820.

Min trofaste Hilsen, mit hiertelige Ønske sendes Dig, min troe og redelige Ven! ved dette for mig saa mærkelige, saa rige Aars Slutning, og ved Indgangen til det nye, hvori Gud forunde Dig og Dine mange lykkelige, sunde og glade 30 Dage! — Hernæst min varme og oprigtige Tak for Dit Brev af 22de Sept., der var mig til stor Glæde og Fornøielse. Du veed, hvor glad jeg er ved Dit Venskab, og hvor kiær enhver Tidende fra Dig er mig. I et heelt Aar har jeg savnet dem; og tredobbelt glad læste jeg de Linier, der atter sagde mig, at ingen Tid, ingen Adskillelse svækker den varme Venskabsfølelse, hvormed Du erindrer Din 35 danske Ven. — Jeg behøver Din Tilgivelse, fordi jeg har ladet 3 Maaneder gaae hen, inden jeg besvarer dette Dit Brev. Lad det i nogen Maade undskylde mig,

at jeg for lidt mere end to Maaneder siden er indtraadt i Ægtestandens forandrede Liv, hvilket, som Du veed, i Begyndelsen, medfører endeel Adspredelser, som Bopælsforandring og huuslige Indretninger endnu forøgede; at jeg i de sidste 4 eller 5 Uger har været syg af en alvorlig Forkølelse, som jeg i Begyndelsen forsømte, og som derpaa tiltog sig saameget Herredømme, at den tvang mig til i denne hele Tid at holde mig inde, hvilket meget svækkede mig; endelig, at jeg idelig er sysselsat med at skrive paa en Bog, hvorpaa en Prospectus indlagt sendes Dig, og hvoraf jeg meget gierne vilde have 1ste Deel ud til Foraaet. Dette Arbeide, som ikke er uden Behagelighed, i det jeg derved ligesom gientager min hele Reise, falder mig dog langt fra ikke saa let, som jeg havde tænkt mig det. Mine Materialier dertil ere for mange og vidtløftige; Erindringerne fra en saa indholdsrig Reise, hvorpaa jeg benyttede hver Time, alt for talrige, og den Konst, at udtrække Qvint-Essencen af dem, uden at skrive en affecteret kort Bog, er vanskeligere for mig, end jeg havde troet. Dertil kommer den Ubehagelighed, at jeg, om jeg endog ei vilde tage Hensyn paa Indholdet og paa Læserne, maa for Afsætningens Skyld passe, at Bogen ei bliver for stor; thi aldrig, naar man kan troe Boghandlerne, har der været en slettere Tid for Bøgers Salg i Danmark, end den nærværende. Om jeg nu, som mit Ønske og min Hensigt var, kan udgive min Reise paa egen Bekostning, hvilket negtelig, naar Omkostningerne vare dækkede, kunde være fordeelagtigere og behageligere: vil komme an paa Subskriptionens Udfald; og dette synes hidtil ikke at love meget. — Om nogen Afsætning paa en saadan Bog kunde ventes i Sverrige, in specie i Stockholm, ønskede jeg gierne at vide. At modtage Subskription (som for Kiøberne bliver meget fordeelagtig) paa et saa langt fraliggende Sted, er misligt; og paa at give et Antal Exemplarer i Commission er, formedelst de svenske Boghandleres Uefterrettelighed, ei at tænke. Selv Wiborg, hører jeg, er deri ikke bedre, end de øvrige. Du vilde forpligte mig meget, kiære Hammarsköld! ved at sige mig Din Mening herom; og kan noget i den Henseende virkes for mig, er jeg vis paa at kunne vente det af Dit prævede og redelige Venskab.

Meget takker jeg Dig for alle de i Dit Brev meddeelte interessante Efterretninger. Den om den nye literariske Satire mod Wallmark kiendte jeg allerede fra Leipzig, hvor jeg i Brockhaus's »Litterarisches Wochenblatt« for Jul. Maaned læste en temmelig omstændelig Notice derom. — Dette Blad, i Forbigaaende sagt, er maaskee en af denne store Speculations-Boghandlers bedst udførte Entrepriser; da det synes virkelig at blive, hvad Okens Isis lover paa Titelbladet, en encyklopædisk Tidende; men rigtig nok med mindre dyb videnskabelig Aand, og derimod langt mere underholdende og mere beregnet paa almeen Læsning. — Dit Ønske, at erfare noget om vor Litteraturs Nyheder i den Tid vor Brevvexling har været afbrudt, er høist billigt, da Du

selv altid med største Omhyggelighed og Villighed meddeler mig litteraire Efterretninger fra Dit Fædreland. Heri stoler jeg ogsaa i Fremtiden meget paa Din Godhed; og det ikke blot fordi saadanne Efterretninger personligen interessere mig; men ogsaa fordi jeg har besluttet fra dette Aar af ordentlig, af og til, i det mindste hver anden Maaned at meddele mine Landsmænd hvad jeg kan erfare om den svenske Litteratur, deels af den upsalske L.T. og andre trykte litterar. Kilder; deels af skriftlige Meddelelser. Formodentlig bliver Kiøbenhavns Skilderi det Tidsskrift, hvori jeg indrykker disse Meddelelser, da vi for nærv. Tid ikke have noget Maanedsskrift, hvori jeg gider deeltage eller hvori saadanne Efterretninger kunne passe. Rahbeks Ex-Minerva vege- 10 terer vel endnu under Titelen Hesperus, men som en mat Skygge og med et Udvortes, som man kan vente det af en Forlægger, som Beeken. I øvrigt have vi Tidsskrifter nok, der levere oversatte blandede Sager til Læsning for det Publicum, der blot vil underholdes. Disse synes at tiltage, ligesom Lyst og Evne til at kiøbe andre Bøger aftager. Foruden O. Wolffs, jeg troer snart 30 Aar 15 gamle Journal for Politik, Natur- og Menneske-Kundskab, have vi nu tre eller fire andre lignende Tidsskrifter. Det bedste af disse, troer jeg, er Riise's Archiv for Historie og Geographie. En Broder af Udgifveren, Lærer i Hist. og Geographie ved Borgerdydskolen i Kbh. — en af de bedste offentlige og lærde Skoler i Danmark — er Forfatter af en paa Deichmanns Forlag ud- 20 kommen Haandbog i Geographien hvoraf 1. og 2. Deel ere trykte, og 3die D. endnu tilbage, som hører til de bedste Værker i sit Slags, jeg kiender i nogen Litteratur. — Desuden udgiver en Bogh. Elmquist i Aarhus allerede i to eller tre Aar et Maanedsskrift under Titelen: Læsefrugter, der indeholder Over- sættelser af allehaande Sager til Morskabslæsning, hvoriblandt ogsaa smaa 25 Romaner og Noveller. — En smuk og udvalgt lignende Samling har Deichmann i A. 1819 begyndt at udgive under Titel: Bibliothek for Morskabs- læsning. 3 Bind deraf ere udkomne. — Præsten Wegener (Forfatter af enkelte ei uheldige lyriske Digte, nu Forstander for det kongel. Skolelærer-Seminarium paa Jonstrup) udgiver Huusvennen, der udkommer hefteviis til 30 ubestemte Tider, og indeholder nu og da originale Bidrag af ham selv, af moralsk eller religiøs Tendents. — Nyerup udgiver et Quartalskrift under Titel: Danskes Reise-Iagttagelser. Dets Værdi er meget ulige; men det har enkelte interessante Bidrag, f. Ex. Breve fra Prof. Rask, fra den i Spanien til stort Tab for den orientalske Philologie afdøde Dr. Lemming, og Andre. — 35 Høst udgiver et Hefteskrift under Titel: Historie og Politik — paa Beekens Forlag. — At af Nyerups danske Forfatter Lexikon den 2den Halvdeel allerede i Slutn. af 1819 udkom, kan vel ei være Dig ubekjendt. — 1819 udkom ogsaa det klassiske Botaniske Værk, H. C. Lyngbye Tentamen Hydrophytologiæ Danicæ, splendid trykket paa kongelig Bekostning i Quart 40

med 60 Kobbertavler. — Et andet Værk, som understøttes af Regieringen udkommer ligeledes med det første, prægtig trykket i Quart: den Siællandske Lov, som tillægges Erik Menved; den gamle Text efter en Codex paa Univers. Bibliotheket, med Varianter, ny dansk Oversættelse, Anmærkninger og et
 5 Glossarium. Udgiveren er vor lærde og aandfulde Lovkyndige Professor Kolderup-Rosenvinge. — Af den store Folioudgave af Snorre Sturlesen og andre Norske Krøniker trykkes nu paa 6te Volumen, der kommer til at indeholde kritiske Afhandlinger (deriblandt er allerede særskilt i Fol. aftrykt af Prof. P. E. Müller: Undersøgelse om Snorre's Kilder og Troværdighed) Glossa-
 10 rier og Registre. Efterat dette Værk er sluttet, skulle Udgiverne, Professorerne Thorlacius og Werlauff, begynde Udgivelsen af en anden Samling af hidtil ei ordentlig udgivne Sagaer, oplysende den danske Historie for fx. Knytlinga og fl. Dette ligeledes paa kongelig Bekostning. Planen for dette Foretagende er mig endnu ikke ret bekiendt. Den islandske Udgave af Sturlunga Saga, ved
 15 det her i Kbh. værende islandske Litteratur Selskab, er 1819 fuldendt i to Quartbind. Det længe ventede 1ste Bind af Finn Magnussens Overs: af Edda udkommer neppe før til Foraaret. Denne Lærde, der holder Forelæsnin-
 20 ger over den Nord. Mythologie paa Konst-Academiet, og altsaa kan siges ex officio at overvurdere dens Brugbarhed for de skønne Konster, har længe ligget i Strid med Konst-Academiets Secretair Prof. Torkel Baden og med
 dennes noksom bekiendte, for ei at sige berygtede Broder, Historikeren Gust. Ludv. Baden om bemeldte Æmne. Adskillige Piecer ere udkomne fra begge
 Sider; og efterat det grove Artillerie havde spillet, har man længe amuseret
 25 sig med smaa Geværsalver i Kbhavns Skilderi. Paa begge Sider er der ikke skrevet noget fyldestgørende eller godt; Magnussens Piecer er dog noget bedre, men i Sagen overdriver han det dog vel, ligesom Prof. Baden igien skriver om den Nord. Mythologie som en eensidig Ignorant, skjøndt han uden
 Tvivl for en Deel har Ret, da denne Mythologie vist aldrig, som den græske og som den christelige Tro, bliver Basis for en egen Konst, og altsaa altid
 30 vil komme til at laane af den antike eller af den christelige Konst; følgelig altid blive Copier, aldrig selvstændig, original Konst. — Grundtvig har udgivet sit saakaldte Biowulfs Drapa, eller den længe bebudede Oversættelse af det først ved Thorkelin bekiendtgjorte Angelsaxiske Digt, hvis Indhold er taget af den danske Historie. Oversættelsen, der er udkommen paa den for-
 35 træffelige Videnskabernes Vens og Forfremmers, Geh. Raad Joh. Bülow's Bekostning, er omtrent i samme falske Smag som Grundtvigs Saxo og Snorro. — At Müllers ypperlige Sagabibliothek er sluttet med 3die Bind, er Dig vel ei ubekiendt. Af den danske Ordbog, som Videnskabernes Selskab udgiver, er 3die Bind (J.K.L.) udkommet. Bogstavet K deri er for den største Deel redigeret af mig; og Bogstavet J, redigeret af en Anden, har jeg heel igiennem-

gaaet, da Arbeidet var gjort meget slet. Jeg har desuden redigeret Bogstavet M, som nu trykkes, og har endnu Bogstavet P i Arbeide. —

En Bog, som udkom 1819 og her gjorde endeel Sensation, ogsaa oversattes paa Tydsk: Bidrag til Oversigt af National-Industrien i Danmark, af den nu meget svagelige Prof. Olufsen (Professor i Stats-Oeconomien ved Kbh. Uni-⁵ vers.) er formodentlig bekjendt i Sverrige. — Forfatteren har atter, i Henseende til hans Domme over K. Christian IV., fundet en Antagonist i en Capitain Jahn, der har udgivet en Historie af den saakaldte Calmarske Krig, som denne Konge førte mod Sverrige. — En af de Bøger, som i senere Tider i Danmark og udenlands have gjort mest Lykke, er Schmidt-Phiseldeks Europa und¹⁰ Amerika. Forf. er, som bekjendt, tydsk af Fødsel og Opdragelse; men har længe levet som Embedsmand i Danmark; ogsaa skrevet i det Skand. Litt. Selsk. Skrifter paa Dansk. — Bemeldte Bog, som udkom her hos Brummer, oplevede i kort Tid to Udgaver, og oversattes paa dansk, paa engelsk og fransk. — Af Rahbek og Nyerup udkom 1819: Den danske Digtekonsts Historie¹⁵ under K. Frederik den Femte. — Af Sibbern 1820 et filosofisk Skrift: Om Elskov, eller Kiærlighed imellem Mand og Qvinde, som for sin Titels Skyld gjorde megen Opsigt; men ikke faldt i den større Læseverdens Smag. Samme Forf. udgav alt 1819 1ste Deel af sin Psychologie. — Af Thiele's danske Folkesagn er nylig udkommen 3die Deel, hvormed han har sluttet dette Ar-²⁰ beide. To Tragoedier, eller tragiske Dramer har denne elskværdige, unge Digter (som 1819, ved Anledning af min Udenlandsreise, blev ansat ved det Kongel. Bibliothek) udgivet: Pilegrimen (1819) og Kynast (1820); men ingen af dem skulle have gjort megen Lykke hos det læsende Publikum. Jeg har endnu ikke læst dem. Det 1ste af dem er opført paa Theatret, og det senere antaget²⁵ til Opførelse. — For nu at blive ved Æsthetica, saa kiender Du formodentlig allerede Oehlenschlägers nyeste Arbeider: Nordens Guder, et episk Digt (1819) (hvis skjønneste Deel unegtelig er de 6 første Sange; skrevne og trykte for længe siden i hans »Nordiske Digte« under Navn af: Thors Reise til Jothunheim) og Erik og Abel, en Tragoedie, som endnu ei, saavidt jeg veed, er op-³⁰ ført. Denne er maaskee bedre, end adskillige af hans senere dramatiske Arbeider; mig behager det for det første ikke, at han i Abels Charakter, og neppe til nogen Fordeel for Tragoedien, er afveget meget fra det Historiske. Jeg vil i øvrigt oprigtig tilstaae, at jeg siden min Hiemkomst kun har faaet Leilighed til eengang hastig at giennemlæse dette Drama, ved hvilken Læsning det just ikke³⁵ gjorde nogen udmærket stor Virkning paa mig. Det interesserede mig imidlertid ogsaa af den Grund, at jeg netop i Fior udarbejdede Erik Plogpenning's Historie, som en Prøve paa den ældre danske Histories Fortælling. (Dette Arbeide henligger endnu utrykt.) Jeg kommer derfor vist nok engang til For-aaret tilbage til Oehlenschlägers Tragoedie. — Han har i Aar desuden udgivet⁴⁰

sin Aladdin paa ny — ogsaa som 1ste Deel af sine samlede Skrifter. En Ubehagelighed har denne udmærkede, for nogle Aar siden af Baggesen saa uværdigen behandlede Digter nylig havt. Oehlschläger, der i senere Tider skal have lært sig endeel Latin, holdt i November Maaned som Professor Talen paa den aarlige Reformationsfest ved Universitetet, og udgav ligeledes i den Anledning et latinsk Program, hvis Formaal, efter Forf.s egne Ord, skulde være at vise: »quod, quamvis homo non e singulis suis actionibus sit iudicandus, nullis tamen factis exterioribus natura ipsius interior melius cognoscatur, quam e præstantissimo aliquo opere poetico.« Dette har nu Oehl. virkelig heel maadeligt beviist; og hans Program gaaer egentlig ud paa ganske andre Ting, end hvad han lover, saasom paa at anføre allehaande om en Mængde gamle og nyere Digteres Levnetsomstændigheder og litterariske Charakteristiker, uden nogen saadan æsthetisk Udvikling, hvoraf det kunde fremgaae, at disse Digteres indre Natur havde været saaledes som deres Værker udtalte den. Sproget i dette Program er vel heller ikke uden Mangler og Feil; men Ingen kan vente at finde en latinsk Philolog i den berømte danske Digter, som imidlertid sikkert, i Betænkning af det gamle og sande Ordsprog: ne sutor ultra crepidam, havde gjort bedst i at lade den Fugl flyve. Hans Program vilde dog vel neppe, siden Baggesen nu er i Paris, være bleven med Strenghed bedømt i den litterariske Verden; dersom ikke til Ulykke Oehlschläger i Fior havde bidraget til at rejccere en æsthetisk Afhandling af en Student for Universitetets Priismedaille. Denne Student, ved Navn Ussing, fuld af Hævn gierlighed, benyttede nu Leiligheden og udgav for kort siden et Skrift, fuldt af pøbelagtig Grovhed, og under den plumpe og fornærmelige Titel: Beviis for at Adam Oehlschlaeger er gaaet fra Sands og Samling, for at vise hvor lidt Digteren i sit latinske Program har været Philosoph, Logiker og Æsthetiker. Formaliter er Studentens galdefulde Skrift baade grovt og slet, skiøndt med nogle enkelte Vittigheder; materialiter har han i meget Ret. Dette Angreb paa saa stor en Digter af en Student (det er bekiendt, hvor stærkt Oehl.s Parti blandt Studenterne er) gjorde stor Opsigt. Ussing maatte for den Sags Skyld gaae ud af en nylig oprettet Studenter-Forening eller Klub; og der var Tale om at han skulde været sagsøgt, eller i det mindste irettesat af Consistoriet. Intet af dette er dog skeet; og hans Piece er gaaet ligesaa rivende af, som Markalls sömnlösa Nätter, skiøndt den uden al Tvivl er uforlignelig slettere end dette Vittighedsværk (som Du, in parenthesi, vel er saa god engang ved Leilighed at sende mig; tilligemed, om muligt, de Blade, hvori Atterbom paa ny er angrebet af Wallmark. Jeg finder i øvrigt ikke noget særdeles udmærket ved A's Wandrings Minnen, skiøndt enkelte deraf ere ret vakkre og nydelige.)

Ved denne Leilighed mindes jeg om Ingemann, der ogsaa har skrevet Vandrings Minnen; men i to hele Bind, under Titel: Reise-Lyren (1820)

og et 3die skal endnu følge. Dette er for det meste noget tynd Føde; adskilligt lader sig dog ganske godt læse; og i 2den Deel har jeg blandt de Digte, som beskriver Thorwaldsens Værker, fundet et Par udmærket deilige Stykker, der høre til det mest poetiske, I. har skrevet. Denne Digter skriver imidlertid med en Frugtbarhed, der snarere tiltager, end aftager, og hvori han næsten overgaaer Oehlenschläger. Foruden Reiselyren er der i Aar udkommen et Bind Fortællinger og Eventyr af ham, som have behaget mig ligesaa lidt, som det før hans UdenlandsReise udgivne Bornholmske Eventyr: De Underjordiske. Denne Digter, hvis Personlighed er saa elskværdig, at det tidt gjør mig usigelig ondt, at jeg ikke kan agte ham som Poet, saaledes som jeg agter ham som Menneske, lider af Mangel paa en fri productiv Phantasie, af en alt for stor Overflødighed af begrændset reflecterende Forstandighed og upoetisk Religiositet, og af alt for stor — Frugtbarhed. Det er uimodsigelig gaet ham som en Jord, der drives for stærkt, eller som et Frugttræ, der har alt for mange Blomster. — Hans Tassos Befrielse, en Tragoedie (udk: 1819 efter hans Hiemkomst) har jeg, endog i Paris, hvor jeg var yderst graadig paa dansk Lecture, fundet saa kiedsommelig, at jeg ikke udholdt at læse den til Ende. — Endelig maa jeg endnu berette, at Kruse (nu i Hamburg) har udgivet i de sidste 2 Aar ikke mindre end 4 Bind dramatiske Værker, hvoraf jeg endnu intet har læst, da jeg har den Tro, at denne Digter, der er meget heldig i sine prosaiske Fortællinger og Noveller, slet ikke er det hverken som dramatisk, eller lyrisk Digter. Jeg kan desuden ikke lide ham, for hans slette Sæders og slette Rygtes Skyld (der ei uden Grund tillægger ham en væmmelig unaturlig Last, hvorfor han skal have maattet forlade Wien); skøndt i øvrigt denne Grund imod Kruses dramatiske Arbejder omtrent kan svare til den, som en Mand engang blandt andre angav, hvorfor han troede at en Anden, der havde staaet i Apothekerens Have i Forstaden Vesterbro udenfor Kbhavn og seet et Fyrværkeri, paa dette Sted ikke kunde have seet det godt: »og desuden er det et slet Apothek!« — Af Kruse er i øvrigt for nyligt udkommen en lille prosaisk Fortælling: Overkiolen. En ny fremstaaet Digter, der ikke skal være saa slet: Nic. Krossing, har udgivet en poetisk Nytaarsgave under Titelen: Fylla. — 7de Deel af Shakespeares dram. Værker, er udk., oversat af Sø-Capitain P. Wulff, der ogsaa i denne Tid har udgivet en Oversættelse af Lord Byrons Manfred. Heiberg er endnu i Paris hos Faderen (4de Bind af hans Faders Skuespil udkom 1819, med en mærkelig Epilog eller Afsked til hans Landsmænd) og har under sin snart 2aarige Fraværelse intet ladet trykke. Hiort, som nu atter er i München, ventes hiem om en Maaned eller to. — Nu mangler næsten Rummet til at sige noget om Hr. Beekens Dagbog paa en Reise til Stockholm, og Tiden tillader mig heller ikke at skrive mere i Dag. Jeg skal imidlertid see at faae afskrevet paa en Seddel

nogle Steder af denne Bog, hvor Forf. taler om Dig, om Wallmark (»en virkelig sielden Mand«) og andre svenske Forfattere, hvilke han overhovedet alle roser, lige fra Atterbom til Wallmark, uden Persons Anseelse og uden Hensyn paa Partier. Hans Bog er for Resten, som Du kan tænke, flau og ubetydelig; men
 5 kan til Nød læses igiennem. Man opvartes der f. Ex. med Stockholmske Spisesedler med Priser paa Retterne, og med galante Breve fra Hs. Exc. Grev Engeström til Forfatteren, og deslige. Bogen er dediceret »til Skandinaviens Statsministre« Grev Engeström og den danske Justitsminister og Cancellie Præsident Kaas.

10 For rum Tid siden bad jeg Dig engang sende mig nogle Noticer om de Codices af danske Love, som findes i det Stockholmske Bibliothek. Endnu vilde disse Noticer være mig overmaade kiærkomne; og kunde Du gjøre dem saa ordentlige og fuldstændige, at jeg kunde oplæse Dit Arbeide i det Skandinav. Litteraturselskab og i sammes Skrifter lade det indrykke, vilde det være mig
 15 dobbelt kiært og behageligt. — Erholdt Du i Fior eller i Aar i Foraaret en lille Pakke tilsendt fra mig ved Deichmann? — Deri fandtes nogle Danica, og bl. a. den tyske Oversættelse af mit Skrift om Hörberg. Jeg ønskede at vide, om Du har modtaget disse Sager. — Endnu ligger her, og laae til Dig allerede i Fior ved min Afreise, et Ex. af mit sidste trykte Skrift: Europa i
 20 Middelalderen, en historisk Skildring, 1ste Stykke |: aftrykt af det Skandinav. Litt. Selskabs Skr. :| som jeg frygter for altid vil blive et Fragment. — Jeg takker Dig for Dine Efterretninger om Atterbom. Dersom Du nogengang skriver til ham, da glem ikke at sende ham min Hilsen, og at sige ham, at jeg aldrig kan aflade at erindre ham med oprigtigt Venskab, og at det har ret meget for-
 25 nøiet mig hist og her paa min Reise, som i Rom, i München, Dresden og Berlin at høre ham omtale. Det gjør mig ondt at høre, at det med hans Helbred ikke er bedre end med min, der er og bliver svag og skrøbelig til min Død. Min Kone er desværre heller ikke ret stærk og taaler ikke godt Kulde, som vi i Aar allerede i en heel Maaned have havt i en betydelig Grad. Kom mig snart ihu,
 30 kiære Hd! med nogle nova litteraria, og formeld Din Kone en flittig Nytaars-hilsen fra

Din bestandig og oprigtig hengivne

C. Molbech.

Beekens Dagbog.

35 S. 139. »Jeg besøgte nu Overbibliothekaren Cancellieraad Walmark, og fandt i ham en virkelig sielden Mand. Han er noget nær den af alle svenske Forfattere, der lader Danmark og alt hvad Dansk er vederfares Ret. Desuden er han den dannede behagelige Mand i Ordets egentlige Forstand, og er baade som Mand og som Fader særdeles lykkelig.«

54. »Hammar-sköld er en ung, behagelig Mand; især navnkundig hos os, fordi han har skrevet en meget partisk Bedømmelse over danske Lærde, blandt hvilke han ophøier en blandt de yngste til det største Genie, medens han fradømmer Mænd med længe erkjendt Digterværd al Fortieneste.«

(NB. da Hr. Beeken her ved »en blandt de yngste« unegtelig sigter til mig, 5 uagtet Du dog ikke just har ophøiet mig til det største Genie, kunde han have anmærket, at jeg, der vel blev rost meget over Fortieneste, var den eneste Forfatter i Danmark, som tog diærvt, ja endog bittert til Gienmæle imod bemeldte Hammar-skölds Bedømmelse fra Aaret 1813, som nu efter 8 Aars Forløb vel bør være glemt og forbigaaet.) 10

S. 54. Hammar-sköld er en vist nok meget virksom Mand. »I øvrigt maa anmærkes, at denne Forf. i Upsala Litt. Tidende for f.A. (? ?) har paa den mest partiske Maade omtalt og bedømt hartad alle danske Forfattere.« (Beeken maa nok aldrig have set Nyerups Forfatter-Lexikon.)

S. 140. Leopold. Hans Philosophering har givet hans Arbejder et temmeligt 15 Anstrøg af et Slags egen Alvorlighed; dog kan man ikke negte at Alt forresten eier Vittighed og naturlig Ynde. Sørgespillet Virginia er særdeles smukt, og nogle af hans mindre Digte, f. Ex. Religionen, ved en Philosophs Grav er hartad mageløst.

Atterbom, en Mand af udmærket Genie. 20

Tegnér, »en stor Digter, som forener en spillende Vittighed med ægte og dybt Genie.«

Granberg »en fortræffelig Historiker og roesværdig Digter.«

Oxenstjerna. S. 141. »Hans Phantasie er ligesaa yppig, som fortryllende. Digtet »Skördarne« er overmaade deiligt og søger forgieves sin Lige.« 25

Wallerius har en høi og livelig Phantasie; blandt hans Stykker udmærke sig Taalmodighed og Menneskekiærlighed; men især Qvinden.

Wallmark. Hans Digt Haanden »er af en meget interessant beskrivende Art om den mskelige Aands Høihed.«

Ling. »Hans Talemaader ere prægtige og velklingende; hans Digterevne 30 uudtømmelig.«

Catharina Uddén (?) »et Fruentimmer med ualmindelige digteriske Aandsevner.« &c. &c. &c.

112. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 30 Mars 1821.

Bäste Vän!

35

Säkerligen har du bildat dig åtskilliga tankar om mig, i anledning af min långa försummelse att tacka dig för dina båda vänskapsfulla Bref, och sannerligen blyges jag sjelf för ett sådant uppförande, så föga svarande mot den vän-

skap med hvilken du omfattat mig och den varma och upprigtiga tillgifvenhet jag för dig hyser. Men orsaken till detta dröjsmål ligger sannerligen icke hos mig. I anledning af ditt sista Bref, ville jag, då jag tackade dig därför, med detsamma sända dig de upplysningar om vår Control öfver mått, mål och vigt, 5 som du begärde, och om hvilka jag genast, från den säkraste källan, fått löfte. Men du känner icke våra Embetsmän. Det kommer nästan ingen ting ur händerna på dem, och så har jag, Postdag från Postdag, uppskjutit att tillskrifva dig, i väntan att få afskrift af de låfvade Tabellerna, till dess jag nu icke kan förmå mig att lemna dig längre i ovisshet om orsaken dertill att din önskan ej 10 längesedan blifvit uppfylld.

Huru gerna skulle icke jag, i detta ögonblick, vilja hafva ett säkert Bud öfver till Köpenhamn! Det har neml. i dessa dagar utkommit af mig ett nytt arbete i svenska LärdomsHistorien, eller Anteckningar till Historien om det filosofiska Studium i Sverige, af hvilket jag ju förr dess heldre ville sända 15 dig ett exemplar, dels derföre att jag anser detta, som det egentliga Fundamentet för min litterära ära, dels derföre att jag uppsatt mitt Företal, i en bestämd polemisk Anda, emot Grundtwig, i anledning af hans påstående om Svenskarnes absoluta oduglighet för all högre intellectual — filosofisk och poetisk — verksamhet. Jag tror mig också hafva visat, att en sådan beskyllning af en 20 Dansk, är och måste vara temligen obehörig, då af filosofiska Författare Danmark svårligen lærer kunna uppställa ett, hvarken till qvantitet eller kvalitet, jemnförligt antal, till dem som Sveriges jord framalstrat. I afseende härpå är jag verkligen mycket nyfiken att erfara hvad Danske Litteratörer i allmänhet och Du i synnerhet skulle säga om min Bok.

25 Annars har vår filosofiska Litteratur, under loppet af denna vinter, blifvit riktad med ett nytt arbete af Geijer, hvilket gjort mycket uppseende, emedan det, enligt HofCanzlerens befallning, blifvit juridiskt tilltaladt, såsom angripande den rena evangeliska Läran. Geijer blef dock, i Upsala, af den tillförordnade Juryn fridömd, till synnerlig gamman för de honom nästan för- 30 gudande Studenterna, hvilka i anledning deraf, under gälla hurrarop ledsagade honom hem och sedan på afton anstälde åt honom ett lysande dryckesgille, vid hvilket hans skål tömdes under sång af Coupletter de der innehöllo applicationer ur Daniels Prophetia. Jag tycker, hvad detta skulle vara för en Greuel för Grundwig, om han fick veta, att en Prophetia, den han velat tyda på Na- 35 poleon, i Sverige blifvit applicerad till en Professor, som, i sin förklaring af Treenigheten, afvikit från det lutherska Lärobegreppet. Säkerligen skulle han deri se en ny bestyrkelse, i sitt påstående, att Svenskarnes jordiska Sinne- lag, gör det omöjligt, att bland dem någonsin Religion, Poesi eller Vetenskap- lighet kan uppkomma. — Hvad sjelfva Boken angår, skulle den vara början 40 till en karakteristik öfver Thorild (hvars samlade arbeten Geijer är syselsatt

med att utgifva), men har derunder till det mesta blifvit en slags deduction af Philosophiens förhållande till Religion, m.m. hvarföre också Boken fått titel af: Thorild. Tillika en philosophisk eller ophilosophisk Bekännelse af E. G. Geijer. Hvad nu Boken, i och för sig sjelf angår, så tror jag ej att den bör kunna bli så lätt frikänd inför en rättwis kritisk Jury ⁵ som inför den juridiska. Visserligen är den en ganska genialisk Product, full af snillrika, djupa och fruktbringande anmärkningar och åsigter, men hvilka nästan omedvetet här och der framblixtra, hvaremot det egentliga raisonnementet tyckes för Geijer vara en Mondering, som åt honom icke passar och i hvilken han icke stort kan röra sig annorlunda än generadt och förvändt. Och ¹⁰ fremmande är den äfven för honom, för det hufvudsakliga hela är ej stort annat än en Köppensk Skelett, anklädd med swedenborgiskt kött och med en Thorildisk hud öfverdragen. —

Då jag nu kommit att tala om Phænomenerna inom vår Litteratur, må jag äfven nämna några andra af våra märkligaste originalProducter. Så har en ¹⁵ ung Skald, vid namn C. A. Nicander, till Jul debuterat med ett Sorgespel, kalladt Runesvärdet och den förste Riddarn, som har till Thema Christendomens första införande i Sverige. Säsom fulländadt Konstverk inom sin genre kan det visserligen icke gälla, ty det förräder ännu mycken ungdom och omognad hos Författaren; men det oagtadt har det skönheter och för- ²⁰ tjenester, som låfva något utmärkt hos Skalden, när han får utveckla sig. — Äfven är nu början gjord med en svensk Öfversättning af Shakespears Werk. Första Delens 1^a Häfte, innehållande Köpmannen i Venedig, utkom i höstas. Och i fall Scheutz ej tröttnar i flit och uppmärksamhet, så blir den store Dramaturgen ganska väl försvenskad. — Af Markalls sömnlösa ²⁵ Nätter, har, i dessa dagar, andra Natten utkommit. Den innehåller en stor romantisk Epopé, i en art rimmade wielandska Stanzer, kallad Åsnan, hvilken kan gälla såsom en generalsalva afskuten mot hela det akademiska Partiet, så inom som utom Sverige — hvadan äfven eder Höst och eder Baggesen der figurera — ehuru den så kallade svenska Nya Scholan, eller Phosphori- ³⁰ sterna icke der äro skonade. I synnerhet Atterbom och Jag spela der temligen löjligen roller. Detta har aldeles förvillat Gissningarne om Auctorn till Verket, och jag bekänner uppriktigt, att jag efter detta icke kan hitta på spåren efter honom. — Äfven för detta år har en poetisk Kalender utkommit, som visserligen har några rätt vackra stycken af Atterbom och af Euphrosyne, men tillika ³⁵ innehåller en stor mängd medelmåttigheter ja, till och med dåliga stycken, och, i allmänhet, är, enligt min tanke, den sämsta af alla hittills utkomna Kalendrar.

Apropos af Atterbom, så är han åter här, fortsättande sin undervisning i Tyska Språket och Litteraturen för KronPrinsen. Detta förskaffar honom visserligen återigen, för de månader han här tillbringar, några hundra Rd^r, ⁴⁰

men på hans framtida etablisement och sorgfria lif, har detta förmodligen lika litet inflytande, som hans function under förledet år, ehuru Konungen då Atterbom, i fjol tog afsked af honom, sade sig hoppas att snart kunna gifva honom en recompense plus grande & plus royale. Emedlertid har Atterbom, nu på 5 våren blifvit Docens i allmänna Historien vid Upsala Universitet, under Geijer.

Nyligen har jag läst Baggensens polemiska Bref till Oehlenschläger, i anledning af dennes Resebeskrifning, och jag bekänner upprigtigt att jag vet mig knappast ha läst något, som kan jempöras med den, i ensidig ton, flach och argsinnad pladderagtighet. Mot en dylik stridskrift lyser våran Wallmarks 10 aldra uslaste productioner dock såsom Stjerner. — I alla fall var det för mig ett synnerligt nöje, att få läsa någon ting Danskt — ett nöje, som jag länge saknat och måste sakna, i anledning af den orimliga dyrhet, som utmärker de danska Böckerna för det närvarande. Det är ju gräsligt att låta dem bibehålla samma numerär i Priset, nu sedan edert Mynt blifvit så förbättrat, som de hade 15 under det er RiksBankDaler ficks för 17 s^r svenskt B^{co}. Man måste således vara rik för att nu mera kunna köpa någon ting nytt af Dansk Litteratur — och jag ser mig således tvungen att glädjas öfver det lilla förråd jag under den goda tiden kunnat skaffa mig och resignera från hoppet om någon tillökning. Icke dess mindre äro här ett par Bokhandlare, hvilka hvardera genast 20 åstunda att erhålla hvardera fem exemplar af din Resebeskrifning i Tyskland, England, Frankrike och Italien. Och dessutom hafva trenne privata hos mig på detta verk subscriberat.

Innan du var god och sände mig utdraget ur Beekens Resa, hade jag sett, som hastigast, detta märkvärdiga verk, neml. Dedications Exemplaret till 25 Excellensen von Engeström. De notiser han, om vår Litteratur, meddelar, smaka aldeles af det sätt på hvilket han inhämtade dem. Han lät neml. dels Wallmark, och dels en Magister heter Gullbrand, gifva sig listor på de Författare, dem hvardera ansågo för de förnämsta, och så hafva de messt disparata namn kommit att stå bredvid hvarandra. —

30 Nå ändtligen har Nyerup blifvit kallad till en plats inom Vitterhets- Historie- och AntiqvitetsAkademien. Detta har egentligen varit J. Adlerbeths verk. Jag undrar om Gubben deröfver finner sig mycket smickrad. —

Som du förmodligen ännu erinrar dig Tuna, må jag nämna att glädjen der är till det närmaste förbi. Min Svägerska är angripen af den häftigaste Lung- 35 sot, så, att Läkarne förkunnat, att hon, kanske, under plågor och lidande kan framläpa sitt lif ännu ett år, men omöjligen kan hoppas återvinna hälsan. Äfven Leonh. Rääf är sjuklig. —

Mätte nu detta Bref finna dig och hela din Famille frisk och lycklig och du alltid i ett vänskapsfullt minne bevara din innerligt tillgifne

L. Hammarsköld.

113. *Fra P. D. A. Atterbom.*

Stockholm d. 30. Mars 1821

Min älskade Broder Molbech!

Otaligt många gånger har jag ämnat skriva Dig till; men jag är af naturen en trög och försumlig correspondent, och denna ovana lär väl följa mig så länge jag lefver. Nu har Hammarsköld erbjudit mig att lägga några rader ⁵ inuti hans bref, och jag har äntligen resolverat mig att begagna tillfället. Af honom har jag hört, att du är gift, och således på det ange[nä]maste vis har slutat din långa europeiska resa. Huru gerna skulle jag vilja se Dig ännu engång, och i kretsen af din husliga omgifning språka med dig om gammalt och nytt! Få se, om jag ej nästa sommar griper mig an och gör en liten tour ¹⁰ åt Danmark. Är vår gemensamma vän Hjort ännu hemkommen? Jag har på länge ej haft underrättelser ifrån honom, och ett par bref, som jag skref honom till under förra året, synas ej hafva träffat honom. Jag ville gerna få en säker uppgift på hans adress, emedan jag ännu är skyldig honom en summa pennin- ¹⁵ gar, hvilka jag vill sända honom, då jag nu åter är i stånd att kunna betala dem. I fjol blef jag duperad af ett par vänner, som lofvat mig att genast efter midsommarn skicka den åstundade vexeln till Hjort, som då vistades i München. Sedan har det icke varit mig möjligt förr än nu, att åter med allvar arbeta på dess betalande. Mina finansiella omständigheter äro nemligen ställda på en högst besynnerlig fot, och oaktadt mitt närvarande förstliga prä- ²⁰ ceptorskap (hvarom du väl erhållit underrättelse genom Hammarsköld eller Hamburger Correspondent) har jag hvarken någon pension, eller någon syssla; så att jag vissa tider af året skulle svälta ihjäl, om jag ej underhölles gratis af några vänner i Upsala. Någoting sådant hafva sannolikt hvarken mina Danska, eller Tyska bekanta förmodat, då de i HamburgerCorrespondenten ²⁵ sett att jag vissa månader årligen vistas i Stockholm för att undervisa vår Kronprins i Tyska språket och Litteraturen. Mitt armod är också icke Kronprinsens fel. — Af Hammarsköld har jag hört, att Du snart ämnar utgifva ett arbete öfver din syd-europeiska Resa. Det gläder mig! Af mig kommer väl ock ett dylikt verk ut till nästa Jul. Min beständigt svaga helsa gör, att ³⁰ det går långsamt med utförandet af alla mina arbetsplaner, och att de flesta aldrig gå i fullbordan. Dock ämnar jag begagna det närvarande tredje årtiondet af min lefnad med all möjlig flit för utbildandet af min smula talent och svenska litteraturens förkofran. Jag vill hädanefter egentligen öfverlemna mig åt Historiens studium och den dramatiska poesien. En afhandling af mig, som ³⁵ innan kort utkommer i IV^{de} Häftet af Svea, hoppas jag skall vinna ditt bifall. Den kallas: Stycken ur en blifvande Ästhetik. — Gud vare hos Dig! önskar din trofaste vän

Atterbom.

Jag älskar Hjort oändligt — och önskar ingenting högre, än att snart åter få råka honom. Äfven han låter förmodligen trycka någonting öfver sin Resa.

Den nyaste Poetiska Kalendern (för år 1821) har i allmänhet här (utom hos Wallmark, det förstås) vunnit mycket bifall. Har du ännu sett den? —
 5 Den nästa hoppas jag likväl få tid och tillfälle att utrusta betydligt rikare. — Vid Upsala Univ. är jag nu Docens i Universal-Historien.

114. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 26 Maj 1821.

Bäste Vän!

Då Magister Afzelius snart har det nöjet — som tyvärr förnekas mig! —
 10 att personligen råka dig, kan jag ej underlåta att begagna tillfället för att göra mig påmint hos dig. Jag beder dig derföre, såsom en Souvenir af din redligt tillgifne svenske Vän, emottaga hoslagda exemplar, så väl af mina Anteckningar om det philosophiska Studium i Sverige, som af Hermes: en slags Tidsskrift den jag, i sällskap med en Kgl. Secretär och Magister Almqvist, redigerar, och af hvilken jag hoppas snart kunna sända dig fortsättningen. Äfven
 15 har jag tillika inlagt Markalls första och andra Natt, emedan du yttrat den önskan att se dessa polemiskt-satiriska verk. Och har du någon ledig stund, så ögna i dessa Svenska böcker och erinra dig dervid, att du, i det land der deras språk talas, förvärfvat dig flere vänner, som upprigtigt älska dig.
 20 Bland dessa torde väl Atterbom sjelf skicka speciella hälsningar. Han är ännu här fastän han allt sedan Påsk varit overksam, i anseende till KronPrinsens svåra sjuklighet, hvilken ty värr! ännu icke är aldeles fullkomligt öfvervunnen. Dock Gud ske lof! är all fara förbi och han behöfver blott att convalescera. Emedlertid har Atterbom arbetat på en vidlöftig æsthetisk afhandling, för Sveas 4de häfte, det utgifvarne önska få ut bland allmänheten med
 25 första dagarne af Juni. Sedan han slutat detta theoretiska arbete, är det hans föresats — enligt hvad han säger — att ensamt egnä sig, för längre tid, åt poetiska compositioner och skall den länge väntade fulländningen af Fågel-Blå, nu först syselsätta honom.
 30 Det är märkeligt annars att se, under det att vi stackars Svenskar, i ekonomiskt afseende blifva allt fattigare och betryckte, ökar sig dock på ett förvånande glädjefullt sätt, nationens interesse för intellectuell syselsättning och vår genialiska rikedom. Om de båda unga nyss uppträdde Skalderna: Vitalis och Nikander, har jag i något af mina föregående, talat. Nu har nyligen en
 35 märkvärdig poetisk Samling utkommit, under titel af Liljor i Saron, af en ung man vid namn Stagnelius. De fleste af hans Poemer äro i hög grad vackra och genialiske, men det egentligen utmärkande hos dem, att de besjålas helt

och hållet af gnostiska åsigter och idéer. I afseende på formen har Atterbom på Stagnelius haft ett påtagligt inflytande.

Och nu för denna gången bjuder jag dig, af upprigtigt Broderhjerta ett innerligt Farväl, och lefver din tillgifne

L. Hammarsköld. 5

115. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 8 Juli 1821.

Heders Broder Mollbech!

Åter har en landsman och bekant det nöjet, att råka dig, och besöka Köpenhamn, under det att jag måste sitta här och kan intet annat än önska och afundas dem. — Annars lärer öfverlemnarn af detta Bref, Magister Gumælius, 10 redan på förhand vara dig bekant och medbringar han till dig friska hälsningar från vännerna i Upsala.

Troligen har Afzelius redan sökt dig och lemnat dig det Pakett han, från mig, hade att till dig öfverbringa. När du en gång får ledigt, gör jag mig säkert hopp, att du låter mig veta din tanke så väl om min Bok öfver det philosophiska 15 Studium i Sverige, som om Hermes. — Med Afzelius sände jag äfven ett exemplar af min, här så kallade, tjocka Bok, tillika med ett Bref, till Grundtvig. I detta Bref talade jag rent ut min mening angående hans författarvärde och författarkallelse, i anledning hvaraf flere af mina Vänner funno dess ton och innehåll ganska besynnerligt. Har du händelsevis erfarit hvad Grundtvig 20 sjelf derom sagt? —

Här går allt så temmeligen i sin gamla vanliga Geleise. En tid sades det, att Konungen ändtligen skulle hafva tröttnat vid Norrmännernas allt längre och längre gående impertinencer mot honom och svenska Nation, och beslutat att med väpnad hand kraftigt göra slut på dem. Men förskräkta af 25 den fastare tonen i Konungens sednare Publika skrivelser och af den verkliga qvickheten att sanctionera, så som för Norige gällande, den hårda danska Tryckfrihetsförordningen af 1799, lära de hafva krupit till Korset och ödmjukat sig, så att den tillämnade Campagnen lärer uteblifva. Hela resultatet har således inskränkt sig till en nyligen utkommen Carrikatur — hvilken på fyra 30 dagar sålt sig här aldeles ofantligt — föreställande tragten kring Svinesund, der en hund sitter helt tranqvil och ser på en frammanföre hoppande och morrande Katt, med hvilken han blifvit hopkopplad. Under läses, med stora Bokstäfver, Föreningen.

Annars har här ingen ting litterärt nytt utkommit af betydighet, med un- 35 dantag af Sveas 4de Häfte. Om man icke hit skulle vilja räkna en bok, hvars mycket lockande titel, låfvar att meddela authentika och viktiga upplysningar

så väl i afseende på Gustaf IV Adolphi födelse som om de märkvärdigaste händelserna under Gustaf III's sednaste regeringsår. Men vid närmare påseende är alltihop intet annat än en fuskaragtigt utförd förläggarspeculation, hopfösta af en mängd illa valda och aldeles oauthentiska Partiskrifter. Det är också den stymparen Wallmark, som belastat vår Litteratur med denna Maculaturslunta. —

Om dansk Litteratur vet jag för närvarande så godt som intet mera, än att Oehlenschläger utgifvit ett nytt Syngespil och en Tragedi. Har då Hejberg blifvit aldeles tyst? — För denne unge Skald interesserar jag mig på det högsta, och underlåt icke, när du härnäst hågkommer mig med Bref, att gifva mig några underrättelser om hvar han, för närvarande vistas och hvad han företager sig.

När du sist tillskref mig var det sjukligt inom din familie. Jag hoppas och önskar att detta nu förändrat sig och att i synnerhet din Hustru är frisk och rask. Huru! får jag ej snart lyckönska dig till Fadersnamnet?

Din

L. Hammarsköld.

116. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kbh: den 7de Septbr. 1821.

Kiære Hammarsköld!

Jeg har haft den Fornøielse, baade i DHrr. Afzelius og Gumælius at giøre Bekiendtskab med to behagelige og dannede unge Mænd fra Nabolandet, og med dem at modtage Dine 2de venskabelige Breve af 26. Mai og 8. Jul. med vedfølgende Bøger, hvorfor jeg hierteligen takker Dig, saavel som for den troe og uforanderlige Erindring, Du ved enhver given Leilighed skienker Din Dig oprigtig hengivne danske Ven. Det gjør mig ondt, at det hidtil i Sommer har været mig umuligt at faae Din Bog om det philosophiske Studium giennemlæst; da Mængde af Arbeider og mine Øines heel maadelige Tilstand neppe tillod mig at læse det allernødvendigste. Enkelte Stykker deri (f. Ex. hvad Du har om de eddiske Philosophemer — hvilke vi hos os neppe vilde optage i en Historie af Philosophien i Danmark — og om Høijer) har jeg dog med Interesse læst, og fundet i hvad jeg har læst, Spor af Din sædvanlige grundige og tænksomme Aand. Ikke uden Forundring maa man ellers see en saadan Mængde philosophiske Forfattere opstaae i Sverrige som Verden, paa ganske faa Undertagelser nær, slet intet har kiendt til. — Jeg veed det ikke, men formoder, at naar vi hos os vil tage Alt saa fuldstændigen med, og giennemgaae det med saa stor Flid som Du, maa vi vel kunne faae ligesaa mange Navne for Dagen. Jeg har sagt til Nyerup, han kan ikke være bekiendt andet, end han maa nu ogsaa give os en Historie af den danske Philosophie.

De tilsendte Markalls sömnlösa Nätter har jeg moret mig ved at giennemlæse — tildeels ved Hielp af den clavis, som Mag. Gumælius havde den Godhed at give mig; og har tillige ved Læsningen fornøiet mig over den fortræffelige og correcte Form, hvori disse vittige satiriske Digte fremtræde. Jeg formoder, de maa i Sverrige more mangfoldige Læsere. — Mere herom og om andre litte- 5 raire Sager, naar jeg — som jeg haaber snart — faaer Leilighed til at skrive et ordentligt Brev.

Min Reises 1ste Deel og min Erik Plogpenning's Historie har jeg den Fornøielse herved at tilsende Dig. — De forlangte 13 Exemplarer af Reisen skulle blive Dig med første Skibsleilighed tilsendte; og stoler jeg paa Dit Venskab deri, at Du 10 har den Godhed at sørge for, at de af Modtagerne betaales Dig, efter medfølgende Nota over Prisen; da jeg ikke ønsker nogen umiddelbar Forhandling med Stockholmske Boghandlere — det maatte da være Utter & Comp. som jeg har hørt berømme for Orden og Paalidelighed. I Prisen beregnes her i Danmark 1 Rdls Forudbetaling paa 2den Deel. Jeg veed ikke, om dette i Stockholm lader sig 15 giøre; som jeg dog formoder.

Jeg har flere Gange tilskrevet Dig angaaende Original-Breve af Christian IV., om samme skulde findes i Sverrige, og angaaende danske Lov-Codices i det Stockholmske Bibliothek; men ikke kunnet erholde et Svar derpaa. Hav dog den Godhed engang at erindre, at sige mig et Par Ord herom. 20

Under en Reise til Holsten i Julii Maaned har min Kone skienket mig en Søn; og befinder sig Gud være lovet nu ret vel, tilligemed Barnet, som hidtil bestandig har været raskt. Hun var derimod i 14 Dage daarlig af Forkøelse i Brystet, da hun for tidlig havde vovet sig ud i Huset. — Med min Helbred gaaer det nogenlunde; ikke med det bedste. Mine Øine have især en Tid lang været maa- 25 delige, hvilket meget hindrer mig ved Læsning om Aftenen. Jeg arbejder i Sommer bl. a. paa et Skrift over det Kongelige Bibliothek, hvori ogsaa skal komme nogle Fortegnelser over vore sieldenste Impressa og vigtigste Codices.

Du, kiære Hammarsköld! saavelsom Din gode Hustru; hilses paa det venskabeligste 30

fra Din

bestandig hengivne

C. Molbech.

Efterretningen om Din Svigerindes Sygdom har gjort mig særdeles ondt at høre. Hun var en af de elskværdigste Koner, jeg kiendte i Sverrige. Lad mig 35 dog vide, naar Du skriver, hvorledes det gaaer med hendes Sygdom, og om der intet Haab er om Bedring.

117. *Fra Lorenzo Hammar-sköld.*

Stockholm d. 5 Maj 1822.

Redelige Broder Mollbech!

Hvad har du tænkt om mig, som på så lång tid icke låtit höra af mig? — Jag litar dock fullt derpå, att du så väl och noga känner min oföränderliga
5 vänskap för dig att du skrivit denna långa tystnad på Omständigheternas
räkning. Och så är det äfven. Omständigheter af den tyngsta och mest för-
krossande art samt af det menligaste inflytande på min ekonomiska ställning,
hafva gjort den förflutna tiden (från sistl. Augusti till April) till den bedröf-
ligaste period i min lefnad, gjort mitt hår nästan grått, till en stor del förstört
10 min glättighet och på en lång tid gjort mig döf för alla ljufvare erinringar om
aflägsse Vänner. Du skall neml. veta, Bäste Vän! — ty i ditt trogna sköt ned-
lägger jag gerna mina bekymmer och ditt varma redliga deltagande ger dig
rätt att dela dem — att genom försäljning af mitt Boktryckeri till en Skurk, vid
namn Imnelius, kom 5500 Rd^r B^{co}, det hufvudsakligaste af min lilla förmögen-
15 het, att stadna på hans hand, mot ränta och Cautionister för Capitalet. Nu
inträffade, att förleden Somras, rymde Imnelius, sedan han förstört nästan
alla sina tillgångar, öfver till Köpenhamn. Med detsamma gjorde tvänne af
hans Cautionister för skulden till mig, Cession, mitt hopp att få min ränta och
1000 Rd^{rs} afbetalning i Capitalet — som jag, enligt Förbindelsens Ordaly-
20 delse, den 1 October påräknat, — slog således aldeles felt, men i stället lag-
söktes jag för en åt samme Imnelius lemnad Borgen, för öfver 1000 Rd^{rs} B^{co} —
lemnad honom strax efter inköpet af Boktryckeriet, för att hjälpa honom att
komma sig i ordning — och dömdes att betala eller i vidrigt fall att insättas
fången på Högvakten. Och detta på en tid då, till följe af de låga Spanmåls-
25 prisen, min lönnkomst var förminskad med öfver 200 Rd^r. Föreställ dig min
och de minas belägenhet, under dessa grymma dagar, då jag som en brottsling
måste gjömma mig undan, ofta utom hus, för de mig eftersläende Slotts-
CanzliBetjenterne! Genom Pantsättande af det lilla förråd af Silfver, som jag
och min lilla Hustru under de förflutna lyckligare åren kunnat hopsamla, samt
30 genom ett par verkliga vänners verksamma biträde, räddades jag väl från den
öfverhängande faran; men deremot såg jag mig med ett stort hushåll, med
Hustru och fyra Barn, utan tillgångar, ofta i förlägenhet för det nödvändigaste
för dagen, och i Skuld till höger och vänster. Så har denna vinter för mig
framskridit. Och måtte en nådig Himmel bevara dig, att någonsin erfara en
35 skymt af de bekymmer den kostat mig, eller att upplefva något som liknar
ekonomiskt lidande — detta, det messt nedslående af alla de slag, som hemsöka
den arma menskligheten; ty då dess object, Penningen är det lumpnaste af
allt jordiskt, är det i detta slags lidande icke något, som rigtar den inre blicken
uppåt, till att hämta tröst från en idealisk rymd, så som förhållandet är med alla

öfriga arter af Sorg, utan här bidrager allt bara dertill, att under en oupphörligt pinande oro, göra hela existensen till en tryckande börda. Äntligen har med April månad, allt tagit en något ljusare vändning. En af mina Svågrar har bisprungit mig med ett lån af 500 Rd^r B^{co}. Hans Majestät med hvilken jag sjelf händelsevis kommit att samtala om min belägenhet, har utom min lön tillagt mig 200 Rd^r B^{co} om året samt bestämdt den för mig premiere place convenable, som blir ledig, gifvande bättre inkomster, skall ofelbart bli min. Äfven har jag kunnat förvärfva en liten biförtjenst och har utsigt om en ännu betydligare, liksom också fortgången af Concursen efter Imnelius tagit en sådan vändning, att jag säkert kan hoppas, att få något af mitt igen. 10

Med det småningom återvändande lugnet, väckes ånyo åtankan af mina vänner, och, då nu min Vän Ulrich — en tysk Juris Studiosus, som, en tid förföljd i sitt fädernesland, tagit sin tillflykt hit och vistats här ungefär ett år — på återresan till hembygden ämnar besöka Köpenhamn, kan jag icke afhålla mig ifrån att med honom säga dig huru upprigtigt jag håller af dig och tillgifvet erinrat dig äfven under de mörka, kulna dagarne af mina bekymmer. — Ulrich önskar att, under sitt vistande i Köpenhamn, orientera sig inom dess rika litterariska Skatter. Bäste Vän! till en början biträd honom härutinnan för min skuld. Sedan du blir bekant med honom, skall snart hans öppna redliga väsende och hans kunnighet göra all annan recommendation öfverflödigt. 20

Annars för att återkomma till mig sjelf, har äfven åtskilligt i min omgifning varit nedslående. Min Svägerska på Tuna lemnade, efter en långsam och tärande sjukdom, i höstas detta jordiska, och i och med detsamma sin Man och sina barn, ej blott i saknad och bedröfvelse utan äfven i mindre goda omständigheter. Min hustrus ena Bror har i vinter varit en längre tid ganska farligt sjuk, och bedröfvelsen deröfver, tillsammanslagd med den öfver vår egen svåra ställning, åbragte min lilla Hustru ett anfall af blodspottning, som var långvarigt och hotade att blifva farligt. Och en af mina bekante, en ung Skald vid namn Stagnelius — som i de tre häften af sina Digter, dem han, under titel: Liljor i Saaron utgifvit, lemnat i visst afseende det poetiskt yppersta vår vitterhet hittills kunnat framvisa — har blifvit galen. — Att ej tala om den dysterhet, som den allmänna nöden i mitt stackars fädernesland, på alla sidor utbreder. 30

I litterärt afseende har, sedan jag sist tillskref dig, följande, såsom det märkvärdigaste utkommit: Allmän Inledning till den aprioriska PligtLäran, af Prof. Cederschöld i Lund, utkom i slutet af förledet år. Det är en med mycken lärdom, men föga djuphet, i aldeles ren scholastisk Tendens författad Lärobok i den tomma Kunskapsart, som kallas Ethik. — Poetiska Kalendern för i år, från Upsala, är visserligen till Volumen vida tjockare, 40

men till innehållets värde oändligen mycket magrare än något af de föregående årens. Intet enda stycke af Atterbom — hvilken nu läser offentligt i Upsala öfver Korstågen — intet af Hedborn, Geijer eller Palmblad, och blott tvänne Digter — men båda förträffliga, — af den tjusande Skaldinnan Euphrosyne.

5 Messta rummet åter intages dels af en mängd usla andeliga Romanzer, dem deras Författare, Zeipel, haft den fräckheten att betitla, gemensamt tagna, Jesus Christus, och af ett dramatiskt Machwerk: Vermlands Flickan, der endast några enskildta Sångere och bland dem i synnerhet en på Danska, äro vackra. Deremot utkom till Julen här i Stockholm en annan vittre Taschen-

10 buch, hvilken under titel: Opoetisk Calender för poetiskt folk, gjort uppseende. Den innehåller en Novell af Livijn, tvänne små Poemer af Euphrosyne och några Stycken af Dalgren, hvilka i synnerhet äro utmärkt lyckade. Äfven jag har ett par Slarfvor på den byken. — Något förut lemnades oss af en Baron Boye, första Häftet af en beskrifning öfver Taflorna i kgl. Svenska

15 Museum, med åtföljande Contourteckningar. Ett högst förtjenstfullt och intressant verk. — Af Tegnér har under loppet af detta året ett Poem, eller så kallad Romans, Axel, blifvit utgifven, till hvars lofsägande, Allmänna Journalen och StockholmsPosten, icke inom svenska språkets område, kunnat hitta ett nog stort antal Superlativer. I sjelfva verket är det dock blott en grant

20 öfverfermissad poetisk Capriccio, utan hållning eller sammanhang eller djuphet i planen. Om det hinner bli färdigtryckt innan Ulrich afreser, skall jag skicka dig ett kritiskt Bref af mig öfver detta utskrikna Poem. — Deremot är man så mycket tystare om en stor och tjock Hjeltedigt, på dåliga Hexametrer, kallad Gustaf Erikson eller det frälsade Sverige, af StatsRådet Sköldebrand.

25 — Men hvad som mera torde intressera dig, är dock en Historia om Noriges forna förbindelser med Sverige af G. A. Silverstolpe. Den är dock så nyss framträd inom Stockholms Horizont, att jag ej ännu hunnit få se den.

Dock om allt detta kan du få säkrare och fullständigare Notiser, i fall du verkligen utför ditt i förledet år mig förkunnade beslut och fagnar oss här i

30 Stockholm med ett personligt besök. Ach! om det unnades mig den glädjen, att ännu en gång få se dig! Men kommer du ej öfver till Sverige lär det väl aldrig ske; ty mitt hopp att få besöka Köpenhamn, har jag, liksom så många andra glada ungdomsdrömar, längesedan måst slå ur hägen.

Det betryck i hvilket jag denna tiden befunnit mig, har gjort att jag icke

35 kunnat bedrifva afsättningen af din sednaste Resebeskrifning, så att, på ett exemplar när, alla de öfriga ännu hos mig ligga osålda. — Jag bekänner också upprigtigt, att jag till en del enligt föresats icke gjort dervid; ty i den förlägenhet och det betryck, i hvilket jag med de mina en tid befunnit mig, kunde lätt hafva händt, att nöden förmått mig tillgripa dina penningar, i fall några sådana

40 för Böckerna influtit. Nu skall jag dock snart se till att besörja deras försälj-

ning. — Äfven har jag börjat och hunnit ett långt stycke, med en uppsats öfver de å härvarande kgl. Bibliothek befintlige Codices af de gamla danska Lagarne. Min sorgliga belägenhet under vintern har dock äfven i dess utarbetande gjort ett afbrott.

Och nu ett broderligt Farväl, Bäste Vän! Och måtte du i allt och i alla skiften vara lyckligare än

Din
af innersta hjerta tillgifne
L. Hammarsköld.

118. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kjöbenhavn. 10. Dec. 1822. 10

Kiære Hammarsköld!

Saa meget det ellers altid glæder mig, ved Brev fra Dig at forvisses om Dit vedvarende Venskab for mig, saa ukiært og sørgeligt var det mig, ved Din sidste Skrivelse, som jeg i Sommer modtog ved Hr. Ulrich, at erfare den uheldige Aarsag til Din lange Taushed. Jeg vil haabe, at de traurige Omstændig-¹⁵ heder, som jeg ikke uden den inderligste Deeltagelse kunde læse i dette Dit Brev, have siden den Tid taget en heldigere Vending. Hvor meget længes jeg efter en Tidende fra Dig, som forvisser mig herom! — Sandelig, Du har været meget uheldig, og neppe begriber jeg, hvorledes Du dog har kunnet beholde Fatning og Kraft nok tilbage, til endnu at forfare i videnskabelig og litte-²⁰ rarisk Virksomhed; thi Intet kan være mere nedbrydende for Sind og Rolighed, som uomgængeligen udfordres til saadanne Arbejder, end en saa høist uheldig oeconomisk Forfatning, som den Du skildrer mig. Gud give at lykkeligere Dage maa være oprundne for Dig, siden Du meddeelte Din Ven disse sørgelige Tidender! — Fra mit Hierte kommer dette Ønske for en Ven, der²⁵ med saa redelig og inderlig Deeltagelse ønsker mig befriet for at prøve den haarde Skiebne, som har rammet ham. Og jeg føler, hvor dobbelt tung denne maa have været Dig, der engang kunde leve, om ei i Velstand, dog i nogenlunde uafhængige Kaar; thi Intet maa i et jordisk Forhold være, i mine Øine, bittere og tungere, end engang at have havt gode Kaar, og siden at føle Trang.³⁰ Vi have hos os desværre dagligen Exempler for Øie, ogsaa blandt mine Bekjendte og Venner, paa Familier, som fra Rigdom, Glands og Overflødighed ere nedsiunkne i den dybeste Armod. Jeg erkjender Guds Naade imod mig, der hidtil, skiøndt i meget indskrænkede Kaar, har været fri for Mangel eller for Trang til Andres Hielp. Men heller ikke er dette mig muligt, uden med den³⁵ strengeste Oeconomie; thi min Lønning er, efter 17 Aars Embedstieneste, endnu kun 600 Rbdlr. Jeg maatte, da jeg giftede mig, sætte mig i en Geld af over 2000 Rbdlr. for at sikkre min Kone en Pension af Enkekassen, hvilken

Gield aarligen med i det mindste 3 til 400 Rbdlr. maa afdrages. At leve i Kiøbenhavn med Familie, om end med den høieste Oeconomie, er umuligt i min Stilling under 10 til 1200 Rbdlr. Du seer heraf min Nødvendighed, med den strengeste Indskrækning og med Forsagelse, ikke blot af al overflødig Fornøielse, men og af mangen Beqvemmelighed, at maatte stræbe uophørligen efter at erhverve det Manglende, som hidtil ved Guds Hielp er lykkedes mig. Han, som hidtil skienkede mig Livets Ophold, vil vel ogsaa sørge for min og mines Fremtid. Endnu har jeg kun eet Barn, en Søn, snart $1\frac{1}{2}$ Aar gammel; og jeg kan ikke sige, at jeg ønsker mange flere; thi jo flere Børn, jo flere Sorger, som jeg ikke troer opveies ved Glæderne deraf — i det mindste ikke efter min Synsmaade. — I øvrigt har jeg, ved Din mig med saamegen Fortrolighed meddeelte Fortælling om Din tunge Skiebne lært, at man i Dit Tilfælde omgaaes haardere i Sverrige med en Embedsmand, end hos os. Ingen Embedsmand i Danmark, som er i virkelig Tieneste, kan belægges med personlig Arrest, og umuligen kunde hos os en Mand i Din Stilling for en Gield af 1000 Rdlr. komme under saa haard en Forfølgelse, som Du har været i. Nu Gud give, at det hermed maa være forbi, og at en blidere og lykkeligere Fremtid aldrig maa forlade Dig og Dine!

Tilgiv, at jeg saa sildigen besvarer Din sidste Skrivelse. Jeg har i de sidste to Aar næsten afbrudt al Brevvexling; thi baade fattes det mig hertil paa Tid og paa Sindsrolighed. Den, der med et Humeur, som mit og med en svagelig Helbred, uophørlig maa være sysselsat og uophørlig tænke paa at vedligeholde en trang oconomisk Forfatning, er lidet skikket til at underholde fraværende Venner. Dog er Du en af dem, jeg oftest ønsker mig Leilighed til at kunne brevvekle med; thi baade er Du sikkerlig af Alle mine Venner i og uden for Fædrelandet, en af dem, som med varmest Deeltagelse erindrer mig; og Dine Breve ere mig stedse ligesaa behagelige, som interessante at læse. — Jeg maa saaledes ogsaa takke Dig for de i Dit sidste Brev, efter Sædvane meddeelte kiærkomne litterariske Noticer — men ogsaa atter i den Henseende hentye til Din Godhed. Jeg ønsker nemlig og udbeder mig af Dig, engang i Vinter, og om muligt til Februar Maanedes Udgang at erholde en nogenlunde fuldstændig Liste over det Vigtigste i den svenske Litteratur, som egner sig til Anskaffelse for vort Bibliothek, for Aarene 1820, 1821 og 1822. Omsorg for denne Litteraturs Supplering er overladt mig; og da jeg, hvad det nyere angaaer, siden 1812 har virket for, at vi have den temmelig fuldstændig, ønsker jeg meget, at Anskaffelsen af Alt hvad der kan passe for os, ogsaa maa fortættes.

Ved Nyerups (saakaldte) Reiser til Stockholm, og ved Fortalen til Rasks angelsax. Grammatik, er jeg kommen til Kundskab om, at den af mig saa høit agtede Hallenberg Eier to gammeldanske Codices — den ene paa Perg.

»Betragtninger over Christi Lidelse« fra Sec. XV., den anden paa Papir: et dansk Digt om Fuglenes Natur og Egenskaber. — Jeg anmoder Dig indstændigen, kiære Hammarsköld! at sige mig, om Du ikke troer, der skulde gives nogen Vei og Mulighed til at faae denne ypperlige Lærde til at afstaae disse Haandskrifter til vort Kongel. Bibliothek? Vil han sælge dem, da kan han selv bestemme Prisen — og er den blot ikke urimelig, vil den blive tilstaaet. Men neppe er dette at formode hos en Mand af hans Tænkemaade, der maa være rig, siden han trykker paa egen Bekostning alle sine Værker uden at sælge dem. — Vil han afstaae vor Konge disse Haandskrifter uden Betaling i Penge, da vil jeg kunne udvirke, at han for Ex. ved at erholde de her paa Kongelig Bekostning udgivne Værker (saasom Beskrivelsen over de danske Mynter og Medailler, over de græske og romerske Mynter i den Kongel. Samling; Scriptorum Rer. Dan., Snorre Sturlesen, Fol. Udg. m. fl.) kunde erholde et passende Æquivalent, der endog i Værdi kunde overgaae Haandskrifternes pecuniaire Værd. — Vi besidde paa vort Bibl: adskillige lignende danske Sprog-Monumenter; og Hall: vil vist selv finde, at hans to Haandskrifter ikke kan finde nogen mer passende Plads, end der. Men Underhandlingen herom maatte naturligviis indledes med megen Delicatesse. Kiender Du ham specielt nok, for at kunne erfare hans Tanke, eller troer Du det kunde have nogen Virkning, om jeg selv tilskrev ham derom? — Sætter han nogen Priis paa vor, Videnskaberne saa høimodigen understøttende Konges Agtelse og Velbehag, saa skal jeg vist forestille Kongen denne Sag saaledes, at den fra Hs. Majestæts Side skal falde ud til Hallenbergs Tilfredshed. — Vilde han nu slet ikke af med disse Haandskrifter i levende Live, kunde han maaskee dog formaaes til at legere dem efter sin Død til vort Bibl: — i alt Fald for en beskedent Priis. — Endelig, dersom aldeles Intet af dette er at opnaae, vilde han dog vel tillade, at de afskrevs; og ønskede jeg da at vide, hvad en smuk og correct Afskrift af samme i Stockh. vilde koste? Jeg lægger Dig denne Sag saare meget paa Hierte, og beder Dig indstændigen, ikke blot at virke deri Alt hvad Du formaaer, men ogsaa med det allerførste at meddele mig Dine Tanker om hvad Du troer der kunde gøres til et ønskeligt Udfald. Saasnart jeg erfarer, at Du mener, et Brev fra mig kan virke noget, skriver jeg til H. med næste Post. Ogsaa giennem den diplomatiske Vei kunde jeg let virke, men troer denne mindre passende.

Af Din sidste Skrivelse erfarer jeg, at af de efter Ordre Dig i Fior tilsendte 13 Ex. af min Reises 1ste Deel ligge endnu de 12 usolgte. Dette er mig særdeles kiært, og beder jeg Dig endelig ikke at sælge et eneste Ex. af samme; men til Foraaret med en sikker Skibsleilighed eller Reisende at sende mig dem alle tilbage, da jeg særdeles vel kan bruge disse Ex. af 1. Deel her, og trænger meget til dem. Jeg har nemlig en Deel ucomplete Ex: af 2den Deel, som paa

denne Maade kan kompletteres. Af 1. Deel er derimod næsten ingen Ex. mere tilbage; og da jeg desuden har overladt Forlaget til Seidelin, kan jeg nu ikke paa anden Maade complete mine defecte Ex. af 2den Deel. Du har derfor gjort mig en ulige større Tieneste ved at bevare disse Ex. end om Du havde
 5 sendt mig Penge for samme. — Saavidt jeg erindrer, sendte jeg Dig 2den Deel i Sommer med en Reisende fra Lund, der lovede at befordre den til Stockholm. Jeg beder om Underretning, om Du har modtaget samme. 3die og sidste Deel er i disse Dage udkommen, og skal blive Dig sendt, saasart en Leilighed dertil findes. Ligeledes er i disse Dage udkommen af mig: Indledning til Fore-
 10 læsninger over det danske Sprogs og vor Nationallitteraturs Historie, fra Middelalderen til vore Dage; med en kort chronolog. Fortegnelse over danske Sprogværker og Forfattere; hvilke Forelæsninger jeg dog ei kommer til at holde; men kan muligen blive sindet at udgive dem i Trykken. — Mere om Literaria en anden Gang. — Jeg takker meget fordi Du har tænkt paa de
 15 danske LovCodices. Lad mig dog endelig faae noget fra Dig om samme og navnlig om Alle dem som der findes; uagtet jeg troer, vi nu skulle faae nogle til Laans herover, imod giengieldende Laan af svenske LovCodices i vort Kgl. Bibl. — nemlig til Brug for Prof. Rosenvinges Corpus juris danicum af vore gamle Love. — Fra Prof. Sibbern har jeg mange Hilsener til Dig og en Bog
 20 liggende til Dig, som skal blive sendt med min Reises 3die Deel. — Lad mig snart høre fra Dig, og tænk imidlertid paa Indholdet af dette Brev, og paa den, som med Uforanderlighed er

Din oprigtig og hiertelig hengivne

C. Molbech.

25 (Indlagte Brev bedes som snarest besørget.)

Haves nogen Poesiesamling af Euphrosyne, bedes den bemærket. — Ligeledes anbefales til Besvarelse mine forhen indgivne Quæstioner: om egenhændige Breve af K. Christian IV. ere at finde i Stockholm?

119. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 25 Febr. 1823.

30 Bäste Vän!

Vi hafva Riksdag för närvarande, redelige Molbech! och både min befattning, som Representant och som tjensteman vid ett af Riksens Ständers Utskott har aldeles öfverväldigat och underlagt sig min tid. Der ser du skjället, hvarföre mer än två Månader förbiflutit, innan jag besvarat ditt innerlig vän-
 35 skap andandes och mig så dyrbara Bref. Med hvilken rörelse jag läste det, kan jag icke beskrifva; ännu mindre huru tröstande ditt varma deltagande i det sorgliga öde, som öfvergått mig och de mina, var för mig, ehuru du lätt

bör kunna föreställa dig det, då jag nämner, att denna min olycka verkat, att några sig fordom så kallade vänner vändt mig ryggen. Dock må jag icke obilligt klaga. Andra hafva i nödens ögonblick blifvit som så mycket trofastare bepröfvade. Genom deras ögonblickliga hjälp, räddades jag undan den närmast öfverhängande faran; sedan har min arbetsihärdighet så småningom⁵ aflägsnat betrycket och hvad ännu återstår, hoppas jag att min närvarande Canzlist befattning vid Expeditions Utskottet under Riksdagen, i det närmaste skall undanrödja. Från faran för Bysättning och frihetens förlust hoppas jag med Guds hjälp! vara räddad, äfven undan den messt tryckande Skuldbördan; men mitt lilla välstånd är förbi, och icke utan bekymmer kan jag¹⁰ vid dagens gryning tänka på hvad jag, min älskade Hustru och mina Barn behöfva innan aftonen kommer. Med detsamma, och, jag bekänner dig det, hvad som messt kostat på mig, har jag måst öfvergifva en af mina käraste förhoppningar, den att dock väl en gång i min lifstid få se Köpenhamn. Fordom, då någon mulen stund också slog för mig, skingrade jag den genast med¹⁵ den föreställningen: en dag kan du skilja dig från dina göromål, bereda dig tillfälle att färdas öfver Sundet och öfverraska din Vän Molbech med din oförmodade närvaro på det kongliga Bibliotheket. Och sedan fortsatte jag mina Svärmerier uttänkande hvad vi allt tillsammans skulle taga oss för, hvarom vi allt skulle samtala o.s.v. och min glädtighet återvände genast. Nu²⁰ är detta förbi! Den som icke utan att beröfva sig och de sina det nödvändigaste, kan företaga en båtfärd till Drottningholm, den kan ej längre förespegla sig möjligheten att se, det hvad jag lifligast af allt önskat se, Danmarks Konungastad, och förbi är mitt fordna, glada hopp. Nå väl! transeat cum cæteris erroribus. Många sådana har jag haft; de gjorde mina fordna dagar så ljufva,²⁵ så glädjefulla. Du må då icke undra om det smärtar att nödgas förlora dem, om hjertat blöder, för hvar och en af dem som våldsamt bortslites. För denna smärta har jag dock icke mera än ett medel, men Gud ske lof! det är osvikeligt, och det består i dugtigt arbete. Också har jag på denna sednare tid varit flitigare än under någon föregående. I synnerhet har min sorgliga Belägenhet³⁰ nästan uteslutande fäst mig vid det Studium, som i sjelfva verket är det högsta och förnämsta af alla, såsom uteslutande syselsättande sig med det, som är oss egentligast och hufvudsakligast af nöden. Jag har också kraftigt erfärit den stora Sanning, som ligger i utropet: der Trübsahl süsse Milch, Philosophie!³⁵

Dock då det i alla händelser är omanligt att klaga — ehuru i en väns famn väl en och annan tår kan flyta, som för verlden må blifva obemärkt — så vill jag begifva mig till något annat. — Först då till din Commission i afseende på Hallenberg. Till en början må jag då nämna, att den PappersCodex du talar om, icke blott innehåller ett danskt Poem om Fåglarnas natur, utan först ett⁴⁰

dialogiseradt Rimverk af erotisk anda, bestående af ett samtal mellan Juvenis och Juvenula; sedermera en prosaisk Chronicka, också på Danska, hittills utgifven, men som är i det fallet så mycket mera märkvärdig, som den är den egentliga källan till Johannis Magni svenska Historia. Derefter kommer 5 ändteligen det omtalade FågelPoemet. Hvar och en, som har någon vana i bedömandet af dylika saker, ser genast att denna Codex åtminstone är hundra år äldre än Johannes Magnus, och således från början af 1400-talet. — Hvad nu åter hufvudsaken eller afträdandet af denna Codex till danska Bibliotheket angår, så har jag talat med Gubben derom, och bragt underhandlingen så 10 vidt på bana, att du må sjelf skrifva till honom derom. Jag är dock skyldig att säga dig, att ännu tycktes han väl icke vara böjd att afstå sina båda Codices till ett fremmande land, men vore din Kung, så som jag förmodar att han är för allt vetenskapligt, intresserad för att underlätta denna underhandling, så tror jag att det skulle gå, om han ville egna Gubben något hvad som aldrig 15 kostar en Kung, neml. en Orden, en titel, eller en annan offentlig utmärkelse. Den sjuttioåra lärde, förtjente Mannen är menniska, har också en liten smula fåfänga och skulle visst gerna se den smickrad från ett fremmande land, som han under sednare tider, på det oförsyntaste sätt af den förnäma Dumheten blifwit kränkt och tillsido satt, i sitt fädernesland, det han så utmärkt hedrat — 20 du vet väl, att han nästan så godt som blifvit undanskuffad ur Vitterhets, Historie och Antiquitets Akademien? — Likväl förklarade han, att ifall man ville ge honom något betydligt svenskt Msct i utbyte, afstår han detta nu i fråga varande, genast. Och emedlertid är han åtminstone färdig, att när som heldst, under sina ögon låta en afskrift göras af dessa Codices. Dock då en 25 sådan copiering visserligen vore besvärlig, tror jag icke den kan fås under 2 Rd^r sv. B^{co} arket. Fem Rd^r B^{co} gafs mig från Wien för en afskrift af Cosmas Chronicon ur Gigas Librorum. — Min mening är dock, att först må ett närmare försök göras, att bekomma sjelfva originalerne, och kan du blanda din Kung med i spelet, anser jag icke omöjligt att det lyckas. Men hvad som skall göras 30 bör göras snart, ty Gubben Hallenberg börjar till sin hälsa blifva krasslig och kan hända förr än man trott nödgas vi sakna honom.

Din önskan att återfå de mig tillsända Exemplaren af din Resas 1^a Del, skall vid första sig yppande skeppslägenhet uppfyllas. Och ehuru det förargar mig, att icke hafva här skaffat dig afsättning med dem, tröstas jag derigenom, 35 att det närvarande förhållandet nu är dig mera önskeligt. — Deremot tackar jag dig varmt och innerligt för löftet om denna din Resebeskrifnings 2^a och 3^e Del; ty ännu kan jag äfven i afseende på 2^a Delen endast tacka för löftet, emedan jag af den verkeligen icke erhållit något Exemplar. Deremot har det sin rigtighet, att en skånsk Resande, vid namn Suel, som i Somras besökte 40 kgl. Bibliotheket, hälsade mig från dig, men förresten icke medförde någon

ting till mig. Jag bekänner, att jag räknade då åtminstone på några rader, frågade alltså, om han från dig ej hade mera än hälsningar, och blef nog misslynt då han svarade negativt. — Så Interessant fortsättningen af din Resa måste vara mig, bekänner jag likväl att jag med ännu varmare längtan ser emot din Indledning til Forelæsninger over det danske Sprogs⁵ og Nationallitteraturs Historie, och att det skulle göra mig i hög grad ondt, om du ej verkställer ditt beslut att i tryck utgifva hvad du vidare öfver detta ämne utarbetat. Du vet, att forskningar i mitt fäderneslands Lärdoms Historia är en af mina käraste syselsättningar, men jag har tillräckligen genom Erfarenheten lärt, att man icke rätt kan förstå Sveriges Litteratur i äldre¹⁰ tider, utan att väl känna den danska — som på den förra haft mera inflytande, än man länge trott — och därför är hvart ljus, som öfver den enas öden upptändes äfven en upplysning öfver den andra.

En lika så oväntad som för mig högst angenäm nyhet var den du mig berättar om den godhet Prof. Sibbern för mig yttrat och gjort för mig dyrbar¹⁵ genom den Bok, han för mig bestämdt. Aflägg hos honom därför min varmaste tacksägelse. — I en Recension öfver dansk[a] Vetenskaps-Sällskapets Skrifter, som i dansk Literatur Tidende för ett par år sedan var införd, läste jag några utdrag ur en æsthetisk Afhandling af Prof. Sibbern, som i högsta grad interesserade mig. Sedan har jag hört, att han antingen har eller skulle ämna att²⁰ utgifva en Psychologi, och detta har länge retat och till det högsta spändt min Nyfikenhet. — En Psychologi af en Philosoph med det tankedjup och de åsichter, som nämnde Afhandling uppenbarar, måste blifva högst märkvärdig; ehuru jag väl kan taga för gifvet, att han icke tar Psychologi i den mening eller med den syftning, som Wolfianerne och alla efter dem hittills²⁵ gjort. Men huru han tagit den, och hvad han under denna Disciplin förstår, det är jag högst nyfiken att erfarä. Om nu hans Psychologi verkligen har utkommit, så beder jag dig att vid tillfälle af den skaffa mig ett exemplar.

Mina RiksdagsGöromål hafva nu afbrutit mitt arbete med Beskrifningen af de danska LagCodices — åt hvilket jag i alla fall endast kunnat egna några³⁰ lediga stunder — så att tiden när jag kan få fullborda det hela, torde ligga mig temmeligen fjerran. Emedlertid skall jag sända dig hvad jag redan har färdigt, att Professor Rosenvinge må kunna döma, huruvid[a] min Beskrifning, utförd så, som jag tagit det, kan vara honom af någon gagnelighet.

Deremot sändes dig en lista öfver det förnämsta, som, på de sednare tre³⁵ åren i vår Litteratur utkommit. Dock har jag endast upptagit originella Producter, emedan öfversättningar, hvaraf vår Litteratur ännu fortfar att vara ett så brokigt aggregat, föga eller intet kunna interessera en fremmande. Skulle af dessa Artiklar några för ditt fädernesland ästundas, så råder jag dig att vända dig till en ung Bokhandlare här i Stockholm, vid namn Holm-⁴⁰

gren; en ung vigilant karl, med både nit för och kännedom om saken. Med egen uppoffring utgifver han nu här en Tidning för svenska Bokhandelns bästa, och ensamt detta har gjort honom mig ganska interessant.

Jag har tillförene berättat dig om min Svägerskas, Charlottes på Tuna bort-
5 gång ur dette lifvet. Nu är dock min Bror åter gift redan. I lördags stod han
Brudgum. Detta ger verkligen styrka åt den gamla satsen: Tempora mu-
tantur etc. Sann blir den deremot aldrig i afseende på det förtroende och den
tillgifvenhet, som till dig hyses af din

oföränderlige Vän

L. Hammarsköld.

10

120. Til Lorenzo Hammarsköld.

Kiøbenhavn. 12. Sept. 1823.

Kiære Hammarsköld,

Meget maa jeg bede Dig undskylde min lange Taushed, ligesom, at
jeg idag ikke engang faaer Leilighed til at angive de vigtigste Aarsager,
15 hvorfor jeg saa længe har udsat Besvarelsen af Dit seneste, dobbelt kiær-
komne og behagelige Brev, fordi det meddeelte mig Dine Udsigter til en
noget blidere Forfatning end den, som det har smertet mig saa meget i sin
Tid at erfare.

Kun dette maa jeg sige Dig, at jeg flere Maaneder i Foraaret og i Begyndelsen
20 af Sommeren tænkte meget stærkt paa en Reise til Stockholm, som ogsaa var
en Grund mere til at jeg idelig opsatte at tilskrive Dig; ligesom og, at Hs. Exc.
GeheimeStatsminister Møsting i Sommer lovede mig, ved vor Minister i Stock-
holm at forsøge noget hos Cancellieraad Hallenberg ang. de omtalte danske
Codices. Men Reisen maatte af Mangel paa Penge gaae overstyr — og Møsting
25 har vel glemt sit Løfte, eller det har ingen Følger havt. Jeg tænker nu paa,
med det allerførste at tilskrive Hallenberg selv; og vil giøre Alt hvad jeg kan
for i Vinter at faae ham optaget til Medlem af det danske Vidensk. Selskab.

Hoslagt følge to Smaaskrifter. Det ene kan jeg ikke engang i denne Hast
faae heftet, som meget bedes undskyldt. En Dr. Med. Engström, som en Tid
30 lang med en ung Uggle fra Wärmland har opholdt sig her i Kbh., har havt
den Godhed at love mig at besørge dette sikkert til Stockholm. I Fior (uden
Tvivl i August Maaned) sendtes ved en Reisende Mag. fra Lund til Dig 2 den
Deel af min Reise (hvoraf ogsaa 3. og sidste Deel er udk.) tillige med min
Erik Plogpenning's Historie. Ere disse Bøger ikke komne Dig til Hænde?

35 Undskyld dettes Korthed og Hastværk! Med det første, og senest inden
Oct. Maaned's Udgang, faaer Du et længere Brev fra

Din tro hengivne Ven

C. Molbech.

121. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 22 Aug. 1824.

Bäste Molbech!

När jag betänker huru länge jag lemnat ett Bref från dig, i hvilket du med ditt goda hjertas hela öppenhet uttalat din gamla och oföränderliga vänskap till mig, obesvaradt och huru länge jag försummat att tacka dig för de litterära 5
 Presenter, dem du emedlertid tillsändt mig, mig högst dyrbara för deras utmärckta värde, och ännu dubbelt dyrbarare genom den kära hand som dem författat och mig skänkt dem — när jag betänker allt detta skäms jag verkligen för mig sjelf. Och besinnar jag, hvad du, i anledning af denna min långa tystnad så lätt skulle kunna förmoda, neml. att jag möjligen kunde hafva 10
 förlorat den känsla, som vet att riktigt uppskatta hela värdet af din vänskap, så gör denna tanke mig verkligen i hög grad nedslagen. Jag har ty värr! alla skjäl emot mig; ty du vet icke, att ditt sista Bref och dina Presenter kommit mig tillhanda under påstående brinnande Riksdag; vet icke att ständerna kallat mig till Notarie vid Expeditions Utskottet, och uppdragit mig det tem- 15
 ligen indrägtiga men ganska besvärliga kallet — från hvilket jag ännu icke är fullkomligen lös — att redigera, låta trycka, läsa Correctur på och göra Register öfver Bihang till Riksståndens Protocoller, innehållande samtliga Utskottens Betänkanden, Konungens Propositioner, Riksens Ständers Revisorers Berättelser m.m. På sådant sätt har jag bragt 21 starka Octav- 20
 Band ut bland Allmänheten, om man NB så vill kalla förvaringshvalfven i RiksgäldsContoiret, dit de fleste Exemplaren vandrades varda. Jemte detta besvär, hade jag under Riksdagen, att från min Bänk på Riddarhuset följa ärendernas behandling och efter Riksdagens slut, det ärofulla uppdraget, att besörja en upplaga af den för tidigt aflidne skalden E. J. Stagneli efterlemnade 25
 Skrifter. — Alla dessa göromål, hvilka ända till Juli månads början detta år hållit mig dagligen från kl. 6 om morgnarne till sent på aftnarne, i full syssel-sättning, förunnade mig icke det lugn och den längre ro, jag ville hafva för att skrifva till dig. Nu är den vunnen, och jag försummar icke att begagna den.

Dina Bemærkninger over de danske Folkeviser har jag tvänne 30
 gånger med lika mycket nöje som nytta igenomläst. Jag bekänner dock att jag med någon förundran märckt, att du aldeles icke tyckes tagit någon Notis om mina anmärkningar öfver de svenska Folkvisorna (Sv. Vitterheten, 1^a Del. s. 17-25), då jag likväl inbillar mig, att der förekommer en och annan observa-
 tion, som, om icke annat, åtminstone förtjent din vederläggning. Men i all- 35
 mänhet affärdar du temligen knapphändigt de svenska Visorna (sid. 39-42) då jag likväl skulle tro, att utan noggrann jemförelse af alla de nordiska (hvar- till jag äfven räknar de engelska och skotska) Visorna, måste alla omdömen så öfver det ena som det andra landets blifva vacklande. De svenska äro äfven,

i historiskt afseende, så mycket märkvärdigare, som de bland sig förete ett Phænomen efter hvilket deras uppkomsttid någorlunda kan epochiseras, neml. Visan om Nunnan Elisif Eriksdotter, författad af Biskop Nicolaus Hermanni, död 1391. Det är också att erinra, att i de tvänne Samlingar af FolkVisor vi
5 hittills ega utgifna, neml. Afzelii och Atterboms NordmansHarpa, är icke åttendedelen tryckta af det antal, som ännu lefver på landtfolkets läppar.

Men har jag läst dina Bemärkningar två gånger, så har jag väl tolf gånger läst 3^e delen af din Resa. Och det nöje jag dervid erfarit har delats af flere bland mina Vänner. Dina underrättelser äro der lika så rikhaltiga, som dina
10 omdömen synas mig sunda, träffande och säkert motiverade. Likväl bekänner jag, att jag der upptäckt hos dig — ja, äfven hos dig! — ett drag af national partiskhet mot Sverige och det svenska. När du talar om förhållandet mellan Canovas och Thorvaldsens konst, väntade jag att af dig, som genom autopsi gjort dig dertill berättigad, få läsa några ord, om den rapport i hvilken vår
15 Sergells konst stod till de båda andras. Det är sant, jag har icke sett något konstwerk af Canova annat än i Kopparstick, men af sådana har jag sett nog många, för att tro mig med säkerhet kunna vidblifva den öfvertygelsen, att Sergell, inom den tornerbana de båda sig utvalt, var Canova öfverlägsen. Och att således Sergell var den som bragt Sculpturen i den gamla andan längst,
20 eller närmast till sammanlikning med Grekernas konstverk. Att åter du dömer om Thorvaldsen, att han är den som, med strängt iagttagande af de rena plastiska Lagarne, gifvit de första profven af en christelig eller romantisk Sculptur, fägnade mig så mycket mera, som du dermed bestyrker en aning, den jag redan 1815, i mina Föreläsningar öfver Konsthistorien, uttalat. —
25 Annars hvar gång jag erinras om Beskrifningen öfver din Resa åt det södra Europa, kan jag ej annat än sorgligt uppblicka på min Bokhylla, der din 1^a och 3^e Del stå bredvid hvarandra, som ett ofulländadt verk, emedan, som jag redan för dig nämnt, jag icke eger den 2^a delen.

Till Professor Sibbern måste jag bedja dig framföra min varmaste tack-
30 sägelse för hans mig så angenäma Present af Afhandlingen de præexistentia Animi. Denna har gjort mig ännu mera lysten efter hans Psychologi och andra philosophiska arbeten, och jag måste ändtligen bedja dig skaffa mig dem, heldst Philosophiens Studium nu mera är det som egentligen fångslar mig.

Med saknad erfar jag nu mera, att de bestämda Notiser om danska Littera-
35 turens framsteg — och för hvilka jag egentligen hade att tacka dig — aldeles brista mig. Detta går mig så mycket mera till hjertat, som jag, under Riksdagen, hjälpt till att tillkämpa Kgl. Bibliotheket ett trippleradt årligt anslag och deraf är en icke ringa del bestämd, att användas till årliga inköp af Dansk Litteratur.

40 Apropos af Kgl. Bibliotheket, måste jag underrätta dig, att jag bland dess

MsetSkatter, hvilka jag nu håller på att beskrifva, upptäckt en stor Pappers-Codex in folio innehållande Danska StatsPapper, neml. diplomatiske Acter vexlade mellan danska Hofvet och tvänne holländske Gesandter, som år 1644 uppehölo sig i Köpenhamn. Deribland förekomma äfven flere Bref och Pro-Memorier af Kon. Christian IV. Språket är dels holländske dels tyske. Skulle 5 du om denna önska några närmare notiser, så gif mig bara en vink derom.

Ändtligen hafva vi fått se 1^a delen af en större Composition af vår gemensamma Vän Atterbom, neml. Lycksalighetens Ö. Sagospel i fem Äfventyr. De två första äfventyren, som redan blifvit tryckte, hafva många förtjenster; men icke uthålla de jemnförelsen med Oehlenschlägers båda ro- 10 mantiske dramer: Alladin och Fiskeren. Äfven den grannaste Versbyggnad och den messt gnistrande Lyrik tröttar dock sluteligen, när den icke tjenar till teckning af eller uttryck för någon handling, utan, såsom här, endast framstår såsom beskrifning af ett blott tillstånd, om det än vore det aldram lycksaligaste. Skalden njuter annars detta som bäst sjelf, ty han är Fästman. — 15

Tvänne mina närmare vänner hafva under loppet af denna Sommar besökt Köpenhamn. Den ena, Magister Gullbrand, råkade icke dig, emedan du, under de åtta dagar han tillbragte i Axelsstad, var på ett besök åt Fyen. Öfrige af Danmarks Litterateurer råkade han likväl och jag har haft en stor njutning att höra honom omtala desse af mig så länge högagtade män. I synnerhet 20 har hans berättelse om sitt Samtal med Grundtvig mycket roat mig. — Den andre, Magister Docens Fahlerantz, är ännu icke återkommen, men jag hoppas att du icke också för honom varit otillgänglig och jag fröjdar mig alltså i hoppet att af honom erhålla underrättelser om ditt välbefinnande.

Ännu en tredje Landsman, men en olycklig, befinner sig för närvarande i 25 Köpenhamn. Hans namn är Holmgren, och för tu år sedan etablerade han Bokhandel här i Stockholm. Han var verkligen både skapt och bildad för det yrket och omfattade det med sådant interesse, att jag och flere hoppades att genom honom verkligen en gång få se här, hvad som förtjente kallas en Bokhandel. Men ungdomligt öfvermod, slarf, för mycket förtroende till sina Bod- 30 betjenter, för mycken lust för utsväfvande Qvinnor och förnämligast Personers fallissement med hvilka han stått i relationer, har bragt honom till Banqueroute och en sådan, att han sjelf, med säkerhet för sin Person ej mera kan vistas i sitt fädernesland. Kunde du skaffa den arme Holmgren någon employ, såsom underordnad person, på någon af Köpenhamns större Bok- 35 lådor, gjorde du en god gerning och jag vågar försäkra att du skulle icke hafva skam af din recommendation. Ty han har både mycken vana och mycken skicklighet vid Bokhandelsgörömmål, som kunde blifva både för honom sjelf och andra nyttig, om någon Husbonde använde den; blott att vara sin egen Herre och handla på egen hand duger han icke.

Deremot har en på visst sätt din Landsman och på visst sätt icke, neml. den förträfflige Steffens i Sommar hedrat Stockholm med ett besök och öfverallt vunnit den högagtning och den tillgifvenhet han så väl förtjenar. I förmodan, att han för det närvarande vistas i Köpenhamn, besvärar jag dig med
5 att till honom skaffa medföljande lilla Bref.

Ännu en Commission vågar jag, i förlitande på din gamla vänskap, att vältra på dina skuldror. Blifven en af Curatorerne i Bokhandlar Thomassons Concours måste jag se att indrifva ett par små Massans fordringar i Köpenhamn. Derföre vänder jag mig till dig, och jemte tvänne räkningar, sänder dig en
10 Fullmägt in Blanco, med anhållan att, enligt den, du antingen sjelf eller genom någon annan, ville hos Deichmann och Bonnier uttaga och till mig remittera beloppet af dessa Räkningar. Tillika måste jag bedja dig låta underrätta dessa Bokhandlare, att i Massans värjo befinna sig åtskilliga deras förlags Artiklar osålde, dem de kunna återfå, så snart de insända behörigen verifi-
15 cerade förteckningar öfver hvad de tillsändt Thomasson. Skulle de, hvad jag tager för gifvet, dessutom hafva fordringar i Thomassonska Boet, så säg dem, att om de vilja tillsända mig sina Räkningar, försedda med påskrift af en Notarius Publicus att de blifvit behörigen beedigade, så skall jag noggrannt
20 bevaka deras rätt och efter skeende utdelning tillstålla dem det hvad dem tillkommer. Men detta må de ej försumma; ty Proclamadagen infaller i slutet af October, och, enligt svenska ConcoursLagen, hvad ej innan dess är bevakadt och beedigadt, är för fordringsegaren förloradt.

Af de allmänna Tidningarne har jag erfarit att din Chef, ConferenzRådet Moldenhauer nu mera är med döden afliden. Det är således en grundeligt lärd
25 man mindre i Europa. — Verkar denna händelse något till din befordran och till förbättring af din oconomiska ställning? I den händelsen måste min vänskap för dig anse den såsom lyckosam.

Med förundran har jag sett, att den första frugten som vår vän Rask framburit efter sin fulländade långa resa, är en Spansk Grammatica. Behöfver man
30 att resa öfver Caucasus, besöka Persien, Hindostan och Ceylon för att grundligen lära sig Spanska?

Äntligen märker jag att jag med små Bokstäfver fullskrifvit ett stort Postpappershalfark, och att du knappt torde ha tålmod att läsa fjerdedelen deraf. Det är således tid för mig att hörsamma den gamla latinska regeln:
35 Manum de tabula! Dock kan jag det icke förr än jag repeterat mitt hjertas så ofta och så gärna gifna försäkran om den varmaste vänskap.

Din

L. Hammarsköld.

122. *Til Lorenzo Hammarsköld.*

Kiøbenhavn. 26. Novbr. 1824.

Kiære Hammarsköld,

Jeg behøver Undskyldning og Overbærelse af Dit Venskab, fordi jeg nu først besvarer Dit saa særdeles venskabelige og mig kiærkomne Brev af 22. August. Aarsagerne til min Udsættelse ere ei allene de sædvanlige: min totale Afbrydelse af al Brevskrivning — en Følge deels af mange og tiltagende Forretninger, deels af min Arbeids- og Levemaade, der bringer mig til at offre de faa Timer, jeg fra hiin har tilovers til selskabelig Omgang — men ogsaa min virkelig næsten absolute Mangel paa Tid, som altid er størst i Aarets sidste Maaneder; hvortil endnu maa lægges en Upasselighed, bestaaende af voldsomme Congestioner af Blodet til Hovedet, som plagede mig hele September og en Part af October Maaned, og i høi Grad forstemte mit Humeur. Nu er jeg Gud skee Lov ret rask igien; og vil saaledes ikke længere udsætte at nedskrive nogle Linier, for at takke Dig, saavel for ovenmeldte Dit sidste Brev, som for et tidligere, (maaskee af 1823) der, om jeg ikke feiler, heller ei er besvaret. — Af Dit sidste erfarer jeg Din Travlhed med Secretariats-Forretninger ved Rigsdagen — og takker Gud, at min (uagtet jeg stundom kiedes ved et og andet af mine Arbejder) ei er af denne Art; thi for meget og uendeligt Skriveri har jeg en uovervindelig Modbydelighed. — Mine Embedsforretninger paa Bibliotheket ere stundom af en behageligere, ofte saare interessant Beskaffenhed; undertiden ogsaa forenede med nogen Ærgrelse og Sindskrænkelse, ved at see Feil, Misbrug og Mangler for Øine, indsee Maaden, hvorpaa de kunde afhielpes, eller dog formindskes, og dog ei formaae det. Men saaledes gaaer det vel i enhver Embedskreds. I det Hele er imidlertid min Stilling siden den forrige Overbibliothekar Conferentsraad Moldenhawers Død blevet ulige behageligere, end tilforn. Legemlig Svaghed (desværre fremskyndet ved Brug af stærke Drikke) havde ikke blot nedbrudt hans jernstærke Constitution; men ogsaa gjort det høist vanskeligt, om ikke umuligt at staae i Embedsforhold til ham, uden at lide mange Ubehageligheder; tildeels fordi denne eengang overordentlig kraftfulde, aandrige og virksomme Mand, troede endnu at være den, han engang havde været, og at virke med den gamle Kraft, da knap en Skygge af denne var tilbage. — Ved Moldenhawers Død var en Post ledig, som attraaedes af mange udenfor Bibliotheket — uagtet den er intet mindre end lucrativ (Gagen er kun 800 Rbdlr. Sølvs.) Men knap 8 Dage forløb, inden Kongen allerede havde besat den, ved at udnævne den hidtilværende 1ste Bibliotheksekretair Justitsraad Werlauff til Bibliothekar og Geheime-Statsminister Malling (bekjendt som historisk Forfatter) til Chef for Bibliotheket (der siden Hertugen af Augustenborgs Død ingen Chef havde havt, da Moldenhawer havde umiddelbar Adgang og Referat, Bibliotheket angaaende, til Kongen.) Jeg kom

da saaledes som 1ste Bibliotheksecretair i det behageligste Forhold til min 20-aarige Collega ved Bibliotheket (hvorved jeg ansattes 1804) og fik en langt friere, kraftigere men ogsaa større Virkekreds; uden imidlertid at vinde noget i min faste Indkomst — thi Strenghed i Besparelser drives nu endog saa vidt, 5 at ogsaa af Bibliothekets Indkøbsfond er afdraget 1000 Rdlr. saa at den her efter kun bliver 6500 Rdlr. aarlig, i Stedet for 7500. — 4 indtil 6 og 7 Timers daglige Arbeide paa Bibliotheket (hvoraf en betydelig Deel optages af Catalog-Værket) kunne allerede sysselsætte mig nok, efter mine ikke alt for udholdende Kræfter. Catalogen voxer i Aar til henved 80 Bind; og har nu vel naaet $\frac{2}{3}$ 10 af dens Størrelse. Vi haabe om 3 til 4 Aar at see den sin Fuldendelse nær. Men imidlertid forestaaer det umaadelige Arbeide, at omflytte hele Bibliotheket. En aldeles nødvendig Hoved-Reparation paa Tag og Bælkeværk gjorde Konstammerets og Billedgalleriets Flytning (hvilke havde deres Local 15 ovenover Bibl:) fornøden. Det første skienkede Kongen en heel egen Gaard, hvor det nu i henimod 20 Sale og Værelser er opstillet. Til et Kongeligt Billedgallerie indrettes nu den hele øverste Etage paa Christiansborg Slot, hvor det bedste af Alt hvad der findes i de forskiell. Kgl. Samlinger og Slotte (man mener en 12-1300 Stykker) i 14 Sale skal forenes og ordnes. Konstammerets forrige Local og hele Galleriet, et Rum af circa 130 Alens Længde og 20 25 Alens Brede, skal, naar Tag-Reparationen er fuldført, ombygges til to eller tre Bibliothekssale, hvoraf een skal indrømmes Manuskriptsamlingen. Men vort Bibliothek er i den Grad overfyldt, at selv det store nye Local, som vi erholde til trykte Bøger, knap vil forslaae til de allermost nødvendige Omflytninger. Intet af alle de store Bibliotheker i Europa, jeg har seet, er i 25 det Hele saa slet, det vil sige saa trangt placeret, som vort; hvilket naturligviis ogsaa i Arbeidet for Bibliothekets Personale giver betydelig Uleilighed. — Ved Hr. Prof. Lidfors fra Lund, som opholdt sig her nogle Uger i September, sendte jeg Dig et lille Skrift om Moldenhawer som Bibliothekar, som jeg vil haabe, Du har modtaget. Det gjør mig ondt, at Du fattes 2den Deel af min 30 Reise, som vel tillige, efter Din Skrivelse at dømme, ei maa findes i Stockholm, ne quidem in Bibl. Regia, da det synes som Du ei har læst denne Deel. Jeg troer alt forhen at have meldt Dig, at jeg i sin Tid rigtig afsendte den med en Magister fra Lund, som lovede at befordre den, men hvis Navn uheldigviis ikke erindres. — Ved denne Leilighed kommer jeg derimod i Hu, at nogle, maaskee 35 en 4 ell. 6 Ex. af Reisens 1ste Deel endnu beroe hos Dig. Naar disse engang med en sikker Leilighed til Lands eller Vands sendtes mig, kunde jeg muligen ved Ombytning skaffe Dig et Ex. hos Seidelin, som besidder Resten af Oplaget. — Det fornøier mig, at Du med Interesse har læst 3die Deel. Men hvad Du melder om et deri opdaget Træk af national Partiskhed imod Sverrige er, som 40 Du ved nøiere Eftertanke selv vil erkiende, aldeles umotiveret, eller bygget paa

en falsk Forudsætning. 1820 var jeg i Rom; 1812, otte Aar tidligere, med et ganske uøvet Øie og en lidet udviklet Konstsands i Stockholm. Havde jeg derfor endog i min Reise villet berøre Sergel som Kunstner, saa havde jeg ikke kunnet det; thi Erindringen om de af hans Værker, jeg havde seet, var for længe siden udslettet. — Den opriskedes lidet i Sommer ved at see hos 5 Grev Bille-Brahe i Fyen en mindre Copie af Sergels Amor og Psyche, udført i Marmor af Kunstneren selv, der var en Ven af Greven, som i nogle Aar har været ved Legationen i Stockholm. Der forekom denne Gruppe mig at være temmelig i Canovas Aand og Smag. — I øvrigt tilstaaer jeg at bære stærke Tvivl om at Sergel, som Du mener, »var Canova öfverlägsen.« Jeg maa i det 10 mindste overbevises, inden jeg troer det; thi Canova var unegtelig af sin Art en stor og udmærket Kunstner, paa hvis Skuldre mange hvile, og som man let kan gjøre uret ved at sammenligne ham med Thorvaldsen. — Det er i øvrigt vel, jeg ikke i Reisen har omtalt Bystrom; thi jeg maatte sagt: at hvad jeg saae af ham i hans Atelier ingenlunde indtog mig meget. Jeg ventede mig 15 nemlig der især at finde nordisk Kraft, som et prædominerende Træk; men fandt langt mere af en sydlig vellystig Blødhed, som derfor især Bacchus-Hoveder og Figurer, Nymphes og deslige Væsener bedst lykkes. En af disse forekom mig især at være et af de vellystigste Kunstværker, jeg har seet. I sligt har nu Thorv. aldeles ikke sin force; og hans Gratier forekom mig endog, 20 lignede med Canovas, vel strenge og kolde — eller rettere jeg forstod dem maaskee slet ikke, ligesom overhovedet, Ingen kan see Kunstværker mindre som Kiender end jeg; men jeg haaber ogsaa, at faa bedømme dem med mindre Prætention end jeg.

Du bemærker i Dit Brev, at jeg i Afhandlingen om de danske Folkeviser 25 ikke har taget nogen Notice af det Du i Din Bog om Sv. Vitterheten har sagt over de sv: Viser, som vel kan være muligt; og dette er kun een af de mange Gienstande, man kan savne i hiin Afhandl. Alt kunde umuligen medtages ell. omhandles i et Skrift, der er skrevet ganske cursorisk og bestemt til en Række af Forelæsninger over dansk Sprog og Litteratur, jeg vilde holdt i Vinteren 30 1822-23. (NB. har Du faaet en Indledning til disse Forelæsninger, jeg i sin Tid udgav, og i det mindste troer at have sendt?) Jeg haaber engang i Fremtiden at kunne skienke denne Materie ny Opmærksomhed, og vil da sikkert heller ei glemme de svenske Viser. — Denne og mange flere Omstændigheder gjør mig en Reise til Sverrige meget ønskelig, men Udsigten til at realisere 35 dette Ønske er meget svag. — Uafledelig tænker jeg ogsaa paa Hallenbergs to danske Codices, som jeg saa høiligen ønskede maatte kunne finde hiem til deres Fødeland. Statsminister Møsting havde engang lovet mig at ville interessere sig for denne Sag hos Krabbe i Stockholm. Men kan man vente, at en Finansminister vil erindre et saadant Løfte? — I høi Grad interesserer mig 40

den Efterretn. at Du er i Færd med at beskrive Codd. Mss. i det Kgl. Stockholmske Bibl. Bliver dette Arbeide trykket og naar? — De i Dit Brev omtalte danske Statsskrifter fra 1644 en hollandsk Negociation vedkommende, ønsker jeg særdeles meget en omstændelig Notice om. Vi har nyligen kjøbt 2 Bind
5 lignende Sager paa Meermanns Auction i Holland, men om jeg ikke husker meget feil, ere disse yngre, nemlig fra Christ. Vte Tid. — Skienk endelig alt dansk, som findes bl. Bibliothekets Mss. Opmærksomhed for Din Vens Skyld; og, om Du kan, da glæd ham engang med den længe lovede Beskrivelse over danske Lov-Codices i Bibl. Holmiensi. — Dog, jeg beder Dig om saameget, og
10 kan sielden eller aldrig gjøre Giengield — ei engang ved Opfyldelsen af Din Commission angaaende Bogh. Thomassons Fordringer hos Gyldendals Bogh. og Bonnier — i det mindste ei med noget ønskeligt Udfald. Den 1ste har større Fordring paa Thomassons Bo, end Debet, og Bonnier er en i høi Grad daarlig og uefterrettelig, om ei uredelig Person, fra hvem alt er at vente, da han intet
15 har. Jeg har to Gange ladet ham kræve, men uden engang at faae Svar.

Med Undseelse maa jeg nu (da vi skrive d. 9de Decbr.) bekiende, at dette Brev har henligget 14 Dage uden at opnaae sin Slutning. Hovedaarsagen hertil har været den store og mærkværdige Moldenhawerske Bogauktion, som begyndte d. 29de Novbr. og vil vare omtrent hele denne Maaned ud; thi skiøndt
20 der fast intet kjøbes til Bibliotheket, kan jeg dog ikke undlade dagligen at tilbringe en og anden Time med at see — og det hvergang med sørgelige Følelser — disse kostbare Bogskatte adsplittes, hvoraf næsten alt det bedste gaaer til Udlandet. Som en Følge af den store Mængde udenlandske Commissioner betales ogsaa næsten alt med en her usædvanlig Dyrhed, og hele Beløbet af Auctionen vil sandsynligen stige til henved 20,000 Rbdrl. eller maaskee derover. Ogsaa
25 for Gen. Suchtelen i Stockh. og for Upsala Bibl. er kjøbt endeel, men jeg troer ikke en Bog til det Kgl. svenske Bibl. — Tør jeg endnu besvære min gode Ven med den Bøn, at Du engang i Vinter vilde sende mig en Notice om det Vigtigste Nye i den Svenske Litt. for Aarene 1823 og 1824. Vi skulle til Foraaret gjøre
30 en svensk Bestilling, der i 2 eller 3 Aar har været udsat. — Indlagte Anmeldelse af mine forehavende lexicalske Arbeider og af Udgaven af Riimkrøniken, beder jeg maatte, naar de ere læste, sendes tilligemed Brevet i en Convolut med Posten til Mag. Gumælius, hos hvem jeg ogsaa er i en langvarig Brev-Gield. — Angaaende Atterboms Lyksaligheds-Ø er jeg omtrent ganske af
35 Din Mening. Der findes megen udvortes Pragt, Elegants og et baade glimrende og correct Sprog, men ikke nok af Poesiens indre Marv og Kierne, der føder baade Aand og Hierte. Her har Oehlenschl. udgivet et andet Slags Ø, nemlig Øen i Sydhavet, en Roman, hvoraf 1. og 2. Deel er udkommen. Den gamle tyske Bog »Albertus Julius oder die Insel Felsenburg« ligger til Grund for
40 dette Arbeide, der siges at være stundom mere kiedsommeligt, end underhol-

dende. Jeg har endnu ikke faaet Tid at læse det. Min ringe Læsning bestaaer mest af engelsk Litteratur, hvorfor jeg har faaet megen Kiærlighed. Med venlige Hilsener til mine svenske Venner

Din hengivne

C. Molbech. 5

Særdeles meget interesserer det mig at vide, om der paa Bibl. i Stockholm findes nogen Udgave af den danske Riimkrønike — især om noget Ex. af de ældste Udgaver der skulde være reddet. Meget ønskes Underretn. herom inden min Udg. udkommer.